

Brentwysse. 1611
Quodlibeta Joan/
nis Bachonis Anglici Car-
melite theologi profundissimi: summa di-
ligentia emendata: et nouiter in lucem edita. Ad-
ditis insuper quotationibus marginalibus.

Una cum Tabula omnium et singula-
rum questionum in ipso opere con-
centarum: a Marco Anto-
nio Zimara philoso-
pho excellentis-
simo com-
pilatis.

Lautum est etiam ne quis opus hoc imprimere
audeat sub pena ut in privilegio continetur.

Ctabula continens titulos questionum trium librorum Quodlibet Joannis Bachonis Anglici Carmelite theologi eminentissimi.

Ctituli questionum primi quodlibet.

- qđ 1 **V**trum sola fide sit tenetū animā intellectuā esse formā substancialē hominis. car.2
z Que pars sit magis dem̄abilis: an videlicet qđ alia intellectuā sit forma substancialē hominie: vel eius contrarium. car.5
3 Utrū p̄hi posuerunt memoria intellectuā. car.6
4 Utrū memoria intellectuā posita a p̄his sit pars imaginis que ponit a sanctis. car.7
5 Utrum imago attendit penes potentias anime: vel penes essentiam. car.9
6 Utrum ad evitandū creationem in generatione substanciali op̄z ponere qđ forma sit aliquid in mā. car.10
7 Utrum Aristoteles et Cōmentator rationabiliter negaverunt possibilitatem creationis: ita qđ contrarium sue positionis non possit demonstrari. car.12
8 Utruz ad hoc qđ actus sit meritorius necessario requiriatur charitas creata in nobis. car.14
9 Utrum deus scit alia a se p̄ suam essentiam. car.16
10 Utrum deus cognoscat alia a se resultatiue. car.19
11 Utrū ad hoc qđ de' sciret creaturas oportuit qđ haberet essentias eternas: vere et proprie terminātes. car.19
12 Utrum deus cognoscere alia a se resultatiue: seu p̄secutiue sit idē qđ intelligere alia a se secundario: et idem qđ intellectū diuinū terminari ad ea vere et proprie. car.24
13 Utrum ordo originis in diuinis arguit ibi prius et posterius. car.25
14 Utrum rationes p̄hoꝝ ponentiū mundū eternū de facto concludunt p̄ho bono. car.26

Cincipiunt questiones scđi Quodlibet.

- qđ 1 **V**trum Idea creature sit idem qđ creature in eē cognito. car.28
z Utrum ostendo qđ ideas esse idē qđ creature in esse cognito sit contra Augustinuz et alios: modus porendi tertius potest conuinci. car.29
3 Utruz essentia diuina: vt virtualiter creature alias cōtinens sit idea. car.31
4 Utrum charitas suscipiat magis et minus. car.33
5 Utrum omnia entia possunt vere et proprie esse terminus intellectionis. car.34
6 Utrū si de' cognoscat creature p̄secutiue et nō termina tive cognoscat eas intuitiue. car.35
7 Utrū deus ab eterno cognovit creature intuitiue et hoc

anteq̄ essent. Et hoc cognitione complexa: et non inquisitionis.

car.37

- 8 Utrū oēs relationes fundate ex nā rei sint reales. car.38
9 Utrum sit dare aliquod ens qđ sit pura potētia. car.40
10 Utrum sit dare aliquā potentiam substancialē differen tem a mā que ponit substanciali per posse. car.41
11 Utrū positio theologoz in ponēdo aquas supra firmamentū repugnet p̄bie. car.42
12 Utrum illuminatio angeloz et locutio possit esse de ali quibus mere secretis. car.43

Ctituli questionum Terti Quodlibet.

- qđ 1 **V**trum prophetia contineat veritatē. car.45
z Utrum in sacramento altaris post consecrationem sit verū dicere hoc qđ videmus est corpus Christi. car.46
3 Utrū beatitudi consistat in actione et passione. car.47
Utrū rectori ecclē liceat tenere colubaria p̄sata utilitate ecclē sue nō habētis terras vel paucas. car.49
4 Utrum si quis sub sigillo confessionis non tñ p̄fendo reuelauerit secretum suum sacerdoti possit postea sacerdos reuelare eundem. car.49
5 Utrū angelus intelligēdo se intelligat alia a se. car.49
6 Utrum status religiosorū mendicantium sit a iure cōfirmatus. car.52
7 Utrum syllogismus discursus fundatus super primū p̄ncipium teneat in diuinis. car.52
8 Utrum idē sit dicere eadē res personaliter sumpta generat: et essentialiter sumpta non generat: et dicere qđ nō idem formaliter: aut suertibiliter: aut adequate: aut individualiter generat: et nō generat. car.54
9 Utrum actio sit in agente. car.54
10 Utrum actio denominet agentem. car.55
11 Utrum formalis ratio actionis sit in diuinis. car.56
12 Utrum solus Christus fuerit cōceptus sine peccato originali. car.57
13 Utrū matris Christi cōceptio sit celebranda. car.59
14 Utrū verbū sit quedā qualitas producta in mente per actiones intelligibilem habens rationē idoli: in quo res intelligibilis perfecte cognoscat. car.60
15 Utrum verbū producatur per quemlibet actum intel ligendi. car.61
Postea est quedā questio que reputatur esse prefati doctoris. Et enī questio extraordinaria: vñ.
Utrum illud qđ est ordinariū per clauē scientie in moribus per Romanū Pontificem. Ita perseuerat imobile qđ successor reuocare in dubium: vel contrariū afferere nō licet: sed de his que per clauem potesta sis ordinauerit secus fuerit.

L A V S D E O .

p̄arti

Opio
rcoli i
smecia

In cō.21

Libri primi

Acutissimi et profundissimi Doctoris Joannis Bachonis Anglici Carinelite. Dölibera nunc primum in lucem edita. Qd prima.

p'articl.

Opio Au
reoli i 2°
septembris

T.c.21.

In cō.21.

Questio prima

2

¶ sic eam terminare ergo ex opposito intendit Lom. qd forme que no sunt extense in mā nec per s̄ns eaz terminant retinet suū esse subsistens in seip̄is cum vniunt māe et sic habet p̄positū. ¶ Itēz de illa separatione seu abstractio ne loquit Lom. vi dicit de substatiō orbis. vbi vult qd qdaz forme p̄stitutū per mām: quēdā no. intellectus. ¶ Itēz phs. z. phys. vult qd nālis considerat formas v̄sqz ad formā boīs que est abstracta: et Lom. ponit eaz abstractā ibidē et phs. 12. metba. et Lom. ibi cōmen. 17. t. 38. sed no esset abstracta si esset p̄mus actus et essentialis māe nec etiāz dicere rent: qd est forma boīs et cetera. nisi vniāt̄ homini fz esse in his locis vbi ex intentione tractant de formis vnitatis māe fm esse. ergo volūt v̄traqz. s. qd est separata sic qd no est cōcur rens essentialis cuz mā in vnu esse cōpositi et tamē vnitur nobis fz ee. ¶ Ista abbreviati in formā qd ponit Aureol. diffuse. ¶ Aliud exēpluz tangit. q. z. b. qd sicut in chō sue rūt due nāe sed distincte: et no adiuicē confuse ut in reb⁹ nālibus: et tñ in chō suit realis cōpositio illarū naturaz intellectuaz qd verū est dicere qd cōpositū agit opationes suas per diuinitatē. sic in p̄posito. ¶ Et dicit qd hec suit sentētia multoz sanctoz et maxime Athanasij symbolo vbi dicit qd sicut aia rōnalis et caro vnu est hō ita deus et ho mo et cetera. Et subdit in quo est similitudo vnius no cōfusionē substatiē sed vnitate p̄sonē. ¶ Item allegat ad hoc Eusta tius 6° lib⁹ ethi. cap. 9°. Dain. lib⁹ 3°. c. 3. Ric. 3. de trini. cap 4. t. 10. Magistrū Iniaqz lib. 3. dist. 2. Et modernos docto res. ¶ Cōtra hanc viā pono duas p̄clusiones: p̄ma est qd Arist. posuerit etiāz intellectuā vere informatione boīuz sicut alie forme subales informant mām et cōponunt essentialis cum boīe sic qd ex eis fiat essentialis vnum. ¶ Cōclusio z⁹ est qd posito qd Arist. posuisset qd solū fierent vnu per integrationē et no per veraz informationē et per essentialē vniōne qd hoc no esset tenendum nec sanctis imponēdū. ¶ Primū probō sic. 8. eni metba. i fine dat phs respōstō nem ad qdēz qua querit que est cā esēndi vnu omnium qdēz p̄les partes habēt: et no est vt aceruus qd totum. i. no est vnu per aggregationē sed per essentialē vniōne et esentialē informationē dicit qd si hō sit mā illud xō forma et hec quidē potētia illud xō actu no adhuc v̄tiaz videſ qd querit dubitatio. sed phs in 2° de aia dans definitionē comūnē oīum aie vniuersalr dicit qd ex anima et corpore fit vnu sicut ex actu et potētia. ¶ Probatio m̄horis qd ad p̄m scilz qd intendit de oī anima et per s̄ns de intellectua: quia que sit intentio auctoris per certitudinē p̄z ex p̄clone quaz p̄mittit p̄bandā et quā recapitulat probatā sed in p̄ncipio scilz p̄tendit phs tractādū de aia in cōmuni dicens sic: redeamus tentantes determinare: quid est aia et que v̄tiaz erit cōfissima ratio ipsius et infra posita diffinitione qd est actus corporis p̄cludit vniuersalr quidē igit̄ dictum est quid sit aia. ¶ Probat minor. quo ad 2°: qd qd ibidē per tractans quo mō ex aia et sua mā resultat hō aliiquid et vnu dicit qd duo sunt. Et mā et species: et mā est potentia quedā species aut endelechia fz quā. Endelechiā dicit iam hō ali quid supra que ex bis. ¶ Item infra dicit qd no oportet qd rere: si vnu est aia et corpus: hō enim vnu et esse cum multipliciter dicat qd p̄prie est actus est. i. ab actu et subdit: v̄t̄ quidē tē. arguo cum multipli dicat esse vnu: tñ qd proprie est vnu hoc est ab actu qd no p̄t intelligi ab actu aggregante: qd actus aggregas no facit p̄prie vnu ergo intelligit de actu essentialis informate. cum qd subdit qd hoc v̄t̄ cōpetit oī aie: sequit qd intellectua essentialis informat: sed als de hoc diffusile dicit in serius in isto libro: et in serius in 5° articulo et 2°. ¶ Scilz p̄clo p̄ba: no est eni verisimile vt sancti ponat aliquod hōiū veritati et maxie veritati quā te net ecclesia. vel si yerba hoc sonaret no esset afferendū qd

Lap⁹ p⁹
L.c.26.

Impug.
p̄ plo
z̄ plo

T.c.15.

T.c.7.

T.c.p⁹

T.c.2.

Ibidez
T.c.7.

Libri

No anima intellectiva sit suba per se subsistens in hicie: et non sit vere per se et essentialiter informans hicie est hoc, p[ro]bat lib. 4. de sum. trinitate et fide catholica. vbi dicitur cu[m] sancta ma[re] ecclesia gloritemur unigenitum dei filium humanum corpus passibile: et assimilat intellectuam seu rationalem ipsum corpus vere per se et essentialiter informante assumpisse. ¶ Intra porro doctrinam oem seu positionem assertentem aut veritatem in dubium quod suba anime rationalis seu intellective vere ac per se humani corporis non sit forma velut erronea ac veritati catholice inimica. Predictio sacro approbatam concilio reprobamus. ¶ Diffiniens quod quisquis deinceps assertere defendere seu tenere primitus p[ro]lumperit quod anima rationalis seu intellectiva non sit forma corporis humani per se essentialiter tangitur hereticus sit censendus. ¶ Ita si anima esset substantia per se subsistens in hicie: sic quod anima et corpus materialiter due distincte nascuntur: sic quod solus haberetur integratis unitatez non essentialis informationis et positionis: ista propositio homo intelligit vel esse falsa vel sicut improppria: quod operatio partis toti attribuitur est vel quod ista pars est per se essentialiter eius et eius forma subalba ipsum informans ut dicimus quod homo rex ut edificat quod forma substantialis quod est principium operationum istarum est pars essentialis corporis hominis vel quod assumitur in unitate illius suppositi cuius actione competit ut in christo. p[ro]m per te non est homo nec sicut materia hominis non est suppositum assumens animam: sed non est dicendum hanc esse falsam vel improppriam: quia est condonatum ergo vero. probatio minoris: quod in anima condonatione dicitur Stephani patris eius qui fuit facta anno d[omi]ni M. cclxx. die mercury post festum sancti Nicolai. In 2o articulo sic dicitur: quod ista est falsa vel improppria homo intelligit error. ¶ Ita hoiez habere animam intellectuam partem sui per quam operatur est cum habere formam subalem eius. sed tu dicas quod homo habet animam intellectuam partem sui quod verum est dicere quod homo intelligit ergo vero. ¶ Probatio maioris articulo. 95. dicitur quod operatio intellectus non uniti copulat corporis anima operatio est rei non h[ab]itus formam per quam operatur error quod ponit quod intellectus non sit forma hominis. Ad id est articulus. 99. p[ro]p[ter]e maior quod Aristoteles in 2o de anima in diffinitione aie p[ro]p[ter]e duo: et quod sit actus corporis: et quod corpus habens ipsum est habens vitam in potentia. In potentia quidam ad operari ut exponit seipsum quod non est nisi idem esset anima separata principium operandi et essendi formam subalem: ergo vero. ¶ Item quod dicitur quod p[ro]p[ter]e hoc posuit contra hoc est argutus supra: hoc est posito quod posuerit non assertendum esse verum: quod ratio quam iponunt p[ro]p[ter]e quare ponunt quod non est forma facies unitum cum materia essentialiter est: quod ponit eas separari: sicut perpetuum a corruptibili. Sed hoc non est dicendum: quod est condonata probatio in alia condonatione per eundem facta anno d[omi]ni M. cclxxvij. articulo. lxxvij. quod nulla forma ab extirpatione veniens potest facere unitum cum materia: quod enim separabile est cum eo quod est corruptibile: unitum non facit error. ¶ Ad hoc est concedendum. ¶ Declarat articolus: quod eque difficile est vel difficultius ista concedere quod non mere spualis et intellectuialis: sic sit pars nostra qui sumus res corporales quod per eas immaterialiter intelligimus: et quod tamen eius operatio immaterialis qua operamur regnat phantasmata in intelligendo. sicut quod ipsa sit per se essentialis nostra essentialiter nos informans. Sed ista conceditur: et p[ro]p[ter]e maior: quod sit eque difficile: quod sic tu reputas hoc valde inapparens: quod forma immaterialis informet materiam: ita videt velde inapparens: quod nos qui sumus res materialles habeamus animam intelligendam quod est immaterialis: cum res materialles sint h[ab]itae operationes materialles: et maxime videt inapparens cum hoc quod virtus immaterialis dependeat a rebus materialibus et transibilibus in propria operatione. ¶ Quod sit difficultius p[ro]p[ter]e illud est difficultius cuius oppositum est facilius. Sed facilius est sustinere quod nos operamur operationes nobis proprias: et sic

Questio

quod formale principium operandi proprium sit perfectio anima nostra informans quod hoc concedere: et illud negare esse formam et propria perfectionem: sed hoc ponit tu: ergo vero. ¶ Item p[ro]p[ter]e habet illud pro nomine vel quod intellectua continua sub ista diffinitione quod est actus corporis vero: vel quod sit actus anima sicut nauta nautis: hoc p[ro]p[ter]e in primo capitulo p[ro]p[ter]e lib[er]to de anima: vbi per totum capitulo p[ro]p[ter]e est actus corporis physicus: et in fine capitulo ponit aliud numerum divisionis et quod immaterialis est: si est actus anima sicut nauta nautis: ergo cum negas proprium op[er]um te co[n]cedere z. si vis salvare verba p[ro]p[ter]e. sed z. non est assertendum. ergo. ¶ Articulo. 129. dicitur sic: quod hoc pro tanto dici est ex se intelligere vivere vel moueri quod agens istas actiones est ei unitus ut motor mobilis et non substantialis error. ¶ Ad auctoritates p[ro]p[ter]e que ostendit eas separata vero. Dico quod hanc dicit separata: non sicut substantialis per se substantient in composite. Sed hoc dicit ad differentiam formarum eductarum de potentia materiali ut sit sensus quod intellectus non coppetit precise esse formam corporis sicut hoc coppetit formis aliis: sed etiam potest separari post corruptionem subjecti sicut perpetuum a corruptibili: et sic loquitur de separatione entitatis non in subjecto sed quod sibi nata est copetrere aliquando extra subjectum. ¶ Hec respondet declarat articulo 3o. ¶ Quod Lombardeus posuit verum est: quod in hoc errauit p[ro]p[ter]e magistrum suum ut statim habebit. ¶ Ad auctoritates sanctorum p[ro]p[ter]e per idem vult enim Athanasius quod anima rationalis et caro non ita oino confunduntur adiungit. sicut aliae forme: quod tunc separari non possit: et per se esse extra carnem non negat tamen quin confundantur adiungit consti tuendo unitum aliquid per essentialia: primus intellectus sufficit sibi ad persuadendum quod due nam non esse per se esse possunt esse unitus christus per aliquam silentem: quod anima rationalis et caro que frequenter separantur per mortem et per se existunt prius tunc unitum hominem: ex quo p[ro]p[ter]e quod primaria confusionem negat non secundum. ¶ Per idem p[ro]p[ter]e ad alios sanctos. ¶ Segundum de 2o exclusione principali huius primi articuli quod ponitur contra questionem doctorem Syrigerium: qui concedit Aristotele. velle intellectu esse formam nostri vere informantem nos. Sed dicitur quod Aristoteles non loquitur de intellectu vere sumpto. unde dicitur secundum Aristotelem quod intellectus est forma hominis intelligendo hoc de intellectu passivo de quo. 3. de anima. passivus intellectus corruptibilis est et sine hoc nihil tenetur et iste intellectus est vis imaginativa ut ibidem dicitur Lombardeus. 20. ibi dissolutio questionis vero et in fine commentarii dicit Lombardeus. quod per istum intellectum differt hoc ab aliis animalibus. Si autem loquamur de intellectu in quo p[ro]p[ter]e ponit intellectu possibile imaterialiter quod propter vocamus animam intellectuam in nobis. Sic non probat p[ro]p[ter]e ut dicit in isto 2o: quod anima intellectiva sit forma hominis: immo postquam p[ro]p[ter]e dixerat: quod anima est actus corporis vero. dicit in infra de intellectu animali et perspectiva potentia vel adhuc manifestum est. Sed videlicet animal genus esse alterum et hoc solus separari sicut perpetuum a corruptibili. ¶ Tertie sic potest formari articulo. p[ro]p[ter]e non ponit aliquem intellectum nisi vel in intellectu agentem vel possibilem vel passivum quod ponit. 3. de anima. sed per nullum istorum intellectum potest intelligere animam intellectuam nisi per intellectum passivum. ergo si Aristoteles ponit animam formam hominis: hoc solum relinquit intellectum de intellectu passivo qui est perfectio sensitiva: videtur dicit Lombardeus supra. ¶ Probatio minoris: quod certum est quod per intellectum possibilem vel agentem non potest intelligere animam intellectuam quod ille sunt potentiae animalium: aliquo modo differentes ab anima secundum omnem opinionem: et non accipiunt pro anima: secundum quod p[ro]p[ter]e distinguit eam contra potentias quod tunc existent in homine: duae aie intellective: etiam statim p[ro]p[ter]e probat de istis quod sunt separate et de anima intellectiva probavit quod est actus corporis nec per intellectum qui est potentia perspectiva potest intelligere animam intellectuam quod auctoritas

Z.c. II.

Solo ad motu Aureoli.

Sed et clausio p[ro]p[ter]e capitale.

Z.c. I.

Z.c. II.

Z.c. III.

Z.c. IV.

Z.c. V.

Z.c. VI.

Z.c. VII.

Z.c. VIII.

Z.c. IX.

Z.c. X.

Z.c. XI.

Z.c. XII.

Z.c. XIII.

Z.c. XIV.

Z.c. XV.

Z.c. XVI.

Libri primi

Questio prima

3

- L.c.7.** auctoritas Phbi dicit expresse q̄ est potētia: dicit istam potētiā perspectivā: et Lom̄. ibidem cōmen. z.1. inc̄ ep̄it. declarare virtutē que videt esse anima. Sed mā est: qd̄ non est anima. Etia h̄ manifestū est de intētione Phbi q̄ p̄ con-
cluſerat in p̄ncipio z̄ diffinitionē quā dicit cōmūnē omni-
tia. s. qd̄ est actus corporis. et bene infra dicit de potētia p̄-
spectiva et intellectu nibil adhuc manifestum est. Sed al-
terū genus est: et cōtingit separari: sicut perpetuū a corru-
ptibili. cum ergo dicit de ea q̄ nibil est dictū. 3. ipsa nō est
forma hominis. Et demonstratio quā ponit Aristoteles
dicens q̄ aia est illud quo intelligimus. Primū ergo for-
ma hominis nō valet p̄batio assumpti de intelligētia mo-
tuente celū et de virtute in semine que nō est forma celi. aut
seminis fm̄ Lom̄. z. metha. cōmē. 3. et tamē sunt eis p̄nci-
pium agendi. Ad hoc lib. 1. disti. 1. z. articulo. 4. et lib. 2.
distin. 1. 5. articulo 2. Contra Ph̄s vult q̄ intellectus et in-
tellectua vt distinguunt p̄tra sensitivā sit forma bois. Sed
intellectus passiūus est pars sensitivā nobilissima quedā vt
dicit cum Lom̄. ergo falsum est q̄ intellectus passiūus sit
forma bois. Probatio maiori: qd̄ Ph̄s in p. 2. de aia:
vbi diffinit animā q̄ est actus corporis cōtinuat se ad pre-
cedētia dicēs: que gdē a priorib⁹ tradita sunt et c. tanq̄ ex
p̄ncipio redēamus tentātes determinare quid est aia et q̄
cōmūnissima ratio ipsius. sed illa p̄cedentia que fuerunt a
p̄ncipio introducta: et ad que redit cōprehēdunt aiam in-
tellectivā vt distinctiā p̄tra sensitivā: ergo et c. Hoc pro-
bat sic: post p̄ncipiū enī p̄mi de aia dicit. q̄ q̄ queren-
tes de aia humana soluz vident intēdere formidādū. i. q̄
renduz. vtrum vna ratio ipsius est sicut aialis in cōmuni.
aut f̄z vñūquodqz altera vt equi. canis. et hominis: et redi-
dit rationē quare querēdū est de intellectua dicens: q̄ vi-
detur vīle cognoscere q̄ quid est sicut est in mate^{cō} quid
rectū: quid obliquū: et qd̄ linea. s. ille intellectus seu anima
hominis cuius est cognoscere vle et qd̄ quid erat eē est aia
intellectua distincta p̄tra sensitivā: ergo habet proposiūz.
Item arguit z̄: vt dictū est voletē tractare perfecte de
aia oportet tractare que dicta sūt a priorib⁹ de anima. sed
vt p̄z p̄mo de aia in caplo: p̄ncipiū questionis prioris De-
mocritus: et Anaxa. tractauerunt de anima intellectua: qz
tractauerunt de intellectu qui est prius simplex et immistus
h̄ habetur in illa littera. Democritus autē: et infra Anaxa.
aut. Item in caplo: primū quidē igitur nō bene: vbi re-
probatis opinionē dicētū animā includere magnitudinē et
ibi tractat: q̄ maxie est falsum de intellectua: dicēs / non
enī valde sensitivā: neqz vt desideratiua: et multa argu-
mēta ponit ibi de intellectua vt distinguunt p̄tra sensitivā:
vt p̄z intuenti litterā. Item in scđo de anima: vbi effica-
citer vult probare: q̄ diffinitio de anima: q̄ est actus cor-
poris et c. conuenit cuilibet anime: ibi facit specialē distin-
ctionem de intellectua cōtra sensitivā. vnde arguit sic: ani-
ma sensitivā p̄p̄x̄ia esse forma vera materia: qz est illud
quo p̄mo sentimus. sed in nobis est aliquid quo p̄mo intel-
ligimus: sicut quo p̄mo sensimus. igit̄ illud est forma ma-
teria. Sed anima quo scimus vt distinguunt cōtra quo sen-
timus est p̄p̄x̄imē anima intellectua. igit̄. Item q̄
ille imponit ph̄o. in. 3. de anima: q̄ intellectus passiūus qui
est corruptibilis sit anima bois. expresse est cōtra intētio-
rem ph̄i ibidem: quoniam in illo caplo. 3. lib. quoniam autē in
omni nā et c. Aristoteles tractat de potētis que sunt intelle-
ctua dicēs q̄ sic in omni natura est aliquid vt mā. alterū
autē causa et factiuū. sic necesse est in anima has differen-
tias et intell̄is in quo est omnia fieri et quo est oia facere
et actio. post subdit: q̄ est quidē passiūus intellectus corrui-
ptibilis: et sine h̄ nibil intelligit. ecce q̄ anima distinguunt cō-
tra suas potētias incorruptibiles et p̄tra tertia que est ph̄a.
- L.c.7.**
- L.c.24.**
- Jnplig.**
- L.c.6. p̄.**
- L.c.7.**
- L.c.8.**
- L.c.11.**
- L.c.19.**
- L.c.30.**
- L.c.31.**
- L.c.46**
- L.c.24**
- L.c.17.**
- L.c.20.**

taſia que vocat intellectus passiūus corruptibilis. ergo ma-
le intellectum passiūus accipit aduersarius pro ipsa anima.
L.c.27. Itē in scđo de anima: in caplo potētia: aut anime di-
cit: q̄ alijs quidē insunt oēs. alijs nō quedā. et ibidem infra
distinguit phanta^{am} que vocat passiūus intellectus p̄tra in-
tellectū in boie dices. De phantaſia autē imanifestū est po-
sterius autē intendēdū. alteris autē et intellectū et intel-
lectus vt in hoibus. Item dicit ultimū est et minimū ra-
tiocinationē et intellectū. Quibus autē inest ratiocinatio
corruptibilium his et reliqua oia: quibus autē istorū vñū
quodqz nō oib⁹ ratiocinatio. sed quibusdā quidez neqz
imaginatio vt hoibus. sed certū est q̄ imaginatio sit distin-
cta cōtra intellectū ratiocinatiū est ignobilior isto ergo ima-
ginatio seu phanta^{am} que vocat intellectus passiūus nō est
nobilissima perfectio hois igis falsuz dicit ille. Et ideo Ibidem
subdit q̄ quedam aiglia sola hac. et imaginatione vivunt et
subdit. Sed de speculatiuo intellectu altera ratio est. et ha-
bētia intellectū speculatiuū nō vivunt sola imaginatione
tangū forma specifica: imo vivit in intellectu speculatiuo
tagū ultima differentia specifica. Cōtra alia fictionē
Lom̄etatoris et Sigeru q̄ intellectua solis nobiscū met-
phān^e vñū habetur diffuse lib. 2. distin. 20. Ad argu-
menta Sigeru quādo dicitur ad p̄num: q̄ Ph̄s ponit in-
tellectū separari et c. Dico q̄ verū est intellectū qui est po-
tentia potest separari ab organo vt p̄z in tertio: nō tamē i-
tellectū qui est anima potest separari quin sit eius forma et
substantialis perfectio: vt p̄z in illa demonstratione in z̄:
quoniam autē quo vivimus vbi ponit q̄ per intellectus intel-
ligimus primū: et q̄ illud est forma substantialis et species
ibidem. Ad scđm dico q̄ Ph̄s ponit intellectū quē voi-
cat potētiam perspectivā esse formā homini: et quādo di-
cit Ph̄s dicit q̄ de ea nibil adhuc manifestū. Respon. q̄
Ph̄s ante phauerat vñūversalr et in cōmuni animam esse
formā: sed apud omnes phos fuit specialis dubitatio de
intellectua an esset forma: sed q̄ h̄ in speciali nōdūm pro-
banerat: dicit nibil adhuc manifestū: per h̄ tamē nō ex-
cludit quin sit forma q̄ hoc in speciali p̄bat postea in ca-
plo. quoniam autē quo vivim⁹ est duplex. Ad tertium Lom̄.
q̄ aliquid potest esse p̄ncipiū operationis et nō vñiri: dico
q̄ Iz Ph̄s diceret q̄ aliquid sep^{tum} potest habere causalit-
atē super aliquid: mouēdo tantū sicut cuiz intelligētia mo-
uet celū et in generando. sicut. z. metha. ponit ipsem Lō-
mētator cōmē. 3. q̄ virtus formativa in semine nō est i
eo: sicut in subiecto sed in corpore celesti: tamē Ph̄a dicit
in demonstratione sua. z. de aia 3. de p̄n^o formalī elici-
tiuo operationis qñ opatio nō attribuit agenti extrinseco:
sed ipsem rei operati. vñ. g. quādo animal mouet se: sed in
ppositu operatio intelligēdi nō soluz fm̄ Ph̄m attribuit
intelligētia copulate nobiscū sed nobis in illo cap. quoniam
autē quo vivimus vbi dicit: q̄ quo intelligimus est duplex
scilicet aia et sciētia sic quo sentimus et mouemur est duplex:
ergo et c. In operatione que est cognitio: op̄z p̄ncipiū cogni-
tiū esse in cognoscēte tanq̄ eius forma. sic supra dixit
Ph̄s de dupliquo scimus q̄ est forma et actus sui suscep-
tiui. s. subiecti. Cōfirmat: Iz enim virtus qua intelligē-
tia mouet celū nō sit informatiue in celo et virtus formati-
ua in corpore qua transmutat semē ad spēm nō sit forma:
liter et subiectiue in semine: est tñ formaliter in eo cui at-
tribuitur ista operatio: que est mouere celū. s. in ipsa intel-
ligentia vel corpore: et h̄ dico q̄ est in illis formaliter et subie-
ctiue. si sit realiter differēs ab ipsa intelligētia vel a corpo-
re: si autē nō tunc verum est q̄ solū est in eo virtualiter. et
go virtus cognitiua eadē ratione est in eo subiectiue cui
attribuitur talis operatio cognitiua. sed h̄ est ipse quasi co-
gnoscit: ergo potentia cognitiua est forma: informās ipsuz
Quodli. Bacho.

Libri

- 2° artic^o** cognoscētem qz ibi est planū qz realiter differt ab ipso qz est subīm suscepitiū istius actus. s.a corpore: qz p̄hs vocat ibi susceptiū. Ideo iste venerabilis doctor postqz vidit decretalē nō tener istam opinionē fm̄ hunc intellectū quē sonat opinio. Sed declarat eam qz nō est cōtra suam opinionem. videtqz diffuse in suo 2° lib^o: in questione illa.
- Lom. 7.** Ad scd^z articulū facio duas p̄cclusiones. p̄ma an Aristoteles dubitauit circa hoc in lib^o de aia et alibi: vbi specialē egit de hoc scd^o: an alibi cōiter dubitauit. Quātū ad p̄mā p̄cclusionē: videtqz qz Aristoteles pōneſ suā tenuerit sub dubitatione: qz enī dicit: p̄hs: qz vniuersalr dictū est qd̄ ē anima. ly vniuersalr distribuit pro eo: qz sub dubio ponit sub eius distributione: sed sic est hic. p̄mo p̄bat qd̄ sub dubio cōtineſ sub data diffinitione de aia addit. Si autē ali quod cōmune in omni aia oportet dicere: erit utiqz actus p̄mus r̄. vbi dicit Lōmetator: iduxit sermonē in forma dubitationis excusando se de intellectu et partibus eius.
- L.c. 11.** Item in fine capli. Amplius autē immanifestū est si sit corporis actus aia sicut nauta nauis. et p̄z qz loquitur de intellectua per hoc: qz immediate premissit de anima. At xō fm̄ quādā partes nihil p̄hibet qz sit separabilis ppter id: qz nullius corporis sunt actus. Itē p̄bat qz excipitur qz infra: de intellū autē et perspectua potētia nihil adhuc manifestū est: sed videt genus alterū esse: et h̄ p̄mū contingere separari sicut p̄petuū a corruptibili. Lōtrariū appetet. In p̄ncipio enī. z. de aia/p̄bat aiam esse formam substālēm vere informatē nos: qz illud est forma substālalis ye re informans qua amota non remanet cuius erat forma nisi equivoce: p̄z de forma dolabre et visu oculi si oculus esset aial: et probat h̄: qz forma amota nō est amplius in eo p̄ncipiū motus et status et signanter dicit in eo ad dñam corporis celestis: qz corpus celeste non habet in seipso p̄ncipium motus: sed p̄ncipiū motus est in intelligentia se parata et hec propositio est singularis qua dicit qz illud ē forma qua amota perdiſ nomen et diffinitione sed eque est verum: qz separata anima intellectua ab hoie per mortem nō manet homo nisi equivoce. Sicut separata aia sensitiua ab aſino: qz nō est aſinus nisi equivoce: qz nō amplius erit p̄ncipiū motus et status in ipso ergo eque probat p̄hs qz intellectua est forma informās sicut sensitua. Item hoc probat sic: quo p̄mo opergur est forma substālalis operātis: sed qz in virtute forme substālalis omnes sequētes forme sunt p̄ncipia operādi et per sequētes p̄ncipiū quo est forma substālalis: sed anima intellectua est primū quo sumus et intelligimus: ppter ea qz ex hoc pōt p̄bari qz ahi ma sensitua est p̄mū quo sentimus: qz cuz duplex sit quo et anima et actus sentiēdi et planū est qz actus sentiendi nō pōt esse primū quo: igit ipsa anima sensitua: sed eodē modo de quo intelligēdi qz scimus scientia et intellectu. sed scientia nō potest esse p̄mū quo intelligimus: etiā accipi endo intellectū imateriale: vt p̄z in principio. i. p̄hīcōz. s. scientia nō potest esse primū quo: igit intellectus p̄z: igit xl. lūd argumentū eadem vi cōcludit de intellectua sicut de sensitua igit si sensitua vere informaret et substancialiter sequit qz et intelligentia. Ad hoc faciunt: et argumēti p̄mū qz feci contra Aureolū qz vniuersalr anima et corpus se habēt qz hoc quidē potentia illud xō actus: et tria argumenta sequentia que declarant hūc articulū qz aut h̄ esset falsa vel impropria hō intelligit et duos articulos. Itē arguit p̄hs sic: sic figura est cōmuniſ ad omnes figurās. sic anima ad omnē animā. Sed qz figura est cōmuniſ: r̄ diculū est diffinitionē dare de figura que nō est cōmuniſ oib^o figuris. igit sic in p̄posito. Propter solutionē ista rum est intelligendū qz Aristoteles in p̄mo caplo: vbi cōmuniſſimā diffinitionē dicit de anima nihil in speciali te
- L.c. 21.**
- L.c. 8.**

Questio

- tigit de intellectua: sed solū in generali p̄bavit: qz anima erat actus corporis r̄. sed qz omnes p̄hi in speciali plus dubitabant de intellectua qz alius: et ideo in sequenti caplo. quoniā autē ex in certis r̄. p̄bavit p̄hs animam esse formam corporis: in speciali faciens mentionem de intellectua ibi: quoniā at quo meminim^r r̄. Per hoc ad auctoritates dico qz omnes precedūt illam rationē specialē de 2. lib. quoniā autē quo viuimus. vt p̄z intuiti litterā qz igit dixit qz de intellectu nihil adhuc est manifestū r̄. Nō dixit h̄: qz intellectua nō cōprehenderef sub illa: diffinitione cōmuni aie: qz sic p̄tradicet sibi: vbi dixit in p̄ma p̄positione libri qz tentaret determinare quid est aia et que eius cōmuniſſimā r̄. Sed h̄ dixit volēs tenere auditores in suspensiō qz plus in speciali dicturus esset de intellectua eo qz de ea spālior erat dubitatio. Lōtra, post illaz specialem respōſionē que tangit intellectuā in isto caplo sequēti. potētiaſ autē anime r̄. Dicit sic: quibusdam autē inest intellectuū et intellectus vt hoībus et si aliquod alterum huīus est aut honorabilius. Ecce adhuc ponit sub dubio. Item infra de speculativo aut intellectu altera ratio ē. Respon^r: qz utraqz ista auctoritas loquitur de intellectu vt est potētia anime nō vt est anima: vt p̄z intuiti litterā relinquit ergo ibi aliam considerationē qualiter intellectua potentia differat ab alīs potētīs anime qz h̄ declarabit in 3° lib^o: in p̄ ca^r. quoniā autē sicut i omni natura r̄. Ubi determinabit qz non vietur organo. sed est imitust et impassibilis r̄. Qd̄ non loquitur de intellectu vt anima p̄z per p̄cedētia. qz iste auctoritates sunt in caplo/potētia p̄z aut anime r̄. Item nō est vere simile qz infra sex lineas velit sibi ipſi p̄tradicere. Sed post primā auctoritatem immediate p̄cedēt modo vna est ratio anime sicut et fine. dicit hec autē utiqz et in figuris ratio cōis que cōmuni om̄iſſus: p̄pria autē nullius. similē autē et in dictis animalibus. Respon^r. ly dictis dixerat: qz anima ē quo viuimus mouemur et intelligimus. Itē post scdā auctoritatē immediate subdit: qz quidem igit de horū unoquoqz ratio h̄ prop̄yssima et de anima manifestū est: sic igitur appetet de finali intētione in hoc lib. de anima. Hic ēt determinat in speciali. i. 6. de animalibus: in speciali sic arguo. Si possibile est aiam intellectuā de foris in nos aduenire possibile est eaſ ſe formā ſozatiue nos informantem. Sed p̄hs. i. 6. lib. respōſionis ad questionē an codem modo adueniat intellectua aia nobis sicut sensitua dicit et p̄bat qz nō: imo intellectua de foris aduenit et nō deducit de potētia mā: ergo. p̄bat minorē ſic: propria op̄atio arguit p̄prium p̄ncipiū ipſius et modū babendi ipſum x. g. qz ambulare est corporalē op̄atio et que babēt per instrumētū corporalē ideo arguit/habere pedes in corpore: et ſic habere pedes in corpore: qz ipſosibile est illos pedes de foris aduenire. Sed necelē ſt eos educi de potentia corporis aut natura deficeret in necessarijs. ergo ex op̄posito cuz nos habemus operationē qz nō cōmunicat cuz corpe. ſ intelligere. ergo op̄z intellectuā de foris aduenire. Maior p̄s per ſe qz qz forma adueniat de foris est p̄tra cōceptū cōmuni p̄hōz qz concordat qz nō est generatio ſub ſtālalis nīſ respectu entis in potētia mā: vt p̄z. 5. p̄byst. qz autē ſt forma noſtri: ad hoc ſaltē appetēt est cōceptū nālis. ſ. qz experimur nos intelligere ad qz p̄babiſ. Segnatur qz intellectus est forma nos informans. ergo maior ſt net per locū a maiori. Declaraſ ratio: qz qz p̄hs conceſdit qz de foris aduenit aut per hoc intelligit qz creat et habet p̄positū qz potest esse forma noſtra ſormalr informās qz Lōmetator qui rep̄bēdit Auicē. qui ſuit dator formarū in omni genere ſubali. vt p̄z. 2. metha. cōmento. 31. 1. 12. cōmēto. 18. rep̄bēdit quātuz ad antecedēs. ſ. qz forma ſit ex nibilo
- L.c. 24.**
- L.c. 27.**
- L.c. 29.**
- L.c. 32.**
- L.c. 17.**
- L.c. 30.**
- L.c. 32.**
- L.c. 1.**
- In translatiōe Theo doxi eiſ in 2° de gene ratiōc aia/ hū cap. 3.**
- L.c. 8.**

Libri primi

nibilo nō quantum ad p̄sequentiā: ergo p̄stia bona aut per hoc intelligit q̄ p̄us p̄existebat et nouiter intrat: et sequit q̄ creat: et per p̄seques q̄ potest informare probatio q̄ se, quī ipsam creari q̄ intelligentia p̄existens que nouiter intrat: nō est prima intelligentia: ergo causata a p̄ma intelligentia. Sed ois intelligentia causata a prima respicit p̄mas tanq̄ priorē se. Sed in illo priori que p̄ma p̄cessit sc̄daz. sc̄da nō habuit aliqd esse in se: sed solū fuit ens entitate sue cāe q̄ aliqui habet solum pro quoq̄ signo prioritatis est solū ens i alio et nihil est in se. si nouiter est: est ex nibilo: ergo t̄c. Ad hoc Lōmetator. 7. metba. om̄e. 31. in fine. Item in lib. de intelligentia premittitur. q̄ aia intellectua esse cōstat q̄ participatio diuina est et tamē act⁹ primus qui ph̄ici corporis vitā habētis in potētia: sed cū nō habet organū sane nō rursum facit. Hoc probat virtus enīz q̄ est sciētifica v̄lum et necessarioz et v̄triusq̄ partis ph̄ie/theorice et practice: et que dat diffinitiones de cōmuni⁹ nō potest eē organica: q̄ ista obiecta sūt abstracta a mā: s̄z est intellectus virtus qua operamur nō organica. Quātum ad sc̄dam p̄clusionē/ydeſ q̄ in alys locis ph̄ie dubitauit de h̄ vel q̄ est de cōib⁹ p̄ncipys suis: sicut de eternitate mūdi et huius tenuit p̄rariū q̄ cōiter dubitauit: pbaf q̄ ali⁹ quādo pro vna parte: alia pro alia apparetia p̄tulit. i.z. metba. habet Aristoteles pro p̄ncipio q̄ forma substātialis rei nō precedit ipsam rem cuius est forma substātialis. sed est simul cū eo. Nam sicut exponit Lōmetator ibidē cōmento. 1.6. causa agens differt a formalis: q̄ agens et mouēs p̄cedit illud q̄ agit et mouēt ab eo: formalis autē et mālis est cū generatione. Ex hoc videt mibi q̄ ipse habet p̄ncipio q̄ forma substātialis est simul cū eo cuius est forma et nō precedit illud cuius est. sed ipse dubitauit. an anima intellectua p̄cedat generationē bovis vel nō. ergo dubitauit an esset forma subalis hominis. Nam p̄mo celi p̄bat per rationes quas reputat dēmonstrationes q̄ nihil potest esse eternū a parte ante q̄ nō sit eternū a parte post et ecōuerso. Sed ipse dubitauit an aia intellectua esset eterna a parte post: sicut p̄ exp̄sse. i.z. metba. vbi dicit q̄ for⁹: cōmento. 1.7. intellectua manet post mortem. ergo eadē ratione dubitauit an esset eterna a parte ante. Item p̄bs 8. metba. querit istā questionē quō homo sit vnuſ cum sit cōpositus ex corpore et aia: et dicit q̄ cā vnitatis p̄positi ex mā et forma est: q̄ illud idē q̄ est p̄mo in potētia ab agente sit in actu. vbi dicit Lōmetator cōmento. 1.5. nec est ali⁹ quid aliud causatū ab eo in qđ agat sed illud. idē q̄ est in potētia sit in actu: cū agens extrahit de potētia in actu. Est ergo hic aliquid vnuſ qđ p̄mo est in potētia et trāfertur de potētia ad actu et translatio nō largit ei multitudinem sed perfectionē in esse. Ex hoc sic arguo / intētio p̄b̄i et Lōmetatoris est q̄ nō dicit cōposituz vnuſ: nisi q̄ forma substātialis educit de potētia cuius est forma per actionem agētis extrahentis ipsam formā de potētia in actu. Et aia intellectua nō educit de potētia hominis: q̄ si sit nō esset ab extrinseco. cuius oppositū dicit p̄bs lib⁹. 1.6. de aialib⁹ qui dicit q̄ intellect⁹ est ab extra: q̄ si esset in potētia māe nō esset forma imālis/neq̄ intellectualis/neq̄ separabilis. Sicut nec sunt alie forme māles educte de potentia māe. ergo vt videt nō sit de mente p̄b̄i: q̄ aia intellectua esset forma substātialis corporis. Item stāte opinione Aristoteles de eternitate mūdi tunc infiniti boies p̄cesserunt h̄c hominē: ergo intēdebat vel q̄ esset vnuſ intellectus oiuſ et si sic nō intēdebat q̄ aia intellectua eēt forma substātialis hominis/vel intēdebat q̄ singulorū singuli sūt intellectus/et tūc vel intēdebat q̄ intellectus corruptitur corruptio boie vel q̄ sunt infiniti intellectus referuati in actu. Primum nō sit de sua intētione finali: q̄ de hoc dubitauit si

Questio prima

4

cū p̄z supra: et esset im̄istus et imālis per q̄s incorpribi. lis. Nec sc̄dm/q̄ tunc sunt infiniti intellectus in actu q̄ est impossibile: q̄z nullum esset sibi incōueniens in infinitū ire successiue fm̄ p̄tinuaz generationē et corruptionē: sicut nō est incōueniens divisionē continui p̄cedere in infinitū fm̄ divisionē: cū esset incōueniens sibi reseruare infinita et ponere ea simul esse in actu: vt p̄z. 8. phys. in principio. Item stante opinione Arist. de eternitate mūdi et modo suo p̄nedi: nihil nouū p̄ot fieri in mūdo nisi mediante motu celi: q̄ fm̄ eum nihil p̄cedit de nouo in esse: nisi mediante motu vel mutatione: q̄ et voluit de oī forma extracta de potētia in actu: sed oī productū mediante motu celi est corruptibile et generabile: sequit q̄ aia intellectua esset ḡnibilis et corruptibilis/ et ita corruptio boie corrūpit anima intellectua: q̄ in Arist. sub dubio relinquit. i.z. metba. vt dictuz est: et si esset generalis nō esset ab extra cuius oppositū dicit. Confirmo istam rōnem sic ex intentione Arist. omne productū de nouo de mā producit: q̄ oī p̄ceptio p̄b̄o fuit q̄ ex nibilo nihil fit: ergo si anima intellectua esset pducta de nouo esset pducta de mā fm̄ intentionē Arist. et per p̄sequens aia intellectua esset forma mālis/cuius oppositū in. 3. de aia. Sed tunc difficile concordare istos cōmunes passus cū alys tribus spēcialibus supra positis. Respon⁹ q̄ modus Aris. et aliorū fuit: q̄ quādo loquunt̄ cōiter de alia mā et nō ex intentione et inquisitione p̄ncipali multa cōcedunt de illa. Sed quādo p̄ncipaliter tractat illam in speciali reperit p̄trarium & q̄ quādo loquit̄ de relatione et alys accidētib⁹ fm̄ cōem rōnem accidentis que est accidere subiecto videſ dicere q̄ idem est fundamēto: vt p̄z. 5. phys. loco. vbi ponit q̄ aduenit sine alio fundamēto: et lib⁹ p̄dicamento. 2. 5. metba. distinguit ipsum in species per fundamēto. Eodem ēt modo. 4. metba. videt dicere q̄ accidentia oīa nō sūt res alie a substātia. Sed quedā denominations alie sicut sanuz in vrina et dieta nō sunt nisi denominationes in respectu sanitatis que est in aiali: et ita videt dicere q̄ nō habent diffinitionē nec quidditatē nisi per substātiaz: et tamē in. 6. metba. vbi ex intētione inquirit que pertinet ad p̄siderationē metaphysci determinat q̄ nō que sūt in aia. Sed q̄ sunt res: et ibi distinguit q̄ sunt decē cathegorie reruz et in i.z. lib⁹ determinat q̄ qđlibet predi⁹ habet ppria elemēta. Nec mirū si sic p̄cedat cōcedēdo et negando q̄ multa p̄ueniūt rei fm̄ esse cōe qđ h̄z cū alys / que nō p̄ueniunt ei fm̄ suū esse in spāli et vt differt. sic dico bic. quādo loquitur de anima intellectua nō dist⁹ eius rationē oīra cōmūnem rōnem aliarū formaruz p̄cedit de ea que sunt cōmūnia alys. I. q̄ nō permanet post mortem et cō. Melius exemplū de affirmatione et negatione eius/ est de aia intellectua: q̄ p̄bs ponit. 1.6. de animalibus: et libro de intelligētia ponit q̄ creat et cōmūniter negat creationē. Etiā aliud exemplū: vult. 8. phys. loco: q̄ infinita potētia nō potest esse in magnitudine/ q̄ maior potētia esset in maiori et minori. Minor loquit̄: q̄ ratio ista teneat vnuſ fm̄ cōia p̄ncipia que ponunt formā extendi extensione māe. Sed tamē est falsum p̄siderando specialē rōnem potentie pri⁹ motoris. & ḡsi punct⁹ esset forma substātialis linee fm̄ illud cōe p̄ncipiuz. Sequit q̄ plus de puncto est in pluri de linea: p̄siderando tñ rationē puncti falsum est: imo cum sit indiūibilis: op̄z q̄ tota sit in toto et tota in q̄libet parte. dicit hoc lib⁹. 3. dist. 1.8. artic. 3. Dico a simili pro oībus factis argumētis et similibus q̄ in istis cōib⁹ passibus p̄cedit ex cōib⁹ p̄ncipus quoq̄ vnum est q̄ mā nunq̄ est sine forma: nec forma sine mā. i.z. metba. 2. 1. b. celi. Aliud q̄ oīs forma educit de potētia māe. 8. metba. Aliud q̄ mundus est eternus per q̄tā generationē et corruptio. 16 1z 15

Quodli Bacho.

A 4

Libri

Questio

nem et quod nihil est incorruptibile in hoc mundo inferiori. 8. physicoꝝ. Aliud quod creatio est imponit. pmo physicoꝝ. Aliud quod oia generant mediate corpore celesti. 8. physicoꝝ, et propter generatione. Unde enim ista oia principia bene habeat quod alia intellectiva non est forma corporis; quia ipsa manet et separata; sicut perpetuum a corruptibili; et non educit de potentia mae nec multiplicatis per priam generationem et corruptionem. Sed per solam creationem et non per motum celestis. Si tamen consideramus ista que sunt specialia ipsi anime intellective nostre. s. per ipsam experimur nos intelligere velia et illud quo scimus. velia opus esse formam scientis; sicut quo sentimus singulatim sensatis ex hoc sequitur quod est forma nostri; et cum huic addamus quod forma que non coicat vel non in operando debeat venire de foris per creationem et non per generationem et motum celi; habebimus quod est forma nostris; id est non per illum modum qui cois oibus alijs formis. Per hoc primum ad argumenta oia quod verum est quod illos communes passus phis; ybi loquitur de forma substantiali in coi non distinguendo/intellectu aut ab alijs non habet quod sit forma; sed solu per speciales passus; nec est contradictione; quod non loquitur similiter utroque; quod in coibus passibus loquitur ut plures; in specialibus loquitur ut specialissimus inquisitor. Sicut non est contradictione quod loquitur de aliquo probabiliter uno modo; et quod determinat alio modo. Sequitur de 3º articulo ybi gra- ues sunt difficultates circa determinationem Aristotelis; prima est ista; quod est subiectum operationis realis in qua per se dividitur et distincte ab oia subiecto corporeo. Impole est quod entitas talis subiecti sit actuatio et perfectio mae; immo sua non erit abstracta et separata. Sed alia intellectiva est subiectum operationis intellective que est operatio quedam per se et divisa a corpore; ergo recte. Probat maior; quod operatio facit sci- re formam; ergo ex hoc quod operatio non dependet a corpe potest quinque quod forma quod est operationis principium non dependet a corpore. Hic et dicit Phis. i. de alia ybi dicit quod si sit aliqua operatio aie in qua non coicet corpus necessaria est ut ipsa sit abstracta; et loquitur de forma que est principium operationis; sed non est sermo de separatione enim situ et locu; quod non habet situ et situm in formis substantialibus; ergo loquitur de separatione entitativae. Confirmatur ratio phis dupl. Primo quod operatio est accidentes. Sed accessus non potest habere maiorem separationem quam suu subiectum; ergo si operatio seu potentia est abstracta et subiectum. Secundo que sunt ynu in actu est ynu in subiecto quicquid attingit ab uno et reliquo. X. g. quod qualitas et lignus sunt ynu subiecto et non divisa; impole est quadrare qualitatem quin quadratur corpus. Et forma que est prius operationis et sua operatio sunt ynu in actu etiam et potentia qua operatur alia est idem subito cum alia. ergo alia. Secunda ratio est forma que est perfectio mae et actus essentialis corruptibilis sui subiecti corruptione; quod da oppositum. non est pars essentialis; partes enim essentialis non habent esse actualem nisi in toto; quod si separate haberent esse actualem non essent partes; sed quedam tota; sed enim phis intellectu separata sicut perpetuum a corruptibili. Tertia ois forma quod est perfectio recte. Extendit extensione sue mae quod perfectio et perfectibile sunt correlativa; ut p. z. physicoꝝ ybi probatur quod physicus dicit considerare de forma sicut de mae. quod considerans de uno relatuop debet considerare de reliquo. Sed multiplicitate uno relatuop et reliquiꝝ ergo multiplicatis probatur mae. Sequitur quod et forme. Quarta est ista ois forma que est recte. Educat de potentia mae quod alio crearet; h. est contra eadem conceptum. g. Quinta ois forma que est recte. Considerat in mae suu effectu formaliter et a vegetativa dicit aliquis vivens et facit opera vite; sed corpus non dicit intellectivum nec intelligere; ergo recte. Item nullum violentum est perpetuum; sed se paratio aie violentia; ergo recte. ergo alia quodque est reversi-

ra et sic resurrecio est nalis. Propter solutionem istorum pono distinctionem et est quod aliam esse formam et actum perficiente corpus potest intelligi tripli. Uno modo quod perficit corpus et actuatur tanquam eius perfectio essentialis; et isto modo intellectiva est forma hominis sicut alie forme substantialia sunt essentialia respectu suorum perfectiorum; ut supra est probatum. Alio modo; quod sic perficit corpus quod perficit in corpore enim aliquem modum cendi; et h. est verum de oia forma inquantum est pars totius; quod ois pars inquantum est pars perfecta in toto; quod pars inquantum pars habet esse perfectum suum; ut est in toto. Altero modo; quod sic perficit corpus quod per h. perficit ut est pars quod est coe omni forme; tamen non limitata ad precise esse pars vel ad precise esse in corpore et operari per aliquid corporale. et hoc est proprium solu intellective propter esse intellectuale et abstractum quod h. supra oem formaz. Istud 3º probat de intellectiva. phis eniz. 16. de animalibus probat alia in intellectivam esse formam et non non educi de mae. Sed preexistere ante mae et de foris aduenire quod habet rationem que non coicat cum corpore; sed qua ratione potest esse forma et de foris aduenire quod naliiter habet operationem que non coicat cum corpore eadem ratione potest esse forma et habere tales nam intrinsecas quod preter corpus naliiter potest de foris remanere et operari; ergo verum est quod dixi de intellectiva quod est talis perfectio quod non limitata ad precisely esse in corpore nec per corporis operari. Probatio minoris quod quod forma remaneret et sine propria operatione representaret phis quod esset frustra in nali. Sed si cum propria operatione remaneret non ergo cuz das quod alia que de foris aduenit habeat nalem operationem que non coicat cum corpore tunc si de foris naliiter per se permaneat non priuabit ab operatione quod in illa non coicabat cum corpore sed si extra permaneat cuz sua propria operatione tunc non erit frustra; sed quod in nali non est frustra illud non est impole esse in nali; quod non solu repellit a se tanquam ipsa vel inconvenientia occiduum et frustra; ut p. in 3º de alia. et alibi g. Item ut p. pmo. 1. articulo. 2. de alia probat phis aliam intellectivam esse formam non sicut sensitivam et eodem modo; et 3º dicit quod separatus est solu h. quod non est et h. imortale et perpetuum. Si intelligat de intellectu alia habet propostum quod phis ponit intellectivam formam nostri et non non limitari ad corpus. Si de intellectu potentia habere propositum; non potest enim actus. s. potentia mae sine subito. Item h. declaratur phis cocedent quodammodo formam omnino per se operabilem; sicut quod ut intelligitur et quodammodo omnino esse principium operadi ut cuz alio et ut quo tantum. ut formam eductam de potentia mae. sed inter duo extrema habere mediun non videtur repugnare nam sic si est motu tantu et mouens tantu non repugnat dare movens motu; ut arguit phis. 1. 2. metba. ergo non videtur inconveniens formam aliquam esse principium operandi; ut quo et cum alio et ut principium quod ut per se. entez. Exempla ad hoc accidentia que sunt. primo in pane naliiter post separantur et per suam potentiam obedientiam ibi tenentur; sed deus posset facere illam potentiam obedientiam naturalem quo factio naliiter est per se et ut quod nali in alio et ut quo. Aliud exemplum; forma que nunc perficit mae est actus actuans de quod deus faceret eas actus actuantes et per se actus ente naliiter esset per se et nali in alio. Per h. ad argumenta. ad p. p. potest dici quod operatio potest intelligi separata dupl. yno. s. m. in eent. do. puta quod non existat in hoie et iste sensus est falsus; quod existit in alia hoib. et in isto sensu est maior vera. et minor falsa. alio modo in essentiali; puta quod operatio intellectualis est essentialia abstracta; et sic est maior neganda in forma que habet utramque conditionem. s. et informare et non precisely limitari ad informare eo quod per naturam est essentialia abstracta quod talis forma; id est separata; quod est essentialia abstracta in se; et non dependentis a corpore in operando; est tamen non separata in eentudo forma.

L.c.13.

z de alia
L.c. 21.
L.c. 26.

L.c.45.
z p. celi.
L.c.32.
L.c.24.
L.c.20.

L.c.35.

Op. separata dupl

Primi

dō forma. Ad 2^m et 3^m dīci pōt per idēz qz vīcī potest q
eius operatio nō est magis separata qz suum subiectū: imo
attingit a quo attingit suum subiectū: quia aia intellecti-
ua. sicut et operatio intellectiva et potentia intellectiva sunt
actus: et potētia ipsius hominis: Iz separat a materia quidati-
tive et in illud videat incidere qd alii dicunt qz separat a
corpo in rōne partialis quo/qz videt nō virtutis instrumento
corporis ad operandum: nō tamen separat in rōne quod/qz
ambo simul. s. mā et forma hōis faciunt vñū qd operatur. s.
homo. Ad 2^m pncipale qn dīcit qz forma que est essen-
tialis perfectio materie corrumpit rē. Dico qz falsus est de
forma que sic est perfectio māe qz tm̄ ppter suum esse in-
tellectual et abstractū qz est intrinsecū nō limitat ad pre-
cise operari per corpus. Et quādo pbaf: qz eo qz est pars
corrumpit corruptione totius: qz partes essentialis nō ha-
bent esse actuale nisi in toto. Rn̄ per aliam partem distin-
ctionis quā dedi: qz dō qz verū est: qz vt pars corrumpit rē.
et qz vt pars nō hz esse actuale nisi in toto: vt n̄ est quedas
perfectio intellectualis in se nō dependē nec limitata pre-
cisē ad esse pars corporis sic neutrū sequitur. Ad 3^m qn
dīcit forma que est perfectio materie extendit rē. Dico qz
non est verū de forma que sic perficit in materia in rōne
partis qz per nām suam que est intellectualis non limitat
ad precise esse in mā: qz eo ipso quo sic perficit: qz nō limi-
tatur fm̄ cōditionē materie: eo ipso retinet ppriaz passionē
que cōuenit sibi fm̄ se s. qz sit indiuisibilis: hoc enim est pp-
rietas imāliū. Sed hoc retento qz sit indiuisibilis in se: et
simil qz sit pars et forma subalalis ad hoc sequit qz sic est for-
ma qz est tota in toto et tota in qualibet parte: et nō extensa
sicut de puncto si esset forma substantialis linee. ergo rē.
De hoc lib. 3. di. 18. arti. 1. Et quando dīcit multiplicato
vno relatiuoz et reliqui dico qz verū est. supponit falsum
qz inter materiā et formā nō est relatio: nisi fm̄ dici etiam
maior est falsa: quia per vñā similitudinē albū dī ad multa al-
ba/ vna mensura dī ad mensurata multa: et pī vna potētia
generativa ad multa generabilia. Proprietate qz forma
fortius sic. totus homo est extensus per se. ergo quelz pars
saltem per accidens rē. vide. 3. li. di. 1. 7. arti. 1. Rn̄ qz si
totū extendit. ergo quelz pars: opz intelligi vbi perfectio et
perfectibile mutuo se: perficiunt: sicut perfectibile precise li-
mitat ad esse per formā. Ita ecōtra forma limitatur ad
precise esse in materia sicut dīcit Lōmētator. 1. qz materia
et forma mutuo se sustentant. vbi vō forma nō limitatur ad
esse in materia ppter nām suā intellectualē et abstractam
a mā ibi nō opz qz sequatur cōditionē māe: vt. s. partes ei⁹
multiplicant fm̄ multiplicationem et extensionē partium
māe sed sufficit qz alio modo perficiat. modo videlicet qui
est pprians tali perfectioni indiuisibili. scilicet per hoc qz
est tota in toto et tota in qualibet parte. Ad 4^m dīco qz
est h̄ cōdem pceptū omniz phoz qz alio modo creare et hoc in
pcessibus vbi phī pcedunt fm̄ cōdia pncipia phī: vt supra
articulo. 2. Iz in tractatu spāli qz facit de pductione aie et
contrariū: vt p3. 16. de aialibus. Ad 5^m dīco qz hec non est
vera/corpus sentit: nisi qz sentire conuenit aiali per aliquō
organū corporale sicut mediāte quo posito. ergo qz sentit:
na sic esset forma substantialis animalis qz sentire cōuenit:
ret animali immediate per animam sensitivā et nō media-
te quocūqz organo corporis. tūc hec esset falsa. corpus sen-
tit: sed hec esset vera/animal sentit: sic est in pposito: et ideo
conceditur hec vera/homo intelligit/nec hoc corpus intelli-
git. Ad ultimum potest dici qz separatio sua non est vio-
lenta vt est intellectualis. sed solum vt est pars. vel argē qz
vt intellectualis separaretur: violenter tamen vt est intelle-
ctualis natura eius permanentia extra nō est violēta: et iō
qua nere poterit in eternū fm̄ phī.

Questio. II.

Secunda

5

Diceretur que pars sit magis tēmidstra-
bilis scilz qz anima intellecti-
ua sit forma substancialis hominis vel eius cō-
trariū et actua: quis Aristo. demonstrauit. B.

4. de anima vt habim̄ est questio precedē-
te. Contra ergo posset demonstrari/ cnius cōtrarium ponit
Lōmentator. hic quatuor sunt videnda. Primo/ antique
vie posite sunt probantes animam intellectuam esse for-
mam hominis. Secdo/ illis solutis seu calūnias ponē-
tur quedā difficultates que magis pbabiliter videntur p-
bare cōtrarium. Tertio/ illis non obstantibus ponentur
rōnes magis efficaces ad probandum ipsam esse formam
humanam: et soluentur h̄rie. Sequitur de pmo articulo
vbi probant quida: s. H̄rcueus qz sic accipiēdo intellectū
pro anima intellectuā illud cui cōuenit pmo et pprie in-
telligere vel habet intellectum partem sui vt fm̄ se totū
intellectus. Sed nō est fm̄ se totū intellectus. ergo habet
illum tanqz partem sui. sed non sicut materiam. ergo sicut
formam. maior pbatur: qz illud qd est obiectū actus intelli-
gendi non dīcit vere et proprie intelligere. Sed illud dīcit
vere et pprie intelligi. qz est subiectū actus intelligendi: sed
nullus pōt esse subm actū intelligēdi nisi sit fm̄ se totū intellēts
vel h̄is intellectū pte sui: qz actū intelligēdi in nullo pōt esse
sicut in subto nisi rōne intellēts sicut pmo et pte subti. qz nullus
vere et pprie itelligit nisi babeat intellectū pte sui vel sit
fm̄ se intellectus. minorem pbant. s. qz vere et pprie conue-
nit intelligere: ita qz intelligere hominis non sit solum qd:
dā nobile sentire sicut quidam pōsuerunt: qz illud quo hō
excedit qd: animal qzūcūqz perfectū illud vere et pprie
cōuenit sibi et nō est sentire aliquō qz quelz operatio sensiti-
ua conuenit cuilibet animali perfecto: ita qz fm̄ sentire hō
nō excedit animal sed homo per intelligere excedit omne
animal. ergo intelligere vere et pprie conuenit homini et
non est aliquō sentire. Contra illud videat qd nō demon-
strat qz anima intellectuā sit forma substancialis pmo per
Aureolū qui ponit qz humana anima et corpus sunt vnum
per integrationē non per essentialē vniōne. q. pcedente ar-
ticulo pmo. Item si aliqd demonstrat hoc non esset nisi qz
est forma informans hoiez: sed cum hoc pōt stare qz sit for-
ma accidentalis. pbaf duplr. Primo ex simili modo ar-
guendis: sic homini enim vere cōuenit ridere et pprie: et iō
sequit qz risibilitas est forma vel qz sit totus homo: et iō cu
hoc stat qz sit accidentalis eadem rōne concessa ista manere. p
positione. s. qz intelligere vere et pprie cōuenit homini h̄i
sequit qz pars intellectuā est totus homo vel forma eius:
sed cuz hoc stat qz non est forma substancialis. sed accidentalis.
ergo cōcessa isti maiore. adbuc nō habent qz aia intellecti-
ua sit forma substancialis hominis. Secdo fm̄ principia
eorum cōcedunt qz in re materiali puta in sacro possit de
creare aliam virtutē sup naturalē in sacramentis qz esset
causa gratiae vel characteris in anima. Ipsi etiā supponunt
qz potentie anime sunt accidentia. ergo nō est impossibile
ets cōcedere qz potentia intellectuā esset cōcreta a deo et in
formatiue recipere in anima sensitiva sicut accūs in subo:
et tunc bene sequeret qz homo intelligeret per intellectum
qz esset forma hominis: sed accidentalis non substancialis:
et ita sequit contra eos qz nō est forma substancialis. Iz apud
phī sequit cōtrariū. Sequit enim phī qz si potētia intel-
lectuā sit forma in nobis qz et ipsa aia: qz potētia ppria que
est imālis arguit pprī subm imāle sicut in alijs passio ar-
guit subz. Cōtra minorē arguo sic: qz cū dīcit qz intelligē
de et pprie cōuenit hoit aia qz intelligē hois nō sit qdā nobis
le sentire tm̄: qz p intelligē excedit hō qd: aia: et qd: senti-
re. Diceret illi qz sequit Lō¹⁵ qz i boie est z¹⁶ intelligē vñū
qz est actū intellēts separati qz est vñū in oibz: Iz de isto pcederet

Primus
articla.
Op. H̄c
ut quolt.
p. Q. II.

Libri

Intelligere duplex
in Lom.

25. T. o
n. 2. 2.
8.

2. c. 6.
et alia

T.c.36.

2° artic.

go. met. t.
co. vi.

Questio

¶ p illud intelligere hō excederet qbz aīal z q illud stellarū gēre nō est qbdā nobile sentire tātū. sed intellēs qui est pncipius istius actus intelligendi non est ad propositum: vt quia tñ coniungit nobis per phantasma nfm. Non enīz coniungitur sicut forma substantialis. ¶ Sed aliud intellegere est in nobis qui est actus intellectus passiū corruptibilis in nobis qui intellectus in nobis est vis imaginativa: vt dicit Lomentator. 3. de aia. cōmēto. z ibi dissolo qōnis. ¶ Et tunc dicent: vt dicit idem Lō¹⁰¹ in fine cōmentū q per istum intellectum excedit: z differt homo ab alijs: z p consequens intellectus iste est forma substantialis: cuz aut aduersari ex suis pncipis possunt sic respondere minori istoz/pz q ratio eorum non demonstrat illud qd intēdit. ¶ Sunt enim ali. Tbo. contra Ben. li. z cap. 68. pbantes q anima intellectua est forma substantialis corporis: z B sic. Tbo. cōtra Ben. Circa medium capl: qz semper supremus inferioris generis attingit infimū superioris generis ita videlz q attingit formam substantialē illius superioris generis. X. g. ostrea que solum sensituum tactus habent z in terram ad modum plantarum astringunt hoc inqntūz hoc: qz sunt perfecta in genere viventium attingunt ad habentia animam sensituum. ergo cum homo sit supremum in genere animaliū. ergo attingit ad infimaz intelligentiam for qz ad eius formā substantialēz. ergo anima intellectua est forma substantialis hominis. ¶ Item. ca. 67. pbai qz hoc sit possibile: qz fm p̄bm. z. de ce. celum est animatum: z per hoc pz qz hz differentias positionis z loci: non soluz quo ad nos. Sed etiam ad se. ergo intentio. p̄bi fuit. qz fm se sit animatum z nō anima sensitua. ergo intellectua. ¶ Lō. sumat: quia. 1. z. meta^c ponit qz mouens celum qd est oīno me uens imobile mouet vt amatū z desideratū. Mouens autem cōiunctum: z quodā modo motū qz vocat animam/ est intelligēta. ergo eadē ratione in hominibus est vēz qz sunt animati anima intellectua mouēta eos: sed nec iste rationes tradicūt: qz lz ma. p̄me rōnis. l. qz supremū inferioris generis tē. sit vera in illis: que sunt forme eiusdem ordinationis z eiusdem rationis/ sicut sunt omnes forme educte de potētia māe quoquo modo: nō tñ opz qz hoc sit vēz in illis formis que sunt oīno extraneē rōnis sicut sunt oēs forme imateriales. ¶ Item cum in tertia ratione dicitur qz celum habet animam intellectuam formam substantialē lēm sui hoc negatur a multis: p̄bm hoc sensisse: z pbatur falsuz. di. 16. arti. z. in. z. lib. posito tamen qz suisst̄ intentio p̄bi/ nō tamen vñ si anima intellectua est forma substantialis rei incorruptibl. l. celi. ppter hoc erit forma substantialis hominis qui est corruptibile: qz bene p̄bs negaret hoc dicendo qz est necesse perpetuū separari a corruptibili: nō tamen necesse est ipsuz perpetuū separari ab incorruptibili. ¶ Sequit̄ de 2° articulo. vbi alia argumēta sunt magis physica qz nō pōt demonstrari aīam intellectuam esse formaz substantialē hominis: qz si sit. ergo demonstrari possit resurrection. cōsequens est falsum. ergo pbatio cōsequētie: qz si sit. ergo ipsa separata habet naturalem inclinationem vt iterū vñiaſ: sed cōtra naturalem inclinationē/ non potest semper detineri: qz hoc est cōtra naturam z violētē: nullum autē violentū pōt esse eternū. ¶ Item non potest demonstrative pbari forma vñri māe nisi que est eiusdem rationis z eiusdem generis cuius materia: qz inter pncipia naturalia nō eset p̄portio qz abhorret nā. sed forma incorruptibile nō est huius: quia corruptibile: z incorruptibile. plus differunt qz fm genus. ¶ Item qz non potest demonstrative probari esse/ non potest demonstrative esse forma informans. sed aīam intellectuaz esse non potest pbari de monstrative: pbatio nō potest demonstrative pbari sic qz sit educta de potētia matricie: quia hoc est falsuz: z falsuz nō

pōt demonstrari: nec sic qz creareſ: qz iste motus non pōt demonstrari a phis qui est contra cōdem cōceptū omniz phoz. sed ex nihilo aliquid fieri est p̄tra cōdem cōceptū tē. p̄mo physi. ¶ Item nō potest demonstrari ex apparentib⁹ cuīs oppositum magis apparet ex omnibus cōmūnib⁹ sensib⁹: sed qz aīa non sit forma informans magis apparet qz qz sit forma. pbatur: qz apud oēs p̄bos anima intellectua est quedā intelli²: lz sit infima inter oēs sed magis apparet ex nomine z rōne intelligentie qz sit quid subsistens qz formans. ergo tē. ¶ Item illud nō pōt demonstrari vt pbari demonstratione phoz de qua nunc loquimur cuius oppositū demonstratiue pbatur: qz si sic est: demonstratio solum est veroz: essent duo opposita simul vera. sed demonstrari potest demonstratiue physica qz nō sit forma corporis. ergo tē. pbatio mino. qz illud demonstratiue demonstrat phica que nō pōt solui nisi per fidem. arg^m aut pbās qz intellectua nō est forma corporis non pōt solui nisi per fidez. pbaf: quia argumentū pbans qz non potest esse forma corporis est: qz si sic ipsa esset ratio corpori recipiendi qzitātē z extensiōne: qz cuz qzitātē est actus requirens subz in actu esset sibi ratio recipiendi qzitātē. sed illud qd est ali cui subiecto rō recipiendi extensiōne extendit per accidēs qz totum compostum extendit. ergo intellectua extendit per accidēs. ¶ Istud arg^m non soluitur nisi per fidez dicēdo: qz illud extendit per accidēs ad extensiōne totius qd est ratio recipiēdi extensiōne: dicit^z qz vēz est qz est for^s imersa māe: z non tota in qualz parte. sed qz aliqua forma sit formans: z sit tota in toto z tota in qualibet pte materie sic qz non sit imersa materie: hoc est dictū fidei z sanctoz Aug. 16. de trin. ca. 7. z Augustinus cōtra epistles fundati^z: z ad respon. de origine cause. ¶ Sequitur de 3° articulo. Artic. 3. vbi pbai rōne postas qz precedente articulo. z. sunt alie due cognates. ¶ Primo: quia in syllogismo. vbi maior pbatur intellective z ex sensib⁹. z minorem oportet concedere per experimentum/ necessario sequitur cōclusio. Sic est de ratione Aristote. hec enim maior Aristote. probatur inductiue: z hoc quo operamur. primum est forma nostri. h̄ minor nos intelligimus per intellectuz primuz: ita qz actio intelligēdi est vere nostra qz dico cōtra Lomentarem pbatur per experimentum. ergo tē. Probatur maior inductiue ex sensib⁹: qz per hoc qd dicit/ cooperamur p̄mo/ nō potest intelligi quo dispositiue. ibi enim posset in aliquo casu z non vñuersaliter ponī instantia. ¶ Dicunt enīz qdāz doctores qz species est p̄mū quo dispositiue intelligimus: nec tamen est in intellectu impressiue z informatiue. lz exp*ressiue*. ¶ De illa specie expressa. dis. 6. z. li. Idem dicitur de charitate qz est principium credendi saltem vbi fides est formata: nec tamen est in intellectu informatiue. qz opz intelligi de quo virtuali vel de quo pncipali: lz si intelligatur de p̄mo quo virtuali. adhuc propostio est falsa: quia in agente virtuali suum p̄mū quo virtuale nō est in eo informatiue: vt patet de calore in sole z de virtute informatiue in semine fm Lomentare. 7. metaphy. cōmento. 31. Relinquit ergo qz propostio illa de quo p̄mo intelligatur de quo formalī pncipali: tunc arguo/ hec p̄positio/ quo pri mo. pncipaliter aliud operat/ est forma substantialis operatis. probatur ab Aristote. per hoc: quia ipso amoto non est amplius pncipium motus z status. Sed in isto intellectu patet inductiue qz anima intellectua est forma substantialis sicut de alijs: quia sicut in elementis z mistis z vegetabilibus z animalibus est verum qz per corruptionez vel per mortem ablata forma non amplius est in eo pncipius motus z status: ita amoto per mortem ab hoīe intellectu non amplius est in eo p̄mū intelligēdi z habitual sciendi. qz tē. ¶ Minor pbatur quo ad ptem p̄mā/ planum est enim qz

Scor

Solo
ng^o.

Ex. p.

equis intellectus est principium formale principale et primū respectu actus intelligēdi: sicut ignis respectu actus igniēdi: et sensus respectu actus sentiendi. quod actus intelligendi non potest reduci ultima resolutione nisi in intellectu tē. ¶ Probatio quo ad 2°: quod primo physi. volens probare quod continet nos scire per causas probat per experimentum sic: et pro hoc si nunquam hoc dixisse: tunc nos cognoscere arbitramur cum causas primas cognoscimus tē. Sed arbitrari seu considerare, et aduertere se scire et cognoscere res per causas suas, et principia: illud est experientia intellectuale et nō. ergo tē. Item impossibile est experiri in nobis aliquæ actum nisi potentia experiendi: sic in nobis forma est simile ac si experiremur sensationem sine sensu: et anima sensitiva: sed in nobis experimur actus intelligēdi proprie dictos ut distinctos contra omnem sensationem. ergo tē. probatur maior: quia impossibile est aliquā experiri nisi habeat potentiam experimentaliam: quod esset actus sine potentia. sed si intellectus copularet nobiscum soluz et non informet nos. nos non habemus potētiā experientiale. Sed intelligentia que copulatur nobiscum habet illā quod per potentias imaginatnam nostram per quā copulat nobiscum non expiramus nos intelligere: igitur si anima intellectiva non sit forma in nobis sequitur quod nos non experimur cognitionem vniuersalem. sed intelligentia copulata experit cognitiones vniuersales: et non nos. ¶ Probatio minoris: experimur in nobis enim cognitionem vniuersalem ab omnibus singulatibus abstractaz: et illa non potest esse actus alicuius sensus: quod talis cognitionis vniuersalis et abstractiva non potest exerceri per organum. Omne enim organum determinat ad certū genus entium. sed actus qui non potest exerceri per organum non potest esse actus sensus. ergo. ¶ Secundo minor propter sic experimur in nobis quod cognoscimus intentiones secundas. genus et species et fabricamus entia rationis et reflectimur super cognitiones nostras. hec omnia experimenta repugnant sensui. ¶ Probatio de genere et specie: quia nulla potentia potest cognoscere aliqd sub vniuersali ratione quam sui propriobus. eti. sed sensus est singularium que sunt in materia. ¶ Secundum etiam propter: quia fabricamus entia rationis cuius predicatorus et subiectu est nihil: ut hic nihil est nihil: hoc non potest sensus: quod sensus requirit sensibile ut sensibile: et per consequens ut ens. ¶ Tum quia entia rationis fundantur in intentionib⁹ secundis. si ergo non potest in istis nec in ista. ¶ Tertium propter quia sola natura imaterialis est super se reflexiva. ¶ Lectorat Scotus. 4. di. 43. q. 2. articulo primo. d. supposita. igitur distinctione de forma triplice perficiente de qua hinc quod precedente articulo. 3. ¶ Ratiō ad argumēta. ad primū quando dicit quod est forma: ergo habet inclinationem: et sepetur. quod negant resurrectionem: negarent naturalem inclinationem eius: de intellectua dicent: quod habere inclinationem naturalem ad materiam verum est de sola forma que oīno perficit in cōposito: non est vero de ea que est in se perfecta. ¶ Quod separata non habet naturalem inclinationem ad corpus sed phōs. probatio: quod phōs ipsa separata habet perfectiorē operationem quam cōiuncta: tunc enim cognoscit res materiales nobiliori modo quam cōiuncta etiam substantias separatas tunc cognoscit: ut sunt in seip̄s. ut probatur primo. lib. q. 1. articulo. 2. ¶ Dices: salte argumētu cōcludit contra theologos qui hoc ponunt. ¶ Ratiō quod theologi hoc ponentes non ponunt quod est inclinatio naturalis perfecta et cōpleta. sed eius cōplementū est dependens a datore formarū: et ideo non reuniretur. nisi ipso hoc agenter: qui dicit: igitur quātū est ex parte nature aliquid violentū remaneret perpetuum: domini quod talis reunitio ad corpus non est cōplete et perfecte in parte naturae. sed tē. id eius detentio non est violenta. ¶ Ad 2° per idē quādū dicit non potest demonstrari formam vniuersitatem nisi corrupti-

bilem: quod illa sola est proportionata materie. Dico quod sola forma corruptibilis est proportionata materie proportione com mensurata. Sic videlicet quod in essendo mutuo abinuicem dependent: incorruptibilis non est proportionata māe cum quodā excessu. Sic enim est perfectio perficiens materie: quod cum in se habet esse perfectum formam quod non dependet a materia. ¶ Ad 3° dico quod anima intellectiva potest demonstrari esse per operationem et experientia certa. ut probat Aristoteles de anima. et quod dicit quod modus eius essendi per creationes: et cuius non potest et cetera. dico quod hoc non probat quod non possit demonstrari. sed quod modus essendi non possit demonstrari. sed cum hoc stat: quod eius esse sit demonstrabile. ¶ Ad 4° qui dicit quod repugnat intelligentie quod informetur dico quod intelligentie insime non repugnat maxime sic quod informando non limitetur ad precise esse in corpore: et operari per corpus: ut supra patuit. Sed sibi repugnat informare ut precise determinetur ad esse in corpore tē. ¶ Ad ultimum qui dicit quod argumentum probans extensionem non soluerit nisi per fidem nego: et quod probatur: quod si sic forma extenditur per totū extensum. Dico quod eo quo phi concederent quod forma talis que est oīno indivisiibilis per se: et per accidētē est forma nostra: ita quod non limitatur precise ad esse in corpore nec sequeretur conditionem māe: quod est namā intellectualis abstracta: eo ipso concedunt quod sic informaret: quod esset tota in toto: et tota in qualibet parte: et sic solueret argumentum philosophi quod phi concederent. ¶ Etiam quod hoc concedunt phi maxime concedunt quod isto antecedente quod intellectiva est forma corporis propter conditionem enim quod linea esset forma substantialis quantitatis: et punctus linee. sicut oporteret concedere quod figura extendetur per partes omnes quantitatibus: sic oporteret concedere quod punctus non extendetur. sed esset totus in toto et totus in qualibet parte. ¶ Probatio op̄z enim quod omnis forma perficiat est ratione et conditione sua perfectionis: sed sicut conditioni linee concedit quod potest extendi: ita conditioni puncti quod sit indivisiibilis. ergo per conditionem quod sit forma linee op̄z quod sit tota indivisiibiliter in omni parte: sic in proposito qui concedunt intellectuā esse formam. ergo tē. ¶ Questio III.

Primus articulus. p. 26. L. c. 66. Philosophi posuerūt memoriam intellectuā. ¶ Primo ponam quod phi de plausione viri dubitare. et ratione Lectoris cogentē per quā videt finaliter eam negare. ¶ Circa primum articulū ponō conclusiones. 3. ¶ Prima quod Aristoteles videt eam negare. ¶ Secunda quod finaliter tam ipse et Alciat. qui fuit magnus perscrutator in hoc etiā Alga. eam affirmauerunt. ¶ Tertia per conditio contrarietas quod ipsi negaverunt memoriam puram intellectuā: non autem negauerunt intellectum dependentem a phantasmate. ¶ Prima ergo conclusio est quod ut videt Aristoteles negavit omnem memoriam intellectuā. unde primo de anima rationali autem dubitabit in fine: dicit quod intelligere consistere marcescunt. alio quod autem interioris corruptio. Sequitur quare hoc corruptio neque memoria neque amar. reddit. rationem. non enim illius erant: sed communis: et huius habentis illum quod quidem corruptum. sed corrupto formaliter principio cuius erat operatio non manet ulterius operatio. ergo corruptis virtutibus sensitivis que sunt totius coniuncti non manet in anima nostra aliqua memoratio. ¶ Item 3. de anima. cap. quoniam sicut in omni natura. dicit separatus autem est solum hoc quod vere est: et hoc immortale et perpetuum non reminiscantur aut quia hoc quidem impossibile. vult arguere per locum ab oppositis sic reminisci

L. c. 17. L. c. 20.

Libri

pertinet ad virtutem passibilem generabilem et corruptibilem
 ergo per intellectum non reminiscimur: quia hoc est vere et
 penitus impassibile. Item Commentator ibi cometo. zo.
 di. vbi dicitur hic surgit questio perfecte: dicit enim querens cum
 intellecta communia sunt: neque generabilita neque corruptili-
 bilita sed hunc modum quare non memoramus post mor-
 tem cognitionum habitarum in hac vita. et dicitur dissoluere:
 do: quia remenoratio sit per virtutes apprehensionis passi-
 biles. s. materiales: et sunt tres virtutes quarum esse declarata-
 tum est in sensu et sensato. s. imaginativa cogitativa et reme-
 morativa. Iste enim tres virtutes sunt in homine ad repre-
 sentandum formam rei imaginate quando fuerit sensitivus.
 Rerum opus istius ut credo fuit quam assignauit Commentator
 primo de aia cometo. 65. ca. intellectus proprium est cognosce-
 re intentiones universales. sensus autem particulares. sed in-
 tentiones memoriales sunt singulares. Sunt nam dnia tem-
 poris preteriti per libro de sensu et sensato. ergo et ceterum. Aliaz
 rationem assignat phis. 3. de aia. vbi supra. passiuus enim in/
 tellectus corporal corruptibilis. et sine habilitate intelligit itell. s.
 Sed si sine intellectu passiuo corporali. id est imaginativa est
 Commenter nihil intelligit intellectus. ergo opus intellectum in operatione
 que est intellectiva conuertere se ad imaginem
 que vocatur intellectus passiuus: et hoc sive sit intelligi sive
 recordari: sic non est dare memoriam pure intellectuas de
 qua loquimur. Iste opus est Auct. 6. naturalium: ut recitat
 et reprobat Tho. de veritate. q. 10. arti. 3. et par. 1. q. 19. arti. 6.
 Secunda parte quod istis non obstantibus de Aristotele mibi videtur
 qui est magis auctoriticus quod posuit memoriam intellectuam.
 3º enim de aia. loquitur de intellectu ut distinguit contra totam
 partem sensibilem: dicit enim: quoniam autem non sensus sunt pos-
 sibilitas sensitivae et intellectivae: manifestum est ex organis: et sub-
 dit quod cum intellectus separatus singula sciatur sed actum qui est
 habitus quod potest operari per seipsum: et tunc est in potentia.
 sed alioquin ante adiscere aut inuenire. Sed esse sciens actu-
 sus quod per seipsum potest operari cum voluerit: et non opus exper-
 etare doctrinam ab alio vel inventionem a se hoc est conuerte-
 re se ad ea que sunt in memoria et considerare. g. et ceterum. Itz
 non videtur quod Auct. negavit memoriam intellectuam: et vi-
 hoc melius pateat ponam modum ponendi suorum tam quo ad
 memoriam sensitivam quod intellectuam. Intelligentem igitur quod. 6.
 naturalium parte prima capitulo 5. ante medium distinguit sensus in-
 teriores sic. Quod primus est phantasia seu sensus communis: et in prima coactitate cerebri ad recipiendum formas
 sensibiles que imprimuntur. s. sensibus: et redditur ei et indi-
 cat de illis presentibus: ut patet. et de aia. Post hanc est
 imaginatio vel formans in extremo anterioris coactitatis
 cerebri: et recipit formas sensibiles quas recepit sensus com-
 munis a genibus sensibus et retinet eas post rememorationem
 illo per sensibilia: et additum quod formans apprehendit aliqua
 duo. et format ea quibus destrucit sit res quia ies abutitur. Post
 hanc est cogitativa in media coactitate cerebri vbi est ver-
 mis et solet coponere aliquid de eo quod est in imaginatione
 et in alio: et dividere aliud ab eo sed quod vult Algaecel in physi-
 ca. vbi de cogitativa perquiritur: nunc de his que sunt in arca
 formarum. id est imaginativa. nunc de his que sunt in arca in-
 tentionum. et estimativa: infixa est inter eas ut operari inter eas:
 et in his duabus componendo et dividendo. Post hanc est vis memorialis
 in posteriori coactitate cerebri retinens quod apprehendit esti-
 mativa de intentionibus non sensatis singulis sensibilius:
 et additum quod hoc se habet ad intentiones que sunt in estimativa
 sicut imaginatio ad formas sensibiles: et per sequens reci-

Questio

pitas apprehendit eas et format circa eas postquam res disti-
 cta est. Concordat quod abbreviat ista Algaecel in physica
 tract. 4. dictio. 4. nisi quod cogitativa numerat ultimam assigna-
 tionem Commentatoris vbi sunt sensus interiores. vide. li. de-
 me. et re. post medium. Quantum ad memoriam intellectuam
 innuenienda est interius quod Auct. versus finem capitulo
 distinguere 4º intellectu. s. materiales qui ex se non habet
 aliquam formam intelligibilem. sed est subiectus omnium sicut
 est de manu prima respectu et ceterum. Intellectu in habitu quasi
 habet in se intelligibilia per se nota ut sunt prima principia/ut
 omne totum est magis sua parte. et quod alicui equalis inter se
 sunt equalia. Intellectu perfectum. seu in effectu quasi per
 prima intelligibilia. post ea adeptus est sibi alias exclusiones
 seu formas intelligibiles. sed non considerat illa nec conser-
 vitur ad illa in effectu nisi veluti sunt repositi apud ipsum
 ut cum voluerit considereret illas: et intelligat quoties vult si-
 ne labore acgrendi. Intellectum accommodatum qui in
 presenti et in effectu considerat formas repositas. et intelligit
 in effectu: et intelligit se intelligere in effectu. Ex his ar-
 guo. propositus: ponit enim hic Auct. et Algaecel. vbi supra. quod
 sicut imaginativa seu formas est arca et conservatrix forma-
 rum intelligibilius quas recipit a sensu communis: et depreben-
 dit ea et format circa ea: et quod memorialis est arca: et conserva-
 trix intentionum non sensitivarum quas recipit ab existimatua: et
 deprehendit ea. sicut ponit Auct. quod intellectus perfectus est penes
 quem sunt reposite forme quas acgrit ab intellectu in habitu
 ut cum voluerit considereret illas: et fiat intellectus accommo-
 datus: et considerans. Si ergo habet memoria sensitiva per
 propria dicta a recipere et seruare et considerare/sequitur quod et in
 intellectu habet propriam. Ad hoc est Commentator lib. de re. et
 me. vbi corrumptum se quere infra apud. a. vslq. g. hoc. vbi pro-
 bat. et representatio et investigatio rerum post absentias re-
 rum et propria homini. Quantum ad 3º pp contrarietas
 auctoritatem est intelligendum quod preter istos. s. sensus interio-
 res Algaecel vbi supra in fine capitulo dicitur quod phantasia disti-
 guit a cogitativa et distinguere eam ibi contra imaginativa et
 memorialis: et ponit phantasias unam virtutem sequentem
 imaginativam que est arca formarum. videlicet acceptas a sen-
 su communis: ut supra: et sequentem memorialis que est arca inten-
 tionum. videlicet acceptari ab existimatua: et aliis apprehen-
 sibus apprehendentes non sunt nisi exploratores inquiren-
 tes que referant imaginativa: et memorialis sunt ad retinen-
 dum ea que referuntur. phantasia vero est ad representandum ea
 postquam obseruata fuerint. Ex quibus oib. accipio quod phan-
 tasias de qua loquitur hic non potest ponere idem quod sensus com-
 munis: ut loquitur Auct. supra: quod illa precederet imaginati-
 uam: et omnes alios interiores. Sed ista de qua nunc loqui-
 mur. sequitur omnes. unde videtur quod sicut sensus communis est
 communis terminus respectus. s. exteriorum ad quem referuntur:
 et representant: quecumque sentiuntur ita quod sensus communis est
 unus et sextus iudicans de. s. exterioribus sensibiliibus. ita
 phantasia est communis terminus respectus. s. interiorum. ad
 quem referuntur et representant quecumque sentiuntur ita quod est unus
 et sextus respectus. s. interiorum et subtilius iudicans de omnibus
 tam sensatis quam non sensatis. De hoc vide ibi Algaecel.
 ibi natura igitur huius virtutis est moueri etiam non cesse-
 sat dormiendo. Ad hoc videtur esse Christo. in. z. de aia. In
 illo enim capitulo quod ante duas differentias: et in illo indi-
 cibilius autem vslq. in fine lib. in quibus locis stricte loquitur de
 phantasia: et probat quod non est intellectus: nec tamen sine ipsa
 aliud intelligit intellectus: sed ut patet in his locis loquitur
 generaliter de phantasia tanquam de una potentissima virtute
 virtualiter comprehendente apprehensiones omnes sensituas ad quem sensum: loco omnium habet recurrere intelle-
 ctus: et sic videtur esse unus sensus communis ad omnes. s. ini-

Quadru-
 plex intelli-
 lectus sicut
 Auct.

Quo
 facili
 ga
 ri
 ri
 cu
 an

z' arti

Lcō. 8

T.c. 150
 T.c. 21.
 in 3º a. 3.

Primi

teriores. **C** De hoc libro de me. et re. b. phantasma communis sensus. **C** Scđo est intelligēdū qđ ista phantasia tante dignitatis est: et p̄p̄gatis ad itellz qđ sic sine phātālē nihil contingit intelligere sic nec sine ipso per intellectuz rememorari. ponit exēplū Aristo. parus supra qđ sicut intelligētes qđ triāgulus habet tres angulos op̄z p̄mo speculari hoc in magnitudine. vnde dicit qđ p̄mo ponunt: qđtum ante oculos. 2° dicit: qđ rememorat: quoniā qđ didicit: aut speculatus fuit qđ triangulus habet tres non sine continuo et tempore hoc. idest recurrere oportet ad triangularem magnitudinem in memoria sensitiva: que rememorat se hoc audisse aut vidisse in preterito. vnde dicit qđ animalia que non percipiunt tēpus non memorant sicut: vt dicit intellectus et memoria intellectiva. aliqua speculādo necessē habetphantasmata speculari. vñ dicit memoria. et que est intelligibiliū nō sine phātasmate est. **C** Uide multa ibi de hoc in tñ qđ ga intellectus memoratur per se ipsuz dicit qđ memoria est per se p̄mi sensitivū et intellectus per accidēs. **C** Per hoc p̄z ad h̄rietates: qđ Aristo. et Lōmē. vt vñ Auic. negauerūt memoriam mere intellectualē: et penitus precisam: sed non negabant memoriam intellectivā d̄pendentem a phantasia: et hoc intelligēdo per phantasias sensitivā cōmūnē oībus. qđ interōribus nō intelligēdo sensus cōmē. qđ exterioribus qui imaginatiū aut cognitiū aut quācūq; alia interiorē p̄ticulare: et sic loquunt̄ auct̄es Aristo. superius allegate in cōtrariis: vt p̄z ibi. **C** Sz tūc remanet difficultas soluēdi Ar̄m Lō¹⁰ ad accipit̄ ab Ar̄l. s. qđ itell's nō est circa singularia qđ est Scđo articulē. vbi pono. 4° p̄clones. **C** Prima est qđ nō sufficit dicere qđ memoria intellectiva nō est ponēda circa singularē seu preteritū: qđ memoria intellectiva nō h̄z actū exercitū: sed scrutatiū solū. **C** Scđa est qđ nō sufficit dicere: qđ h̄beat actū exercitū circa singularē seu preteritū: qđ singularitas vel preteritio nō se tenet ex pte obiecti: sed ex parte actus. **C** Tertia qđ nō sufficit dicere: qđ h̄beant actū exercitū respectū p̄teritū ut preteritū se tenet ex pte obiecti et qđ memorat indirecte. **C** Quarta est qđ bñ dī qđ memorat: qđ preteritum actū exercitū: ita qđ preteritio se tenet ex pte obiecti: et hoc per sc. **C** Sequit̄ de p̄o p̄clusionē. vbi dicunt quidā memoria intellectiva: nō est ponēda sic qđ sibi cōpetit actus qui est memorari: qđ tunc p̄cederet ar̄m qđ p̄s intellectua haberet actū circa singularē. sed ponēda est solū ppter habituale cōsensuz intellectoz. **C** Unde imaginant̄ qđ cū intellectus sit in habitu per sciam acquisitā si voluerit operari quodā i impulsu spirituali ipellit imaginē cōuertere se ad ea qđ reposita sūt in memoria sensitiva et phantastare ea/quo facto intellectus speculatur qđgderatesse absolu te: et nō rememorādo preteritū: qđ solū memorari est in sensu. **C** Lōtra. pbatio qđ intellectui nō solū cōuenit retinere. sed per actū exercitū memorari preteritum. p̄mo per illud Auic. supra de intellectu perfectiō: qui qđ vult sit intellectus in effectu et. 2° p̄z 3^m de aia. vbi dicit qđ intellectus separatus ab organo: et cū singula sciat: et cū actu quodā mō est in potentia: si est. sed alr̄ qđ ante adiscere: aut inuenire: qđ p̄t per se ipsuz operari cōfestim: sed operari posse cōfestim: et alr̄ qđ ante adiscere dicit habitudinē ad actu eliciendū: et iō preteriti seu p̄us sciti. ergo vult cū intellectus querit se ad eliciendum actuū circa talia prehabita: et preacquisita seu p̄terita: et nō solū memoria sensitiva. **C** Item hoc p̄z expinēto: qđ possum memorari qđ didici in preterito qđ h̄o est aial rōna le et qđ hoc nō solū didici per accidentia hoīs: vt per motū aut sensuz aut quecūq; alia accidēta reposita in memoria sensitiva. sed qđ hanc cōclusionē didici per demonstratio nem: vt puta qđ didici hoc: qđ hic ponit diffō de diffinito. qđ talis memoria includit preteritū ut p̄ se p̄z: memoria enim est me didicisse p̄clonē p̄ diffinitionē que est mediū in de-

Secunda

7

monstratiōe. ergo et. **C** Itē. li. de. me. et re. hoc pbat. p̄bs sic. qua rōne opinio que p̄tinet ad intellectus vel spes p̄st esse respū futuri. Eadē rōne memorari intellectuale p̄t esse respū preteriti: qđ ita futurū est cōditio individualis sicut et preteritū. Sed aliquis p̄t sperare vel opinari actu elicito dere pure intelligibiliū puta opinat et sperat qđ adiscet qđ triangulus h̄z tres. ergo postq; didicit qđ triangulus h̄z tres p̄t nō solū memoriter retinere. sed et actu exercito memorari. **C** Hāc p̄clonē qđ sicut spes est respū futuri ita respectu preteriti memorat intellectus sicut sensus et actu elicito ponit in l̄fa Aristo. d. neqz. n. futurū d̄tingit memorari. sed est opinabile et sperabile. **C** Sequit̄. p̄ memoratur alijs trianguli qđ duobus rectis equales h̄z aut quis didicit hoc aut speculatus fuit. aut qđm audiuīt. aut vidit. **C** Addit̄ semper. n. cū fm memorā agit in anima dicit qđ hoc p̄us audiuīt aut sensit aut intellexit. **C** Item. p̄bs ibi querit ppter qđ re absolute momoramur illud qđ nō est. ecce loḡ de actu elicito: et r̄sūdet qđ qđ per aiam sentimus: tunc per actū sentiēdi derelinquit in aia quedā passio qđt queda pictura eius qđ sensatū fuit: et quedā figura sensibilis eius sicut p̄z in sigillis: et anulis respectu cere: et tunc qđ multum sunt in passione aut molles aut veldces ingenio et iuvenes aut multū duri. aut valde tardi: et senes nō sunt bñ memorantes: qđ isti debiliter recipiunt: et illi male retinent sicut est de lapidibus duris et aqua respectu impressionis figurarum. **C** Et dicit qđ sc̄ eōtra est. s. qđ bene recipiunt: et bene retinet et bene memorant. sed intellectus bñ recipit: quia est in potentia essentiali: et sicut tabula in qua nihil est actu scriptū. s. receptionē impediens. 3. de aia. et bñ retinet: qđ cū singula sint in habitu: sciens dicitur sic qđ p̄t per se ipsuz operari infra in. 3. g. **C** Itē. pbat qđ dixit: qđ aial depictū qđ in illa pictura vel sc̄ēria qđ derelinquit in memoria cessante sensatione vel intellectione nō solū est in se phantasma qđdā et intelligibile. sed est imago eius qđ in preterito sensatū fuit ut aial est imago et se h̄z ut memorabile. sed sicut vñūqđqz se h̄z ad esse sic ad cognosci. ergo id aial vel imago que derelinquit in illa pictura vel sc̄ia non solū est rō intellectui ut intelligat rem depictā fm esse qđ h̄z in se: s̄ etiā ut memorabile. **C** Ad hoc est Lō¹⁰ lib. de me. et re. a p̄ncipio p̄mitit qđ rememoratio nō est nisi illius qđ prescibat in preterito probat per signationē noīs: rememoratio enim est reuersio in presenti intentionis cōprehēsē in preterito. sed talis inuestigatio et iugatio et representatio post absentia rerū est p̄p̄ia homini et cōcludit. Ideo visum est qđ inuestigatio per rememorationē est p̄p̄ia homi. **C** Minorem pbat infra. quasi per vñaz paginā. sic actio virtutis memoratiae est facere p̄tare intentionē rei imaginare post eius absentia et iudicare ipsum esse illā intentionē quā ante sensit et imaginabāt. sed iudicare qđ illa intentionē est istius imaginatiō est in hoīe in intellectu ut dicit qđ iudicat in eo fm affirmationē et negationē. ergo memorari quenit homi fm intellectū. **C** Lōfirmat: qđ iudicare fm affirmationē et negationē quo ad intentiones vñes maxime est intellectus. s̄z supra dixit: quō aut̄ rememorabitur vñē dices post. p̄z ergo minor. **C** Quātū ad z^{am} cōclusionē r̄sūdet alr̄ a Tho. p. 1. q. 19. articulo. 6. in r̄sūlōne ad z^m arg^m. qđ preteritio que est quedā singularitas que ponit pertinere ad memoriam in memoria sensitiva refert: et ad obm qđ cognoscit et ad actu cognoscendi. Similē enim memorat memoria sensitiva se sensisse in preterito et preteritū sensibile. sed in memoria intellectiva preteritio per se accipit solū respectu actus. puta qđ beri vel cras intellecti aliqd intelligibile. sed nō quo ad obm intellectus enim est circa hominem inquantū homo in presenti preterito vel futuro. Sic ergo ut dicit saluator ratio memorie quantum ad hoc qđ est preteritorum fm qđ

L.c.4.

L.c.8.

Ob. dul
Thome i
bma parte
summe.

Quo p̄p̄a
iūci ne
gāi memo
riā inelle
ciūani.

xartic.

L.c.8.

Libri

Impug. intelligit se prius intellexisse nō fūm q̄ intelligit preteritus obm. s. hic et nunc. Et addit q̄ non repugnat intellectu intelligere actū suū preteritū: s̄ sit singularis. Sicut nec se ipsus q̄ actus eius est imālis. Cōtra hoc exp̄esse est ita Arist. vbi supra vbi cōcedit tam in memoria intellectua q̄ sensuia q̄ memorari est circa obm: et vt p̄teritus vtro. bīq̄ memorat. n. q̄ didicit aut speculatus fuit aut audiuit q̄ triangulus hēt tres t̄c. Sed rememorari. q̄ didicit triangulū bīe tres. hic accipit actus fūm q̄ est circa obm preteritū. triangulū. Ad hoc potes resumere supra posita argumenta de aiali qd̄ derelinq̄ depictū in memoria q̄ iterū rememoref̄ q̄ aial qd̄ plentaf̄ in pictura bīe rōne obicci. Sicut lapis in sua spe t̄c. vt ibi. Item p̄z rōne ipossibile est actū esse sine obo. et p̄priū sine p̄prio. si ergo cōcedit q̄ haberet actū cognoscēdi preteritionez op̄z q̄ habeat obm nō aliud q̄ preteritionē: q̄ preteritio ponit cognitū: cognitū aut et obm idē. Itē reminiscētia ptiū ad partē intellectuā et eius obz est p̄teritū. q̄ intellectus nō solū bīe actū circa preteritū. s̄z bīe preteritū pro obo. pbatio. ma. q̄ reminisci ptiū ad intellectū. cōde re. dat ph̄s dīaz inter memoriam et reminiscētiā q̄ memoria est respectu p̄teriti: nō enim vt dicit acceptio scie supple in p̄nti est memorari. Sed saltez op̄z q̄ aliquod intercidat inter scie acceptationē et rememorationē. vñ cōedit memorari aut fūm se nō est ante tēpus factū. memorat. n. nūc qd̄ vidit: aut audiuit nō qd̄ nūc passus est. reminisci aut plus regrit de tēpore. Cum enīz reminiscimur venamur meditātes multis motibus p̄ arg⁹ a s̄li a p̄trario: aut a propinquō: aut a tēpore: aut aliquo alio illud qd̄ prius audiūmus: aut vidimus: aut ante passi sumus ita q̄ reminisci est syllogizatio quedā et quedā questio et inest quibus nā deliberatiua. Sed venari illud qd̄ quis prius audiuit: ita q̄ illud venari sit syllogizatio et qd̄ in nā delibera tina: talis venatio est intellectua et h̄is nō solū actū preteritus. Sed obm q̄ nō solum venamur se prius audiuisse aut didicisse. Sed venamur illud qd̄ p̄us audiuit: aut didicit illud qd̄ notat obiectū. ergo t̄c. Nec mouet q̄ statim subdit ph̄s q̄ corporea passio reminiscētia est: q̄ per bī nō intendit excludere qnētia sit intellectua q̄ soluz ibi addit quo in reminiscētia sensitua frequēter accidit turbatio p̄ multa phantasmata: et maxie in melācholicis. et ex hui⁹ tur batione phantasmata in memoria sensitua turbat memo ria intellectua: vñ dicit: q̄ nō possunt reminisci valde adhī bentes intelligentiā p̄ turbationē phantasmata. Quātū ad z⁹m p̄clonē: dicit Arist. q̄ memoria intellectua cognoscit preteritū vt preteritū et vt obm. Sed indirecte: q̄ rem abstrahente p̄teritione directe intelligit. x. g. cognoscit triangulū habere tres directe. sed q̄ prius didicit: aut speculat⁹ fuit indirecte. Cōtra oīs potētia seu virtus aie bīe aliquod obm p̄ se et directe: et nō solū per accīs in directū. x. g. non solū intellectus speculatus et sensus h̄it per se obiecta. Sed etiā intellectus practicus et speculatus que distinguuntur vt virtutes nō vt potētiae. vt p̄z z⁹m meta⁹, et 6⁹. Sed triangulus vt abstrahēt est. obz intellectus: vt p̄z. 3. de aia. q̄ aliud est obz per se intellectue memoriæ que est alia virtus. sed nullum aliud ponit nisi triangulus sub hac determinatione vt p̄us cognitus p̄ doctrinā vel per inuētione: vt supra habet per lib⁹ de memoria. Et cōfirmat: q̄ ibidē dīz q̄ ita memorabile est obz memoriæ sic opinabile et spabile spei. Bīe ibi nō assignat alia: obta spei per se: nec arguit nisi opinabile et sperabile vt futurū. ḡ t̄c. Quantū ad z⁹m p̄clonē r̄fideo alr ad arg⁹m p̄ncipale cōcedēdo p̄clonē qd̄ memoria intellectua bīe pro oīto p̄ se memorabile sub cōditione particuliari. s. vt preteritū. vñ q̄ Aristoteles dicit. q̄ intellectus est uni versaliū stricte logē de intellectu: vt distinguat p̄tra memoriāz intellectuā. vt supra p̄batū est cōtra pmā opionē z⁹m

L.c.3.

L.c.5.

L.c.21.

Questio

23^{am}. Et in hoc accidit apud hoīes difficultas q̄ ista p̄ positionē extendit ad totā partē intellectuā. Et q̄ dī in argumēto i maiori. q̄ sensus est singulariū. dico q̄ singu lare māle et sub conditionibus mālibus vt sunt hic: et nūc que consequunt rem vt existit: vtputa Dōrē vt est in hoc loco et in hoc tēpore tale singularē est per se obz sensus/nō intell̄s. Sed p̄ hoc q̄ singulariter in extremo mālitatis est obm sensus/p̄ hoc nō excludit quin vle imāle sub rōne alicuius singularis conditionis possit esse obm intell̄s fūm aliam eius virtutē: q̄ hoc concedit ph̄s q̄ possimus memorari: q̄ triangulus bīe tres angulos: q̄ hoc prius aut in telleximus aut speculati suimus. Ad declarationē r̄fiso nō. q̄ ppō nūc assūpta est apparenſ. si ista conditio singularis sit imālis: q̄ tunc recedit a rōne obiecti sensibiliſ sic est in p̄posito. s. q̄ vle sub rōne alicuius conditionis singularis p̄t esse obm intell̄s t̄c. habitus in memoria intellectuā derelictus post intellectuē est v̄lis: et per p̄nis imālis: vtputa meta⁹ vel physica et cetera intellectua: et res cuius est talis habitus que representat in eo v̄lē et imālē vtputa obm meta⁹ t̄c. Sic respectus preteritionis vel futuritionis q̄ importat p̄ bī et memoria intellectua per habitus cōvertet se ad obm vle p̄us intellectū est imālis: s̄z p̄icularis q̄ respectus inter extrema imālia est imālis: q̄ res sequit nā extremonz suoꝝ ergo est imāle t̄c. Posset risideri alr q̄ dī in minori q̄ memorari rem vt preteritā est cognoscere eā vt singularē dico q̄ nō est verum: imōres vt presens preterita vel futura est v̄lis sicut locus: et tēpus sunt v̄lia: ideo cōsiderata. 4. phys. si. sed t̄m memorari bī fūissē in hoc tpe: et in bī loco est actus circa singularē. Et ideo valde est aduentū q̄ in rememoratione hoīis due memorie cōputate sunt: et cōiugate. Cum enim dico recolo me didicisse p̄us accipiēdo p̄us in v̄li hanc p̄positionez triangulū bīe tres: q̄ pars intellectua nihil cognoscit: nisi per cōversionē ad phātasmata. Ideo rememorādo de hac p̄positione v̄li: quasi p̄bādo v̄lem per singularē recurro ad memoriam sensitua qua rememoror: q̄ ego beri hoc didici a sorte et statim peruenio ad memoriam intellectua et memorantem me prius didicisse hanc v̄lem: et sic bī ppo⁹ q̄ intellectua memoria est circa vle vt preteritū. x. g. In intellectu speculatiuo et practico. si velim p̄bare hanc v̄lem quā habeo in intellectu oīs triangulus bīe tres: statiz recurro ad sensuz q̄ dicit q̄ iste triangulus bīe tres: et sic de singulis. Eodē modo si velim accipere q̄ v̄lē est iuste viuenduz accipiēdū est p̄ sensum in minori q̄ hec et illa opera sunt iusta. Tunc ad formā q̄ dī actus qui est circa preteritū est actus singularis. dico q̄ est actus circa vle: et pertinens ad intellectū: s̄z actus quē accipit sub: et quasi in minori ad probandum vle illud sit circa singularē: et pertinens ad sensuz: vt cum recolo q̄ didici. triangulū bīe tres: quia vidi istū triangulū bīe tres. et sic de singulis: et sic memoria intellectua est mere circa vle: s̄z memoria sibi cōiugata sit circa singulū. Et pro hac r̄fisone facit q̄ Arist. lib. de re. t̄. 3. de aia. loquens de memoria intellectua. vtitur his termis p̄us intellectus aut speculatus fuit: et q̄ est in potētia alr q̄ ante addiscere: et nō vtitur singularib⁹ termis vt sūt beri et cras et oīm t̄c. Hui⁹ enīz sunt particulares differētie temporis que ponuntur. 4. physico. caplo de tpe tanq̄ indiuidua temporis.

Quesitio. IIII.

2 infra.

Vtrum memoria intellectua po⁹ a ph̄is sit p̄s imaginis que ponit ac scis. hic duo sunt videnda. Primū q̄ memoria ph̄ox nō est pars imaginis. Secundū q̄ hoc non obstante adhuc saluat memoria: que est pars imaginis. Sequit de p̄mo articulo. vbi statim p̄z. q̄ ūis Aristoteles posuerit memoriā intellectuā que dep̄t articls.

det a phantasmatisbus q̄ per hoc nō habet memoria que est pars imaginis:qr illa est perpetua in aia:vt p̄z 9° de trinitate.sed memoria que dependet a phantasmate nō. ḡ t̄c.
C Ideo tener **E**ho. i. par. q. 89. art. 5. q̄ memoria intellectuā est perpetua aliquo mō:quia manet in aia separata q̄tum ad actum memorandi ea que p̄us scivit:nō in q̄tuz ad modū memorandi.s. per recursum ad vires sensituas.
C Proba:qr in anima separata remanent scientie acquisitae:iz nō remaneant phantasmata in phantasia. Sed hoc esset frustra nisi intellectus posset considerare p̄ eas que p̄us didicit q̄ est memorari.ergo t̄c. phatio ma. qr nō possunt corrupti corruptione subiecti:qr incorruptibile est.nec p̄ contrariū. maxime quo ad intelligentiā simplicē que nō est circa verum & falsum.sed circa q̄d quidest: nec quo ad intelligentiaz cōplexaz:quia in aia separata non est falsum.qd cōtrariaf vero.
C Sed contrariū tenet Henri. quoli. 6. q. 8. habitus inclinant in similes actus: ex quibus generant: sed habitus intellectualis generant ex actibus intelligendi qui fuerunt totius cōiuncti: et per p̄s dependētibus a phantasmate. ergo h̄s habitus in memoria remanēt nō p̄it inclinare in actus preciosos a phantasmatisbus.
C Itē qd conuenit aliquibus duobus vni per se: et alteri per accidentem: immo possibile est q̄ perfectius vt at istud cui conuenit per accidens q̄ illud cui conuenit per se: sed vt habitu acquistito conuenit toti homini per se per accidentem. ergo impossibile est t̄c. sed certū est q̄ inclinare in actu & obiectu: vt precise imāle: et non dependens a phantasmate q̄ conuenit anime separate est perfectius q̄ vt habitu ad eliciendū actum dependē tem a phantasmate qd conuenit hoi toti. ergo t̄c. Dicit ergo q̄ anima separata nō recordat eorū que homo totus p̄iunctus cognovit sine ipsa anima vt erat in eo.
C Nec tamen ex hoc sequit vt dicit q̄ nō poterit scire ea que nouit in corpore vel que fecit: quia nihil impedit qn fm alius modum sciendi sciat illā: quemadmodū anime parvuloz separate possunt scire q̄ ipse aliqui erant in corpore: q̄ tamen nūq̄ nouerunt cum erant in corpore: et planū est q̄ hoc nō est recordari.iz aliter nosse.
C Saluo meliori iudicio credo qd anime separate possunt recordari etiā sine cōuerstione ad phantasmata. vbi. pbo. 3. cōclusiones.
C Prima est q̄ que intellexit in virtute intellectus agentis in via p̄t memoriā sine cōuerstione ad phantasmata.
C Secunda est q̄ singulatia que nunq̄ fuerunt sub eius lumine potest memorari.
C Tertia q̄ nec talis memoria facit p̄o p̄posito. vt sit p̄ma pars imaginis:imo quedam alia.
C Quantuā ad primoz cōclusionem: et est intelligendū q̄ iz intellectus agens habeat abstrahere phantasmata & illuminare per translationem de potentia in actu per hoc non cōcluditur qn habeat phantasmata cum actu fuerunt illuminata in esse illuminato cōseruare q̄scūqz in intellectu reposita fuerūt: sed intellectus possibilis positus in statu vbi eius operatio nō dependet a sensu. si tunc inuenit suum obiectū per intellectum agentem sibi eque bene preparatū & p̄portionatum sicut cuā dependebant a sensu poterit in illud obiectū sine omni conuersione ad sensum aliter talis p̄portio & preparatio & cōseruatio per intellectū agentem & cōtinuata eslet frustra. ergo intellectus in statu separationis reperiēt phantasmata in esse illuminato penes se reseruata poterit sine conuersione ad phantasmaz intelligere.
C Item Lōmentator ponit 3° de aia cōmento. q̄ intellectū possibilem cognoscere intellectū agentem & alia separata mediāte phantasmate & intellectu in habitu: et in.iz metaphysicō cōmento. 17. ponit q̄ corrupto intellectu in habitu q̄tum ad operatio nem circa phantasmata adhuc remanebit intellectus: adeptus quo cognoscet agentes & alia separata quere hoc. q. 1. super finias articulo. 1. 7. 2°. **C** Arguo:iz intellectus cōiunctus

ctus per se intelligibilia non potuit cognoscere nisi mediāte phantasmate post separationem: tamen remanet illa scia circa illa per se intelligibilia que permanent in sua intelligibilitate. ergo a simil:iz v̄lia nō cognoscat intellectus p̄iunctus nisi mediante phantasmate. si tñ permaneant cōseruata in sua intelligibilitate poterunt intelligi sine phantasmate.
C Item si v̄lia essent abstracta non indigeremus intellectu agente fm Lōmentatorē 3° de aia cōmento. 8. q̄ veruā est neqz ppter abstractionē & recursuā ad phantasmata neqz ppter esse intelligibile eo p̄ cōseruandum:qr per se essent intelligibilia. ergo altero amoto. q̄. s. intellectus sit in statu. vbi natus est intelligere res vt sunt in proprio ḡne sed nō per phantasmata. si cuā hoc ponas q̄ res in proprio genere siant sibi p̄portionata & presentia per lumen intellectus agentis cōseruantis ea in esse intelligibili ac si essent v̄lia per se intelligibilia op̄z q̄ ista reseruatio fiat ibi ad ali quē effectuā. sed res non seruanāt in esse illuminato nisi vt intelligantur a possibili 3° de aia. sequit p̄positum q̄ possibilis intelliget ea sine phantasmate virtute agentis. sed hoc ponit per hypothesis. ergo.
C Itē Lōmentator 3° de aia cōmento. 10. d. r̄ndet quare nō rememoramus post mortē cum in intellectu intellecta cōia sint neqz generabilia. neqz corruptibilia:qr rememoramus per virtutes possibilis sensitivas. ergo da oppositū q̄ aia intellecta cōia habeat reseruata illuminato in statu aliquo in quo nō dependeat a sensu. sequit q̄ memorabit ea: sed hoc nec ponit. ḡ.
C Item si nō: aut hoc eslet ppter ordinatioē nālē inter sensum & intellectū. hoc falsu:qr aia separata nihil possit intelligere de reb⁹ mālib⁹ per quēcūqz nouū modū sciēdi res māles: vel ppter ipercōtectionē itell̄s. hoc falsu:qr p̄fectio est separata in intelligēdo q̄ p̄iuncrus: vel ppter absentia obiecti. B falsu:qr habitus sciales manet. vel ppter esse morale in potētia. hoc falsu:qr intellectus agens ponit reseruare ea actu in esse illuminato.
C Hec est op̄. Algaçel. in physica sua trac. v.b. vbi ponit q̄ intellectus agens coheret. idest remanet post mortē & dicit: q̄ tūc eius est largissima insuffisio super aia:z: et addit q̄ in p̄ncipio eget anima sensu & corpore vt ab imaginatis colligat abstractionē: et acqraet ea illis mediātibus. sicut rethes & egatura sūt utiles in p̄ncipio ad perducendum ad illud qd intendit. et addit ad p̄positum q̄ postq̄ peruenient ad illud qd intendit ipsa que fuerant auxilia perueniendi: sūnt postea impeditias adeo q̄ licet reputat liberari ab eis. similiter & Hic. hec Algaçel.
C Ad p̄mū Henri. quādō dicitur q̄ habitus inclinat in cōsimiles actus ex quibus generabant: verum est formaliter sicut habitus metaphysicus facit cōsiderare meta physicē: et vertit circa formale obiectū metaphysicē: et sic de aliis: sed q̄ inclinat in p̄similes actus materialē. hoc est in omnia illa a quibus materialē dependebant: nō est concedendū nisi habitus limitat ad vnu & eundez statuz & eandem dispositionem. v. g. si addiscā lectionem in libro intuendo libruz nō op̄z q̄ semp qn recordor de lectione q̄ respiciā librum: nissi esse ita rudis dispōnis q̄ nihil posse scire sine libro. sed in p̄posito ponit q̄ anima non limitat p̄cise ad illum statum & dispositionē quā habet in corpore acquirendo notitiam ex phantasmatisbus: et rememorando recurrendo ad ea:imo ponit reseruare statuz separatus & dispositionem perfectiorēm cōseruando in esse illuminato intellecta prius acquisita cum omni p̄cissionē a sensu & phantasmate. q̄ in isto statu poterit recolere de p̄us intellectus sine cōuerstione ad phantasmata.
C Quē admodū sensus interiores p̄sūt imaginare & cogitare & memoria sensitiva p̄t recolere de p̄us vissis abeūtib⁹ illis & celiante visione oculoz. rō est: q̄ h̄s vnu p̄nāle itus i aia qd nō sp̄ coexigit q̄ cognitiua ab eis sp̄ sint v̄la lumie oculoz. B ponit h. g.

Solo rō
nuz llō
rīa.

Libri

2° acto.

Ritio.
Venri.

Cad 2° quando dicitur q̄ conuenit duobus vni per se & alteri per accidens r̄c. Dico q̄ verum est: q̄ in isto statu & dispositione quo conuenit sibi per accidens: nō pōt perfectu sibi cōpetere cui competit per accidēs: sed si habeat alium statū perfectoris dispōnis q̄ fuit status quem habuit per accidens: in quo illa actio cōpetit sibi per se etiā si habeat perfectiorē dispōnē q̄ illud cui cōpetebat talis operatio per se: tunc est possibile q̄ habeat perfectiorē operationē seu minus dependentem. **S**ic ponit in p̄posito de aia separata q̄stum ad illuminationē per intellectū agentē habituū hic acquisitorū. **S**ed vlt̄rius remanet difficultas de memoria sensibiliū & singulariū: & operū nostrorū & aliorū. **E**t hec est 2° actus & difficilis: Iz enim p̄hi sorte negarent omnium singulariū memoriam: vt videat theologi habet hoc posse ppter illud Luc. 16. recordare q̄r recipisti bona in vita tua r̄c. Et ibidez p̄z q̄ recoluit de singularibus: q̄r dixit habeo ḡnqz fr̄tres r̄c. Item incōueniens videat q̄r bti nesciret se iuste premiatos & dānatū se iuste damnatos. qd nō esset nisi remaneret apud eos memoria de operibus suis meritoriis & demeritoriis: q̄ sūt singularia. ergo r̄c. **I**te Aug⁹ ad paulinū/discamus in terris quoqz scia nobiscum persevereret in celis: & h̄z locū de operibus bonis & de opib⁹ virtutū. **H**enri. vbi supra satis iubilat ad ista nūtī r̄nde re q̄ recordari pōt accipi dupl̄r. vno mō p̄prie fm q̄ est actus memorie respectu alicuius preteriti. Alio modo largē pro omni actu per quē intellectus reducitur ad cognoscendum ea que in preterito cognouit: Iz alio mō cognitionis q̄ per modū recordationis. v.g. si aliquis esset oblitus totaliter sciam quādoqz acquistāt si iterū addisceret eas posset dicere se recordari: quia actus ille esset respectu obiecti prius sciti: & tñ nō esset vere reminisci: q̄ noua acceptatio scientie: & hoc nō est reminisci: vt p̄z lib. de me. & re. c. de reminisci sic dicit q̄ aia separata recordat: q̄ nouiter accipit sciam eoꝝ que aliqui scivit: & sic possent vt dicit exponi oēs auctoritates. **S**ed saluo meliori iudicio pulchrius esset salvare in aia separata memoria operū nostrorū & quorū, cūqz singulariū si possemus q̄ negare: & hoc nālē: hic enī agimus de nāli memoria: de qua etiā dictū fuit diuīti dānato recordare: sed hoc pōt vt videat ponit. v.g. Iz aia beati separata videat oia in verbo: tñ ne desit sibi p̄fectio nālis cōcedunt theologi q̄ cognoscit oia in p̄prio genere. ergo eodem mō quātū est possibile debemus salvare q̄ Iz videat omnia in verbo: nihilominus h̄z memoria oīum v̄lūm & singulariū que aliqui nouit: & hoc i proprio genere. **H**oc igit̄ possit sic intelligi q̄ cū sūt nālis cōnexio inter omnes sensus adiuicē: & oīum ad intellectū. q̄ necessarium est q̄ oīis cognitionis sensitiua aliqd imprimit in intellectū saltē in v̄li. v.g. si videat hoc pomū aut gustem illud vīnū: & sic de alijs sensib⁹ exterioribus & interioribus transit in intellectū: rō v̄lis poni & vīni: alr enim esset perfectior cōnexio inter sensus exteriores ad sensuz cōez q̄ omniū ad intellectū: q̄ fm Auic. que recipiunt a sensib⁹ exterioribus reduntur sensui cō: & Algaēl dicit. q̄ nō sunt nisi exploratores inquirentes que referant: sed quicqd imprimit in intellectu cōtūcūqz superficialē vel leviter ab eo apprehendit: Iz forte imperceptib⁹: alr frustra imprimeret. ergo de oīre que fuit q̄sqz sub sensu habet intellectus alia apprehensiones saltē in v̄li: Iz forte imperceptib⁹. **H**ac q̄ōne habita arguo p̄positū sic: de omni re r̄c. pōt intellectus aliq̄ apprehensionē r̄c. & vlt̄/super qd̄s apprehēsūs cōtūcūqz in v̄li & imperceptib⁹ natus est intellectus reflectere. & intelligendo se illud intelligere & intelligendo actum suum & intelligendo singularia. vnde venerunt sibi talia singularia: saltēm hoc cōpetit habitualē: sed quicqd intellectus apprehendit: Iz etiam imperceptib⁹: totū illud potest memo-

Questio

ria intellectuā memorari & conservare/ saltem in esse abditō. ergo potest retinere memoriam de omnibus operibus nostris: & de omnibus singularibus saltem in abdito: sed cū in anima separata post mortem duret semper coherentia intellectus agentis cū anima: & hoc fm largissimā infusio, nem super ipsaz: vt dicit Algaēl vbi supra: poterit igit̄ intellectus agens oia & v̄lia & singularia que sunt in abdito memoria ppter summissimā largitatem sui luminis infusio in aciem vel faciez vel manifestū memorie patentissime adducere saltem indirecte: de quo non euro nunc etiam vt v̄z pro tunc sint omnia directe memorabilia & intelligibilia: quia tunc agens est perfecte adeptus sibi totū possibilem. **D**e hoc p̄mo libro. 1. dis. 3. q. de obiecto intellectus. q.z. q̄ oia singularia poterūt patēter fieri memorabilia intellectu: simile est qd̄ supra p̄baꝝ q̄ intellectus habet preteritū obiectum directus postqz est in memoria positiū & adeptū. **S**equit̄ de scđo articulo. vbi dico q̄ nec memoria intellectuā isto modo posita est pars imaginis: q̄ vt p̄z ex primo articulo memoria intellectuā que saluat perpetua in anima est habitus recordatiū respectu preteriti vt preteriti. Sed h̄is nō potest esse p̄ma pars imaginis: vt p̄batur: tamen aliter est ps. vbi sciēdū q̄ memoria ex suo st̄go importat quādā notitia habitualē: sed hoc pōt intelligi dupl̄r. **U**no mō formalē: & sic est habitus recordatiū generatus ex actibus intelligendi qui nō est respectu intellegibilis simplē, sed respectu intelligibilis vt p̄us cogniti illud potest haberē ex libz de memoria & remin. vbi p̄bs vult q̄ memorari nō est respectu coloris simplē: s̄ vt p̄us vīsl. **A**lio mō ista notitia habitualē pōt accipi virtuāliter. videlz vt aliquid dicatur memoria inquātū primordiāliter & virtualē & causalē precontinet in se totam notitiā possiblēm haberē de aliqua re: sic q̄ ipse intellectus possit exire in actū cuz voluerit: & sic fm aliquos intellectus agēs dicit memoria: fm aliquos obiectū illuminatū ab intellectu agente: fm aliquos obiectum cum intellectu possibili: sed isto modo scđo solū accipitur memoria: vt est pas imaginis: qd̄ sic p̄bo. memoria fz q̄ est pars imaginis fm oēs est p̄ma pars imaginis: sed memoria solum vt virtualiter accepta est p̄ma pars. pbatur: quia memoria vt formaliter accepta. s. p̄ habitu recordatiū genito ex frequētatis actibus intelligentia est posterior vel saltem non precedit eam quia effectus non precedit suam cām: intelligentia aut fm omnes est scđa pars imaginis. ergo memoria formalē non potest esse p̄ma pars imaginis: erit igit̄ vt memoria virtualiter: quia sic potest esse p̄ma pars imaginis. **I**te partes imaginis in nobis dicunt accipi fm illum modū quo magis dicunt perfectionem si sit possibile: sed memoria sic virtualiter accepta magis dicit perfectionem q̄ vt formaliter accepta: quia continentia virtualis est nobilior & perfectior q̄ formalis cum se habeat vt causa respectu eius. q̄ memoria accepta virtualiter non formaliter: vt est pars imaginis. **E**x superabundanti dubitatur de p̄ma parte imaginis que est memoria an videlicet anima: vt precise est intellectuā & elicituā actus sit memoria: aut vt ipsa aia est obiectum istius notitiae elicite de ipsa. vbi intelligendū est q̄ cōmuniter omnes opinioneponunt obiectum pertinere ad memoriam: passiū enim dicunt q̄ obiectum presens intellectui habet rationē memorie parentis & producentis verbum: actiū quidaꝝ dicunt q̄ obiectum simul cum intellectu se habet in rationē memorie r̄c. & conueniūt iste opinione in hoc q̄ obiectum pertinet ad memoriam. **T**ibi tñ videat q̄ obiectū pertinet ad memoriam. sed aliter: imaginatur enī Aug⁹ per totū: vt p̄z p̄mo lib. dis. 27. artic. 2° in fine. & 3° q̄ verbum est aliquid productum a memoria in esse simillimo obiecto: ita q̄ v̄bū sit similitudo obiecti

De quo

Note os
istius do
ctoris quā
bz p̄cipit
ad memori
tiani.

2° artic

T.c. 17
Com. 1

de quo loquimur. Per hoc ergo dico quod duo sunt de ratione memorie: unde quod sit effectiva seu productiva verbi: aliud quod penes se habeat aliquod obiectum cuius verbum est expressa similitudo quae alteri loquimur de eo quod memorabiliter teneamus: sed hoc dico quod obiectum et intellectus faciunt memoriam per hunc modum quod intellectus est causa totalis productionis verbi: ut per ipsum librum et rationem obiectum autem id est secundum quod attendit similitudo inter memoriam et productum.

Qd. V.

Verum imago attendit penes potentias aie vel penes essentialem quod penes potentias probatur quod in potentia est ordo et origo: quod voluntas oriens mediante intellectu: contra secundum de trinitate. c. 2. v. 53 in fine assignat imaginem in mente. i. aia que noscitur noscitur et amat. hic duo sunt videnda. Primum quidem hoc questione excludit. Secundo quid includit. Quantum ad primum dico quod omnes volunt salvare inter partes imaginis cum subtilitate et originalitate distinctione relativa. sed hoc non potest inveniri in actibus: aut habitibus que sunt in aia: quod nec actus aie nec habitus sunt substantiales aie: Iz vnum oris mediate alio et distinguuntur ab alio. Et ista quod de forma sua excludit distinctionem istam an penes habent aut actus accipiantur imago. Quantum ad secundum dico quod ab omnibus procedit quod aia ut seipsum intelligit et a seipso intelligitur et a seipso amat: quod eadem ipsa est substantia. sed est distincta in esse relato et originato. Dicit enim intelligens et intellectus et manus et amata seu producta in esse intellectu et amato. et sic potest remanere substantialis cum multiplicatione relativa: sed ista non procedunt ab omnibus de potentia aie et ideo hoc queritur an imago accendat penes potentias aie aut penes essentialem. Hic duo sunt videnda primo dato quod non accipiatur penes potentias etenim. queritur an accipientem secundum ipsam essentiam aie que se noscitur a se noscitur et amat. secundum dato quod sic declarabo per quem modum aia noscens nota et amata retinet communem subtilitatem cum sola multitudine originis relativa. Segundum de primo articulo. ubi videtur aliquid quod supposito quod potest esse essentia aie solo respectu dientes quod in illis accipienda est imago quod hoc posito salvatur substantialis et distincta relativa: ut per ipsum et origo: quod intellectus potestialis exit in actu mediate illuminatione suscepitur ab agente et voluntas exit in actu propria illuminatione et cognitione et sic habetur origo unius ab uno et unius ad duos. Contra posito quod intellectus agens sit essentia aie sub respectu agentis et illustrationis: et intellectus possibilis sit essentia aie sub respectu potestis et illustratione suscipiens terminus productus per intellectum agentem non est ipsa essentia aie ut producta inesse intellectum. quod intellectus agens non ponit intelligentem. sed illuminans seu mouens intellectum possibilem ad actum. quero tunc aut causat aliquid in intellectu possibili puta lumine aut motu cum moueat ad actu aut nihil causat in eo. Sed solus assit secundum quod dicitur secundum de trinitate. z. de aia. quod lux non imprimit colori formam aut habitum per quam sit visibilis sed solus sit cum eo prius. si deus primus non salvatur substantialis sed secundum secundum non salvatur origo et productio et sic nec imago trinitatis. Item quod supponit agentem illuminare possibilis est falsum: quod dicitur Proclus. 3. de aia: quod opus in anima esse intellectum quo est oia sacra. et in quo est oia fieri ly in quo oia fieri exponit secundum metator duplum. s. in quo est oia fieri modo similitudinis: et in quo oia fieri modo receptionis ut sic sit in habitu et possit considerare cum voluerit. ly quo oia facere exponit quod intellectus agens facit intelligibilis in potentia intelligibilis in actu. Tunc arguo quod intellectus possibilis est in quo oia fieri modo similitudinis et receptionis hoc arguit bene quod in intellectu possibili recipiuntur species obiectorum illuminatorum ab agente non arguit quod opus in intellectu possibili recipi aliquod lumine ab agente mediate quo disponatur ad recipiendum illas:

Cor. 67

Z. C. 17.
Cor. 18

Imo eo quo est tabula rasa nudata ab oia straria dispositio ne per seipsum est disposita ad recipiendum oia. sed eo quo agens est habitus vel lumine faciens intelligentiam in potentia: intelligentia in actu secundum quod illuminatur secundum quod habet secundum quod secundum illuminato oriens ab intellectu agente non potest. Et hoc dicit expressum ibi secundum dicens quod si yle es sent abstracta sicut posuit Plato non indigeremus intellectu agente quod non esset verus si regreter ex parte intellectus et non solus ex parte obiecti quod sit yle. Ad hancque ratione quod super sententiam a priori de arti. v. 53 in fine z. 2. q. de imagine. arti. 8. ibi pp. quod videbat mihi recte. Sequitur de z. arti. 10. Prima secunda quod imago accipitur in essentia aie ut sui intellectu: et a se intellecta et a se amata. Secunda secunda: quod hoc est determinatio Augustini. Tertia secunda est propter diversitatem verborum Augustini declarare qualiter sit ubiqus secundum secundum. Quarta secunda est solvere dubitationem ad propositum. Sequitur de prima secunda ubi probat propositum: quod isto modo argumentanter assignatur imago quo salvantur partes pertinentes ad imagines secundum opinionem. sic erit posita dicto modo ponendi. Probatio minoris quod est sui intellectu habere potest rationem parentis secundum activos ut at est intellectus sic quodam modo producit. s. in ipso esse intellectu. et sic habet rationem plures et verbis. ut aut a se amata sic producit in quodam esse complacito et sic habet rationem amoris et in ista trinitate retinet identitatem entitatem cum distinctione relativa. ergo isto modo assignatur imago suauiter. Item istud argumentum facio secundum passus: quod mens ut solus secundum habebat rationem parentis mens ut ab obiecto quod est ipsummet producit in esse intellectu habet rationem plures ut a seipso obiecto producit in esse amato hoc rationem spiritus sancti: et ita huius propositum. Item illo modo argumentanter assignatur imago quo salvantur formae et correspondenciae: etiam ad illud cuius est imago: sed quae loquimur de trinitate divina cuius imago: hic queritur non computamus potentiam generativam: nec actu generandi aut spirandi ut differunt a primis re vel ratione intra numerum trinitatis: Iz concomitentur trinitate: imo solus infra numerum trinitatis computamus res subtractas potentias et actibus. s. patrem et filium: ergo in imaginatione infra numerum partium imaginis non delémus computare potentias et actus que differunt ab aia. Iz concomitent: imo solus ad imaginem pertinent nam substantia. s. mens quod noscitur et que producit in esse notum et amatum. Item iste modus sic est conueniens magis quo salvantur pleni et expressius precipue conditiones imaginis. s. partium secundum subtilitatem et distinctionem relativa per modum suppositionum et ordino originis: s. talis est iste modus. probatio quod iste modus salvatur secundum subtilitatem: quod mens ut intelligit et ut intellectus et nominata est eadem substantia et essentia eadem vita est ut sic in ipsa est ordino originis unius ab uno et unius a duobus: et sic relativa partes imaginis habent se ut supposita: quod essentia ut intellectus et nominata non se habet per modum inherentis sicut potentia et actus et habitus. sed ut assistens et substantia. assistens autem habet rationem suppositi. Sed ille maxime sunt conditiones imaginis ergo recte. Sequitur de secunda secunda ubi videtur. quod hoc est intentio Augustini. Primo enim de trinitate incipit tradere secundum trinitatis et ceterum declarat eum sic cu mens amat se. duo sunt amans et amat: probat quod sunt duo: relativa enim amans et amatus dominus: sed mens hic non dicit duas essentias. sed una quod nec mens sicut nec spiritus dicit relativa: non enim de respectu ad corpus sicut amans respectu amati dicuntur: quod retracto corpore adhuc manet mens aut spiritus. Et retracto amante non manet amatus: ergo cum mens amat se cu unitate essentie stat dualitas relativa. et ut deducitur. 3. cap. b. non amat se nisi se noscat. ergo cu unitate essentie stat trinitas relativa. s. cum unitate ipsius mentis stat trinitas noscentis noti et amati. Sed totus iste processus nihil pertinet ut plane per ipsum nisi quod ima

Quodlibet Bacho.

B

110 meminit
nit docto:
ex quo scribit
Lomé
tator in 3.
aia cō. s.
i solunio
tertiae quod
nis ubi cō.
parat intel
lectu agen
teni luci et
pharasma
ta colorum et
intellex mī
lez vniū et
ubi exp̄it
dicit intellectu
māle illus
minari et
intellectu
agentes su
cut diapha
nū a luce.

z. articul

Libri

go accipere penes ipsam essentia aie ut multiplicat sicut est intellectum et amatum: et non penes ipsas potestias aie: aut actus aut habitus. qd p3 propositum. Itē h probat ex ar.º Augustini. Augustin⁹ enī pbat.c.4. q mens/notitia / et amor sunt una substantia: sic vnuz accidentis excedit suū subiectū/ sic videlz qd non solum agit in alia. sed pertinet se supra se agendo in seipsum: hoc p3 de calore in igne qui non agit in igne: sed in aliud. sed mens non solū noscet alia sed se/ et non solū amat alia sed seipsum. Ergo mens noscens et amans: sunt subiectū est qd mens noscens et amans qd ipsa nota et amata non sunt diuerse subiectū: qd mens noscens et amans sunt una subiectū. Tunc arguo hō dico est falsa. si accipiant pro actibus/mens enī et isti dico actus non sunt. vna subiectū: qd isti actus sunt accidentia mentis noscētis se et amatis se. Si hō accipiant p potētias maior ē rōnabilr calūniabilis: si enī sensus maioris sit, vnuz accidentis in virtute quacūqz excedit suū subiectū pertendo se super ipsam. Dicā qd falsum est: accidentes enī ppterū nāe incorporee pōt perteneret se supra se. si hō accipiant pro ipsa subiectū aie intellective tūc cōclusio et oēs ppositiones erūt vere et sine calūnia. Sic ar.º nullū accidentes neqz corporū/neqz incorporeū/ suū excedit subiectū agendo in seipsum: et hō ppterū veritate formāt. s̄ mens. i. aia intellectiva excedit subiectū suū agendo in seipsum inquātū est nota a se et amata a se: et hō propria virtute: ergo mens notitia et amor/ accipiēdo ista tria pro aia intellectiva nota et amata sunt subiectū. p3 ergo qd in isto intellectu assignat imago in nobis. s. penes essentia aie noscētis note et amate. Itēz ppterates imaginis non attribuunt rei nisi penes qd accipitur imago: sed ppterates imaginis non attribuunt potentias aie: sed menti note et amata a se: ergo imago non accipitur penes potētias. s̄ penes essentia anima et c. Minor p3. 4.c.b. ponit qd partes imaginis sunt eq̄les qd sunt inseparabiles. Et qd sunt incōponibiles et incōsusibiles: et cap⁹. 5. 7. 6. qd quilibet p3 est in alia. et ecōtuerlo. et oēs istas ppterates pbat de imagine sicut qd mens ē nota a se et amata a se: vt p3 diffuse ibidē. ergo et. Sequit⁹ de tertia dclone/vbi diligenter notandum: qd quāuis sit imago aia vt subest istis actibus elicitiis circa se tū simplū. pma est imago in aia vt est. intellectua intelligibilis et amabilis a se. hō probat per argu⁹ suū. 9. de trini. cap. aia: qd probat qd aia est imago vt est dei capax et non solum vt actu caput deū. Sic illic querenda est imago quo nā nrā nihil habet inclusus. sed hō est vt est dei capax non vt actu caput: ergo minor p3 per probationē Augustini: qd capacitas non p̄t aboleri. s̄ actus possunt. Ar.º a simili illic querēda ē imago quo nihil habet melius. sed capacitas que inest ipsi aie intellective respectu sui ipsius: et hō per essentia suam et substantia non solum melior est illa que sibi inest respectu sui p̄t potētias suas: qd hō per essentia ista per participationem. sed est melior illa que est per actus eliciti qd illa aboleri pōt: et si sunt actus abditi. Dicit enī ab essentia et sic aboleri poserunt. si hō non differunt non sunt actus. In angelis enī pcedimus: qd essentia angelii est suus actus intelligēdi. ergo si pcedat qd imago est in aia vt intelligit se. ergo penes capacitatē que ē in ipsa substantia aie respectu ipsiusmet qua ipsa aia est intellectiva et intelligibilis et amabilis a se. accipitur magis imago qd penes potētias aie vel act⁹. Dico ergo qd si imago accipit. Fundamentalr sic opz qd cōsistat in essentia aie ut intellectua intelligibilis et amabilis: si hō accipiat formalr sic sicut eos qui cōcederent qd relatio intellectua et intelligibilis et amabilis. Sunt relationes actualr fundate et reales qd multi pcederent. Iz enī intellectuum et intelligibile dicunt potētiam et aptitudinem respectu actus elicidi tamē sunt actualles seu actus fundate quo ad actū p̄mū qui est esse: actū enī ē intellectiva et actu intelligibilis

Questio

sicut ipsa sicut istos opz concedere qd imago formalr p̄sister in essentia aie: vt intellectua/qd relatio intellectiu⁹ qd fundant in potentia elicitiua sit realis. quere distin. s. q. z. arti. 1. et dist. 26. arti. 2. Si hō accipiat imago expresse forma: sic opz qd consistat in essentia aie vt ē noscens nota et amata: respectus enim originis vt exigunt operationē per modū actus scđi sic magis exprimūt distinctionē supposito: actus enim magis notificant qd potētia. potētia enim per actus cognoscunt. z. de aia. si hō accipit imago expresse sua forma: sic consistit in essentia aie vt se nouit a se manet nota et amata: respectus enim qui actu manent terminatiua actione sunt ppterū patris et filii. s. metba. pater qd egit filius aliquid passus est. sed sub his nominibus sit expresse sua nominatio de personis diuinis in scriptura. Qd hō sit perfecta et expressiva. Ad hoc Augu. 9. de trini. ca. 11. lo. quens qualiter verbum est imago dicit hō habet perfectas et equalē que mens ipsa que nouit est nota. notitiam perfectam. i. ultimata actuata quādo nouit: et est nota. Propter diuersas imagines quas Augustinus in sequentibus libris ponit. est diligenter intelligēdum qd in potentias et actibus sunt aliquales imagines. sed ista posita lib. 9. de trinitate. penes essentia intellectua vel intellectuale a se est pncipalis et pncipalr imago. Prior qd hic supra in. 9. lib. tractat de imagine quo ad essentia eius: qd quo ad relationē trinitatē: et quo ad substatiālēs vnitatē: vt p3. 23. 2. 4. ca. In alijs libris frequenter: imo quasi semp assignat imago trinitatis nō in vna: sed in diuersis. vt. 1. 4. lib. cap. 8. vbi assignat eaz in intellectu nostro vt est dei capax. deus aut qui caput ab intellectu nostro: et nr̄ intellētus sunt due res. vel si in vñare hō nō est in vna simplē: s̄ vna subiecto solū sicut in. 1. lib. de visu et vissione et c. 1. 4. lib. Scđo qd ibi tractat de imagine nō solū in se: sed quo ad ppterates suas: vt p3 scđo/tertio/ et quarto. ca. huius. 9. in alijs libris non: vel salte quo ad paucas. sed vbi res tractat et in se et quo ad suas ppterates ibi tractat pncipalr: ergo et. Tertio: qd hic tractat de origine talium que representat supposita et origine. essentia enī vt intellectua et amata diuersimode est originata et per modū suppositi: qd vt sic habet rationē assignat et in alijs libris vbi assignat imago: ergo est pncipalr assignata. Sequit⁹ de quarta dclone vbi dubitat p̄ de partib⁹ imaginis vt p̄sistunt quoquō in actibus et in potētias cū ista qd est in actibus seu sub respectib⁹ actuū sic expressior: an qd est in potētias sit i rei veritate melior. Et videt Augustinus supra dicere qd sic. 1. 4. de trinitate. ca. 8. Respon⁹ qd capacitas de qd loquit̄ ibi Augu. Nō ē capacitas potētiarū. sed ipsius aie. et sic restringit dubium ad essentia aie vt est in potētia ad actus et vt p̄cēnit act⁹ et tunc distinguo: qd aut capacitas accipit fundamentalr. s. pro pncipali fundamēto. s. anima fundatē respectus potētiales et actualles: et sic aia vt capax est melior: qd fundamētu⁹ melius est relationib⁹ fundatis: aut formalr: et tunc distinguo qd aia capax et capiēs dici pōt melior aut extensio: et sic verum est qd capacitas est melior qd durabilior et perpetua p3 Augustinuz aut intēstue: et sic aia vt sub respectib⁹ actualibus est melior: qd sub illis intēstus et expressio: nis: et finalr ultimata representat trinitatē in diuinis vt supra habetur. Scđo dubitat qd anima noscens et nota includit actus differētes ab essentia aie: et sic non saluaf consubstantia et intendis. Respōdeo qd noscētē notam et c. Nō intelligo substatiā acr⁹ aut res de genere actio: nis vel passionis pertinere ad imaginē: sed solū respectus intrinsecos originis qui sunt de genere relationis. Est ergo intelligēdum qd aliter est imaginādus de verbo qd for: maritus in cognitione nostra de quacūqz re indifferēter et aliter

aliter de *Xbo*: qd Augustin^o ponit partē imaginis. **C** p̄t̄mo ergo ostēdo in quo cōueniunt. **C** Scđo in quo differeunt. **C** Tertio ex his in quibus differunt: concludo qualiter saluabit p̄substātialitas et distinctio relativa in anima noscēte/nota/amata. **C** Quātuꝝ ad primū cōueniunt: quādo enim formo verbū de lapide ibi sunt quātor. s. actus intelligendi formativus. **C** Scđm qd in isto actu p̄t̄neat obiectū in quādā esse intellecto. **C** Tertio in actu intelligēdi continente obiectum in esse cognito fundat̄ res similitudinis. tunc enīz apparet ista similitudo sicut imago istius obiecti: de quo loquor mibi. **C** Quartū est ibi lapis ē que est res intellecta extra qui est obiectuꝝ terminas intellectionem. **C** Et ista quatuor sic se habet qd h̄ tria. s. actus intelligendi vt continēs obiectū in esse intelligendo: et vt productus tanq; imago et similitudo obiecti sic pertinet ad verbū qd substātia actus est materiale vel fundamentū in verbo p̄ductū et simillimū: sicut quādā relationes representatiue in quibus consistit formalis ratio verbi esse cognitū est modus fundādi. **C** Nec probant disti. z. 7. articulo z. 7. r. 2. dictio: obiectū aut̄ extra terminas se habet et in rōne mō¹⁹ et terminatis. **C** Qualiter cū istis stat qd verbū est ens et vnuꝝ et per se, p̄bat distin. z. 7. articulo. z. dic. 3. 4. r. 5. **C** Ad verbum aut̄ vt est pars imaginis requirunt ista quatuor alii quo modo: quādo enīz aia cognoscit seipsum est ibi actus intelligēdi. **C** Scđo in isto actu intelligēdi producit̄ anima in esse cognito. **C** Tertio p̄sequit̄ ibi respectus p̄ducti esse per modū similitudinis et imaginis. **C** Quarto ē ibi ipsa res qd est ipsamet aia efficiens et terminas ista cognitionē. **C** Quātuꝝ ad scđm dico: qd in verbo qd est pars imaginis op̄z esse magnā differētiaz ad verbū qd nos formamus de lapide: supra enīz actus intelligēdi: nec esse intellectū accidētale qd habet lāp. in anima nō p̄st̄ p̄tinere ad verbum qd est pars imaginis. et tota rō differētē est ex ista radice qd inter verbū imaginis et dicētem op̄z saluare p̄substantialitatē cuꝝ multitudine rla sola. **Sicut p̄z per Augustin^o 9. de trini. cap. vltimo z. 19. lib. vltimo. ergo descendēdo ad. p̄positum.** s. qualiter differunt. **C** Dico qd op̄z imaginari de verbo qd est pars imaginis. Sic planū est sit actus intelligendi quo mens se cognoscit accipere quātuꝝ ad substātiā actus: ita qd iste actus intelligēdi sit verbū: tunc non saluabit̄ consubstantialis cuꝝ sola multitudine relativa: actus enī intelligēdi quātuꝝ ad substātiām actus est accidēs absolūtu ponens cōpositū cū aia ipsa et eodez mō dōm de amore spirato. **C** Item est planū qd si actus intelligēdi et amādi sit̄ dicēdi. p̄stituerēt p̄tes imagis vt in actu amādi mens seipsum p̄ducit̄ in esse intellecto et amato. Sic nō saluabit̄ idētitas aut̄ p̄substantialitas: qz lāp. quādo aia seipſaz cognoscit et amata: eadē luba et essentia est aia que cognoscit et que cognoscit et que amata: nō tñ est eadem luba et essentia vt ipsa vt accipit̄ in ee cognito et amato: ee enīz qd aie p̄uenit cū redūplicatione. s. vt producit̄ in esse cognito et amato est ee accidētale in aia et qdā esse absolūtu: else enīz p̄ductū in esse cognito seu esse terminus cognitionis nō est purus respectus. Sed dicit̄ esse rē b̄ suū esse intētione sub tali respectu: et tale esse accidētale eius est multiplicatio: sicut actus intelligēdi et nominādi multiplicat̄. **C** Quantuꝝ ad 3^m. s. ad p̄cludēduꝝ: relinq̄ ergo qd si velimus saluare distinctionē partiuꝝ imaginis: sicut qd inter eas sit̄ vera idētitas et p̄substantialitas: et solū mō distinctio in esse relativo: op̄z nō solū actus intelligēdi et amādi quātuꝝ ad subaz istoꝝ excludere a p̄fe rōne partiuꝝ imaginis et respectus extrinsecos qui sūt de genere actionis et passionis. **C** Sed eriaz excludere ipsaz subam ale vt ipsa cadit sub ista reduplicatione. s. vt producia in ee intellecto et amato: qz vteraz iste modus excludeat̄ substantialitatē: sed quādo aia seipsum dicit̄ et amata exclusia

istis actibus. s. diligēdi et amādi quātū ad subam actus et quātuꝝ ad respectus extrinsecos: et̄ exclusis reduplicatio, nibus illis. s. aia vt p̄ducta in esse intellecto et amato: tunc ex parte accidentiū istoꝝ nō remanet nisi isti respect⁹ originis. s. dicti amati: et ex parte aie nō remanet nisi suba et es, sentia ipsius aie: vt in se est quedā vna res et vna essentia: et vna suba. Facit̄ enīz istis exclusionib⁹ remanet solū esse aie que est quedā res que intelligit: seu dicit̄: et que determinat̄ per respectus originis actiue: et que p̄ducit̄ in esse intellecto: et que producit̄ in esse amato: et que determinat̄ per respectus originis passiue. s. dicti et amati: et sic p̄clo habet que videſ mibi fore finalis intētio Augusti. s. qd in mēte vt noscī se: et vt noscī a se: et amāf̄ distinguunt̄ partes i vera p̄substantialitate sic intelligēdo: qz in ista imagine saluatur vera p̄substantialitas qz eadem res est que intelligit seu dicit̄ et que dicēt̄ et amāf̄: et saluāt̄ ibi vera distinctio rla partium fm qz aia denomina ab istis respectib⁹ originis. s. qz ipsa est dicta et amata. **C** Ad h̄ est August. de trinitate: cap. 11°. in fine loquēs qualiter verbū est imago et similitudo memoria. **C** Addit̄ h̄ habet p̄fectā et equalez qua mens ipsa que nouit est nota. **C** Nota h̄ que dubitationes qz sunt h̄ b̄ soluunt̄ p̄ lib. dist. 3. questione vltima. s. Questio. VI.

V **L** IUM ad vitādū creationē in genera, tione subali. op̄z ponere qd for, ma sit aliiquid in mā ante gnōnez. **C** Qd sic: qz aliter fieret ex nihilo et sic creatio. **C** Lon, tra: tunc generatio esset alteratio. **C** Ad intē, tione istius qōnis premito qd oēs p̄cedunt qd forā est ens in potētia māe ante gnōnez: vt sic creatio vites: sed tamen an sic presit i potētia māe qd sit aliqua entitas positiva po, tentialis in mā disticta ab ipsa mā que est potētia dupl. et iste intellect⁹ facit hic difficultatē. vnde applicādo me ad istū intellectū. p̄mo ponaz s̄niam Augustini que videſ for malr qz vteraz pars p̄cessit. **C** Scđo ponā difficultates qz sunt p̄ et h̄ in hac materia fm phia. **C** Tertio qz libēter volo p̄cordare phia cum tbeo^a: ponā. modum fm que in, telligendū est qd presunt in mā fm esse reale distinctuz et mā: et per illū modū soluā difficultates p̄bantes p̄taruz. **C** Quarto oīdaꝝ qd iste modus est ex intētione posic⁹ ab Arist. et Loffi. vbi loquunt̄ de ista mā in speciali. **C** Se, quī de p̄mo arti. vbi Aug^o ponit tres p̄ctōnes sup genesim lib^o c. 23. ponit p̄ banc: qz sicut in grano inuisibilē erant oia simul que per tēporā in arbores surgunt. s. rami/radix/poma/rt. Ita et ipse modus cogitādū est cuꝝ deus oia si, mul creauit habuisse simul oia que in illo facta sūt. **C** Doc videſ sentire qd oia fuerū simul creata p̄mo die qd facta est terra inanis et vacua: et post fuerū formata. h̄ magis ha, bet lib. 6. c. 13. **C** Scđa p̄clo est. c. 13. lib. 6. qd quādo fuerū oia formata et p̄sumata qd cōpletū sūt. 6. die tunc illa cōsu, mata erant talia qd in his inchoata erāt oia alia fm rōnes p̄mordiales et seminales que possea tractu tēporis in mun, do sunt p̄ducta ponit. exēplū ibi in seminibus: in gbus rur, sus quēadmodū terra nascentia et aiata que mō sunt h̄at̄ in se rōnes seminales oium aliorum que ex eis nascentur. **C** Tertia p̄clo est ista: qd ea que nascunt̄ ex illis: et fuerū: inchoata in illis perfectis et p̄sumatis sexto die continebā, tur in eis quo ad mām et quo ad formas: sic sunt: duo prim, cipia distinctia. **C** Probatio/Augustina super Deh. ca^o. 14. ostēdens quomodo oia est que educēda. i. producenda tēporibus sequētibus erant: etiā fuerūt inchoata et p̄sumata quādo deus creauit oia simul dicit̄ sic: p̄sumata qui, dem quoniā nihil habet illa. i. producenda in naturis pro, prijs quib⁹ agunt cursus suoꝝ tēporum qd nō in istis. i. p̄sumatis causat̄ factū sic: inchoata xpo supple fuerunt se, quētibus tēporibus producēd̄: quoniā quedā supple de Quodli. Bacho. B 2

Libri

consumantis erant. q. semina factorum istorum que per seculi tractus ex occulto in manifestis locis congruis erant temporibus exserenda. Arguo producendo sequentibus sic erat consumata et inchoata in creatione rerum: qd nihil habet nunc in naturis propriis habet causas duas et essentias manem et formam realiter distinctas. Ergo iste dñe essentie tunc precesserunt seminaliter seu potentia. C. L. confirmat p. h. qd sequitur hic igit si quis inquirat quid consumauit et quid inchoauit. respondens dicit: neque enim alia consumauit alia inchoauit. sed eadem ipsa et infra. Cum creauit oia simul ita perfecte consumauit. ut nihil adhuc in ordine temporum creandus esset qd non hic ab eo iam in ordine causarum causatum esset. C. Nota ista eadem et non alia inchoauit et consumauit sic qd nihil addendum erat in consumptione quando ex eis erant alias inchoandas qd non esset verum nisi viraqz essentia precesserit. C. Ite h. proba. rone sic: qd prima opera dei cum oia simul creauit et consumauit: aut sic fuerunt perfecta qd nihil eis defuit quantum ad partes essentiales producendo per temporum habet propositum qd inchoatione rex precesserunt forma et manem omnium. aut non fuerunt perfecta quantum ad partes centrales et tunc ut arguit. Sequitur qd alia perfectio partialis que rebus percipiendis defuit addenda erat de qua cum precedente quasi ex seminis partibus totum compleceret: et sic oportere ret deum in oī generatione illud aliquid creare. C. Ite qd ultra de illo cōposito facio ut de grano et huius. Aut fuit ita perfectus in se cu nunc accepit formam manifestam suaz proprias: qd nihil postea per tempora fieri poterat de eo et tunc stabit generatio protra illud. Crescite et multiplicamini aut ex illo aliquod aliud simile poterit generari: et tunc aut sine additione noue rei que desuerat et eadem rone coedendum erat a principio qd partes essentiales generandi de eo ambe precesserunt in eo l. potentialiter. C. Aut per additionem nouae rei et tunc opus qd illa noua res que desuerat veniat a deo sicut omnes res precedentes et sic in infinitum qd huius simile generabit. et sic saluum est qd dicit: die septimo complicitus deus omne opus suum: et maxime est saluum quantum ad rones seminales qd dico posterum intellectuam. C. Hanc ronem colligo lib. 6. a ph. caplo. 1. 4. Nunc autem qd iaz: et 3^m membrum supra. C. De hac manere quere in fine. 5. libri. C. Se quid de 2° articulo: vbi sine preiudicio videbam me sicut Augustinus ponit in primo die qd deus creauit celum et terram. Sed inanem et vacuam. informem quantum ad formales distinctiones partium sic qd solu formas oīum seminales et potentia terra continebantur differentes in his esse potentia etiam a materia et post. 6. die illas formas educit de terra et pures mundi ornauit et formauit: nihil nouum addendo. C. Uel sicut ponit: qd cum oīa erant consumata in eis fuerunt rones seminales producendo oīum ex eis et quo ad materiam et formam post per tractum temporum. alia ex eis generantur sine additione nouae realitatis. C. Ita ponit ph. qd materia prima quid est substantia substantia qd continet multas formas substantiales in potentia etiam realiter: l. potentialiter differentes a materia: et quid nouiter educuntur in actu non ad qualiter noua realitas forme: sed educunt de potentia in actu illud qd primo fuit ibi in potentia. C. Qd sic probabo: qd quero quid forma incipiente cum primo non fuit de quo sicut de subiecto incipit esse aut de nibiliorum tunc creatio aut de aliquo et tunc aut de materia qd non est: qd principia non sunt ex alteris primo physico: qd ut arguit. Comentator. 4. 2. Si generant ad invicem tunc erit idem principium et non principium simul et tenet hoc ut dicit sine sunt principia secundum reciprocationem sive non: aut qd alio a materia et forma. h. saluum qd principia non sunt ex aliis ibidez: aut de seipso forma in potentia et habet propositum. C. Item actus et potentia non

Questio

variant essentias: si h. intelligatur de potentia activa/falsum est: qd actus transit et potentia manet. si de passiva falsum est: qd passio transit et potentia manet: si de potentia subiecta partiali in respectu ad partialē actum qui est formalis terminus et obiectū saluum est: nam enī et forma ad quam obiectū terminat actio non sunt una essentia: si de subiectiva tota cōparata ad rem obiectivam producitur in actu habetur propositum: qd tamē totū cōpositū continēt duas essentias realiter inter se per essentiā distinctas: sic terminus actualis/totalis et obiectū generationis: sequitur qd totum cōpositum prefat in potentia secundum virtusqz sui partes. C. Item hec est intentio ph. 8. meth. vbi querit qualiter cōpositum qd est terminus et obiectū generationis fiat unū cum plus res habeat partes. Respondit et dicit qd sicut est in artificialibus ita est in naturis. Sed ut dicit in artificialibus sic est qd cu ex sphaera in potentia sit sphaera in actu. hic non concurredit alia noua res que primo non fuit: nisi solum agens qui facit de sphaera in potentia sphaeram in actu. Ergo sic est in naturis: cum generat aer vel aqua viraqz pars. s. manem et forma que sunt actu in termino generationis. Ultraqz essentia fuit res l. in potentia ante generationem. C. Item ad hoc facit argumentum Comentatoris ibidē cōmento. 15. generationis est translatio que non largitur alia nouam multitudinem. sed solum perfectionem in esse. Sed si forma inciperet esse res in termino ad quem: et non fuit distincta res ante nec actu nec potentia generans largire multitudinem: probatio maioris: qd actio generantis est solum extrahere aliqd de potentia in actu: si enim posset largiri a manere entitatem que primo non fuerat: nec actu nec in potentia subiectiva esset creatio. Patet ergo maior: unde subdit qd illud id est sphaera in potentia sit sphaera in actu cum agens extrahit ipsum de potentia in actu. C. Ad hoc vide cōmentum. 16. in fine et facit ad propositum qd ph. tractat ibi de unitate distinctionis: sicut res naturales sed unitas distinctionis que habet genus et differentiam presupponit viraqz in potentia: ergo. probatio minoris: qd qd genus sumitur a materia non intelligit de manere ut est altera pars: qd hoc modo non ponit genus de cōposito: qd non predicit alteram partem tantum: ergo accipit materia ut includit formam in potentia: sicut genus differentias in potentia: qd isto modo ponit genus de toto secundum cōceptum cōfusum et potentialem: et sic habet propositum. C. Ita esse in potentia est medium inter esse in actu et non esse omnino. Ergo albedo in potentia est medium inter albedinem in actu et privationem albedinis. puram negationem. Sed hoc non esset nisi essentia albedinis esset saltem in potentia ante qd actu esset: ergo et c. C. Hec ratio est Simplicius exponens qualiter potentia pertinet ad secundam speciem qualitatibus: dices qd universalis in oīibus est verum qd que cuqz percipiuntur ab imperfecto procedunt qd non esset nisi esse imperfectum et potentia cuiuslibet forme que ponit esse principium operandi quenam sit specialis pertinet ad secundam speciem qualitatibus precederet suum esse perfectum: ergo et c. C. Item omnis translatio procedit ordine non suum terminum. Sed transmutatione includit formam in potentia reali extra suam causam: ergo et c. Probatio minoris: qd aliter saluum esset dictum ph. qd transmutatione non differt a forma ad quam vadit nisi est perfectum et imperfectum. Si enim pro instanti transmutationis forma vel esset extra causam materialē vel formales saltem: si secundum esse nullum. potentiale in se tunc transmutatione non esset eadem forma: nec secundum esse perfectum: nec secundum imperfectum: immo solum sibi ipsi idem. vel agenti vel materia. C. In contrarium sunt difficultates. primo ex parte materiae. C. Prima quomodo forma in esse reali est in materia et non informatib; qd saluum videtur: qd ad qd sic. cum in materia ignis sint multe forme in potentia ignis esset formaliter

2° artic.

2° Art.
st. qd
1. abeat alti
qui esse in
materia.

mais multa et non unum. **S**ed ea possit hypothesis. **G**eneratur quod generatio est alteratio: quod materia accipere formam quam huius non est noua acquisitione: sed alteritas et alteratio. **T**ertia: quod generans non esset nisi remoues prohibens. **S**i enim presuit: sed non informauit: sufficit amouere contrarias dispositiones et informabit. **Q**uarta: quod in generatione substanciali: non est ordo essentialis in receptione formarum: quod cum omnes equaliter sunt in materia: et materia essentialiter est in potentia. Ergo corrupta forma sub qua est actu indifferenter recipiet qualibet aliam. **I**tem sequitur quod in mundo sunt infinite entitates. **S**ed sunt difficultates ex parte forme. **P**rima est quod ista forma sit in materia: in potentia tamen per essentialia est actus: et per hoc est actus contineat sibi in se. si ergo ibi sit et non informet est error nature. **S**ed quod generatio substancialis non habebit aliquem terminum reale acquisitionis: quod realiter forma presuit. **T**ertia: quod si sit forma substancialis suscipit magis et minus: quod ante generationem habet esse imperfectum. sed post habuit perfectum. **Q**uarta: quod idem dicatur relative ad seipsum relatione reali: quod potentia dicitur relatione reali ad actum. **T**ertio est difficultas ex parte totius compositionis: quod si vita pars realiter precedit: ergo tota quidditas procedit: et sic leo est realiter leo ante quod generet. **S**ed ea est quod materia non est subiectum generationis: immo totum compositionem cuius oppositum dicitur. i. phisicoz. **P**ropter solutionem argumentorum est intelligendum: quod formas existere in materia distinctas ab inuicem: et a materia potest intelligi dupl. pot enim materia accipi duplicitate: uno modo ut est materia prima et subiectum communem omnium formarum. **A**lio modo ut est distincta per distinctas habilitates ad distinctas formas: primo modo est potentia remota. Secundo modo est potentia propria respectu cuiuslibet rei naturalis. **I**sta distinctione et veritas partium potest colligi a Pho et Commentatore. i. metba. vbi in principio resumit phisicam quam primo physicoz tractauit contra Anax. dicens: dubitabit autem aliquis ex quali non ente est generatio. **R**espodendum quod ex non ente actu: sed in potentia: et sic quodlibet non generatur ex qualibet potentia. sed alterum ex altero. **E**t ad hoc sunt ista verba commenti. i. i. quod in principio continuando se ad precedentiam. Sic dicit de Aristotele vult narrare quod qualis materia prima sit una secundum subiectum: tamen multa est in potentia et habilitate et quodlibet ens habet cum materia omnium materialium propriam infra dicit quod sic solus questione quomodo unum quodque ens sit ex ente: non enim quodlibet ens quod sit: sit ex qualibet ente in potentia. sed unumquodque entium sit ab eo quod est in potentia illud quod sit. i. ex propria potentia: ita quod numerus potentiarum sit sicut numerus specierum entium generabilium.

Probatur rone quod preter subiectum communem operari est distinctas potentias propinquas. quod si materia fuerit una: et potentia una: eadem rone agens est unum: quod potentia passiva dicitur agens: nam autem relatioz est quod multiplicato uno et reliquo. sed vbi materia fuerit una: et potentia una: et agens unum. Ibi natura est causa multitudinis. ergo nisi preter communi unam potentiam que est materia prima fuerint aliae multe potentie propinque non est multitudo in entibus generalibus. **P**atet ergo distinctio de materia que est communis subiectum et potentia remota et de materia que est proprium subiectum: et potentia propinqua et propria. de hac materia magis clare. lib. z. disti. 17. articulo. 3. in fine. **I**maginatio istius positionis est quod oes forme in quodam esse proprio et reali: quod potentia fuerunt a principio in materia prima quodammodo primo fuit creata sub una forma confusa secundum opinionem Augustini et theologoz: vel secundum opinionem phizoz ab eterno: quodammodo de necessitate nature produxit mundum: et hoc sic intelligendo quod tunc fuerunt in ma-

teria prima in tali esse reali: quod potentialis ut antea. est communis subiectum et potentia remota: non autem ut est materia propria. **I**ntellige potentiam remotam hic non habere communiter dicitur qua unica transmutatione deducitur forma de latitudine in prima materia ad potentiam propinquam corrupta forma precedente. sed intelligo remotam que distinguuntur contra propriam et propinquam. **E**t sic dicendo potest cuiuslibet apparere quod difficultates circa istam materiam sunt solute. **P**ro ista questione quomodo forma potest esse in materia: et non formare: p. resp. quod non est in ea sicut in potentia propria. sed sicut in potentia remota: sed non quod potest forma formata informare: nisi propriez potentiae: ergo stant simul quod forme secundum realitates suas sunt in materia et eam non informant. **E**t quomodo hoc possit esse ex parte materie: quod materia communis in qua sunt forme per quolibet instanti non sit nata informari quantum est ex parte sui: p. sic: quod certum est quod materia ut est subiectum communis non est nata informari per aliquam formam determinante speciei: quod tunc non esset comensuratio inter perfectibilem et suam perfectionem: et sic natura egisset ociose. ergo si tunc nata esset perfici per aliquam formam: hoc esset per aliquam formam communem: ut dicit Commentator. i. metba. commento. 14. quod aliqui imaginati fuerunt primas materias esse corporis: ita quod corporeitas sit eius forma communis sibi maxime conueniens et sibi propria: et hoc est quod dicit: si ista esset haberet formam propriam. **S**ed quod hoc modo habeat formam propriam habet pro impossibili. i. physicoz. commento 69. quod ut dicit: si haberet propriam nullam alias recuperet: quod probat: quod quicquid recipit aliquid non recipit illud secundum quod est in actu. sed p. quod est in potentia. p. ergo quod materia secundum quod est communis subiectum quantum est ex parte sui non est nata informari: et per se sequens si omnes forme ponantur in ea secundum realitates suas non erunt in ea in actu informantes ut posuit Anaxagoras. **S**ed solum in potentia entes accipiendi entes pro participio. **P**er idem p. ad secundum difficile scilicet quomodo saluabile generatio non est alteratio: quod Commentator. i. physicoz. eodez commento ex hoc deducit sic: necesse est ut materia prima sit in potentia omnis formae: et non habeat in substantialitate sua propriam formam: quod esset aliquid existens in actu: et habens formam: tunc generatio in substantialitate esset alteratio: et forme essent accidentia. **S**ed in propositione non ponit forma in materia in actu ante terminum generationis: sed solum in potentia remota: ergo et ceterum. **P**er idem ad tertium quod generans esset unita potentie proprie et propinquaz: sic quodlibet impedita ab informando per presentiam alterius forme. ut est verum quod non oportaret nisi remouere illam formam prohibetem: sed quod est in potentia remota: opus post motionem precedentis forme extrahere eam et coniungere potentie propinque: et sic est generatio. **Q**uartus salutatur per idem quod est ordo: quod inter formas non sit ordo ut sunt in potentia materie prime remota: quod illa non est nata informari per illas quoquomodo vel ordine: tamen ibi est ordo ut recipiunt potentias propinquas in quas ordinatae introducuntur. **D**oc ponit Commentator. i. physicoz. commento. 48. vbi dicit: quod materia prima est equaliter preparata ad formas contrarias: sed propter agens diversorum uno tempore recipit unam: et alio tempore aliam. **P**ropter solutionem difficultatis de forma est intelligendum quod formam fieri in actu potest intelligi dupl. **U**no modo per precisas translationes

Libri

nem de potentia ad actu. ¶ Alio modo per translationem
 de remissio esse in intellectum. ¶ g.albedo potest fieri in actu
 perfecto in subiecto vel per hoc quod educit de potentia sub-
 iecti et fiat actu in subiecto: vel de remissio gradu in intellectu.
¶ Ad propositum dico quod forma substancialis primo modo so-
 lumi sit in actu in termino generationis. s.per sui translatio-
 nem de imperfecto ad perfectum. vt vult phis et Lomenta-
 tor. 8.metha. vbi supra sic dicunt quemadmodum in nu-
 mero non est magis et minus: igitur que est quasi forma ecce
 forma substancialis non habet gradus secundum intellectum et remis-
 sum: sicut nec numerus: sequitur nisi sit que est causa materia.
 Ecce quod habet gradus secundum esse quod habet in materia. s.potentiale
 et actuale. ¶ Per hoc prout ad tres primas difficultates: ad primam
 cum dicunt: quod cum forma sit actualitas quedam in se: et quan-
 do latet in potentia materie: vt res distincta ab ea: ergo pro-
 tunct informat. ¶ Responso: quod forma non informat per pri-
 cipiam actualitatem essentie. sed per actualitatem existentie quam
 habet quando transferit de potentia in actu: quod est in termino
 generationis hoc prout: quod in agendo sicut sit actus sicut potentia sit
 quedam actualitas. tamen non informat: vt est in potentia in subie-
 cto: sed quando in subiecto producit actu. ¶ Ad hunc est Lomen-
 tator. 2.physico: cometo. 11. Nihil dicimus hic natura-
 ram aut esse naturale dum fuerit in potentia et non habuit in
 actu illa natura. ¶ g. quoniam quicquid est in potentia caro
 vel os non dicitur habere naturam carnis vel ossis: donec reci-
 piat formam carnis vel ossis per quam respondeat ad questiones
 factas per quid et ex quo sit diffinitio: et idem dicit de ente ar-
 tificiali. ¶ Per idem ad secundum: quando dicit quod tunc nihil acci-
 ritur per generationem dico quod nihil acquiritur quod primo non
 habuit realitatem aliquam: quod est et creatio: aliquid tamen acqui-
 ritur: quod primo fuit in potentia transferitur in actu: et istud
 est proprius motus et mutationem habere terminum: quod motus
 generalis non est nisi actus entis in potentia secundum quod est in po-
 tentia ordinata in actu. ¶ Per idem ad tertium: quod non est
 inconveniens formam substancialis suscipere magis et minus
 per translationem de potentia in actu: sed impossibile secundum gra-
 dum intellectum et remissum. ¶ Ad Quartum dico si loquamur
 de rationibus seminalibus formalibus modo quo forma in
 potentia est seminalis seu primordialis respectu sui ipsius in
 actu: prout quod non est relatio realis: vt sic non est differentia ni-
 si eiusdem a se secundum esse perfectum et imperfectum. Ita quod in-
 ter esse eius perfectum et imperfectum non est habitudo opposi-
 tionis precise: sicut inter potentiam activam et passivam: sed po-
 trius habitudo unionis: potentia enim substractive accepta:
 De qua hic loquimur cum sua perfectione unius: et non solum
 stat in quadam additione ad ipsum: sed sola habitudo opini-
 onis non unionis facit relationes reales: vt prout. 5.metha.
 quod inter scientiam et scibile est relatio realis non inter scien-
 tiham et scientem: nisi secundum dici. Si vero loquamur de rationibus
 seminalibus et activis de quibus non agit nunc an sint vel non
 sint: dico quod si sint: prout omnem opinionem concedere quod eiusdem
 ad se est relatio realis: quod quicquid ponente eas operantur ponere quod
 forma: vt est ratio activa seminalis. respectu productionis sui
 ipsius in esse perfecto quod sit actu virtuale: vt productum a se
 in materia habet esse formale: sed modo et omnes negantes quod
 idem non potest esse actum respectu sui ipsius negant quod idem
 possit esse virtuale tale et formale tale. ¶ Sed arguendo
 concedunt quod si idem possit esse virtuale tale et formale tale/
¶ qrealiter diceretur ad se: ergo et ceterum. ¶ Ad genitum respondeo
 sicut phys respondeat. 8.physico cum arguit: si mundus est
 eternus: ergo infinita in actu respodet quod non: quod generatio
 unus est corruptio alterius sic in proposito. ¶ Littera in cor-
 ruptione adnihilans: quod hoc repugnat agenti naturali: ergo
 reducunt in potentiam materie: et sic infinita erunt per re-
 servationes. ¶ Responso: quod reducunt in potentiam materie

Questio

sed remotior: quod non retinent aptitudinem ad esse: quod secundum
 phis. 5.physico: non potest ibide numero redire: et ut sic
 corruptio equipollit adnihilacioni: reducit enim eas in tale
 esse quod repugnat eis iterum posse esse per naturam. ¶ Per hoc
 ad argumentum: quando dicit infinite huius entitates rema-
 nent permanente: dico quod remanet sub ratione nibilis: quod in esse
 prohibitus videlicet ne unum sint in actu: et tale infinitum non
 negat Aristoteles. Sed solus infinitum in actu vel quod in actu pos-
 sit ponit. ¶ Dices ut quid ponunt manere: erit monstratus.
 Responso: quod remanent ex beneficio nature: sed resultatio-
 ne hoc est deus agens naturale est ita bonum quod adnihilat ali-
 quid quod fecit: sed dimittit aliquid post corruptionem resultau-
 re: sed in tali esse ne piudicet corruptioni. s.ne revertatur.
¶ Ad illas difficultates de composite quando dicit: si vita
 pars precedit: ergo leo est ante quod generatur. Dico quod non
 sequitur: quod quando est tale in potentia non dicitur specificum et for-
 maliter esse tale ut habitus est per Lomentatorum. 2.physico.
¶ Ad secundum quando dicit quod sola materia prima non esset sub-
 iectum generationis: dico quod duplex est subiectum partiale et tota-
 le. secundum est materia secundum totum composite in potentia. ¶ Hac
 distinctionem ponit phis primo phis: quando ponit materi-
 am subiectum coe inter priuationem et formam. ¶ Secundum me-
 brum ponit infra quando ostendit: quod non solus est dare subiectum
 inter duo contraria quando simplex forma generatur: sed in
 genere composite sicut cum animal in actu sit ex animali in poten-
 tia ut deducit ibi. ¶ Sequitur de 4. arti: vbi istam exclu-
 sione probo per oiam loca: vbi de ista materia tractatur communiter
 in phis. ¶ Primo per phis. 1.physico: vbi inuit istud
 argumentum: oportet quod sit: sit ex ente in actu vel in potentia: quod ex
 nihilo aliquid fieri est ex parte communem animi conceptum oium;
 ergo animal sit ex animali in actu vel in potentia non in actu: quod
 tunc est ante quod generatur. ergo: sed animal in potentia non dicitur
 simpliciter essentiam sicut nec animal in actu. ergo dicitur vita quod
 essentia. s. materia et formam in esse potentiali: igitur. ¶ Istud ar-
 gumentum ibi: quod phis et Lom. ibidem commentari. 76. respondet
 ad Parmenide: quod arguebat ex non ente non sit ens nec ex
 ente simple: ergo non est possibilis generatio. ¶ Et dicunt
 quod impossibile est quod genitum sit ens: aut non ens ante quod ge-
 neratur nisi per accidens: quod aut non simple et per se probant
 sic. generatio animalis ex animali et entis ex ente non potest esse
 simple: generabile enim transmutatur ad id quod non habet et
 animalitas est in generato per positionem: si ergo animal generare-
 tur ex animali secundum quod animal contingit aliquid trasmutari in spe-
 cie eius: quod habet in actu quod est simple: et ideo necesse est quod
 oportet quod natum est fieri animal per se transmutari ex non animali.
¶ Arguo: id est impossible animal fieri ex animali generari sim-
 pler ex animali secundum quod animal. quod cum animal sit animal actu. formaliter per
 animalitatem: tunc aliquid transmutetur in aliis esse formale quod actu
 haberet ex ratione Lom. ergo si animal sit ex animali per se et simili-
 tate non secundum quod preexistit actu et formaliter animal. sed secundum quod par-
 tes animalis preexistunt in puris esse realibus: potentibus non
 est impossible apud phis et Lom. immo possibiliter congeruntur.
¶ Et hoc est quod dicit Aristoteles. respondet ad Parmenide
 commentari. 78. dicens. indicavit hoc modum quo dissoluuntur questio-
 nes istae: et dissolvitur quod dicere ens est aliud aut ex eo sit aliquid
 dicit duobus modis quod unus est de ente in actu aliud
 de ente in potentia ens: ergo generari ex ente in actu est im-
 possible et falsum. Sequitur enim ex hoc quod generatum sit ante quod
 generatur: ens aut generari ex ente in potentia est necessarium
 est enim in potentia non est priuatione propriam ex quo sequitur quod
 ens est ex non ente neque est actio pura ex quo sequatur quod ge-
 neratum sit ante quod generatur et sunt extrema contradictiones ex
 quibus sequitur quod. ¶ Arguo omni modo ut habet ex premis-
 sis potest ens in potentia precedere generationes: quo mediat
 inter purum actu et inter purum non esse. Sed si forma ponatur
 in aliquo

In aliquo esse reali informativo tantum non in actu informante mediat: quod est in potentia solu ad perfecte informandum sicut mā ut informet. ergo isto modo poterit virtus precedere generationem in propriis esse realibus. ergo rē. **C**onfirmat qd si mā esset actu informata: puta qd haberet propriā formā p̄ quā esset: hoc est impossibile: quod tūc ut arguit nō recipere formā nissi ens generaret ex ente. et cōmen. 69. p̄ bat id est eodem modo: et etiā tunc statim corruperet tamē alia formā recipere: et generatio esset alteratio. Sed nullum isto sequitur: sed magis p̄trariū: si forma presit in mā reali sed nec actuali: immo potentiali ad informandū. ergo. **C**Item 2. artīc. 8. p̄ phm. 7. metba. vbi innuit illud argumentū: ut possibile est fieri diuisibile ex indiuisibili. p̄z a maiori. 6. physicoꝝ vbi p̄baꝝ qd ex indiuisibili bus pluribus nō sit diuisibile: sed cōpositum est diuisibile. ergo op̄z procedere hoc et hoc mā et formā. **C**Id est habet ibi: pbans enim ex simili qd solu cōposituz generaſ in generatione nāli nō forma nec mā aut sic. Si uero qd est oē oīno si est generatio ex aliquo aliquid erit: oportebit enī semp diuisibile ēē qd sit et hoc quidē hoc et hoc: dico aut qd h̄ quidē materiaꝝ illud xō speciem. **C**Arguo cum phs probat p̄clusionem intentam. s. qd cōpositū generatur per h̄ qd generatio est ex aliquo sic qd oportebit diuisibile esse quod fit rē. aut accipit ibi qd sit pro eo qd est in fieri p̄ generationē: et habet propositū qd in generatione rei est mā et forma ex quibus sit generatio: et h̄ vt sūt diuersa hoc et hoc: aut accipit ibi qd sit pro eo qd facit est per generationē: et tunc nō probat qd generatio est ex aliquo: sed qd genitū est ex aliquo: immo cur ista pbatione stat qd generatio est ex nihilo: creatū enī vel p̄ductū per creationē est diuisibile in hoc et hoc: et tñ crea- tio est ex nihilo. **C**Lōfirmat per illud qd phs dicit infra cōmento. 32. semper op̄z p̄existere materiam et speciem in quid et in qualitate et in quantitate et in alijs categorijs: nō enī sit: quale lignū aut aīa: ut habet alia trāslatio: op̄z semper qd mā sit ante per essentiam et forma: et arguo essentia foīe est alia ab eēntia māe realiter in quocūqz instati po- naat essentia foīe: quod essentie principioꝝ in quocūqz priori ponant esse: sunt p̄ seipſis differentes. **S**ed vt dicit hic phs essentia māe et essentia forme sūt ante genōnē: qd sequit qd mā et forma presupponunt generationē: et sunt in ista p̄sup positione reali differentes. **C**Dico tñ qd nō in esse actua- li: sed potentiali: et h̄ est qd dicit Lōmentator infra cōmento 49. impole est subam ex substantijs esse existētibus sic vt actu sed si potestate duo fuerint erunt vnu. **C**Probat 3. per illud octauum metba. h̄ h̄ supra in 2. artīc. argumēto. 3. **C**Item 8. metba. innuit phs istud argm̄ in omni cōpositio- ne cōpositū presupponit sua componētia. sed quelibet res nālis est cōposita. ergo maiores pbat: quod estē extrinsece p̄ supponunt intrinsecas. sed ad sensum videmus qd agente appropriato passo et fine ab agente p̄stituto nullo nouo ad- dito nisi solo agente generat cōpositū. ergo virtus cā intrin- seca precessit h̄ collige versus finem: ibi dubitabit aliquis que cā essēndi vnu qcūqz ples habent partes: infra respō- dit si h̄ quidē mā illud xō forma que causa quare potentia ens sit actu ens: nullā preter facies: ut qd potestate sphera actu esse sphera: nullā preter faciens: exemplificat de toto in actu et toto i potentia. **C**Tunc arguo questio Aristotelis qua querit quō ex partibus sit vnu. Ipse et Lōm̄. respōdet qd per h̄: qd agens supponit ibi istas partes presuppositas actioni agentis: quod si nō: nō possent respondere qd ex parti- bus essentialibus per agēs fieret vnu: quod si nō presupponit ex illis nō fieret vnu: nec multa: quod agens nō poterit agere si ne presupposito. ergo p̄supponunt. **C**Tunc quero in isto priori suppositionis: aut sūt tue essentie distincte mā et for- ma aut nō: si sic habebo p̄positū qd forma in termino a quo

habuit esse reale distinctū a mā: sed nō infoīmauit nissi in potentia: et manifestum est qd in termino ad quē infoīmauit in actu. ergo ista actio realis noua nō habet terminū reale nouū quātū ad totum esse illius. Sed solu fīm nouū gra- dum fīm quē transfiſt de potentia ad actum. si nō hoc est expreſſe p̄tra textuz: quod textus dicit qd h̄ quidē est materia illud xō forma: et sequitur quid ergo h̄ causa qd potentia eius actu sit p̄ter faciēt: vna nāqz est causa altera eius qd potestate sphera actu esse sphera. **C**Nota qd dicit qd hoc quidē materia: illud xō forma: s. h̄ et illud distinctio- nem dicunt: et h̄ etiā dicit expreſſius antiqua translatio. al- terum enī est materia: reliquū forma. **C**Ad hoc est cōmē- tum ibi penultimū: vbi dicit loquens de istis partibus: vt sunt totū in potentia: dicit qd fiunt vnu in actu dicens sic: est ergo aliquid qd p̄mo fuit in potentia: et potentia trāſfertur ad actu: translatio enim nō largitur multitudineꝝ sed perse- cutionem in esse. **C**Arguo: si in termino a quo forma non fuisse pars distincta quādo forma et mā faciebant totū in potentia et in termino ad quē quādo totū est in actu forma esset distincta a mā. ergo translatio largiēt multitudineꝝ: quod in termino ad quē forma esset res distincta a mā nō in termino a quo. **C**Dices qd per illud Lōmentator nō vult plus nisi qd quādo forma et mā veniunt in cōpositione ad inuicem qd generans nō largiēt multitudinem largientem. Tertiā rem vniēteſt ista sicut accidit in his que sunt vnuꝝ per colligationē vi clavo vel visco de quibus supra dixit i principio capl: qd xō non largiaſ multitudineꝝ quin for- ma in termino ad quē possit esse res distincta a materia et non aī. de hoc nō curat ibi Lōmentator. **C**Contra illud cōcedit propositū: qd concedo qd h̄ est de intentione Aristoteliſ ibidē inquire qualr partes sunt vnuꝝ in cōposito: vt vniūt ad istaz intentionē pro- bandam supponit qd partes que debent vniiri in cōposito in proprijs suis essentij distinc̄tis: s. imperfectis p̄exi- ganſ actioni agentis: vt de textibus Aristotelis p̄z qui di- cunt: qd preter agens nō requiriſt aliud nissi forma et mate- ria rē. Si igit Lōmentator debet cōcordare cum Aristotele nō debet solu propositio sua esse vera. de eo qd Aristoteles dicit ex principali intentione. Sed de eo qd supponit quo ad sue probationē intentionis. **C**Propositio igit Lō- mentatoris dicens qd translatio non largit rē. intelligitur vtrōqz modo. s. nō largiēdo tertia rem vniēteſt partes: nec largiendo nouam formā in termino ad quez que nō sit in termino a quo. **C**Et ideo Lōmentator exponens se addit sic. Nō enī est h̄ aliud causatū ab agente: ab eo in qd agit sed illud idē. s. sphera in potentia sit sphera in actu cū agens extrahit ipsam de potentia ad actum: ecce ipse vocat h̄ cau- satū illud qd est totum includens distinctas partes: et illud in qd agit vocat totum in potentia: et tunc dicit qd illud qd ē causatū nō est aliud ab eo in qd agit. Sed illud idē: ergo vult qd illud in qd agit qd est totū in potentia includit par- tes reali distinc̄tas sicut totū in actu. **C**Quarto probatur per phm: et Lōmentatorem. s. metba. sic: vnu quodqz en- tium sit ex propria potentia: sed propria potentia ex qua sit forma nō est materia: quod p̄cipia nō sunt ex alterutris: et s. milr qdlibet cōpositum esset simplex tantū vnam habēs essentiam. s. materie ex qua fierent forma et totū cōposituz. **C**Nec ex potentia alterius generis a substātia: qd nihil alterius generis est p̄pria potentia substātia: qd ex nō sub- stātia nō sit substātia: ergo sit ex ipsamēt forma in po- tentia: ergo forma prefuit in materia i esse reali potentiali: actus enī et potentia nō variant essentiam. **C**Item Lōme- tator cōmento. 11. soluēs questioneꝝ quomodo aliquid sit ex ente: vel ex nō ente dicit quomodo soluit ponendo qd ens sit ex ente in potentia: nō enī qdlibet ens sit ex qualibet

Libri

potentia: sed vnuquodqz entium sit ex eo q est in potentia illud qd fit. i.e. propria. Ita q numerus potentiarum sit cuius numerus specierum entium generabilium: et materia prima est una fm subiectum. plura tamen fm habilitate. ¶ Itē arguit sic: quādo extrema sunt impossibilia. si debet esse possibilis: opz esse in medio. sed de generatione rerum sunt duo extrema impossibilia vnu q totū presuit in actuali- ud q totū fiat ex nihilo. Sed mediū inter totū in actu et totū nihil ē totū in potentia. ergo cū generatio sit possibilis opz q eius subiectū presuppositum sit totum in potentia. ¶ Istud enim argumentum innuit Lōmentator. i.z. meta. cōmen. i.8. distinguens opinionē Aristoto. ab opinione Anax. dicentes q generatio est ex vius rex a misto: et cōtra opini. christianoꝝ dicētiꝝ q agens creat totū ens de nouo et de nihilo. ¶ Et dicit Lōmentator. q iter has duas vias valde p̄trarias sunt tres medie: et 3^a media est Aristotele. et est q agens nō facit nisi cōpositū ex materia et forma: et h̄ sit mo uendo mām et transmutādo eam donec excat de ea illud qd est in ea de potentia ad istā formam in actu. ¶ Arguo. Lōmentator distinguuit opini. Aristotelis tanq̄ medium inter opinionē Anaxag. et christianoꝝ. Sed opinio Anax. fuit vt ipse innuit ibidē: et h̄ vult p̄ha. i.z. metra. exp̄sse q totū preexistet generationi in actu: et opinio christia- noꝝ fuit q nihilo presuit. Sed totū ex nihilo creabat sed mediū inter totum in actu et inter totū nihil est totū in po tentia sicut medium propriū inter partē actu et partē nihil est pars in potentia: ergo opinio Aristotelis est media q totū fuit potentia. s. quo ad mām et formā ita q vtrūqz ita se fuit aliquid p̄tra opinione christianoꝝ que dicit totū crea- ri. Sed in potentia p̄tra opinione Anaxag. q ponit totū in actu. ¶ Itē ibidē sequit̄ in cōmento: et in ista opinione. s. Aristotelis ē quedā similitudo dicētiꝝ q agens nō agit nisi ordinando p̄gregata. sed agens apud Aristotēlē nō est cō- gregās inter duo in rei veritate: s̄ extrahens qd est in po tentia ad actu: et q. cōgregat inter potentiam et actu. s. inter mām et formam fm q extrahit potentiaz ad actu: et tunc in composito sunt duo. s. mām et forma: et assimilat̄ creationi in quaītū illud qd est in potentia sit in actu. sed differt a crea- tionē: qd nō venit ad formā ex non forma: et similr. assimilat̄ latitationi aliquātulaz. intentio ergo eoꝝ est dicere q agens extrahit formā conuenientis de potentia ad actu: et sicut est de h̄ in substātia ita est in alijs accidētibus. ¶ Ar- guo. agens nālē habet similitudinē cum congregante ex h̄ q cōgregat inter potentiam et actu. s. mām et formam ex- trahendo formā de potentia ad actu. Et per aliam propo- sitionē Lōm. actio illa nālis differt a creatione: qd in extra- bēdo forma non venit ex nō forma. Et sequit̄ itē optima quenātia. q forma extracta de potentia māe fuit realr foia. q habeat p̄ncipalis p̄clo q realr forma fuit in potentia māe ante terminū gnōnie: et h̄ intelligēdo ipsaz rē que est foia. Sed ipsa res que est forma differt realr a materia: et a q̄ cūqz forma alterius rationis. ergo t̄. Questio. VII.

Trūm Aristoteles et Lōmentator rōna- biliter negauerunt possibilitatē creationis: ita q p̄trarium sue positionis non possit demōstrari. ¶ Qd sic qd hoc est cōtra cōni animi conceptū. i. physicoꝝ. ¶ Cōtra veruz nō negatur rōnabilitr. hic tria sunt videnda. ¶ Primo qd ipst̄ negauerunt possibilitatē creationis. ¶ Secundo qd irronabilitr. ¶ Tertio an rōnabilitr possit p̄bari. ¶ Primiuz probat̄ sic: qd illud negat̄ eē possibile qd includit repugnatiā ex terminis: sed aliquid fieri ex nihilo includit repugnatiā ex terminis: qd est contra conceptū omniꝝ. ¶ Item. 8. physicoꝝ: cōmento. 4. respōdet Lōmentator: argumento larracenop̄ qui probant̄ deū posse creare: quia

Questio

aliter esset imperfectus: dicit qd h̄ nō sequit̄: qd h̄ nō est ex diminutione agentis. sed qd impossibile est fieri. ¶ Item 12. metra. cōmento. 18. loquens cōtra eos qui dixerunt for- mam substātialem creari: dicit qd Aristotele nō inuenit formā creando eam: quoniam s. creasset eaz tūc aliquid fierer ex ni- hilo. Ecce hic stat tanq̄ ad maximū impossibile: qd nō es- set nisi esset impossibile ex terminis. ¶ Ratio Aristotele. pro- h̄ est ista. i. physicoꝝ: arguit sic: qdlibet non sit ex quolibet sed ex suo opposito: sicut albū ex nō albo: sed opposita ha- bent cōmune subiectū: vt p̄z de albo et eius p̄uatione. igit̄ vñqz ad in omni factione est subm cōe vñroqz termino: et ita nō est 60. factio ex nihilo. sed ex cōmuni subiecto. Istud argumētū facit p̄ physicoꝝ: et p̄ de ge. et 8. metra. ¶ Item. 12. metra. cōmento. 18. fr. tangit Lōmentator istud argumentū: mira- bile est qd aliquid agēs potest creare et nō p̄uare. i. ad nibila- re. Sed deus nō potest ad nibilare: qd effectus eternos necel- sario produxit eadem necessitate: ita eadē necessitate p̄ser- uat in esse. ¶ Item omnia reducunt̄ in ipsam materiam: igit̄ nō potest creare. ¶ Sequit̄ de z° arti. q negauerūt possibilitatē creationis irronabilr: qd negare de poli: et cō- cedere de facto est sibi ipsi h̄dicere et irronabilr positiū. s̄ de possibili negauerūt creationē: et de facto posuerūt eaz: et sic sibi ipsi h̄dicent, qd t̄. pbatio minoris: posuerūt enī deū. pdixisse intelligētias et celū ab eterno. tunc siue deus fuit producēs ab eterno per modū cāe finalis siue efficiē- tis deus in ratione cāe p̄cessit istos effectus ordine natu- re. sed in isto priori quo causa p̄ma p̄cessit suū effectum. effectus fuit omnino nihil in se: igit̄ in illo quo deus pro- duxit istos effectus. Itē fuerunt nihil in se: et ita sunt facti ex nihilo qd est creatio: maior p̄z qd p̄ha. 5. metra. caplo de priori dicit: qd illud est prius fm naturā et substātia: qd po- test esse siue alio: et aliud nō siue ipso. h̄ est eius esse non est per eē alterius: sed cōduerso: vt p̄z de subiecto et passione: vt p̄z per Lōmentatorē ibi: sed siue deus sit causa efficiētis eorum siue finalis ipse nō dependet ab illis fm esse: sed ecōuerso: vt probat̄. i.z. metra. s. qd ipse sic est finis qd alia sunt ppter ipsum: et ipse nō propter alia. ¶ Hic respōdet per Scotiū qd bene fuit ordo nature inter deum et intel- ligētias ab eterno pductas fm p̄m. Sed negādo mino- rez: qd ordo nature nō est qd nō esse p̄cedat ellē quoquo modo. Sed est qd posterius dependet a priori. ¶ Lō- tra extrema originis nature sunt esse et non esse: et non so- lum independēt et dependens: ergo inter que est ordo na- ture nō est solum verum dicere qd posterius depēdet a p̄- ori. Sed posterius nō est in isto p̄ori quo primus est pro- battio est p̄hi in. 5. metra. c. de priori distinguit p̄us fm na- turam cōtra alios modos p̄oris dicēs. Alia xō sunt priora et posteriora fm naturā et substātia que contingit esse siue alijs: et alia nō siue ipst̄. ¶ Tunc arguo hic specificat̄ mo- dus prioris nō soluz per hoc qd posterius depēdet a priori: sed fm dependētiam esse et nō esse: sed talem specificatio- nem non oportet exprimere nisi esse prioris: et non esse posterioris essent extrema ordinis nature. Ergo qd crea- tura est posterior deo ordine nature arguit: qd creatura non est in illo priori nature quo deus est prior creatura. ¶ Confirmaet̄: quia Lōmentator eodez modo exponit di- cens: quedaz dicunt̄ priora naturaliter et sunt illa que cum fuerint nō sequitur qd posteriora sint. ¶ Cōfirmatur ma- jor iteruz: qd p̄ha hic est artifex realis et ideo describit pri- us et posterius fm naturam et substātiam: et vt habetur in textu hoc facit in comparatione ad prius et ad posterius logice dictuz: quomodo. 5. vniuersalia dicunt̄ priora: quia ex his non convertitur cōsequentia: et h̄ est expostio Lō- mentatoris ibidem cōmento. 16. ¶ Tunc arguo: si est bo- na similitudo: et planum est: qd quādo conceptus superior est in

L.c.32.

p° artic⁹

L.c. 51.
L.c. 51.
L.c. 51.

L.c. 36.

L.c.69.

est in intellectu modo non opus conceptus inferior sit in intellectu meo. ergo eo modo in ordinazione nature reali quando primum est posterius non est. Item philosophus 8º physicoꝝ volens salvare ꝑ in generatione substantia iālī genitum non sit simul ens: et non ens: salvat per hoc ꝑ ultimum eius non esse ordine temporis et nature: precedit eius primū esse. Sed istud non esset verum nisi in ordine nature esse et non esse essent eius extrema. Major probatur difuse. lib.3.d.4º articulo.3º. Istud difuse probatur in qdli. i. q.z de eternitate mundi articulo. z.conclusione prima et c. Ideo reuertor: et probo propositū fm Thom. qui conce dit ꝑ in subita mutatione ordo nature est inter esse: et non esse forme acquirende: et ꝑ in aliquo priori nature non esse eius: precedit eius esse. Hoc probatur ibidem fm illam opꝝ arguo sic. quia in isto priori nature quo pma intelligentia precessit alias eternas fm totum suum esse in isto priori alie solum fuerunt entes in pma sicut in sua causa: et hoc fm omnes causae: sed in illo priori quo effectus est solum ens in sua causa qdū ad omnes suas causalitates. Tunc est oīo nibil in se. ergo in illo priori: quo deus eas creauit fuerunt nibil in se: et ita non esse eorum precessit eoz esse ꝑ est propositum. Major patet: quia da oppositum ꝑ in illo priori haberet aliqd esse fm aliam suam causam extra suā causam. Tunc in illo priori causa sua non precessit eas fm totum suum esse. minor patet ex terminis: quia si estens solum in sua causa excluditur esse aliiquid in se. Confir matur. signetur prius quo causa independens precessit: arguo in isto priori independentie quo causa independens precessit effectum effectus nibil est in se fm ꝑ conceditur ꝑ ab eterno est aliiquid in se non potest cōcedi in illo priori ꝑ vocas prius independentie: quia tunc in eodez signo prioris esset ens in se: et non ens in se. ergo in aliquo priori fuit ens et non ens: tunc fuerit ab eterno. Item illud prius cōuenit rei qd conuenit sibi ex se qd conuenit sibi ex alio: sed esse nibil conuenit omnibus creatis ex se/esse autē ali quid conuenit eis ex alio. igitur tunc fuerunt ab eterno tamē plus natura fuerat nibil in se ante suū pmūs esse ab alio: et ita facti ex nihilo. probatur minor. quia illud cōuenit rei qd conuenit sibi qualibet alio circumscrip̄to. Sed si deus circu scribatur vel prescindatur ab habitudine ad creaturam: et creatura sibi ipsi relinquatur ipsa tendit in nibil. Est enim finis ppter quez sunt alia. i.z. metaphysice. ergo et c. Item in isto priori quo deus precessit effectus eternos. effectus fuerunt solum entes possibles possilitate que est non repugnantia ad esse: quia si tunc fuissent impossibilis fore nunq̄ fuissent facte vel si tunc fuissent possibles possilitate subiectiva: et reali: tunc habuissent aliqd esse reale non causatum: quia in isto priori quo causa precedit causatum: tunc effectus non habet esse causatum. sed nullus vñq̄ hoc posuit: quia causa in toto esse suo haberet esse causatum in aliquo genere causalitatis: sed illud qd soluz est possibile possilitate: que est non repugnantia: et excludit potentiam subiectivam realem est in se purum. nibil ergo in isto priori quo deus ab eterno precessit mundū eternum fuit mundus nihil in se: et ita creatus ex nihilo. sic ergo patet vituperium philosophorum ꝑ cōtradicentes fidei de creatione contradicunt sibi ipsi ꝑ Aristoteles cōcessit creationem: et in quibus casib⁹ queris. i. qli. q. i. Propter hoc r̄det quidā Buiton. pro philosopho et Lōmentatore ꝑ verus est ꝑ posuerunt creationem ab eterno. sed non in tempore. sicut nos. vnde ali dicunt ꝑ posuit istos effectus eternos. q. quas das sequelas ad suum esse: sicut relatio sequitur ad esse sui fundamenti: et passio ad esse subiecti: et eodez modo posuit creationem ab eterno respectu omnium solum que se habent cō-

13

secutive. Et addunt ꝑ non posuerunt creationē quā nos ponimus: quia Philosophus non posuit istos effectus eter nos proprie et principaliter productos sicut nos ponimus ꝑ deus produxit mundum et eius partes non ꝑ sequitur ad eius esse sicut ad causam finalē vel efficientem fm ꝑ principaliter: et proprie sunt effectus producti: et sic non posuit creationē quā nos ponimus. Cōtra. i. 6. de aīalib⁹ posuit intellectum creari: et de foris aduenientez in termino generationis. Item contradictione et repugnantia ex terminis non solum impedit ad facilitatēs. uno modo sed omnibus modis: quia contradictionis nullo modo se compatiunt: sed ut premissem est pmo articulo. ipsi posuerunt ꝑ impossibile est aliiquid fieri ex nihilo. ppter repugnatiā ex terminis. ergo aliiquid non potest fieri ex nihilo: neqz sicut effectus consecutus neqz sicut effectus principali: et ita Aristoteles: et Commentator p̄radicunt sibi ipsi fm istam responsonem. Item hoc patet ex ratione eiuz: quia fm eos vñqdz sit ex suo opposito: ideo oportet dare aliquid positivum cōmune vtriqz oppositorum. sed isti effectus qui consecutus se habent fm eos fuerunt creati. vt dicas: et ex nihilo: et sic per eos fuerūt ex opposito. ergo habent cōmune positivum. sed et respondendo dicas ꝑ non habent cōmune positivū: sed creantur: et fiunt ex nihilo. ꝑ fm istam responsonem adhuc cōtradicunt sibi ipsi. vñperemus ergo philosophuz et Lōmentatorem: quia contradicunt sibi ipsi contradictione sancte fidei. Nec valent argumenta eorum heretica cōtra creationem: quando enī dicunt ꝑ vñqdz sit ex suo opposito: ita ꝑ habent cōmune subiectum potest dici ꝑ propositio est vera in his que educuntur de potentia subiectiva: in his xō que non edificantur de potentia subiectiva. falsa est. x. g. 16. de animalibus dicit Aristoteles ꝑ vegetatiā et sensitivaz: non opꝝ de foris. id est p creationē aduenire: quia possunt educi de potentia materie et contradicunt de intellectu ꝑ de foris aduenit: quia non cōtinetur in potentia materie. ꝑ probat: quia nec eius operatio cōmunicat cum materia. sed claruz est ꝑ si mūdus fuisse eternus ꝑ in isto priori nature quo deus ab eterno precessit effectus eternos ꝑ illi non habebant potentiam subiectivaz eis presuppositum de qua: ga tunc habuissent esse in natura simul sine omni ordine nature cum deo ꝑ nullus vñq̄ posuit. Per idem patet ad aliud quando dicitur. ꝑ aliiquid fieri ex nihilo est repugnatiā terminoz verum est in his in quib⁹ requiriuntur possilitas subiectiva ad translationem de potentia in actum non samē est virtus de his ad quorum productionē sufficit possilitas terminorum in conceptu: et talis possilitas fuit causarum: vt probatuꝝ est supra articulo. 2º arguento. 4. et melius articulo. z. in fine: quia non est repugnatiā in intellectu ꝑ illud quod prius fuit vel postea fiat aliiquid: quia contradictionis simul non variantur: de eodem etiam illa possilitas sufficit respectu agentis si sit sume perfecte vt deducit Auct. 9. metaphysice. c. 4. b. Nec valet argumentum aliud quando dicunt ꝑ non potest annihilar. ergo et c. Cum enī dicunt ꝑ de necessitate p̄seruat eterna sicut necessario producit ea: est dōm. ꝑ sibi errauit nec probauit hoc valide: melius enī arg⁹ qd pot haberi ab eo. ad hoc p̄badū est illud. i.z. metaphysice. vbi p̄bat ꝑ de necessitate mouet et non pot non mouere. Sed hoc non vñ. ergo et c. Probatio assumpti arg⁹ enim sicut si posset non mouere esset in potentia ad mouenduz: sed ꝑ est in potentia ad mouendū ex parte de potentia ad actum per aliquā motore. et non potest esse absens. sed hec sunt impossibilia dicti de et ergo de necessitate mouer: et eadem ratione de necessitate p̄ducit. Sed planum est ꝑ ista ratio istius berenici non vñ. dicit

L.c.30.

Libri

enim probabiliter quod illud quod est in potentia ad mouenduz tali potentia que est contingens equaliter non exit in actu; nisi per aliud agens extrabens ipsum de potentia in actu; illud autem quod sic est in potentia ad agendum: quod tamen de se est determinatum ad agendum pro loco et tempore seipso; per tunc poterit agere sine extrabente/hoc expresse accipio a Commentatore.z. physi.comento.48.vbi respondet quare a contingenti equaliter nulla puenit actio.sed voluntas dei ut dicatur probabiliter est determinata ex se et ex propria bonitate et libertate sua ut moueat celum quando celum est in rerum natura; ex se enim et ex propria bonitate sua determinavit seipsum ab eterno ut in anima influat pro loco: et tempore: sed etiam quod cognovit naturis eorum: et sic non sequitur quod requiri ret extrabens ipsum.ergo ratio heretici nulla. Ad alio quando dicitur quod omnia resoluuntur in materiaz primaz dico quod hoc probatur quod non adnibilat de facto: sed non probatur quin posset adnibilare. Sequitur de 3° articulo. vbi dicuntur quod etiam ex principiis physi supposito quod binum arguit potest probari efficaciter sit potentia infinita in perfectione potest pertransire distantiam: sed potentia primi motoris est huius secundum principium.8.physi.ergo probatio: arguit enim quod infinita potentia non potest esse in magnitudine: quia tunc maior potest mouere in minori tempore: et infinita in instanti. Ibi plenum est quod potentia que moueret in minori tempore velque in infinitum haberet infinitam intentionem in vigore non in duratione trahi.ergo. Sed ista ratio non demonstrat: quia infinitas in vigore non potest demonstrari nec per Aristotelem fuit demonstrata: ut probatur lib.1.dic.40. Item posito quod demonstraretur non probatur creatio: quia respondebitur: sicut responderet Commentator argumento sarracenorum de creatione.8.physi.comento.4. et dicetur quod verum est quod infinita potentia potest transire et non sit impossibilitas ex parte factibilis. sed dicitur quod fieri ex nihilo aliquid est impossibile ex parte factibilis non ex imperfectione agentis: quare ratio nulla: et isto modo possunt solvi omnia argumenta secreta que adducuntur pro ista conclusione. Propter quod alio. s. Aureolus hoc nutrit efficaciter probare sic premitendo quod repugnantia terminorum que dicit impossibilitates in primo modo dicendi per se est impossibilitas simplis sicut hic homo non est rationalis: et hoc quia est negatio eiusdem a se: sed repugnantia terminorum que dicit impossibilitatem secundo modo dicendi per se est impossibilitas secundum quid. Tum quod non negat idem a se: sed negat connexionem unius cum alio: et negare solum connexionem unius cum alio non est negare ipsum simpliciter: sed aliquo modo: et ideo non infert impossibilitates simpliciter: sed secundum quid. Tum quia negatio in 2° modo per se est negatio alterius gradus quam negatio in primo modo. Ibi negatio predicit a subiecto in primo modo per se infert impossibilitates simpliciter. ergo in 2° modo per se negatio infert impossibilitates secundum quid: quia impossibili similitudines non sunt gradus: sed deus potest quicquid non est impossibile simplis: quia solum est impossibile secundum quid est simpliciter impossibile/sic quod est necessarium secundum quid: et ex dictione est contingens simpliciter. ergo deus potest agere sine omni subiecto presupposito et creare. Contra dicentes per hoc deus non potest super impossibile. 2° modo per se: et hoc cum effectu: quia secundum principia philosophie: ita impossibile est separari ab invicem que habent connexionem naturalem sicut impossibile idem a se separari. x.g.z.phys. comentio.1.z. dicit Commentator: quod ibi materia possit separari a forma per diffinitionem: impossibile est tamen separari ab ea in esse. id est a connexione naturali actuali quam tu dicas pertinere ad 2° modum dicendi per se. Item primo physico commento.29.manifestum est quod est impossibile quod acci-

Questio

dentia separantur a corporibus recte. Multa ibidem: et tamen remotius se habent quam secundum modum dicendi per se. ergo recte. Quod autem huius separationes quas ponis. scilicet unum eorum que habent naturalem connexionem possit esse sine alio sunt impossibilis probat Commentator ibidem. z.physico et comento.1.z. rocinas sic impossibile est ponere separationem inter se connexionum naturaliter ad quem sequitur negatio eiusdem a se: quia hoc includit impossibilitatem in primo modo. sed sic est in proposito ut probat Commentator: quia si materia se paretur a forma existeret per se: et est in actu: quia quod existit per se est in actu: sed materialis non est in actu: sed legem per se illud. scilicet materialis non est in actu: et est in actu. Ideo de accidentibus per se: 4.physico.60.sic si unum esset dimensionis existens per se legem per predicamentum quantitatis esset separatum: et quod existit per se paratim est substantia. sequitur ergo quod quantitas est substantia. Ad argumentum quod dicitur quod illud quod est impossibile secundum modo per se non est impossibile simpliciter: dicentes physi quod ibi ibi non sit impossibile simpliciter per se et primo: est tamen impossibile simpliciter: quia ad ipsum sequitur impossibile de primo modo dicendi per se. quia sequitur negatio eiusdem a se: sicut sequitur de materia prima: et de accidentibus quod se separantur quod illud quod non est in actu erit in actu: et quantitas est substantia ut deducit Commentator: sic in proposito argueretur secundum principium physie omne quod producit ex aliquo producibili producit lapis per te producit ex nihilo. ergo producit de substrato: et de non substrato: et sic ista ratio non contradiceret physi. Per idem primum ad alia duo: quod dicentes physi: quod secundus modus sit in alio gradu impossibilitatis a primo tamen ad ipsum sequitur impossibilitas primi modi. Ideo alio hoc probant sic agens perfectius minus presupponit in agendo quam agens imperfectius sicut natura minus presupponit artes: quia natura presupponit ens tantum in potentia: et ars ens in actu. sed deus est agens perfectius quam ars et natura. ergo minus presupponit in sua actione quam ens in potentia quod est presuppositum in natura: et ita nihil: et per consequens potest creare. Hoc non videtur: quia philosophi dicentes quod agens primus perfectius minus supponit in agendo: quia agit ex se: omnia inferiora agunt in virtute eius: non tamen sic minus supponit ex parte factibilis quod non presupponat ens in potentia ex parte sui: et hoc non accedit propter imperfectionem eius. sed propter impossibilitatem factibilis: ut supra habetur per Commentorem.8.physico et comento.4. Ideo aliter quod Secundus lib.2.q.3.sic deus potest creare immediate aliquem effectum accipiendo mediationem ex parte effectus non ex parte cause: ut sit sensus quod talis effectus sit ita immediate effectus a deo quod nullus aliud ens sit efficiens ad illum effectum inter deum: et illius effectus: sed effectus qui est immediatus deo est totaliter a deo: et nullus aliis effectus precedit ipsum ex quo fiat. ergo maiores probant sic: quia si inter primum efficiens et secundum effectus sit aliis effectus immediatus: eadem ratione inter illum et aliud est aliis immediatus: et sic in infinitum. Item aliquid est producibile a deo per se. igitur illud est unum. si simplex habetur propositum quod totum producit et penitus nihil preservat. si compositum. ergo aliqua pars simplex est eius. primo fuit totaliter causabilis: et habetur propositum. Sed ista que assumunt quod causa prima est primum efficiens: et immediatum non cogere philosophos. primo quia philosophi negaverunt deum esse causam efficientem respectu entium permanentium: dicentes secundum quod non efficit aliiquid immediatum: et quando probatur est secundum efficiens. ergo habet aliquem secundum effectum. dicentes quod est secundum efficiens: quia est efficiens videtur: non quod habet aliquem effectum immediatum particulariter. Quod non habet aliquem effectum particulariter per philosophos primum: quod nullum effectum efficiens

ponebant p̄hi nisi mediāte motu alicuius orbis p̄z diffuse. q.r. istius sc̄di lib.artic.z°. Sed nō posuerunt, q̄ mouebant aliquē orbem, sicut particularis motor eius. ergo solū sicut vniuersale agens. C Probat̄ Lōmetator.8.phy. cōmento.79 q̄ cōiter non habet mouet q̄nē de p̄mo motore de quo loquitur ibi ex intentione vt qui p̄sequens est. si potentia in corpore habet actionē infinitā ipsum agere non in tempore: et non est sequēs. si actio infinita sit potentia non in corpore: et non agat non in tempore: r̄ respondet. i z° metaphysice cōmento.41. q̄ hoc est, q̄ mouet mediante. anima celi que est finite potentie. Sed ista responsio non teneret si p̄mus motor haberet proprium orbem quem immediate moueret imo sequeretur q̄ stud moueret in non tempore. ḡ r̄c. C Tertio, vt supra responderūt p̄hi q̄ et si primū efficiēs haberet effectum immediati, tamē non possit habere talē effectum immediate quē possibile est fieri ex nibilo: quia aliquid fieri ex nibilo est impossibile ex parte factibilis vt dicerent. Ideo qui vellet efficaciter hoc pbare oportet pbare hoc, pbando q̄ ex parte ipsius nibili non est repugnantia. Ideo melior ratio que apparet mibi est, ppter ordinationē que est inter nihil et aliquid. C Sic arguēdo lapis sicut possibilis ab eterno tali possibilitate que est nō repugnantia: sed tale possibile si ponatur deus potest reducere ad actum: quia cuilibet potentie ad esse correspondet aliqua potentia largiens esse saltem per modum cause finalis sicut potentie passive correspondet potentia activa aliqua. C Hoc etiā cōcedit Lōmetator.8.phy. cōmento.4° q̄ si causari ex nibilo est possibilitas si deus hoc non possit esset diminutio: r̄ imperfectio agentis. Ad hoc etiā tendunt rōnes p̄hi et Lōmetatoris in p̄mo articulo q̄ ideo lapis non fit ex nibilo: quia est repugnantia ex terminis. tale autē possibile non ponit aliqd in rerum natura: quia illud possibile distinguit contra possibile subiectivum qd ponit aliqd in rerū natura, ergo deus potest aliquid causare qd nibil sicut in rerum natura. C Probat̄ ma. quia illud est impossibile impossibilitate que est repugnantia seu cōtra dictio ad esse qd dicit duo cōtradictoria simul. A.g. q̄ deus saceret hominem qui non esset homo vel chimera que nō esset et chimera: vna enim condic̄o contradictionis est q̄ contradictionia non sunt simul, ergo ex opposito illud est possibile possilitate que est nō repugnantia ad esse q̄ non dicit duo cōtradictoria simul. sed vnum post. sed si dicamus lapides creari qui ab eterno sicut nibil, nō dicimus q̄ lapis simul est lapis: r̄ non est lapis, sed q̄ fit lapis postq̄ non sicut lapis: ita q̄ ibi inter contradictionia sit ordo nature vel originis. ergo lapis qui ab eterno sicut nibil sicut possibilis possilitate que non est repugnantia ad esse. C Item possilitas creationis pbatur per tria argumenta in z° arti⁹ et si mundus fuisset ab eterno. Nota bene hic. C Positio et q̄ creatio sicut possibilis possilitate que est nō repugnantia: q̄ etiam op̄z philosophos cōcedere: vt pbatum est articulo. z°. C Pater r̄f̄ ad argumenta que feci contra Aureoli: que vident̄ esse contra me: quia cum dici⁹ q̄ si deus saceret aliqd ex nibilo q̄ sequitur negatio eiusdem de se sicut si saceret materia sine forma vel accidēs sine subiecto: potest dici q̄ si attendatur ad potentiam naturale non potest materia existere sine forma nec accidens sine subiecto nec aliqd creari ex nibilo. Si tamen ad potentiam obediētiale que est possilitas non repugnantia quā op̄z philosophos cōcedere: vt pbatum est, q̄ potest deus hoc saceret et per istam viam respondendi possit saluari ratio Aureoli supra per p̄m̄ reprobat̄: n̄s quia positio sua est diminuta in hoc q̄ non pbatur satis in speciali in ratione sua q̄ sicut vare tale possibile non repugnans esse nec pbatur q̄ philosophus hoc posuerit quorum ytrūq̄ probauit ego: r̄ in hoc

ratio mea est fortior.

Questio.VIII.
V Trūm ad hoc q̄ actus sit meritorius ne cessario requiri charitas creata in nobis. Qd sic quia aliter solis naturalibus possemus mereri. C Cōtra sicut deus nō alligavit virtutem suam sacramentis, sic nec q̄bus cūq̄ alijs virtutibus. C Dic quatuor sunt videnda. Primo ponam. vnde magister s̄niz accepit opinionem suam q̄ charitas qua meremur non sit aliquid creatum in nobis. C Sc̄do/ habito q̄ insufficienter sicut motus. Inquiraz an sufficiēter possit pbari q̄ positio sua sit possibilis. C Terzio sine preiudicio dicam q̄ deus possit de potentia sua ab soluta: r̄ etiā aliquo modo de ordinata, q̄ actus meritorius esset in nobis sine charitate creata. sed non de potentia determinata. C Quarto, per hoc patet r̄f̄ ad argumenta. C Sequitur de p̄mo articulo. vbi vt appareat p̄mo s̄niz. dis. 17. tenet magister q̄ charitas est ipse met. s.s. et non aliiquid creatum in anima: r̄ fundat se super auctoritates Augustini: r̄ super argumēta que ponit. 8.de trini.ca.6. Ibi. n. Auḡ querit qualiter scriptura frequenter nominat mandatum de dilectione p̄ximi nō faciendo mentionez de dilectione dei: r̄ respondet q̄ hoc est: quia in dilectionē p̄ximi intelligit dilectio dei q̄ Auḡ pbat sic: quia qui diligit p̄xiūm diligit precipue dilectionem. Sed deus est dilectio hoc dicit infra.ca.7. ergo qui diligit p̄xiūm diligit deus. C Ex isto, pcessu pbatur p̄positum sic: cum enim Augustinus dicit in minori deus est dilectio ibi/accipit dilectio que est deus: quia aliter non sequeret cōclusio q̄ qui diligit p̄xiūm diligit deum: quia ex isto medio insertur conclusio int̄cta. sed op̄z vniiformiter accipi in maiori. ergo r̄c. C Item. 7.cap. arguit Augustinus. q̄ nemo b̄z se excusare de diligendo deum dicens. Nescio quid diligam, pbat q̄ nullus debet hoc dicere. diligat enim fratrem et diligat eandem dilectionem: sed quilibet plus nouit dilectionem qua diligit q̄ fratrem: quez diligit. ergo isto modo potest quilibet notorem habere deum q̄ fratrem: tunc sic ex hoc q̄ magis nouit dilectionem qua diligit q̄ fratrem. Insert q̄ magis nouit dilectionem qua diligit q̄ fratrem. sed hoc nō se quī n̄s ip̄a dilectio sit deus. ḡ charitas est deus. C Item q̄ fraterna dilectio sic deus ipse probat Auḡ. per Joan. di centem. C Ad hoc addit illud, deus charitas est: r̄ qui manet in charitate: r̄ deus in eo sit deus r̄c. C Item per illud qui diligit ex deo natus est: r̄ cognovit deum: qui non diligit nō cognovit: quia deus dilectio est. ex hoc concludit Augustinus. Ista cōtextio satis declarat ipsam supernam dilectionem ex deo esse: r̄ deum esse tanta vniensis auctoritate predicari. de hoc vñqz in finem caplī. C Sed non sicut sufficenter motus magister. quia ad argumēta potest responderi quando dicitur in ma. qui diligit p̄xiūm: r̄ hoc intellegendo de dilectionē creata que est in nobis ex precepto dei diligit precipue dilectionem. id est diligit eum qui est finis totius dilectionis: r̄ sic accipieā est minor, sed deus est dilectio. id est finis et terminus dilectionis. igit qui diligit p̄xiūm dilectione creata. Que est ex diuino precepto diligit deum tanq̄ finem sue dilectionis q̄ potest vocari diligere terminatiue. C Qd hoc sit intentio Auḡ p̄z: qr̄ p.ca. postq̄ omnia allegata dixit cōcludit quomodo p̄xiūm debemus diligere ppter deum q̄ non fieret n̄s sic intelligeret q̄ dilectio qua diligimus deum esset deus terminatiue. id est habet deum pro fine et termino. C Item plus non vult Auḡ hic n̄s q̄ qui diligit p̄xiūm diligit deum sic, q̄ in mandato de dilectione p̄xiūm saluet dilectio dei: r̄ si nō exprimat. sed cū in dilectionē p̄xiūm habere deū pro fine hic bene salvatur q̄ in dilectione p̄xiūm intelligit dilectio dei. ergo sic intendit. C Et fm̄ hoc respondeo ad p̄xiūm argumētu. quia

Libri

vniformiter accipit dilectio: utrobiqz enim in maiorz et in minori accipitur dilectio creata. sed ut terminat in deo tanqz in finem ppter quem proximus diligitur non pro ipso spiritu sancto qui est deus. ¶ Usq intelligendo arg^m Aug. de dilectione nostra charitativa creata de qua Aug^o loquitur ibi formatur ad ppositum saluandum sylls sic qui diligit proximum ex charitate creata diligit dilectionem causaliter. idest diligit causam finalem ppter quam diligitur proximum: et tunc subdit mi. sed dcs qui est dilectio per essentiaz est causa finalis ppter quam r^c. ergo qui diligit proximum diligit deum q est finis illius dilectionis. ¶ Cetera Scoti qui reducit arg^m Augustini in duos syllogismos quere lib. 1. dis. 17. arti. 2. ¶ Contra me potest dubitari si processus Augustini intelligendus est sic deus est dilectio causaliter seu causa finalis. ergo eque est concedendum deus est charitas mea: sicut q deus est spes mea aut patientia mea: non enim dicit patientia mea: nisi quia est causa eius: hoc falsum. et contra Aug^m. 15. de trini. ca. 16. et magister allegat. c. 4. ¶ R^f no tandem q aliqui volebant q charitas esset solu qddam dominum creatuz sicut patientia vel spesita q nullo modo est concedendum deus est charitas: ita q charitas non esset qddam attributum in deo: et esset in deo formaliter sic q esset eadem res cum deo. sicut sapientia. Et contra illud arguit Aug. innuendo tale arg^m: que solum habent ratione doni. sic q non est concedendum q deus est ista idem: itate: et formaliter non dicunt deo ad intra identitatim et formaliter. sed solu in relatione ad creaturam. x. g. deus non dicitur esse spes aut patientia. sed solum patientia mea aut spes mea: sed Ap^ls dicit q deus charitas est. sicut q deus sapientia est. idest formaliter et identitatim. ergo r^c. vide totuz in Aug. ¶ Per hoc p^r arg^m: q Aug. non negat deum esse charitatem causaliter. idest causam similem charitatis causalem: sed negat precisionem. vult enim q sit charitas identitatim: et essentia liter: et non solum causaliter. ¶ Ad z^m quod dicit ex hoc q magis nouit deum quam fratres que diligit dilectione. ne g. Concedatur: et quando dicit hoc non sequitur nisi deo sit dilectio. dico q non sequitur nisi deo esset terminus et finis eius dilectionis. sed tunc bene sequitur: quia in omni comparatione amor et notitia finis presupponitur bis que sunt ad finem: et ita est maxime notum. ¶ Per idem ad 3^m et 4^m argumentum magistri. ¶ Sequitur de z^m articulo. vbi dicit Aureolus. d. 17. q. 1. arti. 2. q necessario requiri charitas crea ta in anima ad hoc ut habens ea sit formaliter acceptus deo obiectum: ita q charitas sit quedam forma per quam huius eam est obiectum diuine complacentie. ¶ Et q charitas sic dat esse gratium obiectum pbarquia esse complacens et acceptabile est esse obiectum: sicut esse visibile et intelligibile charitas dat huic esse. ergo r^c. ¶ In z^m responsione pbar hoc fore necesse: quia ac^r eternus imutabilis dei non transibit nouiter super aliquid obiectum nisi id obiectum participet de nouo formalem rationem illius obiecti eterni. sicut nec visus eternus si poneretur respectu coloris eternum non videret istud lignum nouiter creatuz nisi esset coloratum. sed Iz deus ab eterno dilexit Joannem nunc: et tamquam nouiter diligit Joannem quod sanctificauit eum in ptero. ergo nunc nouiter participauit formalem rationem obiecti eterni qua nouiter obiectum fieret charus et dilectus. Iz ista forma creata participata qua sit charus est rationabilis divina charitas. ergo r^c. ¶ Item sic se habet esse charum deo respectu dei. Sicut esse deo. oditum. sed nihil est deo oditum nisi in illo deus reperiatur aliquid quod formaliter est deo obiectum odibile et detestabile. s. peccatum. ergo maior pbaratur: quia opposita semper habet fieri circa idem. ¶ Item est rationalissimus dilector. sed ratio dilectionis regit re-

Questio

adamationem: ita ambo extrema sunt diligibilis. ergo in de dilectione qua nos diligit op^r qz in nobis qz in deo sit aliquid quo tam nos qz deus sumus obiectum diligibilis illud in nobis vocatur charitas. ergo r^c. ¶ Contra voluntas volens omnia alia a se et acceptans volitione sui non necessario requirit in aliis a se rationem obiectum per quam sunt volita aut accepta. sed voluntas diuina est buis. g. r^c. pbaratio maius. quia intellectus diuinus intelligit omnia intelligendo se. Ideo scit alia a se sciendo se tacitum: et non requirit in ipsius scitis formales rationes obiectivas p quas sciuntur. ergo a simili. minor patet: quia eque perfecta est voluntas diuina sicut intellectus: et per consequens ad volitiones quorundam nihil exigit in ratione obiecti nisi seipsum sicut intellectus. ¶ Dices non requirit ex parte volentis obiectum rationem in creature. sed ex parte voliti sicut color in ligno. ¶ Cetera hic agitur q requiritur in ratione obiectua. sed in ratione obiecti nihil requiritur ex parte creature accepte: quia quando volens habet unum obiectum ad quantum cuius volitione vult omnia volenda: tunc nulla ratione obiectina alia exigitur extra se ut patet in simili de scientia dei: Iz secus sit quando singulas volitiones acquirit de singularis volitis. sed sic est in pposito ut probatus est. ergo r^c. ¶ Dicitur aliter q habene charitatem non solum esse obiectum diuine complacentie. sed tale obiectum q per beatitudinem sit deo acceptus ex condigno et dignus vita eterna. Iz igitur deus volendo se virtute sui ipsius qui est obiectus adequatum. sue voluntatis quo velit omnia volenda omnino modo volibili nec obiectum aliud requirit: tamen ut vult aliquem acceptare tanquam vita eterna dignus requiritur q sit in eo aliquid faciens ipsum obiectum diuine complacentie. ¶ Contra sciendo scit se omnia scibilia omnibus modis scibilibus. ergo ab eterno sciuit qualiter Petrus fuit digne saluandus quodammodo et iudas digne condemnatus. sed quando voluntas diuina reperire potest in intellectu diuino obiectum expressum qualiter iste ex condigno est saluandus: et iste ex condigno condemnatus non est recurrentum ad creaturam querendo ibi obiectum talis cognitatis. ergo falsum est. q ppter cognitatem op^r querere obiectum diuine complacentie in creature. ¶ Item si exigeret aliquid in creature in ratione obiecti dignificantis eam ad vitam eternam: aut significaret faciendo creaturam dignam ut esset obiectum dignum in respectu voluntatis diuine in ratione obiecti terminantis aut mouentis. non mouentis claram est: quia tunc reduceretur voluntas diuina de potentia ad actum. nec terminantis per argumentum istius doctoris: quia tunc deus dependeret a creatura: quia secundum ipsum ab illo dependet aliqd quo non existente ipsum non est. Iz pposito q creature sit obiectum diuine complacentie p beatitudinem: et hoc in ratione termini: tunc charitate non existente acceptatio non est: quia illud quod necessario requirit aliquid in ratione termini ad hoc q ipsius sit si terminus non sit ipsum non est: et propter istam rationem tenet iste doctor q deus non intelligit creaturam terminatiue. sed solum denominationem. ¶ Item ista voluntas non requirit aliquid obiectum in creature ad hoc q creature sit sibi accepta que non requirit existentiam creature ut creature acceptetur: hoc patet: quia existentia subiecti presupponitur cui libet eius ratione obiectum circa ipsum: sed ad hoc q creature sit a deo finaliter accepta vel odita tanquam digna vita eterna r^c. non requirit eius existentia. ad Ro. 9. dicitar cum nondicitur nisi fuissent: aut aliquid egissent boni vel mali scriptum est Jacob dilexit Esau odio habui. ¶ Confirmatur per processum Ap^l: quia q vnuus fuit electus tanquam dignus vita eterna: et alter non. Non fuit ex meritis parentum: qz non omnes qui ex israel sunt hi israelite sunt: neqz omnes qui ex

semine Abrae sūt omnes filii pmissionis; in Isaac vocabitur tibi semen. Etiam eundem patrē habuerūt nec ex cōstellatione: qz sub vna cōstellatione: qz uno concubitu rebecca Isaac habuit p̄trumqz. Nec ex proprijs meritis que in mundo fecerant: quia nonduz fuerunt nati. Nec per merita que in vtero habebāt: puta qz in vtero lucrado aligd meruerāt: vt alig voluerūt p̄z glossaz: qz nec i illo bello v̄su liberi arbitrii aligd bōi aut mali egerāt. qz ista electio fuit solū qz a deo iste tanqz dignus erat prescitus ille non: z hoc est p̄positū qz nō requiriſ obz diuine acceptioñis nīl in diuina scientia. Et illud clare p̄z ibi: qz principale qz volunt̄ Ap̄ls ibi pbare/est qz omnia illis cooptans in bonū qui fm p̄positū. i. dei presciam fm glossam vocati sunt sci. Itz p̄z ex deductione Ap̄li: qz in illo sunt rōnes et cauſe oīum a quo omnia dependent: sicut ponit Augu. 83. q. qz quia que oriunt̄ a deo oriuntur in deo sunt rationes oīuz qz intereunt et oriuntur. sed Ap̄ls omnes actus diuine electioñis circa nos quia ex cōgruo vt cōdigno acceptemur ad vitam eternā in diuina scia ponit: qz dicit quos presciuit bos predestinavit/vocavit/justificavit/magnificavit. Propter solonem argumētoꝝ declaratur ista ratio sic: qz quādo voluntas nata est inuenire apud se omnem rōnem obiectiuā etiā dictantē qualiter qdīz est acceptandū vel odiendum. Tunc non op̄z qz extra se querat huiꝝ rationes obiectiuas ad hoc qz acceptet vel odiat. sed voluntas diuina est huiꝝ quia deus sciendo seipsum scit oīa tam non entia qz entia sub qualibet differentia possibili vel eis debita vel debenda: et per cōsequens sub differentia acceptabilis vel odibiliis digne vel indigne z̄. Sed quicqz est cognitum a deo: et sub quacuqz differētia totū oīibus modis est ostensuz p̄sestuz voluntati diuine. igīz z̄. Per hoc vnicū verbū p̄st solui omnia argumēta eius. Ad p̄mū quando dicit ad hoc qz a deo creatura accepteꝝ op̄z habere eē acceptibile obiectiuum/dico qz verum est. sed non op̄z qz illud acceptibile sit in creatura: sed sufficit qz sit in cognitione diuina qua cognoscendo seipuz dignos et indigos cognoscat. Ad z̄ quando dicitur: qz ad hoc qz creatura sit odita op̄z qz esse odibile sit in eo. ergo a simili. Dico qz illud arḡz si aligd p̄bet pbat qz charitas est in nobis subiectiuē: qz eius oppositum. s. peccatum est in nobis subiectiuē quādo damnatur sed de hoc non agi modo. sed de esse obiectiuo. Et p̄mo dico ad hoc: qz l̄ cōcederem qz quando deus odit peccatum tanqz cōdemnatione dignum qz est verum ppter peccatum qd est in eo subiectiuē: et tamen ad hoc qz odiat eum obiectiuē nō op̄z qz aspiciat peccatum creature in creatura obiectiuē: sed in cognitione diuina. Sed oīo ad argumentum qz pro esse subiectiuō qz ad charitatē nō vallet: qz peccatum est a nobis vita eterna a deo: et ideo in esse subiectiuō acceptatio ad vitam eternā potest esse imediate a voluntate diuina cōdemnatio ab operibus nostris quādo dicit qz priuatue opposita nata sunt fieri circa idē/veruū est de priuatue oppositū: etiam de p̄trarys imediatis qz determinant ad eandem potentiam. b.g. Lecitas et visus ad eandez potentia et scientia et error ad intellectū. sed que pertinent ad diuersas causas vel potentias nō. b.g. de honore:honor enī tuus debet esse ex tuis operibus et honor p̄t tibi fieri ab alio liberet: sic in p̄posito. Per idem ad. z̄ quando dicit ratio dilectionis requirit readamatione: et per p̄sequens qz extrema sunt diligibilia dico qz nō op̄ret qz ad hoc qz aliqua sunt diligibilia obiectiuē a deo qz ambo sunt extra in rerū natura diligibilia: sed sufficit qz ambo sunt obiectiuē diligibilia in cognitione dei diligentis. Propter qz assignantur alie rationes et magis cogentes ad probandum qz charitas creata necessario requiriuntur: hoc ex parte subiecti. s. ppter iustificationem ipsius imp̄y.

banc tener Thomas z̄ z̄. arti. 23. q. 2. et in fine qdīs: quis nullus actus naturalis pdūcīt in alia potentia nisi mediante aliqua forma informante que sit p̄ncipiū illius actūis. ergo nullus actus supernaturalis nisi mediante aliqua forma supernaturali que sit z̄. Sed actus meritorius est supernaturalis tamen excedit naturaz voluntatis. ergo z̄. Ita est demonstratio Aristotelis z̄ de aia. vbi pbat qz aia est forma substantialis animati per hoc qz experimur in nobis operationes anime: eodem modo arguit in p̄posito: in nobis sunt actus supernaturales. ergo et formale p̄ncipium eoz est forma nostri. Item pro hac opinione arguitur per Scotū. i. li. d. 17. priuatue opposita naturalia nata sunt fieri circa idem. ergo et supernaturalia. Sed peccatum qd est oppositum charitatis est aliquid creatū in nobis. qz et charitas. Item impossibile est transire de uno cōtradictorio in aliud sine mutatione. s. in iustificatione imp̄y est trāitus de non charo in charum igī. sed omnis mutatione h̄z aliā formaz ad quaz terminatur. s. i. Item volutio que in se est vna et simplex nō babet in se rationē volutioñis oppositaruz vt yelle et nolle: nisi sit aliqua distinctio ex parte voluti: alī enim cōtradictoria simul verificantur de eodem nulla facta distinctione circa ipsum. Sed deus vult isti accepto vitam eternā: et eidem existenti in peccato mortali penā eternā. qz op̄z qz in isto eodē voluto ad vitam eternā et nō volito ad vitā eternā sit aliqua distinctio. s. id quo sic distinguit nō p̄t accipi ex nālib⁹ nec ex habitib⁹ supernaturalibus que sunt fides et spes: quia per ista non acceptat nec hoc potest esse per actus sc̄dos: quia ante actus sc̄dos est talis acceptatio vt in parvulo baptiza: o. ergo hoc solum est per habitum charitatis. Sequitur de 3° arti. 3° artic. vbi distinguo de voluntate. quia vel cōparatur ad potentia dei absolutam fm potentiam ipsius voluntatis absolutaz vel comparat ad potentiaz dei absolutaz fm potentia voluntatis possibilis: et quasi naturalis ordinatam vel ad potentiam dei cum effectu supernaturaliter ordinatam determinatam fm potentiaz voluntatis supernaturaliter ordinatam et determinatam. Et fz hoc dico. 3. cōclusions. p̄ma est qz videt pbabile qz deus de potentia absoluta posset in voluntate fm potentia absolutam voluntatis causare actū meritoriuū sine charitate previa que sit habitus creatus: qz actus meritorius est quedam caritas et actualitas absoluta sicut gratia. ergo non videtur impossibile deo quin imedia te posset causare actum meritorium in voluntate sicut gñi. Sed hoc posito planum estet qz non precederet charitas. ergo z̄. Ad hoc sunt pbabilitates inducendo per ea qz sunt ad p̄positum: et ad oppositum. Per p̄positum sic si actus potest esse sine habitu in corporalibus et spiritualibus p̄z: quia ratio aduersariorum est: quia vterqz actus pre exigit formale p̄ncipium. sed quando chis exiuit vterum virginia clauso vtero fuit actus subtilitatis sine habitu vel possibile fuit pbatio: quia p̄t tunc fuit in chio actus subtilitatis in corpore adhuc passibili suo non fuit nata stabilitas subtilitatis. sed ratio habitus est immobilitas vel stabilitas. ergo. Cum quia videmus qz graue naturaliter defendit ne sit vacuum: et quādoqz violenter: et tamen ibi nō est habitus levitatis. sed qz potest fieri in rebus naturalib⁹ naturaliter et violenter potest fieri a deo supernaturaliter. ergo. Item accidenti in fieri nō plus repugnat imediate fieri a deo in p̄prio subiectio qz accidens permanens si ne omni subiecto: sed deus facit cōtitutez existere sine subeo omni: et adem rōne a p̄ncipio posset eas sine subiecto causare ergo potest imediate actum meritorium causare in voluntate pbatio m̄a. qz qui negat deū posse facere quātitatē existere sine subeo: et nō q̄litatē dicūt qz cōtitas in se h̄z p̄t signabiles et stabiles: qz litas aut iduūsibilis est: et instabilis

Libri

Sine quantitate sed actus in fieri maiore stabilitate et firmitate
est a suo subiecto. s. voluntate quam quantitas in se: quod voluntas est
peritus incorruptibilis. q. r. c. ¶ Præterea quod magis repugnat intellectui natrū argutias magis est ipole per hoc probat
propter ex nihilo nihil fieri: quod est contra conceptum oīum natiter
loquetur. sed magis repugnat r. c. quantitatē existere preter
subiectum quam actum voluntatis creare in subiecto. ergo r. c. S. z.
primū in rei veritate est possibile. ergo z. p. b. a. m. i. n. o. r. i. s.: quia quando dicis quod quantitas est stabilis in se. ¶ Dice
rent p̄bi quod hoc est eque impossibile sine proprio subiecto si
cūt corpus stare sine loco. sed hoc non possunt dicere p̄bi
de actu in fieri causato in proprio loco sive per generationē
sive per creationē: quia quocūq; modo accidens adueniat
suo subiecto natum est stabiliri per suum subiectū: sicut cor
pus sive generes sive creetur in loco natum est locari a lo
co. ergo magis potest actus meritorius immediate causari in
voluntate quam quantitas sine subiecto. ¶ Item hoc probatur
per oppositum: quia negantes materiaz primaz posse crea
ti sine forma negant hoc: quod per essentiam est potentia: et sic
si per se existaret quod non est in actu esset in actu: vt arguit Lō
mentator z. p. b. f. l. c. m. e. t. o. i. z. Tunc arguo quod penitus est
in potentia penitus sibi repugnat per se fieri. ergo quod plus
est in potentia plus sibi repugnat. sed quantitas est plus in
potentia quando est extra propriū subiectū: quia id sit tunc
in se quidam actus: tamen vt extra subiectum est in potentia
vt sit in subiecto: actus autem meritorius in se est quidam
actus: et in subiecto in actu. ergo minus sibi repugnat r. c.
¶ Item negantes relationez punctū figuram: et h. posse
fieri sine fundamento seu subiecto: negant hoc ppter cara
cterizationē seu fixionē seu determinationē r. c. ad sua subie
cta: tunc arguo. Ita accidentia quantūq; sunt debilis entita
tis semper possunt saluari in suo esse: qdū characterizant et
figurant in propria fundamētis etiā fundamētis: dependē
tibus naturaliter ad subiecta priora: sicut patet in accidentib;
hostie separatis vbi manet figura et puncta: qdū manet et
hostia et similitudo et equalitas ad accidentia separata altera
rius hostie: sed in proposito si causatur actus meritorius in
voluntate firmatur r. c. in proprio subiecto enim non dependē
te ad subiectū prius: sic videlicet quod non sit actus receptus in
proprio subiecto: quod voluntas actu figuratur in anima. ergo r. c.
¶ Dubitatur: quia ex premissis sequitur quod talis actus non
est meritorius quia non meremur nisi actu qui est in potestate
nostra: sed talis actus creatus de potentia absoluta dei pos
nitur in nobis: et nullo modo a nobis. ergo non est merito
rius. sed hic agitur an actus meritorius possit esse in nobis
sine charitate. ergo nihil ad propositum. ¶ Rer. p. m. o. quod talis
actus esset formaliter meritorius: quia respectu obiecti
meritorius: sed non esset meritorius noster: quod non a nobis.
¶ Sed nec hoc est ad propositum: quia hic agitur de meri
torio actu nostro an possit esse sine charitate. ¶ Propter
quod dico quod talis actus crearetur aut supponimus
voluntatez passiuaz in omni actu suo: et tunc potest dici quod
actum meritorium sic creatum in ea: voluntas sponte segē
et obsequiis consentit inclinatur in obiectum meritorium: re
spectu cuius est talis actus meritorius creatus in nobis: et
quia sponte sequitur et consentit et complacet in eius obiec
to dicitur actus meritorius quodammodo esse a nobis.
¶ Sicut passiuū salviant libertatem voluntatis non obstan
te quod obiectū totaliter causat actuū eius: quia voluntas sponte
recipit: et sequitur actuū causatum in ea. ¶ Aut: supponimus
voluntatem actuā: et tunc potest dici quod creatus actu
meritorio voluntas mouet seipsum ad complacendū: et co
sentientem cum eorū sic vtrōq; modo salvat: quod talis actus
quodā modo est a nobis accipiendo actuū meritorium: ut
complectitur virūq; actuū. s. motionem spiritus sancti et

Questio

actum elicium. ¶ Nec est inconveniens tales duos actus
esse in voluntate simul et cōcomitantē maxime finē potē
tiam naturalem et obedientialez: sicut non est inconveniens
simul habere cognitionem in verbo et in proprio genere.
¶ Secunda cōclusio etiā probabitur. videtur videlicet quod actus
meritorius possit elici a voluntate. sine causa previa que sit
habitus et actus primus: sed non sine omni previo impre
ssio: immo preexistit in voluntate ante electionē actus me
ritoriū quedam passio de genere passionis per quam voluntas
excitetur: et reddatur attenta ad elicēdū actum meritorium.
¶ Et hoc dico si aspergiamus ad potentiam voluntatis no
stre possibiliter et quod naturaliter ordinatum. ¶ Probatio p
exempla Simpliciū sup predicationē actionis qui dicit quod
attentionē dignum est an intelligere sit solum pati et infor
mari et idem in fine caplī dicit de voluntate. ¶ Ponit exē
plum velut si aliquis sit honoratus passio vel parviper
sus: ex tali passione causata in animo eius statim imperat: et
reddit rebonorationem aut vindictaz. ¶ Aliud exemplū
ponit de discipulo cuius anima excitatur a doctrina magi
stri et statim in se agit iudicium circa ea que docentur. sic
dicit de intellectu et voluntate quod previa in eis excitatione
causata ab obiecto attentiores agit actiones que sunt intel
ligere et velle. Et ideo dicit quod intelligere non est actio pura
sicut calefacere in igne. Ignis enim per se agit non per aliud
agens p̄mū: quod excitat sibi actionem suam imprimendo ut
agat. Sed intelligere est actio cōmista. ¶ Unde dicit sic. l. 5
intellectus cum intelligit aliquid priorem recipiat passionē
tum: ex passione facit actionem finē quam nihil mirum existē
mo si in his aliquid cōmīstum accidat. ¶ Ad propositum
dico eodem modo de potentia obedientiali seu supernatu
rali voluntatis quod in eliciendo actum meritorium ipsa na
ta est finē potentiam suam ordinatam: p̄mo excitari motio
ne quadam spūs. s. qua passione previa et voluntate tali pas
sione facta est attenta nata est elicere actum meritorium.
¶ Hec videtur esse op̄. sancu. Thome. p̄ma z. articulo. 9.
q. 3. vbi vult: quod voluntas in volendo finem mouet ab obo
fine et determinatur. Sed per hoc quod vult finem mouet se
ipsam: ad volendum ea que sunt ad finem ponit exemplū
sicut intellectus per hoc quod cognoscit principia reducit se
ipsum de potentia in actum quantū ad cognitionem cōclu
sionum: et ad hoc est quod dicit ibidem quod voluntas ut est
indifferens ad volendum hoc vel illud sic quantum ad deter
minationem actus mouet ab obiecto. sed ut est indifferens
quantum ad exercitium sui actus. s. quod sic agens vel non agens
hoc est ex parte ipsius subiecti. i. voluntatis. ¶ Ex premis
sis patet propositum: quia quando voluntas mouet a fine et
statim cōcomitantē mouet se respectu eorum que sunt ad
finem. p. 3. quod p̄mū velle finē istos est sola passio et z. velle
quod statim concomitantē est agere finē eos. ergo sola passio
precedit actionem fine omni habitu mediante: et hoc in
actione naturali. sed quod conuenit sibi naturaliter non repu
gnat sibi deo agente circa ipsuz. ¶ Item respondendo ad p̄mū
arg. dicitur quod voluntas non finē id est in potentia et in actu
nec per cōsequens finē idem mouet et mouetur. ¶ Probas
assumptum: quod inquantū actu ultra finem reducit se de po
tentia in actum respectu eorum que sunt ad finem. s. ut ve
lit ea: tunc arguo quia ratione voluntas potest esse in actu et in
potentia respectu eiusdem in uno casu sed diversimode/ea
dem ratione et in quolibet altero: quia si contradictionē que est
respectu eiusdem impediret in uno et in quolibet. sed ut di
cit voluntas actinata per volitionem finis que est passio finē
eum potest mouere se: ut dicit respectu eorum que sunt ad
finem. ergo eodem modo voluntas excitata per excitatio
ne passionē receptā i eo: a spiritu sancto potest fieri in actu: et
sine obitu poterit elicere actuū meritorium active. Probas.

Hoc 2° z^e. q. 23. ar. 2. qz act^o voluntatis opz qz si in potestate nostra qz aliter noz esset meritorius. sed si actus meritorius noz esset solum motio spiritus sancti vel obiecti recepta in nobis actus meritorius non esset in potestate nostra: ergo ad hoc qz actus sit meritorius requiritur qz preter motione passionem causata. a. s. s. et in ea recepta moueat se ipsam voluntas ad actum meritorium. Item si actus meritorius cōsistret in passione sola facta. a. s. s. vel obiecto. Tunc voluntas esset eius instrumentū solum motū: et per sequens in eo noz esset agere vel noz agere. Sed in cui^o potestate noz est agere vel noz agere ipsius actus noz potest esse voluntarius. ergo preter motionem vel passio opz qz actiue voluntas moueat se. Item que realiter possunt separari vnu noz est aliud sed in intellectu: et in omni potentia anime recipere ab obiecto potest separari a percipere sicut multa possunt imprimere in visu intellectu et voluntate que noz percipimus ergo recipere et percipere differunt realiter. quero ergo a quo causatur percipere effectiue noz ab obiecto: qz qd est ab obiecto est receptio in eo: et non sunt nisi obiectum et potentia respectu actus percipiendi mo cognoscitivo. ergo est ab intellectu: et sic habet ppositum qz prima passione intellectus potest agere et idem est de voluntate. Hoc est sua Aug. in multis locis specialiter. 14. de trini. ca. 7. vbi loquitur de habetibus multis scias in memoria: et dicit qz de his cogitare nisi eodemoniti noz valemus. Hoc est op. Henri. q. 11. vbi corrigit summa et qd per totum. Dubitat in contrarium. pmo/quia exempla tua sunt de passione causata ab obiecto in potentia et actione cōsequente sed si idem tibi cōcedat qz deus in rōne obiecti moueat voluntatem tuam: et ipsa elicit nibil hēs de pposito qz elicit previa motione causata. a. s. s. qui tibi locum agentis dispositi non obiecti. Secdo talis passio elicita actu noz est in dormiente: qui tibi est in statu meriti. qz noz habes ppositum qz vtr in quoqz existente in statu meriti est talis passio fm potentia ordinata. Tertio/ qz ois actio et passio habet terminū realē pducit qui est actus pmissus noz actio vel passio. ergo per talē motionē. s. s. pducit charitas vel aliud simile. Ad pmissū dico/ qz exempla noz introducunt ad omnes cōcordatiās. sed pncipale intentum in illis erat: et ad pbandū qz actus meritorius possit elici sine habitu qui sit actus pmissus medians inter obiectū: et potentiam ita qz possit immediate elici pmissa passione sola et excitatio ne sola. Sed hoc pncipale saluator in pposito eo quo ponit actus meritorius elici mediante sola motione causata a spiritu scō. Vnde si ad maiorem similitudinem vis reduce re potest reduci qz essentia diuina in habitu fidei representata mouet voluntatem ad diligendum meritorie deū sic qz in ratione obiecti causat excitationē passionē in potentia: et nihilominus. s. s. in rōne dispositi vel coagentis fm aliquos impellit potentiam vt elicit. Et sic saluat ppositum qz sola passio precedit: qz duplex passio. sicut aliqui dicunt qz qn obiectū mouet intellectū nostrū nihilominus intellectū agens impellit possiblē vel coagit/ vt elicit. Ad 2° potest dici qz ppositio est falsa in agente disponente: vt p in altera ratione precedente generationē substancialē. Si enim pudiceret actū pmissū vel formā accidēs precederet formā subtilē item p in applicante ignem ad cōbstibile qui nihil imprimit igni nisi motus localem quo defert eum de loco in locum. Vnde cōcessō qz ppositio esset vera in oī actio/ ne pura: et trāleunte, tamen vtr esset falsa in actionibus cōmisiis sicut sunt actiones imanētes vbi opz pmissus precedere passionē potentie: et sequēter ex ista facere actionē: vt supra habitū est per Simpliciū. Ad 3° potest dici/ qz aliud est esse in statu meriti et aliud in statu merentis: hoc enim 2° sit p actū eliciū meritorii. vnde verū est qz in dormiente, qui est in statu meriti solum sufficit acceptatio diuinatō

quo ad statum merentis per actū elicītū requiritur previa passio causata a spiritu scō. Vnde qui tenet opinionē Augustini. i. 4. de trini. ca. 7. qui ponit actus abditos in aiore qd qz semper sibi ipsi presto est se ipsam semper cognoscit etia alia cogitet per eundem modū dicentem/ qz spūs scūs in dormiente et parvulo: et quolibet acceptato noz operāte eēt presens per quandā motionē occultas: et abditam. Sed valde remaneat difficile cōtra ponentes acceptationē quo ali quis potest dici vere et realiter acceptatus supposito fm pmissa responsione qz nihil reale sit in creatura fm quam acceptet sicut colūna noz potest dici realiter dextra: sed solum denominative a dextrante se ad columnā. Rn^o qz aliquid denominatur ab alio dupliciter uno modo nuda et sola et precisa denominationē extrinseca. Alio modo cōcomitante aliquo in eo qz denominat. vñ ipsius natū est denominari. Primum est in columnā. Secundum est in omni actione imanēte: et in quibusdam actionibus transiuntibus. s. g. lap. dicit intellectus voluntas ab intellectione rē. que sunt in intelligēte rē. Sed lapis habet in se. vnde aptus natū est intelligi et denominari intellectum: habet enim obiectum in se formā intelligibilitatis sicut color visibilitatis. z. de anima rē. Et simile est de honoratione que est in honorante. Eodem modo actio est in passione: et tamen denominat agentem: et species est in intellectu fm aliquos: et tamen denominat intelligibile. Per hoc ad dubium verū est qz que denominatur sola: et precisa denominationē extrinseca noz sunt realiter talia: sed que denominantur extrinsece cum aptitudine concurrente in eo qz denominatur sunt realiter talia: vt lapis realiter est visus intellectus rē. et Sortes honoratus rē. C 3° est qz de facto: et de diffinitione et determinatiōe diuina est ordinatum qz in nobis est quidā habitualis habitus creatus in nobis qui vocat charitas hoc patet: p^a ad Corin. 13. vbi Ap̄ls indifferenter ponit fidem, spem, et caritatem/virtutes: et certus est qz fides est habitus creatus. Item ad hoc est de sum. trini. 7. fide. cat. 7. li. vbi approbat expreſſe op. dicente/ qz virtutes et dona infunduntur in baptismo: vbi patet/ qz indistincte ponit charitatem habitus sicut rē. Item eodem libro de haberi ad verbū determinat qz requiri lumen glorie ad eleuandū potentiam vt vitetur ne solum naturalibus diuinam essentiam possemus videre. cum igitur eque efficax fuerat error pellagranopz qz soluz naturalibus voluntas possit mereri sicut intellectus clare videre fm beggaros. sequitur qz quo ad intentionē decretalis eadem necessitate est ponenda charitas habitus si cut lumen. Dubitatur cum gratia non pervertit naturā sed perficit: quare de facto charitas ponitur habitus creatus medians inter potentiam et actum cum sola excitatio passio debet mediare fm naturam potentie/ vt dictum est articulo 2°. Rn^o qz facit hoc deus non pervertendo sed specialiter melius conferendo. s. g. solo actu voluntatis poterat redemisse hominem: et tamen habitu inuentus est vt homo. qz multo maius est beneficium. Sic hic sola motione. s. s. collata et dirigente possit mouere voluntates ad actū meritorium: quia tamen habitus melior est passione. sicut totus genus qualitatis toto genere passionis: ideo rē. Et hoc est/ qz cōiter dicitur qz universaliter est verū qz deus dat ultra cōignum: et fm hoc possit salvare utraqz opinio sci Thome et qz charitas habitus est ponēda et qz sola motio spūs. s. posset ponit: quia vt actus pducitur a potentia oīno perfecta sic requirit habitus: vt aucte producitur a potentia proportionaliter perfecta fm omnem conditionem naturae posset sufficere motio illa. Ista satis possunt haberi ex pōne sua: qz dicit qz pmissus voluntas nālēt mouetur a finis apprehensione: et tunc se mouet. sed quando probat qz charitas requiritur/ dicit qz potentia a qua perfecte operatio

Libri

producit requirit formā: et habitum que sit principiū ac²
in z^a z^c. vbi supra. ¶ Sequit̄ de. 4° arti. vbi ad solonē ar-
gumentoz est intelligendū q̄ si ponat de possibili q̄ volū-
tas elicit actū meritoriu mediante motione spū sc̄i passiue
recepta in ea q̄ illa motio potest fundare respectū accepti-
bilitatis ad deū acceptabilem. Sicut enim nō obstante q̄
charitas sit quedaz qualitas creata ex ordinatione diuina
fundat respectū acceptabilitatis ad deū: ita videā q̄ posset
ordinasse q̄ talis motio specialis in creatura creata a spiri-
tu sancto possit fundare respectum acceptabilitatis ad deū
sicut omnis motus receptus i mobili fundat respectū quo
copulant̄ agenti. et vlr omnis actus agentis receptus in suo
cōuenienti passō est acceptus agenti: loquēdo de nāli acce-
ptione eo modo quo loquit̄ p̄hs de nāli appetitu in his q̄
naturalē ḡnexionē habet ad inuitē. ¶ Per hoc possent sol-
ui argumēta Aureoli. et suppositio vt aliqui intelligunt: euz
līz nō fm īram q̄ necessario pbarent q̄ in creatura ad h̄
q̄ esset obiectum diuine cōplacentie requireret in eo ali-
qua forma/ non solum obiective. imo subiective inherens
quo acceptaret a deo. sicut color in ligno ad hoc vt videā. ¶
Etiam supposito q̄ pbarent q̄ talis forma saceret eam
acceptari ex cōdigno: q̄ bis suppositis nō pbant nisi q̄ re-
quirit ibi forma inherens. et dignificans: nō aut̄ pbant: vt
p̄z discurrēti q̄ op̄z q̄ sit habitu: et actus p̄mis. ¶ Sed
planū est: q̄ posita motione. l. l. recepta in voluntate ipsaz in-
format: eque enim passio et motus informat mobile/ sicut
albedo parietē etiam ita fundat respectus acceptabilitatis
sicut charitas: vt dictum est. ¶ Ad argumenta alia que di-
recte pbant q̄ necessario charitas requirit ex parte subie-
cti fortius est r̄ndere. r̄ideo tñ ad ipsum q̄ dī q̄ ois actus
elicitor a potētia mediante aliqua for^a et c. Dici p̄t q̄ ipse/
met Tho. vidi q̄ hoc deficit in actionibus immanentibus:
et cōmīstis vt ipsemē ponit exemplū q̄ voluntas recepta
volitione finis elicitiue vult ea que sunt ad finem: et intel-
lectus recepta cognitione p̄ncipioz reducit se in actum co-
gnitionis cōclusionū: et ideo istam reputo eque fuisse opinio-
nem eius de possibili quā aliā de facto. ¶ Per hoc p̄z ad
demonstrationem Aris. q̄ si loquamur de quo operamur
tanq̄ p̄ncipio formalī tunc est verū q̄ sicut in operatione
naturali operatio preexigit formā aliquā que sit p̄ncipium
operationis seu potentia operativa/ sic operamur per for-
mas que sunt aia/ q̄ intellū intelligimus. et voluntate merito-
rie volumus. sed si loquamur de quo dispositivo mediāte
inter potentia et actuū: tūc est falsuz. ¶ Et cōtra euz ibidē: q̄
quo scimus est ipsum scire. ¶ Hoc etiam p̄z: q̄ soluz vult
pbare pro quo operamur est forma operantis q̄ pbat p̄
hoc q̄ actus actiūz sunt in paciente et disposito. ergo in-
telligit de scientia non habitu: sed scire: et subdit exemplūz
de actu/ anima est quo sentiuīz intelligim^r mouemur et c. ¶
Per idē soluūt argumenta Scotti: motio enī spiritus
sanci p̄ma actui meritorio posset si deus de potentia abso-
luta ordinasset priuare culpaz: et transferre aiam: et mutare
de non esse chari ad esse charum: et distinguere charum an-
te charum.

Questio. IX.

multe difficiliores q̄ōnes que sunt de distinctione idearuz. p̄artic.
¶ Sequit̄ de p̄mo articulō. vbi Lōmentator: et p̄bs tenent
quatuor p̄clusiones: vt p̄z. 1. 2. metaphy. cōmēto. 51. ¶ Pri-
ma est negativa et est ista/ q̄ nihil intelligit extra se imedia-
te acquirendo sciam ab eis: q̄ vt deducit/ omnis intellect⁹
qui acquirit sciam ab alio a se sua substantia differt a sua
actione: pbat, quis si intelligit aliud intellectus eius est in
potētia respectu scientie acquirende: et necessario perficiet
per hanc actionē superuenientē. pbatio falsitatis. q̄ actio
diuina differat a deo: q̄ sequitur q̄ deus nō est nobiliū en-
tium: q̄ illud per qd̄ perficitur est nobilius eo: q̄ perfectio
est nobilius perfectibili. ¶ Item si sic/ eius perfectio esset
intelligendo vilia/ hoc impole enti nobilissimo: pbatio cō-
sequentiæ. q̄ nullus intellectus nobilis vel ignobilis acqui-
rit nobilitatē seu perfectionē suam nisi per actionē suam
si ergo actio sua sit intelligendo vilia/ sequitur q̄ nobilitas
sua sit intelligēdo vilia: et in bas duas reducuntur omnes
rationes p̄hi vide in. 1. 2. meta^c. ¶ Et isto mō. lacquirēdo
sciam ab aliis a se cōcedit Lōmentator q̄ melius est igno-
rare vilia q̄ scire ea. et sic p̄z q̄ male imponit Lōmentato-
ri q̄ posuerit deum simpliciter nihil scire extra se/ imo po-
suit: q̄ scivit omnia alia a se. sciendo seipsum actu intelligendi
nō differente a se. Et hec est. z^a cōclusio sua affirmati-
vā quā sic reducit/ inconveniens est q̄ deus ignoret ea q̄
sunt hic: q̄ tunc nō possit habere solicitudinem de eis. sed
hoc nō p̄t esse acquirendo scientiaz ab eis tanq̄ a nobili-
bus/ sequit̄ tunc non esset p̄mum totius ordinis. nec tanq̄
ab inferioribus et vilioribus se: q̄ tunc vilesceret eius itel-
lectus/ nec potest ea scire speculando seipsum tanq̄ q̄dam
ens compositū ex omnibus intellectis ad hoc q̄ oia cognoscere: sicut posuerunt antiqui: vt p̄z. 1. de aia. quia tunc non
esset simplex nec p̄t ea scire speculando seipsum tanq̄ ens
simplex per actum differente a seipso. q̄ tunc intellēs eius
esset p̄mo in potētia: et post in actu et transseret. Relinquit̄
igit̄ q̄ intelligit alia intelligendo seipsum: ita q̄ in ipso
idez est intelligens/ et intellectus/ et intellectio. istam conclu-
sionem collige in p̄ncipio cōmēti circa mediū: et ultra me-
dium. ¶ Contra illam sedaz cōclusionē est arg^m forte et est
Themistiy in cōmēto. 51. Posset enī dici q̄ deus nō intel-
ligit creature acquirendo scientiam earum ab extra/ vt p̄-
bavit p̄ma p̄clusio: etiā nec intelligēdo ipsas solū in seipso:
et vnitim intelligendo se vt probavit sc̄da conclusio. sed 3°
modo sic: yidelz q̄ deus p̄mo intelligeret seipsum: et tūc su-
bito. sed nō omnino vnitim intelligeret creature nō soluz
vt sunt in deo. sed vt in seipſis. & g. qui intelligeret p̄ncipiū
et causam fm expositionez Lōmentatoris contra Themisti-
stum statim cognoscere omnia causata: et nō solū fm esse
suum q̄ habent in causa. sed in seipſis. ¶ Contra illud/ di-
cit Lōmentator q̄ hec omnia sunt eius qui non intelligit
demonstrationes Aris. p̄mo/ q̄ nos dicimus ex verbis Ari-
stotelis q̄ deus intelligit se: et nihil extrinsecū: sed ista ponit
nos intelligere deū: et aliud extrinsecū: q̄ cām fm seipsum
in seipſa: et alia non solū in causa sed vt in seipſis. ¶ Sc̄do
quia dicimus/ q̄ in deo intellectus et intellectū sunt idē oī-
bus modis. sed ista via nō ponit intellectus et intellectū in
deo omnibus modis idem: q̄ creatura vt in seipſa non est
idem deo per essentiam: et omnibus modis. ¶ Per hoc p̄z
r̄si ad Themistū q̄ p̄positio dicens/ q̄ intelligēs se subito
potest transserre se in cognitionem alterius a se tanq̄ in p̄-
se intellectuz/ est vera de intellectu qui est in potentia: et po-
test perfici ab alio a se sicut est in nobis cum cognouimus
effectū per causam et p̄clōnez p̄ncipia/ et inferiores intelligē-
tias per superiores. ¶ Teneat igit̄ tertia p̄clusionem cō-
tra Themistū. q̄ deus scit alia a se. sed non per hoc q̄ p̄mo se
cognoscit esse causam eorū: et sic subito transfert se a cogni-
tione sui

¶ **V**rum deus scit alia a se per suā essentiā
q̄d̄ sic: q̄ scit alia sciendo se tantū
fm p̄m et Lōmentatorē. q̄d̄ nō esset si cognoscere
siceret per ideas superadditas essentie. ¶ Contra/ alia rōne est conditus homo et alia equus/
vt deus rōnaliter agat fm Aug. 83. q̄ sed necessariū est ipsum
rōnaliter agere. ergo necessariū est ipsum agere per ideas.
¶ Dic tria videnda sunt. Primo ponetur modus p̄hi et
Lōmentatoris quo posuerunt deū cognoscere alia a se. ¶ z^a
ostendet. q̄ Aug. et Diony. et sancti cōcordant in modo po-
nendi eorum. ¶ 3° ostendet q̄ per illam viam soluūtur

tionē sui ad cognoscendū ea in seip̄sīs quasi subito cognoscēdo effectū per causam. Sed per h̄ q̄ cognoscit esse suū q̄ cōtinet esse eoꝝ stādo in sui cognitione resultat et cōcōnitaꝝ eoꝝ cognitio: et hoc est qd̄ dicit: et veritas est q̄ fz̄ q̄ scit se teneri scit oia in esse supra in esse suo proprio q̄ est cā esse eoꝝ. Nota dicit q̄ cognoscit ea in esse q̄ est cā t̄. Ad evidentiam istoꝝ est intelligendū q̄ aliquid pōt dicit esse intellectū vel scitū: et fm̄ p̄prium esse qd̄ habet in seipso: dicit vno modo q̄ ipsuꝝ fm̄ propriū esse q̄ habet in seipso per se terminet actū intelligēdi sic q̄ intellectus intelligēdo transeat sup ipsuꝝ tanq̄ super se terminuz intellectus et tanq̄ super obiectū per se speculatū et per se intellectū. X.g. sicut posuit Themistius: q̄ deus intelligit se subito transserit se ad intelligendū creaturā fm̄ illud eē p̄prium qd̄ habet in seipso ista creatura: ita q̄ actus intelligendi terminaret ad creaturā cognitionē in p̄prio esse qd̄ habet in se ipso tanq̄ ad obiectū per se specificatū et intellectū per se fistens et terminans actum intelligendi diuinū. Alio mō: q̄ ipsum sit cognitionē in quodā alio adunate et vnitim cuꝝ eo sic q̄ illud aliud in quo ipsum adunate cognosci ē semper indeficiēter sit per se terminans actū intelligendi et per se speculatū: et per se intellectū: et q̄ intellectus suus nūnq̄ se transserit ultra tanq̄ in aliud obiectum speculatū et intellectū. Sed q̄ solum p̄secutivē intelligat id qd̄ adunate est cognitionē in eo l̄ fm̄ esse propriuꝝ. qd̄ habet in seipso. X.g. si intellectus meus esset ita perfectus q̄ cōprehenderet aliquā cām ita pfecte q̄ fistendo circa causam precise ex perfectione actus sui resultaret et in intelligētia mea quasi per modū sequele cognitionē oīum effectū eius. Nec fuit positiō Lōmentatoris circa cognitionē dei respectu creaturāꝝ: ponit exēpluꝝ/posito q̄ esset vñus calor per essentiaꝝ et includens perfectiones oīum calorꝝ: si tunc esset aliquis intellectus cōprehēdens istum calorē et posito cum b̄ q̄ ille intellectus cōprehēdens istum calorē et semp indefectiblē staret speculando seipsum calorē tñ ex hoc q̄ sic intelligeret semp stādo in cōprehēstionē illius calorē per essentiaꝝ que includit pfectiones oīum calorꝝ: tñ sequeret in intellectu suo intellectio oīum calorꝝ: fm̄ p̄prium esse in seipso. Istud habet dist. 35. arculo. 4. infinē: et in respōsione vñimi argumēti. Per hunc modū vult Lōmentator dicere p̄tra Themistiuꝝ: q̄ nō solū intellectus diuinus nihil intelligit extra se acquirēdo scientia a rebus ut probauit p̄ma p̄clusio principalis. Sed q̄ nihil intelligit extra se tanq̄ obiectuꝝ terminans actū intelligēdi et tanq̄ obm̄ speculatuꝝ et intellectum eius/ptariuꝝ posuit Themistius. Sed q̄ intelligit oia in seipso ita q̄ intelligēdo cōprehēstue seipsum tantū que est causa eorū: intelligit alia. Et hoc est qd̄ dicit respondēdo: et veritas est q̄ fm̄ q̄ scit se tantū scit oia in esse q̄ est causa eoꝝ in esse: et vocat cognoscere in causa cognitionē oia in eo qd̄ est tale q̄ essentia: mō in quocuꝝ genere sit causa nō curat. Ad exēpluꝝ valde cōueniens est posito gratia exēpli q̄ veritates oīum p̄clusioꝝ que p̄tinēt in p̄mis principiis eēt eadē veritas per essentiaꝝ cum veritate primoz p̄ncipioꝝ fz̄ p̄tinētiaꝝ pfectionalē sicut ponit Lōmentator cōmēt. q̄ plura in intellectu diuino nō sunt aliud ab eētia intellectus diuini. Si igit̄ intellectus meus cōprehēderet p̄ma p̄ncipia: et nō transferret leā speculatione principiōꝝ ad speculandū p̄clusioꝝ in seipso. tamē manifestū est: q̄ p̄fēctissime cōprehēndēdo p̄ma p̄ncipia etiā perfectissime adunate et simplici cōprehēstionē cōprehēderet oīes p̄clusioꝝ geometricas/astrologicas/et oīum aliarū scītias/rum: sed talis cōprehēstio nō esset omnino tota et pfectissima nisi ad istā p̄sequeret cognitionē rei: fm̄ omne suū esse: et

go intellectus meus cōprehēndēdo perfectissime adunate et simplici cōprehēstionē prima p̄ncipia: et oīes p̄clusioꝝ ī eis p̄secutivē saltē cognoscit omnes p̄clones ī seipso. et sic argēdū est per omnia de intellectu diuino. Quarta p̄clusio est: q̄ deus nō soluz cognoscit alia fm̄ esse illud qd̄ habent in deo: sed fm̄ p̄prium esse formale qd̄ habet extra se consecutivē: et ponit Lōmentator triplex exēplū: p̄m̄ est de calore. X.g. qui scit calorē ignis tantum nō dicit nescire nām caloris existētis in reliquis calidi: sed iste est qui scit nām caloris fm̄ q̄ est calor. Tunc p̄mo probo propostū per deductiones quas accipio a verbis Lōmentatoris 12. metha. cōmēt. s. Scđo per rōnem. Tertio per inquisitiones et respōsiones sanctoz. Quātum ad p̄mū sic arguo: ipse dicit q̄ qui cognoscet calorē per essentiaꝝ ignis tantu nō dicit nescire calorē in aliis calidi. Sed cognoscere calorē: vt est in calidi est cognoscere ipsa calida sicut cognoscere albedinē vt in pariete est cognoscere parietē albū. Ergo vult q̄ qui cognoscit calorē tantu nō solū cognoscit calorē in his: sed cognoscit ipsa calida: et a simili de scītia dei q̄ sciendo se nō scit tñ se in se vel in suis effectibilibus: sed scit ipsos effectus fz̄ esse suū propriū qd̄ habet in seipso: sed h̄ nō pōt esse nisi cōsecutivē aut resolutivē q̄ pro eodē habeo cum nō ponit nisi vñum per se intellectū terminātē cognitionē: q̄ ponit cognoscere calorē tantu. Scđo/ponit Lōmentator aliud exēplū per qd̄ pōt formari ratio principalis ad p̄positum de deo qui est totū ens eminēter in respectu ad oia alia entia: et simili sic si aliquis qui scit calorē per essentiaꝝ. ignis tantum supple perfecta cōprehēstionē sciret omnia calida oīb⁹ modis quibus sunt calida: q̄ da oppositum nō cōprehēderet calorē: ita et simili si esset aliquid primū ens: qd̄ ens in se simplex existēt esset omne ens per pfectionalē et identicā cōtinētia. Tunc coꝝ quis pfecte et cōprehēstue sciret tale ens primū. Sequit q̄ scit omnia entia oībus modis quibus sunt entia per cognitionē vñius alterius p̄mi cogniti hoc est cognoscere ea distincte fm̄ sua est: p̄pria: sed resolutivē vt dictū est. ergo deus intelligēdo se tantū cōprehēstue excluso omni alio obiecto terminātē eius cognitionē cōsecutivē cognoscit alia distincte: vt sunt in seipso: sed vt Lōmentator dicit talis est deus: ait enī sic p̄mū scit nām entis in eo q̄ est ens simplex qd̄ est ipsuꝝ. Nota qd̄ est ipsum. Tertiū exēplū est de intellectu si omnia intellecta a nobis essent idē cum intellectu nostro: et cuꝝ hoc intellectus noster intelligeret se essentialē et nō accidentalē. i. q̄ essentia sua sit sua intellectio. tunc planū esset q̄ intellectus noster statim coꝝ est in rerū nā intelligeret se: et ī intelligēdo se q̄ ponit omne ens vñitiz seu adunate in seipso tantū et sic per modū sequele intelligeret omnia ista intellecta que sunt multa et plura. Sed sicut Lōmentator dicit post mediū intellectus diuinus intelligit se essentialē l̄ intellectus noster nō se intelligat nisi accidentalē: et ista plura intellecta que sunt in intellectu diuino plura/sunt idem cum intellectu diuino: q̄ scut arguit p̄hs post mediū. impossibile est q̄ intellectus diuinus cōponat ex multis intellectis. Ergo sequit q̄ intellectus diuinus intelligit: et intelligēdo se in seipso intelligit cōsecutivē adunate multa: et multa intellecta. Ad istā p̄clonē principalē est exēplū nāle: numerus senarius est formale p̄stitut⁹ aliqua vñitate: nō enī est bis/tres: sed semel sex. 5. metha. et tñ qui cōprehēderet illaz vñitatē. i. semelētate p̄secutivē cognoscere distincte duas trinitates: et sex vñtates: cum enī h̄ in eo p̄tinēt nō esset cōprehēstio eius nisi consequeret horum oīum cognitionē distinctissima cuꝝ cōprehēdere est q̄ nihil latet cognoscētē sic in p̄posito deus comprehēdendo se

Libri

Ip̄m que est per se q̄dā vñitas cognoscibilis oīuz r̄c. ¶ Di-
ces/difficile est videre rationē de hoc l̄z exēpla ista sint ap-
parētia quō cōgnito illo: q̄p alia solū continet virtualr seu
adūnate cognoscētū oīa illa distincte que solum adūna-
te & indistincte in illo p̄tinēt cum modus cognoscēdi d̄z
sequi modus essēndi. ¶ Ideo scđo, h̄ ostendo rōne elicita
ab exēplis Lōmentatoris sic/agens virtuale mō nāe ad h̄
q̄ producat distinctos effectus quātum est ex parte sui nō
requirit distinctos modos p̄ducendi. Sed vñica virtute
virtuali distinctos p̄ducere p̄t: hoc p̄z in sole. ¶ Idēz est
de agente p̄fectionali. & g. vñica aia intellectua ita est p̄n-
cipiū operationū. s. intelligēdi/sentiendi / vegetandi: ac si
essent in boie tres aie: tres perfectiones distincte. ¶ Ex
hac p̄positione valde p̄ueribili cū exēplis Lōmentatoris
fabrico vnam rationē: sed deus est p̄tinēns virtuale respe-
ctu oīum alioꝝ a se quasi nāle: & h̄ vult p̄m exēplum quan-
do cōparat eu Loīn. ad calorez qui esset calor fm q̄ calor.
¶ Est et p̄tinēns nāle seu p̄fectionale: & h̄ vult z̄m exēpluz
qui cōparat ip̄m ad nām totalis entis: in eo q̄ est ens sim-
plex. ¶ Etiam est p̄tinēns intellectuale cuz qua oīa intel-
lectua sunt idē: vt dicit tertiu exēpluz. Sed p̄tinēns virtuale/
p̄fectionale/nāle: per hoc q̄ ipsum est continēns virtuale/
p̄fectionale/intellectuale: nō est peioris conditionis/sed
perfectionis: quia esse intellectuale est esse perfectionis. er-
go deus qui est continēns virtuale/p̄fectionale/naturale /&
intellectuale: vñica actione intellectua ex parte sui. s. qua
scit se tantuz p̄t omnia entia distincte cognoscere sive in
distincto cognito esse p̄ducere sicut & naturale: sed h̄ vo-
co p̄secutue cognosci: igit vt dictū est r̄c. ¶ Confirmatur
dupl. ¶ Primo/q̄: q̄ ab vñica virtute virtuali & p̄fe-
ctionali: possint procedere distincti effecti sufficit q̄ sit di-
stinctio in potētis passiūis vel obiectis: vt p̄z in sole & aia
intellectua respectu diversarū operationū: sic est in ppo-
sito: q̄ oīa que p̄tinēns in virtute diuina: l̄z nō sint essētie
quedā distincte extra deū: ut in potētia diuina p̄tinēns/
singula eoz habēt esse possibile obiectiuū tale q̄ nulli ex
eis repugnat esse vel fore: mo dicunt potētiam que est pos-
sibilitas terminoz: & possibilitas termini in intellu: l̄z non
in re extra q̄z aliter potētia dei esset respectu impossibilis:
s̄ illud esse nō ponit eē productū: q̄ esse mere pole obie-
ctiuū seu in intellectu non est terminus p̄ductionis. Ergo
singula hoz̄ habēt esse obiectiuū per esse alterius: & ita cō-
secutiū: vel per quādam resultationē: sed modus cognoscē-
di sequi modum essēndi. ergo resultatiue singula sunt
cognita fm suas singulas proprias possibilates q̄ est p̄-
positū. ¶ Scđo: q̄ causa virtualis p̄t vñica virtute ex
parte sui in plura est ppter p̄fectionē cōprehēsonis: q̄. s.
cōprehēdit totam virtutē pluriuz causarū: sed planum est
q̄ deus in intelligēdo se qui est omnia fm cōtinētiam vir-
tualē/p̄fectionalē / intellectualē cōprehēdit se compre-
hēsiōe perfecta. ergo ex p̄fectione actus cōprehēsui qua-
se tantū q̄ est totum ens cōprehēdit alia plura & distinctia
cognoscit: sed hoc est cognoscere consecutive vt supra: er-
go r̄c. Pro hac p̄clone est Scotus distin. 33. & habet dist.
36. circa mediū. ¶ Ad dubiū/quādo dicit in deo habent
oīa vñituz esse: h̄ dico q̄dlibet vt in deo p̄tinēt virtualiter
seu p̄fectionalr sunt ipse deus tantū: cā ad deūz contineare
p̄fectionalr seu virtualr boiem & asinus r̄c. Lōsequit sal-
tem per moduz eiusdem resultationis: & sequele q̄d singu-
la hoz̄ habēt esse obiectiuū per quādam resultationē: sed
modus cognoscēdi: sequi moduz essēndi: ergo resultatio-
ne singula sunt cognita fm suas singulas proprias possibi-
litates q̄ est p̄positū. s. q̄ h̄ & asinus r̄c. Habet tale q̄d
nominis sive tale signatum terminoz q̄ ex signatu termini
noꝝ dicunt possibile esse & fore: & q̄ ex terminis non dicit
possibile esse.

Questio

repugnantia ad esse: q̄ sequiū deus ad hoc p̄t. q̄ est possi-
ble saltē in intellectu. ¶ Phī h̄ totuz ponerēt de facto: vt
p̄z. 1. q. 2. lib. Tunc ad formaz argumēti p̄cedo q̄ q̄ mo-
duis cognoscēdi sequiū r̄c. Et q̄ omnes cause fm qd̄lz sui
esse in deo continent virtualr & p̄fectionalr & adūnate sic
q̄ ex tali p̄tinētia resultatiue seu p̄secutiue habēt in se d̄l
stinctū esse obiectiuū potētiale importatum per suū quid
noꝝ r̄c. Jo deus cōprehēdēdo se q̄ est totuz ens virtua-
liter eminēter intelligēt. Sequiū q̄ deus cōprehēdendo
tantū se resultat eoꝝ: distinctio formalis i cōprehēsione
diuina. ¶ Et sic ista q̄tuor se habēt fm ordinē: pbo/deus
continet adūnate virtualr & p̄fectionalr omnes creatu-
ras. z̄ ad istam p̄tinētiam consequit̄ per modū resultatio-
nis q̄ singulū eoꝝ saltē fm signatū sui nominis est ens
potētiale & possibile. ¶ Tertio deus cōprehēdit seipsum
qui est totum ens virtualr/p̄fectionalr/seu eminēter. 4.º
ex perfectione illius cōprehēsionis consecutiue cognoscit
ur oīa fm quodl̄z sui esse. & sic possunt solvi q̄tuor q̄dōes.
¶ Prima/qualr est p̄ma formalis distinctio idearū acci-
piēda. ¶ Dicēdūz q̄ p̄ma distinctio formalis quā habēt
creature est in intelligentia diuina. l̄z prima potētialis sit in
creatura fundata fm suū quid nominis: nō fm essētiam
suā eternam: de hoc. z. lib. q. de essētia eternis articulo. 3.
¶ Questio z̄ est/qualr illa distincta se habent ad intelle-
ctum distinguente: aut in rōne obiecti mouētis vel terminis
nātis. dicēdūz q̄ distinctio formalis est resultatiua nō mo-
tuua intellus: nec terminatiua. ¶ Tertiq̄ questio est/quo,
modo saluab̄t hoc cōe p̄ncipiū: q̄ sicut obiectuū presup-
ponit̄ potētiae & actuū: ita ergo distinctiū presupponit̄ distin-
cte cognitioni: non enim saluab̄t per h̄ q̄ ponit̄ resultare
& sequi distinctaz nō precedere. ¶ Dicēdūz q̄ hoc cōe
p̄ncipiū nō est verum loquēdo de distinctione formalis
que est ad p̄positū quādo ista distincta cognoscit̄ ex cō-
prehēsione alicuius p̄mi: q̄ est tale per essētiam: vt p̄z de
calore per essētia: & p̄mo ente per essētiaz: sic applica ad
alia difficultia in hac mā: & videbis q̄ omnia sunt soluta.
¶ Quarta est/est Lōmentatoris qualr talis cognitio est
vere cognitio & distincta: cuz nec est vñis: nec particularis
fm Lōmentatore. ¶ Dicēdūz q̄ talis cognitio non de-
bet dici vñiversalis: nec particularis: Lōmentator eni ibi-
dē vult q̄ deus sit ista que sunt extra: sed nō sciētia parti-
culari: q̄ ipsa vt sunt extra in esse particulari sunt infinita:
nec sciētia vñis: q̄ in vñiversalī scīta sunt scīta in potētia. er-
go vult q̄ sunt scīta. 3° modo. s. solum per scientiā cōprehē-
tūam p̄mi scīti: q̄ est totū ens virtualiter intelligibiliter.
¶ Ita q̄ per h̄ q̄ sciētū per sciētiam vñius p̄mi excludit
sciētia particularis que est circa multa p̄ma. per hoc q̄ sci-
ētū per cōprehēsionē eius q̄ est totum ens eminēter vir-
tualr & intelligibilr sciētū actualr: q̄ da oppositū non est
cōprehēsio: sed restat aliquid apprehēdendū: & sic exclus-
ditur cognitio vñis que est respectu scītorum in potentia.
¶ Sequit̄ de 2° arti. vbi est remorādū: q̄ in p̄mo arti/
culo sunt dicta duo in quibus stat pondus q̄dōis. ¶ Pri-
mū est/q̄ deus in quātum cōprehēdit seipsum que est cau-
sa vñitiae & eminēter omnia continēns cognoscit alia a se: &
nō per modum obiecti mouētis & terminatis. sed per mo-
dum sequele & p̄secutiue. ¶ Secundū est/q̄ p̄positio dicēs
q̄ cōprehēdendo se virtualr scīt omnia p̄secutiue est vñi-
versalī sic vera q̄ l̄z creature dicunt̄ habere qd̄dam esse
possible obiectiuū seu esse intellectuale per h̄ q̄ virtualr
& p̄fectionalr continent̄ in deo: etiā quodam mō prece-
dens actuz cōprehēsionis diuine: t̄ illud possibile esse q̄
pro isto priori habēt nō se habet ad intellectū diuinū per
moduz obiecti mouētis vel terminantis. sed solū sunt ob-
iecta p̄secutiue cognita. ¶ Primuz probat̄ per Dionysū:
q̄ per

qr per Diony.de diui.no.cap.13. Age aut si vñ vbi tractat bñc questione post mediū dicit nouit diuina mens, sed ex ipsa et in ipsa fñ causam oium scietiam et cognitionem et subam prehabet: et precepit fñ vnam cæ continetiaz. omnia scies et co ntinæ sicut lumē fñ causaz per se: et ipm tenebræ precepit visione nō aliunde videns tenebras q̄ aliunde. **C** Nota scit omnia fñ vnam cæ continetiaz sicut tenebras per lucē: h̄ non est tenebras cognosci sicut obiectū mouens vel terminās intellectū, sed est tenebras cognosci resultatiue per cognitionē alterius q̄ est causa cognitionis earū: ergo r̄. **C** Itē ibidē premitit banc positionē. Igit̄ seipsum diuina sapientia cognoscēs cognoscet omnia: et multa vnitiae in ipso vno: et enī si fñ vnam causaz deus oibus existētib⁹ cē tradidit: fñ eadē cām scier oia/sicut ex ipso existētia q̄ in ipso et extiterunt et nō extiterūt suinet eoꝝ cognitione. **C** Nota q̄ ea q̄ lūt/r nō sunt/ et erunt/cognoscēdo se causam eoꝝ facit esse cognita: sicut ex eo q̄ est causa oibus tradidit esse: et supra dicit nō h̄ vñ sionē singulis se imittens. Sed esse cognita sit/q̄ oino cognitio largit eis ab alio cognito: nec vñstio vidētis transit et imittit se super ista h̄ est cognosci resultatiue: sicut relatio ne accipere esse p̄ esse fundamēti sic q̄ actio agētis nō trā sit super eaꝝ h̄ est resultatiue. **C** Habemus igit̄ q̄ consecutiue scit ea. **C** Probatio q̄ disticte/q̄ dicit q̄ sciēdo causaz que fecit ea scit existētia: et que extiterunt. sed cognosce re existētias est disticta cognoscere. igit̄. **C** Itē ibi sequit̄. recte autē deus laudat a sanctis eloqu⁹ nō tantū quoniā rōnis/r mētis/r sapiētie/est largito: h̄ quoniāz et omniū causas in seipso precepit vñiformiter: et qñ per omnia vadit pertingēs: vt eloquia dñt vñqz ad finē oium. **C** Secundū pbaꝝ per August. qr August. 83.9. q. de ideis dicit/ q̄ rōnes incōmutabiles que idē vocant diuina p̄tinēt intelligētia. et subdit has rationes: vbi arbitrādum est fore in mente creatoris: pbat/nō enī ḡcquid extra se positiū in tuebat: vt fñ illud cōstitueret qd̄ constituebat. nāz h̄ opinari sacrilegiū est. **C** Arguo/eque sacrilegiū est q̄ aliquid extra se ab eterno intuebat ap̄itudinale vel potētiale: vt h̄ illud cōstitueret r̄. Sicut q̄ aliquid intueret qd̄ nunc positiū est in actu: qr eque argueret imperfectionez in intellectu diuino. Ergo eque negat esse possibile creature eē obiectum terminans: et mouens fñ esse potētiale: sicut fñ esse actuale. Sed si creator in productione creaturarū nō potest intueri creaturā extra se intuēdo, seu trāseundo super creaturas: nec fñ esse actuale: nec per esse potētiale: solum relinquīt q̄ cognoscit eas cōsecutiue/seu resultatiue: ḡ r̄. Et hoc est q̄ dicit q̄ in diuina intelligētia p̄tinēt. i. soluz habet esse cognitum in actuali intellectione diuina non in seipſis q̄ est eas cognoscere resultatiue. **C** Sed oris dubitatio nunquid h̄ sit vere: et formalr/r realr deum cognoscere que sūt extra aut eminēter: et denominatiue. dicit Aureolus q̄ solū denominatiue/r̄. Quere lib. i. di. 39. vbi re probat articulo. i. vbi tantū contra Scotum tener p̄mo: et probat dist. 35. q. z. p̄ arti^{lo}: q̄ nihil extra deū obvici intellectui diuino/nec per modū obiecti p̄marū/nec scđary: et h̄ i rōne trinitatis/ut probat articulo. i. et deducit articulo z^o. **C** In p̄mo articulo arguit/ad hoc impossibile est: qr est i. perfectionis in deo q̄ deprehēderat a nō deo quoquomo do: qr beatoꝝ nostroꝝ nō r̄. Sed si intellect⁹ diuinus ter minaret ad creaturas quoquomō intellectio diuina depēderet a nō deo. igit̄ probatio minoris. Impossibile est enī intellectionē ad aliquod obiectuz manere sine isto obiecto: et per p̄sequēs ab eo depēdet. **C** Et dicit q̄ h̄ est demōstratio Aristotelis. **C** Qd̄ sic possit formari. p̄mū est necessariaū perfectū q̄ nō perficiē per aliquid extra se: nec efficiēter/nec formalr/nec coexistenter. Sed h̄ esset si aliquid ex

se determinaret eius intellectionē. probatio/q̄ illud aliud quo existēs quoquomō faceret ad intellectionē. sed intellectio est p̄fectio intelligētis: ergo. **C** Item si sic sequit̄ q̄ diuino cōtinui totū euacuat et constituit in actu probatio p̄sequētiae: qr si nō ergo aliqua partes remanēt vltius diuisibiles in potētia: si ergo intellectus diuinus natus est terminare intellectionē circa illas partes in potētia: ḡ opz q̄ intellectus diuinus sit in potētia. h̄ est impossibile: ergo. **C** Item si sic sequit̄ q̄ sit infinitum quātum in actu: et infinitus numerus in actu: et infinite species rez. probatio cō sequētiae: qr intellectus diuinus videt simul: et nō successiue oia possibilia fieri a deo. ergo cū hec sint infinita per positiū: ergo videt quātum infinitū et numerū infinitū et species infinitas: h̄ est impossibile: qr eque possit videre infinita possita in actu: qr eque p̄t intellect⁹ diuinus ponere in finita in actu sicut in potentia. **C** Scđo/dicit. q. z. articulo z. q̄ deus non intelligit creaturas aliq̄ actu apprehēsionē quoquō attingēt eas: sed solum dicunt̄ intelligi a deo de nominatiue: puta q̄ deus apprehēderet se qui est tota entitas eminēter ab illa apprehēsione denominantur entia participata sive intellecta. **C** Et stat imaginatio sua in h̄ q̄ lapis extra intelligēt terminatiue quādō primo h̄ esse in aia fñ esse obiectū seu conspicū/ seu intentionale: et tunc mediāte tali esse intellectio: intellectus dī ad rez extra terminari. **C** Posito ergo/q̄ lapis simplr nō haberet esse intentionale in aia: sed reale: si tunc lapis simplr esset intellectus oēs particulares lapides extra essent intellecti de nominatiue: sed nō terminatiue. **C** Nota/q̄ vt videt q̄ ad ipsum sequit̄ q̄ nō sunt cognite: et apprehēsione vere fñm esse qd̄ habet in se: dicit enim q̄ nō intelligit creaturas aliquo actu apprehēsionē quoquomodo attingēt eas: sed nō est imaginabile q̄ aliquid sit vere apprehēsione fñm sibi p̄pria cognitū/ n̄isi apprehēsio quoquomodo attingat ipsuz: ergo r̄. **C** Lōtra istum modū ponendi arguo sic: vt deductum est solum p̄cedit q̄ creatura denominat cognita. sed nō vere cognita aut apprehēsa. Sed solum deus qui est tota entitas est apprehēsus cognitive. sed illud est falsum. probatio/q̄ lapis idē numero qui in tēpore est creatus: aut h̄ illud esse numero et formale q̄ habet in tēpore est cognit⁹ a deo apprehēsione et nō tantū denominatiue aut nō. si sic habeo p̄positū. Si non/tunc deus nō cognoscit apprehēsione celuz qd̄ fecit: qr celum q̄ illud qd̄ fecit: et q̄ iam factū est. est celum formalr h̄ negare deo sūmū sacrilegiū est h̄ August. 83. q. 4.6. igit̄. **C** Item deus vult me saluandū. sed si solum cognitus sum ab eo denominatiue nō apprehēsione hoc nō est verum: qr voluntas ferret in nō apprehēsione. **C** Confirmat̄ qr q̄ apprehēdēt vt deus nō est volitū saluari: imo q̄ apprehēdēt: vt nō deus est volitū saluari: sed deus nō est natūs h̄ie tales cōtradictorias apprehēsiones: et tales p̄tradictorias voluntates de qbus hic fit metio. Ergo alia apprehēsto hinc inde. Assumptū p̄batur qr ad hoc q̄ aliquid sit volitū saluari opz iudicari vt saluandū/iudicium est in apprehēsione sed deus nō iudicat saluandū. sed aliud igit̄. **C** Lōfirmat̄ qr velle saluari pertinet ad praxi. qr est circa factibile: sed ad praxi concurrunt apprehēsio cum velle. z. de aia: z. q. de praxi. artic. i. **C** Itē periculū est dicere q̄ creature nō sunt apprehēse a deo in rei veritate/nec in rei veritate sunt apprehēse distictae. s̄ḡ solū fñ nostrum modū intelligendū: sed si nō habent singula suum distictū esse cognitū formale in mēte diuina denominatiue ea formalr cognita: vt extra. h̄ dicant̄ cognita eminēter denominatiue extrinseca h̄ sequunt̄. **C** Primū videlz qd̄ sequit̄ q̄ in rei veritate nō sūt apprehēse. p̄z de exēplo in colūna. Colūna enī in rei veritate nō est apprehēsa dextra: imo h̄ ē falsuz: solū enī est apprehēsa dextra Quodli. Bacho. C z

Libri

L. p. 29.

Si nō modū intelligēdi: et causa est: qd nō habet formam, lēm rōnē per quā est nata apprehēdi et denominandi dēxtra. Sed solum habet illā denominationē ab extrinseco. **C** Scdm/qd nec distincte cognoscunt in rei veritate. p. Dextrum enī et sinistrū nō apprehendit in colūna distin- qui in rei veritate: qd nō habet formales tales denomina- tūas rōnes in rei veritate. **I** tem quero quādō deus p. duxit creaturas in distincto esse extra cognoscēdo ea emi- nēter et equipollēter aut cognitionē illa eminens denomina- bat ista fore formalē distincta extra: sicut distincta cogni- tio lapidis et rose/denominat rosam et lapidē/forma distin- cta formalē extra: aut nō. si nō/tunc per te nō sunt cognita a deo: nisi precise per talem cognitionē eminētem denomi- nantē. ergo nō cognoscunt a deo qd̄ ad formalē distin- ctionē quā in se habēt qd̄ falsuz. Sequit̄ enī. qd̄ tunc deus ignoret penitus aliqd̄ esse cause. **S**i sic/arguo/multipli- catis denominatis formalē necesse est formas denominā- tes eo mō multiplicari formalē vel in re salte vel in intel- lectu fm oēm opinionē: sicut pcedit Augustinus/si ideata formalē multiplicent̄: et idē salte in intellectu. **E**tiam fm p̄bm. 7. metha. in artificib⁹ est factio yniuoca: quia vñquodqz sit a suo simili in aia: et non ab idea platonis: et tu dicis qd̄ causata in sex dieb⁹ denominant̄ formalē di- stincta per hoc qd̄ cognoscunt a deo eminēter solum/eque ac si cognoscerent̄ distinctis cognitionib⁹ formalibus. Eri- go necesse est sua esse que h̄it in cognosci multiplicari fm̄ rōnem et aliud nō querimus: nisi qd̄ multiplicent̄ in eē co- gnito multiplicatiue fm̄ rōnē. ergo z̄. **Q**ui aliqui mihi imponūt. p dico idē qd̄ ipse/et qd̄ illud qd̄ vocat ipse co- gnosci denominatiue: et ego voco resultatiue est solum vo- ce disserre. **O**stēdo h̄iu: lz enim concordamus in hoc: qd̄ essentia divina est per se obz terminans: qd̄ est totū ens eminēter: et in quo sūstut̄ intellect⁹ articulo z̄: tamē discorda- mus p̄mo in hoc qd̄ dicit artic. z̄: qd̄ deum sistere in se qd̄ est totū ens ē solū cognoscere creaturem eminēter et equi- pollēter: sic qd̄ ibi nō est multi^o intellect⁹ sic/qd̄ creaturā vt int̄ ponat in numerū cum essentia divina vt int̄: sed sunt vñū simplicē intellectū. Ego dico qd̄ distinguunt̄ in esse intellecto: qd̄ distinctissime ambo cognoscunt̄ lz de- us sit p̄mū obiectū in quo sūstut̄ intellectus diuinus et crea- ture cognoscunt̄ p̄secutiue vel resultatiue. **S**edo in B: qd̄ in soluēdo instātiās p̄tra euz in p̄m° dicit qd̄ cognoscunt̄ nō terminatiue lz denominatiue. **E**xponit se qd̄ intelligi terminatiue est qd̄ res extra bz̄ esse oſpiciū et intentionale in aia p qd̄ cognoscit̄ esse extra: et dicit qd̄ isto mō creature nō terminant̄ intuitū diuinū: qd̄ non h̄it apud deum esse tale intentionale: imo in deo h̄it esse reale per hoc qd̄ deus est totū ens: et ideo deus cognoscēdo se qd̄ est totū ens rea- liter cognoscunt̄ et intelligit denominatiue et equipollēter: sicut si lapis esset realr aia intelligēdo aiaz denominaret̄ lapis intellectus: nō qd̄ lapis in esse intellecto mediet inter aiam et seipsum extra. **S**ed qd̄ alia re intellecta. s. aia deno- minaret̄ lapis intellectus. Ego dico p̄tariū qd̄ lz deus co- gnoscēdo se qd̄ est totum terminat̄ cognition sua ad se tanq̄ ad per se speculatuz in quo sūstut̄. m̄ sic sūstēdo in se cognoscit̄ distinctissime creaturem. ita qd̄ h̄it in deo esse conspi- cuū et intellectualē et sunt vere cognite apprehēsiue: medi- ante quo esse conspicuo et intellectuali apprehēsiuo cogno- scunt̄ creature extra: sed h̄ est cognosci resultatiue et vere formaliter et apprehēsiue: et distinctissime et nō solū emi- nenter. **E**t hoc est quodā modo intellecti terminatiue: lz inproprīe et famose: qd̄ vt sic sunt vltima cognita termi- nus et vltimus idem. **Q**d̄ deus nō cognoscat ea probat̄ argumēta sua in p̄mo articulo: ybi probat̄ qd̄ ad creatures nō terminatur intellectus diuinus: nec sicut ad primā: nec

Questio

ad sc̄ba obiecta. **S**ic qd̄ aliquo modo ponunt̄ in prospectu et intuitū intellectus diuini. qd̄ si sic cum in continuo et in numero sint infinite partes. opz deum intelligere ea et qua ratione possunt in diuino p̄spectu poni ita possunt in ef- fectu produci: et sic euacuaret̄ tota diuisio continui et ap- positio numeri. Ergo vult qd̄ non sint apprehēsiue cogni- ta sed denominatiue: sicut colūna est dextra. **D**iscorda- mus qd̄ ipse ponit qd̄ terminare est habere esse intentiona- le apud intellectum qd̄ nō conuenit creature/ut dicit. Ego dico/qd̄ terminare non est habere esse intentionale apud intellectum diuinum quem non terminat: sed termina- re est actum transire super obiectum tanquā super per se speculatū et in isto sistere. **A**d argumēta de obiecto ter- minante possem ego concedere sibi qd̄ nego obiectū per se terminans: tamē aliquo modo posset p̄cedi obiectū termi- nans: et ideo respōdeo. **A**d p̄muz quādō dicitur/qd̄ intel- lectio diuina depēderet a nō deo/negatur: ad probationez quādō dicitur qd̄ si creatura terminaret intellectionē diui- nam nō posset manere sine ipsa. **D**istinguo aut̄ loquēs de obiecto per se terminante et sistente: sicut imaginabatur **T**homus in quo decipitur Aureolus arguēdo p̄tra Scō- tum: qd̄ deus intelligēdo se subito transiret super creaturem in ratione obiecti terminantis: et sic est veruz qd̄ actus in- telligendi non potest esse cum obiecto in ratione termini. **A**lio modo potes loqui de obiecto terminante famose vocando obiectum terminans illud quod vltimo est co- gnitum/ut puta illud quod cognoscitur consecutiue et re- sultatiue ad cognitionem obiecti per se terminantis: et sic est verum qd̄ non potest esse sine obiecto terminante: et sic est in propōsito/quare z̄. **A**d sc̄dm quādō dicitur/qd̄ sū sit diuisio continui totaliter euacuaret̄ et constitueretur in actu/negatur: ad probationē quādō dicitur si nō. ergo ali- que partes remanerēt diuissibiles in potētia/concedatur: et quādō dicitur: igitur intellectus diuinus terminatus ad illa es̄t in potentia. verum est si essent obiecta per se ter- minantia: qd̄ si sic/sicut post qd̄l̄ acceptum esset aliud in potētia accipiendoz ita intellectus accipiēs qd̄libet est in potentia ad accipiendo aliud: et aliud in infinitū. Sed si sunt soluz obiecta famose terminantia: nō sequitur/qd̄ tunc potuerunt comprehendēti vñico actu comprehendēnte p̄muz obiectū in infinitum virtualiter obiecta continēs vt pro- batur p̄mo et sc̄do articulo. **A**d tertiu: quādō dicitur/qd̄ infinitus numerus in actu et infinite species erunt z̄. Ne- gatur: ad probationē quando dicit: quia eque potest in in- finita in actu sicut in potētia: qd̄ eque potest intelligere in- finita in actu si sunt: sicut in potētia. Dico nō sequitur deus potest infinita in potētia intelligere. Ergo infinita possunt poni in actu sicut nititur concludere argumētum nisi ad- datur qd̄ intelligerentur vt productibilia h̄ falsuz: qd̄ deus non intelligit numerū nec p̄tinū esse diuissibilia aut aug- mentabilia in infinituz potētia reducibili ad actu. **A**d exēpla sua que adducit p̄ sc̄do/dico qd̄ posito qd̄ anima re- aliter eminēter esset omnia. adhuc fallum est qd̄ dicit: hoc posito si anima comprehēderet se esset distinguēdum de dupli ci denominatiōne. s. re vna que penitus est ab alio vt quādō omnes creature dicētur cognite denominatiue: et eminēter a cognitione qua anima comprehēderet se que ponit̄ fore omnia eminēter: alia est denominatio acces- pta quodā modo a seipso. vt cum ipsummet quodaz mo- do duplicatur fm̄ esse. x. grā: sicut lapis vt splēdet in actu intelligēdi in esse cognito denominat lapidē extra: lapis enim et extra denominatur intellectus ab actu intelligendi. **E**t ista denominatio in rei veritate nō est eminens: sed propria et formalis per te supra. **P**er h̄ ad exēpla quan- do dicit: qd̄ si anima esset eminēter realiter omnia tunc co- prebendendo

prebēdendo se alia a se extra essent cognita solus denomi-
natione & eminēter per cognitionēs sui nō formaliter per
propria esse cognita. Dico q̄ saltum est:mo iste est ordo
q̄ p̄mo cōprehēdit se tantū tanq̄ per se obiectum intellec-
tum & per se s̄sistens & terminans intellectuz: & deinde ex
comprehēsione eius p̄secutue essent cognite omnes crea-
ture fm sua esse propria: ita q̄ per ista esse cognita p̄pria
que habet consecutue vere & formaliter denominaretur co-
gnita & nō solum eminēter. Et sic revertuntur cōtra te
exēpla tua: qz tu dicas q̄ tunc est lapis proprie & formaliter
cognit⁹ quādo mediāte suo esse cognito & intellectuali
qđ habet in anima ipsa dicit⁹ esse cognita fz esse qđ habet
extra. Sequit⁹ de tertio articulo: vbi potest p̄bari ista
via continere magnā euidētiā & veritatem. 4. qniz pby.
sico: cap. de loco/dat Aristoteles regulas: q̄ illa diffinitio
est maxime vera quādo ostēditur quid est de aliquo & sol-
uuntur questiones difficiles que accedūt rei: sed per hanc
vias redditur quid sunt idee quibus deus cognoscere po-
test & soluuntur questiones accidentes circa ideas: imo circa
accidentia: & circa p̄ncipia formalia emanationum perso-
nalium: ergo r̄c. probatio minoris. Prima enī questio
de ideis est quid est idea. Respōdeo fm premissa q̄ idee
sunt ipse creature consecutue cognite. probatio fm Augu-
stini. 83. q. q. de ideis: vbi dicit⁹ idē nāq̄ p̄incipales for-
me vel rationes sunt que diuina intelligētia continentur:
& fm eas formari dicit⁹ omne qđ oīri & interire potest: &
subdit⁹ q̄ necessarie sunt: qz nullus audet negare deūz oīa
rōnāl condidisse. Sed cū deus cognoscēdo se: & consecuti-
ue cognoscit creatures perfecte & distincte. Tūc in Intelli-
gentia diuina sunt rationes creaturarum quibus rationa-
biliter formari possunt existēta: creature enim vt sunt di-
stincta obiecta cognita in mente diuina sunt rationes qui-
bus rationabiliter possunt fieri creature: sicut a domo ob-
iective cognita in anima potest fieri dormus extra: ergo r̄c.
De hoc diffuse. z. q. q. i. t. 3. Sc̄da questio est: qualiter
distinguitur an per intellectū negotiatuum seu compara-
tivū. i. per intellectum quo intelligit se ipsum in compa-
ratione ad alia a se. Respon⁹ q̄ nec sic nec sic. sed per in-
tellectum absolutuz: quia ponētes intellectum compara-
tivū aut negotiativū: dicunt⁹ intellectus diuinus p̄mo
intelligit essētiā diuinā. secūdo intelligit se imitabilem
a creaturis. & tertio in intellectu suo distinguunt⁹ idee: sed
ista positio ponit⁹ deus in intelligēdo se & sistendo in se
ipso: & non comparādo se ad aliquid aliud: neq̄z aliud ob-
iectum mouens: neq̄z terminans statim consecutue resul-
tat in intelligentia sua distinctio omnium causarum in esse
cognito: b̄z autē actus quo in se: & circa le s̄tit inquātu⁹ hu-
ius est absolutus: lz illud qđ ad ipsum cōsequitur sit respe-
ctivum isto modo. Ergo actus quo distinguunt⁹ ipse idee
est absolutus. lz idee ipse que distinguunt⁹ sint relative/er-
go. Ideo distinguūtur sine omni actu comparatiuo prece-
dente vel causante earū distinctionem. Tertia questio
est de multiplicatione istarū idearum: an multiplicantur
respectu singularium & omnium entiū. Respondeo: q̄
ista difficultas & quedam alia evanescunt per istuz modū
fm quem potest conuenienter concedi q̄ habet ideas re-
spectu singulariū. sicut respectu generum vel specierum.
ponentes enim ideas vniuersales generum specierum ba-
bent difficultatem quare non eque potest: essētia diuina
immediate esse causa cognitionis omnium singularium & om-
nium entium sicut idea vniuersalis respectu suorum om-
nium contentorum: maxime cū suis intellectus perfecti-
simus. sed in isto modo ponend⁹ quē ego pono vitatur dif-
ficultas omnis tam de essētia q̄ de ideis generum & spe-
cierū: qz dicit⁹ q̄ b̄z cōprehēsione entis cōmuniſ linea

mēti non cognoscunt distincte omnia particularia: tamē
cōprehēsione entis cōmuniſ q̄ est totum ens virtualiter
eminēter & intellectualiter cognoscunt cōsecutue omnia.
fm qblz esse suuz & vniuersale & particolare. sed cognosce-
re creature in vniuersali & particuliari cognitione sui hoc
sufficit & tantū valet sicut habere distinctas idas respectu
omnium singulariū. Ergo deus cognoscendo se & omnia
alia consecutue perfectissime: & in singulari est deum ba-
bere ideas respectu omnium singularium: de h̄ questione. 6.
bīc. 4. qd. Quarta questio est: ad quid requiritur ista multi-
tudo: an. s. ad hoc q̄ sunt distincte rōnes representatiue ip-
si intellectui diuino/mediantes inter intellectū diuiniuz: &
creature distincte cognoscendas. Respondeo q̄ non/
qz q̄ eviderter & eque bene potest fieri per vnum: sicut p̄
multa media superflueret si r̄c. Sed ista positio ponit⁹ q̄
deus cōprehēdēdo se ex perfectione istius actus habet s̄i
bi omnes creature cognitas p̄secutue immediate. ergo nō
op̄z ponere ideas mediates. Et si arguat⁹ ad distincta
cognita p̄exigatur distincta ratio cognoscendi: qz idem
inquātu⁹ idem semper naturam est facere idem. 2. de gene.
Respōdeo q̄ ad cognoscendum aliquid tanq̄ per se
& principale cognitum: p̄exigit distincta ratio eius. quā-
do autē aliquid cognoscitur distincte consecutue soluz: qz
aliquid aliud perfecte est cognituz nō requiritur talis di-
stincta ratio representatiua p̄cedēs: sed sufficit illud aliud
sic perfecte cognitū. Quinta questio est: an ista plurali-
tas requirat ex parte dei ad distinctie producendū. Re-
spōdeo q̄ nō: qz (vt dictū est) stāte vnitate omnibus mo-
dis ex parte obiecti intellectus diuini quādo se intelligit:
& omnia adunata ex perfectione istius actus intelligendi
qua omnia intelligit adunata consecutue in intellectu di-
uino causatur distincta cognitio causaruz & distincte idee.
Sed apud deum quātum est ex parte dei cades potentia
que sufficit ad producēdum aliqua in esse distincte fm ra-
tionē sufficit etiā ad producēdum illa in esse reali qz deus
est vniuersale virtuale continēs respectu totius esse realis
sicut rationis. Ergo deus quātum est potentie sue p̄ducti-
ve causarū sicut ex hoc q̄ intellexerit se & omnia adunata
causat distinctionez idearū: ita intelligēdo se & omnia adu-
nata posset p̄ducere creature extra. Sexta q̄stio est:
an requiratur ista pluralitas sic immediate consequēs pro-
pter distinctionē. Dico q̄ sic: vbi est intelligēdūz q̄ in
agente per intellectuz & artificialiter est aliter q̄ in agen-
te per naturā. In naturali enī agēte sufficit q̄ suis effect⁹
contineatur in potētia actiua eius virtualit̄: sicut in causa
equiuoca vel quodā modo formaliter: sicut in causa vniuoca
ita q̄ ista continēta formalis attēdatur penes vnitatē spe-
cificatam: vt sic simile ex simili generet. In agente & oī
artificiali nō sufficit q̄ effectus quodā modo contineatur
in potētia actiua artificis nature habet ex se vnde vniuo-
cum effectum producat: & ideo est necessariū q̄ res produ-
cenda per artez sit prius apud intellectū artificis in sua si-
militudine: vt sic simile fiat ex simili vt si domus extra fi-
at a simili domo in anima b̄ patet. 7. metba. sic in p̄posito.
Confirmatur: q̄ & forte in agente creato propter inde-
terminationē & imperfectionē potentie intellective requi-
run̄ tales distincte artes tā ex parte ipsius potētiae intelle-
ctive: q̄ ex parte ipsorum productorū artificialiter seu in-
tellectualiter. Sed q̄ est imp̄ectionis in creaturis debe-
mus amouere a deo. Ergo nō debemus ponere q̄ in deo
precedat distincta representatio: seu distincta cognitio crea-
turaz propter aliquā necessitatē que se teneat ex parte dei
cognoscētis & productis. Sed solum propter conditio-
nem causarū productarū a deo artificiarū seu rationali-
rū: b̄ imaginatio ē beati August. 83. q. q. 4. 6. vbi diffinit⁹
Quod li. Bacho. C 3

4. qd.

5. qd.

5. qd.

6. qd.

7. c. 29.

Libri

L.c.38.

sunt id ee/sic dicens:sunt nāqz idēe principales forme vel rationes r̄. Et postea subdit ad quid ponunt:subdēs que diuina intelligētia prīnent:et fm eas formari d̄z oē qd oriri et interire pōt:et esse qd oriri et interit:nō ponunt propter formari et oriri r̄. Sed formari et oriri se tenet ex parte p̄ductorum.Ergo ponuntur ppter p̄ductionez productoz. Item hoc p̄z per rationē August. probat enī q̄ necesse est ponere idēas:qr nullus audet negare deum omnia rationaliter p̄didisse:sed absurdū est(yt dicit) existimare:qr eadem ratione condita sit hominū natura qua equus.Singula igitur propriis creata sunt rationib⁹, ecce expressē q̄ vt nature sunt create et condite rationabiliter:propter h̄ ponit Augustinus ideas. Item binc est,q̄ epilogando cōcludit q̄ idearum participatione sit vt sit quicquid est:aut quomodo est:ecce propter fieri ponuntur. Et quare talis cōditio artificialr productoz arguat tales ideas distinctas in producēte:ratio est qr in habitudine cum qua relatiū dicitur ad aliud/sue sit relatio fm rē/sue fz rationē. opz eius terminū terminare illam relationē in eadem habitudine:vdne.z.physicoz:vult phē:q̄ ynfersale dicitur respectu vniuersalis:et particulare respectu particularis:iz representata extra que sunt ideata non solum nata sunt representari:et produci fm rationem illimitatā et indistinctā puta entis.Sed sub rōnibus specialibus propriis:iz singulāribus:et tota causa quare opz ipsa sic distince cognosci ē:qr ipsa in essendo extra habent esse distinctū.Ergo opz esentiam representantē tunc nō solum representare istā habitudinem sub ratione illimitata:et indistincta in representando:sed sub rationibus specialibus distinctis:et ita tota ratio illius distincte representationis accipiatur ex parte ideatorum extrema. Septima questio:an ista multitudine per hunc modū posita sufficiēt excludat positionem Henrici que ponit essentias eternas vt ab eterno creature cognoscerentur a deo. Dico/q̄ ponuntur creature eterne ab Henrī:qr ab eterno fuerunt creature cognite a deo. Sed cognitio dei non terminabatur ad nibil. Ideo r̄. Sed ista ratio nō cogit:qr ista ratio h̄z apparentiaz:st creature cēnt per se cognita et terminatiua cognitionis diuine.sed sicut supra dictum est conclusione prima principali Lōmentatoris:deus nō sic intelligit creature q̄ speculetur eas in seip̄sis ita q̄ actus suus terminetur ad esse iliaruz sicut ad per se speculata:sed intelligit se tantū p̄ creaturas consecutivē solum:ergo propter eorum cognosci ab eterno nō opz eas ponere eternas cēntias. Sed sufficit q̄ ipse deus seip̄sum intellexerit ab eterno.

X. Questio.

Vrum deus cognoscit alia a se resultatiue/ seu consecutivē:dictū tamē ē in questione precedēre de sciētia dei/q̄ deus cognoscit alia a se resultatiue seu consecutivē nō autē per se terminatiue. Et contra h̄ est argutū ab alys. Ideo hoc ordine procedā. Primo tangam quo posui deum cognoscere alia a se nō terminatiue: sed consecutivē. Scđo/ponaz argumēta p̄tra me facta. Tertio/ppter quedā tacta in argumētis declarabo q̄ distinctionē mea de cognosci terminatiue et p̄secutivē/seu resultatiue est bona;nec vñū mēbruz seḡ ad aliud. Quarto/declarabo quo vera est p̄clusio:quā eligo ex mēbris distinctionis.l.q̄ deus cognoscit creature resultatiue nō terminatiue:et quo iste sunt due cognitiones:et nō vna q̄ implicatur in distinctionē. Quinto/inquirā que sunt entia que continent sub illo mēbro distinctionis de resultatiuo vel consecutiuo:an videlz sole relationes/jan quedam absoluta. Sexto/ostēdam q̄ opz istum doctorem qui arguit p̄tra me de cognitione resultatiua incidere in eam. Seḡ de p̄mo articulo/ybi dixi fore intelligēdū q̄ ali-

Questio.X.

quid pōt esse intellectū vel scitum:et h̄ fm pp̄lūm esse qd habet in seip̄so duplr:yno modo/q̄ ipsum fm pp̄lūm esse qd habet in seip̄so per se terminet actū intelligēdū:sc̄ q̄ intellectus in intelligēdō translat super ipsuz tanq̄ super se terminū intellectiōnis:et tanq̄ sup̄ obiectuz per se speculatū et per se intellectū. V.g.sicut posuit Themistius/q̄ cym deus intelligit se subito transferret se ad intelligēdū creaturā fm esse propriū/qd habet in seip̄so creatura:ita q̄ actus intelligēdū terminaret ad creaturā cognitam in pp̄lio esse qd habet in seip̄sa tanq̄ ad obiectū per se speculatum et intellectū sistens et terminans actū intelligēdū diuinum. Alio mō/q̄ ipsum sit cognitū in quodam esse adunato yniūm cū alio sic/q̄ illud aliud in quo adunate ipsum cognoscit semper indeficiēter sit per se terminās actū intelligēdū:et per se sit per speculatū:et per se intellectū:et q̄ intellectus suus nunq̄ se transfert ultra in aliud obiectū speculatiū et intellectū.Sed q̄ soluz consecutiue intelligat illud qd adunate est cognitū in eo:iz fm esse pp̄lūm qd habet in seip̄so. Isto scđo mō est in p̄posito. V.g.si intellectus meus esset ita perfectus q̄ cōprehenderet aliquod primū p̄ncipium possit duplr p̄tingere:yno mō:qr p̄ intelligeret illud per intellectū qui est habitus p̄ncipioz et subito se trāsseret ad cognoscēdū conclusiones vt sunt scibiles in seip̄sis ita q̄ eas cognosceret per sciētiam que est habitus conclusionū. Alio modo/q̄ meus intellectus cognosceret primū p̄ncipium et staret semp̄ speculando illud p̄ncipium:qr tñ illa cognitione esset cōprehensio:et sic maxime est perfectus cum attingit p̄prie virtuti:q̄ exponit sanctus Thom. q̄ potest generare sibi simile:sed nihil pōt esse p̄ncipium generationis nisi sit absolutū:igit̄. Item Lōmentator exponit q̄ sciētia est perfectio ad quā nō est motus:qr statis aduenit cessante ebrietate et turbatiōe escut lux speculo sero oblatis sordibus per terstionē. Sed nō obstante q̄ lux sic subito aduenit:lux est quid absolutū:qr p̄ncipium operatiōis realis:igit̄ r̄. Ista concordo.lib.3.dist.33.q.vtrū virtus sit relatio/articulo.6.

Questio.XI.

Vrum ad hoc/q̄ deus sciret creaturem oportuit eas b̄e essentias eternas vere et p̄prie terminantes cognitionē diuina ppter quādāz replicationes factas p̄tra me inquirā p̄mo:an ad positionē meā qua posui deus cognoscere creaturem consecutiue seu resultatiue. Sequat q̄ creature vere et p̄prie terminēt cognitionē diuina. Scđo dato q̄ nō jan saltem sequat q̄ si sint p̄secutiue cognite q̄ oportuit eas esse eternas fm esse essentie intelligibile. Tertio/dato q̄ nō an multo minus oportuit eas esse eternas fm esse existētē. Sequit de p̄mo articulo:de quo als dixi q̄ non per hunc modū:q̄ eo q̄ cognitio diuina terminabat ad diuina essentiam creature resultabat in esse cognito:nec terminabat diuina cognitio ad creaturem:nisi sumēdo terminare famose et impropriæ. Sicut si intellectus meus cōprehēderet p̄ma p̄ncipia nō oporteret ponere scientiā alium habitū ab intellectu q̄ est habitus p̄ncipioz terminatū ad p̄clūsionē. Sed cōprehēslone p̄ncipioz p̄secutiue resultaret cognitio p̄clūsionū. Et dixi/q̄ per cognosci resultatiue melius soluū tur difficultes q̄dēs de ideis q̄ per cognosci scđario. Et dixi/q̄ doctor me reproba de ista cognitione resultatiue incidit in op̄.meaz:et per p̄sequēs frustra me reprobauit. Nunc xō nouiter.Idē doctor facit p̄tra me q̄tuor,p̄mū/q̄ nō incidit in op̄.meam:qr tenēs p̄trariā nō incidit in meam. Sed vt dicit a p̄ncipio fuit op̄.mee p̄trarius:qr ipse tenuit a p̄n° cognitionē cōem opinionē:et eam reprobauit:q̄. Scđo/q̄ merito d̄z me reprobare:qr ponens p̄radictioris merito d̄z reprobari.h̄ feci:p̄batio:qr ponēs aliqua

p̄ artic.

aliqua eis inclusione et exclusione ponit contradictionia: primo dixi cum exclusione quod creature non terminat intellectum diuinum: postea dixi quod terminant intellectum diuinum: postea dixi quod terminant resultatiue: ergo et cetera. Item negavi quod terminaret secundario quod non debui: quia concedens terminum magis strictum per hoc non debet negare communem. Igitur cum deus cognoscit creature resultatiue qui est terminus magis strictus non me debeo negare. Item 3° quod merito vestrum me reprobare in hoc quod dixi quod creature terminat divisionem et impropositum: quod sicut se habet creatura ad cognoscere sic ad terminare. Sed propter cognoscit: ergo et cetera. Quarto quod merito vestrum me reprobare in hoc quod dixi quod melius dicitur quod creature terminat cognitionem diuinam psecutiue seu resultatiue quam secundario: quod ut dixi secundarius est equiuocum ad obm secundario cognitionis: sicut species post genus: vel ad psecutiue sicut entia diminuta per cognitionem perfectiorum: si resultatiue non est equiuocum: sed idem quod psecutiue arguit contra: quod resultatiue cognosci potest aliquid cogniti: cognosci a deo ut per hoc determinet alia et alia cognitionem: vel eadem cognitionem sub alio et alio respectu: et sic resultatiue est equiuocum. Cetera ista per ordinem pono quatuor claves. Primo probabo si teneat opere. In Com. 51. habet prariam: quod incident in opere. Themist. reprobata a Lomenatore. et z. metha. quod deus non cognosceret oia cognoscendo essentiam suam: quod est reprobatum ab omnibus theologis: quod est in ultima determinacione negat et credit idem et z. sibi hoc dicit. Ad sequenti intelligetiam pmitto quod esse vel pducere vel cognoscere resultatiue nihil aliud est nisi effectum pducere vel esse per esse: vel pducere alterius. V.g. sicut posuerunt phi et per hoc quod deus fuit ab eterno perfectum bonum et perfectus finis oia incorruptibilis statim psequitur esse per dependentiam solam ad eum sicut ad eam finaliter: et sic ponit phis quod productum fundamento sequitur relatio. Eodem modo imaginatur Lomentator. et z. metha. quod eo quod deus perfecte comprehendit essentiam suam ex perfectione illius comprehensionis resultat creature in quodam esse cognitorum: ut probatus est diffuse. q. 9. Istius quod. Doc premisso probabo si teneat opinionem prariam: quod ipse est Themistianus: quod ipse credit: immo per hoc se semper defendit quod divina cognitionem terminat ad creature secundario: et negat pro resultatiue sita quod super hoc inter nos vertebatur disputatione: quod ego dixi resultatiue et ipse secundario: et non resultatiue. quero aut intelligit per secundariam sicut Themistius obm in ordine secundo cognitionem sic quod ibi sit multitudo per se intellectorum: et per se terminantium: ut puta quod deus intelligit essentiam suam: et subito transit ab essentia sua super creaturem hec est intentio sua: ut probauit. s. in articulo. i. aut intelligit per secundum obm psecutiue cognitionem sic quod deus intelligendo essentiam suam sistet circa essentiam alia psecutiue cognoscit: nec transit super creaturem tanquam super aliud obm per se terminans ponens in multitudine. Si primo modo hoc proposuit quod est Themistianus: si secundo non tenet opinionem prariam. sed incident mecum: ut p. per illud quod iam premissum: quod resultatiue cognoscere voco cognoscere in virtute alterius cogniti. Utrum mediate vel immediate non est fuit inter nos altercatio: ergo quantum ad altercationem quam volebam adhuc habuimus: ipse venit ad me. Item inter contradictionia non est mediū: sed ponere creature secundario terminare intellectum diuinum: sic quod ibi est multitudo intellectorum per se terminantium inter se ordinato: sicut posuit Themistius et non ponere multitudinem: sed vnu per se terminans cuius cognitione alia resultant in eam cognitionem quod voco cognoscere resultatiue: igitur contradictionia: igitur incident in opinionem meam vel Themist. Item volens prariare alterius intrare ad difficultates quas pponit sibi aduersarius: et in principali et in annexis et non vacillare hic inde. Sed pposui sibi multas graues hanc difficultates in studio Parisiensi reportatas: igitur intrat ad eas ut proficiamus

et est finis replicationis theologicorum. Prima difficultas magna et principalis inter nos fuit si phi posuerunt deum alii quid cognoscere extra se: probauit quod Lom. hoc ponit eodem modo quo theologus probauit enim quod. istius quod. Dionysius de deo. no. fol. 13. c. age nunc. d. vbi ex intentione disputat quoniam qualiter deus scit alia a se quod determinat: quod hoc est quod comprehendendo se resultant oes creature in esse cognito et hoc in immediate et ex via comprehensionis sue rationibus idealibus mediatis inter quinque intellectum diuinum et creaturem cognitas: et non ponunt quod creature producte in esse cognito psecutiue per hoc quod deus comprehendit se sunt ipse respectu ipsarum creaturarum ut sunt extra sicut ego pono: et lance Thomas qui ponit ideas ipsa obiecta cognita: si igitur doctor velit mihi tradicere. Intrat noua contradictione: quod prima nihil valit ut probauit: et in hac exclusione prariado dicat quod creature non resultat in esse cognito immediate ex hoc quod deus comprehendit essentiam suam: quod in hoc modo ponendi stat virtus positionis mee. Per hoc enim soluo faciliter oes difficiles questiones de ideis: ut. q. 11. Et tunc respondeat sicut tenebam ad argumenta Lomentatoris: si esset Augustinus quod habet probauerunt. q. 9. et ad argumenta que probant quod per hoc solvant oes difficiles questiones de ideis: et non per positionem suam. Item in annexis adduxi fortis difficultates: p. quod negavit absolute suis producta resultatiue: induxi quod Lom. noluit quod oia incorruptibilia habuerint esse ab eterno per quamdam resultantiem et dependentiam ad primam eam in genere causae finalis solu: si ergo vult prariare soluat commentaria que adduxi. Tercio probauit ea que sunt de prima specie qualitatibus sunt absolute soluta et resultatiue producta: et vñq adhuc non exclusit evidenter: nec appareret mihi quasdam contradictiones que vñr in Aristotele. 7. physico: circa hoc enim induci contradictiones gratia exercitus probando quod quedam argumenta Arist. necessario excludunt quod sunt pura relatio quedam quod sunt purum absolum quedam quod sunt quidditatiue non connotatiue relativa. igitur oia ista sunt contra connotationem quas ponit si vult prariare soluat oes contradictiones et alia quam ego alii. Nota quod a me non potest talia debita petere: quod probauit in ultima determinatione quod nisi fiat Themistianus tenax: quod a principio fuit eiusdem opinionis motum: et sic frustra me reprobauit: nec per alias habere respondere argumentis suis. Miror quod dicit quod venio ad eum: quod aduentus est motus: sed ego non mouor sed ipse. igitur ipse venit non ego: probabo mihi ipse enim primo me reprobauit quam ego eum: et sic opposuit se mihi et ego semper reduco eum ad opinionem in qua stetit a prius nisi velit esse Themistianus. quod si non velit esse Themistianus ipse mouet ad me: et non ecouero. Secunda conclusio: probabo quod se consideret dicta mea quod non est apparentia contradictionis ubi premitto sicut alii quod aliquis potest dici terminus terminans: vel proprius: et sic vocat terminus super quod transit actionis agentis et in quo sicutur actionis et similitudines: et quod intellectum requirit quod actus non esset si terminus non esset: ut p. in generatione substanciali et accidentaliter: et in operationibus animi vel improprie et metabasis: et sic dicit terminus quod ultimum est in essendo post actionem finitam: et hoc actionis terminus ad aliquid aliud prius ad quod illud ultimum consequitur: sicut relatio sequitur fundatum productum: sed terminare cum exclusione non vere et proprie: et tam non inclusione. et impropriis terminare non appareat alia contradictione: igitur et cetera. Per hoc p. ad primum. Ad secundum dico quod non nego omnino hoc secundario: sed nego illum terminum esse eque clare satis faciens. Quodlibet Bacho. C. 4

Libri

L.c. 10.
L.c. 15.

tem ad solutionem diffinitum sicut consecutive vel resultatiue: qz vt pbauisignuz est in proposito equiuocu resultatiuiz nō. ¶ Diclusio 3^a/pbatio qz scdario terminare est i- proprie terminare: etiā p̄trariaf mibi doctor a principio qui concedit qz secūdariuz terminat: cum vere et proprie: hoc probatum est. q. 7. 11. istius quolibet articulo. 4. et ibi respō def ad argumētum suū. ¶ Propterea quero/ et p̄mo q̄o accipit obiectū secūdariuz aut pro obiecto scdario cognito sic qz ibi sit multitudo per se cognitū: tū incident in errorem. ¶ Itemist. et p̄radicet sibi: vt p̄z in ultima determinatiō aut pro obiecto cognito virtute alterius obiecti prius co- gniti: in quo s̄lit et terminat per se: l̄z aliud scdariuz termi- net ex p̄lequeti: t̄ sic ponit doctor: vt p̄z in ultima determi- natione post principio: sed vt probabo isto mō cuius est euī- dens qz nō proprie terminat: ergo positio nulla. ¶ Pro- batio assumpti: qz doctor imaginat qz nō solum op̄z obie- ctiū primariū vere et p̄prie terminare: sed scdariuz virtu- te primi cognoscit: vt patuit supra: t̄ in hac ultima deter- minatione sua articulo. 5. ¶ Sic actio que nō terminatur ad scdariuz n̄l qz habet priorē per se s̄litentē ipsam impro- prie ad scdariuz terminat: h̄ est determinatio Aristi. 5. 7. 7. physicoz: ybi h̄ questio disputat et terminatur de relatio- ne: et de prima specie qualitatis: et terminat qz nec ad re- lationē: nec ad primā speciem qualitatis est motus: qz cō- sequit terminos alioz motuū: sed ponēs creaturam scdā- riū obiectū: vt scdariū distinguit p̄tra primū sic qz ibi nō est multitudo per se itellectoz: sed omnia cognoscunt̄ virtute cognitionis eius ut oēs concedunt: et doctor iste in proposito necessario habet ponere qz cōprehensio qua cō- prehendit primū obiectū nō terminatur ad secūdariū: ni- si qz cōprehensio que est circa primū obiectū habet prio- rem terminū per se s̄litē: ergo scdario terminare: uno mō est proprie terminare. ¶ Item ex hoc concedit: qz primū obiectū per se terminat: qz necessario exigit ad hoc qz ac- tū s̄lit: tunc arguo/ ex opposito illud nullo mō habet ratio- nēz proprie terminatis: qz nullo mō exigit propter actuz: qz ex quo entitas et veritas actus plenissime pot est ipso nō existente frustra ponere ad eius terminationem: vt sit l̄z sine creatura scdario cognita sit: sine nō vere cognoscit̄ a deo cognita essētia sua: ergo r̄c. ¶ Itēz actu terminato ad obiectū vere adequatuz nō est dare alium terminū ve- re et p̄prie terminantē: qz da qz sic: nō esset vere adequatū respectu illius actus: sed sic est de essētia diuina respectu cognitionis sue: ergo nullū scdariuz vere et proprie termi- nat: ad hoc satis. q. 10. 7. 11. articulo. 3. et z. qdlibet. q. 5. ¶ Qz vere doctor imponit mibi qz dixeriz: qz si vere terminaret haberet rōnem p̄fectionis et finis. ¶ Respon⁹ aut ponis qz Angelus intelligēdo essētia suam cognoscit inferiora se cōprehensione sue essētiae: et alia solum p̄secutiue vt po- suit. Lom. sicut probatū est lib. 2. dist. 5. sic nibil p̄tra me: qz sic nō terminat n̄l improprie: et p̄positio quā imponit mi- bi que accipit a Lom. 1. z. metba. ybi probat qz omne qd i- telligit aliud perficie ab eo/ fīm eū habet locū de obiecto vere et p̄prie terminatiō: et sic nibil p̄tra me. ¶ Aut intel- ligis/ qz intelligunt̄ tanqz per se terminantia: tunc habes p̄ incōueniēti: qd nō est incōueniēs: qz Arist. pbat. 3. de aia: qz l̄z lapis sic intellectus/ m̄l vt est in aia per speciem suam intelligibile in qua splendor lapis obiectiu in esse immāli qua mouet intellectū et terminat est nobili⁹: qz agēs per ra- tionē agendi est nobilioz patiēte: et probat. 9. metba. et per se terminans est nobilius terminato h̄ pbat. 3. physicoz: cōmento. 4. ybi vult qz motus differt a termino ad quem vadit sicut imperfectū a perfecto. sic in proposito: qz dicit̄ de relatione nibil est ad propositū: qz nō loquimur in pro- posito de terminatione corellatiōis. Sed realis operatio-

Questio

nis et actionis. ¶ Quarto probo/ qz cognosci secūdario est equiuocū non resultatiue: qz secūdario potest accipi nibil pro obiecto in ordine cognito scdario cū qua actione stat qz sit per se obiectus vel pro consecutiue cognito/ qz nō est per se obiectū: etiā secūdario cognitus potest cognosci me- diate specie sicut qua cognoscit̄ hominē post aia. Sed qz cognoscitur resultatiue cognoscit̄ solum consequenter: et i- mediate cognito primo obiecto: igī. tunc idem probo per rationem vestram. s. cognosci resultatiue nō est equiuocū: qz sicut doctor dicit: illa equiuocatio est per eū: qz nibil cognoscitur alia cognitione resultatē: sicut aliqui dicūt de cognitione materie per formā/ aut eadem cognitione sub alio respectu. Sed lecūdus modus solum habet locum in diuinis igitur nō est equiuocatio: probatio minoris: qz nul- lus ponit qz cognitio diuina respectu dei et creaturez in deo realiter distinguunt̄. Sed que iudicio distinguunt̄ et nō realiter solis respectibus distinguunt̄: vt p̄z de ideis igitur r̄c. Hoc probatur. q. 10. articulo. 4. ¶ Sequitur de scdō articulo vbi dicit doctor/ qz ad positionē meas sequi- tur qz essētiae suis̄ eterne per me: qz ab eterno resulta- bant in esse cognito: sed prius habuerunt esse qz cognosce- bantur: ergo ab eterno habuerūt esse essētiae saltem: pro- batio minoris: qz cogniti presupponit esse: sed illud esse nō potest esse rationis: qz esse rationis sequitur intellectū. ¶ Hic primo probo/ qz ad positionem istius doctoris se- quitur creaturez habuisse essētias eternas: qz iste doctor ponit/ qz vere et proprie terminant intellectione diuinā ab eterno: sed nō ens/ et nibil non vere terminat. Ergo sunt ali- qua entitas: maior est sua: probatio minoris: qz illud quod terminat actionem positivam est aliquid acquistum per actionē s̄litens eam: vt p̄z in actione trāseunte. Probat. 5. physicoz: p̄ phīm inductiue: vel est aliqd p̄ exigū actionis: vt p̄z in oī opōne imanēte: et in hac p̄positione fundat ar- guimū: doctor cū dicit/ prius vñūqđqz anteqz cognoscit̄: s̄z nō ens neutro mō pot̄ s̄litere actione: ergo r̄c. ¶ Scdō p̄bo/ qz nō sequit̄ ad positionē meam. p̄ directe. ¶ Scdō excludendo difficultia quedā. ¶ Tertio probando illud p̄ qd soluit̄ ad difficultia. ¶ Quarto reprobando rationem quā pro se ponit. de p̄mo sic: qz ideo posuit Henricus cēn- tias eternas: qz nō videt quo modo cognitio diuina pot- rit terminari ad nibil: sed ponēdo sicut ego p̄no qz deus cōprehendendo essētiam suam ex perfectione illius cō- prehensionis resultant creature in esse cognito: sic tñ qz in- tellectio diuina s̄lit et terminatur ad propriam essētias excludit imaginatio Henrici: qui p̄mo posuit eas: igī r̄c. ¶ Probat scdō sic: ex esse diminuto qz res habet in se ex sola virtuali continentia quā habet in suo p̄tinente nō ar- guitur qz illa res sit in sui essētia. X. g. nulla rosa existente potest intelligi per actum intelligendi: vel per species/ nō curo: nec sequit̄ propter hoc qz sit in reruz natura: sed crea- turas habere esse cognitum: qz tuncqz esse cognoscibile competat ex parte sui formaliter/ tñ hoc est ex virtuali cō- tinentia quā h̄z in primo cognoscibili: et est esse diminutus respectu esse sui in rerum natura: ergo ex hoc: qz sunt cogni- ta ab eterno a deo: quādo cognoscit̄ suam essētiam non sequitur qz sit. ¶ Confirmatur p̄ primū principium/ que realiter possent separari vnum non est aliud: sed rem ha- bere intelligibile esse potest separari ab habere esse in se: igī r̄c. ¶ Probatio minoris: qz res potest esse in sua specie i- anima: sicut suo esse reali in natura: vt dicitur. 3. de anima. ¶ Et potest declarari. si ens/ qd est idez omnibus passio- nibus suis esset distinctum in esse representatiō: puta qz sub alia et alia ratione representarent̄ verum et bonum/ vt imaginatur Lom̄entator. 4. metba. cōmento. 3. cōtra Aui- cēnam/ sequeret̄ qz qui cōprehenderet ens distincte com- p̄rehenderet

probenderet omnes passiones. a simili ponunt Lomentator et Dionysius et Aug. ut probatum est. q.9. q. deus est totum ens eminenter: et ideo comprehendendo se in corpore, hensione illa distincte reluent: et repitantur omnes creature in esse cognito: et ex natura eius cognitionis. **C** Secunda conclusio est probare hoc idem soluendo graues difficultates in hac matre: manet enim tria dissilia: p. est quo cognoscetur si non preexistat: cu intell. neccio preexistat ob in ratione termini. **C** Secundum quo creatura intelligit ab eterno tanquam polis fieri potestate ut dicis: non qua est polis in se: sed possibilite que est non repugnativa ab esse quam habet in intellectu diuino: quod ynu ut videt sequitur ex alio. probatio: quia illa non repugnativa est negatio. igitur requirit aliquid positivum cui innatur. **C** Tertio: quo hec erit necessaria predicatione et quidditativa. rosa est flos/ nulla rosa existente: quod quidditativa predicatione indicat essentiam rei. **C** Respondeat. communiter quod illud positivum est: quia est aliquid in potentia scientis. **C** Contra illud quod indifferenter se habet respectu entis et non entis/ non potest esse causa huius diversitatis quod hoc erit: et hoc non erit: sed potentia facientis eadem est respectu cuiuscumque sive sit ens sive non ens. ergo quod chimere est impossibilis fieri possibilite que est repugnativa: et lapidis possibilis possibilite non repugnativa hoc non est. de potentia facientis: sed hoc opere accipi ex parte potentiarum factibiliu. **C** Item alterius contradictionis dicitur de quolibet lapidem ab eterno fuisse omnino impossibile ex parte sui: et fuisse aliquo modo possibile ex parte sunt contradictione et ceterum. Sed non fuit impossibile ex parte sui saltem. quantum ad quid nominis: quia si fuisset repugnativa terminorum quod vocatur impossibile fuit quid nominis vel impossibilitas intellectuum sicut hic contradictionis sunt simul produxit. ergo et ceterum. Dicendum ergo quod illa non repugnativa fundatur super positivum ex parte creabilis non quod dicat positivum fuit quid nominis. **V.g.** accepto lapide quod modo est nihil/ sibi non repugnat creari: quia per nomen lapidis qui modo est nihil/ non importat repugnativa ad esse. Si vero diceremus quod deus ex nihilo crearet lapidem qui non esset lapis: hoc esset falsum: quia est repugnativa in quid nominis. **C** Est tamen intelligendum quod positio communis non est oino fruenda: ut enim est probatus. q.9. articulo. 2. essentia diuina est virtuale et perfectionale continens omnia creaturarum: et ita primum esse creaturarum est in essentia diuina: sed ex hoc quod diuina essentia est virtuale et perfectionale continens creaturas. sequitur quod quando deus comprehendit se quod est virtuale continentem psecutum in esse cognito apud deum sunt presentes omnes creature tanquam possibles ab eo esse: quod aliter esset virtuale continentem impossibilis quod est oppositum in adiecto. **C** Et ita habet quod primordialis ratio quare sunt possibles fieri est potentia facientis: sed prima et immedia, ea est esse possibile earum quod habet in cognitione diuina. Et per illud esse possibile quod habet in cognitione diuina fuit quod nominis consecutiva potest responderi ad omnia ista obiecta. **C** Ad primum quod dicitur quod obiectum preexistit et ceterum non est verum quod secundum: quia per consecutiva cognosci res solum habet possibile esse fuit quod nominis. **C** Ad tertium queritur super quid fundatur illa non repugnativa ad esse: domine quod sibi sufficit quod fundatur super esse cogniti in quo cognoscitur ut ens possibile: eo enim quo cognoscitur ab intellectu insalubilis: ut ens possibile fieri: sequitur quod poterit fieri: cu sic cognosci ens possibile solus dicit rem esse possibilem fuit quod nominis non haberetur quod res sit fuit essentiam suam ab eterno: sed fuit quod nominis tamen. **C** Ad tertium quod dicitur hec est quidditativa predicatione. rosa est flos: et ab eterno verum est

quidditativa est predicatione predicante quid nominis non rei. **C** Tertia conclusio est probare quod sufficiat possibilis intellectu ad fundandum non repugnativa ad esse vel fieri: probatio hoc potest deus respectu totius possibilis esse quod potest intellectus meus respectu entis fuit rationem: sed intellectus meus potest facere ens rationis cui nulla possibilis subiectiva corrigatur et substracta: sed hoc quid nominis in conceptu nominis solus ergo et ceterum probatio ma. quia ybi est causa eadē dicit effectus esse: sic est in proposito. probatio: ideo enim per intellectus nostrorum vere potest fieri hec compositione nihil est nihil/ et non hoc nihil non est nihil: quia prima non habet repugnativa terminorum in intellectu: sed quod deus ab eterno intellexit hanc quod totus mundus possibilis fuit creari: tunc in intellectu diuino non fuit repugnativa terminorum: quia sic fuisset deo impossibile creasse et ceterum. **C** Ad declarationem huius lib. 2. dis. 1. arti. 4. dicitur in quolibet. q. 11. art. 1. e. d. **C** Probatio mihi possumus enim fabricare hanc propositionem nihil est nihil/ et hoc accipiendo nihil extra genus. puta chimera est chimera: et impossibile est impossibile: et hoc comparando negationem in predicato ad negationem in subiecto praesisa omni comparatione negationum ad affirmaciones. sed ista complexio que est possibilis fuit quid facta tali precisione non habet aliquid possibile substractum. g. et ceterum. **C** De hac conclusione lib. 3. q. 3. articulo. 4. disuse tractatur. **C** Dices quod si possibilis fuit quid nominis sufficit. igitur nihil et vacuum sunt factibile: hoc enim nihil est nihil et ceterum. habent quid nominis. **C** Respondeo quod non sufficit possibilis fuit quid nominis ad hoc: quod aliquid sit res in rerum natura: quia tunc negationes et priuationes possunt fieri res: sed quando possibilis essendi importans per nomen tunc sufficit ad hoc quod fiat vera de affirmationibus. **C** Quarta conclusio est de hac quod supra probauit doctor quod creature non possunt precedere sui cognitionem nisi essent entia realia: et sic sequeretur quod distinctione idealium in deo est ex natura rei: et relatio realis. **C** Rideo primo quod non sequitur: quia per hoc quod deus se cognoscit immediate creature consecutiva resultant in esse cognito: et sic inter cognoscentes et cognita non mediata rationes representativa premie distinctione: et ideo stant simul quod creature ex natura illius comprehensionis sunt obiectiva representata et cognita: et non per distinctiones rationes in natura rei primas ante cognitiones caruimus. **C** Et ideo dixi lib. 1. di. 2. q. 3. et di. 3. 8. articulo. quod Lomentator non posuit de facto distinctionem attributorum ex natura rei: ut p. 1. z. metaphysice commento. 30. **C** Nec sequitur quod dicent relationem non curio de conclusione pro nunc: sed nego consequientiam quod non dicent relationem realem. probatur enim in quolibet. q. 5. ybi questione habetur in forma. **C** Sequitur de 3° articulo. ybi dicit doctor quod ad positionem meam sequitur quod habuerunt esse existentie ab eterno quod probat sic creature fuerunt ab eterno cognite resultative fuit actualiter existentiam. igitur ab eterno habuerunt esse resultatum fuit actualiter existentiam. Sed istud esse resultatum est esse reale. g. ab eterno habuerunt esse existentie reale: existentia que ponitur in maiori patet: quia esse resultatum est prius quam cognoscit resultative. minor etiam probata est. scilicet quod esse resultatum sit esse reale: quia precedit cognoscit resultative. **C** Secundum inconveniens: quod sequitur quod creature extra deum habent esse de necessitate nature: et nihil erit consequence: quod probatur sic illud quod habet esse a diuina essentia: ut prius omnem actionem voluntatis illud est a diuina essentia de necessitate nature. sed esse resultatum creaturarum est huius. igitur et ceterum. maior est nota ex terminis: mihi pono in prima et secunda determinatione. **C** Tertiū inconveniens quod sequitur quod deus velit omnia de necessitate nature et nihil contingenter. quod p.

bo. Sicut deus cognoscit creaturas ex hoc quod resultat cognitio earum ex cognitione sue essentie ita vult creaturas ex hoc quod voluntio earum resultat ex voluntione sue essentie: sed cognitio creaturarum necessario resultat ex cognitione sue esse entitatem sicut omnes theologos catholicos ergo voluntio creaturarum de necessitate resultat ex voluntione sue essentie: et sic oia vult necessario: et nihil contingenter. ma. pono in ultima replicatione. mi. cōcedo in omnibus replicationibus. **C**ontra pho ad ipsum sequuntur existentie eterne: probatio: quia ipse concedit quod si resultatiue esse existentie eorum fuerat cognita ab eterno quod sequitur quod esse existentie eorum prexigebat sue cognitioni: quod cognoscere presupponit esse. ergo eadem re. si secundario existentie horum ab eterno fuerunt cognite erunt existentie eterne: quia cognosci secundario est quodam cognosci: sicut cognosci resultatiue: et ita si absolute cognosci presupponit esse: utrobiusque equis tenebit. **C**ontra eodem modo reduco contra eum alia argumenta: deus necessario omnia producit: quia illud quod habet esse a divina essentia: ut preuenit omnem actum voluntatis illud huius a deo de necessitate nature. sed esse existentie sunt quod creatura fuit secundario cognita preuenit omnem actum voluntatis sicut esse sunt quod fuit resultatiue cognita. igitur et ceterum. **C**ontra eodem modo probo quod omnia nec secundario: et nihil contingenter voluit: sicut deus cognoscet creaturas ex hoc quod secundario cognoscunt ex cognitione sue essentie: ita vult creaturas ex hoc quod sunt volite voluntione sue essentie. sed cognitio creaturarum quando secundario cognoscuntur: sequitur necessario cognitionem diuine essentie: sicut quando resultatiue cognoscuntur. igitur voluntio creaturarum necessario sequitur voluntatem: et sic omnia universaliter necessario. **C**redo probo quod non sequuntur existentie eterne ad me. sed ad ipsum: quia primum argumentum possum soluere: sed non ipse. ego quidem: quia nego consequentiem quam ipse concedit. hanc videlicet: erant cognita resultatiue quantum ad existentiam suam. ergo habuerunt esse resultans in existendo. quando per batur: quia cognosci presupponit esse distinguendo. dico quod verum est de cognito quod est obiectum primarium et per se terminans non est verum de obiecto secundario quod cognoscitur ex comprehensione primarii obiecti. **N**on. **G**i artifex posset cognoscere dominum siendam comprehendendo artem domesticandam: non sequitur quod si dominus sienda cognoscit ab artifice quod eius existentia prexigitur sue cognitioni. sed sic non potest ipse respondere: quod esset petitio. cognosci presupponit obiectum suum primarium et ceterum. igitur et obiectus resultans. igitur opus et sua positione quam concedit intelligatur vel de omni obiecto quocumque modo cognito: et tunc sequitur ab eterno secundario existentia creature fuit cognita: igitur ab eterno existebat. **C**alia duo soluo contra eum: quod quando secundum dicitur in maiori: illud quod habet esse a diuina essentia ut preuenit omnem actum voluntatis huius esse a deo necessitate nature. Ita maiorem tempora sic illud quod habet esse et ceterum. ut preueniat et ceterum. dicam quod verum est si in illa preuentione quia intellectus preuenit voluntate scitur a deo tanquam ens quodam quod necessario est producendum. **E**t quod sic debet temperari propter quia ad hoc quod in posteriori producere necessario oportet quod illa necessitas esset primo scita per intellectum: quia ut supponit doctor in arguimento sub nulla ratione producere nisi sit quam est scita: sed tunc dicam in minori quod quando deus ab eterno consecutus cognovit mundum producendum quod scivit quod mundus fuit producendum sicut ens non necessarium. sed contingens. ergo nihil contra me: sed doctor qui absolute assumit positionem nec excipit illa que cognoscuntur tanquam contingenter producenda: cuiusmodi sunt oia que secundario cognoscuntur: necessario habet esse absolute procedere quod absolute sequitur: et ita

sequitur mundus necessario fuit ab eterno necessario cognitus sicut existentiam ante omnem actum voluntatis. igitur sicut existentia ab eterno necessario mundus fuit productus. **C**ontra dico quod maior est moderanda quam dicitur quod deus cognoscit creaturas necessario huius resultatiue cognitione sue essentie: ita vult et ceterum. dicam quod verum est quod sicut cognoscit creaturas necessario cognitione sue essentie. sed hoc est sicut rationem et proprietatem entitatis earum in se et sicut rationem dependentie quam habent in eum ut sic necessitas sit conditionata non absoluta: ita necessario ea vult conditionate non absolute: sed sicut rationem et proprietatem entitatis earum et ceterum. sed entitas earum in se est entitas contingens et dependentia earum in se entitas: et dependentia qua ad deum dependent est contingens. igitur et ceterum. Sed doctor qui procedit absolute maiorem nec excipit illa que sicut rationem et proprietatem entitatis et sicut per primarii obiectum. **C**ontra hoc probat Aristoteles. 12. meta. per. 12. rationes: tamen quia suba sua non esset sua actio. **C**ontra quemque intellectus est perfectio intelligentis quod per te est verum intelligenti respectu primarii obiecti: et sic perficeretur per vires. vide alia ibi et 2. quod supra. ca. 3. **C**ontra quemque de 2. articulo pro quo est aduertendum quod doctor non procedit quod de cognoscit creaturas terminatiue. huius secundario. quero quod intelligit per obiectum terminans secundario: aut accipit obiectum terminans secundario: ut obiectum secundario distinguit contra obiectum primum sicut isti quod utrumque sit obiectum per se terminans et per se speculatum: sicut posuit Theon. comento. scilicet ponendo quod de primo intellecterit se et subito creaturas: ita quod ibi non est unum per se intellectum per se sistens et terminans intellectiones diuinam. Lessentia diuina sed erant multa per se intellecta per se terminantia. scilicet deus et creatura: ita quod primo deus intelligere se tanquam obiectum primum quod omnes concedunt: et subito se transferret super creaturam: etiam tanquam super quoddam aliud obiectum per se terminans tanquam super obiectum secundario: et tunc incidit in opere. **T**heristi. falsam: quod deus non intelligit omnia intelligentendo se. sed quod est ibi multitudo per se intellectorum. **C**ontra autem accipit obiectum secundario ut obiectum secundarii dicitur illud quod cognoscitur virtute primi cogniti sic quod non sit ibi multitudo per se intellectorum: et tunc a principio suis optionis mee: quia a principio dixi quod deus cognoscendo se trahit: et precise sistendo in cognitione sui qui est totum ens eminenter ex perfectione illius comprehensionis cognoscuntur oia consecutive seu resultatiue. sed cum fuerit opere. mee frustra fuit tentare reprobare me et argumenta soluere: et argumenta que probant conclusionem meam adducere contra me per viam reprobationis. **C**ontra hoc probat ad quatuor articulos suos. In 4. articulo soluit argumenta mea quod essentia diuina terminat sicut primi obiectum creature sicut secundarius hoc ego probavi: et sic ad nihil soluit. **C**ontra articulo 3. ostendo quod huius est verum quod creature sunt secundaria obiecta: tunc melius homo intelligit solone difficultatis qualiter deus scit alia a se per cognoscit resultatiue vel consequitum est per cognoscit secundario: quod ut dictum est: cognoscit secundario est commune ad secundarios distinctum contra cognitum principaliter: et contra cognitum per cognitionem alterius. sed cognoscit consequitum vel resultatiue est determinatus ad cognoscit per cognitionem alterius. sicut relationem produci resultatiue ut procedit doctor est producere per productionem fundamen: sed clarior est doctrina per terminum restrictum ad simplicem sensum quod ad multiplicem extensus. ergo et ceterum. **C**ontra melius est ut termis quibus plane soluuntur multe difficultates quod sub quibus intellectus adscendentis manet dubius. sed sic est hic probatio: quia si queratur: cuicunq; deus ab eterno intellecterit creaturas et intellectus suus non potuit terminari ad nihil: quia hoc repugnat omni

actui an creature terminans fuerit alia essentia eterna ex parte plumbum deum. Si respondeatur quod ab eterno deus intellexit creaturem consecutivam per hoc quod intellexit se ipsum, vita et difficultas quod essentie creaturem non sunt eternae. si respondeatur quod sunt cognita sicut obiecta secundaria intellectus manet dubius an sunt eternae vel non. **P**robatio huius. si enim sunt cognita consecutiva per cognitionem primi entis ipsum sequitur quod in se non sunt entia. **S**i vero sunt cognita sicut obiecta secundaria cum obiectu secundariu sit communis eum vocem saltem non solum ad cognitum per cognitionem alterius sed ad secundum cognitionem quod distinguit contra primum et tale secundum quod est cognitum est in rerum natura: ut per primum de conclusione que est secundariu respectu principii a quo deducitur et propria passio quando cognoscitur per subiectum sicut intellectus potest manere inter duos sensus secundarii ergo recte. **I**tem si queratur quod intellectus diuinus distinguit ideas quod dicit Augustinus. si respondeant per resultatiue recte. vita difficultas probatio: quia si distinguuntur per hoc quod intellectus diuinus comprehendendo se quod est totum ens creature habent consecutiva solum esse distinctum cognitum non vacillat intellectus: quoniam intellectus distinguit: si dicatur quod sunt obiecta secundaria intellectus vacillat an distinguuntur per intelligentiam diuinam vel ex natura rei: quia si creature incorruptibles suissent eternae suissent secundaria entia: et tamen eum commentatorem suissent res aliae a deo per dependentiam ad causas finalem. **I**tem si queratur an distinguantur per diuinum negotiatuum aut simplicem. si respondeatur per resultatiue recte probatio: quia si distinguuntur per hoc quod resultant in esse cognito: quia deus comprehendit se ipsum. hec est simplex intellectus et nulla negotiatio. sed si responderetur per secundarium est negatio: quia tunc erit imaginatio quod in primo signo intelligit se et in secundo creaturam et in tertio comparatione distinguuntur idee. cum igitur plane certificatur intellectus quando videt ideas distinguuntur intellectione simplici et magnis quam multis circulationibus videtur quod ista via sit certior et planior quam alia. **I**tem si queratur an idee requirantur tantum distinctorum rationes comprehendendi preue ex parte intellectus diuinus quod videtur importare imperfectionem. si responderetur per resultatiue recte probatio: quod si cognoscantur resultatiue per cognitionem unius primi per ipsum non precepuntur tantum medietates inter intellectum diuinum et creaturem cognitionis. sed si sunt cognita secundaria intellectus potest vacillare: quia sicut principia cognitionis habent proprias species representativas medietates inter intellectum et obiectum et precedentes actum: sicut et secundario cognitionis: ut patet de substantia et accidente eum alias opiniones et de intellectu qui est habitus propriorum: et scientia que est habitus conclusionum: et sicut in Ballo intellectus potest vacillare. **I**tem si queratur an cognitione dei sit viles an particularis. si respondeatur per resultatiue recte probatio: quod si responderetur per resultatiue est sensus quod distinctorum cognoscuntur: per hoc quod deus comprehendit se ipsum quod est totum ens eminenter et sicut excluditur quod non ens cognitionis viles: quod distinctorum ponuntur cognitioni: et cognitionis viles est confusa et vicia nec particularis: quod non sunt multa per se cognitionis. sed unum ipsum: et ideo est tertia species cognitionis inter viles et particularem. sicut distinctorum cognitionis per comprehensionem illius quod est totum ens: sed si respondeatur per secundarium: vacillat intellectus: quia secundariu in communione acceptus natum est habere cognitionem viles. sicut per ipsum quedam conclusiones sunt viles sicut quedam principia: et accidentium genera sunt viles sicut secundum eodem modo potest argui de infinitis questionibus que sunt contra cognitiones dei: et ideo libentius vices resultatiue quam secundario. **Q**uarto articulo quod si veniat ad intelligentem per signum consecutiva sicut ego quod hoc non est terminare nisi derisibiliter et famose. ybi

intelligendum quod due conditiones inter ceteras impediunt quod aliqua non habent rationem finis. sed solum famose et derisibiliter. sicut respectu eius dicitur finis non habet rationes nobilis: immo viles. et si esse quod habet finem non habet rationem finis non habet rationes nobilis: immo viles. et si esse quod habet finem non habet rationem finis non habet rationes nobilis: immo viles. et si esse quod habet finem non habet rationem finis non habet rationes nobilis: immo viles. **E**cce z. 23. **A**mbo hec huius mors quam physica et psychica vocat finem derisibiliter: non enim nobilitat nos. sed viles. et consequitur in nobis consumptio qualitatum naturalium et humidi radicalis. **E**x hoc probantur duo: primus quod creatura non potest vere terminare: intelligendo quod vere terminare: ut communiter dicitur quod intellectus requirit obiectum in ratione termini: et non in ratione momentis sicut ad studium positionum arguit iste doctor: quia omnia que respectu alterius se habent: ut vilia distinguuntur conuenient vere terminare et finire et famose terminant et derisibiliter loquendo de vere terminare. sicut loquitur physica et psychica solum ponit fines ultimorum quod est nobile. sed ad creaturam creare intellectum sub hoc sensu est vile: quia propositio assumpta communiter exponitur de primario obiecto: et ibi coedit doctor quod viles. sceret. **M**inorem probat pro multiplicato: et per se primum: quod omne quod respicit aliud tantum vere et per se terminum et fines et in ipsum ordinatur: propter hoc dicitur causa causarum finium: quod omnia sunt ordinata in ipsius et physica. sed quod intellectus diuinus ordinaretur in aliud extra se: et quod ipse non esset finis totius ordinis intelligentialis. sed ipse esset propter alia et ordinaretur in aliis. esset vilitas: ut probatur et metaphysica. igitur. **S**ecundo ad postulum de secundario sic terminari ad ultimum super quod non transit actio sed consequitur actiones soli: non est terminare nisi per accidentem et famose. primum non men quod dicere aliquid terminare: et tamen quod actio sistit: et non per ipsum. sed per aliud primum hoc est proprium valde terminare: hoc etiam per ipsum. physica et psychica tenet quod relatio non terminat nisi per alia et idem in. et de habitu: quod sequuntur alia: sicut ponit in proposito de creaturis. ergo recte. **P**er ista primum ad rationes doctoris: tunc ad argumenta sua: ad primum quod argumentum quando aliqua sunt omnino conuertibilia si non est similitudina aut terminatio in uno nec in aliis: accedo et quod videtur dicitur. sed diuinam cognitionem terminari ad essentiam et essentiem suam cognitioni conuertuntur: concedatur saltem accipiendo conuertitur pro se in unicum conuertatur: et quando ulterius arguitur cognitionis diuinam non sicutur ad propriam essentiam. sed secundario ad creaturem per me. ergo non sicutur recte. sed ulterius ad creaturam terminatur: dico quod accipiendo proprie susterre pro eo super quod transit actio cognoscendi et super quod manet: et non transit ulterius in aliud per se cognitionem sic sicutur ad eam: quod contrario est error. **T**hen. **S**i tamen accipiatur improprius et famole susterre quod vocat physica derisibiliter. quod sic non terminatur actio quin aliquid potest consequi seu resultare virtute proprie actionis sicut ad productionem fundamenti segregatur relatio et finitas et alia de prima specie qualitatis sic semper coelestis quod creatura terminatur: quare non segregatur vere cognoscere. igitur vere terminat. **A**d secundum quod dicitur non minus limitatus est intellectus diuinus ad terminari quam ad cognoscere: dico quod verum est de his quibus unum non magis imperfectionem infert quam reliqua: et quod dicitur intellectus diuinus illimitatus est ad vere et proprie cognoscere. ergo ad vere terminare: dico quod primum non infert imperfectionem: quod vere cognoscere creaturem potest comprehensione sui: ut probatum est. quod per ipsum conclusionem. 4. et primum: quia omnis sapientia est perfectionis in deo sicut omnipotencia: sed vere terminare non potest comprehendere sicut oportet quod actus vere terminari: et proprie trahit super creaturem: et sic esset multitudo per se intellectorum quod modus est **T**hen. **A**d tertium quod dicitur non magis limitatus est intellectus diuinus quam voluntas. sed voluntas vere et non famose: quod vocatur derisibiliter terminatur ad creaturem non

Z. c. 23.

Z. c. 23.

Z. c. 21.

Z. c. 10.

Z. c. 15.

et infra.

Z. c. 18.

Libri

obstare ꝑ sunt sedaria obiecta. pbat: quia complacet in eis. **C** Dico ꝑ sicut de intellectu: ita voluntas diuina ppteriam essentiam volendo: et in se sistendo diligit creaturem et complacet in eis: et sic consecutus et famose tñ terminatur ad eas sicut intellectus: et est eadem ratio que pmo. quare complacet vere et non vere terminatur: quia esset multitudo p se volitorum que est eque impossibilis sicut de intellectu. **C** Ad 4^m deus vult me saluandu vere et non derisibl. ꝑ vere terminat. nego similitudinem ppter multitudinem per se intellectorum: nō enim inconveniens est deo habere plura per se producta et saluata: et sit inconveniens habere plura per se intellecta. **C** Qd pbat in 2° articulo. ꝑ sine illius op. ꝑ terminatur ad creaturem sedario: concedo accipiendo sedario per consequentem: quod probat in 3° articulo. quia argumenta sua non sunt soluta. **C** Dico ꝑ imo reducit duo argumenta per idem medium ꝑ deus vere cognoscit ea et non famose: vocando famose derisibl. igitur vere terminant. negatum est supra et appareat in simili. nam relo resultans et pma et 4^a species qualitatis sunt vere entia. ergo vere terminantia nō sequit. ynde sic debet moderari. sunt vere entia et actio qua acquiruntur non habet per se terminum primum in quo sicutur. igitur vere. **C** Reducit 3^m si bene nō cognoscunt omnia que resultant: quia non comprehendit qualiter igitur reuelantur eis aut per cognitionem resultatiuam: ꝑ non est: quie illa est naturalis nec est in potestate dei aut per terminationem. dico ꝑ 3° modo. s. illuminando eos ut videat occulta in mente dei resultati. **C** Reducit 4^m et 5^m dicēs. ꝑ vtraqz cognitio habet terminum suo modo qd concedo. in 4° articulo soluit argumen ta mea ꝑ essentia diuina terminat sicut primariu obiectu creature sicut sedariu. hoc ego pbaui accipiendo sedariu. ꝑ cognito virtute primi cogniti et ad alium intellectus habet robur responsiones et sic nihil soluit. **C** Articulo 5° ostendo ꝑ bene vto in isto termino resultatiue: et non sit in cōmento. sic quandoqz arguitur per maiorem per se notam et minorem debite sumptam sub. optime cōcluditur virtute minoris. sic est in proposito. hec est per se nota vi doctor pcedit ꝑ illud qd habet esse per esse alterius est ens per resultationem: vi patet de relatione et pma et sedra: et 4° specie qualitatis. sed per Lōmentarem creature habent esse cognitum in intellectu diuino: ut supra disuse probauit per B. deus cognoscit se. ergo optime arguitur et sequitur cōclusio ꝑ resultatiue cognoscuntur virtute pmi cogniti. **C** Itē posito ꝑ non esset in cōmento vtendum esset. pbo. Augustinus. 7. de trini. c. 4. dicit. ꝑ quia non habemus cōmune nomen per qd respondeamus ad questionē quidā tres. pp penuriam nominum conferimus nos ad inuenienduz ali qd nomen speciale vel generale et dicimus tres persone: et hoc inquit loquendi et disputandi necessitate: et scriptura nec vnam nec tres personas dicat. ergo sic in pposito. cum terminus iste sedarius sit equiuocus: ut dictum est et intelligi consecutus sit latus ad intelligi vnu in virtute alterius intelligi ꝑ ppterium est in pposito licet vtendū est. **C** Cōfirmatur modus arguendi: qui vult pbare scientiam theologicā esse affectiuam istum terminu affectiuū qui non inuenitur in scriptura opz. pbare per notius. s. per obiectum voluntatis: quia scientie lecantur per obiecta intellectus. z. 2. 6. metaphysice. tamen illud apud doctorem reputat bonum argumentum. ergo non obstat ꝑ in cōmento nō habetur resultatiue / tamen sequitur ex premissis. **C** Et eandē instantiaz facio de glorificatore qui dicitur ꝑ est subiectū theologie: nec tamen iste terminus inuenitur in philosophia: quia gloria magis pertinet ad frutionez ꝑ ad scientiaruz specificationem. **C** Item fm doctorem istud est bonus argumentum que distinguuntur fm significationem termi-

Questio

norū distinguuntur modaliter: sed natura et suppositis sūt huius. ergo et c. nō h̄ in philosophy. Iste terminus ꝑ res fz esse sua realia: de quibus hic agitur distinguūt modaliter: et tamen fm istos sequitur et est ratio mea fortior: quia maior est per se nota fm istum doctorem. et minor fm Lōmentarem: sed maior in pma ratione sua est falsa fm phos: quia affectua non est ratio obiecti scientie. et maior et sedra rōne est diminuta. vbi que distinguuntur fm modos distinguunt significandi differunt modaliter: quia tunc deus et creatura et omnia predicamenta different modaliter: sed que solo significato distinguunt different modaliter: et tunc minor erit falsa. **C** Item arguit doctor reverendus istius doctoris: aliquis pot alteri loqui per signa: sed unus angelus potest causare quodam caracheres in celo quos alius pot videre. ergo angeli loquuntur: et tamen nō habetur in scriptura ꝑ locutio angeloz est ꝑ per figuraz scriptas et caracheres. **C** Itē patet ꝑ nulla suspicio est in isto termino resolutiue: quia modus qui ponit deum realiter vere prie et distincte cognoscere creature non est suspicabilis: sed hoc pono ego per. 7. argumenta que feci et c. **C** Sequitur de 6° articulo. vbi ego pbaui ꝑ quedā absoluta accipiunt esse fm phm: et in re nō sit ita per resultationez: dicit doctor ꝑ Lōmentator errauit. **C** Contra hoc non solvit: quia nō arguebatur ꝑ verum erat: sed hoc fuit argm̄ cōtra eum quatenus allegavit Lōmentatorem pro se. et z. metaphysice. igit̄ aliter ꝑ nō sequitur dependet sicut a causa finali. ꝑ habet esse resultatiue. **C** Contra per descriptionez resultatiue illud dicitur accipere esse resultatiue qd accipit esse consecutiue: et per modū cuiusdam sequele sic ꝑ est in eis per hoc ꝑ aliquid aliud est sicut de relatione et fundamento: ut cōcedit doctor: sed Lōmentator et Auic. sic dicunt eterna accipere esse a deo: ut a causa finali. s. eto ꝑ deus fuit in rerum natura et intelligebat se esse ens per essentiam et pmi et pmus et princeps oportuit habere ciues et civitatem: et nō per translationem de potentia ad actum: quia hoc est de imperfectione cause ꝑ nos idigimus motu ad hoc ꝑ fiat qd intendimus. igit̄ intelligentie sue et celoz eius civitas statim fuerunt in esse p hoc ꝑ a deo fuerint intentata fz viā consequendi. verba sunt Auic. 9. metaphysice. c. 4. et imaginatio Lōmentatoris. 1z. metaphysice. cōmēto. 4. 4. **C** Ad aliud de qualitatibus r̄sides: di p̄imo ꝑ qualitates pme et quarte speciei non habent esse resultatiue. sed ad ea terminatur actio: et si non immediate ex p̄sequenti tamen et media te seu secundario. sed aliter est de relatione que pducitur resultatiue ut dicunt in sedra response. **C** Seco dicunt ꝑ non inducitur instantia in mere absolutis. sed in cōnotanti bus respectum. **C** Contra pmas est Aristo. 7. physi. vbi dicit ꝑ in formis et figuris et habitibus videt esse ꝑ est alterationis. **C** Respondet nō est aut sed in his que sunt cum quedam alteranz nota in habitibus. **C** Item miror ꝑ dicit ꝑ aliter est de relatione fz de habitibus. s. ꝑ nō pducit neqz mediate neqz immediate: h̄iū p̄z rōne / certū est ꝑ relo nō est ens per creationem. sed per resultationez: vi doctor cōcedit. igit̄ est per translationez de potentia in actu. sed propriū est agentis transserre de potentia in actu mediate vel immediate: immediate si sit idem fundamento: mediate si differat. igit̄ minor p̄z. 9. metaphysice. vbi pbat p̄hs ꝑ v̄r actus precedit potentiaz: quia omne qd est in potentia pcedit in actu per agens: et Lōmentator. 1z. metaphysice. cōmēto. 4. 4. vbi ponit eterna non dependere a deo in genere cause efficientis: qz nō pcedunt de potentia in actu: ut dicit ꝑ non habet agens nisi superficienius: qz ppter est agentis extrahere ad actu ꝑ fuit in potentia. **C** Item omne quod non est per se ens: et si nunc sit et prius non fuit naturalis qd dico ppter creationē necessario mutat: qz aliter

se haberet nunc sicut prius: et sic non esset nunc sed omne quod mutatur per se vel per accidens. ergo cum relatio pater nitatis nunc sit et prius non fuit, accipit esse per mutationem mediatam vel immediatam. q. 7. pby. vocatur per se vel per accidens. Contra istam responditionem probo tres conclusiones que omnes sunt contra cōnotatiuum ut videam modum doctoris cōcordandi contradictiones que videntur in Aristotele: quia alii posui modum meum. Prima cōclusio est: quod habitus et sunt formaliter relativa per regulam Aristotelis in predicamentis que est talis quod si in ali quo quod relativa dicitur sunt plura: si illis cōscriptis adhuc eius esse ad aliud se habere ipsum est realiter relatiuum ponit exēde domo bipede: et aitali: sed a fortitudine iustitia scientia que sunt habitus circumscripito quod sunt accidentia qualitatis et huius: adhuc fortitudo est respectu ardui: iustitia ad reddendum alteri quod suum est: scientia ad scibile. ergo et. Item secunda regula: inter que est habitudo aletatis et positionis et non solū inherentie et unionis sunt vere et formaliter relativa. ubi erga inter partem et totum: ut alia alatū et. et accidentis ad subiectum: ut scientie ad scientem. s. metaphy. sicut est relatio realis: quia est sola habitudo unionis: s. inter scientiam et scibile est relatio realis ibidem in. s. que est ibi habitudo oppositionis: sed fortitudo: et scientia et. non solum dicunt habitudines disponant subiectum: sed ut opus bonum faciant. et ethicorum. virtus est que perfectum et. Secunda conclusio: quod sit pura relatio primo per formam per quam arguit pbs. 7. pby. s. sic in ad aliquid non est motus virius est ad aliquid. igitur: quero qualiter in maiori accipiatur ad aliquid si pro pura relatione: et minor deberet accipi sub eodem sensu ne sit fallacia accidentis: habetur propositum si pro relatio falsa est maior: quia omnis motus terminat ad aliquid vere relatiuum: quia omnis motus terminatur ad aliquid productum: et omne productum relativa dicitur ad producentes. Secdo probatur idem: quia pbs et Lōmentator accipiunt banc in ad aliquid non est motus ex. s. physico: et dicunt: sed in s. accipitur pro pura relatione. pbatio: in s. enim vult pbs probare quod ad relationem non est motus ut distinguit contra alia predicationa. Inquirit enim in quibus generibus est motus: et maxime distinguit ibi relationem contra fundamenta. s. contra substantiam qualitatatem qualitatem: ut ibi patet: sed relatio ut distincta contra fundamenta est formaliter et pura. Tertia conclusio: quod sunt formaliter absoluta dicit enim philosophus in. 7. quod virtus est perfectio: quod probat: vnuqdoz enim tunc nihil restaret vltius cognoscendum quin in principio virtualiter contineret: ideo intellectus meus diceretur terminari ad primū pncipium per se: et ad omnes eius conclusiones consecutivae vel resultatiue: sic posuit Lōmentator de intellectu divino respectu sui et creaturem. Quod isto modo essent ille cognitus. p. 3. quia totum illud quod continetur in obiecto virtualiter aut eminenter totum exprimitur in actu cognoscendi formaliter et distincte: sicut si aliquis comprehenderet ens: omnia entia essent in eius intellectu expressa: sed non esset consecutivae: quia illud quod est formaliter intelligibile esset pnum intellectum: et quod virtualiter consecutivae: s. ens sub intentione entis est formaliter intelligibile: alia vero virtualiter in illo positum quod ens virtualiter seu eminenter contineret entia sic est de deo quantum ad vtrunqz istorum. Sequitur de 2º articulo. ubi probatur quod sequitur deus cognoscit creaturem resultatiue. ergo terminatiue: quod sicut se habet cognoscens ad cognoscendum sic essentia cognita ad terminantem. sed deus: ut cognoscens ex perfectione cognitionis essentie resultatiue cognoscit creaturem. ergo ex perfectione terminationis ad essentiaz terminabitur ad illos. Item terminari est ex intrinseca ratione obiecti: tunc

quero aut cognitionis dei terminatur ad creaturem: et habetur propositum: aut ad essentiam diuinam: hoc falso: quia que ad essentiam diuinam terminatur est beatifica: sed cognitionis quia deus cognoscit creaturem non est beatifica. s. p. f. non ppter illa: sed ppter te solus beatus. Item si cognoscuntur resultatiue: igitur beatus videns essentiam potest omnia videre: hoc falso: quia tunc perirent revelationes. Secdo probant argumenta sua quod conclusio mea est falsa: quia cognitionis resultatiua differt ab eo a quo resultat seu ab eo ad quod consequitur sicut relatio a fundamento per me. sed cognitionis creaturem resultat ex cognitione essentiae. ergo differt: et ita est alia dei cognitionis creaturemarum et essentiae. Item cuz dicas quod ex perfectione actus qui est circa eentiam diuinam resultat cognitionis creaturemarum: aut accipitis resultatiue respectu istius cognitionis diuinae in ordine ad creaturam: et hoc falso: quod omne relatiuum coexigit suum correlatiuum. cuz igitur cognitionis diuina sicut essentia est eterna igit creature essentia ei et non. aut resultat ut absolutum quod non est: quia ab absoluoto non resultat absolutum nisi mediante productio. Tertio ad illud quod induxi pro simili quod sicut producto fundamento resultat relatio actione agentis precise terminata ad fundatum: et non transente super relationem sicut super terminum sic in proposito cognitionis dei terminatur ad essentiam: et non transit super creaturam sicut super per se cognitum: imo ex perfectione comprehensionis essentie resultat cognitionis creaturemarum. Respondet quod non est simile: quia secus est de absoluoto et respectu. Iz enim respectus resultat perfecte: fundatum tamen absoluoto non: sed requiritur vltius productio qua producatur in fundamento. cum igitur cognitionis sit aliquid absolutum non est in rerum natura per resultatiuem solaz. Ideo dicit conditionem negatiuam. s. quod deus non cognoscit creaturem resultatiue soli: dicit tamen quod deus cognoscit creaturem que sunt extra se. Et probat hoc sive de intentione Lōmentatoris sicut deus habet creaturem istas tanqz quedam obiecta in arte sua: dicit enim. 1. 2. metaphysice commento. 37. quod deus habet eas arti similia 7. 9. metaphysice commento. 19. sed artifex cognoscit artificialia sua. ergo et. Secdo quod creatura attingitur per scientiam dei. ergo per intelligere dei antecedens. 3º p. 1. 2. metaphysice commento. 51. vel. 36. ubi dicit quod scientia dei est causa terminata. 3º quia deus solicitat circa creaturem. ergo eas cognoscit: antecedens p. 37. commento. Quarto: quia libro primo de celo dicit Lōmentator deus induxit me in banc veritatem. sed doctoz non dicit discipulum ad veritatem nisi noscendo eam. igitur et. Primo pbo quod non sequitur deus cognoscit creaturem resultatiue. ergo terminatiue. proprie loquendo de obiecto terminante super quod transit actus cognoscendi sicut super per se cognitum. Secdo probo quod conclusio mea. s. quod cognoscit creaturem solum consecutivae vel resultatiue non est falsa. Tertio quod responsio ad argumentum est insufficiens. Quarto: quod conclusio sit vera et de op. Lōmentatoris quod deus cognoscit aliqd extra se. tamen loca commento que pro se allegat non probant hoc: et ista quatuor sunt quatuor articuli sequentes. Sequitur ergo de. 3º articulo. ubi primum probatur sic. omnes negant deum quoquo dependere a creature: concedunt cum habitudines dei ad creaturem ubi non sequitur dependentia. sed si deus cognoscit creaturem sic quod sunt obiecta super que transit cognitionis diuina: et tanqz super per se speculatiua deus dependebat a creature: sed si cognitionis creaturemarum consequatur aut resultet ex hoc quod deus comprehedendo et sistendo in ista comprehensione sui cognoscit ea non depedebit. et stant illi quod de cognoscit creaturem psecutivae: et non terminatiue. Probabo minoris: quod ab illo depedet aliqd vocado depedere necio coegeret quod non

Lom. 32

Articls tertius.

existente ipsum non est. sed posso q̄ creatura terminet cognitionē diuinā tāq̄ illō sup qđ p̄ se trāfit cognitio diuina & tanq̄ per se s̄sistens cognitionem eius non ea existente cognitio dei nō erit: quia actus non potest esse quin requirat suum per se terminū: & hoc cōcedit in sc̄do articulo. Iz forte actus possit esse sine obiecto in ratione manentis. ergo zc. ¶ Probat̄ sc̄de partis minoris, per oppositū ab illo nō dependet aliquid quo nō existente nihilominus ipsuz erit: sed existente vel nō existente eo qđ cognoscitur resultatiue nihilominus cognitionē diuina perfecta erit: siue enim creatura sit: siue non sit: deus ab eterno eam cognovit cognoscēdo: siigitur zc. ¶ Item cōceditur in respondendo q̄ actio agentis p̄t terminari ad fundamētum relationis per se: & non ad relationem nisi resultatiue. sed hoc non esset verū si consequentia esset necessaria actio terminata ad aliquid resultatiue. ergo terminatiue. igitur zc. ¶ Item si aliquod obiectum sit per se infinitum: si ipsuz per se terminat actuū & infinitum/impossibile est q̄ aliquid obiectū secū cōcernat in terminando: quia si sit ipsum non erat infinitum: s̄amen si ad obiectum consequatur vel resultat simul cum eo non est impossibilē. verbi grā. quando deus ab eterno cōprehē debat essentiam suam infinitam in intelligētia diuina con tinebantur rōnes oium creaturarū. sed hoc non potest esse q̄ fuerunt per se cognite: qz tunc essentia diuina nō fuisset obiectū infinituz & adequatum: ergo fuerunt obiecta cognita resultatiue: & cōsecutiue. sed si ista cōsequētia esset bona deus cognoscit creatureas resultatiue. ergo terminatiue non esset maior incompossibilitas uno modo q̄ alio. igitur nō sequitur cognoscit creatureas resultatiue. ergo terminatiue. ¶ Propter solutionēz argumentoz est intelligēndū q̄ terminus terminans vel finis finiens quod pro eodez habeo potest accipi dupl̄. uno modo per se & p̄prie: & sic vocatur finis vel terminus illud super qđ transit actio agentis: & in quo s̄istitur & finitur. sic vocatur terminus in generatione substantiali forma substantialiē: in alteratione qualitas. in augmentatione q̄ritas. ¶ Alio modo famose: & sic dicit finis vel terminus illud qđ est vltimū post actionem finitam. Etiam si actio terminē ad aliquid aliud p̄nus ad qđ ipsuz vltimū cōsequitur. & sic relatio potest dici tres quia producta forma per generationem vltimam qđ sequitur est relatio. ¶ Hec distinctio potest accipi a pho. z. phy. vbi dicit q̄ finis accipitur pro vltimo: & pro vltimo nobilitate acquiritur & subdit q̄ vltimum non dicit finis p̄prie nisi sit vltimuz nobile & dicit q̄ dicere q̄ vltimū vt mors esse finem est sermo derisibilis. ¶ Sic in proposito si iste doctor loquīt̄ de obiecto per se & p̄prie terminante: & s̄istente sicut imaginab̄. Themistius: q̄ deus intelligēdo se subito transit super creaturā tanq̄ super obiectuz per se terminans sic cuz Lōmentatore nego sicut & in precedenti qōne negauit q̄ creatura sit obiectuz terminans respectu intellectus diuini. ¶ Si aut̄ loquāt̄ de obiecto terminante famose sic videtur posse cōcedi q̄ creatura resultatiue cognita est obiectū terminans: est enim vltimuz q̄ cognoscit deus: & hec conclusio. scilz q̄ terminat resultatiue q̄ est in proprie & derisorie terminare. sequit̄ recte inferendo conclusionem ex premissis doctoris. ¶ Per hoc ad argumentum p̄m quando dicit̄: sicut se habet cognoscēs ad cognoscēre: sic essentia ad terminare: dico q̄ reddēdo singula singulis potest cōcedi q̄ sicut deus cognoscens cognoscit se essentialiter & p̄ncipalr & creatureas resultatiue tanq̄ conscientiae: & vltimā cognitam. sic essentia diuina cognita est obiectum per se: & p̄prie terminans super qđ dicitur per se transit actum: & in quo s̄istitur creature cognite resultatiue sunt obiecta famose: terminantia. s. quia vltima cognita: & vilia vt loquāt̄ Lōmentator de vilescere. ¶ Per idem ad

z^o quando dicit̄ terminari est de intrinseca ratione obiecti: dico q̄ hec p̄positio nō est concedenda absolute: sed sic tē peranda: terminare est de per se ratione obiecti qđ verum est reddendo singula singulis: & sic cōceditur in proposito q̄ obiectum super quo transit actio: & in quo per se s̄istitur per se terminat: & obiectum super qđ non transit actio. sed solum cognoscitur consecutiue terminat resultatiue seu famose. s. quia est qđdaz vltimum qđ derelinquitur de perfecione actionis circa se per se terminum. ¶ Et quando vltius dicitur. si cognitionē qua creatura cognoscitur terminatur ad essentiaz diuinam. ergo cognitionē creature beatificat dicitur q̄ non sic terminatur ad essentiaz: qm̄ vltimate cognoscitur creature: iz hec sit resultatiue: & ista est beatitudo accidentalis. ¶ Ad 3° quando dicitur. ergo beatus cognosceret omnia: dico q̄ verū est. si comprehensiuē cognosceret: quia ad comprehensionem sequitur cognitionē totalis resultatiua. ¶ Sequit̄ de 4° articulo. vbi dico q̄ cōclusio mea dicens q̄ deus cognoscit creatureas resultatiue est vera: & quia nō respondit ad aliquod de argumētis meis ideo ad hoc probandum resumantur argumenta quibus hoc p̄baui. q̄ precedente arti. cōclusionē. 4° & articulo. z. ¶ Itē quia reducit ad hoc inconveniens & in deo esset alia cognitionē. probo q̄ non sit omnino inconveniens: quia sancti & doctores p̄cedūt q̄ deus scit seipuz per essentiam suā & q̄ scit alia per rationes ideales. ¶ Dicit Augustinus sed. q. alia rōne conditus est homo alia equus: sed qua ratione rationes cognoscēdi quibus cognoscit se & creatureas possunt in deo distingui fm̄ rōnem: eadē ratione & actus correspondentes talibus rationibus: quia multiplicato uno relativorum multiplicatur reliquum. ergo zc. ¶ Item p̄hs vult q̄ actus distinguunt̄ ex terminis saltem fm̄ rationem ex pte agentis: vt liquefacere & cōstringere in sole. sed in proposito sunt diversi termini cognitionis/ saltez famose accipiendo terminos. ergo zc. ¶ In p̄posito tamen est aduertendū q̄ hec difficultas potest pertractari tripliciter. uno mō de distinctione cognitionis passiue/modo quo dicimus duas cognitiones quādō sūt duo passiue cognita: & isto modo nō videtur hic magna difficultas: qm̄ sint due cognitiones saltez fm̄ rōnez: quia motus & simili operationes distinguitur per terminos: quia scientie secantur quemadmodum & res. ¶ Sicut ergo si vnu motus terminaretur ad diversos terminos distinguere per diversos terminos saltez ratione: sic & operatio. ¶ Alio modo: de distinctione cognitionis actiue: & hoc cōtingit dupl̄. uno modo q̄ imaginemur q̄ deus comprehendendo se qui est tota entitas eminēter comprehendit creatureas distincte sic q̄ ex parte dei cōp̄bentis p̄refigant̄ distincte cognitiones formales actiue quibus distinctis ex parte cognoscētis correspōndeat in creatureis cognitionis quedā distincta esse cognita fortiter sic formalr q̄ distincta cognitionis actiue sumpta actiue dico saltem grāmaticaliter q̄ previa passio inferat distinctum esse cognitionuz. ¶ Sicut cognitionē qua cognosco rosaz: & qua cognosco olivam: inferunt rosam esse cognitaz & olivā esse cognitam. ¶ Et sicut vlr actio infert passionē fm̄ hoc q̄ passio est effect̄ illatioz actionis. ¶ Alio mō q̄ cōprehēsio actiua qua deus se comprehendit & omnia alia: maneat in se penitus adunata: & indistincta re & ratione quātū est ex parte cognoscētis & cognitionis actiue: quia tum virtute comprehensionis actiue dei qui est tota entitas cōsecutiue cognoscuntur ipse creature fm̄ qđz suuz esse distinctū: & que distinctum cognitionē esse passiū habent ac si distinctis comprehendētibus actiuis cognoscētentur: & quia tale distinctuz esse cognitionē coexigit cōcomitāter aliqua distinctionē in actione: iō ex distōne formali passiua ipsaz scilz cāz in esse cognitionē coexigit cōcomitanter seu resulta-

tiue: aut p̄ster distinctio formalis correspondēter in cognitione actiua eo mō quo multiplicatis effectib⁹ multiplicātur relones in agente salte fīm rōnē: qz vlr multiplicato vno relatiuɔ necessē est aliud multiplicari fīm rōnē salte: et in isto z° intellectu nō videſ magna difficultas quin cuſ creature ſint diſtincte cognite paſſiuē: qm̄ hoc ſit salte cōco mitanter: aut cōſequenter diſtinctis cognitionibus actiuis illatis a corelationibus paſſiuē: non tamen cognitionibus actiuis p̄mis paſſibilib⁹. **C** Probatio: qz cognitio qua de cognoscit creatureſ quacuqz agnitioſ ſue adunate ſue diſtincte eſt equiuoca respectu creatureſ: quia mediātē cēnia diuina que eſt obiectū equiuocū respectu creatureſ: ſed agens equiuocū agit diuersos effectus formaliſ nulla diſtincione formaliſ preuiā ex parte ſui: ſed ſolū ſibi illata ex eſte cubiſ. p̄z de ſole. ergo z̄c. **I**tem pbatum eſt dīl. 36. ar. 3. qz nulla diſtinctio exiguit in deo cognofcente creatureſ niſi ppter cōdītōne pdictor⁹ et cognitor⁹: qz argueret im perfectionē in deo. ſed diſtinctio que accipit ex parte pdictor⁹ et cognitor⁹ eſt illata agenti a paſſione nō preuiā. ḡ z̄c. **H**oc ſolum cōſerendo dixerō. **A**d argumēta ad p̄m quādo dicit qz cognitio diſſert ab eo ad qd ſequit̄ ſeu reſulat̄/reſpondeo qz ſi loqueris de dīa accepita ex parte cognitionis paſſiuē verū eſt ſi ex parte cognitionis dei actiue que ſit. qz preuiā per quā infeatur diſtinctū eſſe cognitū: ſicut qz intellectus cognoscit diſtincte roſam et oliuā inſertur qz habet diſtincta eſſe cognita: quia paſſio eſt effect⁹ illatioqz actionis ſic p̄t negari. **S**i x̄o loquaris de diſferētia cognitionis actiue illate a diſtinctis eſſe cognitionis paſſiuē ſicut in ſole diſtinguiſ liquefacere: et p̄ſtrangere ppter lutū conſtrictum: et glacieſ liquefactā ſic p̄t concedi. **A**d z̄m qz arguiſ aut reſultat ſicut aliqua cognitionis absolute aut accipiſ reſultationem pro respectu ad creatureſ dico qz p̄t accipi pro aliqua respectiua cognitione: et quādo arguiſ. ergo creature paſſiuē cognita ſuit ab eterno. dico qz ſi loqueris de eſte ab eterno quātū ad reale entitatē in ſe non ſequitur niſi intellectus diuinus acquireret ſciāz a rebus. **S**i x̄o loquaris de eſſe cognito ab eterno. ſic cōcedo qz deus cognoscens bz creaturez corellatiuā: qz tunc habet deus cognitionis: et creature cognita. et hoc eſt quedaz corellatio: qz nō ſequit̄ deus cognouit eſſentiam rei ab eterno. ergo ſuit ab eterno quātū ad eſſe reale. p̄batio: quia ab eterno cognovit eſſentiaz rei quā nunc bz in tempore. ſi igitur cognitione inſert illud exiſtere qd eſt cognitionis ſequit qz creature exiſtit ab eterno eadem eſſentia quia nunc exiſtit. hoc pbatur in ſolutione qd̄nis. i. z. qz nō op̄z qz ſi deus cognofceret creatureſ ab eterno qz oporteat eis habere eſſe reale. qd̄li. z. vbi habeſ qd̄ de hoc. **S**i querar̄ an diſtincte habitudines que impoſtant per cognitionem dei vt respicit eſſentiam diuina et creatureſ cognitionis ſit ex natura rei vel ab intellectu ſolum poſt pot dīc vt in queſtione de attributiſ. lib. i. dī. z. q. z. z. qz ibi de hoc dictum eſt de relationibus a natura rei nō realibus. **S**equit de 5° articulo. doctoſ r̄ſdet qz verum eſt qz relatio pducitur reſultatiue pductione fundamenti: ſed cognitionis creatureſ ſum: non qz reſultatiue pducit cōuenit reloni nō abſoluto. **C**ontra/probatio qz pcedit intentū: quia nō pono nec aliqz: quia cognitionis creatureſ ſum reſultet in deo p̄ hoc qz cognoscit ſe tanqz res diſferens a cognitione: ſed diſſert per reſpectū rationis quem naturaliter cognitionis ſum cōnotat ad creatureſ: ſed a maiori: ſi relatio realis p̄t reſultare ad pductionē ſum fundamenti: et relatio rōnis que ſequit ſum fundamenti qz dico p̄p relationes fabricatas per intellectuz. pbatio huius/relationis enim etiā realis pducit ſum reſultatiue eſt ppter debilitatē ſum ſui: ſed relatio rōnis eſt debilioz. **O**r x̄o relatio rōnis poſſu ſequi ſumfundamentū. p̄z ſicut enim ſimilitudo ſeq̄

fundamētu ſine omni fabricatione ſtellectus ſic habitudo accidentis ad ſubiectum ſequit̄ naturaz accidētis: et tamen illa habitudo eſt rōnis ſolum: vt pbatur. 5. metaphyſice. qz ſcia nō dicit ad ſcientem niſi ſola rōne. ergo ex natura cognitionis diuine qua ſe cognoscit poſt eſt fundare reſpectuz ad creature ſiſ ſit reſpectus rōnis. **C**z° contra hoc qz neget absolutuz poſſe habere eſte per ſolam reſultationem: et qz in iſta qd̄ne diſputamus de intentione Lōmentatoris an poſuit creature ſum cognitioni ſolum reſultatiue: et nō diſputamus de veritate /ideo diſputabiliter arguo. pmo. pbo qz Lōmentator poſuit aliqd̄ abſolutū accipere eſte ſolū per reſultationem: qz accipere eſte per cauſam agentem eſt accipere eſte per productionem proprie dictam: ſed accipere eſte p dependentiam ſolum ad cauſam finalē hoc eſt accipere eſte ſolū reſultatiue: quia hoc nihil aliud eſt dicere niſi coqz finis eſt ita conſequunt̄ ad eius eſte. ſed Lōmentator poſuit qz ab eterno oia incorruptibilia que ſunt abſoluta accipient ſum eſte a deo ſicut a cauſa finali. ergo i. Lōmentator dixerit faſluz: tamen iſte doctor qui de intentione Lōmentatoris pbatur fuſſe qz deus ſcīt alia a ſe: non dīz negare quin deus poſſit ſcīre alia a ſe reſultatiue: etiā ſi iſta cognitionis eſteqz reſumta diſſeret a deo. pbatio mi. primo per p̄m. z. metaphy. vbi loquit̄ de cā efficiēt: dicens qz il lud qd̄ eſt maxime tale in vno quoqz genere eſt cauſa oib⁹ aliy: ponit exēpluz de igne qui eſt calidissimus de quo certum eſt qz eſt cā efficiens poſtea ſubdit qz eterna nō habet cauſaz: dicens quapropter ſemper exiſtentiu principia eſte veriſiſima neceſſe eſt: non enim illis cā eſt aliquid vt ſint. ſi non eſt vere ſimile qz velit equiſocare de cauſa in tam breuibus verbis. ergo negat eis cauſaz efficiēt. **E**t hoc pbatur rōne. i. z. metaphy. cōmēto. 4. 4. ſic agētis pprie eſt extrahere qd̄ eſt in potentia et facere in actu ſed eterna nō habet potentia precedente actu ſuum vel eſſe ſuum. ergo nec cauſam agentez: cōcedit igē qz non habet agēs niſi ſuperſicietenuſ. **P**oſuit iſit Lōmentator qz ſoluſ habent de cauſis extiſtencis ſinem: et de iſtrinſecis formam. vñ. 4. de celo. cōmēto pmo dicit: res enim eterne nō habet agēs niſi ſum ſimilitudinem neqz ſum eſt ex quatuor cauſis niſi ſor male et finalez: et ſi habeant aliquid. q. agēs non erit niſi in quātū eſt forma illi et conſeruans iſum. **C**z° pbo qz eſt contra veritatem. quia que ſunt de 4° ſpecie qualitatis ſum abſoluta: qz aliter genus non predicareſ vniuoce de oib⁹ ſum ſpeciebus ſicut nec ens vt pbatur. 3° metaphy. qz predicator de abſoluto: et reſpectivo. ſed figure et forme que ſum de quaſa ſpecie qualitatis ſolum pducunt̄ reſultatiue. iſit et z̄c. **P**robatio. mi. p̄hs pertractans. 7. pbys. iſta queſtione an in figuris formis et habitibus et horuſ remotioſibus et acceptionibus ſum alteratio dicit qz nō eſt alteratio in biſ: ſed hoc ſunt cum quedam alterant̄. **P**onit exēplum qz cum materia frigida vel calida ſuerit alterata. cōsequit qz materia ſum cōdenſata vel rarefacta: et vt dicit hic manifestum eſt qz alteratio eſt circa calidum vel frigiduz ſed non circa densitatem vel raritatē: ſed ſolum cōſequunt̄ cum res rarefacta vel condensata accipit aliam formā et figuram. ergo forma et figura non acquirunt̄ per alterationem. ſed ſolum cōſecutiue reſultant. vide ad hoc multa argumēta ibidē. Aſtoteles ponit exemplū de forma ſtature: et forma domus: et huius: que non ſunt forme acquiſite p actionez artificiis: ſed conſequunt̄ ad cōpoſitionem lignorum et cōiunctionē et copulationem colorū: et huius. **I**tez habitus/virtutes et malitia ſunt abſoluta: et tamen non acquiruntur per actiones: ſed reſultant ad terminos aliarū actiōnum. pbatio maioriſ: quia p̄hs pbatur qz virtus et habitus ſunt quedam perfectiones: et malitia et corrūptio/remotio perfectionis: quia tunc vnuqzqz maxime eſt perfectus qz

Libri

6° artic.

L.c.51.

pōt attingere p̄prie virtuti. s. in generando suum simile. s. qd est p̄ncipiū generationis et corruptionis est absolutum. igit r̄c. pbatō mi quia pulchritudo et fortitudo et sanitas: et huiusque sunt virtutes naturales/non sunt per se termini alterationum, sed cōsequuntur alterationem que est cōmēnsuratio humoz. C Aliud exēplū est de ebrio: et de dormiente qd̄ eis cessant turbationes et somnitiones reuertuntur ad naturam: et postiū bñ iudicare: ita qd̄ potestas non fuit tūc nouiter acquisita: sed solum reuertit finitis motibus turbationum et somniationū. sed qua ratione potestas potuit reuerti tanq̄ effectus solū resultando eadez rōne potuit a p̄ncipio insuisse tanq̄ effectus resultans quādo p̄ncipalr̄ p̄ducebas anima in corpore: et sic habemus q̄ntū ad tres species qualitatis qd̄ p̄st resultatiue pd̄uci. C Segē de. 6. arti culō, vbi de hoc qd̄ dicit qd̄ intentio Lōmentatoris fuit qd̄ deus cognoscit que sunt extra se: lz veruz dicat iste doctor: in hoc tamen argumēto exercitū pbo cōtrariū: quia cum Aristoteles arguebat quidē nō. 1z. metā. per tria argumēta et finalr̄ cōclusit qd̄ si sic/vilesceret intellectus diuinus. Lōmentator videns qd̄ contra Aristotelē erat euidentis argm̄. s. qd̄ in deo esset imperfēctio: qd̄ ignorātia est imperfectionis r̄ndet qd̄ nō est imperfectionis: qd̄ ignorare aliqua. s. vilia mens est qd̄ scire ea: sed qui ponit se pro defensione alicuius cōclusionis soluendo contraria videſ illius intentionis quā defendit. ergo Lōmentator fuit intentiōis qd̄ deus nō cognoscet eas. C Itz aliud argumentū fuit cōtra Aristotelē: qd̄ alterū priuatiuox videſ incē nečio in apto nato. sed deus cum sit intellectualis nature: imo tota natura intellectualis eminētē natus est ad totaz scientiam. qd̄ si nescit oia est sub ignorantia aliquoꝝ. C R̄ndet Lōmentator qd̄ istud argumentū posset defendi dicēdo: qd̄ neqz habitus: neqz priuatiuox. s. neqz scia neqz ignorātia creaturaz nata est deo inēt. Sed ista soluz īsunt intellectui que nō est sua actio. C z° hoc videſ ipse pbare in fine cōmēti sic: omnis scia aut est v̄lis aut particularis: sed scia dci non est v̄lis: quia scientia v̄lis est in potētia que repugnat deo: nec particularis: quia particularia sunt infinita: et hoc loquēdo de infinito qd̄ cōsequit māni nō de infinito in vigore. sed infinitū qd̄ consequitur mām repugnat deo. ergo r̄c. C Item L̄bēni. posuit qd̄ deus cognoscendo se subito cognosceret creaturas: lz Lōmentator dicit qd̄ nec intelligit verba Aristotelis nec demonstrationē: nō verba: qd̄ nos dicim⁹ ex verbis Aristotelis. qd̄ deus intelligit se: et nihil extrinsecum: qd̄ demonstrationes sue pbant qd̄ in deo idem est intelligens: et intellectū: lz frustra cōtradiceret sibi p̄ verba et demonstrationes nisi esset opinioñis p̄trarie. ergo r̄c. C Nec mouent auctoritates qd̄ adducit iste doctor: quia quādo dicit qd̄ Lōmentator dicit qd̄ scia dei est causa rerū dicerent errātes cum Lōmentatore qd̄ veruz est qd̄ scia qua scit se: et nihil extrinsecū est cā rerū. vnde Lōmentator habuit istam īaginationē qd̄ sicut motus quo celū mouet de necessitate nāe est cā generationis in inferioribus nihil sciendo de eis/ ita posuit qd̄ deus scit a se nihil sciendo de creaturis de necessitate nature sue scie pd̄ducit omnia. C Ad z⁹ quādo dicit: qd̄ ista pd̄ucuntur a deo tanq̄ similia arti: dicerēt qd̄ artificialia dicunt̄ produci artificialiter: et quia pd̄ucunt̄ ab agente intellectuali: et qd̄ sunt a seipſis intellectis sicut domus extra a domo intellecta in anima. sed istud z⁹ est imperfectionis in intellectu artificis qd̄ per se nō potest. pmū est perfectionis: et ideo qd̄ tum ad pmū cōcessit Lōmentator qd̄ producant similia arti: qd̄ ab agente intellectuali. C Ad z⁹ diceret Lōmentator qd̄ deus est solicitus de oibus sollicitudine influxus nālēs: et generationis/nō sollicitudine intellectuali cadēt super ea: scut celum est sollicitū. C Ad vltimū quando dī: qd̄ deus induxit eum in veritatē diceret qd̄ hoc fuit inductione nāli-

Questio. XII.

qua dispositus bene nālia: et pbant similitate: et per se et mediātibus causis alijs: posuit enim qd̄ vnu melius intelligeret qd̄ altus: etiam si vnu esset intellectus oiuū: quia meliora haebat pbant similitatē: et quādoqz conuenientiores dispōnes nāles a p̄mo p̄ncipio et a celo: et alijs celestibus. C Ex his cōcludo qd̄ op̄z eum incidere in cognitionē resultatiua: qd̄ cōcedit qd̄ deus scit ea que sunt extra se: et hoc nō bñ a Lōmentatore: vt pbatum est per istas auctoritates planas qd̄ adduxit nec per alias quas ponit Lōmentator in defendēdo Aristotelē vt pbatu est: sed per eas habet totū ſuū. igit qui vult per intentionē Lōmentatoris saluare p̄positū op̄z recurrere ad auctoritates Lōmentatoris altercativas: lz altercatio sua fuit specialr̄ cōtra L̄bēni. vt p̄. 1z. metā. cōmēto. 51. post mediu: et ibi dicit contra eum p̄mo qd̄ deus scit se et nihil extrinsecuz: et z° dicit aliam p̄positionē qd̄ de⁹ nō dicit ignorare ea que sunt hic: sicut si aliquis sciret calorem tm̄ non dicit ignorare calorem in reliquis calidis: sed scire se tm̄: et per seipſuz tm̄ scire alia hoc vocatur resultatiue: sicut pd̄ucere fundamentū tm̄: et per preciam pd̄uctionē fundamenti relonē consequi hoc est relonē resultatiue pd̄uci: vt cōcedit in responsione ad exēplū meū. igitur iste doctor venit in opinōē meā de cognitione resultatiua. Qd. XII.

Vtrū deum cognoscere alia a se resultatiue seu cōsecutive sit idēz qd̄ intellegere alia a se secundario et idem qd̄ intellectum diuinū terminari ad ea vere et p̄prie. C Quidam reverendus doctor replicando cōtra me reprobando cognitionem resultatiuam facit. 6. per ordinē: sed contra me sunt. s. solum de illis. primo probat contra me qd̄ diuinū intelligere terminari ad ea que sunt extra se sicut ad obiecta scđaria. C z° dicit qd̄ explicado positionē meā ostendet qd̄ ego hoc cōcedo de plano. C 3° ostendit qd̄ rōnes sue nō sunt solute: qd̄ hoc excludant. s. qd̄ secundario: et ex p̄stī cōtūrē terminant cognitionē diuinaz. C 4° per hoc soluit oia argumēta mea dicens qd̄ nō pbant plus nisi qd̄ deus cognoscendo se tm̄ sicut primariū obiectū terminari ad se sicut ad p̄marium obiectū: et ad creaturas sicut ad scđariū: sed tm̄ dicit qd̄ hoc est vere terminari: et proprie. C 5° ad quādā spāles difficultates quas induxi de absoluſtis quibusdā qualit̄ habent esse solū per resultatiue cōtra sex: faciā ſex. p̄mo ergo qd̄ doctor reprobat cognitionē resultatiua ostendam que fuit op̄. C hemistū negantis deuz cognoscere alia cōsecutive seu resultatiue. C z° qd̄ vel iste doctor negans cognitionē resultatiuaz. incidit in falſam opinionem L̄bēni. vel si dicat veritatē cōcedendo qd̄ deus cognoscit ea terminatiue scđario qd̄ in illo intellectu in quo veruz dicit de scđaria qd̄ incidit in opinōē meā de resultatiuo: et sic fruſtra tentauit op̄. mea quā fruſtra reprobavit nō obſtāte qd̄ in re sit eadem cum opinione de scđario bene intelligendo scđariū: nō qd̄ melius poterit intelligere solutionem difficultatū dicēdo: qd̄ cognoscit ea resultatiue seu cōsecutiue qd̄ per terminū ſuū dicēdo qd̄ intelligit ea scđario generaliter accipiendo scđario. C 4° quia dicit qd̄ ad cognoscere creatures scđario sequit hoc est p̄prie terminare: ostendam qd̄ si stricte voluerit accipere scđario sicut ego pro cōsecutiue cognoscere qd̄ nō bñ intentū ſuū. s. qd̄ ad hoc sequitur creatures vere terminare cognitionē diuinaz: imo hoc nō est terminare nī famose: et iproprie qd̄ p̄bs et Lōmentator vocant derisibiliter in z° physicoꝝ. nec valent p̄stī: deus vere et p̄prie intelligit ea. ergo vere et p̄prie terminat. Z. L. 27.

Quinto

C Quinto/qz impugnat istum terminum consequentem vel resultantem/dicit qz nō habet in cōmento. ostendam qz iste terminus consecutue vel resultantue nō habebat in cōmento vocaliter/habebat tamē realiter. **C** Sexto z yl timo/quo ad incidentes difficultates que fuerunt de resultatiuo qz nō sūt solute. Sed qz stant in roboze suo. **C** Se quī de p̄mo articulo/ybi dicit doctor qz apud Themist. fuit qz deus in intelligēdo se nō simul intelligit creaturas: sed subito:z ideo quārum ad modum istum de simul z su bito reprobavit eum Lōmentator. **C** Cōtra/postūo Themist. fuit non solum qz deus subito z nō successiue ea que sunt extra se intellexit: sed posuit istud falsum/qz non intellexit creaturas per intellectiōnem sui. Sed qz erant duo obiecta principalia intellecta: probatio b̄.z metba.com mēto. si. **C** Lōmentator tangit istam difficultatem dices cum posuerimus ipsum intelligere subito: ita qz in eo non sit successio intellectoz. Iz non acciderit laſtudo. contin git tū qz in eo sit multitudo:z qz perficiatur per vilius. sed per te nō requiritur qz perficiās per vilius: sed sit secūdarium obiectum: sed si sit primariū vt habitum est per te in respondendo ad argumēta mea: p̄z ergo qz posuit. qz deus intelligendo se z creaturam intellexit ea sicut multa intellecta per se. **C** Itēz infra dicit: sicut Themist. dixit qz pos sibile est qz intelligat multa intellecta subito. cōtra qd dicit Lōmentator: qz h̄ contradicit sermoni nostro cuz diximus qz intellectus z intellectum in eo sunt idem omnibus mo dis: sed si posuisset qz illa multitudo fuisse sicut obiectum p̄marium z secūdarium: Lōmentator non contradixisset si bi: qz talem multitudinē p̄cedit Lōmentator immediate di tens: qz sicut qui sciret calorez nō dicitur ignorare naturā coloris in reliquis calidis:z dicit qz sic est de sciētia dei qz sciendo esse qz est ipsuz scire omnia: hic ponit obiectum p̄marium z secūdarium:z ad hoc ponit multa exempla que sunt in prima questione. **C** Nota/qz ista op̄. Themist. refutatur ab omnibus doctoribus tamqz falsa: omnes enim ponunt cum Aristotele z Lōmentatore qz cognoscendo se cognoscit omnia alia:z iste doctor: vt p̄z versus finez. s. articuli sui: ybi exponit Themist. dicit qz deus omnia in telligit per essentiā suām cuiusmodi sunt omnia secūdario cognita nō potest sic respōdere quoniam necessario omnia sint volita. igitur defendat se:z nescio quo poterit. **C** Tertio possent oia istaria leuiter solui qz nō cōcludūt nisi qz creature fuerunt producte necessario:z necessario volite: ita qz illa necessitas sit solum in esse intellecto:z eē volito: nō in esse exterius producto.

Questio. XIII.

V **I** **R** **U** **M** ordo originis in diuinis arguit il li p̄us z posterius. **C** Quidaz re uerendus doctor probat qz nō. primo/cui repugnat nō esse repugnat posterius esse: qz posterius in priori signo habet nō esse. Sed finitio dei repugnat nō esse tū sit necesse esse actus purus nō pro cedens de nō esse ad esse: igit̄ z. **C** Scđo/qz que habent omnem simultatē in natura z intellectu: vnum nō est p̄us vel posterius alio. Sed pater z filius in diuinis sunt b̄: qz sūt relativa: ḡ z. **C** Confirmat̄ qz in illo priori signo aut pater est ad se: aut ad filium. nō ad se: qz nō est suppositum absolutū. sed ad filiu. Ergo filius est. z ita sunt simul z ba betur propositum. **C** Propter qd dicit Athanasius: qz in trinitate nihil prius/aut posterius z. **C** Cōtra h̄ pono cō clusiones/p̄a est. osidēdo qz prima difficultas quā reputat magnā nullam difficultatem facit in diuinis. **C** Ubi i telligendū: qz cum dicit pater est prior filio origine: ly p̄ritas/duo videtur dicere: p̄mo/qz potest eē p̄ncipiū a quo originatur filius. scđo/qz cum pater sit prior filio pro tunc filius non videtur esse prius. primo modo vocatur prius:

a quo: dicitur enim prius: qz ab ipso est alterum. scđo mo do dicitur prius in quo: denotatur enim qz sit aliqua men sura quantūcumqz modica in qua precedit qz prius est il lud qd posteriorius est. **C** Quibus premissis probo qz non tangit difficultatem: qz suum argumētum fundatur super h̄ qz si in diuinis esset prior pater filio: qz in illo priori filiū esset non ens. Sed de tali priori qz vocatur in quo nullus vno voluit ponere qz pater esset prior filio nisi qui scinderet patris z filij consubstātialitatē: sed solum qz ibi es set prius a quo: ergo z. **C** Per hoc p̄z ad argumentum p̄mum. **C** Conclusio z̄ est: iz nō velim me ad hoc pro nūc determinare/qz ordo originis qz est prius a quo dicat pri us: tamē gratia exercitū hoc probo: quere lib. i. di. 6. **C** Lō clusio tertia est: qz scđa difficultas quā iducit. s. de simultatē relatiuoꝝ concedit propositum: qz cum sic arguit/prius z posteriorius sunt relativa: sed ordo inter prius z posteriorius est prioritas z posterioritas. Ergo inter relativa est prioritas z posterioritas. **C** Respōdet/qz inter prius z posterioris est prioritas z posterioritas fundamentaliter accipiendo prius z posteriorius non relativa z formaliter. **C** Cōtra hoc concedit propositum: qz per te in relatiis fundatur accipiendo ordo est vere prius z posteriorius. Sed in generatio ne qua filius fīm ordinez originis originatur a patre essen tia: vt est principium elicitiū in patre est fundamentū originationis active: z vt est formalis terminus in filio est fundamētum originationis passiū: ergo in diuinis habe tur prius z posteriorius originis: z hec est cōclusio que inten ditur nō autem curatur qz ibi sit prius z posterioris: vt relatiua. **C** Per hoc posset responderi ad argumenta de relatiōne qz iz inter ea non esset prius z posterioris quārum ad rationem corellationis: tū ratione modi fundationis seu ordinis infundendo. **C** Per idez ad scđm quādo dicitur in illo priori: aut pater est ad se vel ad filiu. z dico si loqua ris de priori in quo: vt argumentum videtur pretendere neqz sic neqz sic: qz prius in quo nō est in diuinis. s. de p̄ori a quo. Tunc dico qz iz pater est a quo est filius: est simul cum filio z fīm realē existentiam z fīm relatiuam coexistētiā: z sic est suppositum relatiū. est tamē prior filio quo ad relatiuam fundationem. **C** Quarta conclusio est/ qz illud qd tangit scđm argumentuz qz relativa sic existit simul natura qz vnu. relatiuoꝝ nō potest actu existere in rerum natura fīm esse relatiū formaliter nisi aliud coexistat: habet calūniam: z clare probatur in creaturis contrarium/de quarum relatione loquit̄ Arist. ibi. **C** Hoc argu endo premitto/qz aliquid esse realiter/z actualiter/z formaliter relatiū potest intelligi dupl̄r. vno modo/qz relatio consideretur quārum ad quidditatē z formalē rationez relationis que est ad aliud se habere. **C** Alio modo quārum ad actualē concomitantē terminationē quārum habet per terminum corellatiūm sibi oppositū: ybi gra posita vna sola albedine in mundo ipsa potest considerari: vt est actu albedo cui actualiter inascitur quārum est ex parte sui similitudo ad aliud albu. possibile fieri/nō tamē habet tantum oppositum z coexistentē terminantē eius corellationē: yolo igitur probare qz si actu existat aliquod tale fundamētum cui inatu. est alteri assimilari vel equa ri/vel agere/vel pati: qz ipsum est formaliter relatiū: z non fundamentaliter tantū: iz eius oppositum non existat actu coexistitioꝝ: probatio inductiue in omni modo relatiōne. **C** Solutio in alijs casib⁹ specialib⁹. **C** Primo igitur in relatione modo vnius: suppono enīm qz quādo Ari stoteles probat qz ad relationez non est motus: qz aduenit altero. s. preexistente non mutante: vt de albo qz non assūmit falsum: nec petit principium: quero tunc cum accipit banc veram qz relatio aduenit sine mutatione eius qz pre Quodli. Bacho. D

Libri

cessit: et loquuntur de genere relationis: et sicut de relatione formaliter: et non solum fundametaliter: aut supponit quod per-
fuit in eo actu quidditas relationis. q. actu: et intrinsecus i-
nata sibi a principio: et habet ppositum quod est realis relatio
et in actu: id non cōterminetur per accidentalem coexistē-
tia: et sui oppositi: aut quod non: et tunc petit principium probatio:
quod tunc solum perfuit in eo in potentia. sed quod aliquod ens in-
fra totum ambitum entis sine alia mutatione facta circa eum
est propositio caluniabilis: et sic est petitio cujus non proba-
tur. de h. vi. 30. articulo. 5. ¶ Itz existente calefactu in
actu post ipsum dicitur ad calefactibilem formam que est
in calefactibili in potentia: quod calefactum non est sui calefa-
ctum: nec est causatiū calorū iam existentis in actu. Sed
in calefactu actu existēre est actualis relatio fundamen-
taliter non respectu calefactibilis: sed relatio in actu in eo alte-
ro extremo non coexistente in actu: nec actu cōterminante.
Probatio minoris: quod habitudo quā dicit calefactū ad ca-
lefactibilem: id non sit in actu quantum ad pcomitantiam ac-
tus exerciti. scilicet calefacere: tamē est in actu primo in ipso cale-
factu: actu enim calefactuum: id non calefacit. Sed esse in
actu primo est esse vere in actu quantum ad formas perma-
nentes: ut probatur in phisica. q. anima est actus corporis: id
sit in potentia ad agendum genitū relationis calefactui vere
in actu: ut est relatio sequens fundamentum formam esse prima-
nens: quod dico ppter respectus actionis que fundant in ca-
lefacere: fundatur. ut est actus trāiens: id oppositus terminus sibi non coexistat actu et formam actualem continuationem.
¶ Item nulla rōla existente in actu existēre possum ba-
vere actualem scientiam de ea. sed sciētia illa erit actus rela-
tio: ergo rē. Probo: quod sciētia illa actualis quā habeo non
erit respectu scibili omnino: quod esset actus sine obiecto terminā-
te. Igitur requirit in hoc casu scibile soluz in esse obiectu
sed scibile solum in esse obiectu non existit actu in rerum
natura: h. actu conterminant sciētiam: ergo rē. ¶ Arguit
sic: quod est in actu ordinatum ad finē: est relatiū tale ad fi-
nem: aliter enim non esset necessarium omnia agere ppter
finem: sed operatio qua acquirit finis ordinatur ad finem
et ordine ordinis precedit finem: quod ad hoc non est: igitur rē.
¶ Idem argumētum est de actu desideriū et spei: que sunt
quedam realia: et tunc respectu non habere. ¶ Item docto-
res pugnant argumentis ad invicē: ut per h. veritas inqui-
ratur et dimissis iniuriosis verbis bonorem inuicem se p-
ueniant: ut alijs sint in exēplum būnilitatis et modestie:
sed planum quod hic sunt actualiter ordinati in finez qui nō dū
habetur: ergo rē. ¶ Dices: istud argumētum non est de re-
latione. Et de respectu actionis formam quod terminus actionis
que est extrinsecus adueniens nūc est sine respectu rela-
tionis qui est intrinsecus adueniens: id ecōtra possit cōtin-
gere. et ideo. scilicet metra. vbi loquuntur de relatione reali mō po-
tentia distinguit duos modos eius. unum formam potentias
ordinatas in actu precise. ¶ Aliuz formam actiones pcomitā-
tes potentias. vnde dicit sic: activa et passiva formam poten-
tiam actiū et passiū sunt et actiones potentia p: ut ca-
lefactuum ad calefactibilem: quod ponit: et iterum calefaciens quod
ad id quod calefit: et secans ad id quod secatur tanq; agentia.
¶ Itz arguunt aliū ad principale/materia dicunt relative
relatione reali ad formam/alteriter non valeret argumentum
Lōmentoris. i. physico. quod materia non est sua potentia
ad formam: quod tunc substātia esset de p̄dicamēto ad aliqd:
q. enim substātia sit de p̄dicamēto ad aliquid relatione
rōnis non est inconveniens: etiā de deo. ¶ Etiam z° phy-
sico. probat: quod considerans de materia debet cōsidera-
re de forma: et ecōuerso. Probabat per hoc: quod considerans
unum relativum considerat de alio. Sed hoc intelligitur

Questio

de relatione reali: cum p̄sideratio physici sit realis: ibi etiā
est actualis: quod actu est sub una forma est in actu in
potentia ad alias oēs/alteriter oportet quod ille potētia noui-
ter generentur in ea corrupta potētia: sed nō dicitur rela-
tio ad formas quā habet. Sed ad formē producēdā quā
nō habet. igitur respectus realis est respectu non entis. Pro-
batio minoris: quod vbi est respectus fundatus super vniōne
seu inherētiam nō est relatio: vbi quā fundatur in habitu-
dine et ad inherētia sibi est relatio. x. g. scientia non dicit
ad scientē. Et ad scibile. scilicet metra. etiā pars nō est relativa
ad totum nec ecōuerso nec actus ab subiectū: quod in his est
respectu vniōnis et inherētiae. Sed respectus qui est in
inter formam habitam: et materialē est respectus fundatus in
vniōne et inherētia: respectus autē qui est respectus for-
me nō habet est fundat in habitudine et additare. ¶ Ad
declarationē zēlonis est aduertendū: quod aliud est relativus
esse simul nā formam mutuā coexistētiam formam mutuā actualē
existētiam: omne enim quod in aliud est ordinatū seu aptitu-
dinem habens respectu alterius ipsa se requirunt formam mu-
tuā coexistētiam: non tamē formam mutuā actualē coe-
xistētiam: quod tunc res esset: quādā est sub sola aptitudine:
et sic actu existeret anteq; actu esset. ¶ Sed quod dicit phisic.
quod ad aliquid sunt quecūq; id quod sunt alioz sunt: potest in-
telligi quod eo sunt aliorum seu ad aliud: quod alia formam mutuā
aptitudine vel ordinabilitatem exigū: id simul nō coexi-
stant: ut probatiz. ¶ Igitur fallacia est psequētis sic argu-
endo: supra simul natura et intellectu. Igitur supra simul formam
accidentale coexistētiam. ¶ Et h. est determinatio Arist.
cōde ad aliquid. scilicet metra. vbi vult quod relativus est positionē
dictuntur formam tempora presentia, p̄terita et futura. Sed cla-
rum est quod relativus que sunt formam preteritū et futurū: quā su-
bitum dicitur ad faciendum nō se requirunt formam mutuā
actualē existētiam: sed formam aptitudinē quādā quā actu
fundant per alterius coexistētiam in futurū: sed rē. ¶ Pro-
batis maioris: dicit enim sic: ex eo quādā que formam potentiam et
formam tēpus iam dicunt ad aliquid. ut quod fecit ad factum: et fa-
ctum ad faciēdū. Sic enim pater filii dicit pater. h. qui-
dē enim fecit/illud autē passum est. ¶ Dices: repugnantia
intellectus est: quod sit relativū: et nō sit terminatū per aliud.
¶ Responso: op̄z terminari ad aliud per alterius coexistē-
tiam: quod eo quod ad aliud coexistit: sed nō op̄z per actualē cō-
cernentē existētia: dices: ad nō ens nō est relatio. ¶ Ue-
rum est ad nō ens impotens: quod illud nō est exigibile: ad en-
tiā possibile: quod illud est exigibile et ens: et exigibile sufficit:
quod respectu entis exigibilis potest dici aliquid ad aliud esse.
¶ Quinta zēlo: quā non ponō ut ea teneā. sed ut difficul-
tates mībi soluānt vbi vī quod falsum assūmit: in hoc quod sup-
ponit relativū: ut relativū nō posse se hīc formam p̄us et poste-
rius: vī quod non soluz relativū formam realem existētia: et
formam realē fundationē se possent hīc formam prius et posterius:
sed ut sunt relativū formaliter: et in corellatione se coexistit:
quod p̄dicamētum actionis et passionis sunt formati respe-
ctu et inter h. est p̄us et posterius: sicut rē. Probatio maioris:
quod in assignatione et distinctione qua ponuntur distinctio-
predicamēta unum diffiniunt in habitudine ad aliud: actio-
nē formam quā in id quod subyicit rē. Et econtra passio est effec-
tus rē. Probatio minoris: quod cuius esse dependet ab alio
formam quādā illationē et acceptiōne esse ab alio idē est po-
sterior: per h. enī volebat doctor p̄bare quod filius nō est po-
sterius: quod h. idē esse cum patre et nō recipit esse cum eoz
sed passio est effectus illatioz actionis: igitur rē. ¶ Itē que
sunt idē re absoluta si differant hoc est formaliter per ra-
tiones respectivas: ponit phisic exempluz de via ab Albe-
nis ad Thebas et econtra: sed sic est de actione et passionē
vbi ibidem dicit quod sunt motus: ergo formaliter respe-
ctibus

z. c. 20.

Lōm. 70

z. c. 26.

z. c. 20.

z. c. 20.

ctibus dunt.

Verum rōnes phōz ponentū munduz eternū de facto cōcludant phō bono q̄ sic:q; si sit idem simul esset et nō eēt. **C**ontra si pes ab eterno sit tis̄t in pulvere ab eterno fuisse vestigium. **C**hic aduertēdum ppter titulum qōnis: q̄ quādo p̄bi reproabantur per fidē:q; tunc phyllosophatēs eam modicum reputant. Et ideo iuxta titulū in hac materia/t similib⁹: vbi p̄bi sentiunt pirarium fidei volo eos reprobare per principia p̄pria. p̄mo ergo formabo rōnes phōz quibus pbant munduz eternū. **C**redo eas reprobabo per principia pprias et per eorūdem principia contraria. **C**irca primū sciendū/ q̄ p̄bi discordat a theologis/q̄ ponunt deum esse cām qui causat modo nāe:christiani ponunt eū cām modo voluntatis. **C**alie secte pcedunt deū esse cām oīuz: vel mō nāe: vel modo voluntatis. **C** Et h̄ fm p̄bs et Lom. vt fm oēm op̄. pbant mundū esse eternū: tripli h̄ pbant. p̄mo si es̄t modo nāe. sc̄do si mō voluntatis. tertio siue sic siue sic. **C** p̄bi fm prīmā viam arguunt sic / oē ens nāle nouiter factū sit ex aliq̄ potētia pcedētē ipsuz:q; ex nihilō nihil sit in hoc pueniunt oēs qui de nā locuti sunt: banc ppositiōnē deducit Lōmentator cōmen. 4° in 8° physicoz ultra medium: et dicit q̄ hoc notū est per se: et q̄ oēs antiqui cōueniunt in hoc: ex qua arguit sic si ponaf mundus nouiter fieri. Ergo anteq̄ siebat fuit in potētia vt fieret: q; si in aliquo instanti habuisset formalē repugnantiam vt esset aut fieret in perpetuū repugnas: sed sibi fieri. x. g. q̄ formalē repugnat nihilō vt aliquid fiat de eo: sc̄ut hoc repugnat sibi pro vno instati ita in perpetuū repugnat sibi fm oēs phos. Sed omne ens quādo est in potentia ad aliam formam tunc est in actu fm alias formam: et in hac sc̄ut dicit vt in prima cōcordant omnes antiqui. Ergo non est dare quādo materia fuerit sine omni forma i actu: et sic fuit sem per sub forma. **C** Item cōmen. 6. arguit sic: omnez motus precedit aliquid in potentia/puta mobile: vt p̄z ex diffiniōne motus: sed illud mobile seu ens in potētia qđ prece- dit/fuit factum per motū pcedētēz. Ergo motus ante il- lud mobile: et iterum iste motus preexit mobile: et illud mobile fuit iterum factū per motum: et sic procedet in infi nitum in ante accipēdo motum et mobile. **C** Item cōme to. 4. si ab agente antiquo/qđ quietuit tempore infinito p uenit noua actio. op̄z q̄ illuc adst̄t causa q̄ facit illud agens agere in illa hora noua plusq; in precedēte: sed impossibili est: vt p̄ma causa agens munduz aliquid recipiat a qua cūq; alia causa que faciet p̄mu agere/cum prius non ege rit. Ergo semper fuit agens suū motū: et ita motus est eternus: et consimilēr mūdus qui est effectus eius. Probat ma iorē cōmen. 6. q̄ motor perfectus mouet mundo et nō ante. hoc nō erat/nisi q̄ ante nō habebat dispositionem qua erat possibile ipsum mouere:puta q̄ nō approximat p̄so: q̄ erat impedimentum: vt dicit infra. ergo cum perfecta fue rit in ipso illa dispositiō: tunc incipiet mouere. i. ligit cum sibi adst̄t causa approximās ipsuz passo: vel antiquens im pedimentuz: tunc nouiter ager: et sic p̄z maior q̄ noua actio nō prouenit: nisi q̄ illuc adest cā noua que facit z̄. **C** Itē cōmento. 7. probat eandē sic. Si motor p̄mus quietuit ab eterno longo tēpore. Ergo ita habet proportionē ad priua tionē quietem: sc̄ut ad motuz. Sed omne agens q̄ potest non agere: et esse sub puatione sui effectus. Si nouiter debet agere requirit necessario causam agentem circa ipsum per cuius presentiam vel absentiam nouiter agat: cuz p̄s non egeret: et ita p̄z maior prima. **C** Itud est argumentū Aristotelis et Lōmentatoris z° physicoz: q̄ diffiniendo agens diuisit contingens equalit̄ er. **C** Sc̄dm sc̄dam viā

arguunt sic cōmento. 48. animalia habentia voluntatem et potentias rationales: et que possunt equaliter in motuz et quietem nō incipiunt nouiter moueri propter alias reuocationem factaz in cīs ab agente extrinseco/vel ab anima. probat primo exemplo:puta vt cum aer extraneus calefit ipsa vel frigefacit: tunc incipit in aliquo ex tali passionē aliqua concupiscentia vel appetitus: et tunc incipit animal mouere postq; non mouebatur. Si ergo aliquis concele rit istud antecedens q̄ primus motor esset agēs voluntarium: et q̄ in antiquo longo tempore habuit eandē ppozitionem ad motum et quietem. ad motum producendum vel nō producēdū ex occēsione illius antecedētis necessario oportebit pcedere q̄ si nouiter moueat: et nō ante q̄ h̄ fit per nouam transmutationē seu nouā volitionem. Sed talis nouitas est impossibilis deo qui nō mouetur/nec mutatur: ergo z̄. **C** Confirmat Lōmentator banc rationem instando per respōstionē quā ponunt christiani dicētes q̄ deus ab eterno habuit actuz voluntatis q̄ produceret sor tem ad presentiā hōre qua producebatur: et sic fuit determinatus: et non in equali pportione ad producēdū et nō producendum: et sic nō sequitur q̄ aliqua noua transmutatio seu noua voluntas ponaf in deo quādo pducit. **C** Lōtra eum arguit Lōmentator: p̄mo ex remotione cāe sic: q̄ ille actus voluntatis eternus solum fuit causa remota productionis sortis in presentia istius hōre: q̄ si actus iste ab eterno fuissest causa proxima ab eterno fuissest sortes pducit: presentia autē illius hōre in qua deus disponit producere ipsum: et ipsa concupiscentia cadens super presentiam istius hōre erit causa prima ad agendū noviter ista et non ante. Sed vbiq; est causa prima: ipsa est dispositio ad determinandum causam remotam: et maxime in voluntatibus est hoc verum. Ergo sequitur q̄ antiqua illa voluntas habet nouam volitionem tanq; causam disponentē et determinantem. **C** Item sc̄do/ex indifferentia cause arguit sic: q̄ etiam in voluntarys sic est q̄ mouēs indifferens qđ mouet cum prius non mouebat: op̄z aliam proportionēz fieri inter ipsum et motum quic ante nō erat: si non/nō magis mouebit nunc qđ prius. id autēz per qđ voluntas antiqua possit habere nouam proportionē quā primo nō habebat non videtur aliud nisi presentia tēporis fm quam congruit ipsi voluntati mouere cum prius nō mouit. Ergo habet vt prius q̄ causa prima cōcurrēt cū voluntate antiqua est presentia temporis cōgrui: et qua ratione pēdebat a presentia temporis congrui pendebat ab appetitu causato ab ipsa presentia: et ita requiriēt ibi noua dispositio determinans q̄ est propositum principale. **C** Item tertio/arguitur cōparando causam ad id in qđ debet age re: sic quādo ponit voluntas antiqua in actu: tunc habet anequi volitum sibi correspondens. Ergo si antiqua voluntas post ponit aliquid facere hoc non est: nisi q̄ illud volitus qđ postponit facere deficit sibi et non coexistit cū eo tempore sue volitionis antique fm talem dispositiōne fm quaz debet sibi coexistere vt ipsum fiat: q̄ da q̄ non deficit sibi in antiqua volitione. Sed q̄ sit in debita di spōtione q̄ fiat: tunc necesse esset illud volitum qđ post ponit facere esset simul in effectu cum antiqua voluntate sicut suum antiquum volitum est simul cum ea. Sed dispositio illa que tunc deficit imaginatur cum agens ponit voluntarium et nouū maxime videtur presentia tēporis congrui et nouus appetitus vt fiat: ergo habetur vt p̄mo: q̄ causa proxima concurrens cuz voluntate antiqua est presentia temporis congrui cum noua volitione: et dicit Lōmentator: q̄ illud fundamentum impossibile est: vt negetur ab homine per suam intrinsecam rationem. Sed si negetur hoc erit per suam extrinsecas rationem. **C** Itē Quodli Bacho.

Libri

z quarto arguit sic ex parte rōnis agendi. **U**nus distinguit Lōmentator q̄ mouens bicit multis modis: mouens enī mouet absq̄z hoc q̄ procedit eum appetitus aut voluntas aut desiderium/aut quodcūqz volueris eum appellare: z illud vocatur mouens naturale. Aliud est mouens q̄ precedit appetitus: z dicitur actio voluntaria/tunc arguit sic: quādō creature nouiter produceretur per actionē voluntariam quādoqz precedit appetitus: aut ergo ille appetitus qui est ratio agendi in proposito q̄ precedit illam actionem in proposito voluntariam nouaz est actus voluntatis antique z eterne: q̄ non potest esse: qz sicut ad nouaz voluntatem: sequitur suum nouū volituz in esse statim: sic ad antiquaz voluntatem sequitur antiquū volitum: z ista creature fuiset ab eterno: aut illē appetitus qui precedit actionē illam est nouus appetitus z habetur propositum principale. s. q̄ noua actio non procedit nouiter a deo vbi assumit illic aliqua noua causa cōcurrēs cum antiqua voluntate. **C**onfirmat istud. 5. ex comparatione rationis agendi ad alia concurrentia eodez modo videntur se mutuo exigere extrema: z medium in noua voluntate sicut in antiqua: sed in voluntate antiqua: necesse est vt extrema sint antiqua. s. vt appetitus sit antiquus z voluntatuz antiquiz: z vt medium. s. velle sit sine principio z sine fine: q̄ probat a destructione consequētis quoniā si volitum deficerit: id est non fuerit eternū: z voluntas definit: z si definit voluntas/definit appetitus. Ergo eodem modo erit in voluntate noua: q̄ ad presentiā noui voliti erit nouus appetitus: z sic habetur principale proposituz. **T**ertia cōclusio, vbi arguitur sic: cōmen. 9. sive primus motor agat modo nature sive voluntatis: si nō nouit ab eterno: sed nouiter. ergo opz: q̄ cum nouiter incepit mouere q̄ aliqua mutatio facta fuerit in ipso vel in mobili: q̄ mouetur: q̄ probat: quia cum mouens z motum sicut de caplo ad aliud. si nouiter incipit motus inter illa opz q̄ inter ipsa i. cipiat relatio noua que prius nō sicut: sed omnis relatio sequitur transmutationem. Ergo opz q̄ sicut mutatio vel in mouente/vel in moto/vel in virtuoz: z sic si motus incepit ante motum erit motus. **I**tem textu. 11. arguit p̄bs sic: impossibile est imaginari tēpus sine instatiā sed instans semper est finis preteriti z initius futuri. Ergo ante omne instans fuit tempus: z post omne instans erit tempus. sed q̄ semper potest accipi in ante z in retro est eternum. Ergo tempus erit eternum. Ergo etiā motus z mundus per consequētis. **S**equitur de 2° articulo/vbi p̄mo contra p̄mam vias procedo per tres cōcluſiones. prima: q̄ proposicio dicens/ q̄ oē qd̄ sit: sit ex potentia precedēte: ipsa est falsa z contradicit p̄bie. **S**cda est: q̄ proposicio dicens si agens naturale nouiter agat q̄ opz ipsum determinari: est p̄tra p̄bia. **T**ertia ē: ex his respōdere: p̄mo ergo p̄bo: q̄ p̄bi sibi contradictant in hac materia. probatio: quia creatura ponitur ab eterno producta fm p̄bos in aliquo. Ergo esse: z tñ fm eos non requirit potentiam precedentes ex qua sicut: sicut nec si nouiter sicut: z ita sequitur fm eos q̄ contradictant p̄positioni sive quā dicunt per se notā. s. q̄ omne q̄ sit: sit ex potentia precedēte: probatio antecedētis: quia si deus produxit creaturam ab eterno: vt ipsi dicunt: sive per modum cause finalis sive efficientis: deus in ratione cause precedit ordinē nature effectum suuz: sed in illo priori quo cā prima precedit effectum suum: effectus sicut omnino nihil in se: quia in illo priori quo precedit sicut solum ens in causa sua: z sic nihil in se. Ergo si creatura sit eterna tñ producta sicut ex nihilo: z nō ex potentia precedente. **D**ec ratio fortius deducitur in quolibet. 1. q. 6. An p̄blosophi negauerunt creationem: z q̄ sequētis articulo scđo. **C**onsequentia probatur: q̄ nō repugnat rei 2° artic.

Questio

pro uno instanti nō repugnat ei pro quocūqz instanti: ubi gratia: sicut dicunt doctores si in Paulo poterāt simul stare visio: z fides pro uno instanti: z p̄ quocūqz. Ergo si in p̄mo instanti ab eterno potuit creatura fuisse producta sine potentia precedente ex qua: ergo et in quacūqz. **C**onfirmatur: qz propostio dicens: q̄ que non repugnat rei pro uno instanti: nec pro quocūqz maxie habet veritatem de repugnantia formalē: qz illa specialiter impedit. Sed q̄ p̄phi dicunt q̄ omne qd̄ sit: sit de potentia precedente: h̄ dicunt propter formalem repugnantiam quā ponunt inter nihil z aliquid. Lōmentator enim. 8. physcorū: cōmento. 4. dicit qd̄ sarraceni posuerunt aliquid fieri ex nihilo: qz alter prima causa fuisse diminuta z imperfecta. Respondeat: q̄ non est imperfectio: nec diminutio in agente si non possit agere impossibile: sed impossibile habet suam impossibilitatē propter formale repugnantiam: vt pz: quia impossibile est contradictoria simul esse vera: ergo z̄. **I**tem p̄bs z Lōmetator imaginantur: q̄ ea necessitate qua Deus ponitur in esse ab eterno celum z intelligentie per quādam resultationem recipiunt esse ab eo: sicut a causa finali tantū sine omni potentia precedente: vt pz. 4. de ce. cōmento p̄mo: eterna nō habent de quatuor causis: nisi formale z finalem. De hoc satis. 1. q. z. libro: sed eadē probabilitate qui concederet q̄ celum recipit esse per quādam consecutionem eadem concederet de productis in temporē: re ergo z̄. **P**robatio minoris: causa enim quare celus: z talia consequūtur esse: ponitur: qz hoc est perfectionis seu eminentie in deo q̄ ad positionē eius in esse celum z alie intelligentie accipiunt esse. Sed q̄ in hora huius temporis resultarent aliqua in esse hoc denotaret nobilitatem z perfectionem primi: ergo z̄. **P**robatio maioris: cum ipsi ponunt: qz talis consecutio creaturaruz in esse solum requirit deum: tamē in ratione cause finalis non efficientis. **S**equitur: q̄ nulla potentia ex qua siebant precedit eorum esse: hoc pz. tota enim ratio Lōmentatoris. 1. z. meta. cōmento. 4. 4. quare eterna nō habent agens est: qz agēs specialemente preexistit ens in potentia non finis: sicut z̄. **I**tez ad principale probō: q̄ etiā nouiter: z ex tempore p̄bus aliquid posuit fieri ex nihilo: z sic cōtradicit propositioni q̄ omne q̄ sit: sit ex potentia precedente: quia. 1. 6. de anima libus ponit q̄ am intellectuā non educi de potentia māe: s̄z de foris aduenire. s̄z de foris aduenire sic: q̄ nō educat de potentia māe: seu potentia subiectua est fieri ex nihilo: z non de potentia previa: ergo z̄. **P**robat p̄bus ibidem maiorem: z ex intētione disputat: virum intellectiuā educatur de potentia materie: sicut cibatiua z aialis: z arguit fortiter sic: cuius operatio est separata: z non cōmunicat cum materia supple sic q̄ non requirit potentiam materialē eductam de potentia materie z principium operandi est separatum sic q̄ non educitur de potentia materie. Sed intellegere est operatio que non cōmunicat cū corpore sic saltem intelligendo q̄ educat de potentia materie subiectua alicuius virtutis corporalis: sicut operationes cibatiue z animales. Ergo anima intellectua sic est forma corporis q̄ non educitur de aliqua potentia subiectua: sed de foris: z ex nihilo. **I**tem. 7. metha. dicit Lōmentator cōmento. 31. q̄ Aristoteles rationalē posuit imponendo mouens separatum in factione virtutum intellectuū: z est h̄ ratio sua: quia virtutes intellectuales non sunt mixtae cum materia: sed non mixtae cum materia necessario generantur a non mixta cum materia. Ergo necesse est virtutes intellectuales esse ab agente separato sive omni potentia in materia presuppose: z ita fieri ex nihilo. **I**tem hoc pz intuendo modum quo Aristoteles creationem negavit: z modum quo posuit: quātuz ad modū quo negauit quo ad intentionem

In trāla
tione Thc
odori est
2° de gūa/
tione aia/
liū cap. 3.

intentionem Aristotelis & Lōmentatoris est notandum quod ponentes creationes: ut recitat Lōmentator. 12. metha. cōmento. 18. dividuntur: quod christiani ponunt totum creari de novo & de nihilo. ¶ Alii sicut Aucen. & posteriores phisi posuerūt quod creat formaz: & ponit eam in materia: & non solum intelligendo de formis datis per putrefactiones: immo intelligitur de omnibus formis: ut p. 7. metha. cōmento 31. & istos duos modos creationis negat Aristoteles hic: & in 12. 18. & ita universaliter negat Aristoteles creationes in omnibus rebus materialibus que subcyuntur motui celi: & hoc est quod dicit Lōmentator. 7. metha. excludit in fine contra Aucenā & alios doctores formarum sic: quod impossibile est dare aliquod tale agēs quod sit non corpus: & doctores formaz fūm Aucenā: quod ut supra dictus est: impōle est ut transmutante transmutet materiam: nisi mediante aliquo corpore non transmutabili. scilicet corporibus celestibus. Sed intelligentie non sunt ipsa corpora celestia. Ergo impossibile est ut intentiones separate dent aliquā formam formarum materialium in materia. ¶ Ecce negat doctorem formarum in his que subsunt transmutationi celi: quārum igit ad modū quo ponit. p. 7. quod duplīciter ponit creationē generaliter quo ad omnia que ab eterno receperunt esse per dependentiam ad primum sicut ad causam finalem: ut p. 7. in duabus rationibus specialiter quo ad intelligentias: ut p. 7. in quarta ratione singulariter quo ad intelligentiam nostram: ut p. 7. in sedis ratione. ¶ Ex precedentibus potest confici ratio talis abbreviādo fūm quod tactum est in his rationibus tripli citer: posuit creationē duplīciter: ut quād ab eterno creature corporales & incorporales accipiebant esse per dependentiam ad primum. Alio modo in tempore: puta in insufflatione anime intellective: sed qua ratione posuit creationē in his de facto potuit posuisse creationes de poli in oībus entibus. Ergo negando creationē: & pōnendo omnia fieri ex potentia precedente contradixit sibi. Probatio minoris p. 7. supra: quia tota causa impossibilitatis creationis assignatur propter repugnantiam formalē: & transcendētem que est inter aliquid & nihil in omni genere: & in omni modo entis fūm phis: per hoc p. 7. respōsio ad duo. prima dicēdūm: quod verū est fūm phos de formis que sunt mixta cum materia: ut patuit ex nouis: sed non est verū de alijs entibus eternis: nec de intelligentia nostra: ut probatus est: & qua ratione non est verū de illis: nec erit verū de quibuscumqz alijs: ut probatum est supra. ¶ Ad scđm quando dicit: omne quod sit: sit per motum precedentem: dicendum fūm p. 7. m: quod verū est de formis mixtis cum materia non tamē de eternis: nec de nostra intellectua. ¶ Scđa conclusio est ostendere: quod aliae rationes due que fundantur super hac propositione: quod si deus nouiter ageret. Oporteret eum determinari per dispositionē nouas: sunt contra physiologiam. Probatio: quod est falsa de deo si sit agens naturale: quia non minoris virtutis est deus in per se nouiter agendo sine determinatione noua: etiā si omnia agat modo nature quod agens naturale creatum: tam vniuersum quod equiuocum. Sed virtūqz agens posito quod essent eterna possent agere sine nouo determinante: ergo etiā. ¶ Probatio minoris: quod si lux esset eterna: & non differret in eo actio a substātia: si crearetur nouum perspicuum nouiter illuminaret nulla noua dispositione adueniente: & idem exemplum est de sole: posito quod esset eternus: & esset sua actio. si lumen congelatum nouiter crearetur sine noua dispositio ne adueniente constringeret lumen: & dissolueret glatiem: sed virtūqz conditio conuenit deo. scilicet est eternus: & quod est sua actio: ergo. ¶ Confirmatur: ideo enim concedimus quod agens equiuocum agit effectus sine noua dispositione ad-

ueniente & determinante: quia agens virtuale seu equiuocum sufficienter determinatur ad effectus distinctos per distinctionē in potentis passiū: p. 7. in luto congelato. sed deus est agens virtuale & equiuocum: & concedentes creationem concedunt quod alia potentia passiva que est non repugnantia ad esse contingit alteri & alteri creatibilis: igitur cōtra phos concedentes creationē quod probatum est hic contra primam viam: nihil valet argumentū de nouo determinante. ¶ Tertia conclusio est respondere per hoc ad argumentum: ad primū: quādō dicitur quod si antiquū agens nouiter agat: op. 7. nouum agens nouiter determinari: non est verū de agente quod a principio erat determinatum a parte sui: sicut sol eternus vel lux eterna si essent sua actiones essent ab eterno determinata ad suas actiones: & maxime deficit a veritate ubi correspondet diversae determinations in potentis passiū eis correspondentibus quorum virtūqz probatur competere deo. ¶ Contra secundā viā que fundatur super hoc quod si deus nouiter produceret: & voluntarie quod op. 7. voluntatem nouiter determinari: facio duas conclusiones. ¶ Prima: quod propositio de nouo determinante est falsa. ¶ Scđa ex eius reprobatione soluere argumenta: arguo ergo primo ex precedentibus: quia qua ratione hoc esset verū de agente voluntario & de natura: si hoc p. 7. quia supra probauit de naturali quod si nouiter moueret & diu quietauerat: quod hoc erat per nouam dispositionē contingentem. Sicut hic arguerat quod nouum appetitū: s. 7. hoc probatum est falsum de agente naturali per totū p. 7. um articulum: ergo etiā. ¶ Item: hoc reprobatur lib. 1. q. 1. de eternitate mundi ar. z. b. ¶ Itēz probō: quod proposi tio est falsa de agente voluntario: quia non minoris virtutis est voluntas diuina ex se sive determinata: quod voluntas mea. Sed ego qui voluntarie nūc produco aliquē effectum: poteram me voluisse producturum eum decē annis elapsis: & semper stetisse in eadem voluntate: quo posito producerem nouum effectus voluntate sine noua determinatione: igitur etiā. ¶ Item: voluntas non requirit nouum determinans: quādō ipsa est determinata per antiquā scientiam: & per antiquā conformitatem ad illam scientiam: quia si sit frustra suisset determinata per illas antiquā scientiam & conformitatem: etiā cum nō sit nata determinari nisi per scientiam & conformitatem: si exigeret utrāqz nouam cum antiquis hinc inde habitis essent due forme eiusdem rationis respectu eiusdem effectus in eodem. Sed sic est in proposito: quod per omnes phos sicut & theologos: scilicet deus ignoraret que sunt extra se acquirendo scientiam ab his: si scit omnia & omnibus modis quibus sunt factibilia scientia sua eterna qua scit essentiam suam: etiam scientia determinata. scilicet ut omnia sicut modis quibus cognitum ea fieri: quia Lōmentator vult quod deus habet solitudinem de his que sunt extra: & certum est etiā fūm phos qui ponunt in deo de potentis anime intellectum & voluntatem: quod voluntas dei concordat cum scientia sua: ergo etiā. ¶ Scđa conclusio est respondere per hoc ad argumenta: quādō dicitur quod voluntas antiqua non agit nouitatem: nisi propter aliam renouationem factam ab anima vel appetitu. Dico: quod non est verū ubi voluntas antiqua erat determinata per antiquam scientiam & per antiquas conformitatem voluntatis: & appetitus ad scientiam illas. ¶ Ad tria argumenta que facit Lōmentator contra responsionem istam. Ad prīmā cum dicit: quod voluntas antiqua est causa remota: quia si suisset causa proxima: creatura suisset ab eterno: & sic per cōsequens presentia istius horae: & concupiscentia noua. scilicet causa proxima. Dicendum: quod antiqua erat proxima: nec sequitur quod creatura erat eterna:

Quodli. Bacho.

D 3

iz. me.
tha. cō.
37.

Libri

quia ita ab eterno voluntas per scientiam antiquam: et conformitatem determinata fuit ad presentiam: istius hore: non tam pro eterno fuit determinata: sed pro presentia istius hore: scilicet determinatio voluntatis qua heri volui determinare istam questionem: pro isto die sufficit sine noua voluntate: non intelligas quod fuit determinata pro hac hora: quod hora hec faciat ad sui determinationem: sed per scientiam suam eternam qua sciuit hoc producendum: congrue in hac hora fuit voluntas determinata ad producendum in hac hora. ¶ Ad secundum quod dicitur quod si nouiter debet mouere opus esse proportionem nouam. Dicendum quod hoc verum est: nisi primo fuerit ad hoc determinata per scientiam antiquam: et antiquam voluntatem. ¶ Ad aliud quando dicitur illa antiqua voluntas non post posuit facere suum voluntum antiquum nouiter per eam faciendum: nisi quia illud voluntum antiquum quod post posuit defuit sibi et. Quia si fuisset presens in ea dispositione qua natum erat fieri necessario fuisset factum. Dicendum quod aliquid deesse antique voluntati potest intelligi dupliciter. Uno modo sicut dispositio necessaria et causa requisita ex parte voluntatis et ipsum determinans: et isto modo negatur: mox antiqua voluntas ex parte sui fuit sufficienter determinata per antiquam scientiam suam: et antiquam conformitatem ad illam. Alio modo quod aliquid defuit sicut sine quo non: et extrinsece: et ex parte voluti. scilicet congruitas temporis a deo preuisa: et sic concedi potest quod aliquid defuit: quia ita voluntum fuit ab eterno: ut fieret: non tam pro eterno: sed pro nunc: per hoc ad formam argumenti: quod dicitur quod voluntas antiqua non post posuit facere antiquum voluntum: nisi quia aliquid defuit sibi sic quod non erat in tali dispositione quod natum erat fieri. Dicendum quod fuit in tali dispositione qua natum erat fieri quo ad determinationem que requirebatur ex parte facientis: et sic non sequitur quod intendebat. scilicet quod haec erat per nouum appetitum. Sed quod defuit sibi fuit ex parte ipsius volunti: et ibi non est inconveniens quod aliquid nouum sibi accidat extrinsece. scilicet presentia hore quod fuit. ¶ Ad aliud quod dicitur ille appetitus antiquus qui precedit actionem voluntatis nouam. Si est actus antique voluntatis: ergo suum voluntum est antiquum in essendo: quia sicut ad novum sequitur nouum voluntum productum in esse: sicut ad antiquum antiquum: dico quod non sequitur: quia noua voluntas pro tunc quando est respicit nouum productum pro illo tunc: ut sit pro illo tunc: sed antiqua voluntas: et si respiciat novum producendum: non tam pro tunc: ut sic: sed pro futuro. ¶ Ad ultimum quod dicitur quod qua ratione in antiqua voluntate omnia sunt eterna: et voluntas et yellet et obiectum: eadē ratione: quod voluntas est noua ad presentiam huius hore: omnia erunt noua. Dicendum quod verum est nisi antiqua voluntas fuerit eque determinata per antiquam scientiam: sicut posset esse per qualcumque nouam. Sed solutio istarum difficultatum inducit difficultatem maiorem. Si enim deus habuit ab eterno scientiam dispositiū: et determinatiū ab eterno. Ergo totus mundus necessario factus erat: et non libere. Respondeo dico quod antecedens et consequens debent conditionari: et sic ambo erunt contingentes. Nam deus sciuit Adam peccatum: et Michaelem

Questio

staturum conditionanda sunt: sic deus sciuit Adam peccatum: et Michaelem staturum mediante actu liberari arbitry: et sequitur ergo sciuit hunc peccatumurum contingenter. eodem modo in proposito. Hanc antecedens deus presciuit et determinauit mundum creandum in hac hora: sed cum hac conditione considerato quod eventus creaturarum est contingens: sequitur ergo quod deus produxit eum contingentiter: et de hoc lib. i. dist. 4. 1. ar. 3. et p. ratione: quod necessitas qua produxit mundum in hac hora est conditionata. scilicet quod presciuit. Sed omnis necessitas conditionata est contingens simpliciter: ut hoc me sedere dum sedeo est necessarium: quod est contingens simpliciter quod est propositum. de hac consequentia: satis lib. i. et maxime ar. 3. in distin. ¶ Tertio ostendo contra tertiam viam que fundatur: sequitur bac propositio: ne quod si nouiter agat quod aliquod mutatione fiet in eo quod est contra phisiam: probatio per argumentum de processu in infinitum: detur enim aliqua causa nouiter agens: quero virtus illa causa eodem modo se habens producit effectum suum: et habet propositum quod non precedit in eo noua mutatione aut aliter se habens: et tunc quero a quo mouente aliter se habuit ad hunc nouum effectum producendum non est processus in infinitum in causis aliter et aliter se habentibus. ergo stabilitur tandem quod aliquid erit nouum a causa univisimite se habente. ¶ Et confirmatur ratio: quod si potest esse a primo mouente univisimite se habente quod opus concedi hec pars motus non que nunquam prefuit quare non potest ita aliquid totum esse nouum cuius nihil prefuit. ¶ Ita quinto physico: plus vult: quod noua relatio aduenit existenti mutatione quod dicitur prehabuit formam. scilicet de albo praesentente: sed in proposito ponitur deus habere voluntatem et scientiam determinatam: ut supra probatus est: ergo et. ¶ Ad hoc secundo lib. q. p. de eternitate mundi ar. 2. d. ¶ Per hoc probatur ad argumentum quando dicitur quod si nouiter incepit agere opus quod in eo sit noua relatio sequens alias mutationem: et sic in infinitum. Dico quod non opus quod incipiat noua relatio in ordine ad producendum quod dicitur instans est principium et finis et. Dico quod primum instans temporis non fuit finis: nec principium temporis realiter: sed imaginati solum: et sic non sequitur quod tempus fuit res eterna. quod vero sequitur solum tale tempus imaginatum non reale. Probatio: mensurabile semper dicitur respectu mensurae: ergo eodem modo quo aliquid ponitur mensurabile opus quod sibi corresponeat mensura et eiusverso. Sed quod primum instans temporis nostri dicitur respectu preteriti est: quis imaginatur quod precedit et aliquid diurnitas successiva mensurabilis in qua res mutabiles poterant fuisse: non quod ita est: ergo huic diurnitati in imagine solum opus cedere aliquam mensuram imaginata: non eternitatem: quod imaginatur quod in illa diurnitate poterat precedisse res mutabiles quales sunt in tempore nostro: et non de eternitate. ergo tempus imaginatur tantum.

¶ Explicit Liber primus.

Z.c.10.

CIoannis Bachonis Anglici Carmelite qđ
libet Liber scđs.

Questio prima.

II secundo

qdlibet / querebat an idea creature sit idez & creature in esse cognito: qđ sic quia idea sūt exemplaria iuxta que creature pducuntur extra: sed creature sūt esse cognitum sunt exemplaria respectu sui ipsarum extra: ergo r̄c. **C**ontra/ idee non sunt forma/ te fīm Augustinuz. qđ de ideis creature in esse cognito sunt formate: ergo r̄c. **C**Dixerat supra quodlibet pmo. q. 9. qđ per hoc qđ deus pfectionalr & virtualr est: ptenens oium qđ ad hoc sequit̄ & creature resultabāt fīz esse intelligibili: r̄ & ex hoc qđ comprebendebat se qđ est continens omnī resultabant creature in esse cognito: r̄ & creature in eē cognito sunt idee. **C**Unde cōtra me ponit quidam reue/ rendus doctor quinqz conclusiones. **P**rima pclo sua est/ qđ creature non resultant in esse intelligibili ab essentia: r̄ hec ratio est contra me: quia posui qđ creature ab eterno habēt proprium esse intelligibile: posui enim primo essen/ tiam omnia continere virtualiter. **S**cō creatures refultan/ tes in esse intelligibili fīm quid nominis aliter eē virtuale/ le continens respectu impossibilis: vt dixi. q. 10. tertio intel/ ligit sc. quarto resultat creature in eē cognito sūt: tārguit contra me de illo esse intelligibili ab eterno: qđ qđ preterit actum intellectus est ens reale: igitur creature habuerunt esse reale ab eterno. **C**Itē fīm hoc / ego incido in opinio/ nem Henrici quā vitatu: quia vbi ponitur idē fundame/ tum & idez principium: videtur sequi idem inconveniens. sic est in pposito: qđ Henri. imaginā & ex hoc qđ diuina essentia est exemplar: & similitudo omnium consequeban/ tur esse nature oium creaturez in esse exemplato: & id esse exemplatum: quia preueniebat omnē actū rationis opor/ tebat esse reale. Sed ego vt dicit per omnia idem imagi/ nor: quia ex hoc qđ diuina essentia est omnis entitas sup/ eminenter omnia ptenens resultant sūt consequunt̄ crea/ ture in esse resultato per me: ergo r̄c. **C**Scō conclusio sua est/ qđ ex cognitione diuine essentie non resultat cogni/ tio creature. **P**robo/ sicut creature ptenent in essentia diuina in esse intelligibili: & in esse virtuali: ita in esse substāti/ li. Sed l̄ sic continentur: non tamen propter continentia/ virtualē resultant in esse virtuali: nec qđ substantialiter in esse substanciali: ergo per locum ab inductione sufficiē/ ti: si in essentia diuina cōtinentur fīm esse intellectuale nō propter hoc resultabunt in esse intellectivo & resultatiuo. **C**Item resultatum non est idem cum eo a quo resultat: quia nihil resultat a se: sed eadem est cognitio diuine essentie & creature: ergo r̄c. **C**Item ex cognitione diuine essentie non resultat: nisi absolutum vel respectus. Sed non re/ sultat alia cognitionis: sicut aliud absolutuz: qđ tunc differunt realiter illē cognitiones: nec sicut respectus realis: qđ tunc distinguerentur ex natura rei: nec sicut respectus rationis: qđ respectus rationis non est realiter cognitionis. **C**Tertia conclusio sua est/ qđ dato qđ sic/ non sequitur qđ creature in esse cognito sūt idee. **P**robo/ qđ per Augustinū sunt forme principales a se: qđ non formate per eas homo est sapiens & beatus: ad eas aspicit artifex: in producendo sunt in deo

nō extra deū: creature in esse cognito nō sunt forme prin/ cipales cuz sūt creature: & in esse diminuto vt sic/ nec a se: qđ formant in tali esse diminuto: nec per creaturas est de/ us sapiēs: nec per eas beatificamur: nec per eas deus oper/atur: nec eorum esse est in deo sed extra. **C**Item si sic ergo creature in esse cognito habent causalitatē super suum esse extra: sed causa est nobilior effectu. Ergo nobiliores sunt in esse cognito qđ in esse in effectu: qđ taluz est: maior p̄z: qđ idea habet rationem principiū cognoscendi & operā/ di. **C**Quarta conclusio est/ qđ essentia diuina: vt imitabi/ lis a creature habet rationem idee: probatio/ qđ vt sic con/ uenient sibi omnes rationes idee: vt imitabilis enim pos/ test esse principialis ratio nō formata r̄c. **C**Item vi sic ha/ bet rationez exemplaris: sed ratio exemplaris est propria/ ratio idee fīm Senecaz in epistola ad lucill. ep. 50. **C**Itē ipla essentia vel est idea fīm qđ absolute sumpta vel obie/ ctum cognitionis: vel cognitionis diuina: vel respectus imita/ bilitatis: aut essentia diuina: vt imitabilis nō: vt eēntia ab/ solute sumpta: qđ sic non habet rationem cognoscēdi aliud nec obiectum cognitionis: qđ sic non habet rationem cogno/ scendi aliud: nec cognitionis diuina: quia idea est principiū cognitionis: nec respectus imitabilitatis: p̄z qđ respectus nō est principium agendi vel cognoscēdi. Ergo est in ipsa es/ sentia sub respectu imitabilitatis. **C**Quinta conclusio sua est/ qđ buius idea que est ratio operandi ipsi artifici est ra/ tio cognoscendi: in agentibus enīz per intellectum agit co/ gnoscendo: p̄z. 7. metba. de arca in mente artificis: sed idea est ratio agendi in agentibus rationaliter fīm August. & probatur per Dionysiu de di. no. & per Lōmentatorez: & p̄ Lucill. super Dionysiu. **C**Item probatur est/ qđ essentia vt imitabilis est idea: sed ex cognitione diuine essentie vt imitabilis a creature cognoscuntur: ergo idez est ratio co/ gnoscendi. **C**Item fīm Dionysiu de di. no. ca. 7. ex hoc qđ deus cognoscit essentiam suam tantū vnitivē continentez ex hoc cognoscit alia. Sed hoc: qđ oia continet est ab omni/ bus imitabilis: ergo essentia vt imitabilis seu vt idea qđ idē ē: est ratio cognoscendi. **C**Sequitur de scō articulo/ vbi contra quālē conclusionē per paucissima argumenta procedam: vt stemus in punctis que faciunt difficultates: contra primam conclusionem in qua dicit qđ creature nō resultant in esse intelligibili ab eterno ab essentia diuina: qđ cum precederent actu intelligendi essent res ab eterno. **P**robatio/ qđ non est: sequitur qđ qđ est ens solum per hoc qđ continetur in potentia alterius nō est in se aliquid rea/ le: l̄z babeat esse intelligibile ratione talis continēti qđ est babere esse intelligibile resultative: qđ in virtute alterius cognoscibilis. Sed sicut ponitur in pposito qđ creature fuerunt possibiles fore fīi qđ nullum esse reale habuerunt in se: sed solum in potentia faciēti: ergo r̄c. **P**robatio ma/ joris: qđ predicatuū includit in subiecto: co enim qđ solum dicuntur entia in potentia alterius excludit qđ habeant esse reale in se tamē non excludit quin habeant esse intel/ ligibile: eo enim qđ iam potest ea creare: sequitur/ qđ babeat esse potētiale: vt causentur: & aliter esset p̄batiua respectu impossibilis. Sed esse possibile includit possibile: saltem fīm quid nominis. Sed esse latissime acceptū includit in/ telligibile esse: ergo a primo ad ultimū: l̄z habeant solum esse in potentia facientis: & nulluz esse reale in se esse: tamē habent intelligibile fīm se: quantum ad qđ nominis. **C**Itē hoc p̄z exemplo: posito enim qđ nulla statua Herculis sit in mundo: tñ verum est dicere/ qđ Hercules est exemplar vt sicut statue: sicut posito qđ nulla ars sit in mundo: tñ per nomen artis importatur/ qđ ars est: vt sicut artificialia: sed eo ipso/ qđ Hercules est exemplar vt sicut statuet: sicut exemplar est relatiū saltē cōnotatione per istum doctorem.

Quodli. Bacho.

D 4

T. 2. 29.

2° artic

Libri

Ergo statue habent esse exemplificabile non solum rem: sed solum intellectum: ergo stant simul et res sunt vita ab eterno in deo non in se: sed ad esse vitam in deo: sequitur quod fuerunt vivificabili extra deum: quod aliter fuisse insufficiens causa equiuocata: ergo stant simul et. Istud est exemplum Augustini. s. super Genes. expositis illud in primo vita erat. Dicit non in se sed est in sua natura: sed in ipso vita erant: quod omnia per ipsum facta. cap. 8. dicit et quomodo ea facere potest que sibi nota non erant: non enim quecumque fecit ignorans respondit fecit. ergo que facta cognovit prius autem ante quod fierent erant et non erant: erant in divina scientia non erant in sua natura: nota prima auctoritas dicit quod erant solum in sua scientia: scilicet quod nibilominus erant nota: et per consequens habuerunt esse intelligibile: sicut stant simul quod non habent esse reale in se: et quod habent esse cognoscibile per esse cause sue quod est resultatiue haberent esse. de hac conclusione difuse est probatum: quodlibet i. q. 4. articulo 2º per totum. Ad primum argumentum quodam dicitur quod si creature resultantes precesserunt actu intelligendi. ergo habuerunt esse reale. distinguo: quia aut precesserunt in sua natura: et tunc verum est saltem accipiendo esse reale pro omni eo quod est a natura rei: aut in alterius continentia precise: et tunc non est verum: ut per ipsum plenum de statua: et de vita. Ad secundum quodam dicitur: quia incido cum Henrico qui posuit essentias resultare in esse exemplato: quia continebantur in deo: sicut in causa exemplari. nego: et cum arguit in forma quod ubi est id est principium: et idem fundamentum et. Respondeo quod verum est si conclusio sequitur virtute principij et fundamenti: si vero sequitur ex diversis modis a parte intellectus applicatis inter diversa: sequitur conclusio. Sed quod huius imaginatur quod ex hoc deus est causa exemplaris ab eterno creaturarum: sequitur creature habere esse essentie reale ab eterno: hoc est quod applicat se ad modum Com. qui posuit in sili quod eo quod est causa finalis oium eternorum ab eterno: sequitur quod creature habebant esse reale eternum: ego vero applico me ad opinionem Augus. iam recitatam: que ponit quod eo quod deus continet res: res erant vita in deo non in sua natura: sed in deo essentia: et non ad me non sequitur quod creature sunt ab eterno essentie reales: sed solum quod resultat in esse intelligibili ab eterno. Ad contra tertiam conclusionem que dicit quod ex cognitione diuine essentie non resultat cognitio creaturarum: est argutum quolibet. i. q. 9. articulo. i. ubi probat per phos et sanctos: et per rationes quod deus cognoscendo essentiam suam virtute cognitionis essentiae anima cognoscit sustinendo circa essentiam. s. sed hoc vocatur cognosci resultatiue: seu consecutiue cognosci virtute alterius: ut pluries probauit. q. 10. articulo. 4. ar. contra tertium dictum: ergo et. Resumere argumenta illa si volueris: conclusio ista que probat nunc ab isto doctore est contra omnem veritatem: nec credo quod sit docto in mundo eaz opinans nisi iste docto et Themistius. Et nunc solum in isto contra rationes: quod prima ratio quam nunc adducit docto est contra seipsum: quod ipse concedit superius quod deus cognoscendo se cognoscit creaturas secundario. Sed ista ratio probat quod non equum bene sicut quod non resultatiue. Probatio quod arguit sic: sicut deus continet creature in esse intelligibili. ita in esse substantiali et. Sed propter hoc non resultat in esse substantiali: et addo quod: nec per hoc participat secundario esse reali: et sequitur conclusio contra eos si similitudo sit bona. Igne per hoc quod continent in esse intelligibili diuino non habebunt secundario esse intellectum. Secundo in isto quod non valet argumentum solum res veritatem: quod licet probi posuerit quod ex hoc quod deus continet creature: sicut finis causa continet ea que sunt ad finem: et per illam continentiam creature resultabat in esse reali: et in simili ponebant hoc de creaturis in esse ex eis.

Questio

plato respectu causae exemplabilis: tamen theologia veritas ponit quod non accipiunt esse huius nisi per dependentiam ad causam efficientem: sed licet ad continentiam causaliter illatiue: et per modum consequentie insertur apud intellectum quod effectus sunt possibilis apud intellectum: saltem solum quod nominis: et ante oem efficientiam: quod aliter causa esset continentis respectu effectus impossibilis: non sequitur quod sit in rerum natura: quod tunc sequeretur mundum qui sicut possibilis ab eterno fuisse. Ergo similitudo nulla. Rationes duae vultime sunt facte et solute. q. 10. ar. 4. in p. quolibet. Ad contra tertiam conclusionem que dicit quod idee non sunt ipse creature cognite. Probo contrario ubi premitendo modum imaginandi exclusionem qui est iste quod deus intelligendo essentiam suam comprehensio ad hoc sequitur cognitionem omnium creaturarum. Sed res in esse cognito est similitudo sui ipsius extra sicut probat Arist. 7. metra. quod in artificiis simile sit ex simili: quod archa extra sit ex archa que est in mete. Sed imago seu similitudo rei in anima respectu eius extra est idea hoc per hoc ut dicit Eustratius. i. ethico: cōmen. 48. ergo et. Secundo probo hoc quod Eustratius. i. ethico: cōmen. 49. ubi Arist. probat quod felicitas non est bonum quoddam quod sit idea aut ymiseriale sicut posuit plato. Dicit quod plato non posuit ideam sicut ymiseriale sicut imposuit sibi Arist. et cōmen. 44. loquens de platonice: et platonice dicit quodam cum platonice dicebat rationes quasdam per se subsistentes intelligibiles ad quas dicebant oia mala esse et fieri: et post subdit Com. contra Arist. qui imponit platonice quod existaret tantum substantiae separate dicentes quod non posuit sic vel sequitur quod species: et ideas vocabant platonice: et tota ylaria presubstantes quid his que in corporalibus sunt speciebus: separatas aut ab his oib in conditoris dei mete existentes. ex qua auctoritate recipio. primo quod idee sunt rationes intelligibiles in mete diuina. scilicet etiam intelligibiles rationes ad quas dicebant oia mala esse et fieri: et ideo erant rationes intelligibiles non posse a platonice mediante inter intellectum diuinum cognoscere et creature: immo inter intellectum diuinum creature cognoscere: et creature quantum ad suum esse quod extra deum habiture erant mediante: hoc est quod dicit ad quas dicebant oia fieri: sed positis ideis seu talibus rationibus intellectualibus in mente diuina excludendo quod non sunt mediante inter cognoscere: et rem in esse cognito: immo sunt mediante inter cognoscere: et res ipsam productam extra vel perducibile non possunt imaginari nisi ipsomet creature in esse cognito: ergo idee sunt creature in esse cognito. Probatio minoris facta tali exclusione non remaneat nisi res in esse cognito: quia rationes intelligibiles non ponuntur in aia: nisi vel species vel habitus vel ipsa essentia aie imitabilis ab ipsis rebus intellectis: ut posuerit aliqui probi quod aia est composta ex oib: ut sit similitudo representans: et in sili ponit ipse docto essentiam diuinam ideam: aut actus intelligendi perclusus aut actus intelligendi in ipso in esse cognito splendet res cognita. Sed spes aut habitus vel essentia aie: ut imitabilis vel similis rebus extra vel eas representans ad hoc ponuntur: ut sint rationes mediante inter intellectum et actum suum: species enim ponuntur mediante inter intellectum et actum suum per hoc qui est intelligere: et eodem modo antiqui posuerunt aias esse medianas propter actionem et similitudinem et imitabilitatem ab oib entibus: ut aia intelligeretur posuerit quod illa imitabilitas mediare inter se et actum suum: quo alia intelligeretur. habitus vero ponit mediare inter actum suum qui est fore sciendum vel considerare: per igitur quod ex aliis rationibus intelligibilibus mediante inter intellectum et actum suum: et posito quod rationes intelligibiles sunt idee solum remanent quod actus intelligendi per se ipsum sunt sit idea quod nullus ponit: quod idea aliquo modo includit respectum imitabilitatis vel connotatiue: vel alio modo per Augustinum: actus autem ut omnino precisus nullo modo dicit

dicit respectum. igitur relinquit quod ille rationes intelligibiles sunt ipsam creaturam in esse cognito. Item Commentator pmo ethic. Augu. 83. q. q. 4. 6. de ideis recitat op. Platonis imponendo ideas. pmo Plato appellat perhibet non nisi hoc nomen antequam ipse instituerit non erat ratio vel res ipse non erant quas ideas vocavit vel a nullo erant intelligentia istra ideas. ergo latine possumus vel formas vel species dicere. sicut namque idee principales quedam forme vel rationes rerum stabiles atque incommutabiles sunt quas formari dicunt omnes quod oritur vel interire poterit: et omne quod oritur vel interit ex hac auctoritate accipio quod idee quas vocavit Plato res ipse sunt principales sunt quas formas et oritur omne quod oritur etc. Sed in agente per intellectum res ipse non dicit esse ratio formandi aut oriendi seiphas extra nisi per suum esse intellectum quod habent apud intelligentem. ergo idee sunt ipse res stellae: ut sunt forme vel species non rationes quibus mediatis res extra producuntur. Per hoc ad argumenta in oppositum. immo per hec oia adduco ad nichil postutus quia dicit pmo quod idee sunt rationes principales: dico quod verum est non ex parte dei agentis et cognoscientis: quia exemplaria sunt sua sufficiunt: sed ex parte creature cognite. creature enim in eum cognito sunt respectu earum rationes et principales: quod stabiles et commutabiles seu exemplaria media iuxta que formant extra: et quod dicit esse cognitum creature est esse diminutum respectu eius esse etiam. igitur non est causa principalis. dico esse ratione principale potest intelligi duplex. uno modo ratione ad ratione cause exemplaris. alio modo ratione ad ratione entitatis realis in se. primo modo esse cognitus et articiale habet in aia artificis est esse respectum non diminutum. secundo modo est esse diminutum. patus modus est ad propositum non secundum. Ad argumentum quod dicit idem sunt a sequia non formatae. sed stabiles non commutabiles etc. dico quod comparando esse cognitus cuiuslibet creature ad intellectum divinum sunt formatae saltem consecutive: tamen comparando eius esse cognitum ad creaturas extra sunt forme principales stabiles et incommutabiles. Ad tertium cum dicit tanta vis ut nemo sine his sapiens esse potest et quod his sit aia beatissima: dico quod dictum Augustini intelligendum est de beatitudine: et sapientia non essentiali et primaria: sed de consecutiva et accidentaliter: et sic est verum quod esse cognitus per quod nota idea quod habet in creatura indeo est sine quod nemo potest sapientem nec beatus sapientia beatifica consecutiva seu resultante quam doctores vocant accidentalem. Ad quartum dicitur quod idem sunt rationes condidici creaturas rationabiliter per quod dico quod dominus ex sit rationabiliter per dominum cognitionem in aia. Ad quinto quod dicit idem non sunt extra deum: quia sacrilegius est etiam. dico quod esse cognitionem creature ab eterno sicut in mente divina non ab extra acquisiti: et quod hoc est sacrilegius quod vult vitare: ut per ipsum litteras sequentes. Ad sextum per missionem ad primum contra quartum exclusionem que dicit quod essentia divina ut imitabilis a creatura est idea: et contra quod dicit quod est ratio cognoscendi et producendi: dico quod cum idea est ratione Augustini sunt forme vel rationes que divina intelligentia continentur sunt quas oritur omne quod oritur et interit: ut per ipsum comprehendendo accipiendo verba Augustini distinguor: dico quod idea potest dici forma et species rationis seu representativa et conditionativa dicitur vel ex parte dei representantis et conditionis vel ex parte creature representatae et cognitae. Primo modo dico quod utramque exclusionem quod sola essentia sub ratione essentie sive cum pluralitate absoluta imitabilitatis est idea representans vel producens creaturas: immo nec isto modo curat Augustinus ponere nec Plato ponere ideas: immo solus posuit eas in ordine ad creaturas etiam: ut per tertiam conclusionem iam precedentem. Probo primum ubi intelligendum est quod est imaginandum essentiam esse ideam sicut quod stante unitate omnibus modis ex parte obiecti intellectus divini quod se intelligit: et omnia adunata

ex perfectione istius actus intelligendi quo oia intelligit adunata consecutiva in intellectu diuino causat distinctionem cognitionis creaturarum in eum cognito: sed apud deum ratione est ex parte dei eadem potentia que sufficit ad producendum illa in esse reali: quia deus est vere virtuale unitatis respectu totius esse realis. sicut rationis. ergo deus ratione est ex parte potentie sue productivae creaturarum sicut ex hoc quod intellectus se et oia adunate causat distinctionem in esse cognito ita intelligendo se oia adunata possit producere creaturas extra. Secundum probatur ubi intelligendum quod de ratione producti idealiter seu artificialiter est quod an esse suum esse exigit esse intelligibile apud intelligentem: quod vero intellectus exigit eius species: anque productum hoc est ex imperfectione intellectus: quod queveniunt productibilis: ut est per intellectum productibile dicunt perlerari ex parte rei a deo productum per intellectum: quod hoc non arguit imperfectionem in deo: sed que sicut imperfectionis ex parte intellectus dicunt a deo amoueri. igitur positio idearum debet a deo remunerari ex parte dei: et solum ponit ex parte creature: hoc probat esse de intentione Augustini quod quilibet quod articulo. 3. Ad argumentum in contrarium quod dicit est per essentie ut imitabilis queveniunt oes rationes idem posite ab Augustino et doctoribus sunt quod idea est exemplar: dico quod pluralitas idealium in repetendo et in productando queveniunt creaturis in esse cognito: ut probatum est conclusione. 3. precedenter: et non ipsa essentia diuina per qualiterque mutabilitates: sed seipso: ut nunc probemus. 4. et 5. probatum est per dicta per alia argumenta. 4. et 5. conclusio. Illud non de 4. exclusione. quod inducit quod idea est exemplar: dico quod creatura in esse cognito est exemplar sui ipsius in rerum natura. Per idem ad alia. 5. exclusionis: dico quod essentia diuina imitatur a creaturis et continet creaturas per esse suos cognitionis quod habet in mente diuina. Cetera oia quod dicta sunt videbis quod dixi. et quoli. q. 9. art. 1. li. ubi dixi quod ista 4. se habet per ordinem essentia diuina virtualiter continet creaturas: et secundum ad hoc sequitur per modum resultationis quod habet esse possibile sunt quod non. Cetero deus comprehendit se. Quarto ex comprehensione sui oia resultant in esse cognito. cum ergo ante omnem actum intellectus dei creature resultant in quodam esse intelligibili videbis quod illa distinctionem esse intelligibilia que precedunt omnem actum intelligendi divinum sunt idee creaturarum extra: et non illa cognita esse que sequuntur actum. Ratione quod idem preexigetur inter intellectum et actum intelligendum: tunc tales rationes intellectuales precedentes essent idem. nunc vero quod ipsa solus mediant inter actum intelligendum: et re ex: et illud quod mediat isto modo est res in esse intellectu: id est quod res intellectus: non autem id est quod est intelligibile prius actus: et per ipsum ad hanc creaturam rationabilem producatur prefigitur neatio sui prius apud intelligentem in eum cognito: sed actum exercitum et elicitorum: et hanc est quod dicit Augustinus quod sunt rationes principales in mente divina: et exponit se dicens quod divina intelligentia continet intelligentia notata actum elicitorum: quod autem creatura producenda prefigat sui prius apud intellectum per species prius actum. secundum quod sit intelligendum in intellectu iste in prius per actionem et obiecta non per unum virtualiter et perfectionalem. dato ergo quod prius actus utroque modo sicut est in deo non potest ponere species prius vel ideam ad portandum intelligentiam in intellectu: nec ad supplendum obiectum absentiam. Est tamen intelligendum quod rationes intelligibiles creaturarum in deo possunt accipi et rationes rationales et seminales seu formarum echoationes. alio modo quod rationes principales seu formales. id est quod sunt rationes primordiales et rationes seminales seu formarum echoationes. alio modo quod rationes principales seu formales. id est quod sunt rationes primordiales et rationes seminales. quasi primordiales intelligibiles respectu creaturarum intellectorum; sed secundum modo scilicet

Libri

nec idee sunt forme principales: sic esse intellecta creaturarum sicut eorum idee. primum per quodque potest ad actum presupponit suum esse seminale vel primordiale: cum igit creature quamcumque est ex parte sui secundum quodque habet sive esse intelligibile sive reale est quodcumque ens possibile natum actuari: sequitur quod primo habebit esse seminale seu potestia, le intelligibile quod est actuale intelligibile. Secundum per secundum regulam quam dat Kommentator. 2. physicoz. commento. 11. quoniam dicit ens naturale aut artificiale formaliter principaliter donec habeat formam in actu per quam est actualiter tale. ponit exemplum: quia vel dicuntur formaliter caro vel os per hoc quod est in potentia tale: sed solum quod est actu tale.

Questio

est preuenientia cognitioni et causatum quodammodo: tunc est exemplar illius. ergo quando cognitione preuenit obiectus: et est causatum obiectus: tunc ponit illud in quodammodo esse cognitum et exemplatum. sed cognitione dei preuenit creaturas cognitas obiectus. Confirmatur: quod omne esse quod habet creatura extra essentiam diuinaz exemplatum et formatum: quod nullus est potest haberi ab alio quin ab illo alio accipiat illud esse formatum. sed esse cognitum quod creatura habuit ab eterno: cum quodammodo sit distinctum ab entia diuina: ut sic est extra essentiaz. g. 7. Probatio mihi. quod per Augustinum. si filius dei est factus. ergo est creatura: eadem ratione si creatura est facta extra deum in quo, cumque est secundum illud erit saltus formatum. Ex 3^a conditione secundum quod est causa effectiva per quam creatura oritur in esse argumentum sic: ideatur referre necesse ad ideam: sed impossibile est causam productam per ideam referri ad creaturam in esse cognito. g. 7. probatio mihi. ex 3^a conditione. 1. oritur: quod in esse cognito solum sic non habet esse reale sed rationis: sed ens rationis non terminat relationem reali cause efficientis. g. 7. Item ad idem sic accipio quod graditatem animi intellectus aut intelligis per ideam solam graditatem animi aut solus cognitionem animi aut aggregatum ex virtutibus. si primo modo non est idea: quia sic solum est in potentia: et ens in potentia non est ratio productiva. Confirmatur: quod creatura in esse cognito per te est ratio productiva secundum seipsum extra: sed idem non potest esse ratio oriendi vel producti se ipsum. ergo 7. Confirmatur secundum quod idea repugnat quod possit oriiri non solum quod oritur: sed creatura in esse cognito potest oriiri: quod cum sit eadem cum graditate extra ab eterno potuit oriiri: sicut ipsa in tempore. si intelligas ipsas cognitiones sic incidentis in 3^{am} opere. distincta a tua et mea. Si intelligas aggregatem sic erit ens per accidens. Item ex 4^a conditione. 4. sic idea continentur in intelligentia diuina. sed creature in esse cognito non ex modo quo loquitur Augustinus. ergo 7. probatio mihi. quod secundum quod continentur sunt distincta vel distinguibilis sed distinguibilis unum est extra aliud. Item ex 5^a conditione sic tanta vis est in ideis. ergo 7. sed deus per creaturam in nullo esse est sapiens: quia quod magis est repugnat sibi esse sapiens sapientia genita. Item ex 6^a conditione sic visione idearum 7. sed in creatura in nullo esse consistit beatitudo secundum Augustinum. 5. confessionem. ca. 4. si illa nouit et te non propter illa beatitudine. sed propter 7. Quatuor ad 3^{am} conclusionem dicit quod argumenta mea non probant conclusionem intentum: quere solutiones suas in principio tertie conclusionis mee inferius contra ipsum. Ad 4^{am} conclusionem tenet quod essentia vel virtualiter continens oia est idea: quod ut sic est ratio principalis non formatam secundum quam oritur 7. sic in diuina intelligentia obiecta omnia continentur sic et deus est sapiens et beatus. ergo 7. Sequitur de 2° articulo. ubi pono quatuor conclusiones contrarias: prima est quod hec non est descriptione idee quam ponit: sed alia secunda quod ista alia distinctione ponit creature in esse cognito: tertia quod per illas continentur argumenta mea in statu et sua solvantur. 4° contra positionem suam quod idea non sunt ipsa essentia diuina vel continens virtualiter creature. Prima conclusio contra distinctionem idee: quod idea habet aliquam rationem formalem simplicem. sed hec ponuntur multe. probatio magna. quia ideas vel est ratio generalis ut idea predicationis substantiae vel qualitatis 7. vel species eiusdem: ut puta alia hominis alia equi. sed ratio generis et species sunt indivisibiles: quia habent mensurare omnia que sunt sub eis. ista ratio fundatur super Aristotelem. 8. metaphysice ubi vult quod forme rerum sint sicut numeri. 7. 10. metaphysice ubi probat quod ratio mensure in quolibus genere debet esse simplicem. aliter enim genus predicationis non esset per se ipsum. Item videtur quod non sit bona descriptione immo superflua: ponere enim plura ubi pauciora sufficiunt est superfluum: sed dicere quod idea est forma exemplaris sufficit pro omnibus aliis conditionibus.

Video ideas esse idem quod creature in esse cognito sic protra Augustinum et alios positores idearum: quia modus ponendi ideas tertius potest coincidi sic disputatur per pcessus istos qui eas posuerunt. Item primo ponam unum modum tractandi pcessus eorum secundum quem videtur quod idea non sunt ipsa obiecta cognita. 2° ostendatur quod ex pcessibus eorum penitus habetur quod sint ipsa obiecta cognita. Sequitur de primo articulo. ubi quidam valde subtilis et valens doctor magister Petrus Rogerius in replicando contra me quod idea non sunt obiecta cognita ponit quatuor conclusiones: prima est descriptio idee generalis secundum ponentes eas. secunda est quod illa descriptio non conuenit creature in esse cognito. 3° est per hanc descriptionem vult soluere arguenda per que hec probamus. 4° est propria positio quod essentia diuina est idea ut virtualiter continet creature. Prima igitur conclusio est quod idea est forma exemplaris representativa ratio factiva agenti per intellectum: quod est forma habetur ab Augustino. q. de ideis. quod sit exemplaris habetur a Seneca ad lucilium. 69. et ibidez habetur quod est representativa agenti per intellectum. vnde dicit 4° causis admissis plato exemplarum quae ideas vocant: hoc enim est ad quod respiciens artifex illud quod destinabat efficit. quod sit effectiva dicit Dionysius de divinis. no. c. 5. 4. exemplaria autem esse in deo dicimus existentes rationes substancialis et singularitas preexistentes quas theologia predestinationes vocat et diuinis voluntates et effectivas secundum quas substantialis essentia omnia pre fuerunt et produxerunt ad secundas conclusionem premitit quod Augustinus. q. de ideis. ideas diuinis in speciali sic diffinit quod ideas sunt rationes principales non formatae secundum quas oritur 7. que diuina intelligentia continentur sine qua nemo sapiens esse potest: quarum visione anima sit beatissima: tunc arguit: primo ex prima conditione sic ideas habent aliquod esse reale creature in esse cognito. non igitur 7. Maior probatur: quero autem intelligis per creaturam in esse cognito aliquod esse praeter essentiam diuinam aut non: si non es mecum: quia illam pono ideam: si sic secundum illud esse sunt extra diuinaz essentia secundum esse reale: quia secundum Augustinum ideas sunt forme principales 7. sed nihil non reale est huius. ergo 7. Confirmatur. idea est ad quod agens aspergit. sed ad nihil agens non aspergit: quia secundum nihil non operatur. ma. est Augustinus. sed mihi. probatur. 6. metatheologische distinguit per secundum ens in ens in anima: et ens est animam et illud quod est extra animam in decem categorias et ita per te vel idea erit nihil: vel erit ens reale. Ex secunda conditione arguitur sic: sicut causa in esse producta est idea: et formatum: sic creatura ab eterno cognita est producibilis et idealis seu formabilis: sed idea non sunt formatae. ergo 7. probatio magna. quia res in aliquo esse exemplata vel exemplabilis: ut sic non est ratio principalis. sed formatum: sed creatura in esse cognito est exemplata vel exemplabilis. probatur: quia quando aliquod non est cognitus per se sed per aliud in quo representatur in illo exemplatur et formatum: sed creatura est huius. igitur 7. Confirmatur: quia quodcumque obiectum

appositis ergo tē probatio mi. quia et Geneca et Augustinus et Eustriatius pro codez habet q̄ est forma exemplaris et q̄ est forma vel species intelligibilis. sed per hoc q̄ est forma exemplaris intelligibilis innuitur q̄ est representativa et in ordine ad intellectuz: et q̄ est factiva ratio agentis per intellectum: domus enim intelligibilis in anima est ratio factiva domus extra. **C** Itē quādō Aristoteles ponit multa in aliqua descriptione: tunc illa que posterius ponuntur non consequuntur immediate ex primo: sed potius se habent ut quedam desperata circūstationantia. **N** g. natura est p̄cipium motus. hec que posterius ponuntur sunt circūstanie disperate: puta subiectum est in quo est et modus se habendi ad subiectum. s. per se et non per accidē: et simile de descriptione motus: quia est actus entis. ergo tē. de diffinitione anime q̄ est actus corporis tē. sed in p̄posito/condições posteriores sequuntur ex primis: ut supra patebit. ergo tē. **C** Ad argumentuz doctoris qđ pbat q̄ hec descriptio est sancto p̄: dico q̄ et si sancti cōcedunt illa de idea/ni ex illis non formant seu ordinant diffinitionez idee. vnde duplex est rei notificatio/una que est cōsequentiaz illatio alia que est diffinition vel descriptio: et sic aliud est illatio et aliud descriptio: illatio enim proprie est quando ex aliquo antecedente posito inferunt ea que ad ipsum consequuntur: sic dicit p̄b̄. 3. de aia. q̄ intellectus est imitus imate, rialis impassibilis incorruptibilis ad intellectū intellectus le consequuntur omnia ista: descriptio vero proprie est qn de aliquo posito declarantur multa sibi propria: que tñ inter se et in ordine ad illud positum de quo est sermo sunt disperata: sicut quando in diffinitione nature ponit subiectū et modus inberendi subiecto. dicendo q̄ natura est principium motus in quo est per se non per accidens. **D** Ico ergo q̄ bene in p̄posito est quedaz cōsequētiaz illatio de idea quando dicitur q̄ est ratio exemplaris representativa tē. sed hec non est eius descriptio. videlz q̄ idea est species ideati vel si dicas q̄ est ratio ideati vel exemplar ideati. omnia ista pro eodez possunt accipi sic q̄ species vel alio nomine ratio sit loca subiecti vel fundamenti positi in diffinitione accidentis: et habitudo ad ideatuz sit formalis ratio idee et alia que dicuntur de idea sicut eius proprietates vel circumstantie vel accidentia cōsequentialia istam diffinitionem idee. **S**i tamen recēles alias circumstantias quas ibi cōnumerat que consequuntur ad ideam recitat Eulstratius de Platone p̄mo ethicoz cōmento. 4.4. vbi dicit loquens de ideis q̄ quidam cum Platone dicebat rationes quasdam ad quas dicebant omnia esse et fieri: sed idea esse rationem ad quā si illa ratione retenta recēsemus alia que consequuntur vel concomitantur eam. s. et ideatum et fieri: et qđ est ratio factiva et representativa et huiusmodi. adbuc remanet q̄ est ratio ideati. igitur omnibus illis appositis resecatis remanere potest ratio idee quā ego pono q̄ idea est ratio vel spes ideati. **I** tem Augustinus dicit. 83. q̄ ideas latine possumus formas vel species dicere f3 quas formari dicitur omne qđ oriri potest vel interire. f3 idea esse speciem p̄m quā potest ideatuz fieri: et alia que ibi cōnumerat que consequuntur ad eam. adbuc remanet q̄ est ratio ad ideatum. ergo tē. **C** Item hec est diffinition Seneca resectatis alijs circumstantys dicit illud qđ plato vocat ideae exemplar est ad qđ deus hāc magnitudinē operis pulcherrimi fecit: sed esse exemplar ad qđ vtiqz omnibus alijs rationibus cōsequētibus resecatis remanet q̄ est exemplar vel ratio ideati. ergo tē. **C** Sedca conclusio est: q̄ ista diffinitione idee: et omnes alie proprietates seu circumstantie quas cōnumerat Augustinus. s. q̄ sunt rōnes p̄incipales tē. quenam creature intellectuē et est similitudo suip̄sus extra: et sic rever

titur p̄ncipalis conclusio q̄ idea est creatura intellectua: ut imitabilis a se ipfa extra. **C** Probatio p̄mi cui quenit p̄finitio vel descriptio et descr. ptum. sed dictum est q̄ idea diffinitur seu describit q̄ est ratio vel species respectu ideas. sed creatura intellectua est species suip̄sus extra. ergo tē. **C** Probatio mi. Aristoteles enim. 7. metaphysice volens ostendere q̄ simile sit ex simili in artificib⁹ sicut in natūralibus probat per hoc q̄ domus extra sita domo in anima q̄ non esset verum nisi dominus intellectua in anima eēt species vel similitudo sui ipsius extra. ergo tē. Itē hoc dicit expresse Geneca. vbi supra plenius est dictuz de his formis quas plato ideas vocat. probat q̄ sunt immortales tē. dicens vtiqz homines quidā pereunt: ipsa autem humanitas ad quā homo effingitur permanet: et supra dicit q̄ hec exemplaria deus omniū itra se habet: et mente complexus est: ecce humanitatem quā deus mente est complexus vocat: ideae ad quā homo extra effingitur. sed humanitas vt intellectuē est idea suip̄sus extra. **C** Hoc diffuse est probatum in isto scđo quolibet q. de hoc per Eustriatius: et Aug⁹ arti. 2° conclusione. 3°. **C** Sed ex supabundanti idē probō p̄m omnis conditiones idee. Primo p̄bo q̄ idee sunt obiecta cognita per banc conditionem q̄ idee sunt rationes p̄ncipales. illud rationaliter vocatur p̄ncipale tale qđ seipso p̄mo est formaliter tale: et omnia alia dicuntur talia per attributionem ad illud: ut patet de substantia q̄ est p̄ncipaliter ens. 4. metaphy. quia p̄mo est ens ppter eandē rationem est istud verum q̄ ratio substantie p̄ncipalis est respectu rationis accidentis: sed essentia creature in esse cognito est primum ens formale eius: et per attributiones ad illud est formaliter tale extra. ergo esse intellectū qđ lapis habet in intelligentia diuina potest esse p̄ncipalis ratio respectu eius esse qđ habet extra. **C** Probabo mi. per Aug. posnit enim q̄ alia ratione conditus est homo et alia equus: et hoc per rationes que in diuina intelligentia continentur: sed si per istas rationes hominis et equi que continentur in diuina intelligentia intelligamus humanitatem quā mens diuina complexa est in singendo hominem extra: ut intendit Seneca ad lucillū: ut supra patuit. saluat q̄ humanitas intellectua est prima ratio formalis rationis ad quā homo formatur extra: continentia enim qua essentia diuina continent virtualiter et eminenter hominem que videtur precedere istam et simpliciter esse prævia est continentia virtutis solum non formalis. ergo tē. **C** Confirmatur q̄ hec sit intentio Aug⁹ de p̄ncipali ratione propria: quia. 4. super Ben. ad literam. cap. 5. et de paruis. 79. loquitur qualiter angelii cognoscunt uniuersam creaturam: et seipso in verbo per rationes eternas: et dicit q̄ pculdubio uniuersam creaturam in ipso deo verbo prius nouerunt qđ facta est: in quo sunt omniz: et que temporaliter facte sunt rationes eternae in cuius incōmutabili veritate rationes p̄m quas facta est creature p̄ncipaliter luceat. Ecce q̄ eterne rationes quas vocat p̄ncipales. sunt vises: sed p̄ncipaliter visuz est obiectum cognitionis non eius species: sic Aug⁹ vocat ipsa metat creature ideas et formas p̄ncipales p̄m quas creature extra accipiunt suum esse formale qđ habent extra in rerum natura. **C** Scđo p̄bo q̄ idee sunt obiecta cognita per hoc q̄ idee non sunt formate rationes servie: quia pono creaturas in esse cognito esse ideas sui ipsaruz extra: est qđ pono q̄ ex hoc q̄ deus comprehendit se q̄ est totum ens virtutis creature sunt cognite consecutive quo ad p̄prias formales rationes suas a deo ita q̄ lapis in tali cē cognitione est idea lapidis extra: et sic de alijs. **C** Nec p̄bata sunt in p̄mo quodlibe. q. 9. artic. p̄mo cōclusione. 4. sed ad hūc modum

Libri

ponendi sequit^r q̄ idee sunt obiecta cognita: quia isto modo lapis cognitus est idea fīm sui extra: r̄ idee non sunt rōnes formate. ergo r̄c. probatio. mi. q̄ ex his sequas q̄ non sunt formate: quia in proposito videtur Augustinus velle q̄ nō sunt formate supple per imitationem alterius in genere ecause formalis puta per mutationem ad aliā formam: imo q̄ ipsomet sunt prime r̄ principales forme exemplares: sed hoc salvo in positione mea: vt enim continentur in essentia diuinata: r̄ in actu intelligendi diuino comprehensio sui quo causantur in esse cognito que sunt simpliciter p̄ne cōtinente in his: vt sic continentur virtualiter solum: vt x̄o consecutiae cognoscuntur a deo quantum ad omnes rationes suas proprias r̄ formales, sic p̄mo habent esse formale. ergo isto modo saluator q̄ non sunt formate intelligentie/ tamen q̄ quodam modo qui non est ad propositum pos/ sunt dici formate respectu dei: quia quodam modo habent esse ab alio saltem consecutiae. sicut respondi als. qd. i. ma/ gistro Pagano. L.c.31. **Tertio** p̄bo q̄ sunt obiecta cognita per hanc conditionem q̄ in intelligentia diuina continentur: quia ea que ponimus in intelligentia diuina nō ponimus in formatiae r̄ impressiae: quia que sic ponuntur/ponuntur in intellectu. q. quedam rationes mediantes inter intellectum r̄ actum intelligendi. q. rationes per quas intelligunt q̄ non est ponendum de intellectu diuino: quia sola essentia sua est sufficiens ratio ad intelligendum omnia vt diffusse probauit. quolibet. i. q. 9. igitur idee cōtinentur in intelligētia diuina expressiae r̄ obiectiae. sed illud quod exprimit in acie intelligentie r̄ obiectu: illud est res intellecta. ergo eo q̄ continentur in intelligentia diuina sequitur q̄ idee sunt ipse res intellectae r̄ cognite. L.c.51. **Quarto** hoc probo, q̄ sunt obiecta cognita eo q̄ sunt rationes stabiles eterne in/ cōmutabiles r̄c. quia Seneca vbi supra ponit exemplum qualiter sunt rationes immortales incorruptibiles r̄c. Et dicit homines quidam pereunt: ipsa autem humanitas ad quam homo effigitur permanet: quaz deus mente comple/ xus est. sed humanitas vt mente diuina cōplexa est huma/ nitas cognita: r̄ tamē semper permanet intellecta a deo ra/ tio stabilis eterna r̄ incōmutabilis. ergo isto modo vult di/ cere q̄ humanitas intellecta est idea hominis eterna r̄c. L.c.31. **Quinto** probo, q̄ idee sunt obiecta cognita: quia sine eis nemo est sapiēs: qr̄ aut hoc intelligit de sapiētia: r̄ beatitu/ dine accidentalē aut essentiali. sed v̄roqz modo potest sal/ uari. probo de accidentalē. Sapientia enīz est habitus que habet attingere ad altissimas causas. id est mediate. sed hu/ manitas quā mēte de cōplexus est: est altissima causa for/ malis totius esse formalis hominis: quia p̄ncipalis forma non formata: r̄ humanitas que videtur in verbo r̄ in p̄prio genere pertinet ad beatitudinem accidentalem. igitur isto modo sine humanitate cognita. nullus est sapiens nec bea/ tus: intelligendo de beatitudine accidentalē. L.c.51. **Item** istud potest salvare intelligendo de sapientia: r̄ beatitudine essen/ tiali. sed cōcomitanter sic arguendo. Sapientia que est beati/ tudo essentialis est circa altissimas causas etiam circa diu/ nas: r̄ eodem modo contemplativa felicitas: sed cognoscēs in deo humanitatem que permanet r̄ per eam accidentalē ter beatificatus cōcomitanter videt altissimam causas que deus est: r̄ beatificatur per diuinitatem beatitudine essen/ tiali. igitur per humanitatem cognitam sit homo sapiens r̄ beatus beatitudine essentiali concomitanter: hoc tenet Tho. i. par. articulo. 15. 92. z. vbi allegat Augu. q̄ sui gloria proprias rationibus sunt cōdita: r̄ subdit q̄ idee sunt in mēte operantis: sicut q̄ intelligit: forma enim dominus in mēte edificatoris est aliquid qd̄ intelligitur: nec obstat sequit q̄ eēntia vt imitabilis est idea: quia dicit: vt sit imitabilis.

Questio

sed si sic oportet referri ad precedētia. vbi dicit q̄ idea est sicut domus in anima conditoris. ergo vult q̄ essentia diuina est idea vt virtute cōscientie continetur domus in men/ te diuina. conclusio 3^a est q̄ argumenta mea non sunt solu/ ta: ad primum enim quādo dixi q̄ idea est similitudo idea/ ti dicit q̄ est fallacia consequentis: quia plura requiruntur: sed patet q̄ est sufficiens: quia vt probauit conclusione sc̄da hec est diffinitio idee. L.c.31. **Secundo** dicit q̄ est insufficiens quia oportet addere r̄ vere omnes conditiones quas ponit Augustinus. puta q̄ sunt rationes principales r̄c. Sed ego probauit conclusione sc̄da: q̄ omnes conditiones verifican/ tur de creatura cognita. ergo stat conclusio mea q̄ idea est creatura cognita. L.c.51. **Secundum** non est solutum: accipiebam enim in sc̄do q̄ idee erant rōnes intellectuales non manētes inter intellectū diuinuz cognite r̄ creaturas cognitas: imo inter intellectū diuinum cognoscentez: r̄ creaturas cognitas fīm esse qd̄ habent in rerū natura. sed tale esse co/ gnitum qd̄ sequitur actum intelligendi qd̄ mediat inter in/ tellectum cognoscentem r̄ rem extra: illud vocatur domus in anima in esse obiectuo: vt sic dom⁹ in anima est idea do/ mus extra: r̄ sic de omnibus alijs: Respondet q̄ non videt vnde accipio ma. in qua pendas totū pondus. Respondeo q̄ sicut tunc script⁹ accepi ma. ab Eustat. i. ethicoz cō/ mento. 44. vbi dicit q̄ Plato r̄ platonici dicebant ideas rationes quasdam per se subsistentes diuinas intellectuales ad quas dicebant omnia esse r̄ fieri. sed actus intelligendi nec formales rationes intelligendi precedentis actum, in/ telligendi r̄ mediantes inter intellectum r̄ actum intelligē/ dā: habent rationē subsistēdi: quia sunt vt formalia princī/ pia quo tm̄ ratio autem subsistēdi est ratio totius. domus autem vt est ratio intellectu aīal domus extra mediens in/ ter intellectum cognoscentē domū: r̄ ipsaz domuz extra ha/ bet rationē totius speciei: vt sic rationem eius qd̄ est: q̄ etias sit subsistens. ergo a. Platone qui fuit primus postor idea/ rum possimus accipere q̄ domus in esse cognito illud ani/ ma mediat inter intellectum cognoscentem domum: r̄ do/ mum extra: r̄ qd̄ est eius ipsa idea domus extra. L.c.31. **Item** Eustatius ibidem dicit q̄ Aristoteles male imposuit Pla/ toni ideas in hoc q̄ posuit eas per se extra subsistentes: sed nō dicit q̄ male imposuit Platoni notādo ideas tota vni/ versalia: r̄ substātias presubstantes in conditoris mente/ puta per se hominem/ per se bonum: vt sic de alijs: vt patet p̄mo ethicorum. r̄.7. metaphysice. L.c.51. **Ex** his potest Magi/ ster videre propositum sic: vt dictum est. idee existunt in mente diuina tanqz rationes que dicunt per se hominem per se equum r̄c. sed vt primo per se homo in anima m̄ esse cognito non est hominis ratio extra mediens inter intelle/ ctum hominēm cognoscentez: r̄ hominem cognitum: quia illud est species hominis: homo tamen in esse cognito me/ diat inter intellectum cognoscentem: r̄ hominem extra. ergo habetur propositum q̄ per se hominē in esse cognito me/ diat inter intellectum cognoscentem hominem r̄ hominem extra: r̄ est hominis idea. Itē Augu. 83. q. accepit a. Plato/ ne q̄ ipse vocabat ideas res ipsas que non erant: r̄ addit Augustinus cuž eo q̄ iste idee sunt rationes que in diuina intelligentia fīm quas oritur omne qd̄ orīt r̄c. sed in agente p̄ intellectū res ipse non dicunt esse rōnes oriendi seiphas extra/nisi per suum esse intellectum qd̄ mediat inter intelli/ gentem: r̄ rem extra productam: vt patet de domo: r̄ quoli/ bet artificiali. ergo r̄c. L.c.31. **Item** Seneca vbi supra ponit q̄ humanitas quā deus mēte cōplexus est: est idea hominis que extra effingitur. sed humanitas que complectitur men/ te mediat inter intellectum: r̄ hominem extra effectum. Patet ergo per istos autores qui fuerunt precipui circa

ideas/ qd idea nō est ratio formalis intelligēdi preueniens actum intelligendi seu obiectum cognitum.sed est mediās inter actum intelligendi: r rem extra productam ex hoc cōcludo qd nō est solutum argumentū qd feci: quia supra cōclusionē 3^a. probatum est per omnes conditiones quas posuit Augustinus de idea qd idea est obiectum in esse cognito.sed magister non negat.mi.que dicit qd res in esse cognito solum mediat inter cognoscentem: r rem extra.igitur nō pōt negare qn idea solū mediat iter cognoscetē: r rem extra.
Cest igit̄ soluere argumēta sua/ad p^m qn dicit/qd idee hnt aliquod esse reale dico qd si idee accipiant fm qd sunt idēz cuz essentia diuina:sicut loquitur Anselm. qd creature in deo nibil est nisi creatrix essentia: r fm qd loquitur Augustinus qd creature in deo sunt vita in ipso: sic nulli est dubium qn habeant esse reale: si xō loquamus de ideis sicut hic disputamus fm formales rationes suas fm quas distinguuntur a deo in esse intelligibili: r rationis sic non habent aliud quod esse reale.
Ad probationem que viderur currere fm bunc intellectus.Respondeo/quando dicas qd idee formantur accepte vt distincte sunt forme principales: sed nihil non reale rē respondeo vt als respondi qd esse formas principales potest intelligi dupliciter.vno modo entitatis: r tunc est sensus qd sunt principaliter entia: r cuz principialiter entia sunt entia realia sequetur propositum qd haberent esse reale.alio modo qd sunt forme principales exemplaritate: r tunc est sensus qd sunt principales rationes formales intelligibiles causarum ad quas formantur: r quas imitantur omnia esse formalia que sunt in creaturis fm esse extra/sicut loquitur Augustinus qd alia formalia ratione conditus est equus: r alia homo: r loquitur modo fm qd homo r assus formaliter distinguuntur iuxta rationes suas ideales formales: r tunc cum forme exemplares creaturam reluentes in intelligentia diuina isto modo dicende sunt proprie dicuntur principales: quia seiphas primo sunt formaliter creature tales: r sic nō formate:imo omnia esse creature fm imitationē formantur: ideo isto scđo mō dicit Augustinus de ideis: qd vt sunt in mente diuina: quendam entia rationis qd sunt forme principales.
Doctor dicit: qd mirabilis est responsio qd sunt principales exemplaritate non entitate/cum exemplaritas sit entitas.
Dico qd effet mirabilis responsio si exemplaritas distingueatur contra entitatem: vt ens accipitur in sua trascendentia: sed non est mirabilis si ens accipitur in sua restrictione puta pro non ente reali: quia sic est verum qd domus in aia est principalis ratio exemplaritate nō entitate.
Ad alias probationem quando dicitur/idea est ad qd agens aspicit. sed ad nibil non rē. Dico qd concessa manere in illo intellectu: in quo dixi in precedēte.q.s. vt idee accipiuntur ex parte ideatorum non ex parte dei.
Tunc dico ad mi. quando dicitur ad nibil agens non aspicit/dico qd esse nibil est duplex.vno modo qd solum habeat qd nominis cum repugnantia ad esse: r sic loquitur. 4. physicoz. qd volens inquirere de vacuo oportet accipere quid significet nomen: r tamen fm eum vacuum impossibile est esse alio modo dicitur aliquid esse nibil qd solum habet quid nominis cū sibi nō repugnat fieri sicut nos theologi dicim^o: qd lapis ab eterno suum nibil nō possibile fieri r tale possibile posuerūt philosophi vt probauit infra.q.1. quolsbe.r.1.4.q.
Tunc ad formam argumenti concedo/qd deus nō aspicit ad nibil primo modo dictum.sed scđo de ista materia quomodo tale esse aspectum creature vel cognitionem dicat esse non solum in persona facientis.sed ex parte factibilis: r quomodo illud possibile non dicit quid rei.sed quid nominis nō: r quo per hec soluuntur fortiores difficultates que sunt de essentiis eternis: r quomodo hec possunt fieri tractavi diffuse.pmo

quoli.q.1z.articulo.z^a conclusione.z.3^a.r prima.q.istius scđi quoli.articulo.z^a conclusione.z.
C Ad ea que scđo arguitur ex scđa cōditione. Respondeo ad primū quando dicit/ in esse cognito est exemplata: dico si vocēt esse exemplatum esse ab alio sic est exemplatum. si xō vocetur esse formatum ad similitudinē alicuius forme precedens sic nō est exemplatum:imo creature in esse cognito est primum esse formale creature ad qd rē. p̄nus modus loquendi est impr̄prius/secūdus est proprius.de quo loquit̄ hic Augustinus: r sic salvatur qd est ratio principalis nō formatum fm modum Augustini.
Ad aliam probationē quando probatur qd in esse cognito exemplatur:qua quando aliquid est cognitū:non in se sed in alio in quo representatur in illo habet esse exemplatum. Respondeo/qd quando aliquid cognoscitur in alio sicut in suo priori formalis representatiuo: tunc formatur r exemplatur/sicut quando lapis cognoscit per speciem que est in anima:quando xō cognoscitur per aliud tanq; per suum virtuale eius continene:tunc esse cognitū habet esse ab illo: sed non habet esse formatum ab illo:quia eius esse formale non precessit in eo: sed virtuale solum. x. g. si comprehensione solum que est causa equivoica cognoscerentur consecutue omnes species rerum quas efficit: tunc eorum esse cognitū esset ab eius cognitione sicut a causa si non esset formatum ab ea: quia eorum esse virtuale non presuit in causa equivoca: sed solum eorum esse virtuale.
Per idem soluitur confirmatio vtrōq; que sequebatur: quando enim dicitur quando obiectum est p̄mū tunc exemplare rē. dico qd quando est primū sicut in alio quo formalis representatiuo: tunc est exemplar: r quando vltierius dicit. ergo qd sequitur actum est exemplatum/dico qd eodem modo qd si sequitur actum qui innititur formalis representatiuo. p̄mo tunc est exemplatum: sed sic non est si sequitur actum qui innititur virtuali representatiuo tm̄.
Ad aliam quando dicitur/omne esse quod habet extra diuinam essentiam est exemplatum fallum est/.i. isti sequatur formale representatiuoz primum. si enim sequitur virtuale tm̄ non est verum: r quando arguitur a simili de filio dei dico/qd non est simile/quia esse creaturem: sequit̄ omnium factionem sive virtualem sive formalem: vt si de necessitate nature tanq; causavirtualis perduceret crassuscam esset creatio. Ad illa que arguebantur ex 3^a cōditione.
Ad primum quando dicitur ideatum referuntur ad ideam. sed impossibile est creaturez productam referri ad se intellectam nego.ad primaz probationem quando dicit. qd relatio realis per moduni potentie active nō potest terminari ad ens rationis istud negarent multi consimili ratione: quia mensuratum dicitur ad mensuram: r tamen relatio mensure terminans est ens rationis. 5. metaphysice: scđo: quia domus extra sit a domo in anima: r tamen esse representatiuum in anima est ens rationis. 3^a quia dicunt aliqui qd relatio realis potest terminari ad non ens sicut dixi in primo qd r probatur in scđo quoli.q.7. r eadez ratio ad ens rationis. 4^a quando esse representatiuum in esse cognito: vt sic / r precise non pertinet ad causam efficientem: sed ad formalem effigibilem non realem/esse autem effigibile non dicit nisi ens rationis: qd est forma ab anima sicut omne idolum: r sic non partium ad causam efficientem qd vero dicit Dionysius qd est effectiva/loquitur de idea fundamentaliter non formaliter. scilz vt est imago vel idolum representatiuum solum: sicut species sub ratione qua est absolutum causat actum intelligendi in virtute obiecti fm quosdam.
Ad quartum quando arguitur quidditas intellecta aut est idea vt quidditas aut vt dicit sola cognitionem aut vt aggregatū ex vtrōq;: dico. qd quartū est dare. s. vt est exemplar ideati sicut domus in anima: r hoc pbauit

Libri

conclusione scđa: tñ dicitur: tunc idea non est ratio sumplex: sed ens per accidēs respondeo qđ ratio formalis eius est simplex. scilz relatio ad ideatum: lz eius formale et fundamentum faciunt quoddam aggregatum per accidens: et hoc nō est incđuenies: qđ sic est in omnibus relatiis. x.g. pater simile c̄c. et in omnibus suppositis que sunt denominativa talia in causa predicamento accidentalē. x.g. albuz: et quātū sed non in per se dividuis eorum. x.g. hec albedo hec paternitasquelz enī hz rōnē ppriā formale simplicē.

Ad aliam p̄firmationēz idē nō est rō p̄ducēdi se: dico/ qđ fm eundem moduz esēndi non sed fm esse exemplare est ratio producendi se fm esse reale. sicut patet de domo in anima. Ad aliud quando dicit̄ qđ de ratione idee est qđ non possit oriri. sed causa in esse cognito oritur. respondeo qđ idea potest oriri intelligendo per oriri accipere esse ab alio: et sic est verū qđ causa accipit esse cognitionē consequit̄ per hoc qđ deus cognoscit se principaliter: non autē p̄t oriri in genere cause formalis.

Est enim primuz cē creature formale non formatum ad qđ formale eius extra formatur: vt probauit conclusione, 3^a. Ad 4^m quando dicitur qđ idee continentur in intelligentia diuina tñ in esse cognito/nō nego. ad probationem quando dicitur: quia in esse cognito est extra deū: quia vt sic distinguitur a deo/repondēo qđ esse exemplar est dupliciter vel subiective vel obiective: creature autē in esse cognito dicitur esse extra intelligentiam diuinam non subiective: sed obiective p̄ quāto dicitur habere esse expressum: vt. q. assistens in cognitione diuina / cd qđ subiective non est extra deū: sed solum dicitur extra sic: quia est expressuz cognoscenti dicitur esse in cognoscēt. Ad 5^m et 6^m quando dicitur qđ per creaturam deus non est sapiens nec beatus. respondeo p̄mo qđ auctoritates nō loquuntur de deo: sed de nobis. vnde dicit sine ideis nemo est sapiens: et in visione earum anima est beatissima.

Vel aliter dictū Augu. intelligitur de beatitudine accidentalē: et tunc est veruz qđ sine creaturis cognit̄ nemo nostrū est sapiens nec beatus. l. beatitudine accidētali.

Vel aliter qđ Augustinus loquāt̄ de beatitudine essentiālē: tunc intelligendum est concomitanter: vt sit sensus/nemo est beatus et sapiens/beatitudine essentiālē sine creaturis cōcomitanter: et sic est verum qđ nullus est beatus beatitudine essentiālē nec sapiens quin cōcomitanter sit beatus beatitudine idealē.

Sic etiam potest auctoritas intelligi tam de deo qđ de creaturis eo mō qđ cognitio creaturarum pertinet ad perfectionem dei saltem constitut̄.

Questio. III.

Verum essentia diuina vt virtualē creaturas alias p̄tinens sit idea: hic qđ daz valde excellens doctor Magister Petrus dicit duas conclusiones. p̄ma est qđ sic: scđa qđ hec est expresse determinatio Lynchonensis super Dionysium de diu. no. ca. 5. p̄bat sic: idee sunt forme p̄ncipales nō formate fm quas oritur obiue qđ oritur: sine quibus nemo est sapiens: et quarum visione anima sit beatissima: sed essentia diuina est forma p̄ncipalis per se nō formata et cōt. que sequuntur maxime p̄ueniunt. ergo et cōt.

Quantum ad 2^m dicit Lynch. sic: idee sunt rationes quedam factiue distinctiue et eterne et cōt. et quia non sunt alio a deo. Ideo sunt adorande.

Dic pono tres p̄clusiones cōtrarias/ p̄ma est cōclusio qđ essentia diuina vt virtualē omnia continent nō est idea: loquendo vt loquuntur Aug. et Plato et alij: et miror de magistro meo: quia iste modus accipiendi ideam non facit aliquā difficultatē in p̄posito. vbi est intelligendum qđ idea potest dupl̄ accipi.

Uno modo loquēdo de idea dei per quā deus omnia cognoscit. et sic essentia est sibi idea virtualis ad omnia cognoscēdū.

Questio

Alio modo vt idea accipitur ex parte creaturarū: et sic dixi qđ lapis in esse cognito est ratio: et species sui ipsi cōt. et sic est difficultas et in p̄posito. et isto mō disputam.

Qd p̄mo modo non sit difficultas. patet Eustratius enim in p̄ ethicoz. vbi Aristote. reprobat Platōnē qui posuit vnu per se cōmune bonum esse ideam reputat qđ fm intellectum Platoni nulla esset difficultas ponere ideam omnī. vñ cōmento. 4.9. recitat Platōnem dicens dixit Plato vnum ineffabile bonum causam entium omnī: et respondet pro Platone dicēs qđ sibi impossibile sequetur si omnī ens causa et omnibus tribuens esse quecūqz fm. 10. dicūs pre-dicamenta vle bonum et cōmune omnibus: vt causa dicit. ecce nō reputat difficile qđ prima causa sit virtualiter vna omnī.

Item Dionysius de diu. no. ca. 5. f. nullam difficultatez reputat de hoc sed per se clarum qđ essentia diuina vt vnitū omnia continens sit idea. vnde ait sic si enī noster sol sensibiliz substantias et qualitates multas et dif-ferentes: tamen ipse vnu existens renouat custodit perficit: et discernit facit auget et p̄mutat et cōt. multo magis in causa et ipsius solis et existentium omnium exemplaria fm vna et supersubstantiale vniōne substātias producit et cōt.

In fra. ca. 7. plus addit ad denotanduz qđ verba istius op̄. sicut insufficientia non ponderando verba eius. patet: qđ etiam isto modo ponendi adhuc non sufficit dicere qđ essentia diuina est idea vt virtualiter continēs: sed oportet addere qđ vt virtualiter intellectualiter continens. vnde dicit quare diuina mens omnia continet.

Et infra/ergo diuina sapientia scipsam cognoscens cognoscit omnia: et multa vnitū in ipso uno omnia cognoscens et producens et cōt. de hoc diffuse vslqz in finem capli.

Sed scđo modo est difficultas: et isto scđo modo concedit Eustratius contra Aristotēlem qđ sunt plures idee que sunt ipsemē creature. vnde cōmento. 5.8. loquens de pluralitate idearum in comparatione ad plures res extra dicit: sed nō idee si Arist. sed vt ipse et suarum ipsaqz: et vt tota extra. p̄bat sibi qđ exemplaria diuina vt virtualiter continens non sit idea creaturarum accipiēdo ideam vt idee accipiuntur ex parte creaturarum tanqz earum rationes representatiue seu exemplaria/ quo est difficultas in p̄posito quomodo idee nō accipiuntur ex parte dei: sed ex conditione creaturarū. probatur. 1. q̄li. q. 9. versus finem.

Propositum ergo et cōt. probat sic: idee vt sunt rationes representatiue seu exemplaria creatura-rum continentur formaliter in deo sunt forme p̄ncipales fm quas oritur omne quod oritur: sed vt cōtinetur in essen- tia diuina continentur virtualiter solum. ergo essentia diuina vt virtualiter continens non est idea.

Item hoc scđo patet per rationem Augustini: vdit enim bene Augustin⁹ qđ virtualis continentia sufficit ad producendum acciden-tia distincta naturaliter: vt patet de sole: sed ad producen-dum distincta rationaliter requiritur ex parte productorū qđ eorum distincte formales rationes sint sicut prius apud intelligentēs: sed nullus audet dicere qđ deus producit res irrationaliter. ergo sequitur qđ ratio alia et alia qua condit⁹ est homo et equus sunt rationes formales nō virtualez tm.

Item 3^m innuit istud argumentum: lz cognoscibilia secundaria vt continentur in primario obiecto: vt in ipso conti-nentur possunt cōtineri virtualiter et potentialiter sicut in calozē per essentiam cōtinentur omnes alii calores in esse scibili virtualē soluz: vt tamen exprimuntur obiecta secundaria in intelligentia diuina habent ibi esse formale: quia deus intelligendo attingit ad distinctissimas et formalissi-mas rationes eoz: sed idee sunt rationes que diuina intel- ligentia continentur: qđ per hoc saluat Aug. qđ rationalē agit et cōt.

Itē p̄ cognitionē: qua aliqua cognoscunt̄ poten-tialē seu virtualē nō est aligē sapiēs nec bissis: qđ bissudo est

ultima quies: et sic oportet quod pertingat usque ad ultimam actualitatem seu formalitatem rei. sed visione idearum fit anima sapiens et beatissima. ergo et. Item ad hoc concordant verba Genes: et Eustath. et Augustini qui defendunt Platonem dicunt enim quod idee sunt rationes intellectuales et exemplaria. sed rationes intellectuales que sunt species et forme et exemplaria habent esse formale non virtuale triplex: quia aliter exemplata non essent bene et perfecte formata: sed potestur seu virtualiter solu. Ad argum quod probat quod essentia ut virtualiter continens est idea: quod est forma principalis: dico quod in se est forma principalis: sed ad extra non et per te: mo est virtualiter: et ita deficit prima ostendit idea: et per omnes sequentes ut nate fundari sunt super ea in ratione forme. cum igitur Augustinus consequentes fundari super primam sub ratione qua est forma sequitur quod nulla conditione ideae saluat. Secunda conclusio est quod Lynchensis non facit ad propositum suum in intellectu quo disputamus. Ad quod probandum premitto quibus modis debent fieri adorationes et ex his inferam qualiter videtur idea esse adoranda. et ex his inferam quod per adorationem que debetur idea non impeditur quin idea sit creatura: ut intellecta respectu suisplius extra. Quatuor ad primum Henricus quilibet. 11. q. 6. distinguit quod quedam sunt adoranda per se: et propter se: quedam per se: sed propter aliud: quedam per accidens. dicit ergo quod deitas: et omnia que in deo sunt ad intra puta proprietas: et equalitas adoranda sunt adoratione latrice: et hoc per se et propter se: et persona Christi hominis: et hoc ratione personalitatis. Item sancti viri propter gratie donum in eis adorandi sunt adoratione simplicis dulie non propter aliud sed propter se et omnia que sunt in eis: ut sunt in eis. scilicet anima et corpus: et omnia eorum accidentia et anima eorum separata: quia cum ea manet unitio unitatis per donum gratiae. sicut fuit cum eis vivis: sed corpus post separationem anime non est adorandus nisi propter aliud. scilicet propter ordinem quem habet ad corpus animatum. vide plus ibi de adoratione corporis. Secunda dicit quod natura humana: ut in Christo divinitati unita est in unitate personae: sic ratione unionis in persona est adoranda adoratione latrice: et eodem modo omnia que in eo sunt secundum uniones personales: ut in carnatio passio et. et omnes qualitates: et per se: sed propter aliud. Aduerte quod hic dicit quod natura humana ratione unitatis personalis est adoranda per se propter aliud: sed supra dixit Christus homo persona est adoranda propter se. Item natura humana coniungatur divinitati per donum. ergo adoranda est adoratione dulie pensata coniunctione per donum gratiae: et hoc est per se et propter aliud. Unde non videtur mihi quod bene dixit supra quod sancti viri adorandi sunt propter se dulie: immo sunt adorandi dulia propter gratiam in eis: sicut natura humana propter divinitates: et ita propter aliud. Tertio dicit quod per accidens adoranda sunt quaecumque: et eadem adoratione qua adorantur eorum adoranda per se ad que reducuntur propter ordinem quem habent ad illam. Et hoc modo: significatione: ut elinta in sacramentis: quia signant gratiam per quam sancti coniunguntur deo: et similiter verba sacre scriptura: et hoc adoratione dulie per accidens: quia substantia partium ad duliam. alio modo imitatione: ut imagines eorum que sunt adoranda sunt per se sunt per accidens: et hec ad ratio debetur eis in quantum sunt imagines sunt imago fuerit realis sunt figuratae: et hoc dulie per accidens: sancti enim sunt per substantiam: allegat Damascenus. Sed non possunt imagines adorari adoratione latrice: quia deus non potest fieri imago per Damascum. ibidez. Tertio modo coniungentia sicut columba in qua apparuit spiritus sanctus et tres angeli quos

vidit Abraham: et ista adoratio est latrice per accidens: intelligebat enim in his beatus cuius est latrice. 4° cocretione sicut vestimenta sanctorum: et capilli adoratione: dulie: vestes vero Christi et sepulchri: et huius que tetigit secundum naturam: ut crucis adoratione hiperdulia ibidem de beata virginem. isto 4° modo precise adoranda est hiperdulia beata virginis: in qua per certis Christus concertauit baulando in utero ablactando et forte latrice in quantum est mater non solus hominis: sed dei. Quinto detentione ut corpora sanctorum aliorum a Christo: adorantur enim in ordine ad animas suam sanctam: et hoc est dulie. Sexto conaturalitate: propter ordinationem ad perse adorandus: sic adoranda est materia que percipi potuisse in corpore viuo alicuius sancti sub quacumque forma inuenitur nunc: et si compositum in quo est non sit adorandum ut vermis ex sacramento vel genitus ex corpe sancto. Quatuor ad secundum video posse dici quod sit accipiat idea: ut omnino idem cum essentia: et non ut distinguatur quo modo est adoranda latrice: sed ut ens ratione distinctum: sic tamen distinctus quod est idem cum essentia: tunc adoranda est latrice: sed propter aliud non dico per se sunt distincta sic quod non perseruit eius identitas cum essentia: sed quasi sit quedam ratio non deo extranea: sed potius conaturalis vel aliquo alio se modorum deo conuenient sic adoranda est per accidens. Ex his tercis quod non probat: quin idea sit creatura: ut intellecta in respectu ad se extra: quia ut per se ex premissis omnia adoranda vel sunt adoranda per se ut per se divina vel propter immediatas unionem cum deo sicut natura humana in Christo: vel per mediationem ut in his que per accidens adorantur: ut vestimenta propter sanctum sanctus propter deum. Ad hoc est Augustinus de verbis domini sermone. 79. loquens de natura humana Christi si inquit: hominem separaueris a deo illi ego nunc servio. adoratione: de qua materia loquitur: vi ponit exemplum velut quis vestem aut purpuram aut diadema regale iacens inueniat: et nunquid eam dignabitur adorare quod diceret non: cum vero ea rex induitus fuit periculum mortis incurreret si simul cum rege adorare quis contempserit ita et in Christo dominus et. Ex his arguo quod idea: vel quaecumque alia debeant adorari hoc est secundum quod habent comparationem alia quam aut unionem cum deo. sed in proposito non disputamus quod idea sunt creature cognite comparando ideas ad deum: sed potius comparando ipsasmet creature in esse intellectu ad seipsum extra. ergo ex ista adoratione idea non probat quod idea sunt ipse creature cognite. Per hoc ad argumentum quando dicitur quod ideas sunt adoranda: quia non sunt aliud quod deo: dico quod in ista auctoritate accipiuntur ideas: ut et unitus cum deo: et sic accipiuntur fundamentaliter: et sic concedo quod ut fundamentaliter accipiuntur ideas sunt adoranda: sed nos disputamus de idea formaliter: ut scilicet ratio ideatur: et sic non comparatur ad deum: sed potius separatur: immo creature uno modo comparatur ad seipsum alio modo: ut et sic idea non est adoranda sicut nec natura humana Christi aut diademata regalis ut sunt separata. Secunda conclusio est in qua volo perstringere omnia dicta in quibus iste doctor magis reputat se habere difficultates contra me: et simul ostendam quod positio mea facillime solvit sua obiecta: et simul meas argumenta omnia: et responsiones meas restituimus in statu. perstringo igitur sic dixi plures quod deus cognoscendo se consequitur omnes creature sunt cognite ab eort quia et tale est cognitum creature quod mediat inter intellectum dei cognoscendum: et creaturam extra est ratio: et species et exemplar rei extra: dixi quod creatura in esse cognito mediat inter intellectum dei et creaturam extra in sua natura est idea sui ipsius extra. Contra istud consequens facit doctor difficultates: et arguit primo quod dominus in esse cognito et mediante inter cognitionem divinam: et dominum ex non habet ratione ideae: dicitur. n. Genes

Libri

q; nihil differt vtrum idea sit intra vel extra: sed esse co-
gnitum est solum intra.ergo r̄c. Et probo q; creatura bz
q; est in esse cognito mediat inter cognoscentem: t rem ex-
tra cognitam sit idea: quia idea potest communiter accipi, p
eo qd est instrumentū operantis iuxta quā operatur artifex
vt regula quedā p quā agit: t sic nō loquimur de idea.alio
modo, p prie vt est ratio vel species ideati que est intelligē-
tia diuina sicut est humanitas quā deus mente complexus
fīm eundem Genecācum ergo doctor inducat instantiā
de idea que est in strū manuum non de idea que est intelli-
gētia de cuiusmodi est humanitas intellecta de qua p;: q;
mediat inter intellectum dei, t domū extra: sequitur q; do-
ctor non tollit rationem meam fīm Genecā. Scđz vbi
doctor facit difficultatem: quia esse cognitū est nihil in re p
me/idea non est nihil. Rñdeo t pbo q; creatura que est
nihil ab eterno in sui natura: sed solum est ens in dei sc̄iētia
fīm Aug⁹.5.super H̄eti. vt sic pōt esse idea rei extra: domus
enim ab eterno in esse cognito est nihil in se: sed domus ab
eterno cognita est exemplar domus extra.ergo eadē rōne
potuit esse idea. Dices domus ergo in esse cognito non
est nihil sed species est in animq; cōtra domus in aia vt est
species nō est nisi fundamentaliter idea domus extra: t sic
in diuinis essentiis diuina bene est fundamentaliter omnes
idee: sed non disputamus de fundamentali rōne idee: sed
disputamus de formalī rōne idee que est q; est rō vel exē-
plaritas rei extra. cum igit̄ creatura: vt splendet in actu in-
tellegendi dei importet habitudinez exemplaritatis iuxta
quā producit ipsa res extra: p; q; stat ratio vt prius. Cz⁹.
vbi facit difficultatē est quo idēe sunt rationes pncipales
si sunt ipse res in esse cognito cum illud sit esse diminutum.
Respondeo t pbo: q; ratio valet: quia Aug⁹ t alij docto-
res volunt pncipalitatē realis entis pbare de ideaz rōne
fīm pncipalitez mutationis: sed domus in esse cognito est
illud ad qd pncipaliter imitatur domus extra. pbatio mi-
noris: q; idea se habet in rōne cā: quia iuxta eaꝝ oritur q;
quid oritur: t ista causalitas nō est nisi imitationis: sed cau-
salitas sub rōne illa qua est causalitas dicit pncipalitez. q;
causalitas imitationis que cōuenit idēe facit ideaz esse cāz
pncipalem imitationis qd est ppositum. C 4⁹. vbi habet
difficultatez est: quia videt sibi q; essentia diuina: vt virtua
liter continens creaturas magis sit idea q; creatura in esse
cognito. Rñdeo t pbo h̄i: quia Aug⁹ vult saluare for-
malem pluralitatem idearum: t nō solum vnu virtuale cō-
tinens. fīm enim Aug⁹. alia rōne conditus est homo: t alia
equus: t cōcludit q; ideo sunt forme plures pncipales: sed
ponere essentiam diuinam ideam nō saluat pluralitas for-
malie: quia eo ipso q; ponit virtualiter cōtinens: t ponitur
non formalr cōtinens. ergo nec pluralitas formalr: sed mes-
positio bene saluat pluralitatez formalium rōnu: quia rō
mea vult saluare q; equus cognitus est formalis ratio sui
extra: t sic de alijs. C 5⁹. vbi habet difficultatē est si res in
esse cognito sit idea: t est ens solum rōnis: tunc cum ideati
ad ideam sit relatio realis: tunc relatiō realis terminaretur
ad ens rationis: t quando probauit q; hoc fuit necessarium:
sicut in relatione mēsurati ad mensurā: dicit q; tunc termi-
natur ad absolutū q; est reale. Contra arg⁹ meum insta-
tur q; in relativis oportet esse duplē terminū: vnu per
modū fundatēti in termino cōposito/ alium per modū
oppositi termini. & g. quando pater dicit ad filium/ opz q;
filius terminans eius relationē sit aliquid excepta relone:
t nihilominus requiriſ preter illud absolutū qd in filio sit
relatio filiationis que terminat corelationē paternitatis
in parte: hoc z⁹ p;: quia relatio est spēs oppōnis infra ge-
nus relationis: sic in pposito/ relatio ideati sic terminat ad
essentiam diuinā sicut ad fundamentū: sed ad relonē ratio-

Questio

nis in deo siue ad relonē rōnis quo deus est similitudine
creatura: vt ad id qd est formale in idea. Scđo pncipali-
ter facit difficultatez: quia videt sibi q; creatura in esse co-
gnito sit nihil: t valde detestabile nihil: ideo pbo q; pone-
re tale nihil in sui natura: sed solum ens in cognitione diuina
nihil est valde acceptabile. pbō/ illō est acceptabile nihil
per qd soluunt errores phoz: t difficultates theologorū:
sed istud nihil qd pono est tale. pbatio mi. quo ad p̄mā par-
tem errorz phoz fuit, t z. metaphy. cōmento, 1. vi. impone
eis q; deus nihil cognoscit extra: s; vt probauit quoli. p. q. 9.
cōtrarium saluatur per esse cognitum creature. ergo r̄c. p̄-
batio/ pbatur, n. ibi q; deus extra sola comprehensione een-
tie diuine creature nate sunt resultare in esse cognito per
Aug⁹ Dionysium: t Commentatorem. Scđs error fuit
The misty qui dicit deū transferre se de cognitione eētie
sue ad cognitionez creaturar̄p: ita q; cognitio illa precēse ter-
minatur ad ipsam creaturaz istud. reprobaui per esse cogni-
tum cōsecutive quoli. p. q. 10. t. q. 11. vbi pbauit q; l̄z cogni-
tio diuina sicut ad p̄prias essentias tanq; ad per se termi-
num sue cognitionis nihilominus creature sunt cognite cō-
secutive: illud ergo esse cognituz est nihil qd excludit erro-
res phoz. Item excludit difficultates theologorū: est ln.
vna difficultas apud theologos/ quō deus cognoscit creatu-
ras ab eterno cum nō h̄it entitatem in se: sed vt pbauit q;. q.
p̄mo. q. 1z. hoc saluatur per hoc q; cōprehendendo se crea-
ture resultant in esse cognito. Alia difficultas est quomō
idee possunt esse rōnes representative preue cum essentia
sufficiat: hoc qdlibet. p̄mo. q. 1z. soluit q; non precedunt: sed
deus comprehendingo se ista resultant. de multis alijs qd
nibus vide ibi. l. quid sit idea. l. vnu requirant idee ex pte
intellectus diuini vel ppter creaturas tm̄: t vnu respectu
singulariū: omnia vide per hec ibi esse soluta. Item dif-
ficultas de cognitione intuitiva dei respectu creaturarū ab
eterno cum non fuerint ab eterno. pbatur quoli. z. q. 4. q;
hoc est: quia diuina essentia comprehensa est sufficiēs me-
dium: vt sint cōsecutivē cognita. Tertio pncipalr ppter
argumēta sua pbaptia: q; quia creatura in esse cognito est
nihil in se: ideo non pōt esse idea. r̄di q; non cogunt: quia
est duplex nihil/ vnum qd solum dicit qd nominis cum im-
possibilitate esendi t fiendi vt vacuum: t chymera. aliud
qd habet quid nominis cum non repugnantia ad esse sicut
lapis ab eterno t dixi q; creatura in esse cognito est nihil
scđo modo: t q; tale nihil qd est tamen cognitū a deo tanq;
possibile: vt fiat pōt esse idea: t ratio seu species rei siende
istud duplex nihil non reprobant: sed deridet ipsum. Lō-
tra/ pbo q; omnes hoīem negantem essentias eternas iter
quos ipse est vnu oporteat ponere illud duplex nihil: illō
enim esse qd suscipit magis t minus: non est oīno simplex
sed aliquo modo duplex. sed nihil dictū de vacuo/ t chyme-
ra/ t de lapide ab eterno suscipit magis t minus. ergo r̄c. p̄-
batio: quia nihil est negatio totius entis. ergo qd magis ne-
gat ens est magis nihil/ sed nihil dictū de vacuo qd dicit so-
lum quid noī cum impossibilitate esendi magis negat ens
q; nihil dictū de lapide cum possibilitate: t non repugnat
la esendi. ergo. z⁹ hec est vera ab eterno/ vltimi corporis cō-
tinensis est locus: sicut hec est vera ab eterno/ rosa est flos:
sed hec est falsa/ ab eterno vacuum est locus. cum igit̄ pte
ambō sint nihil. ergo duplex nihil vel ambo cōtradictio-
ria dicunt simul de eodem fīm idem: quia fīm esse locuz: t
nō esse locum. Tertio/ ab eterno deus potest facere la-
pidem: non autem vacuu vel chimerā. quero an ista alie-
tas est solum ex potentia facientis vel ex parte eorum: nō
p̄mo modo: quia eadē est potentia cuiusq; cōparet ex pte
facientis. iterum esset petitio pncipu: quia idēs esset dicere
deus potest creare lapidem: quia potest creare lapidē s̄ ex
parte

Secundi

parte earum: et parte virūqz est nihil. Ergo duplex nihil quorum alterum dicetur nihil impossibile simplē: et aliud nihil possibile quoquomodo.

Questio. IIII.

Verum charitas suscipit magis et minus eo mō quo alie forme: et videt p̄fic: q̄r forme subales suscipiunt fm esse: p̄cl fz essentiā: sed sicut alie forme habet esse et essentia: sic et charitas: ergo r̄c. **C**ōtra forme accidentales que sunt in aia: et maxime practice suscipiūt magis et minus per cōparationē ad sinez: sed finis charitatis est dilectio. Ergo suscipit magis et min⁹ fz seruore dilectionis. **I**n ista q̄dne sic procedā: p̄mo inquirā virū forme accidentales suscipiunt magis et minus fm radicationē maiore in subiecto: vel fm maiore dispositionē subiecti: et sic de alys modis possitis ita q̄r sic suscipe magis et minus sit modus distinctus a suscipere in esse vel in essentia. **S**e cundo/dato q̄r nō/que sit causa suscipiēti magis et minus. **T**ertio/virū in habētibus p̄trariū cā suscipiēti magis et min⁹ sit maior vel minor depuratio a p̄trario. **Q**uarto/virū in nō habētibus p̄trariū suscep̄tio magis et minus sit per appositionē gradus ad gradū. **Q**uitio/q̄o illud qđ resultat ex istis gradibus est vnu. **S**exto/virū iſti gradus possint apponis in infinitū. **S**eptimo/ad q̄dne iſtos articulos p̄mitto: q̄r magī Petrus nup in cathedra dixit se velle tractatū sacere super iſtis articulis. **P**rima ḡ p̄clo est/virū forme accidentales suscipiat magis et minus ex maiori radicatione in subiecto: vel ex maiori vel mino- ri dispōne subiecti: et h̄z se tenētibus ex pte subiecti: et dico/ q̄r nō vt dicat modū distinctum a suscipere magis et min⁹ fm esse: vel fm essentia. **P**robo inductiue/q̄r modi qui ponunt q̄r sicut est q̄r subm est magis dispositū: vel ex maiori radicatione in subiecto: vel ex maiori mistione cōtrary: et sic de alys: sed quorūqz iſtoz def h̄z est in esse: vel in es- sentia: ḡ. **P**robatio min. q̄r q̄ calor fm subm illius aliquo alioz modoz susciperet magis et minus: et nō i esse: vel in essentia est cōtradictio: q̄r suscipiet: et fm nihil suscipiet: q̄r ois entitas ut entitas/distinguit p̄tra nihil est esse vel eēn- tia. **P**roba rōne/q̄r omne qđ p̄tineat sub ente trāscynte: op̄z participare rōnez: etiis: sed oēs iſti modi p̄tinēt sub ente trāscēdente: ḡ r̄c. **S**ed ens dividit in esse et in eēntia: siue in illud qđ est: et q̄r quid est: ḡ r̄c. **I**tem qua rōne ea que suscipiūt magis et minus fm subm/suscipiunt fm esse vel essentia: eadē rōne ali⁹ modi: q̄r ali⁹ modi cōtinēt sub ente trāscēdente: sicut modus ex dispōne subiecti. **S**ed q̄ suscipiūt magis et minus fm dispōne subiecti/suscipiunt fm essentiam: vel fm esse. **P**robo/q̄n ponit q̄r forma suscipit ppter dispōnez subiecti/quero de illa dispōne subiecti aut suscipit magis et minus in esse: vel in essentia: et eadē rōne sā dū erat in forma p̄ma: si nō sed per dispōne: queret de ea: et sic in infinitū ergo. **I**te sine precisa cā suscipiēti ipole est alioz forma suscipere magis et minus: sed sine subiecto h̄z stringit: p̄z in sacramēto altaris: ibi enīz accidentia sunt sine subiecto tñ aliqui rarefūt: et cōdensant: et quātitas qñqz re- stringit: vt in tpe siccō: et qñqz ampliat: vt in tēpore bu- mido: et fm h̄bec ēt albedo est purior: qñqz minus pura: per qñs suscipiunt magis et min⁹. **C**ōtra v̄ q̄r sit tertius modus: q̄r charitas p̄t manere in eodē gradu: et h̄sēam p̄t magis et minus seruēter operari: igit̄ charitas pot ma- gis et minus fm seruore: et nō fm esse vel essentia: idē est de nāli voluntate que in eodē gradu manēt p̄t intēsus et remissus diligere. **S**ed qua rōne forma p̄t intēdi in ope- rādo seu in seruore operādi cōparādo ea ad suū p̄n⁹ agēdi suo: p̄n⁹ manēt in eodē gradu entitatiuo: ergo eadē rōne cōparādo alia formam ad eius dispōnez: dispō p̄t susci- pere magis et minus: salte q̄nqz ad maiore seruore in ope-

III.

33

rādo: et nō ipsa forma. **R**ēideo res augumentabilis p̄t p̄siderari duplē: uno mō in se: et ad se: et isto mō res suscipit magis et minus quocūqz mō: vel in quocūqz gradu h̄z sibi cōpetat h̄z erit in esse vel in essentia. **S**ic si charitas h̄z est in esse vt in eēntia: et de dispōne: et de foia: et sic de singulis rōdicta est: q̄r nullus modus vel gradus p̄t subterfugere rō- né entis trāscēdētis. **A**lio mō p̄t p̄siderari in cōpara- tione ad aliud: et h̄z duplē: vel quo ad actū primū: q̄r est esse qđ h̄z in subiecto: vel i subiecto in q̄r magis radicat: vel in subiecto in qđ fortius iprimiā mouēt: vel si scientia sit intēstor in aia ei⁹ q̄r limpidius attingit obim: et sic de alys modis. **S**equit̄: q̄r ista suscipiūt magis et minus in esse: vel in essentia h̄z p̄z: q̄r posita summa dispōne ex pte obti: et summa radicatō: et summa ipressione p̄ agēs: et summa applicatione p̄cū obito: si tñ ponat q̄r minim⁹ gradus albedinis in eē: et in essentia recipiat in tali subiecto: et sic stet ordo in tali p̄tialis gradu fz esse et fz essentiā: nunqz fm dispōne cōcūqz est vobis: q̄r su- scipiat magis et min⁹: et idē arḡē de radicatione et de alys: q̄r si suscipiat magis et min⁹ ex dispōne: et radicatō: et r̄c. **O**p̄z q̄r suscipiat magis et min⁹ diversificatiue fz eē: vel fz eēn- tia. **S**i v̄o res cōpēt ad actū fm q̄r est in cōpatione ad opōnez sic nō v̄ multis incōueniēs: maxime q̄n operatio est in potestate operātis fm se: et fm qd̄z eius gradū: sicut est de seruore siue de intensō actu charitatis et voluntatis: tunc enī vt dñt: et pbabilē p̄t forma suscipere magis et mi- nus in opōne: et nō in se: et sic p̄z p̄ma p̄clo: q̄r quecūqz su- scipiant magis et minus fz esse: vel fm essentia. **S**ed susci- pere magis et minus p̄t fz seruore: et de h̄z lib. I. dist. I. 7. ar- ti. 6. **S**ecunda p̄clo est: que sit cā suscipiēti magis et minus: dico: q̄r ois opinio dices formā suscipe magis et minus fm esse: op̄z dicere: q̄r suscipit fm essentia: probō: q̄r aut esse est idē q̄r essentia realē et h̄z p̄positū: aut differt realē ab es- sentia: tūc arguo: si esse differt ab essentia: non differt plus q̄r subm: et p̄pria passio: sed impole est variationē esse in passione: nisi sit varietas in subiecto: ergo nō est siue: q̄r posito q̄r esse et essentia differt: q̄r cum essentia dī a forma: esse aut recipit subiectū: iō pole est variationē fieri in esse: et si nō in eēntia. **C**ōtra ab eo a quo aliqd p̄mo dī tale: et nō dī tale: nisi ab illo ois: sicut et ois stabilitas p̄tis fz mēsurā ab illo: sed res a forma dī p̄mo talis: et nō ē tale fm eē sub- jectū nisi per formā: q̄r nō variat res in esse subiectū: nisi p̄t variatio in forma vel eēntia. **C**ōfirmat: quāto aliqd est actuālius: tāto simplicius p̄z: et si esse dī ab essentia eē est actu ali⁹ fm h̄ponēt. igit̄ si aliqd gradus p̄t in eē multo magis in essentia. **I**te quedā forme cōpatiūt la- fil in aliquibus gradib⁹: et nō in extremis suis: quero igit̄ aut ista incōpossibilitas est fz gradus in essentia: et habet p̄positū: aut fm gradus esse: q̄r nō est: q̄r incōpossibilitas ut esse reduc̄t ad incōpossibilitatē in essentia: vt ad cām: ergo. **Q**uarto/illud est p̄cīla cā alicuius effectus: et qua posita positis oib⁹ alys p̄currētibus ponit effectus: et qua nō posita positis oib⁹ alys nō ponit effectus: p̄z: sed posita forma habet latitudinē in essentia: p̄z q̄r cum agens et subm et mā p̄portionant q̄r pdūcet fm nām siue essentie diuīsibilē: et ea posita indiuisibili fm essentia quibūcūqz alys nō intēdit: p̄z de puncto: si est in subiecto suscepib⁹ li magis et minus: et laboret agēs quātus p̄t nō extēderet: ergo r̄c. Latitudo in essentia est cā suscipiēti magis et mi- nus: sed albu sicut et iustū/album dī magis et minus albu: et similē iustū h̄z enim dīt esse nō essentia: ergo r̄c. **C**ōtra Arist. in p̄dicātēs v̄r tenere q̄r albedo nō suscipit magis et min⁹: sed albu sicut iustū: q̄r enī albu dī magis et minus album igit̄ iustū: sed albu et iustū dīt esse nō essentia: ergo r̄c. **C**ōfirmat: recitat enī op̄z aliquo p̄ qui dubitabat: v̄rū iustū suscipit magis et min⁹: et v̄rū dicere q̄r nō: et fz subiecto

Quodli Bacho.

E

Libri

vt grammatico alter altero grammatico viciſ. **C** Responſo/ quādo dicit/ q̄ albū ſuſcipit magis & minus: iſte ſermo p̄t eſſe duplex: vt excludit uſus: vt ſic excluditur albedine ſuſcipere magis & minus in eſſentia. Alio mō/ q̄ ſit vt interpretaſorius ſeu probatiuſis: vt vnu probet aliud: & ſic dico eſt in proposito: probat in ſimiſi. Aristo, enim in libro p̄dica/ mētoꝝ, pbat/ q̄ ſuſcipit magis & minus: quia hō nō ſuſcipit: ſuſcipit aūr dicit quidditatē/ hō dicit eēter go probat/ q̄ eſſentiam nō ſuſcipit: quia eſſe hoīs nō ſuſcipit. **C** Itē in codē modo. 8. metha. q̄ forme nō ſuſcipiunt magis & minus: q̄ forme addite ſuis materijs nō ſuſcipiunt magis & minus: ſicut ſi māe numeri addas ynitatē/species numeri que prefuit nō auget. Sed omnino mutat: ſicut probat ibi p̄b̄s negatiuā. q̄ eſſentia nō ſuſcipit magis: q̄ eſſe nō ſuſcipit. ſic hic affirmatiue probat libro p̄dicame/ toꝝ per effectuſ formalē: ita q̄ arguit hic affirmatiue eſſe qui eſt effect⁹ formalis ſuſcipit: ergo foſa. ſicut in alio exē/ plo/ q̄ ſuſcipit magis & minus ſit per depurationē a p̄trario: & q̄ ſupponit hic/ q̄ p̄traria poſlunt ſimul admisceri. No/ tandū/ q̄ hō potest intelligi dupl̄r: vel ita q̄ ſit permifſio in ſpſis extremis: ſic t̄i q̄ alterū permaneat in ſra ſuam ſpe/ cie: ſicut loquī p̄b̄s 3° top. q̄ illud eſt albiuſ: q̄d eſt nigro/ impermiſtius in quo dicto ſupponit/ q̄ albū miſtum cuſ ſuo extremo nō conſtituat pallidū: ſed manet in ſpecie al/ bi. **C** Alio mō eſt permifſio p̄trarioꝝ/ nō q̄ extrema ma/ neant in ſuis ſpeciebus: ſicut ex eis ſiat vnu 3°: ſicut eſt de elemētiſ in miſto. 5° enīm physicoꝝ: cōmento. 5z. dicit Lō/ mentator/ q̄ ſi viride debeat traſmutari ad album: opz q̄ hō ſit ex ea p̄equa habet nigredinē: & tūc fm euz viride/ q̄d eſt ſpecies diſtincta habet in ſe nigredinē & albedine. vnu/ de teneo/ q̄ ſi formis bſtib⁹ admiſſionē ſ̄ru ꝑ eſt admiſſio ſ̄ru ſluē p̄ mō. ſluē fm q̄ eſt admiſſio in ſra eſſentia & p̄ſti/ tuunt vnam ſpecie: & ſi debeat fieri augumētatio opz fieri per depurationē a cōtrario. Unde ſi debeat albedo facta remiſſa per miſtione cuſ nigredine: p̄qloꝝ intendi per ac/ ceſſum ad albedine: opz rcedere & depurari a nigredine: hō/ probat: p̄b̄s enim p̄mo de ge. querit quomodo vnu ſu/ contrarioꝝ augumētati aliud dicit/ q̄ ibi eſt traſmutans ipſuſ ſua p̄trarietate: & facit ipſum ſimile: & ſic ſimiſi auget. ſed vt dicuim eſt quādo q̄ ſit permifſio formaz cuſ ſuis con/ trary tam in cōmiſſione extremonum adiniuicē q̄ in me/ dio. Ergo vtrobiqz opz alterū contrarium corrupit: ſi alte/ rum debeat intēdi. **C** Lōtra oppoſita ſunt due ſpecies di/ ſtincte: ſed ſpecies rerū ſunt impermiſte perfecte: ergo t̄c. **C** Rēpōdeo/ contraria poſlunt accipi tripl̄r: vel fm eſt ſuum perfectiſmuſ: vel fm eſt ſpecificuſ: vel fm eſt di/ minutuſ: & graduale. **C** Exemplum/ albedo fm eſt perfe/ ctissimuſ: quādo eſt in extremo perfectionis fm eſt p̄fe/ ctu ſpecificatio q̄d diu manens in ſra propria ſpecie trahit ſuū p̄trariū: ſi ſibi admisceat a p̄prio ſpecie ad ſuam: ſicut de guta aque poſita in viuo fm gradu: ſeu fm eſt dimiu/ tum quādo albedo & nigredo faciūt tertiaz ſpecie puta pa/ ledine: tunc dico/ q̄ p̄mo mō ſp̄es ſunt impmiſte: ſed ſedo & tertio mō quodāmodo p̄miſte: in ſcđo enī mō ſunt p̄miſte ſic/ q̄ alteruſ p̄manens in ſua ſpedie trahit alteruſ a ſua ſpedie in ſuā. Tertio ꝑo mō vtrūqz traſmutaf a ſua ſpedie: & ꝓlaſt tertia: alia ab vtrāqz: ſimpliſt iſ loquēdo hic nō ſunt ſpecies reꝝ permifſte: q̄ nec z° nec 3° mō eſt permifſio talis q̄ due forme admiſſent ſic q̄ vtrāqz permaneat in ſua ſpedie. **C** Quarta p̄clo eſt/ q̄ in nō habetibus p̄trariū ſuſcipio magis & minus eſt per appōneſt graduū non p̄ corruptionē. Probatio Aristo. i. de geſi. cap. de augumēto: querit vtrū pars agēs aduenit preexiſtēti in acutu loquī

Questio

de foſa augumētibili p̄exiſtēti in acutu/ nō de ſubiecto p̄/ existēti i actu: & tenet q̄ ſic dicēs/ q̄ augumētuſ eſt p̄exiſtēti cōtitatis additamētuſ: ſi aut̄ corrūperet nō addereſ p̄/ existēti: rō p̄b̄ ſi eſta: opz augumētationē ſaluare diſſere a gnōne: ſed hō nō eſſet: niſi cōtitas p̄exiſtēti maneret. pba/ tio mi. q̄ & ſi ſubm corrūpta quātutē nō ſit in potētia ad eſſe ſubale: tñ eſt in potētia eſſentiali ad illā formā accidē/ tale exēplū: l̄ eni ex vnu ſoſe cuž mā ſuſtāt oē acciſis in eſſet: iſ illo inſtati in quo p̄ ſorma vniſ adhuc ē in po/ tētia ſubm eſſentiali ad acciſia: & ita ſi ponas graduū p̄exiſtēti corrūpi ſubm eſt in potētia eſſentiali: ſed qñ acciſis aduenit enti in potētia eſſentiali ad ipſaz: tūc eſt ḡnatio p̄/ ma acciſis: ergo ſic nō ſaluabiliſ augumētatio: ſed ḡnatio. **C** Itē eſt experimētum ad hō: p̄z eni de vna cādela altera adueniēte/ q̄ lux intēdiſ: aut ḡ iſta lumina cōcomitant ſe/ & nō faciūt vnu ſic q̄ vnum corrūpiſ alio adueniēte: vel/ vnu ingredit̄ aliud: ſicut Aristo. dicit/ q̄ p̄ ſp̄es ingredi/ tur partē auctā: nō p̄mo mō q̄ cā q̄re due ſp̄es in medio/ cōpatiunē ſe: iſmo infinite ſe eent eſt: q̄ nā eſt augumētati/ bilis p̄ alia: ſed da q̄ nate eſſent ſe augumētare ipole eet. Sed lux ē augumētabilis alia luſe adueniēte: & ſilr chari/ tas/ q̄. nec z° mō: q̄ phus dicit. z. physiſ. q̄ cā in acutu & effe/ ctu in acutu ſimul ſūt & nō ſūt: ſed cādela p̄ma manet acutu/ acciſa aduenienti ſcđa: ḡ manet eius effec⁹ qui eſt illumina/ natio. **C** Lōtra p̄m mēbrū argumēti eſt/ q̄ ſuo lumina ſe/ cōmunicāt: ſi ſalte in p̄ ſpectuia. **C** Lōtra ſacio idē argu/ de duobus colorib⁹ genitiſ in medio: & de duobus igmib⁹: de iſtis emi nō p̄t negari quin nati ſint ſe inuiſe intēderet: & idē eſt de duobus frigoriſ ſi ſilib⁹. formet igit argu/ ſic/ p̄z q̄ adueniēte vno calore alter intēdiſ: & ſic de aliyſ: aut ḡ ſe p̄comitant ſe. vt in precedēti argu⁹. **C** Alter cō/ ſuevit argui Lōtra p̄clonem tripl̄r. **C** Primo/ q̄ ſuo motu eſt a ſ̄rio in ſ̄riuſ: ſi ſuo igit motu appōniſ nō excipit. z°/ illud q̄d eſt cōe genito: & corrupto eſt ſubz. ſed ille graduū/ p̄cedens per te eſt hō: ḡ ſe. Tertio/ in motu locali ſemper/ cauſat aliud & aliud vbi p̄cedente corrupto: ḡ ſic in aliyſ/ motibus. **C** Ad p̄m ſōico/ q̄ ſ̄riuſ accipit̄ ſi ſuo p̄ ſuatuuo/ q̄ in rei veritate habet voce poſiſiſ: ſicut ponit exēpluſ. de mō ſe p̄ ſuatuuo/ q̄ in rei veritate ē poſiſiſ in reſpectu ad/ mediū: p̄ta ſarū/ q̄ eſt mediū inter minimū & maximū/ eſt poſiſiſ: ſed ſub voce ſuatuuo q̄ intelligiſ de ſuatuuo/ ſuatuuo ſe: ſicut de ſ̄riuſ p̄z: vñ dicit ſic neceſſe eſt de ſubto/ ſuſtū ſe mutationē vocat ſubz ab affirmatiuo in affir/ matiuo: aūt eſt ſ̄ria aut media & ſuatuuo poſiſiſ & mō/ ſtrang affirmatione: vt nude loquī: igit de ſuatuuo: vnde/ nota/ q̄ vbi miſtio eſt ſ̄riuſ: ibi ē vere poſiſiſ corruptuſ: in aliyſ aūt corrūpiſ ſuatuuo. **C** Lōtra/ vbi ſuſtū ſuatuuo/ oppoſita ſbi motu eſt in iſtati ſicut de lumine. **C** Rūdet/ Lōri. q̄ nihil impedit motu eſte in tpe quātūcuqz ſit p̄u/ tuuſ: dum tñ ſuatuones hō ſu habitu habeat rōneſ ſ̄riuſ/ mediatoꝝ/ ſic eſt in p̄poſito de paruo: & de oībus que habet/ graduſ & de nudofit eni traſmutatio: de magno in: ſarū/ per multos gradus medios: & neſciſ aliquis nō fm indiui/ ſibile per cētrū: ſed hō ſu ſu corpus q̄ erat nudū. **C** Ad z°/ ſōico/ q̄ aligd manere quenit: vbi p̄cile per moduſ recipien/ tie: & ſic manet ſubm: vbi per moduſ p̄ficietis: & ſic gra/ duſ precedens manet. **C** Ad 3° ſōico/ q̄ onplex eſt gēnus/ formaz: quedā eni ſoſe ſequent̄ deteſtminatas partes/ mō/ tuſ ſuſtāt nō: ſed ꝓsequunt ſe inuiſe exēpluſ/ de p̄ eſt de radys genitiſ ſe ſole ſtinue in alio & alio ſu/ eto aeris: & iſtō mō currit dubiū/ q̄ vbi p̄cedēti corrūpiſ/ exēpluſ de z° eſt in p̄poſito in motib⁹ augumēti. **C** Qui/ ta p̄clo/ q̄uo graduū in toto ſaciūt vnu: & vico/ q̄ ſic expa/ ſtib⁹ ſp̄eli & ex partibus fm mām: vñ diſtinguo formā ſu/ ſcipere magis & minus: p̄t intelligi tripl̄r: vbi fm rōneſ ſp̄ei

Z.c. 34.

spēl: vel fīm partes spēi: vel fīm partes māles: p̄ mō nulla forma/nec subalis/nec accidētalis sūscipit magis & minus: qz forme sunt sicut numeri sic.i.accepta forma.z° mō fīm partes spēi:sic dico/gp oēs forme tam subales qz accidētales luscipiūt magis & minus: sicut ponit p̄bs, exēpluz p̄ de ge. cap° de augumēto/gp qz ps augumēti est aucta fīm speciē: x̄.g.crus & digitus quo p̄ spēs requirūt determinatas par tes.s.carnes p̄parantes ad formā & spēm digitū:aut cruris: & sic luscipit magis & minus extensiue tam mā qz forma: & eodē mō de formis actionib⁹ quātu⁹ ad intēsionē.q.mā nēs infra suam spēm intēditur per gradus ingrediētes ipsam:sicut loquīt p̄bs vbi sup̄a gp para augens ingreditur auctā. Et idē dicit Lom.8.meth⁹.gp forma subalis non luscipit magis & minus: sed si quidē cū mā. Tertio mō fīm māz: & sic absolute loquēdo est verū/gp luscipit magis & minus.x̄.g.post qz digitus est perfectus in specie fluuit & refluit p̄tes māles:sicut carnositas & h̄s: & eodē mō qnqz fluuit & refluit gradus in formis acciſtalibus. Contrā Aristo.dicit/gp augumēatio nō est fz mām: sed fīm spēm.

Z.c. 10.

Z.c. 35.

z.36.

z.38.

Dico/gp loquit̄ de augumēatione stabili⁹: & nō simplr: & sic exponit eum Lom.ibidē/gp illud qd̄ augēt dz esse fixus & stabile: sed p̄tes māles fluētes & refluentēs nō sunt huī⁹: & iō tales partes māles dicit nō augere.s.mō quo loquitur de augumētāo fz eē permanēs & fixu⁹:m̄ abolute loquēdo augēt.s.pro hora qua manēt:sunt enī q̄titatis precedētis additamētum: & per p̄tis augēt. Sexta p̄clo/vtrum possit esse in infinitū talis additio gradu⁹: & dico/gp oia q̄ allegant p̄tra Thom. sunt fīm nām & dispōne⁹ que modo est in rebus: sed quo ad potētiā dei absolutā eē difficultas & dico/gp duplex p̄t esse infinitū vel simplr vel in suo genere:p̄muz infinitū est incōpossibile in aliqua creatura.z° mō:sicut si linea esset infinita fīm lōgitudinē posset esse finita fīm latitudinē: vñ tale infinitū bñ trabēt ad se omnia illius speciei: sed nihil alterius. Unī Lom.z.de ce.cō.8. linea p̄t x̄cedi infinita fīm longitudinē & finita fz alias diminutiones:igīt charitas posset in infinitum augerit: & isto mō dico/gp charitas posset per diuinā potētiā esse infinita: qz b̄ dato nō trabēt ad suā speciē alias virtutes.s.fidez vel spēm: & sic possit esse infinita.probō/deus posset creaturaz facere in infinitū perfectiorē vltra quācūqz datā.z.in qualz posset creare charitatē. Lōtra/igīt esset cōprchē, sūd̄ diuine essentie:dico/gp verū esset: si esset infinita intēsive: sed nō si extēsive: sed si supra qualz parē p̄tingit dare aliam extēsive in infinitū:tunc nō sequit̄ nisi gp actus charitatis semp cresceret: & vltra:nō sequit̄:m̄ gp est in infinitum intēsive:qz tota virtus simul nō est accepta. Septima p̄clo de p̄ncipali questio: vtruz.s.luscipit charitas magis & minus sicut alie forme:dico/gp quo ad esse & essentiā eodē mō quo alie forme nō babētes h̄riū/vt habitū est p̄ma cōclusionē & 4^a. Sed m̄ quodāmodo aliter fīm feruorem vt ibi. Itē aliter qz forme babētes p̄trariū: vt supra dictuz est/conclusionē tertia.

Questio.V.

Vrum oia entia possunt vere & pprie eē terminus intellectionis: vbi dicit quidā reuerēdus doctor/gp relations & habitus & creature x̄e & pprie terminat cognitio, nē diuinā: ex p̄nti rōnes suas omitto: qz als solui eas in alijs qnib⁹: sed nūc declarat se dicēs b̄ gp dico vere & pprie possunt de aliquo termino cū determinatio ne & modificatione vici de quo nō dicerent sūpto termino simplr sic.x̄.g.nō possim dñe gp h̄sis albedinem in dē, tib⁹ simplr sit vere & pprie albus:sz cū modificatione & determinatione valde bñ: vnde possim dicere gp h̄sis albedinem in dēbus est albus vere & pprie fīm dētes: eodes mō dico in p̄posito/gp terminare simplr dī de obiecto pri

mario: sed terminare euz illa modificatione ex p̄nti dicit vere & ppriissime de obiecto scđario. Lōtra/ apud Aristo. idē est dñe aligd terminare actionē ex p̄nti & p̄ acciūs: qz sicut terminat ex p̄nti dñe illud qd̄ p̄sequit̄ per se terminuz p̄ductionis & nō per se est terminus. ita vocat illud Aris. in.5.z.7.phys. per acciūs terminare motū: qñ p̄sequit̄ p̄ se terminu⁹: vt ponit exēplū de relone.5.phys. in ca⁹: si igitur pdicamēta.7. in alio ca⁹: qñ aut que alterant ponit exēplū de bis que sunt de p̄ma specie qualitatis de b̄ disuse p̄mo. q.10.artic.5.c. sed istud nō est pprie dictū gp relatio aut ea que sunt de p̄ma specie qualitatis vere & pprie terminat cum ista modificatione vere & pprie per acciūs terminant:imo est cōditio nō modificās: sed intermens:igīt nec vere & pprie terminat cū bac modificatione ex p̄nti.

Itē h̄pbo ex declaratione doctoris: & est rō ad argumen ta sua: qñ enī p̄ducit dens alb⁹: querō/aut albedo p̄ducit in dente virtute p̄ductionis subalis qz p̄ducit dens: & tūc p̄ducit p̄ acciūs: & terminat p̄ acciūs: qz p̄ducit & terminat virtute alteri⁹ p̄ducti & termini & nō sui: & sic nō pprie: aut p̄ducit p̄ motū alterationis: & tūc situdo nō yalet: sz est ad opp⁹: qz tūc p̄ceditur gp p̄ducit ppria mutatione sibi correspōdēte: & nō vītute alterius tm̄. sicut albedo per alterationē: & tūc est terminus per se vere & pprie passionis sine oī modificatione: sicut albedo per se & absolute est terminus alterationis: sed in p̄posito nō sic loquimur: sz per oppo⁹ logm̄r gp creatura a deo cognoscēt cōprehēsione sistēte circa deū: & nō transeunte in aliū terminu⁹. Item sz h̄ sit fz gd: & non simplr h̄ est albus fīm dentes: igīt est albus: m̄ h̄ est simplr dens est h̄nis albedinez: igīt dens est simplr albus: qz h̄ a ppria forma denominat p̄priū denominabile: si igīt sit sile in p̄posito: sequit̄ gp cognitione diuina quā ponis x̄e & pprie terminare ex p̄nti nō erit cū modificatione: sed simplr: & sic erit oppo⁹ in adiecto. Propter qz aliūs reuerēdus doctor p̄bat/gp creatura terminat cognitionē per se & pprie: qz si nō h̄ est per me aut qz cognitionē diuina de ppria essentia excessiue x̄tinet totā cognitionē creature gp nō est: qz nō est de rōne intrinseca cognitionē qz sit perfectior obiecto terminatē p̄ se: vt pz de nrā visio ne beatifica: aut qz importat depēdētā ab obiecto terminatē gp nō est: qz intelligētia sup̄ior intelligit inferiorē: nec depēdet ab ea: & deus intelligit seipsum sine depēdētia: aut qz multitudo cognitōz repugnat deo gp nō est: qz vbi cūqz ē aliud & aliud cognitū fīm alia & alia rōnem obiectiu⁹: ibi ē multitudo cognitōz: sic est in p̄posito: qz deus cognoscit se: & oia alia vt sunt plura & formalē distincta. Itē ego imaginabar gp sicut se fz p̄ducens ad p̄ductū sic cognitio ad obm̄ cognitū: dixi enī gp deus cognoscēdo se cognoscit creaturas resultatiue sicut p̄ducēs fundamenū p̄ducit p̄priā passionē resultatiue: sed impole est gp aliqz passio absoluta sit p̄ducta qn sit terminus alicui⁹ p̄ductionis p̄ se: sz nō p̄mo: ḡ z̄. probatio mi. illud est termin⁹ p̄ductionis per se gp rōne p̄ducti per se referēt ad p̄ducēs: sed ybi sunt duo p̄ducta ipsa distinctis reloni⁹ refferrunt̄ ad p̄ducēs et si p̄ducat vñica actionē: igīt vbi p̄ducit subm: & passio sunt duo p̄ se termini: sz nō duo per se p̄. Itē sicut se fz vñica sensatio ad plura sensata: ita vñica intellectio ad plā intellecta. Sz alig dñs p̄babilr gp vñica cognitionē cognoscunt sensibilia ppria & cōia quo p̄trūqz per se est terminus sensationis nō obstante gp vñus sit p̄ se p̄mus termin⁹ & alijs p̄ se nō p̄m⁹. Itē p̄bat/gp h̄dico mibi: qz cuiqz repugnat terminare aspectū potētie cognitiue ei repugnat cognoscēt: sed per se h̄ repugnat creature in ordine ad intellectū diuinū: igīt z̄. probatio ma. qz cū ois cognitionē sit per assimilatiōe: opz gp intellectū assimilēt intelligēt: sz vt pz in relationibus res ipsa intellecta nō est deus: sed alti-

Z.c. 10.
T.c. 14.
z infra.

Libri

qua creatura reuelata rigit opz q̄ in revelationibus inter creaturā intellectā et intellectū nostrū sit similitudo: sed similitudo de necessitate h̄z extreμū similitudinis pro per se termino quē per se respicit: rigit in revelationib⁹ cognoscens respicit creaturā pro termino. **C** Itēz cognitio lz nō sit actus transiens fīm rōnem no minis signatur vt transiens: tunc arguo. sicut se h̄z agēs qđ agit actione transeunte fīm rōnez ad illud qđ patit fīm rem: ita se h̄z agens actione transeunte fīm rōnez ad illud ad qđ dicit passiue fīm rōnem: sed agens qđ agit actione transeunte fīm rem respicit suū passiūz pro per se termino: rigit oē cognoscens: qđ agit actione transeunte fīm rōnez respicit illud circa qđ agit tanq̄ per se tñ. **C** Ad rōnes meas qualitatis quas als feci. R̄ fidet ad p̄ma cum dī actio que nō terminat nā ad scđam: nisi qđ h̄z priorē terminum sistens ipsam improprie terminat: ad scđaz dicit qđ falsa est: quia qđlz p̄ductū absolutū: sicut supra et propria passio per se terminat: lz ordine quodaz: sicut isocholes ita per se habet tres: sicut triangulus: sed nō eque p̄mo: et qđ dī: qđ h̄ est de mente Arist. c. 7. p̄phys. qui dicit de relatione et de p̄ma specie qualitatis: et ad ipsa nō terminat motus: qđ nō seq̄ terminos motus: dicit qđ ista nō est rō Arist. sed est ista: qđ relatio p̄t aduenire nulla reali mutatione facta in eo cui aduenit: sed sola facta mutatione in altero: p̄z. 5. p̄phys. si et per p̄s. 7. p̄phys. nō est motus sine alteratione: qđ ea que sunt in p̄ma specie qualitatis ad aliqd dīr: quocūqz modo intelligat: qđ salte relativa dīr relativa fīm dici. **C** Ad scđam cum dī illud nullo modo h̄z p̄prie rōnez terminantis: qđ nullo modo exigit p̄pter aciū p̄cedit: ad mi. cuz dicit sive creature sit sive nō sit deus eam intelligit: dicit qđ necessario requirit creature sive suū esse possibile absolute: qđ cuz cognitio diuina sit infinita int̄sive p̄tinens supereminenter omnē cognitionē respectu cuiuslz cognoscibilis ea necessitate qua est diuine essentie vt obiecti p̄mo cogniti: ea dē neēitate ē creature sicut obiecti scđario cogniti: qđ sicut nō subest libero arbitrio dei cognoscere seipsum: ita non subest libero arbitrio dei cognoscere entitatē creature quā pole est h̄c absolute. **C** Ad alia cum dī: qđ actu terminato ad obm̄ vere adequatū terminat ad alia scđario: et p̄secutivē r̄c. H̄c posset negari cū pro nunc p̄cedit eam: ad mi. cuz dī: qđ essentia diuina est obm̄ adequatū respectu intellectus diuidit qđ obm̄ esse p̄m̄ et adequatū dupl̄r p̄t intelligit: vno nō p̄mitate p̄fectionis: et quo mō diuina essentia est obm̄ adequatū intellectui diuino: qđ supereminenter continet scđam: obm̄ est entitas creature: alio mō obm̄ est primū sive adequatū p̄mitate: vel adequatione qđ est adequatio predicationis: et sic ens ponit obm̄ cuiuscūqz intellecti: et isto mō essentia diuina nō est obm̄ adequatū: qđ non dī formaliter de quolz p̄ se itellecto ab intellectu diuino. **C** Quia reputo hāc p̄clonē satis p̄batā p̄ argumēta. i. qđli. q. 10. 1. 12. ad que nō r̄fidet: et hic p̄ articulo h̄c doctorē: iō solū oīndo argumēta sua nō ocludere. **C** Ad p̄m̄ igit i opp̄m̄ qđ dī si nō terminat aut est p̄pter excelluz r̄c. Dico: qđ p̄pter obita tria: et quādo dī: qđ nō est de rōne cognitionis: qđ sit p̄sector cognitio: dico: qđ sicut est mēsura duplex et excedens et adequata: ita est duplex cognitio adequata cognito: sicut cū cognosco diffinitiū diffinitū per p̄tes diffinitiōis: et sic de p̄silibus quedā excedēs sicut si p̄prehēstione cause cognoscerent effectus p̄lecte qui tñ in cā p̄tinent in potētia: et isto mō deus p̄prehēstione sui ex p̄fectione p̄prehēstionis cognoscit oia alia resultatiue: vt frequēter dixi: et iō in deo qui p̄prehēstione sui: qđ eminenter et causaliter p̄tinet oia est falsa p̄positio qđ de rōne cognitionis non est qđ sit p̄sector cognitis maxie de resultatiue cognitis de qđ loquimur. **C** Ad z̄m̄ qđ dī: qđ dependētia nō impedit per se ter-

Questio

minare: qđ angelus inferior intelligit a superiorē a quo nō depēdet: dico: qđ si ponis sicut potuit Loīn. qđ quelz intelligēt gentia intelligit inferiora cōprehēstione sui: vel cōprehēstione p̄t intelligētē: tūc falsuz assumēs qđ per se terminat: imo solū p̄secutivē. **S**i xō ponas vt cōliter ponunt theologi: qđ intelligit ipsum tanq̄ aliud a se per se intellēm: tunc opz qđ per se terminat: et qđ depēdeat: qđ sicut arguit Loīn. oē qđ intelligit aliud. Intellēs necessario exigit illud aliud. salte in rōne termini: vt ipse sit: nec est inconueniens: qđ oē qđ intelligit aliud. intellēs cius est in potētia: sed ens in potētia inquātuz h̄z depēdet ab eo ad qđ est in potētia. verum est: qđ esset inconueniens qđ superiorē depēdeat ab inferiori in essendo: depēdet tñ in operādo: sicut intellēs meus a specie astri. **C** Ad z̄m̄ qđ dī: qđ ibi est multitudo per se intellectorū: r̄c. Dico sicut plies dixi: qđ esse aliud et aliud cognitū p̄t intelligi dupl̄r: vno nō sicut posuit Themist. qđ deus cognosceret se sicut p̄m̄ cognitū: et scđario creaturā sicut z̄m̄ cognitū sic tñ qđ essent duo per se intellecta sicut intellēs: qđ est habitus p̄ncipioꝝ: et scia que est p̄clonis h̄st diuersa obiecta per se terminatā. Alio sicut posuit Loīn. qđ qui cōprehēderet calorez per essentiā sistēdo in illa cōprehēstionē p̄secutivē cognosceret reliq̄ calida: p̄m̄ semp negauit et cōcessi scđam: et de scđo verū est: qđ arguis qđ sūt diuersa cognitā vnum per se et aliud resultatiue: et sic nihil h̄ me. **C** Per illud p̄z ad 4̄m̄ et ad 5̄m̄: qđ cōmuniter dīt: qđ terminat ad creaturas per se: lz non p̄dico: si intelligis nō p̄mo: sicut cognitio nřa per se: sed nō p̄ terminat ad p̄clonez: tunc bñ se quīt qđ p̄ se terminat: sed h̄c erras cū Thēst. si intelligas nō p̄: sicut relo p̄ducit tanq̄ passio ad productionē fundamēti: et ea que sunt de p̄a specie q̄litatis p̄ductivē p̄maꝝ q̄litatū: tūc p̄cedis qđ resultatiue qđ intelligēdo. **C** Propter quedā tñ in argumētis p̄tentia est intelligendū qđ aliud est esse per se terminū actionis vel operationis: et esse p̄ se terminū correlationis: productū ens eo qđ p̄ductū per se sive p̄secutivē per se terminat correlationē p̄ducētis: et iō dicit p̄hs. 5. meta. qđ oē actuum dī ad passiuū: silt oē cognitū eo qđ cognitū sive sit cognitū per se sive resultatiue p̄ se respicit cognoscentē salte relatione fīm dici: et iō dicit p̄hs ibi mēsurabile xō et scibile et itellectuale ad aliquid dīr: nā intelligibile significat qđ ipsius est intellēs: sic igit resultatiue entia sunt per se termini correlationis fīm re: vel fīm rōne resultatiue tñ entia nō sūt p̄ se termini actionū. **C** Contra fīm p̄hm̄ ibidē scibile nō dī ad sciaz: nisi qđ scia dī ad ipsius et sic est per accīs terminū correlationis. **C** R̄ideo: qđ relatio fīm rōnem: fīm qđ est mutua: ita per se regrit duos terminos fīm rōnem: sicut relatio realis mutua: arguit enī nō est mutua: lz igit verū sit qđ relatio qua scibile dī relo ad sciaz fīm rōne eo qđ scia dī ad ipsum: sibi accidat: qđ nō est in suba eius: vt dicit Loīn. tñ qđ cognitū relo fīm rōne reserfēt ad cognoscētē: et ecōtra: qđ cognoscēs est independens sicut est in diuinis: tūc cognoscēs et cognitū sunt p̄ se termini correlationis rōnis: sed qđ creatura cognoscit resultatiue verū est dīre qđ creatura est cognita: et deus ē cognitus: igit lz creatura resultatiue sit terminū cognitionis est tñ per se terminus correlationis. **C** Per h̄ ad 4̄m̄ arḡm̄ qđ dī: qđ passio que p̄sequit p̄ductionē subti est per se terminus: qđ per se referēt ad producētē: dico: qđ hoc bñ p̄bat qđ est per se terminū correlationis: lz nō actionis. **C** Per idem ad 5̄m̄ qđ dicit: cuicūqz repugnat terminare aspectū potētiae r̄c. Dico: qđ creatura non terminat aspectū potētiae nisi resultatiue: eo. s. qđ essentia diuina per se et eodē mō nō cognoscit nisi resultatiue ad p̄bationē: qđ probat qđ per se terminat aspectū: qđ super ipsum fundat similitudo in ordine ad cognoscētē: dico: qđ hoc bñ probat qđ est per se terminū correlationis: sicut cognitū dicit resultatiue ad cognoscentem non

nō m̄ probat q̄ est per se termin⁹ op̄onis diuine qua cognoscit. C Per idem ad 6^m q̄ dicit agens qd̄ agit actione transente fm̄ rez respicit suū p̄ducū pro per se termino: igit̄ eodē mō in actione trāseunte fm̄ rōnez: dico/q̄ in actione transente q̄ respicit sua p̄ducta tanq̄ per se terminos correlationis: et h̄ intelligēdo tā de producto absoluto resultatiue q̄ per se: et sic p̄cedo/q̄ ex alia parte: nō m̄ respicit productū resultas tanq̄ p̄ se terminū actionis. C Nūc oñdo/q̄ rōnes mee nō sunt solute: q̄ enī dicit ad primaz q̄ h̄ p̄positio ē falsa/q̄ actio que nō terminat ad sc̄daz: q̄ h̄ priorē terminū s̄sistētē ipsum terminat improprie ad sc̄dāris: dico/q̄ h̄ est verū: et q̄n̄ doctor dicit/q̄ oē absolūtū p̄ se terminat: Iz nō p̄: dico/q̄ h̄ p̄cedit q̄ nō p̄ se et p̄ p̄cie: vt p̄z de relatione: et de his que sūt de p̄ma specie qualitatib⁹: vt diffuse probatū est qdli. p̄mo. q. 10. arti. 5. et q̄n̄ dicit/q̄ rō Aристо. in. 5. p̄bri. quare ad relationē nō est mot⁹: q̄ sequit fundamētū: dico/q̄ h̄ est rō sua: in. 7. de habitibus: p̄bat enī q̄ in figuris et formis et habitibus nō est alteratio: siunt enī h̄ cum quedā alterant̄: vt p̄z in figura rara et densa que p̄sequunt̄ cum aliqua siant calida aut frigida. C Item probo/q̄ hanc rōnez subintelligit in. 5. q̄ cū dicit/q̄ ad relationē non est motus: q̄ relō aduenit altero nō mutato: certuz est/q̄ ista rō p̄bat de relōne que adue n̄t oppōsto termino: sed relatio nō solum est in opposito termino: sed in fundamēto: sicut relatio est in filio: vel igit̄ diminut̄ probat q̄ ad genus relationis nō est motus: vel supponit q̄ relatio per accēs sequit̄ productionē sui fundamētū: et h̄ ex parte ipsius fundamētū: igit̄ ex parte oppōsti termini. C Ad 2^m dicit/ad hanc mi. q̄ creatura nō terminat: q̄ s̄ue sit/sue nō sit/deus cognoscit eā q̄ nō est vera: imo vt dicit necessario regrī creatura q̄ sit fm̄ esse possibile ad hoc q̄ cognoscat. C Probo/q̄ ratio stat ar̄: vt p̄ illud nullo mō h̄ rōnem terminantis/q̄ nullo mō exigit p̄p̄ actū: sed Iz deus ab eterno cognoscit esse actuale existere creature: q̄ aliter p̄ficeret: n̄ eius actuale existere propter diuinā cognitionē nō prexigebat: imo oportuit/q̄ il lud cognosceret resultatiue cognitione sui ipsius: et qua rōne h̄ est verū de esse actuali: sequit̄ q̄ sit verū de esse potētiali: igit̄ tē. C Ad 3^m q̄ dicit/q̄ q̄ essentia diuina est obz adequatū: sōlū per se terminat: dicit q̄ est obm̄ adequa tū adequatione perfectionis nō p̄dicationis: hoc p̄cedit p̄ postū: q̄ calor per essentiā p̄tinet reliqua calida p̄fectione et intelle: si intelle esset oia intelligibilia per essentiā suā p̄fectione ea p̄tinere: et ens aliquā si per essentiā esset oia entia p̄fectione p̄tinere illa. Sz ex his arguit Lōni. i. z. meta. cōmē. 5. q̄ qui cognosceret calorē tñ sciret calorez in reliq̄ calidis: et qui sciret tale ens sciret oia entia: igit̄ ad h̄ q̄ p̄cedis q̄ de⁹ est obm̄ adequatū p̄fectione respectu oiūz: et oib⁹ modis predictis: sequit̄ q̄ cōprehēdēdo se scit oia alia: de his habet diffuse: qdli. i. q. 9. p̄clusione 4^a. Questio. VI.

Verum si deus cognoscat creaturez q̄ se cutiue: et nō terminatiue cognoscit eas intuitiue: vbi quidā reuerēdus doctor tenet/q̄ cognitionis diuina per se terminatur ad creaturez: q̄ aliter sequerētur quatuor p̄clones improbabiles. s. q̄ n̄t creature per se terminarent cognitionē diuinā q̄ aliter deus nō cognosceret eas intuitiue. C 2^m/q̄ aliter malū culpe qd̄ non resultat p̄ deū nō possit cognoscit. C 3^m/q̄ aliter nō posset saluari modus isti⁹ veritatis q̄ cognitionis ipsius dei est cognitionis creature: nō enī p̄ saluari q̄ est ipsi⁹ creature p̄ se effectiue: igit̄ per se terminatiue. C 4^m/q̄ aliter nō posset saluari/q̄ cognitionis sui et creature eēnt due cognitiones. C Ad p̄am arguit sic. Cognitū ab aliq̄ intuitiue ē cognitū ab eo terminatiue p̄ se: Iz crea

ture sūt cognite a deo intuitiue: igit̄ terminatiue: maior v̄ esse clara: q̄ notitia intuitiua habet semper ipsum obiectū intuitū: sicut terminū existētē in sua reali existētia: et in h̄ fm̄ doctores intuitiua distinguit̄ ab abstractiua: q̄ intuitiua respicit rem que in sua reali existētia terminat intuitū cognoscētis: sed abstractiua cuz abstrahat ab actuali existētia nō terminat ad rem sub sua actuali existētia: vnde dicere aliquid esse intuitū: et nō esse terminum intuitionis videſt̄ esse implicatio contradictionis: minor p̄z p̄ glo. super illud Ap̄l: p̄ma ad cor. 13. tunc autē cognoscam sicut et cognitus sum: vbi dicit glo. i. cognoscā deum sicut ipse me nouit. s. sicut ipse est/h̄ est presentē ad esse deū: stat ante q̄ visio qua beati vident deus in p̄ia est intuitiua: igit̄ deus cognoscit res notitia intuitiua. C Et h̄ probat rōne/ q̄ deus cognoscat creaturez intuitiue: illa cognitionis est intuitiua que nō presupponit quācūq̄ cognitionē qua res que cognoscit̄ sit precognita: sicut cognitionis nostra intellectiua abstractiua/presupponit sensationem: et que respicit rem vt est in sua existētia reali et actuali: et que est perfectissima. sic q̄ res cognita p̄fectiori cognitione cognosci nō possit: sed cognitionis qua deus cognoscit creaturā nō presupponit cognitionē aliq̄ q̄ creatura sit p̄cognita. Ulterius de⁹ cognoscit rez fm̄ esse reale qd̄ habet: et cognovit ab eterno illud esse reale per modū esse incōplexi/q̄ creatura erat habitura: etiam cognitionis perfectissima cognitionū: q̄ creatura p̄fectiori cognitione nō potest cognosci: igit̄ cognitionis qua deus cognoscit alia a se est intuitiua: et per p̄n̄ ipsa cognita intuitiue de necessitate erūt termin⁹ cognitionis. C Ad p̄clonez sc̄dam arguit sic/oē volitū formalis a deo est cognitionis: et per vñz/q̄ est per se terminus volitionis diuine: de necessitate erit per se termin⁹ cognitionis diuine: sed mala culpe cum sint directe et per se prohibita a deo: sūt formalis volita ab ipso: et sūt terminus volitionis diuine p̄ se: ergo sunt terminus cognitionis diuine per se: mi. et p̄z: q̄ nibil est per se volitū a deo n̄t maluz culpe. C Ad 3^m arguit sic/illud qd̄ est ex nā rei representatio formalis: dicit̄ cognosci de necessitate: et in eē reali est illius cognitionis: Iz diuina cognitionis: qua cognoscit creaturez est representatio formalis creaturā cognitionū ad intellectū diuinum cognoscētis sicut pbau in p̄ma p̄clone: ergo diuina cognitionis q̄ deus cognoscit creaturez est realiter ipsaruz creaturārum. C Tunc quero/cognitionis diuina: aut est ipsius creature cognitionis: vt in qua habeat esse formaliter et simpli⁹ hoc falsoz: q̄ sic est in solo deo: aut est ipsi⁹ creature: sicut cāe extrinsece effectiue q̄ est impōle: aut sicut termini: et sic habetur p̄positū. C Ista deductio tenet/q̄ omnis representatio ē respectu representati: et h̄ respectu ad representatiū respectus aut ut respectus s̄ue rōnis s̄ue realis: respicit vnum extremp̄ vt terminum. C Ad 4^m arguit sic/in oī cognitionis qua vnu cognitionis per alterū: vel in habitudine ad alterū semper sunt duo obiecta formalis distincta: sed non semper sunt plures cognitiones: nisi q̄ est cognitionis discursiva respectu diuersoz cōplexoz: quarum vna cognitionis est cā alterius: sicut p̄z de cognitione premiū respectu cognitionis p̄clonū: igit̄ Iz in cognitione qua deus per suam essentiā cognoscit creaturez sunt duo obiecta formalis. diuina essentiā et creatura: n̄t cum illi nō sit discursus: nō sunt duo cognitiones distincte: imo vna simpli⁹ et formalis indistincta: et per p̄n̄ cognitionis qua deus cognoscit creaturā nō resultat ex cognitione q̄ deus cognoscit seipsum: imo eadē cognitionis diuina penitus indistincta que h̄z duo obiecta: vnu sibi adequatū/q̄ est diuina essentiā: et aliud inadequatū q̄ est creatura. C Primo p̄tra p̄clonē probo/q̄ deus cognoscit essentiaz suam: vt sua cognitionis terminat et s̄istit ad eam: cognoscit alia p̄secutiue tñ: seu resultatiue: et n̄t vere et Quodli. Bacho.

Libri

proprie et distincte sicut quodlibet esse eorum per se existentias eorum: et sic scientia visionis vel intuitionis probationem quere in cedula quam mittit: et hoc in quodlibet. **C** Secundo quodlibet consequitur cognitum non terminat per se actum cognitionis huiusmodi. et sic cui actio que non terminans ad secundam: nisi quod hoc prioriter per se terminatur sistens ipsas improprietas secundam terminat: hoc est determinatio Aristoteles. **C** Tercio. s. 7. phys. vbi hoc quod disputatur et determinatur de relatione: et de prima specie qualitatis. et determinatur quod nec ad relationem: nec ad primam speciem qualitatis est motus: quod sequuntur terminos aliisque motuum: sed ponens creaturam secundariam obiectum: ut secundarii distinguuntur propter primum: sic quod ibi non est multitudine per se intellectorum: ut oes procedunt: et doctor iste in proprio libro hoc prioriter terminatur per se sistens: ergo secundario terminare nullo modo est propriate terminare. **C** Item ex hoc procedit quod primum obiectum per se terminat: quod necessarium exigitur ad hoc quod actus sit: et tunc arguo ex opposito: illud nullo modo hoc ratione propriate terminantis quod nullo modo exigitur propter actum: quod ex quo tota entitas et veritas actus plenissime per se ipsum non existente: frustis ponetur ad eius terminationem ut sit: sed siue creature secundario cognita sit: siue non sit: vere cognoscitur a deo cognita essentia sua: g. 7c. **C** Item actus terminatus ad obiectum vere adequatum non est dare alius terminum vere et proprie terminante: quod da quod sit: non esset vere adequatum respectu cui illius: sed est de essentia divina respectu cognitionis. Igitur nullum secundarium vere et propriate terminatus ad hoc satis q. 10. arti. 3. **C** Tertio ostenditur argumenta nostra possumus via solvi per hec dicta: quod deus in primo creature cognoscuntur intuitus: ergo et per se terminantur: dicatur quod non est verum: quod intuitus cognoscuntur virtute alterius per se cognitionis: per se sistentis: et per se terminantur: immo erit solum cognitionis secundaria: et ita solus terminat metaphorice et famose: sicut generaliter que producit productione fundamentali. **C** Per idem ad 2^m/malum culpe est per se nolitum: agitur per se terminatus. Dicatur quod est dare tertium membrum. et terminare resultante quod est terminare impropriate. **C** Per idem ad 4^m/quod deus cognoscit creaturam est cognitionis creature: non per se efficienter non per se formaliter: ergo per se terminantur. Dicatur quod est dare terminare resultante quod est terminare impropriate. **C** Per idem ad 3^m/quod deus cognoscit creaturam est cognitionis creature: non per se efficienter non per se formaliter: ergo per se terminantur. Dicatur quod est dare secundum membrum. et terminare resultante quod est terminare impropriate. **C** Quarto directe arguo propter rationes vbi est maius pondus: p. m. 3. ma. p. me que dicit quod cognitione intuitionia requirit obiectum in ratione per se terminantem: quod requirit eius existentiam realiter terminantem. **C** Istud hoc caluniam: quod p. positio ad quam dantur multe responsiones magistrales est calunialis: hec est hoc: ergo ratio nostra non excludit vsque exclusitatem oes illas responsiones: vna est: dicit enim Aureol. d. 3. q. de imagine: articulo. 1. ppone per quod in oī intellectione emanat res in quodam esse cognito et illud hoc terminare intuitum intellectus sine ei regali plenitudo: et sic possit dici in p. positio sicut sequaces suos: quod deus comprehendendo essentiam suam creature in eē cognitione et intentionali resultaret in prospectu intellectus divini: et sic terminaret eius intuitum sine sua plenitudo reali. Assumptum probatur per locum a maiori de intentione sensus: et ponit multis experientias. **C** Prima est: cum quis portaret in aqua per nauem arbores videntem moueri: sed iste motus est in nulla re in rei veritate subiectus: sed in solo visu in eē intentionali apparens et iudicato. **C** Secunda apparentia est in motu subito baculi: vbi appetit circulus quod mouetur. **C** Tercia est: quod baculus ponitur in

Questio

aqua appetit tortus vel fractus. **C** Quarta quod oculo supponitur digitus una cædela appetit due. **C** Quinta unus color in collo colubre appetit multi. **C** Sexta imago in speculo quinque appetit intra: quinque in superficie. **C** Septima postquam quis viderit rubra vel cancellata illis oibus ab cunctis appetuerit sibi rubra vel cancellata. **C** In his oibus est planus et ea que vnde sunt in rebus in eē subiectio: relinquunt igitur quod producuntur in visu in esse intentionali obiectio et a maiori in cognitione intellectiva. **C** Ad hoc est Augustinus in de trinitate capitulo 2. vbi multa de hoc et infra ponentur. **C** Læstra ista cognitione quam vocas intuitivam est re non existente in sua plenitudo apud videntem: et ita est imperfecta: quod in potentia ad perfectionem intuitionem: sed talis imperfectio non potest in intellectu divino: ergo nihil ad positum. **C** Item est querendum quod non est ponenda in deo. **C** Item illa cognitione non est visus sed apparitio distincta propter visionem: ut probabitur. **C** Non mouetur exempla: quod talis presentia in esse appetenti precise non est visus seu intuitio. Sed est apparitio que totaliter est species differens ab intuitione. **C** Unde solus de intuitu: quod oculi sunt attendentes: non autem quod sunt ad ultimam rei certitudinem attingentes. Sed intuitio que est solum oculorum attentione potest esse respectum apparentis: intuitio vero oculorum cum attinergentia realis existentie facit veram intuitionem: cum ergo omnia exempla solum probant intuitionem que est attentionem oculorum: non probant nisi quod est apparitio non vera intuitio. **C** Nota quod quod apparitio est media cognitione inter abstractivam et intuitivam: abstractiva enim abstrahit penitus a rei existentia: intuitiva extinguit realiter rei existentiam: apparitio solum appetit rei existentiam: ut frequenter contingit in illusionibus oculorum factis per ioculatorum. **C** Ut sciat quod dicitur intuitio et apparitio hoc intelligendum: quod quae sunt tales apparitiones: ut quae videntur moueri et baculus esset fractus in aqua quod hic occurrit: duo actus: unus est sensus exterioris visus castrum vel baculum: et iste est actus intuitivus: quod respectu actu existentis. **C** Alius actus est sensus interioris. et imaginatio vel sensus cois qui singulis ex istis duobus visib. l. castro et motu natis in extremitate castrum motu: sicut singulis monte aureo: um visus more et auro: et sic hoc pro cognitione quod quae appetit castrum moueri quod non est actus intuitivus visus: sed apparitio quedam que est actus imaginacionis. **C** Quod hoc accidens sensus interioris sit tamen apparitio: p. 3. p. Aquic. 6. nat. 4. c. 1. vbi probatur pro parte quod causa apparitio ista non est: nisi in hoc p. 4. sensu interiori. Probo scilicet quod aliquis mouetur in circuitu vnde sic alia moueri hoc non causat a rebus: quod talis res non est. et motus rei: nec a sensu exteriori: quod siles apparitiones sunt in somnis: vbi non sunt sensationes exteriores: g. 7c. **C** Item ibidem probatur hoc reddendo causam: quod cum quis mouetur non mouetur sensus exterioris in loco suo quem hoc in capite: sed sensus interioris potest hoc copetrere: quod vapores qui sunt in cerebro faciliter mouentur et circumvolvuntur: et per partem spiritus qui est in eis mouetur et circumvolvitur et spiritali moto vnde alia mouentur: g. 7c. **C** Item quod potest esse aliud ab eo non causa: sed aliquando sunt assimilationes falsorum imaginationum in visu et in auditu: et auditus falsorum sonorum: et ita quod non est lesus instrumentum: nihil auditur: nec videntur probat hoc: quod quinque nullus sonus est in rei veritate: et per sequentes nec auditus in rei veritate: et tamquam quandoque aliqui habent oculos clausos: et qui sunt in tenebris videtur illusionem: ergo causa non est nisi apparitio in hoc p. 4. sensu imaginativo. **C** Sic igitur de apparitionibus non entium dictum est: sicut de motu castrorum: et hoc qui non mouentur: sed de apparitionibus aliquando entium quod in manet species est specialis difficultas. **C** In illis enim videntur quod per aliquando abeuntur sensibus: et an remanentibus post vel simul vnde et intuentur eo quod reliquie ab oculis nostris et non solusphantasma: et sic revertitur quod est visus respectu non ens.

tis: ponit August. exēpla. i. de tri. c. z. d. q̄ si diu perspexe-
rimus aliqua lucida intēle ipsiſ amotis versant quidā lu-
cidi colores ante oculos nō: r̄ idē p̄tingit q̄nq̄ simul re-
manētib: sicut q̄n ante rubeas fenestras sunt aliqua vela
aut cancelli/vitr nobis talia vela aut cancelli colorari eodē
colore quo r̄ fenestre: r̄ idē p̄tingit q̄n vī candelā ab uno
oculo: si supponas digitū alteri oculo eadē candelā fīm si/
militudinē suaz vī r̄ intueſ ab alio oculo r̄ sunt due vīſo-
nes vī dī. Ex his ergo r̄ his similiſ: videt qd̄ l̄ appa-
ritiones nō entiū ſint actus phātaſie r̄ apparitiones: vt
ſupra habitū eſt: mī vīſiones taliuſ quodāmō entiū non
ſunt in reali exiſtēia: ſed in ſuis ſpēbiſ vel ſilitudiniſib:
de quo dictū eſterunt vere vīſiones r̄ intuitiones: r̄ ſic in/
tuitio erit nō entis. Respondeo/dico q̄ phātaſia nō ſo-
lum b̄z actuſ apparitionis in ſe respectu nō entiū: ſicut q̄n
apparet caſtrū moueri/de quibus ſupra dictū eſt: q̄ tales
apparitiones ſunt actus phātaſie: ſed phātaſia a ſpēbiſ rece-
ptis p̄t mediāte ſenſu cōi imprimere tales apparitiones
in ſenſuſ extēriōrē: vt ſic oculus dicat videre: q̄. i. talia im-
preſſa ſibi a phātaſia apparet eſtē in oculis n̄ris ſicut poſti-
tu eſt in caſu: ybi Augu. ponit exēplum: q̄n oculis clauſis
videnſ lucidi colores aī oculos n̄ros cuž diu p̄ſpexerim?
lucida dīt videre lucida: r̄ idē accidit q̄n oculis apertis: ſi/
cū q̄n videnſ vela rubea pendētia aī fenestrās rubeas: r̄
due cādele ex ſuppōne digiti. Dico ergo tres p̄nes. p̄ma
eſt: q̄ tale vīſionē que in rei veritate eſt apparition p̄t ſen-
ſuſ cōi: vel phātaſia cauſare in ſenſum extēriōrē. pbat b̄
Auicē. ybi ſupra dices: q̄ ſenſuſ cōi eſt centruſ oīum ſen-
ſu: a quo deriuant: ſicut a centro vſq̄ ad circūferentiam
procedūt linee: r̄ radice ramis: ex hoc p̄cludit q̄ ſpēs que
ſuerunt firmiter ſigillate in ſenſu cōi: r̄ idē eſt de iudicys
ſenſuſ imprimūt ſilia iudicia in ſenſuſ extēriōrē: r̄ ſic dici-
tur vīſus illa videre. i. p̄t dici q̄ talia appareat in oculis
n̄ris. Hoc ēt pbat Algaſel in phīca tract. ſ. c. 8. dices q̄
cū rō fuerit debilis ad refelliendū tunc nō erunt lōge for-
me quo ſigillant in ſenſu cōi: r̄ ſic potuerūt debilitate r̄ ſal-
lificare aīam: ſed q̄ p̄t phātaſia ſuper rōneſ/a maiori po-
terit ſuper ſenſum inferiōrē: ḡ r̄. Et hoc expreſſe dicit ibi-
dē vī ſequit̄: r̄ eodē mō q̄ ſi exēpliſcat r̄ pſentā ſenſu ex-
teriori: ſupple per phātaſia formari que timet videt illud
qd̄ timet. Ponit exēplum ſicut phātaſia formati dolofū
videt formidabiles formas ē cā illoꝝ que dñr māme que
ſunt r̄ loquunt̄ r̄ audiunt̄ in ſiluſ. Ponit aliud exē-
plū de voluptate infirmi: aliqui eni ſorſat̄ voluptas ſup-
ple que eſt in phātaſia ifirmi: qui eſt debilis. ita vt videat
ſupple ſenſu extēriōrē. q̄. pſentari ſibi ſoīa quā appetit: vī ſi
expedit manū ad illud velut cōprehēſurū illō. Z⁹ ſ̄ eſt
iſta: q̄ ſicut phātaſia p̄t imprimere apparitiones rerum
q̄nq̄ entiū in ſenſum extēriōrē in virtute reliquarū rema-
nētib: ita poſſet dici q̄ apparitiones falſe quas phātaſia
b̄z de nō entib: ſicut de motu caſtri poſſet imprimere in
ſenſuſ extēriōrē vt dī vīſus methaphorice videt motum:
q̄. i. in oculis n̄ris apparet caſtrū moueri ex veberēti im-
preſſione phātaſia hoc p̄z q̄ ſupra exēpla Auicē. Algaſel lo-
quunt̄ de formis ſicut per phātaſiaꝝ: ſicut de formis relis-
ciſ: vt p̄z ſciēti deducere. Ite Augu. i. z. ſupra gen. c. 4.
b. imaginaria vīſo vel ſpiritualis dīt ab extaſi: q̄ i illa ex-
nimia cogitationis intentione: vel alicuius ſpū ſculptio-
ne iſte corporaliū rerū imagines ſpiritu exprimunt̄ tanq̄
ipſiſ ſenſib: corporiſ corpora pſentēt: ita vt ſilr cernat̄
bō aliquis p̄t oculus: r̄ alijs absens ſpiritu tanq̄ oculis:
q̄n aut̄ abripiſ r̄ penitus auertiſ q̄n intentio a ſenſib: cor-
poriſ: tūc magis dicitur extaſi: ſolet tūc eni corpora pſen-
tia oculis patētib: nō videri. Nota: q̄ vīſo imaginaria iſ-
primis vīſionē abſentiū: r̄ ita ſalſuſ vīſuſ oculuſ nō extaſi-

ſis. Ite. c. 9. oſſidit: quādo illudif vīſo corporiſ ſimili-
naria nō intellectuſ/nec corporaliſ: q̄ illudif aī ſilb: rē
rē ſue opinionis vītio cū in ipſiſ corporiſ ſieri putat
q̄ ſit in corporiſ ſenſib: ſicut nauigatib: vī terra moueri
que ſtar: r̄ in aqua remus fractuſ: ac cū putat hoc eſſe q̄ ſu-
pcolorat̄ eſt: aut q̄ ſilr ſonat̄: aut olet̄: aut capitur: aut tan-
git̄. Ponit eni exēpla inter que ſit illa Aureol. No-
ta: ſalſa vīſo ſit vel ſonatio r̄. Q̄ aī illudif ex ſilbiſ re-
rē ſalſa op̄. vt cū vīſr moueri q̄ nō mouent̄ r̄. ſalſa op̄.
eſt ac ſenſuſ interioriſ: q̄ ſenſuſ interioriſ h̄t obta ſimpli-
cia: q̄n oculis vī ſtātia mouent̄ b̄ eſt ex ſenſu interiori
imprimēt in extēriōrē. Et dico: q̄ ſic nō eſt videre: niſ ſi
methaphorice: q̄ in rei veritate ſunt ac ſphātaſie: vt vī ex
rōniſ Auicē. q̄ ſicut Arist. ponit: q̄ vīſuſ nō percepit i-
mutatione ſuā appoſito obto: nec p̄cipit dītaz inter obtaſuſ
ſenſuſ cōi: vt pbat lib. z. di. 7. q̄ ſita dī ſimilari Auicē.
q̄n oculus hoīis transſtētis in nau: videt motuſ r̄ caſtrū
q̄ indicat caſtrū moueri eſt ac ſimaginationis: r̄ ita vī ſu-
papparitione r̄ illuſtio nō eſt actus elicitus ab oculis: ſalſa ſima-
ginationis imprimēt illaz in oculis r̄ illudētis oculos. vī ſi
p̄cludit Auicē. q̄ eni vīſuſ p̄cipit ſe eſtē in actu ſuo: r̄ q̄ iu-
dicat oculum eſtē dirigēdū ad colores nō ad ſonum nō
eſt actus vīſuſ: vide tria argumenta ſicut iſtud. Dico:
ptra z⁹ ſinē Aureoli qui dicit q̄ eſt vīſo ſalſa: q̄ ſalſuſ
eſſet: ac ſi verum nō variant. Z⁹ p̄clo eſt: q̄ nec ille/nec
iſte vīſiones in rei veritate ſunt vīſiones: ſed apparitiones:
ſalſa eni ſenſuſ interioriſ h̄t actus ſuos circa ſpēs in illis ſi-
gillatas p̄ Auicē. r̄ Algaſel ybi ſupra: ſalſa nō eſt nat̄
b̄re actu ſcirca ſpecie: ſed ſcirca obz exiſt ſmediāte ſpecie: cū
ergo agamus in ppoſito de vīſione nō entiū oīo: vel ſo-
lū entiū in ſuis ſilitudiniſib: aut ſpēbiſ ſolum: ſicut p̄z in
exēplis Auguſt. ſeq̄t: q̄ nō eſt vīſo. Ite q̄ vīſuſ dī ſi
b̄re actu hoc eſt virtute phātaſie: vel ſenſuſ cōi: vī ſi cuiuſ
cūq̄ ſenſuſ interioriſ cōicant̄ ſibi d̄ theſlauro ſuo: ſic radix
cōicat ramis: ſed p̄ b̄ p̄z: q̄ nō eſt vīſo: q̄ ſalſa eſt actus vi-
ſuſ ppria virtute elicit̄: r̄ ſeptu ſppri obti q̄ eſt res nō
ſpēs: vel ens tū ſapparēt: ſed ſic eſt hic: ḡ. Ite. c. 5. di. 1. z.
ſup gen. ponit tria experimenta de demoniaco qui vīdit p̄
ſbyterū ante q̄ venit: r̄ frenetico qui vīdit mortuā muliere
eſſerri ante q̄ ſuit mortua: r̄ infirmos duos veniēt ad ſe
q̄ eū curā docuerūt: r̄ nullus alijs vīdit. ca. 7. d. reddit rō-
nē: q̄ ſi turbaf eis cerebrū r̄ impedit iter quo intētōneſ
veniūt ad vīſuſ: vt ſic per corpus nō poſſit ſentire aīa que
a pprio motu ceſſare nō p̄t: agit tales imagines. q̄ vero
aīa eas agit phātaſie eſt tū: ſi x̄o aīa eas obiectas intueſ
oſtētōneſ: ſicut hoc eſt dictu q̄ veritas p̄ tales imagina-
tōneſ eis oſidebat: r̄ ab eis intuebat̄ b̄erit ex cōiſtōneſ
alicuius ſpū b̄ondentis: vt ſupra dixit. c. 4. z. c. 7. ſ. z. ſ. a.
Nota: q̄ in ppoſitu imaginaria vīſo reſerſ ad intelle-
ctuāle: r̄ tunc mediāte ſpiritu intellexuſ ſit intuitio: non
aut̄ ſit intuitio p̄ imagines i vīſu corporiſ nec imaginatiōneſ.
Dices/oēs auctoritates dīt q̄ eſt vīſo. Rideso/p
auctoritas Auicē. dicit: q̄ cā agēdi iſta nō eſt niſ in hoc p̄n
cipio: r̄ iō loquit̄ de ſenſu interiori: et Auguſt. dicit: q̄ can-
celli qui ſunt in fenestrās appaſerūt in colorib: qui ſunt in
fenestrās: igit auctoritates dīt q̄ ſint apparitiones: q̄ igit
q̄nq̄ dīt q̄ ſunt vīſiones extētue loquunt̄ de vīſionib:
pro apparitionib. Qd̄ p̄z ex mō loquēdi eoꝝ: dīt eni
q̄ phātaſia videt: r̄ certū eſt q̄ actus phātaſie: r̄ ſenſuſ in-
terioriſ eſt appaſere nō videre. P̄t tū videri r̄ intue-
ri accipi pro oī attētōne oculuſ: r̄ ſic p̄t dici aliquo mō
vīſo: oculi eni attēdunt̄ r̄ faciūt ſe ſup ſalia appaſetia. Aut
accipiſ videre pro actu oculuſ: qui eſt elicitus ab eo ppriſ
virtute r̄ ſeptu ſppri obti q̄ eſt res nō appaſetia rei, p̄
mō loquī Auguſt. non ſeo mō q̄n aliqui vocant illas ap-
Quodli. Bacho.

T.c.136
z infra.

Libri

partitiones visiones. **C** 2° calūniā a doctoribus hec ma.
qr deus cognoscēdo ab eterno essentiam suā cōprehēnsio/
ne cognitione sue essentie cognoscit creaturas existētes tā/
q̄ per mediū/qd nō tanq̄ per medium quo:sed sola cogni/
tio per mediū quo:est abstractina nō intuitiua:ergo deus
ab eterno cognoscit creaturas intuitiue:lz non existebant.
C Et vī q̄ hec r̄fū habeat apparētiā in sili de cogni/
tione rerū in verbo:illa enī est intuitiua:r tñ bz essentiā di/
uinam pro per se termino:r nō existētiā creaturā: sal/
tem quātum ad eas quas videt beatus visione essentie an/
teq̄ existant. **C** 3° calūniā a doctoribus hec ma.dicēdo/
q̄ cognitio pōt dici intuitiua dupl. vno mō ex parte me/
diū:puta si videre in aliquo medio rei existētiā eque per/
fecte sicut si intuerēs eius presentiālīs existētiā in seip̄sa.
Alio modo ex parte obiecti:puta si imediate r in seip̄sa in/
tuereis eius presentiālīs existētiā. Sed lz ab eterno non in/
tuebat a deo ex parte obiecti creature p̄ncipaliā existētiā
in seip̄sa cū non existebat:nl̄ eque perfecte:imo perfectius
representat eius existētiā in deo q̄ in seip̄sa. Ergo potuit
esse intuitiua:lz obiectū in se nō existebat:r hec videt esse
opinio sancti Thome:qui ponit q̄ aia christi in verbo ha/
bit scientiam visionis respectu coruz que deus facere po/
tuit:r que quādoqz faciet. **C** 4° a doctoribus possit calū/
niā ma.respondēdo,q̄ esse intuitiua nō solum ex parte
mediū:sed ex parte obiecti:et anteq̄ existeret:qui enīz vel/
let defendere reuerēdūm doctorē Scotuz:quādo dicit q̄
intuitiua cognitionē requirit obiectū cognitū p̄nī fīm exi/
stētiā eius realē dicerēt q̄ hoc saluāt in proposito:lz nō
existat:scientia enī dei:eo quo est eterna ab eterno:lz nō
pro eterno vidit existētiā antichristi actualē:r nō soluz
existētiā potētiālē quā nūc bz in potētiā:r sic ex parte ob/
iecti.l.antichristi fuit ab eterno:lz nō pro eterno cognitionē
intuitiua de eius actuali existētiā:qr tū cum non existebat:
r tunc distingueret p̄positionē que dicit q̄ intuitiua cogni/
tio requirit obiectū presens in sua reali existētiā dicerēt q̄
hoc distingūdūm fīm duplicē intellectū:vno mō q̄ obie/
ctum sit p̄sens vidēti fīm actualē existētiā in se in rerum
nā existēs:r pro hora qua intuet:r hoc est verum:qñ intui/
tio intuetis dependet ab intuito obiectō:sicut est in cogni/
tione intuitiua visus r intellectus nostri respectu p̄moruz
principioz. **C** Alio mō,q̄ obm sit p̄sens videnti fīm sua
actualē existētiā:vt in se r in rerum nā existēs:nō tanq̄
pro hora qua intuet:r hoc pōt esse verum:si quādoqz in/
tuitio vidētis nō dependet a re intuita:imo eque vere co/
uenit sibi,q̄ videat obiecti existētiā actualē existere in
rerum nā sive ipsum existat sive nōrōne perfectionis sui
modi vidēdi :sic dicerēt in p̄posito q̄ cōprehēnsio diuina
qua se cōprehendit primario: r oia alia cōsecutiue:eo quo
est eterna videt ab eterno existētiās actualēs omniū crea/
turaz:r ab eterno vidit ipsas vt existētes in rerū natura
pro horis suis in quibz veritas est q̄ existūt:lz eas nō vi/
deat existētes pro qualz hora eternitatis: r sic saluabitur
op.doctoris q̄ intuitiua cognitionē est semp respectu actua/
lis existētiā rei quā habet in rerū nā:lz diuersimode hoc
salueatur. **C** Et pōt declarari sic:qr deus ab eterno cōpre/
hendēdo se per sciam suam eternam cognovit oēs creatu/
ras anteq̄ erant fīm August.5.super ge.ad litteram expo/
nēs illud:in iplo vita erat.18.r hoc cognoscēdo quodlz
eorum esse accidētalis:qr aliter proficeret in cognoscē/
do se:sed eternitas est tota simul.s.cognoscendo se: r alia
ab eterno simul cognovit quodlz eorum esse qd̄ poterant
babere pro quacuqz mēsura. Sed sub eternitate habet eē
realis existētiā in se:qr omnis pars tēporis r cui continet
sub eternitate:ergo deus cognovit creaturas ab eterno ac/
tuālīs existētiās anteq̄ existerēt rōne eternitatis sue sciētie.

Questio

C Onfirmatur qr eternitas nō habet sūt/erit/r est. Sed
est tñ:rigitur vt cognoscunt ab eterno:non cognoscunt vt
futura tñ. Sed fīm esse reale q̄ illud existere in suo pre/
senti. **C** Hec est respōsio Thomī.i.part.q.10.articu.13.ne
scholares reputēt q̄ aliqd apposueritis de nostro poteri/
tis verum dicere q̄ aliqua pauca sunt hic que pertransū
determinando pp̄ter breuitatē. **C** Contra scdm articulū
cuius vis stat in hoc q̄ mala culpe cuīs sint per se prohibi/
ta:q̄ sunt per se obiecta volitionis. p̄mo q̄ nō procedit
imaginatur enim q̄ actus volitionis diuine habeat pro p̄
se obiecto malum creatum volituz: sed hoc nō est: ergo r̄c.
Probo qr sicut deus volēdo essentiam suam tanq̄ per se
bonum obiectū adequatū fīstēdo in iplo:vult omnia alia
consecutive ita volēdo essentiāz suā tanq̄ per se bonū r̄c.
In sua bonitate fīstēdo ostēdit omnia mala consecutive: r
sic non per se terminatiue probatio assumpti.p̄mo sic:om/
nes enīz r p̄hi:r theologi tenēt cōtra Themistīū q̄ deus
scīdo essentiam suam scit omnia sine hoc q̄ subito trāsit
super alia: r ratio est sicut tāgit Lōmentator cōtra eum.iz.
meta.cōmento.5.c.qz tunc esset ibi multitudo per se intel/
lectorum:q̄ ec essent idē intellectus r intellectū:scd si deus
vellet se tanq̄ per se obiectū terminās seu volitionē r mas/
lam culpe tanq̄ per se obiectū terminans volitionez esset
ibi per se multitudo obiectoz: r non essent idē volitio r
volitum:ergo r̄c. **C** Item doctor imaginatur q̄ simile est
quātum ad babere per se obiectū terminans creaturaz ip/
saz de intellectu r volitūte:scd ad hoc q̄ malū sit a deo vo/
litum sufficit q̄ ab intellectu sit iudicatum cōsecutiue vo/
lēdūm solum:ergo ad aliquid volēdūm tale iudicium cō/
secutiū sufficit volenti sine omni alio p̄ se termino. Pro/
batō mi,qr si quodcūqz iudiciū intellectus diuini necessa/
rio exigeret aliud per se obiectū q̄ essentiāz suam:tunc nō
possit esse tāle iudiciū sine tali per se obiecto:qr actus non
potest esse sine suo per se obiecto:nec in deo/nec in creatu/
ris. Sed q̄ non pōt esse sine alio:ita q̄ aliud est sibi per se
coexistit ab eo depēdet:igīt si iudiciū quo intellectus iu/
dicat malum culpe nolēdūm:ita q̄ sit per se obiectum ter/
minans: r nō consecutive solum:sequēt q̄ deus dependet
a malo:magnuz incōueniens esset concedere omnia incō/
ueniētia que deducit p̄bus r Lōmentator.iz.meta.contra
eos qui dicerēt q̄ deus cognoscet aliquid extra acquire/
do sciētiā ab his.l.q̄ perficeret o vlt:r q̄ actio esset vi/
lissima actionū q̄ substātia sua nō esset sua actio:r q̄
exiret de potētiā in actum r̄c. Que ibi: sed hec sequuntur
istum modū ponēdi:vt videtur:probatio assumpti omnia
illa sequunt:qr in intellectu esset multitudo per se intel/
lectoz: vnde omnia argumēta sua fundātur super hoc q̄ si
intelligeret aliud q̄ nō esset sua operatio: r si intelligeret
aliud exiret de potētiā in actum: r sic de alijs. Sed ponēs
malum culpe per se obiectus terminans:ponit aliud: r ad
per se obiectū respectu volūtatis diuine:ergo r̄c. **C** Ad ar/
gumētum quādo dicit in minori q̄ malū culpe est per se
volitum:qr per se prohibitum.negō:imo deus intelligēdo
volēdo propriā bonitatē tanq̄ per se obiectum adequatū
consecutive iudicat: r vult omnia mala cauenda:bec est re/
spōsio Thomī.cuius iste est discipulus.i.par.q.10.arti.10.
in pe.r allegat Dionysī.r est Gregorij.32.c.vlti. **C** Quātū
ad tertū argumētum qd̄ fundātur super hoc q̄ cognitionē
diuina cum sit cognitionē ipsius creature nō sicut cause effe/
ctiue:nec sicut cause subiectiue recipiētis:qr ipsa ē forma/
liter in deo:igīt est eius sicut termini per se:pz per premis/
sa q̄ nō sequit:qr pōt terminari ad ipsum consecutive q̄
est tertū mēbrum:sicut pz fīm p̄hos de resultatiue omniū
eternoz:que fīm p̄hos resultabat in esse ab eterno per de/
pendētiāz ad primū ens sine omni causa efficiēt: r per so/
lam

Secundi

T.c.10.
T.c.14.
et infra.

iam dependētiam ad causam finalē: et idem p^z de relatione que producit productione fundamēti. 5.phys. et de his que sunt de p^{ma} specie qualitatis. 7.phys. Ad hoc sunt rōnes. q. i. articulo. 4. istud diffuse pbatur in p^{mo} quoli. q. 10. articulo. 3. 2. 5. et ideo pro nunc per trānsito. per hoc p^z contra 3^m articulū. Quantū ad 4^m ar^m q^p cōsistit in hoc q^p cum sunt ibi duo obiecta distincta si debent esse due cognitiones op^z q^p esset discursus: et q^p vna cognitione esset cu^z cognitione alterius sicut est de cognitione p^{ncipio^p} et cōclu^{sionū}. q^p nō potest esse in p^{posito} cum cognitione sui et creature sit indistincta realis; p^z q^p nō sequit: quia talis discursus exigit per se multitudine obiectorum: vt p^z in exemplo suo culis p^{trariū} ponit in p^{posito}. Qualiter illa cognitione que est realiter indistincta sit respective plures ratione terminoz per se: et cōsequentis habet. q. 10. articulo. 4. et ideo nunc omitto ista duo argumēta per curro: q^p solui ea alteri doctori. vbi allegauit. Etiam p^z in nobis: q^p est eadē cognitione absolute habitus et p^{uationis}: ita q^p habitus est per se terminus et p^{uationis} consecutive cognoscitur: sed hoc potest deus per se respectu alioz a se sine omni discursu q^p potest intellectus meus per habitū respectu nō entis: q^p perfectio continet oia q^p quicq^z habitus creatus oppositas sibi p^{uationem}. sicut eadem cognitione absolute sine oī discursu potest cognoscere se deus et creaturas p^{secutive} cognitione multiplicata solū respectue.

Questio. VII.

Verum deus ab eterno cognovit intuiti^u ue creaturas: et hoc ante^z erant et hoc cognitione complexa: et rō inquisitionis est: q^p quidā doctor magister Hugo replicans cōtra me dixit q^p deus ab eterno cognoscendo se cognovit essentias creaturaz que pro tunc fuerunt futura contingentia et existentias earū. sed non cognovit intuiti^u ue cōplexionē. s. creaturaz existente: sed ad hoc requiritur q^p eius cognitione terminē ad creaturā sicut ad obiectū per se terminans. Tunc inquirā tria. p^{mu}. erit de cognitione intuitiua aīe nostre an. s. possit aliquā intelligentiā naturaliter intueri: ita q^p cognoscat ipsam existere. Secundū erit de intuitiua aliaz intelligentiaz creaturaz. Tertiū ex his duobus cōcludā de intuitiua intellective p^{mo} increate q^p deus se tñi cognoscit creaturas ab eterno existere intuiti^u ue etiā l^z earū existētie non fuerunt obiecta per se terminātia eius intuitionē. Quantū ad p^{mu} p^{ma} cōclusio erit q^p antiqui Lōmentatores posuerunt q^p intellectus noster cōiunctus cognovit substantias separatas fīm esse qd̄ habet in seip̄s: ita q^p cognoscebat fīm eos complexionez inter essentiam earū et existentiā hoc est dictu cognoscebat eas existere: et ita cognoscebat eas intuitiue. pbo q^p poluerūt hanc intuitiū: monet enim Aris. hanc. q. 3. de anima. virūt intellectus noster posset intelligere aliquā separatoz cum ipse sit inseparatus a magnitudine: et responderet Therī. vt dicit Lōmentator: 2° 3. q^p sic. intellectus enī mālis habet potentia abstrabendi formas a materijs: et intelligēdi eas. sicut magis innatū est sibi intelligere ea que sunt p^{mo} denuo data a materia sed intelligere eas vt sunt quedā p^{mo} denuo data a materia: et non abstrabendo q^p idez est: est intelligere intuitiudo esse existētie q^p habent in seip̄s. Confirmitur: quia ratio quare intelligunt eas fīm Therī. est: quia sunt per se denudata a materia sed fīm existere sunt denuo data sicut fīm esse essētie. sicut Therīstius voluit q^p intellectus noster nō separatur a magnitudine. sed adhuc cōiunctus cognovit substantias separatas intuitiudo essentias ea, rum complexas cum sua existētie. Item Alexan. vt re citat Lōmentator ibi arguebat sic. omne ens qn̄ peruenit ad finē et ultimā p^{fectionē} in gnōme et in esse: ut veniet ad cōplemetū in sua actiōe: sicut p^{fectio} aīe nō in actione sua

VII.

37

est creare intellecta et intelligere sive sunt abstracta sive nō abstracta. ergo necesse est vt quādo intellectus qui est in habitu venerit ad suā ultimā perfectionem q^p intelligat abstracta a phantasmatibus: et non abstracta a phantasmatibus: tunc deduco ultra: sed intelligere abstracta per intellectum agentē de qua abstractione loquit̄ ibi: quia loquitur de abstractione que est creature intellecta in esse intelligibili in actu est intelligere abstractiū: intelligere aut nō abstracta vt nō abstracta cōmunicant cōtra abstracta: sed q^p intellectus perueniat ad finē et complemetū in actione sua est intelligere abstracta intuitiue cū hac cōplexione: vt sūt in seip̄s. ergo voluit Alex. q^p intellectus noster cōiunctus mediante intellectu in habitu non solum potest cognoscere abstracta a phantasmatibus abstractiū: sed quasi rapit in aliam regionem non abstracta intuitiue non abstracta a phantasmatibus: cuiusmodi sunt intelligentie intuendo eoz existentiam. Item Auempa arguit sic. Intellectus noster cu^z intelligit aut peruenit ad simplicem quiditatē: aut ad habitent quidditatem: aut ad non habitent quidditatem neq^z que sit simplex quidditas. 3^m membra reputat statim impossibile: quia esset priuatio simplex si peruenit ad simplicem quidditatem: tunc ibi sedabitur in illo: et sic erit intuitiū si peruenit ad habitent quiditatē: tunc natus est reverti: et extra habere illam quiditatē: aut ergo se dabitur et habeat p^{positum} q^p peruenit ad simplices quidditates ibi sūtendo: et per cōsequēs intuitiudo qui procedetur in infinitū q^p est impossibile. ergo ipse arguit se parando sic arguo complectendo aut peruenit ad existentiam complexam cum essentia et habetur p^{positum}. aut non complectione: sed in non complectendo non potest sedari intellectus: quia adhuc remanebit in potentia ad complectendū nec potest procedere in infinituz. igitur peruenit ad intuitiū illam que est videre complexionem existentie cu^z essentia. Probo q^p hec fuerit intentio oīum istorum Lōmentatorum. Ad argumētū enim Alexandri quando dicit q^p perfectio intellectus materialis est intelligere omnia que sunt sive abstracta sive nō/ dicit Lōmentator q^p non est verum vbi hec vna quidditas diceretur de abstractis et nō abstractis vnuoce: et eodem modo responderet ad Auempa. quando dixit q^p intellectus agens potest abstrahere perueniendo vñq^z ad quidditatem simplicem: dicit q^p non est verum nisi quidditas diceretur vnuoce: et per idem patet ipsum velle respondere ad Themi. q^p tamen supra confirmauerat quadam coloratione non ex intentione. Sed ista responso non est contra eos si posuissent substantias separatas cognosci a nobis vt reluent in phantasmatibus creaturaz: et sic abstractiue virtute phantasmatum: quia vt sic quidditas diceretur de eis vnuoce eo modo quo loquitur ibi de vnuocatiōne. scilicet q^p istorum quidditas quoquo modo possit cognosci mediante phantasmatē: sicut dicit philosophus q^p intellectus noster cognoscit se sicut alia. sicut ex responsione Lōmentatoris patet q^p intellecterunt intuitiue. Secunda conclusio est: q^p Auerrois tenet contra istos q^p intellectus noster cōiunctus non cognoscit aliiquid de substantijs separatis nisi mediantibus phantasmatibus: creaturaz: et sic abstractiue. hoc est contra Ulyton. vnde imaginatur Lōmentator q^p quando intellectus est perfectus in cognitione materialium tunc vocatur intellectus in habitu: et quando ultra coniunctur aliqua de substantijs separatis mediantibus phantasmatibus: tunc dicitur intellectus adeptus: et ita ponit q^p tota perfectio et adeptio intellectus consistit in cognoscendo deum ex creaturis: et ita abstractiue. Hac imaginationez eius vide ibi in cō. 36. medium est q^p proportio est tē. Et in multis locis vñq^z in

T.c.36.

3° de aliis
tex. p. 18.

Libri

finem q̄ hoc op̄z eum tenere. probō: quia si poneret qđ intellectus cōiunctus habita perfecta cognitione creaturarū posset se transferre ad cognoscenduz intelligentias vt sunt in seip̄sis respondebitur subi sicut ipse respondet alijs q̄ b̄ non est verum nisi quidditas substantiarum separatarum vt sunt in seip̄sis caderent sub imaginatione mediate vel immediate: sicut est de deo cum conuincitur ex creaturis cognitione abstractina. si ergo responsio sua non sit contra ipsum patet r̄c. **I**tez mouetur ibi dubitatio cōtra Auep. quare cognitione substantiarum separatarum non est pars scientiarum speculatiuarū nostrarū quā dubitationez op̄z intelligi de cognitione intuitiua qua cognoscunt. vt sunt in seip̄sis: q̄r vt abstractiue cognoscuntur. s. mediante phanta- smate/earum cognitione est pars metaphysice: respondebat q̄r hoc est ppter inexercitationem nostrā sicut de artibus alchimie quas nescimus ppter inexercitationē. **S**z Lōmentator tenet p̄trariū: r̄ dicit q̄ illa intentio nō est aliqua sciaꝝ speculatiuaꝝ. sed est aliquid currēs cursu rei nāliter ad distinctam scientiaꝝ speculatiuaꝝ que perficiunt intellectum in habitu per intellecta speculatiua acquisita & facta in intellectu māli virtute agentis creantis intellectorū in potētia & efficientis intellecta in actu: ecce expressē q̄ nibil cognoscimus de substantiis separatis nisi fm q̄ currit in nobis acquisitione aliaꝝ speculatiuaꝝ. s. fm q̄ intell̄s agens facit intelligibilia & vltimo quicunque substantias separatas ex phātasmab̄ creaturaz. **T**ertia p̄clusio est q̄ bz Auer. intellectus noster vt est separatus cognoscit intuitiue eas: vt sunt in seip̄sis. pbo. i z. metaphy. querit de formis substancialibus nostris vtrūz aliquid remanet in postremo. i. post moriē fm Lōmentatorē & r̄n̄det nisi forte intellectus. s. intellectus tunc manens non p̄t manere sine p̄pria operatione: q̄r esset frustra. nec cum operatione circa phantasmatā in seip̄sis vel cōvincendo aliqua separata ex seip̄sis: q̄r nō remanet phantasia. igī remanet respectu per se abstractiorū: vt denudata ab omni mā: sed hoc cōuenit existentie eo rū sicut essentie: ergo videbit tunc intuitiue earū existentias vt sunt in seip̄sis fm ipsuz. **I**te Lōm. ibi cōmē. i. 7. tenet cū Alexā. in duobus. p̄mo in hoc: q̄ dixit intellectū in babi- tum corrupit: r̄ dicit q̄ est verum nō simpli quātum ad eē eius: sed q̄ corrupit eius actio. z° in hoc: q̄ dicit q̄ intell̄s adeptus remanet. Sed intellectus in habitu vocat ab eis intellectus qui est perfectus per cognitionē rerum māliū. ergo cum vult q̄ intellectus adeptus remanet post corruptionē actionis intellectus in habitu vult q̄ adept⁹ remanet sine omni depēdētia ad phātasmata rerum māliū. **A**d hoc cōmento. zo. eodē satis: r̄ 3° de aia: cōmen. z9. q̄ re istam malore p̄tractatam lib. i. q. i. articu. z. per totum. **I**tem. z. meta. cōmento. i. vbi dicit p̄hs: q̄ difficultas cognoscēdi substantias separatas nō est ex eis: s. ex nobis: vbi dicit Lōmentator: q̄ per hoc intēdit q̄ bz fuit nobis diffici- le: nō tamē est impossibile: q̄r tunc ociose egisset natura: q̄r fecisset illud qđ est in se naturalr̄ intellectū alicui/nō intellectum ab aliquo. **T**unc arguo: hic loquit Lōmentator q̄ n̄t̄ essent intellecta a nobis nō eēt̄ intellecta ab aliquo intellectu: r̄ ita habet q̄ eodē modo quātum ad altiorē statum intellectus nostri cognoscunt a nobis a quoq; alio intellectu. Sed ab intellectu p̄mi: r̄ aliarum intelligētiarū cognoscunt intuitiue quātū ad existentias suas: q̄ r̄c. **U**n de videtur mibi: q̄ sicut August. ponit q̄ angeli vidēt res in verbo & in proprio genere: ita intellectus noster bz duas facies: ynam qua querit se ad cognoscēdum substantias separatas: vt sunt in seip̄sis: r̄ aliam vt sunt in proprio ḡne hoc excepto q̄ Augustinus ponit in pte supnaturalr̄: r̄ p̄hi totum naturalr̄. Auicē. 6. part. i. c. 5. eo. ponit tales duas faci- es nāles intellectus. **Q**uartā p̄clusio est: qualiter anima se-

Questio

parata cognoscit intuitiue ea que cognoscit abstractiue so- lutum pro statu coniunctionis eius sūt singularia. Singula- ria aut que cognoscit: vt cōmūter dī: cognoscit reflectēdo ab vniuersali in singulare: r̄ sic nō vt in se: sed vt in alio: r̄ sic abstractiue remanet ergo difficultas de intuitionē que proprie est respectu singulariū pro statu separationis: vbi duo faciam. p̄mo ostēdo p̄tra cōmūne opinionē: r̄ p̄bō: q̄ singulare māle quātum est ex parte obiecti: p̄mo natūr̄ est cognoscit ab intellectu: bz q̄tū est ex imperfectione intel- lectus nostri vniuersalia sunt p̄s nota. **D**oc ponit Aris. p̄mo p̄bys. q̄ confusa sunt nobis p̄s nota. Sed p̄s nota nature sunt singularia magis rationem assignat Lōmen- tator ibi cōmento. 3. quia cause apud naturam sunt notio- res suis causatis. sed planū q̄r vlt̄s est causata a re singula- ri existente: q̄r omnes intentiones sc̄de causanē a primis sc̄- cui p̄ de genere & specie: q̄r altr̄ fictitia. **I**tem fm ordinē qui est in naturis vlr̄: semper vbi terminat̄ vna actio que est via nata est incipere alia actio que est cōplētū: sicut p̄z de agēte disponēt̄ & perficiēt̄: sed illud qđ vltimate est cognitiū per aiā sensitiuaz: r̄ per vltimatā eius potentia. s. phantasiaz est singulare. ergo quantū est ex parte obiecti intellectus bz in re singulare incipere & procedere ad spēm specialissimā: r̄ sic per illa media vlsq; ad gen⁹ ḡnialissimū. **D**ec est imaginatio Lōmentatoris. 3. de aia. cōmēto. 18. vult q̄ intentio individualis dupl̄ experientia p̄mo per imaginatiū: sc̄do per aliud. s. per intellectuz: r̄ hoc est q̄ di- cit q̄ necesse est vt forma experientie per aliaꝝ virtutez & hoc erit ex hac virtute: r̄ loquī de intellectu: r̄ hoc dicit aut fm dispositionem simile linee recte. s. cum intellexerit primā formā existentez in hac re singulari: aut hoc est fm dispositionē linee sp̄heralis quādo intellectus intelligit qđ- ditatem illius forme: deinde quidditatē illius quidditatis quoq; perueniat ad quidditatē in illa re. **N**ota q̄ ex- perientatio intellectus que sequit̄ experimentationem imaginationis: qua intelligit formam existentem in bac re singulari est fm lineaz rectam. sed hoc nō est verum q̄tūz ad illum ordinem qui est ex parte intellectus: q̄r ille inci- pit a confusissimo p̄ physicoꝝ. ergo r̄c. est ex parte obiecti nota q̄ Lōmentator dicit q̄ iste processus intellectus est per lineam sp̄heralem nō dicit per lineaz reflexaz. **I**sta pertractant lib. i. dis. 3. q. i. artic. z. **S**c̄do ex his pbo & anima separata intuitiue cognoscit singulare: r̄ hoc intelli- gēdo ip̄uz existere: quia ipole est q̄ natura priuet in per- petuū p̄pria perfectione: q̄r natura egisset ociose: sed vt p̄- batum est fm naturam que est ex parte obiecti singularis singulare fm formā que existit in bac re singulari est p̄s notum. ergo bz intellectus ppter imperfectionem suā quā- habet copulatus cum sensu quādo erit in sua libertate & p̄pria perfectione p̄mo & intuitiue videbit singulare. **E**t hoc cōfirmat dando modos. qbus hoc erit possibile. p̄mus est: quia singularitas: vt dicit existentiā: est per se intelligi- bilis: sicut qđditas. sed intelligibilitas rei singularis vt sin- gularis est vere intuibilitas: quia est rei vt existit. ergo sin- gulare potest directe intueri ab intellectu: r̄ sua perfectiōe. pbo maio. q̄r quādo Aristo. & Lōmentator ponunt singu- lare vt alias res materiales intelligibiliā in potētia hoc nō est ex parte rei: sūt cum sunt formalr̄ entitates sunt forma- liter intelligibiles: sed hoc esse intelligibile in potentia po- nunt q̄tūz ad esse cognitū qđ habent in potentia sensitiuaz & hoc est q̄ dicit Lōmentator q̄ abstrahere intellectus agē- tis nibil aliud est n̄t̄ facere intentiones imaginatas intel- lectus in actu cum erant intellecte in potentia vide q̄oia cōmēta sic loquuntur. 3. de anima. **S**c̄ds modus possit esse iste fm illos q̄ ponit aiaꝝ separata acgrere sciaꝝ singula- riū: q̄r bz singulare māle actu nō sit intelligibile ab intellectu

Z.cō.3.

Logi-
sta fi-
Auc-

Z.cō.3.

z° ar-

Cō-
Līca
xelond
opus si-
nūctio
bz vla-
mētate
cīrcu-
lām.

3° de aia
cō. 18.

Z.c.67.

coiunctio quantu[m] est ex parte intellectus sed in potentia: et ideo propter sensu cuiuslibet sensu est quodam actualis intelligibilitas. Ig[ue] si sine sensu posset esse plus posset sine oculo sensu intelligi maxime mediante nunc intelligibili. X.g. quod color est de se visibilis. 2° de aia. Si ponatur quod medium illuminabile annihilaretur: si tam[en] deus faceret vel facere posset quod color esset presens oculo in vacuo illuminato color videtur: sicut signatas. Sicut quod per se intelligibile est prius intellectui: quod ibi non requirit prius sensualis sed intelligibilis: et presens in lumine intellectus agentis. **C**onfirmat: dicit enim Algacl in physica, tracta, q[uod] intellectus agens semper adberet aie. Sed post mortem est eius largissima iustitia super animam: id solu[m] ad abstractum sit necessarius pro tempore cognitionis sicut ratione pro tempore presentationis. Igitur et ceterum. **C**onfirmat: posito in anima separata intellectu agente in ratione luminis: tunc vere poterit in eius virtute significare male: ut existens mouere eius intellectus; sic quod non vilescit intellectus acquirens scias ab ignobiliori: ut quod agit in virtute intellectus agentis est nobilior: sed hoc impedit deus: et alias intelligentias intelligere aliquid extra se in ratione obiectu per se intuiti per se terminatus intellectu eorum. Igitur isto modo non innenatur impedimentum quin singulariter materiale immediate videat. **C**onsideratur: quod lumen stat et facit ad unam intuitionem: sic per ipsum in lumine glorie in nobis. Igitur singulariter poterit videre intuitivam in lumine intelligibili. **T**ertius modus potest esse iste quem ponit L[orenzo] M[arcus] Comentator. 3. de aia. 2°. 36. dicens: quod cum intellectus possibilis fuerit sibi adeptus totum possibilem tunc intelligenter intellectum agentem: et hoc vocat illuminari ab eo: et addit quod intelligenter ex intelligentia agente in ipsius intelligere formas males: sed si hoc sit sibi possibile intelligere materialia post adeptus cognitione ipsius intelligentie agens loquendo de aptione sua quod adeptus est eum intellectus possibilis mediatis formis imaginatis sicut loquitur ibi L[orenzo] M[arcus] Comentator a maiori ante intellectus possibilis erit adeptus eum immediate: et illuminabitur ab eo ut est in seipso poterit intelligere omnes res males: et non in forma imaginis: ut per se ipsum. Igitur intuendo in seipsis immediate. **S**equitur de 2° articulo. Vbi prima conclusio est: quod quales intelligentiae intelligenter se per propria essentiam suam. L[orenzo] M[arcus] Comentator 3° de aia commento. 8. subiecto abstracte intelligentes modo conterario nobis: iste enim intellectus eorum non est aliud ab intentione per quam sunt intellectus. sed si intelligenter se per aliquid additum essentie intellectus eorum esset aliud ab intentione. Igitur et ceterum. Item autem intelligenter se per essentiam et h[ab]et propositum quod intellectus angelii est perfectior respectu cuiuslibet substantiae abstracte quam intellectus noster: sed intellectus noster cum primo cognoscit subiectas mediatis creaturis tandem cognoscit eas in seipsis ut probatum est lib. 1. conclusio 3°. Igitur et ceterum. Item omnes concordant: quod scit essentias suam sed 3. propone de causis dicit quod omnis sciens qui scit essentiam suam est rediens ad essentiam suam reditione completa: sed completio non est sine intuitione. Igitur et ceterum. Hoc pertractatur. lib. 2. 3. artic. 4. **C**onclusio est: quod quales intelligentiae superiori aut a se cognoscit non per sua propriae entia sed acquirendo scientiam ab his: L[orenzo] M[arcus] Comentator enim in 1. 2. metaphysice commento. sicut tenet quod deus nihil cognoscit ex se acquirendo scientiam: quod intellectus eius est in potentia: et intellectus qui est in potentia perficitur per intellectus quod acquirit et sic perficeret per viuum se: sed quod intellectus cuiuslibet angelii citra sit in potentia concedit L[orenzo] M[arcus] Comentator. 2. de aia. commento. 5. 2. 14. et in 1. 2. metaphysice commento. sicut queret rationes eorum. lib. 2. dist. 5. artic. 1. **E**t ad hoc quod intueatur ea accipiendo scias ab eis sicut oculus a colore non sequitur quod vise scunt: quod singularia non sunt vilia respectu inferiorum sed nobilia. **C**onclusio est: quod utrumque dicta est intuitiva exi-

Logica an
ista sit via
auctrolo2^o artic.Logica
circa 2°
xclonem an
opus sit di
stinctione
is via L[orenzo]
mentatoru[m]
circum 40
lani.

stentie quod probabo: premitto quod cognosci per essentias vel per species est etiam. Uno modo per essentiam comparante visionem ad rem presentem sicut quod angelus videt se per essentiam suam sibi presentem: et eodem modo dico: quod videre per speciem consequentem visionem ad rem presentem sit videre colorum per speciem in visu. Alio modo per nos conseruentem: sicut videt modo quiditatibus hominis per essentiam suam abstractivam: vel sicut videt homo retro me per speciem in speculo. sed id secundum non sit in intuitiva prima triplex: quia est ipsius existentia presentis quod angelus videat se per essentias et que supra se verum aliquam speciem sive sit expressa. Secundum alterius sibi expressae obiecta sicut species alterius intellectui eius impressa: illa triplex est computata ad ipsas intelligentias in propria presentialitate. **C**onclusio est: quod intelligentiae intelligentes inferiora intuendo coexistentialiam intuitivam: id hoc sit intuitione sue proprie essentie. Proponit enim L[orenzo] M[arcus] Comentator et probat pro impossibili quod intellectus sit perfectio intelligentiae et quod intelligentiae possint acquiri ab inferioribus se quod tunc vilescent. Igitur opus quod intelligat inferiora se conseruentem solum. In intellectu p[ro]prio intelligentiae vel proprie essentie: sicut hoc est intuitione cognoscere eorum existentias saltem quantum ad creaturas iam existentes: quia aliter semper remanerent in nullis suis: imperfecti triplex non possunt acquirere illas a rebus. **E**d est dubium si intuitivo se conseruentem possint videre intuitione inferiora se quo ad existentias suas antecipiante habeant esse existentie: et videtur 2° articulo. 4. super Hebreos capitulo 1. vers. 20. per totum quod sic dicit enim quod cognitionem matutina est illa cum angelus principiat de verbo dei cognitionem creature que sit post ipsam. In cognitione: et deinde sit vespa illius lucis tunc non in verbo dei: sed in ipsa eius natura creatura cognoscit. X.g. quod deus dicit fiat firmamentum fuit mane: quod tunc firmamentum fuit post in cognitione angelorum in verbo: cum autem dictum est: factum est firmamentum fuit vel p[ro]prio: quod tunc non in verbo dei sicut ante sed in ipsa eius natura angelus cognovit: quod genus angelorum creaturam in ea ipsa creatura sic sciunt ut omnia scie electione ac dilectione preponant quod ea sciunt in veritate per quam facta sunt oia participes eius effecti: et infra dicit quod scientia qua creaturam in veritate per quam facta sunt oia preponunt angelii electione ac dilectione scie contra creaturam in ea ipsa creatura sciunt: sed non preponunt eam intelligenti. **C**onclusio est: quod illa matutina sit abstractio quod cum vespertina qua vident eam in propria existentia sit intuitiva male preponerent eam: quod intuitiva cum sit posterior abstractio maxime de eadem re illa sibi videtur preponi. Igitur vult quod sibi preponatur tantum perfectior intuitio. **C**onfirmat per illud. capitulo 6. vers. 33. Vbi dicit quod mane et vespera non distinguuntur per se actionem ab initio: quod non ibi accessum lucis superiorum: sed in inferioribus cognitionem sit vespa sed scia matutina vespertinam cognitionem in gloriam conditoris attollit: sed si matutina esset abstractio abscederet: tamen succedit vespertina nec eaz in gloriam conditoris attolleret. Igitur et ceterum. Item ad hoc quod sit intuitiva concordant verba: prius enim ut dicit ea videtur in verbo dei facienda quam facta sunt. **C**onfirmat per quadam distinctionem quam subdit ibi dicens: prius in eius cognitione siebant cum dicebat deus ut fierent quod erant in sua propria natura et addit quod notitia quod cognovit in propria natura precedebant ea que siebant. **C**onclusio est: quod ista distinctione non videtur aliud dicere nisi quod visio qua vident in propria natura exigit existentiam eius quod videtur visio in verbo non: et sic utrumque est visio non abstractio: id diversimodo. Unde infra omnia ista vocat visiones dicas sacra est lux adhucque creanti luci lux creata vident illam: et se in illa vident et se in se. **C**oncordat quod ponit. **G**eo. quod intellectus creatus. In anima videtur oia scienda in verbo antecipiante sunt in hac scia visionis non simplicis intelligentie triplex scientiam visionis vocat scientiam de rei existentia quod hoc sit possibile

Libri

3° articulo.

vide q̄ si medium existente rei representatiū oēm certitu-
dinem de obiecto & omnes modis essendi de obiecto sive
obiectum esset sive nō quas natum esset creare obiectum
presentialiter existens tñ intuitiū cognoscetur tale obie-
ctum in suo medio. sicut seipso p̄t. x. g. si inſtrū quo cer-
tificamur de futura eclipsi representaret omnē certitudinez: &
omnē modū certitudinis quē posset representare eclipsis
quādo presentialiter existit: tunc instrumēto posset cognos-
sci intuitiū omnibus modis sicut ipius. presente sic est de
essentiā diuina de oībus entibus mundi: quia alī non esset
obiectū adequatū representatiū respectu intellectus diui-
ni. igitur z̄. **S**equē de 3° articulo. vbi p̄ma cōclusio est
q̄ ex omnibus precedētibus p̄t induci sigillatim q̄ deus
ab eterno intelligendo se & alia cōsecutivē videt intuitiū
omnia alia a se intuendo existentias eorū sine hoc q̄ eorū
existiē sint obiecta per se terminatiā eius intuitionē: & hoc
probatur p̄mo de rebus nō existētibus: & hec sit prima cō-
clusio sic totū illud p̄t deus ab eterno mediāte cognitione
intuitiū qd̄ posuerūt p̄bū possiblē cōueniens nature esse
sive q̄ ad ea que pertinent ad perfectionē cognitionis intui-
tiū qd̄ posuerūt p̄bū possiblē in qualz alia intelligētia
mediāte presentiali existētia rei: sed vt pbātū est in p̄mo ar-
ticulo. intellectus noster potest attingere b̄z phos ad cogni-
tionem intuitiū qua cognoscuntur intelligētia: & res mate-
riales s̄m esse essentiā qd̄ habēt in seip̄sis: & hoc idem p̄st
alii intelligentie vt pbātū est z^o articulo. igit̄ deus cognos-
cendo essentiā suā terminatiue cogscit intuitiū l̄z scđario
seu cōsecutivē & resultatiue oīa alia a se q̄ptū ad esse existiē
in qua nunc existunt. pbātio ma. p̄mo s̄m phos sic. 13. met.
cōcedit Lōmentator q̄ sic cognoscit deus alia a se sicut s̄q̄s
cognoscet calore per essentiā: sed vt dicit qui cognoscet
calore per essentiā tñ non dicere nescire calorez in reliq̄s
calidis. igit̄ s̄m phos deus cognoscendo essentiā cognoscit
essentiās in reliquis entibus: sed cognoscere cēntias reruz
vt sunt in singulis reliq̄s entibus. est cognoscere essentiās
existentes: & per p̄sequēs intuitiū s̄m phos. sicut alijs intel-
lectus possunt cognoscere essentiās rerū intuitiū vt existūt
in seip̄sis in propria presentiali existētia: ita deus cognos-
cendo essentiā suā potest intuitiū cognoscere oīa entia vt
sunt in seip̄sis. **S**cđo pbāt per theologiaz: quia & si po-
sitiones phoz quo ad videre deum: & substatiās separatas
intuitiū sint sicut de intellectu nostro: & alij q̄ptū ad po-
tentiaz nālem: tamen q̄ptū ad potentiaz obedientiale est ve-
ruz vt eleuat per lumen glori: sed totum p̄t deus cōpre-
hensione solius p̄prie sive essentiā qd̄ p̄t quicunq̄ intellētis
creatus mediante quocunq̄ lumine vel obiecto extrinseco:
quia aliter essentiā sua nō esset obiectū adequatū nec me-
diū representatiū adequatū. igit̄ cōprehēsione solius eēn-
tie sive p̄t intuitiū videre omnia que possunt alijs intellectus
mediātibus existētis creaturaz in rōne obiectoz ter-
minantiū eorū intuitionē. **S**cđo conclusio est q̄ potest
babere cognitionē intuitiū respectu nō entiū prout entiū
tam pro futuro vel preterito mediāte cōprehēsione soli
essentiā. sive hoc q̄ eorum existētia sint obiecta per se ter-
minantia eius intuitionē: hec sit. Qd̄ p̄t angelus respectu
non entiū potest intellectus diuinus: s̄z vt videt ex verbis
Aug. vt p̄z articulo z^o cōclusione 4°/angelus intuitiū vi-
dit in verbo intuitiū cognitionē matutina aīq̄ visto fuit
terminata ad creaturez existentes in propria natura. g. z̄. **T**hic concordat magister istius doctoris cum quo di-
sputo. i. par. q. 10. arti. 13. vbi tenet q̄ ab eterno deus cognos-
cet futura cōtingentia nō soluz p̄t sunt in suis causis: s̄d
p̄t vnūqdqz eoꝝ est actu in seip̄so: & est ratio sua/cognitionis
divina mensurat eternitate sicut & suz esse. **S**ed eternitas
tota sumū existens ambit totum tempus. igit̄ cognitionis

Questio

dei eo q̄ est eterna habet oīa que sunt ab eterno s̄ibi p̄stia
nō solum ea ratione quecūqz rōnes rerū apud se p̄stis vt
quidā dicūt: sed quia eius intuitus ferē super oīa ab eterno
p̄t in sua p̄stialitate sunt: ecce doctor s̄uis tenet pro p̄clu-
sione q̄ intuitus diuinus fertur super oīa ab eterno prout
vnūqdqz eoz actu est in seip̄so s̄m qd̄cūqz esse qd̄ potest
habere sub eternitate: sed esse actualis existentie in seip̄so
qfizbz ab eternitate. igit̄ doctor s̄uis vult q̄ deus ab eter-
no cognovit futura contingētia cognoscēdo & intuendo actus
lem existentiam eoz in seip̄sis. **L**atinus h̄riū dicit doctor
cuꝝ quo dispuo: qz negat deū cognoscere cōplexionē inter
essentiās & existentias: & ultra iste intuitus quo intellectus
diuinus fertur super illa prout vnūqdqz est actu in seip̄so
ab eterno nō fuit terminata ad existentias eoꝝ: qz non exi-
stebant ab eterno. igit̄ s̄m doctorē suz deus ab eterno po-
tuit intuitiū cognoscere existentiā creature l̄z intuitio sua
non habuit existentiā creature pro obiecto per se terminā-
te: sed solum p̄priaz suā essentiā. **I**tem doctor s̄uis arti-
culo. 5. in pede: & ad p̄mū arg^m dat modū quo deus vidēdo
se in seip̄so videt alia intuitiū dicens dōm est/ q̄ deus se
ipsum videt in seip̄so per essentiās suā: alia autem a se vi-
det non in seip̄sis: sed in seip̄so: & vult q̄ nihilominus sit in-
tueri vnde subdit q̄ vo Aug^d dicit q̄ deus extra se nihil in-
tuerit nō est sic intelligēdu q̄ nō sit q̄ extra se intueāt: sed
q̄ illud qd̄ est ex se ipsuz nō intueāt in seip̄so. igit̄ crea-
tura videt intuere per hoc q̄ intuitio diuina se ipsuz habeat
p̄ obicto terminante. **I**tem articulo. 9. in pede dicit q̄ l̄z
nō sint nunc in actu tñ erūt vel fuerunt: & omnia ista dicit
scire deus scientia visionis q̄ pbāt: & p̄mo/qua cum intel-
ligere dei sit eternū/p̄t intuitus bz solā essentiā diuinan
pro obiecto per se terminante & creatā solum sunt cognita
consecutivē. igit̄ intuitio in deo non requirit creaturez in
ratione obiecti terminantis. p̄bo articulo. 7. in pede tenet
q̄ deus cognoscit creaturez nō sicut z^m ex p̄mo vt p̄clusio-
nes deducantur ex p̄ncipis: sed sicut z^m in p̄mo sicut esse-
ctus cognoscitur in cā: sed si cognitio diuina terminaret ad
creaturez tanq̄ ad per se obiecta terminantia nō termina-
retur ad ea vt sunt in ipso: sed vt sunt in seip̄sis: cuius con-
trarium dictuz est per Thom. **I**tem articulo. 5. in pede
dicit: q̄ effectus existunt in deo sicut in p̄ma causa neceſſe
est vt alia a se cognoscatur: sed cognoscere res precise per co-
gnitionē sue cause est babere causam in rōne obiecti termi-
nantis per se & alia cognosci consecutivē solum: sicut relatio-
nem accipere esse per p̄ductionē sui fundamenti est funda-
mentum esse per se terminū p̄ductionis & relationē solum
p̄duci cōsecutivē vt p̄z. 5. p̄b̄y. igit̄ z̄. **I**tez articulo. 8.
in pede vult q̄ deus cognoscit omnes creaturez s̄m qd̄l̄z
ppriū eorum modū essendi perfecte cognoscendo seip̄suz:
sed cognoscere alia ex perfectione comprehēsionis sue: est
cognoscere se totum in ratione obiecti per se terminantis
sicut dicit Lōmentator. 1. z. metaphysicē cōmēto. 5. q̄ qui
sciret calorem s̄m q̄ est calor non dicere nescire calor
rem in reliquis calidis sed iste est qui scit calorem totum
de hac mā diffuse terminatuz est. q. 9. p̄mi q̄ ista sunt dicta
de intuitiū nō entiū que vñr intuitiū visione diuine eēn-
tie que cōtinet totū ens nō de intuitiū non entiū que Blu-
reolus ponit videti intuitiū per spēs vel reliquias eoz
que sunt entia magis diminuta ipsis reb^o. vñr hoc iprobatū
est in isto quoli. q. z. **Q**uestio. VIII.

Verum omnes relationes finite ex natu-
ra rei sunt reales. Quod sic: quia
per esse ex natura rei: & ex opere intellectus di-
stinguntur reales ab his que sunt s̄m ratio-

z. 10.

nein cōtra esse intelligibile rei sequitur natura rei: t tamē est rationis: quia aliter logica esset scientia realis. ¶ Ista questio habet difficultatem ex duobus dictis meis: dixi. n. quoli. i. q. 9. z. 12. z qli. z. q. i. artic. z. q. ex h̄ q̄ deus eminenter & virtualiter continet creaturas ab eterno q̄ ab eterno resultabat in quodaz intelligibili seu representabili: t q̄ tale esse representabile resultat ex natura rei nec dicit ppter hoc realē rationē: dixi etiā quoli. i. q. 1. z. arti. z. conclusione 4^a q̄ quis Lōmentator ponit de facto talē resultatōne creaturaz in eē intelligibili sic q̄ in tali eē intelligibili creature ab eterno habuerūt eē sūm qd nois: t illud eē erat eē obiū non reale: sed rationis: tamen dixi q̄ si poneretur aliquis modus resultatōis creaturarū t ex natura rei: puta q̄ pre scinderemus q̄ ab eterno nō resultassent per modū obiecto: sed per modū formalium rōnum intelligibilium: puta q̄ idee creaturarū suissent in deo ex natura rei adhuc nō dicerentur rationes reales: ponaz sibi quedā que repli cant cōtra p̄mū z° alia que replicant cōtra z°. ¶ Contra p̄mū arguit qdā reuerēdis doctor per: quatuor cōclusōes. prima est: cōtra esse resultatans sit illud qd solum habet esse in potentia facientis quoquz genere esse illud non h̄z esse resultatū/creature ab eterno sunt huius: pbatio maioris: qz ly solum est dictio exclusiva. igitur cū solum habent esse in sua causa nō habent in se esse resultatū. ¶ Secda cōclusō est: q̄ si sit tale esse resultatū q̄ est nihil/esse creature resultatū nō est res per me/nec ens rationis. igitur nihil: pbatio mi. qz qd preuenit actuz intellectus nō est ens rationis sed hoc preuenit in scđo s̄ḡ per me. igitur t̄c. ¶ Item q̄ non est nihil nec aliquid est mediū inter cōtradictoria: sed non est nihil per me: quia est ens resultatuz nec aliquid: qz non extra animam: quia tunc esset res nec in anima: qz preuenit actum anime. ¶ Tertia conclusio est: q̄ si sit aliquid qd non solū est ens in potentia facientis. qd enim habet esse extra facientez non habet esse in potentia facientis: sed est ens realissime: sed q̄ est ens diminutū cuius est esse resultatū nō est ens realissime. igitur qd h̄z esse resultatū non est in potentia facientis. ¶ Quarta cōclusō est: q̄ esse resultatū est esse reale: pbo q̄ est ab ente reali vt res est: est reale per me qn̄ als dixi q̄ relatio mēsūre ad mensurā: t partis ad totum non sunt reales: qz nō sequit̄ res vt res est: sed vt cōceptibilis: est relatio sciētie ad scibile: t acti vi ad passiuū est realis: quia sequit̄ rem vt res est: sed esse resultatū sequitur rem vt res est: quia sequit̄ potentiaz facientis. ¶ Ista materia est tractata. i. quolz. q. i. artic. z. conclusione. z. z. 3. vbi diffuse pbaf q̄ l̄ deus fuerit causa exēplis oium ab eterno nō sequitur q̄ exemplata h̄sit esse reale in se. sed solum q̄ habet esse possibile sūm quid nominis. ¶ Idem pbatur. z. quoli. q. i. artic. z. conclusione p̄ma: t in his locis in re sunt omnia ista argumēta soluta tamē ppter formā nouā pono bāc distinctionē q̄ creaturā ab eterno resultare in esse intelligibili potest intelligi dupl̄r. vno mō q̄ eo ipso q̄ cā sua esset in rerum nā ab eterno creata per modū cuiusdam sequele resultant in quodam esse reali in se ipsis sc̄ut posuit Lōmentator q̄ oia incorruptibilia resultat in esse reali ab eterno q̄ dependētiā ad deum in genere cā finalis: quo etiā modo posuit Henri. q̄ esse māe omniū creaturaz resultabant mere essētie ab eterno p̄ de pendētiā ad deū in genere cā exemplaris: de hoc. z. lib. q. i. z. 5. ¶ Alio mō q̄ eo ipso quo cā que nata est causare lapidez ponitur in esse necessario sequit̄ q̄ lapis in suo quid nois importet eē possibile creabile: quia oppositū est in adiecto q̄ sit in potentia facientis: t q̄ sunt ipossibilitia fieri. ¶ Per hoc ad argumēta. Ad p̄mū p̄me conclusione quādo dī ad ma. illud qd solū habet esse in potentia facientis t̄c. dico. q̄ verū est q̄ illud qd solum t̄c. nā habet esse resultatū in eē

reali extra tamē illud qd nō h̄z aliqd esse reale nisi solum per realitatem sue cause pōt habere esse resultatū in esse possibili sūm quid nois: vnde ly solum excludit aliquid ex p̄mo modo/non z°. ¶ Ad z^{am} cōclusionē ad primū quādo dicit q̄ tale esse sūm quid nominis nō potest esse ens rōnis qz preuenit actū intellectus distinguo q̄ aut preuenit actū intellectus in sua realitate t natura: sc̄ut posuit Lōmentator t Henri. t tale nō est ens rōnis aut preuenit per positionez solam in esse sue cause sc̄ut dicit Aug. 5. super Henr. ad literā. ca. 15. z. 18. q̄ oia que per deum facta sunt anteq̄ fierent erant t nō erant: erant in quid vñr scientia nō erat in sui natura: t idem argumentū est q̄ erant apud deū sciētia: l̄z non erant in sui nā: qz als scientia dei suis est respe ctu non scibiliuz: t tale ens preueniens actū intelligendi q̄ nō habet realitatez nisi per realitatē sue cā: non tamen ad hec sequitur neccio q̄ natum sit intelligi tale necessario ens rōnis. ¶ Per idem p̄z ad z^m: quia vel aliquid in tota latitudine sua accidentis sunt extrema cōtradictionis: sed tūc excludit mediū inter cōtradictionē: qz isto modo ens rōnis qd preuenit actum intellectus per entitatē de quid nois includit in altero extremo h̄dictionis. ¶ Ad argumentā 3^c cōclusionis que probant q̄ esse resultatū qd creatura h̄z ab eterno non fuit cōtentū in potentia facientis. Ad p̄mū qn̄ dicit q̄ illud qd est extra facientem t̄c. potest dici q̄ illud qd est extra facientem in suo esse reali pro certo nō est idē in potentia facientis illud: t̄i q̄ solum habet esse possibile sed quid nominis pro certo nō habet aliquid esse inter entia nisi in potentia facientis: dicit enim soluz else sūm quid nominis co q̄ formaliter de se non dicit repugnantiaz ad esse. ¶ Ad z^m quando dicit q̄ est in potentia facientis est ens realissimum: verū est realitate sue cā: sc̄ut dicit Aug. q̄ oia in vbo in ipso sunt vita: in se ipsis t̄i sunt entia dimi nuta que solū sunt entia sūm quid nois: t ideo sūm p̄mū esse formale nō sunt in deo nec astnus est foialr in deo. ¶ Ad argumentū 4^c conclusionis quādo dicit q̄ est ab ente reali vt res est: est ens reale: t̄z creature in eē intelligibili ab eterno sunt a deo vt est res: qui vt continens oia est res. ¶ Dico q̄ maiorē nūc habuit a me: a p̄mis enim intentionib⁹ que sunt res oriuntur omnes intentiones intelligibiles que sequunt̄ naturaz rei: t tamen sunt entia rōnis vt statim de clarabo articulo sequēte: sed dixi q̄ respectus qui fundant̄ in re vt res est sūt reales vt actui t passiui t similis t equa lis: qui nō fundantur sup rē vt intelligibilis est sunt rōnis sc̄ut respectus ideales t attributales si fundent̄ in deo solū sūm esse representatiū t intelligibile: t idē est de esse intel ligibili sūm quid nominis de quo nūc loquimur. ¶ Sequit̄ de 4° articulo de quo dixi als q̄ posito q̄ idee essēt qdā formales rōnes rep̄statine creaturaz: t p̄nue oī actui intelligendi diuino t ex natura rei in deo existentes non sequeretur q̄ dicerent relationē realē: t hoc vt tractādo p̄mitto esse intelligendum q̄ sunt tres opinōes. ¶ Una magri Thom. Uylton. qui tenet q̄ idee distinguuntur ex natura rei t dicunt rationes reales dei ad creaturā. ¶ Alia magi strī Joā. Scoti qui dicit de attributis q̄ distinguuntur ex natura rei sūm rationes attributales de rōcinationib⁹ de q̄ bus termiatū est q̄ sunt sūm z^m modū. Et tertia que videt̄ sancti Thom. q̄ non distinguuntur sūm rationes absolutas: sed tamen ex natura rei est q̄ in deo distincte represententur sapientia t bonitas t cetera attributa: t sic videtur tenere q̄ ex natura rei possunt in deo aliqua distinguiri per distinctos respectus seu representabilitates: t hic recedit a Scoti t q̄ illi distincti respectus sunt respectus sūm rōne l̄z consequatur rem ex natura rei: t idem credo q̄ diceret de ideis: t sic recedit a Uyltoni. hanc opinionē primo de claro. secundo probō eam. ¶ Primum sic a simili quodam

Libri

modo: quia attributum potest accipi ex uno modo quantum ad formalē rationē perfectionalez absolutā. alio modo quantum ad respectū intelligibilitatis quā ipso it in ordine ad intellectū: p̄mo mō nō distinguunt, sed q̄ scđo modo non videt inconveniens quin sub alia et alia ratione ex natura rei sit Deus intelligibilis ut sapiens bonus et cetera. vt sic dicantur attributa distinguui ex natura rei per distinctos respectus representatiuos seu per distinctas representationes. hoc probatur disuse lib. i. distinc. z. q. z. articulo. 4. sic de ideis ut dicunt aliam rationē representatiua hominis et quod talis distinctio respectiva erit relatio rationis: id ponat ex natura rei. Et secundum p̄bo. p̄mo comparando relationes rationis ad reales sic q̄ fundantur ex natura rei utrūcunq; est ut calefactuum ad calefactibile que ut intelligibile est ut homo representat conceptū generis et speciei ex natura rei: tūc ar̄ que fundantur ex natura rei ut intelligibilis non sunt reales: quod tunc logica est scientia realis: est enim logica de scđis intentionibus adiunctis primis: et ita est de rebus ne sunt ficta: sed sub esse intelligibili: sed respectus representatiuum sub ḡbus res diuersissimo de representate sunt huius. Scđo probat comparando relationes reales ad relationem fīm dicit: quia illa sunt ex natura rei: et tamen non sunt reales. ma. patet: quod inter caput et capitulum est habitudo ex natura rei: minor probatur libro predictamentoz q̄ illud quod sunt alioz dicuntur: sed illud quod sunt non sunt ad aliud: caput enim id dicatur capitulum fīm propriam signationē substantia est et ad se: sed sola illa sunt relativia realia que illud quod sunt ad aliud sunt. hoc dicit Aris. ubi respondet ad dubium quare caput nō est relationū realis. Item inter materialē et formaz est relatio ex nā rei. z. p̄bysicop. tex. cō. z. 6. probatur enim q̄ ad eundē p̄m nālem pertinet considerare materiaz et formaz quod sunt relativia: id inter materialē et formaz non est relatio realis est habitudo unionis et compositionis nō additatis et oppositionis: habitudo unionis non est realis: sed additatis solum: quia sc̄ia non dicit ad scientē: sed ad sc̄ibile. s. metaphy. q̄ habitudo unionis. s. inter totū et partē et pertinet ad inuicē que est fīm dici non sit realis. Probat ex. s. metaphysic. rō p̄ntalis est una et simplex als nō essent. i. o. genera p̄ma: sed si scientia bis realiter dicere. s. ad scientem et ad sc̄ibile non salua retur: quod alia est compositio in re seu initatis. alia oppōnis seu additatis. Tertio parando relationes reales ad rō, nem rationis: quia ratio alia est inter idem sibi ipsi: et totū partē: sed illa diversitas est dare: p̄z q̄ hec extrema constitutur per intellectuz et eoz habitudo: sed ibi sunt a natura et a nā concipi possunt ad inuicem. ergo relo rōnis que est fīm dici alia est a natura rei. Item. s. metaphy. ex natura rei est q̄ mensura dicit ad mensuratum: et tamen nō est rō realis. s. metaphy. p̄bo assumptū q̄ id mensura mensuret ut est quid simplex seu ut habet rationē quantitatis simplicis i. o. metaphy. et per cōsequens sub ratione absolute: et tota a nā rei est q̄ simplex similit̄ acceptū aliud mensuret. s. multitudine. sed eo q̄ est fundamētū mensuratiū h̄z q̄ intellectus p̄t eum intelligere in ordine ad mensuratum sicut forma per quā agit ex natura rei est absolute: et tamen ex natura rei q̄ intellectus cōcipit q̄ eo q̄ est fundamentuz p̄cipium actionis q̄ est fundamentuz actionis non in respectu sui sed respectu passi: et sic intelligit absolute. s. finitū in respectu et ex natura rei: sed fundamentū non dicit relative realis: sed fīm dicit. ergo. Huius accordat q̄ p̄bs. s. metaphysic in principio caplī de ad aliquid inter rōnes que sunt ex natura rei cōnumerat et mensurabile ad mensuraz et sc̄ibile ad scientiam: sed infra ubi distinguunt in quibus relatio realis est in substātia extremitatū excipit relationes fīm mensuram: dicens q̄ relativa que sunt fīm vnu: vt eque et simile: et que fīm potentia id quod sunt ad aliud sunt nō

Questio

solum quia alia dicuntur illa sicut est de mensurabili scibili et intelligibili. Cōtra qd̄ quidā reverendus doctor posuit duas cōclusiones: p̄ma est q̄ positio mea non continet veritatē: scđa est q̄ rōnes mee non cōcludunt. Ad p̄mā cōclusionē arguit. sicut implicat contradictionē q̄ actu distinguūt rationē gn p̄cipia distinctiū sint entia rōnia. igitur implicat distinctionē q̄ aliqua sint distincta ex natura rei et principia non sint entia realia sed relonis. maior p̄z: qz et est distinctio sine p̄prio distinctior: et esset effectus formalis sine sua causa: esset enim differentia rōnis sine dīa p̄pria formalis p̄ncipioz. Si dicat ut als dixi: q̄ distinctio ex nā rei potest esse rationis et eoz modo p̄cipia distinctiū p̄st esse ex natura rei: et tamen rōne distinguui quā illa distinctio respectiua p̄ncipioz fundat in re non ut res est: sed ut intelligibilis est. Contra hoc arguit sic: aut intelligo q̄ iste respectus fundetur in re intelligibili ut actu intellecta: et tūc uno modo sunt ex natura rei: qz eadem rōne omnes respectus fabricati per intellectuz essent ex natura rei: qz omnes tales fundantur in re ut intellecta est aut ut preuenit omnes actuz intellectus: et tunc nō sunt entia rōnis: qz qd̄ preuenit actu intellectus ratiocinantis non est ens rationis: qz tunc effectus esset prior sua causa. Itēz relatio que fundatur mediātē ratione reali vere existente in illa re est realis p̄ me: sed relatio fundata in re intelligibili ut intelligibilis est et ut intelligibilitas preuenit intellectū est huius. igitur z. p̄batio ini. quia divina essentia est una res et intelligibilitas vere dī de ea ut res est preueniens actuz intellectus: eque enim intelligibilitas cōuenit essentie diuine reali. sicut visibilitas colori sed colorez sequitur per nām in scđo modo dicendi per se fīm p̄bīm et cōmentatorem. z. de aia. Et secunda conclusio est q̄ rōnes mee repugnant z. cōlōni mee. ma. enīz prime rationis est ista/illa res que fundatur in natura rei ut res et nō ut intelligibilis. igitur z. est realis: sed tales sunt relationes inter caput et capitulum/materiaz et formam/partez et totum. igitur z. minor p̄z: quia circūscriptio omni opere intellectus est habitudo inter ista. Confirmat specialiter de materia et forma: habitudo enim illa facit q̄ naturalis habet considerare de materia et forma: sed naturalis nō habet considerare de rebus propriis respectus intelligentis: quia hec pertinet ad logicum per me. igitur z. Ad p̄mā rationem soluit quando dicitur q̄ respectus qui fundatur in re ex natura rei ut intelligibilitate est rationis: dicit q̄ verum est de intelligibilitate sequente actu intellectus non de precedente. Sed ego pono de possibili saltē tales respectus seu repūtabilitates precedere. Ad alias rationes cum probatur q̄ relationes fīm dici que sunt ex natura rei nō sunt reales dicit q̄ possunt esse sicut scientia est relativia fīm dici: et tamen realis. Tertia cōclusio mee est q̄ veritas mee stat non obstantibus rationibus suis. Quartā conclusio est q̄ rationes mee vere faciunt pro conclusione mee. Quinta conclusio est q̄ responsiones sue non soluunt quicquam. Ad primū respondeo fīm primaz responsiones ad primū contra istam responsionem quando queritur aut iste respectus fundatur in re ut intellecta aut previa intellectioni/pico fīm Thoin. ut previa et quando dicitur q̄ preuenit actu intellectus ratiocinantis est res: dico: q̄ si idee vel attributa accipientur substantiae / sic non est difficultas quin sunt res creatrix essentia. Si vero accipientur distinctiue / sic distinguo banc propositionem q̄ quorum distinctio preuenit actu intellegendi talia distincta non sunt res: sed entia rationis. distinguo q̄ ratio quadrupliciter accipitur, uno modo pro forma substantiali: ut patet. z. p̄bysicorum caō determinatis autē his dicit alio modo dicitur causa species et exemplar hec autem est ratio ipsius quodquidem est. Eadēz

L.c.27.
L.c.12.
L.c.13.
in caō d
ad alig.
L.c.16.
L.c.48.

T.c.2. distinctio habetur s.meta.ca^o de causa. et eadem verba. 8.
 metaphy.ca^o de mali aut suba ibi nec quecumq; re. C. Alio modo pro formaliter ratione rei puta quod res ex parte sui eadem existens ut comparatur ad se ipsum uno modo dicitur habere unam rationem formaliter alio modo aliam. C. Sic dicunt quidam quod deus ut sapiens: et ut bonus est formaliter distinctus formalitate tenet ex parte rei et res in se formaliter denominante quo intelligunt aliqui dictum Aristoteles physi qui dicit. quod actio et passio sunt unus motus: non tamen tanquam rationem unam habentia. C. 3° modo accipitur ratio non ex parte rei precisus ut res conceptibilis est vel diffinibilis: sic loquitur Aristoteles. 7. metaphy. in illo. ca. dicitur quod generat esse singulis. C. 4° modo accipitur ratione parente fictio vel fabricatio ab intellectu sicut loquitur Aristoteles. lib. p. i. 13. fingere nota vbi re. 7. 6. metaphy. quod aliqua essentia solu: quod fuit passio sicut est quod de extrinsecus in columna: et quando id est sibi ipsi dicitur id est et hec identitas est rationis. C. 5° modo vocatur ratio intellectus de hoc. s.meta.ca. de priori secundum rationem priorum vbia secundum sensus singularia et 3° de aia non omnibus aialibus inest ratione et ibi debet ultimum autem et minimum ratione et intellectu. C. Ad positionem dico quod rationes ideales et attributales si in deo distinguuntur formaliter ex natura rei distinguuntur secundum rationem non intelligi de illa distinctione secundum rationem secundum quod forme substantiales dicuntur rationes non secundum modo quod sapientia et bonitas in deo dicitur formales rationes se tenentes ex parte dei ipsius denominantes: sed accipiendo ens rationis. 3° modo. s. ut essentia divina sub ratione sapientie et bonitatis ex natura rei est conceptibilis seu diffinibilis ab intellectu meo: et hoc est satis proprie loqui de ente rationis. C. Ex hoc enim imaginatur quod illud quod preuenit actus intelligendi est res: et non ratio nisi large loquendo de ratione duobus primis modis: quod illud esse sequitur rem et denotat ipsas ex parte sui: non pensata autem comparatione ad intellectum que 5° modo et proprie a ratione fabricando vocatur ratio. igitur proportionaliter imaginatur quod 13 est esse ratione quod res huius in ordinatione ad intellectum ratione debet vocari esse rationis 13 est esse representabile quod res huius sub hac reduplicazione vel conceptibilis vel diffinibilis est notari esse rationis: 13 non accipiendo rationem pro ratione fabricata: sed pro ratione preuenia. C. Per hoc primum ad argumentum quod dicitur illud quod preuenit actus intelligendi est res et uno modo ratio: dico quod propositio est falsa in ista generalitate: ut primum per duos primos modos entis secundum rationem si vero accipiendo magis in spirituali ad difficultatem tunc dico distinguendo quod huius apparentia de eo quod preuenit omnem actum intellectus: et se tenet precise ex parte rei ut res est de genere est intentio in duobus primis modis: si vero intelligatur de eo quod preuenit actus intellectus. Sic tamen quod illud esse per se et precise ponitur propter ratiocinationem intellectus qui proprie et per se est ratio et ratiocinatio: propositio est falsa sicut est in proposito ut deductum est. igitur re. C. Nec est opinio Tho. I. scripti ut disfuse ibi tracta: de. z. q. z. arti. 4° et ideo non sequitur quod sit res omne quod precedit intellectum: immo distinguuntur Tho. quod ens rationis non solum est ab actu ratiocinatis que sequitur rem ut alter et aliter nata est diffiniri: et hic ponit declarationem: sicut enim quod conuenit rei secundum suum esse subiectum vel subiectibile quod est quod conuenit rei precise secundum suum esse obiectibile primum est esse realis: et ideo videtur quod opio ponens attributa vel ideas distinguuntur in comparatione ad eamnam patitur hanc difficultatem: sed que est Tho. que potest solum secundum esse obiectibile non patitur. C. Ad 2° quod dicitur quod relatio que fundatur in re mediate ratione reali vere existente in illa re est realis: dico quod esse visibile vel intelligibile sicut et species res possunt considerari uno modo quantum ad suum esse puta quantum ad esse quod in se habet in representando in comparatione ad medium: in quo est alio modo quantum ad representandum.

sentata primo modo habent esse reale: spes enim ut informatum medium habent esse reale: in corpore enim ad medium reale habent attributionem ut sunt quedam res in genere entium: et eodem modo idee vel attributa si distinguantur ab essentia formaliter cum in comparatione ad eam habent idem esse male: secundum modo habent solu: esse intentionale: hoc determinat Logica: mentator lib. de sensu et sensato capitulo. dicamus quod opiniones: vbi determinat quod acquisitionis forma per sensibilia est spirituialis: et quod non dicens dicimus quod esse forma in medio est in medio modo inter spirituale et corporale: forme enim extra animam habent esse corporale purum in anima spirituale purum et in medio medium inter spirituale et corporale: et dico media in hoc loco infra sensuum: et ea que sunt extra sensum: ecce forme sensibiles in medio quod est organum sensus: et in medio extra habent esse spirituale: sed non est inconveniens dicere quod esse representationem quod habet in medio sit corporale: quod ideo pertinet ad animam vbi res habent esse spirituale: igitur illud esse quod in medio habent informatum est corporale. C. Per hoc ad argumentum quod dicitur quod essentia divina per naturam rei est intelligibilis sicut color visibilis: et ista fundatur modo reali: dico quod huius est visibile et intelligibile fundens modo reali non corporaliter ad formam cuius sunt sed ad colorum ut ad essentias: non esse visibile vel intelligibile ut fundatur in obiecto solum in esse intentionaliter et representatione habent solu: esse rationis seu intentionale: hoc ponitur. q. 1. z. 1. q. d. artic. z. conclusione 4°. C. Quarta conclusio est ista quod rationes mere bene faciunt pro conclusione mea non contra: quod enim dicitur a me: quod enim arguit contra me quod relatio inter caput et corpus: fundatur in re ut res est: et ita ibi realis: dico quod non vbi intelligendum quod quod attributum dicitur ad passuum vel equale vel simile ad aliud equale vel simile quod duo sunt consideranda. C. Primum est quod actuum eo quod est actuum importat habitudinem realem ad passuum intrinsecus ordinata: et ista habitudo conuenit actuum ut est quedam natura et quedam res precisa oium habitudine ad intellectum. C. Secundum est quod eo quo est actuum ipsius naturae est intelligi in ordine ad passuum: et eadem duo consideranda sunt in relatione similitudinis et equalitatis: sed inter caput et capitulum et materiam et formam et partem et totum: et huius non est primum isto: non enim caput sub ratione qua caput nec materia sub ratione qua pars sub ratione qua pars importat habitudinem intrinsecus orta nec eius esse. id est quod est ad capitulum sit vel ad totum ita quod illud quod est ad aliud est sit ad oppositum terminum: immo habitudo quam importat caput ad capitulum et est sit in capite sicut pars in toto: et sicut de aliis: esse autem in alio non est ratio predicamentalis rationis: immo quod predicamentum habet suum proprium modum essendi in secundum solum inveniatur in his: eo enim quod materia respicit formam ut suam perfectionem informant: et pars totum ut ipsum actuans ex natura rei est quod intellectus concipiatur materia in habitudine ad formam et partem in habitudine ad totum: et econverso: et sicut illa habitudo non fundatur in his ut res sunt preuenientia oium conceptibilitatis: sed ut induunt esse conceptibile et rationale: et sicut sunt respectus rationis non per rationem fabricata: sed ad solam ratiocinationem ordinata. C. Ad confirmationem de materia quando dicitur quod propter esse intelligibile quod ex natura rei habet in ordine ad formam non sequitur quod cadit sub consideratione naturae: sicut philosophus: quia esse intelligibile ponit aliquid sub consideratione logici: dico quod esse intelligibile sequitur rem uno modo secundum quod predicable predicamenta homo intelligibilis secundum conceptus predicamentales de eo: scilicet generis et speciei: alio modo sequitur rem secundum esse: puta materia est intelligibilis: ut informabilis per formam: primum esse intelligibile ponit rem sub consideratione logici: et cum consideratione physici quod consideratur de materia in ordine ad formam: tunc ad argumentum quod dicitur quod pars propter

Libri

esse intelligibile nō pertinet ad p̄siderationē physici:dico/q̄ tñus esse intelligibile p̄dicabile nō facit participare tñi esse intelligibile nāle b̄-nfacit. **S**i dicas eē nāle arguit relationez esse realem:dico/q̄ esse nāle q̄ cōuenit entibus nālib⁹ nō habēt adiuncē habitudinē v̄l respectū additatis & oppōnis relatiuc qui arguit relonē realē:vt p̄z inter p̄ez & filiū: sed cōnenit entib⁹ naturalibus f̄m vñionē cōponis partū q̄ est relatio f̄m dici & rōnis soluz. **S**i dicas q̄ relo rōnis vt arguit rē cadere sub rōne phīci. **R**ideo q̄ p̄portio & attributio nālis que cōuenit entibus nālibus faci res sub cōsideratione phīci:sive ibi sit relo rōnis sine realis nō curat. **N**.g.inter scientiaz & scientē nō est relo realis nec inter terminū & agēs est realis. **S**.metaphy.led inter activū & passiuū est realis: tñ ita pertinet considerare co-pus in ordine ad motū: & ecōtra. sicut mōvens in cōpara-tione ad mobile. qñ ergo dicit q̄ relo rōnis nō facit rez ca-dere sub r̄c. verū est ex hoc nō est arg⁹ precile ad hoc pro-banduz: tñ cōuenit sibi relatio realis. **L**ōclusio. 5⁹ est q̄ non solut argumēta:cū enim dicit ad p̄m/q̄ respectus qui fundat in re:vt intelligibilis:hoc est vt sequēs actū intellēs est rōnie:nō aut qui p̄cedit:verū nō videt:actus enīz in-telligendi illa vere/est quedā res in genere immālū: sicut esse intelligibile.cum igitur iste respectus fundatur super actū intelligēdi qui est res/p̄t esse respectus rōnis:q̄ fun-datur mō intentionalī & cōceptibili/adez rōne respectus qui fundat super esse intelligibile preuiū actui/p̄t esse ra-tionis:q̄ fundat mō intentionalī & cōceptibili: & per hoc p̄z q̄ alia nō solunt:q̄ corū solo fundat super isto falso/nec solunt argumēta de toto & pte: & est:q̄ dicit q̄ sunt rela-tina l̄z f̄m dici/sicut scia est relatiuū f̄m dici: & tamen rea-lis. **L**ōtra/ita sunt euidēter p̄tra determinationē Aris. in p̄dicamētis vbi corrigit diffōnez que dixit q̄ ad aliqd sunt quecūqz illud q̄d sunt alioz dñr: & dicit ad aliqd sunt quecūqz illud q̄d sunt alioz sunt: sed hec correccio nulla ēē si relatiua f̄m dici essent relatiua f̄m esse. **I**tem ibi vult q̄ relativa realia sunt que ex primo signato ad aliud sunt vt dñs & seruus f̄m dici:q̄ ex p̄io signato aliqd ad se sunt: sicut caput substātia est:l̄z ex cōsequēti notet habitudinem ad capitū: sed ista distincō v̄a esset: si r̄c. **I**tem. 5. me-taphy. vult q̄ scia est ad scibile: sed scibile nō est relatiuū relatione reali:q̄ Lōmentator dicit ibi q̄ inter scientiaz & scibile est relatio:nō que est substātia vñiusqz extremit̄:sed alterius. **I**tem q̄ inter totū & partem nō sit relatio rea-lis p̄bo. 10. p̄ima genera.sunt.10. p̄ma principia f̄m p̄or-phryiū:tunc arguo/impole est q̄ respectus p̄ntalis sit mul-tiplex:q̄ tunc p̄nta nō essent p̄ma. sed si scientia dicatur ad scientē vel p̄s ad totū:relatio p̄dicamētalis eslet multiplex & non simplex.igīt r̄c. p̄batio p̄pi.certum est f̄m oēs q̄ for-malis ratio relationis est ad aliud se habere: sed habitudo quā importat pars ad totū est vt sit in toto nō qd totū/sicut pater ad filiū. si igīt habitudo illa sit realis relatio/sequitur q̄ relatio relationis erit multiplex: & sicut p̄t intelligi:l̄z alr̄ exponit Lōmentator q̄ si sciētia dicāt ad scientē sicut ad scibile q̄: idez bis diceretur q̄ non potest intelligi de bina in ordine ad extremit̄ oppositiū:q̄ calor est relatiuū p̄mo/dū actiuī & p̄ modū similis respectu caloris quē causat.igīt intelligī de bina rōne formali relonis. s. per habitudinem ad aliud: & in alio. **P**redicta possunt vñiqz solvi argu-menta de p̄mo articulo que arguunt q̄ creatura resultaret in esse intelligibili p̄tinuo/etia nō solū rep̄sentatio:vt nūc dictū est q̄ essent res:q̄ alr̄ essent chimera & essent mediuz inter cōtradictoria etia quia seḡ rem vt res est. **D**ōz q̄ si sequerentur rem vt res est: & non vt intelligibilis:q̄ eēnt res. **Q**d̄ esset & mediū inter 2dicatoria nīst esse intentio-nale q̄ sequit̄ rem in ordine ad intellectuz mediaret inter

Questio. IX.

esse reale & esse fabricatuz ab intellectu/q̄ non est p̄batum. **C**ōtrario Henrī.hic ponit & Thom. distinguīt rōne que est actus rōcinatis: & que non est. & Aristo.qñ ponit q̄ illud qđ signatur per nomen rei est ratio & diffinitio: & q̄ nomina: & ratiocinationes sicut entia rōnis. **Q**uestio. 1X.

Vtrum est dare aliqd ens qđ sit pura po-sitio ostēdā sub quo intellectu qđ h̄z difficultatē de p̄mā. 2⁹ mouebo difficultatē de mā pp̄inqua. 3⁹ mouebo dñs circa vñū. **D**eḡt de p̄ 2⁹ne. vbi est intelligēdū q̄ cū q̄ris vtrū mā p̄m essētiā suā di-cataliquā actualitatē: hoc p̄t intelligi 4⁹. vno modo vt actualitas imagina: & in p̄posito quelz entitas que p̄tinet sub ente transcendētē put transcendētē ens/distinguit p̄tra pure nihil. **A**lio modo vt act⁹ & potētia distinguit qdls p̄dicamētū entis/puta homo in potētia & hō in actu: & sic de alijs. **T**ertio mō vt actus dicit formā & potētia māz. **Q**uarto mō vt actus & potētia sunt extrema entis h̄z to-tum ambituz sūz sic q̄ potētia teneat vñū extremū p̄n⁹: puta q̄ sit quedā entitas que est pura potētia: & act⁹ sit aliud extremū purum que sit p̄ma actualitas. **P**rimo mō nō est difficultas l̄z multi sub hoc intellectu cauillēt in hac cō-clusione dicētes q̄ mā necessario includit actualitatē entis: nullus enim dubitat quin materia p̄ma dicat aliquam entitatē infra ambituz entis transcendētēs vt ens transcen-dens distinguit contra nihil. **N**ec scđo mō est difficul-tas: nullus.n.dubitat vtrū mā p̄ma sit pura potētia que di-vidit genus generalissimū in suas spēs:imo cuiqz p̄stat esse falsuz. sc̄t enim quilz q̄ genus dicit totā qdditatē rei & spe-cies similr: l̄z sub generaliori cōceptu: & ita dicunt cōpositū diuisuz in actu & potētia:puta boiem in potētia & boiem in actu: nō aut dicunt potētia que sit materia & actum que sit forma. **N**ec 3⁹ mō: quia nullus ponit q̄ mā infra essen-tiam suā includit actualitatē forme. **Q**uarto igīt mō est difficultas. videlicet an infra totū ambitum entis sit dare duo extrema: vñū q̄ sit actus purus:puta deus: & aliud q̄ sit ita propinquū ad nihil q̄ inferiorē gradū entitatis ba-bere nō possit nisi incideret in nihil: & illud vocet p̄ poten-tia seu materia p̄ma: & hoc est qđ volo. p̄bare q̄ mā p̄ia est pura potētia nullaz actualitatē includens: & hoc accipiēdo actu & potētia infra totū ambitum entis: ita q̄ non solum excludit actualitatē cuiuslibet forme substātialis & accidē-talis: sed vt excludit omnē actualitatē quoqz mō conce-pibilē inter deū & p̄maz potentialitatē que imediate se h̄z ad nihil. Et ne videat q̄ hec sit solū imaginatio māe p̄me theologoz: dico. q̄ hec est imaginatio Lōmentatoris p̄mo physicoz cōmento. 1. vbi vult q̄ cāe simplices sunt mate-ria p̄ma & ultima forma: & loquī de ultima que est ultim⁹ motor: vt p̄z per sequētia: & simile dicit. i.z. metaphysice. q̄ oēs forme que sunt in p̄mo motore in actu sunt in materia p̄ma in potentia. **E**x his p̄z q̄ accipit materia: vt est ex-tremū entis distinctū cōtra p̄mū actu: hoc probat sic ista ratione: si reperiat vñum extremū p̄mū & posuit in reruz natura: & hoc infra totuz ambitū entis/reliquū reperietur. sed est inuenire essentiam que est actus purus sic q̄ exclu-dit potētiam que permiscat formis substātialibus & acci-dentalibus:imo nec potentialitatē quoqz existētē infra totum ambitum entis. igitur erit inuenire aliquā purā po-tentiam que penitus nullā actualitatē includet: neqz que conuenit formis substātialibus aut actualibus:imo simplr excludit omnē actualitatē. **I**tem consimilis modus ar-guendī. i.z. metaphy. probat q̄ est dare motorē non motū per hoc q̄ alterū extremū p̄t reperiri per se. s. motum nō mouēt: & certum est in isto p̄posito q̄ non accipit ibi ex-trema que sunt forma mouēs que sit forma in materia: sed accipit

Primus
artīcle.

T.c.
T.c.

Lō.18.

T.c. 35

accipit ibi mouēs et motū ut continentur infra totum ambientum mouētis et moti vsq; ad primū mouens et ultimum motuz: ergo sic in proposito pot est argui. Ad hoc sunt argumenta Lōmenta que ponuntur infra: que probant q; potentia propinqua māe nullum actum includit: et sequitur a maiori q; nec materia pma. Sequit de scđa conclusio ne: sed tunc accidit difficultas de potētia māe propinqua: puta ad formā asini/leonis r̄c. Utrū ille includant aliquā actualitatēz: et ratio dubitationis est: q; potētia propinqua distinguunt̄. et ac̄ est q; separat et distinguuit. 7. meta. Respondeo et dico duo: pnum est q; talcs potētia propinqua ponēde sunt: et distincte: et super addite materie. Secundū est: q; sunt pme potētia sicut māe. Primum p3 sic: pmo physicoꝝ. 2. 11. meta. vult Aristo. q; quodl; non sit ex quo libet: sed vnumquodq; sit ppria potētia: sed hoc non pot intelligi: q; materia prima per diuersos respectus fiat diuersimode ppria potētia: ideo requirit q; sint aliisque potētiae gradum substātiale materiae superaddētes māe pme: et hoc est ppositum probādum. Probō mi. quia phus cōcedit: et Lōmentator cōmento. 1. q; vnumquodq; sit ex ppria potētia quas vocat diuersas habilitates in materia pma: opz q; intelligat de potētia subiectiva ex qua res sie bant de qua intellexit Anaxagoras qñ iponebat chaos cōfusus ponēdo q; qd; siebat: et extrahebatur ex ipso chaos: sicut ex potentia subiectiva. Sed si phs et Lōmentator intelligeret per istas habilitates respectus: hoc non posset saluari: q; rationes respectiue nō sunt rōnes subiectiue ex quibꝫ: ergo opz q; sint rōnes abstracte superaddite materie: et specificate distinguētes eam in distinctas species potētiarum propinquarū: hec est determinatio Lōmentato ris pmo physicoꝝ: cōmento. 1. vbi supra illum textū Arist. tunc credimus vnamquāq; rem scire cū sciuerimus eius causas simplices: dicit sic et intendit vt mibi video causas existētes primas nō compositas: et sūt pma materia et ultima forma: que enim sunt preter materiā primā et formā ultimam cuiusl; rerum materialiū sunt materie cōpositae: et forme cōposite. Sed certū est: q; materia ppinqua que differt a materia pma nō potest esse cōposita ex materia et forma: q; tunc nō esset materia: sed cōpositum: igit̄ est cōposita ex aliquo gradu potētiali infra habitum sine termino materie. Lōfirmat̄ quia infra vbi Aristoteles dicit q; opz causas cognoscere donec pueniam ad elemēta: dicit q; intendit hic per elemēta causas existētes in re ppim quas et essentialias: arguo h̄ distinguit materiā que est causa propinqua essentialis ptra materiā primā. Sed nō potest distinguiri nisi sicut materia cōposita per auctoritatem precedēte: igit̄ r̄c. Item materia pma manet post corruptionē propinqua: nō igit̄ non sunt idē. Si dicant̄ q; prima nō permanet: q; respectus quē materia pma habuit ad formā qua informabat̄ / corrumpebat̄: quia corrūpebat corruptione forme. Lōtra. materia pma manet post corruptionē subiectiva potētia proxima ex qua non: et ista est absoluta necessario: igit̄ potētia propinqua potētiam absolutā addit supra materiaz. Probō minoris: q; se remaneret frustra remaneret: nō enim ponere potētia ex qua remaneret nō ad cōponēduz cū sua forma quā p̄ habuit. Sed hoc est finitiū: q; illa forma nunc nata est redire: q; tunc generatio esset circularis. Itē forma ex qua post corruptionē nō permanet: igit̄ nec potētia ppinqua ad istaz formāz: psequētia p3: q; frustra esset. Probō antis: q; forma p corruptionē reducit̄ in potētiām māe. Ex his p3 respōsio ad istam difficultatē quid est perfecta imaginatio materie prime: dico: q; materia pma est pura potētia: que est extremū entis distincta contra puruꝫ actum in quā in quol; ente cōfundunt̄ per corruptionē omnes for-

me et potētiae proxime ex qua extrahibit oēs forme p̄ prime: et potētiae proxime per generationē. Probō pme partis patuit similiter pars prima: q; 12. meta. dicit Lōmetator: q; perfecta imaginatio materie pme est per alterationē in ea omnis forme tam cōmuniſ q; proprie: et eadē ratione omnis potētiae superaddite: q; omne superadditū remoueret eam a primitate sue: et ponet eaz in scđo gradu: sed ista ablatio nō est adhibitatio: ergo confusio. Probatio tertie partis: q; alia imaginatio materie pme: et positiva est: quis materia pma est illud subiectū qd manet cōmune in tota transmutatione: et in vtroq; termino de cuius potētia educunt omnes forme materiales: sed illa eductio nō est creatio: igit̄ extractio et dixi significanter in quolibet ente: nō est enim imaginandum q; materia prima: sit vnum cbaos separatus in quod omnia confundunt̄ r̄c. Sed in quolibet ente est vnum q; forma sua potentia proxima ad eam corruptī in materia que est in eo: et hoc est: q; alia forma et proxima potētia ad eaz educunt̄ de materia que est in eo: et hec est eius materia pma. Ad dubium quādo dicitur quomodo differunt potētiae iste a materia: et ab inuicē dico p suas possibilites sicut pme differētē suis entitatibꝫ r̄c. Queritur quomodo componunt cum solus actus cōponit et distinguuit. Responꝫ q; duplex est cōpō: vna cū actu: et alia que exigit pp actū simplr: p̄ est ex potētia et actu et z̄ nō: et ratio est: quia nihil est ordinatus ad illud qd h̄z: cum ergo potētia ppinqua est cōposita ex potentialitate māe pme et ppinqua potentialitate cōtrahente eam: vt sic determine et ordinet ad determinatā formā que est actus eius simplr. Sequit q; cōpositio que est ad actum simplr potest esse cōpositū entiū potētialū. Per hoc p3 ad 3^m dubiuꝫ quo pncipia pma possunt esse cōposta: nō enī opz excludere omnē cōponēz in pncipio materiali. sed solum que repugnat receptioni actus simplr: talis at nō ē cōpositio potētialis: s̄ ex actu et potētia. 3^m pbat̄ sic vnuq; qz recipit fm q; est in potētia. igit̄ vnuq; qz q; simplr est rece ptiū simplr est in potētia. s̄ poētice ppinque sunt simplr receptione: q; si aliquo mō ēēt in actu nō saluaret generatio substātialis hec ratio cōprehendit pcessum p̄phi et Lōmetatoris pmo physicoꝝ. 60. vls ad. 70. vbi conuinicit subiectū in gnōne substātiali esse totū pncipiū nāe in generatione enim nāli certum est q; subm gnōnis naturalis est potētia ppinqua. Item. 2. phys. cōmento. 4. probat phus q; forma dignior est habere hec nā substantia q; cōpositum: et hec subā, tam dignior est causato: sed cōposituz est causatū in actu per formā. igit̄ forma est dignior: habere hec nā substātia q; cōpositū: tunc arguo qualr accipit in minori q; cōpositū est in actu per formā aut loquit̄ de actu in genere substātiae fm omnē rōnem actus illius generis: et tunc b̄si cōcludit argumentū q; haberetur pncipitū. s̄ q; tota actualitas est forma: aut loquit̄ de actualitate que est propria forme: cum qua tamen stat aliqua actualitas qddita, tis materie ppinque que est altera p̄ cōpositi de qua loḡ ibi et tūc nō cōcludit argumentū: mo magis sequet̄ oppositum. s̄ q; cōpositū dignius est hoc noīe sube: q; cum actuallitate forme includit alias actualitatē. s̄ māe propinque. Item cōmento. 12. probat q; materia l; possit separari a forma fm diffinitionē: nō tamen possit separari et existere qd pbat̄: q; tunc q; non est in actu erit in actu: querō in ista pbat̄ionē qualr accipit non esse actu et esse in actu aut pro nō esse in actu fm actualē existentia: aut fm aptitudinalē et tūc facit petitionē pncipy sic arguedo/materia non pot separari a forma et existere: q; nō est in actu nec in aptitudinali existentia sine forma: et tunc est petitio principy: q; id equalr indigeret pbat̄ionē ptra negantē pma ppositionē sicut indiget p̄ ppositio: aut pro nō ēēt in actu actua,

Libri

3° celo

L.c.38.

6° celo

litate qdditatiua: et habetur ppositum: nec est tunc petitio pncipy: quia q nō dicit actualitatē quidditatiā pbauit p physi: quia pbauit qdīz hz solam rōnez receptionis: et vnum: qdīz recipit fm q est in potētia ibi cōmēto. 7. Sequit de 3° cōclusione: vbi dubitat cōtra pmas cōclusionē: quia potētia propinqua/nō pōt imaginari forme potētia in rei veritate nisi per puationē ois forme in ea: sed hec est imaginatio perfecta māe prime: igit nō differunt. 8. Scđo dubitatur de modo imaginadi quo differunt. 9. Tertio: si disserunt opz q potētiae ppinque que aliquos gradus potētiae addant sup potētiā simplr: et sic videt q ibi erit intentio et remissio: et sic nō erunt alterius specie. 10. Quarto: si ponatur potentie ppinque specie differentes: quia vnuqdz sit ex ppinqua potētia eadē ratione erunt ibi potētiae propinque numerales infinite: qz vna sola fm numeruz sufficeret maxime cum idem individualū fm numerum nunqz reueritur: vt pbaf. 5. phy. 11. Quinto: qz potētias ppinquas qz ponit Lōmentator sunt respectu determinatarum mistio- num et cōplexionū: vt pz. 12. metaphy. cōmēto. 11. nō igitur sunt respectu generationis substantialis. 12. Ad pmū dico: qz imaginatio materie pme est per ablationē et priuationē omnis forme in ea: vt pz. 12. metaphy. cōmēto. 14. nec natuz est recipere formaz cōmune quā aliqui imaginabant corporeitatem: vt ibi tangit: nec forma individualē. 13. Potentia aut ppinqua: et si sit sub priuatione forme: tñ est potentia ex qua cum forma nata est fieri cōpositū: et sic est in potentia ad recipiēdū formā: hoc pz. 12. metaphy. cōmēto. 11. et sic differunt in diuersa potētialitate. 14. Ad 2° respondeo: qz aliqui imaginabant qz esset dare primam formā cōmūnem puta corporeitatem sicut materiaz cōmūne: vt tāgit Lōmentator cōmen. 14. et tunc imaginabant qz corporeitas que est forma tactus contrahebatur ad diuersas spe- cies per diuersas differentias corporeitatis: puta corporeitas que conuenit forme ignis et aeris: et sic de singulis: et certum est q illud esset verum: si corporeitas esset vna for- ma cōmūnis ad omnes formas corpoz. 15. Sed in propo- sito est verum: qz materia prima est vna cōmūnis ad oēs materiaz ppinquas: ergo est imaginādū qz ipsa dīt a mate- rius propinquis: sicut oē potētiale a suis hēbentibz potētiali- bō distinguentibus cā. 16. Ad 3° dico: qz addūt gradus spe- cificos distinguētes potētias fm spēn: in suo mō dīt nu- meri: et quorūcūz formarū substātialium: et sic numerant specie: et nō intēdunt fz gradus materiales specie sicut est de albedine intensa et remissa. 17. Ad quartum concedo: qz erunt ibi potētiae numerales propinque sicut specificae: nec est mirum: qz sicut in potentia materie prime continentur omnes forme in potētia: tam fm speciem qz fm numerū: qz eodem modo in eius potentia contineant omnes potē- tiae propinque: tam fm species qz fm numerū: qz ita est ve- rum: qz vnum qdīz sit ex ppria potentia fm numerū: sicut fm formaz. 18. Ad quintum dico: vt pz pmo de genera- tione qz iste tres transmutationes substātiales generatio mi- stio interitio differūt: et eodē modo eorum potentie ponun- tur in materia: quomodo aut differunt poteris videre in cōmētis allegatis: de duabus primis habetur. 12. meta. cō- mento. 11. et de vltima. 8. cō. 11.

Questio. X.

Vtrum sit dare aliqz potentia subalē dis- ferēt a materia que ponit suba- ri per posse. 19. Hic declarabo tres pclones. p- ma: si potentia māe que est eius essentia differt a potentia essentiali: seu substātiali que est in celo. 20. quomodo vtrāqz hec differat a potentia substātiali angeli. 21. quomodo potentia in forma substātiali et accidētali differt ab actu. 22. Sequit de prima con- clusione: vbi cōmūniter tenet: qz est de intentione Aristote-

Questio

T.c. 1

T.c. 1

z^o celo

lis primo de celo: qz in celo non est ista materia que est po- tentia essentialis ad formā celi. 23. Et est ratio pbi ibi: vt pz de cōmento. 24. quia omne habēs materia est generabile: corruptibile: augmētabile: alterabile: et ratio est: qz mate- ria est subiecta cōtrarietati. Et isti motus sunt a contrario in contrarium: sed celum est ingenerabile: incorruptibile: inalterabile: nec eius materia potest habere cōtrarietatem: quia vbi motus non habet contrarietatem: nec subiectū mo- tus: ergo in celo nō est materia. Sed lz idez cōmūniter tei- neatur: et ego tenui scđo libro sequēdo cōmūnez opiniones: tñ vt ibi dixi nō video qz est omnino impossibile qz in ce- lo sit materia: que sit potētia essentialis ad suam formā: et hoc primo cōcludo ex pcedētibus: qz sic magis incōueni- ens videf ponere duas potētias essentiales eiusdez ratio- nis specie et genere differētes qz alterius rōnis: sed vt pro- batū est in questione precedēte per totū est ponere mate- riam primā potētiam essentialē: et potentias propinquas que sunt eiusde rationis: quia cōprehēduntur sub materia que est subiectum generationis et corruptionis: et specie dis- serunt propinque et genere materia p ab his: igit ponere duas materias potētiales que differunt fm corruptibile et incorruptibile: nō videf inconveniens. 25. Scđo hoc pro- bo posse stare cū intentione pbi: quia ad istam videf Ari- stoteles probabilitē arguere: et nō ex intentione: quādō po- stea arguit ad oppositū argumētis probabilitibz et ea non soluit: sed infra cōmento. 26. probat celū esse cōpositū ex materia et forma: et non soluit argumēta: igit tē. 27. Probō minoris: quo ad primā partē: in cōmēto eni. 28. arguit sic: omne corpus naturale et artificiale est cōpositū ex mate- ria et forma: sed celū est corpus naturale: igit tē. Maior ē pbi et ibi pbaf eā: cū dico: rotunditatē nō dico circulū: non enim dico materiā omnino: cū enim dico: rotunditatē au- ream aut cupream: dico circulū: et dico materiā et formam insimul: et sic debet esse in quolibet similī. cum dico: celi- tate: dico formam tñ. cum xo dico: celū: dico formaz et materiam: pz igit maior: sed minor est manifesta de se. 29. Item pbs. 2. arguit sic: celum est sensibile: et omne sensi- bilitē est sensibile visu per materiā: ergo celuz cōponitur ex materia et forma: sicut p̄cludit Lōmentator ibidē. mi. pro- bat Lōmentator sic: impossibile est aliqd esse sensibile per formā: per formaz eni aliquid intelligibile: igit sensibile p materia. 30. Probō. 2. p. tis minoris. f. qz ea nō soluit: imo ap- paret qz intentionē pbi et Lōmentatoris sit ista: et qz iste ratio- nes probant efficaciter ppositū: pbaf sic: quādōcūz ad cōclusionē falsam pbāndā pbs et Lōmentator inducunt certas ppositiones: post soluēdo dīt se cōsiderare quid bene: et quid nō bene dicī: illud precise fm intentionē eo- rundē debet iudicari nō bene dici qz ipsi determinat non bene dici: et totuz residuum debet iudicari bene dici fm i- tensionē: sed pbs et Lōmentator. 1. de celo: cōmento. 29. ad pbāndū qz sunt plures mundi que est p̄clusio falsa fm eos scđa di. 33. arti. 4. accipiunt qz celum est cōpositū ex materia et forma tanqz p̄clusionē probataz ex istis rōnibz. 31. Scđo accipiunt qz in cōpositis ex materia et forma aut sunt plura individualia: aut possibile est esse: et ita crunt plu- res terre et plures mundi que p̄clo falsa: et ita cōmento. 27. soluēdo hanc rōnem: dicit pbs et Lōmentator p̄sideran- dum est quid boz dīt bene et quid nō bene: infra dīt qz nō bene dīt: qz si celuz babeat mām qz erūt plures mū- di: igit precise vltima ppositione iudicari nō bene dici fm intentionē pbi et Lōmentatoris: et totuz aliud bene dici celum esse cōpositū ex mā et forma. 32. Itēz pbs respondē- do ad istam p̄sequentiā: celum est cōpositū ex materia et forma: igit erunt in celo plura individualia vno: dicit qz pbs nō valer in his que sunt cōposita ex tota sua materia: sicut si esset

si esset unus homo cōpositus ex oībus carnībus: et oībus ossībus:nō sequit̄ q̄ sūt multi homīnes: et cā est: q̄ iste hō est cōpositus ex tota hominīs mā sic: et dicit esse in celo: sic dicens/celū q̄ singulārū est: et coꝝ que sunt ex mā: sed nō ex parte ipsius: sed ex omni. et infra: et nō ptingit factos esse plures ppter oēm mām cōprehensaz esse: igit̄ ex intentione ph̄: celum est cōpositū ex mā et forma. **C** Ad argumentū in oppositū: pꝫ q̄ fuit probabile tñ: nō determinatio. **C** Sed tunc remanet difficultas quō: iste due māe quaz vtraqz esset potētia essentialis different. Potest respōderi per hoc: q̄ vna est potētia contradictionis: et illa mā vocat hyle: et illa mā est potentia determinata ad alteram partē contradictionis. s. esse: et sic distinet potentias sue possibilis: sicut potentia māe prime a potentias p̄pinquis: et p̄pinque adiuicē: vt pb̄at questione p̄cedente p̄ma cōclusione: pb̄atus est q̄ bec sit intētio ph̄i videt̄: q̄ mā que est hyle: negat in celo: de qua loquit̄ p̄ de generatione: sic dices: est aut hyle maxime quidē subm propriū generatio- nis et corruptionis susceptibile: t. 9. meta. hanc negat in ce- lo dicens: continuatio motus in celo nō est laboriosa: nec cessabit: vñ ait sicut non est timēdū q̄ sit celum: neqz la- borant agentia: nō enim potētia contradictionis: s̄mīlī ip- sis ut corruptibilibus t̄c. **S**ed mā que est potentia deter- minata ad esse: nō videt̄ necessitate: vt pꝫ per rōnes supra positas. **C** Ite per ph̄um. 12. meta. vbi sic dicit: oīa enim b̄it mām quuccuqz trāsmutant̄: sed alia et sempiternoꝫ q̄ cuqz xō non generabilia: mobilia aut latione verum non generabile habent: sed vnde quo. ex ponit Lōmentator: q̄ illa mā est semper in actu sicut translatus. i. corpus celeste semp est in actu. **C** Ecce h̄ ponit māz in celo: sed semp de- terminata ad esse per formā celi: s̄z determinari p̄ aliud ad esse nō excludit ipsum per essentiā suam esse possibile: sed magis h̄ arguit: sicut mā propinqua actuat̄ per formā: et per hoc nō excludit quin per essentiā suam sit potentia: igit̄ mā celi per essentiā suam est in potētia respectu for- me celi. **C** Contra pbo ph̄ice: ph̄bs et Lōm. nō imaginat̄ māz: nisi vñ quo. i. per quaz aligd sit corpus mobile: s̄z po- sito q̄ a principio nāe q̄ forma bec corporeitatis de ge- nere sube fuit vnta dimensionibus solis: et sic de alijs pla- netis h̄ corpus mobile: igit̄ ex ph̄o et Lōmentatore nō ha- bes celum cōposituz ex vera mā: et vera forma: sed solū ex mālib⁹. i. corporalibus formis. s. ex forma celi et dimen- sionibus quātitatis. **C** Ite theologi imaginant̄ hoc sic: dimen- siones in sacramēto altaris sine subā existunt: et nibilom̄ nus mouent̄: sed si deus crearet̄ in illis formam subalē cor- poreitatis cui initerēt̄ in subsistēdo/adbuc apparentius possit̄ saluari earum subsistēta et motus: igit̄. **R** video ista argumēta: si qd pb̄at. pb̄at possibilitatē: nō tñ probat ph̄m et Lōmentatore hoc posuisse d̄ facto de quo agitur a simili t̄c. **C** Sequit̄ de 2° cōclusione: vbi sine preiudicio di- ci pōt̄: q̄ quilibet angelus potest cōponi ex actu et poten- tia: et tamē illa potētia nō est mā: huius possibilitas pb̄at ex precedētibus sic: minus videt̄ ponere plures potētias māles et differentes q̄ potētiaz intellectualē et māleū dis- ferentes: sed p̄mū probat̄ per duas cōclusiones precedētēs: ergo per idē sc̄m: probatio majoris: q̄ potētia māles ma- iorem propinquitatē habent adiuicē q̄ mālis et intel- lectualis: sed que maiore propinquitatē habent adiuicem veniūt citius in idētate: sequit̄ igit̄ q̄ si māles nō coin- cidant sed differunt: q̄ intellectualis et mālis poterunt dif- ferre: bec est determinatio Lōmentatoris. 3. de aia: cōmen- to. 5. vbi dicit q̄ quēadmodum sensibile diuidit̄ in mām et formam ita intelligibile esse d̄z diuidi in consimilia bis duobus. s. in aliquid simile forme: et in aliquid simile mate- rie: et nota ibi intellectuz esse non obiectum: sed ipsam in-

T.c. 24

T.c. 17

T.c. 10.

T.c. 20

3° pclo

telligētiam: et hoc est qd sequit̄: et hoc necessare est in oī intel- ligētia que intelligit aliud: et bec rō Lōmentatoris q̄ innu- it hoc: et h̄ cōmento. 5. q̄ oīs intellectus alīnd intelligens perficit̄ a suo intelligibili: q̄ intellectio est perfectio intel- ligentis q̄ maxie est verum quādo sua intellectio nō est totaliter a se: sed depēdet ab alio. Sed omne perfectibile ē in potētia: ergo omnis intelligentia aliquid intelligens est in potētia. **C** Ite. 12. meta. cōmen. 5. arguit sic: oīe qd intel- ligit aliqd mouet̄ intellectus eius a suo intelligibili: q̄ pa- tit̄ ab illo: sed oīs intelligētia p̄ter p̄mā intelligit aliaz: vt dicit ibidem Lōm. 2. pꝫ per rōnē Lōm. q̄ per hoc nō vile- scit eius intellectus: igit̄ t̄c. **C** Sed oīe motuz et patiens in- cludit actum et potētiam: igit̄ t̄c. **C** Ite arguit sic. Impos- sibile est dare plura eque simplicia: sed vnum tñ: vt pꝫ in numeris: ergo s̄ sit aliqua multitudine in intelligētis: opꝫ q̄ bec sit fm aliquālē cōpositionē/puta fm q̄ remotius vel propinquiū se b̄it ad primū simplex: vt ponit exēpluz q̄ est quoddā calidū simplex: et aliq̄ dñr magis vel minus calida fm q̄ maius vel minus appropinquat ad p̄muz ca- lidum in quo non est cōpositio: sed oīs cōpositio includit potētiam: igit̄ t̄c. Probatio mi. q̄ in omni cōpositione est dare necessario parie recipiente et perficiente. Et hoc idē Lōm. concludit. 3. de aia cōmē. 5. q̄ nulla forma est simplē liberata a mā nīl p̄ forma: q̄ aliter nulla multitudine pos- set esse in eis: hanc mām diffuse tractauit lib. 2. di. 5. arti. 1. et solui oīs auctoritates que probat̄ q̄ ph̄i presumūt oīs in- telligētias esse actus puros: et quoli. 3°. q. 2. **C** Sed est diffi- cultas an potētia realiter dñat ab actu: dico: q̄ intētio Lō- mentatoris fuit q̄ sic: q̄ pꝫ. Primo a simili: nullus enī po- nens celum cōponi ex mā determinata ad alteram partē contradictionis per hoc negat celuz cōponi ex illa mā et sua forma: sed ex duabus partibus essentialibus: imo reputat̄ p̄nis ad antecedēs: igit̄ a simili in proposito de potētia in- tellectuali: et eius actu. **C** Ite pꝫ ex verbis Lōm. dicit enī q̄ sicut esse rei sensibilis includit mām et formam: sic esse intelligibile aliquid sile māe et aliquid sile forme: et aligd duplicant̄ essentiālē. **C** Itēz Lōm. 3. de aia: cōmento. 5. di- stinguit intellectū possibile in esse pole: et in esse vnum en- tiū in mundo: et dicit: q̄ fm q̄ polis nullam nām habet: nec essentiāz: nisi possibilis: sed dictus est: q̄ vt est vnu- entiū in mundo: est intelligētia q̄ se subsistens: fm eūz. igit̄ essentiā possibilis nō est essentiā accidētālitatis: minoz pꝫ/alter nō existeret: et per eum: qz. 2. physi. cōmen. 12. di- cit: si mā que est potentia per se existeret: igit̄ qd non est in actu esse in actu. **C** Cōtra si dicere: ergo vtraqz potest p̄- cise accipi ibi: sed actus precisus a potētia est actus purus: igit̄ angelus est deus: potest dici: q̄ actus qui est altera p̄- dīt a potētia que est altera pars et prescindi p̄t ab illa po- tentia: sed non ab oī potentia. X. g. forma subalē p̄t pre- scindi a potētia que est mā: non tñ ab oī potentia: q̄ non a potentia sibi intrinseca fm quā est vnu entiū per partici- pationē. **C** Contra queratur de prima potētia intrinseca forme sicut de prima: q̄ cum sit aliquid poterit prescindi. **R** video: q̄ nō potest prescindi nisi intellectu nō in essentiā. X. g. de potētia intrinseca forme subalē: et rō: quia forma subalē non cōtinet actum et potētiaz sibi intrinseca p̄t in- essentiā partibili: sicut cōpositū continet formā mām: sed vir- tuali: sicut intellectua sensitiā que nō sunt p̄cise et separa- te essentiē. **C** Sequit̄ de 2° pclone yidelz an forme subalēs et potētiae aie si s̄nt acciūtia absolute: et quecuqz acciūtia cōponant̄ ex actu et potētia p̄tuz ad potētias aie: sequit̄ ex p̄missis q̄ sic: q̄ oīe qd intelligit aliud et mouet̄ ab alio est i potētia: vt pb̄atus est pclone 2°: sed h̄o sunt potētiae ale: igit̄ t̄c. **C** Quātuz ad formas subales et accidētales idē vi: q̄ in formis impole est dare nīl vna formaz simplice: sed

Quodli. Bacbo.

F z

Libri

Sunt maioris cōponis fīm maiore appropinquationē ad simplicē potentia que est mā pīma: r̄ minoris fīm maiores appropinquantē ad pīmūz motorē: iste enī sunt simplices cāe fīm Loīn. i. physi. com. i. Sed oēs forme subales r̄ accidētales mediāt iter istas duas cās simplices: igīt r̄. H̄z de forma subali est spālis difficultas: qr̄ sī est composta ex actu r̄ potēta: igīt vī q̄ nō facit per se vnu cū mā cui aduenit: sed solū cū p̄pria potēta. R̄ video: q̄ nō est cōpositio in forma subali que facit hoc aligd. H̄ est que facit for̄mā cōpositā esse hoc aligd: sed est cōpositio que facit for̄mā cōpositā h̄c aliquiditatē ordinatā p̄p alterius aliquiditatē: i.que facit formā h̄c entitatē q̄ dat cōposito ex mā r̄ soīa h̄c suā aliqui^{rem}: sed adhuc remanet difficultas: qr̄ arguit Loīn. i. physi. cō. 63. qr̄ mā pīma non pōt h̄c for̄mā p̄pīaz: qr̄ tunc nullā aliā recipere: igīt eadem rōne si baberet p̄pīā potētā partē sui: nullā aliā p̄ficeret. R̄ video: nō est sīle: qr̄ mā pīma eo q̄ mā p̄bz suā entitatē: r̄ iō si mā pīma h̄cēt formā p̄pīam māe sue supueniente p̄st: tueret in actu per cā: r̄ tolleret ab ea potētā essentialis: r̄ sic sibi repugnaret ordinabilitas ad per se cōpositū: sī for̄māz subalem cōponi ex actu r̄ potēta: hoc ēst recipe suaz entitatē per quā nata est infoīabile informare: r̄ ita eius aliquiditas cōposita ordinata est ad alteri^{um} aliquiditatē: r̄ sic per se pōt cōponere: sed intellige q̄ actus r̄ potentia in formis nō sunt res diuerse separabiles r̄ p̄cibiles abinui cem sicut mā r̄ forma: sed cōpositio in his est: qr̄ vna essētia forme virtualē p̄tinet vtraq. Et p̄ hoc pōt esse pīmū agēdi r̄ patiēdi. Si ponis aliā cōpositā minus q̄ ange lūz. R̄ video: verū est q̄ est minus cōpositū extēstue: qr̄ nō ex diuersis eētys: sed nō minus intēstue: potētialitas enī magis intendit: r̄ magis dominat in cōpone aie q̄ an gelit: r̄ plus remittit de ejus actualitate.

Questio. XI.

Vtrū positiō theologōz imponendo aquas sup firmamētu repugnet p̄bie q̄ sic: qr̄ graue esse superius est violētūz. Contra graue pōt nālē attrabi supīue: igīt eadē rōne manere. Hic 4°: p̄ gd p̄bi sentiunt. Cōz^o quo theologi sentiūt h̄rūm. Cōz^o quo dictū theolo goz possit p̄bari p̄cordare aliq̄ mō rōni nālī. Cōz^o p̄ h̄ ad argumenta p̄bōz. Sequit de p̄ articulo vbi dicēt q̄ nō: qr̄ iste aque que essēt sup firmamētu essēt violēter: sī nullū volentū est p̄petuū fīm p̄bos: eo q̄ nālis inclinatio esset frustra: q̄ aque iste p̄petue nō p̄nit eē sup firmamentū. Probatio ma. qr̄ corpori eiusdez nāe debet idē locus nālis: sī aque iste cū qualz aq̄ sūt eiusde nāe locus nālis cūnūz aq̄ est idē: sī locus aque est terra. i. metheoz i. pīmū: q̄ aqua que est supra firmamētu: est extra locū nālez: r̄ ita est ibi violēter inclinatio aque est nālis a deorsuz: cādet q̄ iste aque nālē: sī cadere nō p̄nt: nīl sīt descedētes celum nālē: sed nō p̄nit descedēre sic: q̄ celū cadat eis: qr̄ celū nō est corpus passibile/nec diuisibile: igīt in descedēdo erūt nālē existētes in eodē loco cū ipso. Itē oīs locus ē alicui corpori nālis: igīt cū aque occupant illū locū supra firmamētu: r̄ nō nālē fīm p̄bos: igīt ille locus est nālis ater corpori: nō nīl celo: qr̄ oīa elemēta r̄ elemētata nata sūt p̄manere sub celo: igīt celū est p̄petue extra locū illū suuz nālez q̄ nō p̄luerit p̄cedi. Item velox motus causat calorē: scut p̄z de hastā sagitte fortiter emissē de arcu: sic p̄z ce. z. i. metheo. post pīmū: igīt cū iste aque sūt p̄tigue no ne sphēre que mouē velo^{mē}: quia motu diurno: igīt iste aq̄ calefiunt r̄ rarefiunt: q̄ occupant plus de loco: r̄ ita aliquid de loco celi empirei/vel de loco none sphēre. Aliud in cōueniēs sequit: qr̄ sī calefiunt: cū fluuide sūt: r̄ euapora tur: q̄ cū nīl addit aliqui p̄sumēt. Itē ad hoc est tot^{um} processus p̄bi. i. de ce. vbi ēt probat q̄ est impole: q̄ scut

Questio

plures mūdi: q̄ terra vnius mūdi: vno mō sustineret secū in rerū nā terrā alterius mūdi: sed sī ponat vna aq̄ sup fir māmētu illa erit in alio mūdo ab isto quo sumus: q̄ nō est pole aquā esse: de h̄ diffusē dist. 3. arti. Sequit de z^o articulo: vbi ppter ista dixerūt theologi durādus: lī^o. z. d. 1. 4. versūs sine q̄ cū dī q̄ aque sīt supra celū q̄ hoc nō intel ligit de celo stellato: ita q̄ sup ipsum sīt vere aque: p̄bat p̄ argumēta: sī enī supra celū essēt vere aq̄: tunc ḡbī eēt locus gnōnis r̄ corruptionis. h̄ falsum: p̄bo/q̄ inter duas sp̄heras sī eēt aq̄: tūc p̄ lumē r̄ motū celo: p̄ possent calefi eri r̄ rarefi: r̄ p̄tis duci ad raritatē vltra q̄ p̄gruant for me aque: r̄ tūc necē sequit corruptio aque: r̄ alicuius alte rius ḡjatio. s. aeris vel ignis que sūt rāiora q̄ aq̄: sūt ignē aque metaphorice dicte ille que sūt supra celū stellatum: aut crystallinū: cclū enī crystallinū est diaphanū r̄ lucidū: aqua xō est diaphana: et lī nō sī lucida nā maiorē claritatē bz q̄ habet aer plures p̄prietates dī h̄c aqua: accipit igīt ibi: vt dīt celū pro pte aeris in qua cōdēsanf nubēs: r̄ post per euaporationē sūt aque r̄ descendūt: vñ intelligēdo scripturam pro vēris ags op̄z intelligere de celo metap horice. s. aereo: subtilitate enī aq̄ ad mediū interstitiū aeris elevant: r̄ sūt nubes: vt p̄bat. i. metheo. post pīmū: r̄ de isto aere dī q̄ aque sūt sup celū: vt dīt: sic loquīt frequē ter scriptura de celo: Mathei. i. z. vēnerunt volucres celi r̄ comedēt illō: i. ifra. vēniūt volucres r̄ habitēt in rāmis eius: Luce. i. z. faciē ccli r̄ terre nōlīs p̄bare. Ad illud ē expīsse scriptura: vñ. p̄bo pīmo. q̄ scriptura loquīt de vero celo. s. stellato r̄ meta^{ro}: qr̄ certum est q̄ celū q̄ firmamen tu est celū verum. s. stellatū: sed gen. i. dī q̄ diuidebat aq̄s que erant sub firmamēto ab aquis que erant supra firma mentū: igīt fīm scripturā sacrā aque sūt sup vnum celū. s. stellatū: ad hoc rā. dī. q̄ nulla p̄s aeris pōt dici firmamētu lī metap horice. firmamētu enī a firmo dī eo q̄ est solidū r̄ sp̄lūm: tēt illa p̄s est in qua solidant aq̄: r̄ inspis sanf. q̄ aut firmamētu sic ibi accipiāt: p̄bant. cū enī dī. q̄ diuidebat aq̄s que erat sub firmamēto ab his que erat supra: seq̄t. q̄ vocavit deus firmamētu celum. Lumi xō scriptu ra loquīt de vno firmamēto: in quo sūt stelle: dicit q̄ pos sūt eas in firmamēto celi: ecce p̄z q̄ firmamētu sup q̄d sūt aq̄ est firmamētu nūcupatīne solū: r̄ h̄ est q̄ dicit voca uit r̄. Aliud aut firmamētu est reale firmamentū: in q̄ realē ponunt stelle: sed q̄ est tale solūz nūcupatīne est ta le metaphorice: igīt r̄. Dic vt dīt est expositiō Au gust. sup. z. gen. Cōtra. scriptura per te vocat illud verū celū in quo sūt posite sol r̄ luna: sed sup illud celū ponunt aq̄: de quo disputamus: qr̄ in p̄s dī. laudate eūz sol r̄ luna: r̄ p̄cipiēdo sermonē de celo: q̄ est locus solis r̄ lune subdit: r̄ aq̄ que sup celos sūt laudēt r̄. igīt r̄. Itē Dan. z. po nendo bñdictiones aquaz q̄ sup celos sūt: ponit statīz bñd ictiōes solis r̄ lune r̄ stellaz dicēs: bñd dicte sol r̄ luna r̄. q̄ nō faceret: nīl ad p̄tinuandū sermonē de ḡb^o celis lo quīt: igīt r̄. Scđo. p̄bo. q̄ ille aq̄ que ponunt sup illud celū stellatū sūt vere aq̄: r̄ nō mechanice: p̄z p̄ glozam in p̄o: r̄ est Aug. vñus est laus q̄ tenuitas celoz firmaz p̄sistit: r̄ aq̄s sustinet: r̄ infra de ḡb^o dī. q̄ apertis celi cataractis per plūniā ad terrā mittunt: sed aq̄ ille de ḡb^o loquīt sunt vere aq̄: igīt r̄. Tertio p̄bo oīa simul. s. q̄ scriptura bñ pōt ve risicari de vero celo seu firmamēto vero: r̄ de veris ags p̄ argumēta que facit Ambrosi^z: r̄ in arguēdo addo solū illā dictionē verū. Ambrosius in examinerō lib. z. trac. de z^o die statim post pīmū vñqz ad sinē tractatus ex intētione tra ctans illud gen. i. dixit deus fiat firmamētu in medio aq̄z r̄ diuidat aquas ab ags. possibilitatē hāc: sequit q̄ fecerit firmamētu diuidere aquas ab ags: r̄ sic aquas stare sup firmamētu. p̄bat infra. Q̄r̄ minus mirabile est q̄ de solo

solo velle fecerit veras aquas firmiter stantes super verum firmamētū, māmetū q̄ facere aquā eē aqua: ē per solū dicere: minnis enim est in esse factōrēz terre q̄ de nibilo facere solo verbo: sed ipse dixit et facta sunt aq̄ et oia: igit et c. Itē veras aquas facere stare supra verū firmamētū pōt qui potuit p̄tes aque locis suis separare: et facere tanq̄ murū stare: s̄ hoc faciū Iosue. z. in liberatione ppli ex Egypto: et in transiū ppli ultra Jordanē: ad tēpus aque se retraxerunt: et in alijs locis extra iordanē perstiterūt: igit a fili. Itē parū infra arguit sic: immobilitas terre que tota non remouet ad ueniētē quoq̄ūqz pōdere b̄ p̄mitus sibi inest ex diuina virute sic eā stabilitatē: igit eadem rōne si idem stabilitasset de⁹ de igne vel aere. s̄ q̄ oia supportasset: b̄ et in eis p̄priū fuisse: sed qua virtute deus potuit talē virtutē immobilem dāre terre et oib⁹ alijs elemētis potuit vere aq̄ maxie q̄ eēt supra firmamētū verū: vt ibi videlz immobilis p̄stāter p̄maneret: igit et c. z°/bec possibilitas p̄bat p̄ rōne theologicaz calor ip̄ressus vaporibus grossis sufficit ad eleuandū ad supremū interstitiū aeris: q̄ tanta posset esse humoris subtiliatio et tāti caloris impreſſio: vt eleuaret supra celū stellatū: si nō esset impediēt, istud p̄cederet theologi: lz ph̄s diceret: q̄ in aqua non esset potētia: vt eleuaret ultra nonā spherā: lz qua rōne a parte sui nō est repugnatiā qn aqua supra celū eleuaret nō est in eo pugnatiā qn a p̄nta lis aqua ibi fuisse creatā: et p̄seruata: eadē enī virtus que potuit eā ibi creare: et eā potuit tenere: igit nō est inconueniētēs aq̄s esse supra firmamētū. Itē deus potuit eam separare: vel salte suspedere: qz pōt suspedere a rebus p̄priā inclinationē et opōnez retinendo mās eoz in esse: sicut fuit de igne in camino Daniel. 3°: et potuit ipsas qualitates separare a corporibus: vel salte p̄priōs effectus suspedere sicut a corpib⁹ grauitatis separat grauitas: sed separata grauedo quo ad ei⁹ p̄priū effectū ab aqua supra firmamētū: et separata vel suspeſa inclinationē et motu deorsuz simul ista aqua pōt ibi subsistere in ppetū: igit et c. Itē sp̄hera inferior nō rapit secū superiorē: sed ecōueris. ex quo v̄ q̄ celū sydereū nō agit in ea que sunt supra ipsum: sed solum in ipsa que sunt inferiora: igit illa aqua supra firmamētū nō mouet deorsu⁹ ppter motū celi syderei: igit si mouet deorsuz hoc ē solū per nām suā: est nā liquida: sed hoc nō facit: qz deus ita stabilis pōt manuteneat nām liquidā: et sine hoc q̄ p̄gelet in esse permanētē in suō loco: sicut nām nō liquidā cu nō sit ipole potētia obediētial respectu dei: ergo vno mō ē nece aquā supra descendēt: lz ad aligd op̄s ponere aquas supra firmamētū: dñt theologi in hoc p̄cor dātes cu ph̄is q̄ Saturnus est supremus planeta et nona ḡtēs et semel tantus quātus est terra et c. Hoc est cursu ve locissimus: ex quo sequit̄: q̄ cū motus generat calorē: vt p̄bat. z. celi: et p̄ metheoroz: q̄ motu suo immensuz generat calorē: sed modo dñt theologi sicut ph̄i: q̄ Saturn⁹ est effectiue frigidus: ergo op̄s neccio q̄ ifrigidare p̄ueniat sibi per p̄junctionē alicuius alterius: per p̄priū enī effectū qui est motus cāret calorē: sed ista cā q̄ sibi p̄iungit vt sit efficiue frigida: vt dñt theologi nō est sufficiens ad ifrigidā: dū q̄ attrabit ab inferioribus: lz in hoc discordēt a ph̄is: q̄ dñt q̄ ultra requiriq̄ aliquid frigiduz superius q̄ ip̄m tēpē: ret: inter frigida aut̄ maxie frigida est aquatiō supra firmamentū est aqua: et illud qd dictū est de Saturno verū est de alijs planetis qui sūt p̄pinq̄iores: q. s. sunt effectiue frigidis: et ēt de stellis fixis: bec est rō Ambrosij in examineron lib. z. tractatu de z° die statim post mediū dicit: deinde cū ipsi dñt volū orbe celi stellis ardēibus resulgentē, nonne di uina puidētia in celo p̄spexi: vt intra orbē celi: et supra orbē redundaret aqua que illius seruentis axis incendio tēperaret: et de hoc satis v̄sqz versus finē caplī: ad idē Da-

mæcenus. Sed bec rō est p̄gruitas quedā nō necessitas: nō enī neccio ad hoc: q̄ sit virtualis calidū: aut frigidū q̄ hoc sit per aliquid formalis frigidum: aut calidum. Jo Au- gu⁹. z. sup gen. d. recitat eā: nec multū curat de ea. Se- quit̄ de 3° arti. vbi p̄bo: q̄ nō solum per potētias obedien- tiales hoc possit sibi cōpetere: sed q̄ a p̄n⁹ deus potuit sibi dedisse nālē potentia talē q̄ possit p̄sistere supra firmamētum: qz vel plus v̄ esse q̄tra nāz spiritus q̄ nālē alligetur corpori cuiuscūqz sicut q̄ super corruptibili et in perpetuū aqua mālis alliget cuicūqz loco māli. Sed aia intelles- ctua: lz nā sp̄ualis alligat corpori humano nālē: vt p̄bat ph̄os posuisse. i. q̄dli. q. i. et si ad tēpus separeb̄z nālēz in- clinationē: vt reuniatur corpori: igit in p̄posito nālē: et in p̄petuū pōt aqua alligari loco illi qui est supra firmamētū. Itē quāto aliquid magis elongat a suo vero nāli: tan- to tardiori motu fertur illuc: qz motus nālēs est tardior in maiori distantia: et in p̄n⁹ sui q̄z in propinquiori sive in fu- ne: igit tm̄ possit elongari a suo loco nāli: q̄ maxie cessaret eius inclinatio nālēs ad suū locum nālem: et per q̄fis: st̄ oino elongaret a loco suo nāli: oino cessaret eius inclinatio nālēs ad suū locū nālēs. Sed cū theologi ponūt aquā supra v̄ltimā spherā: oino elongat a loco nāli: ergo ibi exi- stēs: oino cessabit eius inclinatio a deorsum qui est locus eius nālēs: et cū cēsat eius inclinatio nālēs: iam nō erit ibi violenter: sed nālē. igit per hoc q̄ a p̄n⁹ p̄stituit ibi in tan- ta distantia ad centrū terre: per hoc nālēb̄z inclinationez solū ad idem locū ibidē superiorē: et vnam inclinationem nālē oino a deorsum q̄ est p̄positū: q̄ ibi. s. pōt sistere nā- liter. Itē spherā inferior nō rapit superiorē: igit celum sydereū nō rapit vel attrabit illa que sūt supra se: sed si illa aqua supra firmamētū nō sit nata attrahi ad inferius sibi nō repugnat nālē remanere superiorū: igit per nām suā hoc sibi p̄uenire possit: q̄ ibi in ppetū remanceret. Itē illud qd illi que supra firmamentū p̄uenit per potētia obe- dientialem potuit sibi a p̄n⁹ collatum fuisse tanq̄ sibi cō- nāle: lz per potētia obediētial p̄uenit sibi nō obstatē q̄ ipsa sit liquide sube q̄ per manutentia dei superiorū pōt detineri: igit sup detineri sibi potuit fuisse collatum tanq̄ quid nālē sibi. Ad idē vide in fine q̄onis de pluralitate mūdoz. Sequit̄ de 4° artic. vbi simul ponunt rūsto- nes theologoz cōmunes et sp̄ales supponēdo q̄ per potē- tia nālēs de⁹ hoc dedisset aque a p̄n⁹. Ad argumēta ph̄oz rūdēt theologi sic: et per rōnēm nālem: pōt enim dici ad p̄muz: q̄ deus potuit dedisse aquis illis talē nām q̄ locus ille supra firmamētū pōt esse nālēs aque ibidē existēti: vt p̄batum est supra articulo 3°. Uel aliter pōt dici theo- logicē: qz theologi h̄nt p̄cedere: q̄ lz ibi h̄nt esse violenter possent m̄ ibi p̄sistere in perpetuū: scđz theologos enī mul- te violentie sunt ppetue: vt p̄z de detento igne reproboz: Matth. 15. ibunt bi in ignē eternū. Ad z° qñ dī: q̄ de- scenderet: nālē dico: q̄ ph̄ice pōt rūderi: q̄ si sint ibi nā- liter: q̄ pōt deus fecisse: vt dictuz est: tunc nō descendant si violēter p̄nit cū dina virtute: vel v̄tute celi empyrei de- tineri ibi: sicut fuit de mari rubro: vel pōt suspedi nālēs i- clinatio earū: sicut de igne in camino: et q̄ rōne ad tēpē et in p̄- petuū. Ad 3° qñ dī: q̄ loc⁹ quē occupat est nālēs alicuius corpori: dico: q̄ si sunt ibi nālēs tūc loc⁹ ille respōderet eis nālē: vel aliter per theologos q̄ dato q̄ sint ibi violenter: qz m̄ ille locus est paratus eis ppetuū: iō correspōdet eis vice loci nālēs: ita videlz q̄ nō ē nālē alteri corpi. Ad 4°: q̄ fuit durādi in p̄n⁹. z. arti. qñ dī: q̄ rarefierēt ex mo- tu celi et evaportarēt et b̄z: possit dici ph̄ice: q̄ nō: q̄ sp̄bera nō b̄z efficiētia nālēs i illud qd nālē est super ipsuz: sed in suū inferius. Uel aliter theologicē sive sint in nālē: sive violenter subdūt virtuti celi empyrei q̄ sua virtute: ita Quodli. Bacho.

Libri

potest eas tenere in esse quieto: et in alterabili sic quod nona sphaera non habet efficientia circa illas. **C** Ad aliud de celo de multititudine mundo: dico quod ibi male defecit Aristo. ut probat in ista quoniam in fine 3rd arti. **C** Ad illud August. 2. super gen. dico quod in primo mouet illam quoniam: et in primo statim refutat opinionem dicentium quod aque sint ita graues et multitudo earum non posset de potentia ordinata nati et dei in alto tene ri supra celum: et ab ista opere videtur magis recedere: ibi nec quis est et quod. **C** Ideo infra. c. ponit aliam opere quod celum aereum possit aquarum multitudinem sustinere: et huic opinioni 2nd magis videtur adherere: maxime quod bac quodammodo possit fieri secundum potentiam ordinatam dei et nati per in vapores eleuari in aere natr et ibi teneri: sed tamen hec est disputatio de potentia absoluta nati: et de potentia absoluta dei: isto 3rd modo est difficultas: sed quod de potentia absoluta deo potuisse fecisse aquam que de potentia absoluta sue nati non habuisset inclinatio ne ad deorsum: non negat Augu. Ergo ab Augu. non habes an de facto pensata potentia dei et nati absoluta aque vere sint super celum sydereum: ut plane iste dicit: quod atque quales: et nec plus de illa. pseque litteraliter: et moraliter: ut ibi sequitur. **C** Quod imponit sibi illa expositio: voluit et posuit: non potui inuenire: si Augustinus inueniat: dicat quod hoc dividit ad denotandum quod scriptura illa secundum alie multipliciter possent exponi: non quod ita ad litteram intelligat. **C** In illo enim libro de quolz dicto: ut continetur multos dat intell. **Q** uod. XII.

Verum illuminatio angelorum et locutio possint esse de aliquibus mere secretis. **C** Apud doctores de purgare quod sit non est magna difficultas: quod hoc nil aliud est: nisi quod cum unus angelus pponat alterius quod ipsi sum latet hoc est ad eius ignorantias auferendam: et auferre ignorantiam est purgare: ideo purgatur: sed quod purgatur docendo et illuminando que sunt difficultia: et est difficile quod unus potest unum illuminare et docere: et non aliud quemcumque sibi presentem. ideo faciam hic tria: primo de illuminatione quo ponit in angelis. **C** 2nd de locutione quo ponit. **C** 3rd quomodo potest fieri illuminatio et locutio mere secretaria. **C** Sequitur de primo articulo: ubi primo ponunt declarationes aliorum circa illuminationes istas: 2nd illam que videtur Dionysij. **C** Sequitur de primo: ubi dicunt quidam quod unus angelus illuminat alium: quod remouet dispositionem horam: sicut apertus senestratus de illuminare dominum: hec videtur opere Augusti. super illud probat: Da mibi intellectum: ut discam madat tua. ubi dicit sic: solus deus qui lux est pias mentes illuminat: et sic aliquis videtur angelii mysterio: ita enim deus angelus intellectus dare homini: ut quisque deus dare lumem domini cui senestra facit. **C** Sed contra istud est: quod videtur Augusti. hic ex parte accipit hoc verbum illuminare per purgare ab ignorantia: remouere enim probibens quo intellectus impedit a scire: aut considerare: hoc est intellectum purgare. Sed in proposito loquitur prius de illuminare: ut distinguatur contra purgare: quod nihil ad ppositionem. **C** Propter quod quidam distinguenter illuminare stricte contra purgare: dicit quod ois actio qua quis ducit ad cognitionem duo est ibi scire unum est medium quod sibi pponit per quod docet: et hoc est quoddam lumem videtur ex hoc sumi illuminatio aliud est effectus huius medij: qui est duplex. 1. remotio ignorantie: et 2nd hoc sumi purgatio: et cognitio rei que docet: et quartum ad hoc deus pselectio: videtur et doctores pselectiores dicunt. **C** Sed contra id est sicut aliter: quod illud quod le habet in ratione medij per quod quis docet: aliquis se tenet ex parte obiecti: illud atque quo quis illuminat: deesse obiectum ex parte potentie: ideo illuminatio non potest accipi ex parte medij: preterea non saluaret ordinem quem ponit Dionysius qui ponit purgationem procedere illuminationem: hic autem contra. **C** Propter quod sunt alii qui dant quod angelus superior non illuminat: quod solum remouet strariam du-

Questio

spositionem: ut dixit prima opinio: aut quod prebet sibi medium: in quo addiscat: ut dicit 2nd: sed quod inducit in intellectum inferioris angelii quedam dispositionem que est quedam necessitas ad hoc: quod deus infundat lumem: sicut rarefacies aerem non soluz auferit densitatem que est horum dispositio lumini: sed inducit raritatem que est necia dispositio ad illuminationem plente sole: agens autem quod inducit neciam dispositionem ad illuminationem quedam modo de illuminare: ideo et. **C** Sed contra istud est: quod cum angelus inducit tales dispositiones: et non de potentia natr subiecti: ut continetur caulet eam: sed quod ratione potest creare talam dispositionem potest et lumem: de hoc lib. 4. dis. 1. arti. 3. **C** Propter quod sunt alii: Thomas et Petrus lib. 2. di. 9. q. 2. qui procedunt ylterius yltra istam 3rd opinionem quod angelus superior prebet lumem alteri inferiori. **C** Et hoc probat ex ordine entium sic: superior enim ex superioritate sua natus est hic in actu quod inferior habet in potentia: sed etiam talis non est in universo nisi ad hoc: quod illud quod est in actu tale faciat actu tale illud quod est potentia tale: ideo superior angelus actu habens lumen potest inferiori illuminare. **C** Sed contra istos est: quod non videtur creatio. **C** Ita et contra istos expressum est auctoritas in qua sequitur post allegata: quod angelus cum mente non illuminat eam non penetrat: sed tamen aditum quo luce divina illustratur aperit: sed etiam angelus potest creare tale lumen in alio angelino: non tamen remoueret prohibens aditum aperiendos: sed illuminare sua luce penetrando: ideo et. **C** Dices Augu. non negat quod non illuminet angelus: sed quod non illuminet mente non. **C** Rideo arguo: est a maiori quod si mente non strata non potest illuminare: ideo nec angelica. **C** Defendunt tamen quod isti doctores quantum ad ipsum et dant quod potest dici: quod illud lumen quod unus angelus causat in alio est natr non sicut namque et sicut aliqd causatum ex principiis natr: sed etiam non angelii inferioris est in potentia natr: ut recipiat a superiori sicut accepit illuminem a sole: et ita non est creatio: quod illud quod educit de potentia natr non creat. **C** Sed contra istos remanet auctoritas Augu. sicut contra alios qui simili negant ab angelio actu illuminationis nisi sicut remoues prohibebis: et istud attribuit soli deo: ut prehabitum est: sed si educeret de potentia subiecta non esset solu remouens prohibens: sed vere agens et per se: aut intelligit quod natr inferior recipit a superiori: quod est in potentia natr recipiendi soluz ita quod non educit de potentia subiecti: et tunc non excludit creatio: quod corpus natr dispositum ad aliam intellectuam natr recipit aliam intellectuam: et tamen inductione intellectuam est creatio: quod non educit de potentia subiecti: aut quod educit de potentia subiecti: et hoc manifeste est falsum: primo quod superior angelus quo ad multa illuminat inferiori in his que sunt mere gre. **C** Sed dispositiones ad gratiam non eduntur de potentia subiecti: ideo et. **C** 2nd quod omne illud quod educit de potentia subiecti totaliter educit quantum ad summum probatur quod per genitorem recipit sicut cum lux noviter generatur in aere: aut sic: quod illud quod processit acquirit nouum gradus per intensiorem: sicut cum in aere intenditur: sed neutro modo potest tale lumem educi de potentia subiecti: precipue quod ad illam ad quod cognitionem illuminatur per subiectum suum: quod hec est repugnativa terminorum: quod habet per subiectum et per nam suum: uno modo sicut alio inducit: sed si educeret de subiecto sicut uno modo sicut alio: hoc esset per nam hic: ideo et. **C** Preterea eadem ratione vel maioris poneret probatur quod intellectus agens illuminaret possibiliter causando lumem in eo: sicut quod intelligentia superior producebat inferiori educendo ipsum de potentia subiecti: sed hoc est falsum: probatur ma. quod hoc regredit ordo universitatis: et 2nd eos quod illud quod est magis in potentia: magis de reducto ad actum: si igitur superior reducat lumen in inferiori: quod inferior est tale in potentia: quale superior est in actu: cum intellectus potest maxime sit in potentia inter oculis intelligentiass sequitur et. **C** Probatio mihi. Comenius 3. de anima dicit expresse: quod actione intellectus

tellectus agēris nihil est nisi abstrahere intētiones imagi-
natas: et facere eas in actu postq̄ erant in potētia: sed nihil
aliō facit: nisi resp̄ intētioneū imaginataꝝ: igit̄ nihil respe-
ctu intellectus polis ad hoc libro p̄m plogo. q.z.artic.ii.
satis. **C**itē proportionalē est imaginādū in intelligentiis
superioribus respectu inferioris: sicut intelligētia n̄a que
est superior respectu inferioris. Sed q̄t maḡ qui tenet lo-
cū intelligētia superioris. docet discipulū n̄o causat aliqđ
lumē in discipulo qui est intelligentie inferioris: sed soluz
dī discipulū illuminare: q̄r excitat: vt recolligat et yniat suū
lumen intellectuale: vt discernat et intelligat: et hec fuit op̄i-
nō aliquoꝝ: sed salua oīum reuerētia: dico. q̄p hoc est fina-
lis intētio bti Diony.lib.ce.hierar.c.z.ybi ex intētione tra-
ctat ista: ybi videt istā imaginationē afferre q̄p supior an-
gelus supereminet in inferiori angelo in gradu scie: ybi illam
volens cōdicare alicui inferiori suū voluntate nālī ybi di-
uino n̄o curo. iste pccdēs in cōdicando: p̄mo ordine nāe p̄-
ponit inferiori: et quātum in se est tradit inferiori illud q̄d
h̄z clare et pure notū penes s̄: et q̄r alteri ignorantē credere
q̄p apud se est pure notum est alterius ignorātiaꝝ auferre
seu purgare. Jō rōne istius ppōnis seu traditionis vocā-
tur purgatores: et hoc est q̄p dicit purgatores x̄o magnitu-
dine p̄fectionis alys tradere. **C**z° imagināf q̄p q̄d illd q̄d
quis op̄z p̄pria claritate. i.ea que habent in p̄pria scie cla-
ritate nota tradere. **C**z° imagināf q̄p illud q̄d quis alte-
ri p̄ponit eo ipso quo alteri est p̄positū: n̄o est igit̄ notus
iō facta tali p̄pōne supiores angelii qui luculētores sūt. i.
qui plus h̄nt de luce: h̄nt virtutē q̄p possunt inferiorib⁹ fa-
cere noscibile q̄d eis erat latens et ignotus: et sic quodāmō
ipsos inferiores ad notitiā eius q̄d sic est p̄positū illumina-
nūt: et in hoc vocant illuminatores: et hoc est q̄d sequit̄: il-
luminatores x̄o vt luculētores aīos et ad participationē
luminis: et distributionē h̄ntes suū supexcellens lumē
in eos qui digni sunt oē supne habere. **C**z° imagināf q̄p
quia eo ipso quo aliquis est illuminatus ad sciam eo ipso
n̄o h̄z actū sciendi in se elicītū: sed natus est vterius ad ac-
tuꝝ sciēdi moueri et excitarī: et intellectus maxime excitat̄
per doctrinā docentis. Jō q̄r facta tali illuminatione per
superiorē angelum: postea sequit̄ talis motio vt inferiores
sciat et addiscat dicunū p̄fectiores p̄ceptores seu doctores:
et hoc ē q̄p sequit̄ p̄fectiores x̄o tanq̄ p̄ceptores p̄fecte tra-
ditionis perficiūt p̄siciēdos sacratissima doctrina de hoc
lib. et hierarchie celestis. s.c. liber nōster Dionysij q̄ est d̄
cōitate puincie anglie. Parisius h̄z quedā alia verba: sed
sentētia est eadē. **C**De hoc h̄z c. 7. post mediū vide ibi: et
in p̄ cap. 10. vide q̄p ipse ponit q̄p p̄mus ornatus. i.hierar-
chia p̄ma: purgaf et illumināf et p̄scitur a deo sine medio.
CEt p̄mus purgat z°: et illuminat et p̄scitur: et z° z° z° me-
diam bierarchiā. **C**Ulterius est sciēdū: q̄p hoc q̄d h̄z dicit
Diony. q̄p supiores supne h̄nt lumē in inferiores et q̄p Aug.
super psalmos dicit: q̄p deus illuminat intellectū. n̄o est in-
telligentiū in p̄positū: eo mō q̄r si hoc intelligerēt deo:
op̄z intelligi q̄p infundit lumē ip̄st̄ potentie intellective an-
gelis beati ppter debilem in a.de h̄ie. **C**Ad mediū tū q̄t
angel⁹ illuminat angelū: n̄o op̄z q̄p illumināt̄ angelus ali-
q̄d lumē imprimat in intellectū angelii illuminati q̄d sit in
eo informativē et imp̄ssive. **C**Sed in p̄positū h̄nt in istis
locis imaginationē ph̄s et Loī. 3. de aīa de intellectu agēte
respectu polis: ybi imagināf Dionysij. q̄p illud q̄d est notus
superiori angelo est ignotū inferiori: et per p̄nū in potētia
noscibile: et q̄r illud q̄d est in potentia noscibile natū est sie
ri actu noscibile per lumē: vt de aīa h̄z de intellectu agente.
Et luce respectu celorum: ideo supiores dñr illuminato-
res: q̄r faciunt inferioribus actu intelligibile q̄p p̄mus sūt
in potētia intelligibile: vt sic inferiores statūt clare intellectu-

gere p̄st q̄p p̄ ignorauerunt: et ita tota illuminatio in ange-
lis est respectu obti inquātū supior h̄z rōnem intellectus agē-
tis respectu inferioris n̄o aliqđ imp̄ssione luminis in intel-
lectū inferioris angelii: vel per h̄z ad formā obiectiōis: q̄f
dī: q̄p supiores supne h̄nt lumen in eos qui digni sunt lumi-
ne. Dico. q̄p hoc n̄o est intelligentiū q̄p prebeat̄ eis lumen
per informationē: sed dictū est per effectū: obito enī facto
illuminato a supiori angelo inferiores clare intelligit equē
h̄z ac si n̄o lumē isfundere ē eis. **C**Si dicat q̄p talis illumi-
natio sit in obito: aut ergo lumen illud q̄d se tenet ex parte
obiectiōi: inducit̄ de potentia subiectiū obiecti. et hoc fal-
sum. Saltē in his que inferior cognoscit̄ per gratiam: aut
de uno: et tūc ē creatio. **C**Rūdeo q̄p neutrō mō: q̄z illd lu-
men n̄o est imp̄ssilū obito: sed solū assistēs: q̄p in p̄clone assi-
stētia seu p̄sentiā luminis tūt̄ facit: sicut in sistētia seu inbe-
rentia: vt p̄baꝝ. lib.q.z.arti.3. **C**Conſirmat̄ q̄p hoc sit in
tentio Dionysij. q̄p illuminationē vocat manifestationē: sed
lumen positiū a pte obiti statūt̄ facit illud q̄d fuit in potētia
noscibile actu noscibile: h̄z est manifestare obzi intellectū:
ponere aut̄ lumen ex pte potētia lumen n̄o h̄z ibi rōnem
manifestatiū: s̄z magis p̄formatiū potētiae ad agendū vel
recipiendū actū sciendi: igit̄ intēdit̄ ponere lumē n̄o infor-
mativē: sed obiectiū: maior p̄z. c. 4. dicit sic de intelle-
ctiū que sūt manifestatrices diuine occultationis: et infra
semp̄ vocat illuminationē manifestationē. **C**Vel q̄ oīo
vellet tenere ppter auctoritates: et ppter op̄. sancti Eboīm.
q̄ aliqđ lumē de facto informativē recipere ē in intellectu in-
ferioris angelii posset dicere q̄p illud lumē est causative ab
angelo: neq̄z per educationē de potētia subiectiū: vt supra
pbatū est: neq̄z per influxū in intellectu eoz: q̄r sequerēt̄ crea-
tio: s̄z causative est a deo et ab angelis solū ministratiū: vt
dicit auctoritas Aug. sup p̄s. vii sic op̄teret imaginari q̄p
q̄n angelus supior manifestaret inferiori angelo occultuz
suū q̄p ēt eū obiectiū illuminaret q̄p tūc facio tali myste-
rio de insunderet lumē in intellectu eius: et ita solū illuminā-
ret angelus sic minister. **C**Utrū possit ostidi modus lo-
quēdi angeloz p̄p h̄z duo op̄z videre. p̄m qualr̄ alij ponunt
istū modū loquēdi. **C**z° q̄p apparētius p̄t poni. **C**Seg-
tur de p̄vbi dīt̄ quidā. s.petrus. lib. ii. q. 4. q̄ locutio ani-
geli n̄o est aliud nisi manifestare p̄ceptū suū quē h̄z in suo
intellectu alteri et imagināf sicut in nobis p̄ est p̄ceptus men-
tis: deinde p̄ceptus alter sit cū ordine ad p̄ferendū ad alte-
rū: deinde cū actuali platione. **C**p̄ mō dī cogitatio. **C**z°
mō verbū interius. **C**z° mō verbū exteri. **C**Sic in an-
gelo: p̄ est p̄ceptus: z° est p̄positū manifestādi illū alteri: z°
est ibi applicatio ad aliqđ signū nāle q̄d penes se h̄z q̄p ab
altero angelo nālī ē noscibile: et sic manifestat̄ p̄ceptū
alteri angelo: sic affectio infirmi per gemitū tanq̄ p̄ signū
nāle manifestatur: et affectio aīis p̄ cantū: et affectio canis
per latratū manifestat̄: hoc est angelos sibi inuicē loqui.
CIdē dicit Hambaldus di. 10. q. 4. **C**Et ad h̄z exp̄st̄ v̄
ficerē auctoritas ad Loī. 13. de qua auctoritate sola oēs ac-
cipiūt q̄p angeli loquunt̄: ybi dī. Si linguis boīuz loquar
et angelorum: ybi dicit glossa Ambro. q̄ locutio sit in ange-
lis aliquib⁹ nutibus. qui angelii prepositi signant minori-
bus illud q̄d de dei voluntate sentiut̄. **C**Nota. q̄ locutio
sit nutib⁹ et signis. **C**Lōtra istā op̄. est p̄. q̄ aliquī vñus an-
gelus loquit̄ alteri de eo supnālī q̄d est sibi delup̄ reuelat̄
tū. sicut satis loquit̄ glossa. Sed talia q̄nq̄z excedūt oēz p̄
portionē ad q̄cūq̄ signū nāle: igit̄ in locutione talū locu-
tionū n̄o satis facit ista op̄. **C**z° quia oīa que p̄st reduci
ad signū nāle nālī p̄t cognosci in seipſis: q̄z postq̄ p̄t
reduci nālī ad signū ex cognitione signi que ponit nālis
p̄t ista nāliter cognosci: et nālī exprimi: et ita locutio ange-
loꝝ eset oīo nālis et n̄o libera aut voluntaria q̄p est p̄tra
Quodli. Bacho.

Libri

nām locutionis que vi cōter sunt qdā libere cōdicationes. ¶ Propriet qdālī Thom. p^a pte. q. 107. nō imaginat q ad locutionē in angelis p̄tinet loqui p̄ signa: sed solū velle intellectuāl̄ p̄ceptū suū alteri manifestare vñ dñt q̄ locutio angelī nō est aliud nisi manifestare p̄ceptus suū quē h̄z in suo itellectu alteri. Et hoc vt dicit sibi quenit ex hoc q̄ vult eu patre alteri. ¶ Qd̄ p̄bat: in nobis enī duplex est obstatulū: quare p̄ceptus n̄t nō est statim notus alteri vñi corpulētia: aliud est ex hoc q̄ voluntas claudit secretu interius: t̄ nō vult aliū illud nosse: cū igī in angelis p^a nō h̄z locū: q̄ op̄z scđam p̄currere q̄ est p̄positū. ¶ Cōtra ista locutio nō est reducēda in voluntate: vt ex hoc dicat alteri loqui: q̄ voluntas vult p̄ceptū suū alteri patere. Probō: si voluntas sua p̄t claudere ne aliū angelus intel ligat intētio suā: q̄ actū intelligit: igī eadem rōne voluntas sua p̄t claudere essentiā suaz: ne aliū intelligat: h̄ falsuz est: q̄ nāl̄ se intelligit: p̄bat dist. 5. 7. 6. an per speci es vel aliter nō curio p̄ nunc. ¶ Cōsequētia p^a q̄ effectus natus est manifestare cām: igī cui est pole. occultari effe ctus t̄ cā. ¶ Itē intētio actualis angelī est per se intelligibili: t̄ per se intelligibile tale q̄ actio sua est nāl̄is respe ctiū intelle approximati t̄ dispositi. Sz actio nāl̄is nō sub est voluntati: igī si angelus cū sua intellectione sit p̄nis alteri angelo per verba sua nāl̄ disposito nō poterit voluntas illā intellectionē sibi occultare: sicut nō essentiā suam. ¶ Itē si yo^{ra} posset impedire ne intētio ista actū moueat intellectū alterius angelī: q̄ posset impedire ne moveret p̄priū intellectū. hoc falsum: q̄ intell̄s angelī nāl̄ cognoscit se t̄ suas op̄nes. Probō: p̄t q̄ intellectū alterius an gelī equali est mobilis a tali obito per se intelligibili: sed p̄ priu: imo magis: q̄ intētio que est in intellectu vñius an gelī p̄t esse obm̄ actus recti alterius angelī: sed ista itelle ciō est obm̄ reflexū respectu intell̄s ipsū angelī cogitatiō: sed magis p̄t potētia in obm̄ rectū q̄ in reflexū: igitur vñus p̄t occultare actū suū alteri q̄ sibi. ¶ Itē voluntas angelī nō magis p̄t claudere intellectionē suā ab alio: q̄ actū intelligit plusq̄ volitionē suā: sed volitionem dū est in actū nō p̄t claudere: igī. Probatio mi. nam suā volitionē nō p̄t claudere respectu alteri seip̄sa volitionē: igī clauderet per alia: nec alia volitionē p̄t claudere seip̄sa: igī per alia: t̄ sic in ifinitū. ¶ Jo imaginant alij. l. Scot^o lib. 2. di. 9. q. 2. vltra medū dicit ista sententialr̄ q̄ in locu tione sunt ista tria. ¶ Primo est locutio angelī loquētis: t̄ z^o facta quadā excitatione per locutionē illā in intellectu angelī audiētis: tunc sequit̄ auditio in angelo sic excitato t̄ audiēte: t̄ q̄ frustra ip̄m audiret nisi in aliquo p̄ficeret. iō. 3° sequit̄ visio eius q̄ audiuit veniūt ad p̄positū: t̄ dñt: q̄ q̄ cogitatiō vñius angelī est p̄nis intellectui alterius: si ne omni vleriori expressionē ille aliū angelus illā vide re p̄t: sicut t̄ eius essentiā: sed vel simplici visione nō sal uare locutio vñius t̄ auditio alterius. Jo dñt ad hoc q̄ iter angelos sit locutio t̄ auditio: o p̄z q̄ cogitatōes cuiusl̄z angelī subsint imperio sue voluntatis: ita q̄ in potestate voluntatis angelice sit imperare intellectui suo: vt exprimat alteri angelo p̄ceptū suū. ¶ Et p̄ hoc est via Scoto ad rñ dendū ad argumēta iam facta: q̄ vñ^m p̄cludunt: q̄ ad hoc q̄ vñus angelus videat intellectionē alterius angelī non op̄z voluntatē cooperari: imo nec p̄t hoc impedire. ¶ Sz ad hoc q̄ intellectionē suā sibi exprimat aut reuellet: t̄ ex cūct alteri ad eius auditionē q̄ est sibi actū voluntatis im perantis t̄c. ¶ Per hoc ad p̄muz arg^m q̄ dñt: q̄ vñus an gelus nō p̄t occultare p̄priā essentiā: igī nec intellectionē diceret: q̄ verū est q̄ ad simplicitatē visionis nō p̄t occultare suam intellectionē: sicut nec essentiātī vñi est in potestate sua q̄ nō exprimat alteri intellectionē suaz excū

Questio

p̄ēdo ip̄m ad h̄z expressionis aut reuelationis auditiō. ¶ Ad 3^m dicent eodē mō q̄ verū est q̄ intētio vñius ē p̄nis t̄ approximās intellectui alteri^m angeli q̄ mouet nāl̄ ad sui p̄ceptionez q̄ tñ est p̄nis adhuc est in potestate in voluntate alterius angelī q̄ de h̄z placito suo sibi exprimat illā intellectionē suaz. ¶ Ad 3^m eodē mō posset dici q̄ ve rum est q̄ lz voluntas angelī nō posset impēdire quin vi deret p̄priam intellectionē: posset tñ impēdire ne haberet actū reflexū super p̄priam intellectionē: videlz posset impēdire sibi p̄s reuelare q̄ haberet penes se p̄priam intellectionē: t̄ hec p̄t essē declaratio p̄ncipalis in intellectus istius r̄issionis: p̄t enim imaginari q̄ exprimere aliter intellectionē propriā aut reuelare/est quidaz actus reflexus intellectus sup suam intellectionē: t̄ qr talis actus reflexus depēdet a voluntate: sicut copulare memoriā intelligentie est actus voluntatis. Jo p̄t dici: q̄ exprimere alteri suam intellectionē q̄ est loqui est actus depēdens a voluntate. ¶ Ad 4^m eodē mō p̄t dici: q̄ dato q̄ voluntas non p̄t impēdire quin aliū angelus videat suam volitionē: p̄t tñ impēdire ne sua volitio per actū intellectus sibi reueletur. ¶ Hic tñ est bene notandū: q̄ hoc qd̄ dicitū est q̄ yes rus angelu s nō p̄t occultare alteri angelo suā intellectionē sube pertinentē quātum ad simplicē actū q̄ verum est de talibus intellectionib⁹ que sūt nāl̄ cognoscibiles ab an gelo alio: nō tñ est verū de occultis cogitationib⁹ p̄ occuli tam suā libertatem factis: aut supnāl̄ reuelatis: t̄ h̄z alijs. ¶ Cōtra ista certū est q̄ q̄ vñus angelus vult exprime re alterius p̄ceptū occultum: q̄ ille p̄ceptus qui est sibi ac tus notus est alteri in potētia not^m: tunc quero quid est illud qd̄ facit noscibile: si illud sit alia vi a voluntate: habeo p̄tra istam op̄. q̄ op̄z aliquid aliud requiri ad locutionē p̄ter ista p̄maz voluntatē importatē ipsam expressionem. ¶ Si sit ip̄lamet voluntas hoc nō p̄t per actū imperu: q̄ educere aliqd de potētia intelligibilis in actu intelligibili est actus intellectus agētis qui est habitus: vt lux: sigē op̄z dicere: q̄ hoc nō facit vt voluntas: sed inquātuz volu tias vñ h̄z itell̄s agētis t̄ vñ illuminādi: t̄ legē istud p̄ totū p̄cedentē articulū: q̄ ibi est oñsuz q̄ illūinare p̄cedit p̄ficiē vel docere: docere aut̄ alterū angelū vocat̄ loqui: igī ha bec p̄positū q̄ preter actū voluntatis cōcurrit aliū act^m. s. docere q̄ vñus angelus exprimit alteri angelo p̄ceptum suū: t̄ loqui sibi. ¶ Itē exprimere alteri p̄ceptū suum p̄ter oēm actū voluntatis importat quādā habitudinē ad extra t̄ hoc ex parte ipsius intellectus: sicut. x. g. dicere: t̄ si dependeat ab actu voluntatis: tñ ex quo nō dicit sibi: sed alteri, importat in intellectu quēdā respectū ad extra: sz ista nō essent vera nisi in tali locutione vel expressione suū p̄ce p̄ad altez op̄teret ponere in itell̄u loquētī aliquē aliū actū q̄ actū voluntatis importatē actū locutionis: igī postq̄ voluntas impauit locutionē ipse intell̄s elicit quēdam actū qui p̄t vocari dicere aut exprimere q̄ est idz q̄ loqui. ¶ Dico ḡ ad articulū: q̄ locutio in angelis sit p̄ hūc modū q̄ p̄cipit penes se aliquid. ¶ Z^o voluntas imperat intellectui q̄ ostendat alteri angelo istū suuz p̄ceptū occultū: t̄ sic eū purget ab ignorātia. 3° q̄ ille p̄ceptus inquātuz est alteri occult^m: est sibi in po^m noscibile: t̄ q̄ noscibile in potētia dz fieri actu noscibile per aliqd qd̄ h̄z rōnem lucis: t̄ in nā intellectuali illud vocat̄ intell̄s agens. Jo op̄z q̄ per eadē rōnez per quā Aris. quincit intell̄s agentē ponit in nobis: per eadē quincamus q̄ in angelo loquē te sit quedā ta lis vis que p̄t illuminare suū p̄ceptū occultū: t̄ vis illa beat rōnez intellectus agētis. ¶ 4° q̄ in angelis op̄z di stingere illuminare a perficere q̄ est docere aut̄ loqui: do cere aut̄ t̄ loqui importat habitudinē ad extra. Jo op̄z di cere q̄ exprimere p̄ceptū suū alteri q̄ est loqui sit quidaz actus

actus importans habitudinem ad extra: ut imaginemur quod si
cui intellectus speculatius per extensio ad opus sit practicus
ita postquam angelus hunc conceptum acerem et voluntas imperat
illud ostendere alteri angelo et intellectus agens illuminauerit
tunc intellectus illius angelii se extenderit ad angelum: quia extensio
ne non voco aliud nisi actu quo exprimit illum conceptum alteri
angelo: et illud exprimere in angelis est proprie loqui. Et
potest declarari sic: dictere enim in intellectu ultra actus spe-
culatiuum iportat quoddam habitudinem ad appetitum: dicitur non appre-
hendi quod imitandum et quod fugiendum: dictere autem voluntati quod agere
duo et persequendum: et hoc est ipsi voluntati logos: sed dictatio ta-
lis per intellectum facta non est nisi expressio quodam facta alteri
de eo quod novit: et ita propter quod talis expressio conceptus sit vera lo-
cutio. Sed qua ratione expressio conceptus est quoddam loqui
ipsi voluntati assistenti sibi seu comitatu, eadem ratione est logos in-
tellectus conceptus exprimere est adiunctorum loqui. Posset po-
ni aliud exemplum in nobis: imaginemur. non quod memoria in-
tellectiva sit quoddam potentia distincta in nobis et quod memoria
ri esset eius actus clictus tunc iste actus quatenus respiceret
potentiam memoratiua esset solum memorari si non ad imperium
voluntatis memoria extenderet se quod in intellectu et exprime-
ret sibi quod memorare hoc esset proprium loqui et multo magis
proprium est locutio vocalis que fit per natus: sic in proposito
quoniam unus angelus cocepit aliquid occultum sibi: et hoc nihil est
nisi intelligere: quod vero extenderit se ad alterum angelum exprimere
de sibi conceptum suum hoc est propinquissimum logos sibi. virum autem
talism actus expressivus sit unus nouus specialis actus eliciti
eis ab intellectu angelici loquenter et alius ab actu quo vocatur
conceptus illius non video: nam sicut actus intellectus practici
est alius ab actu speculativo: dictere enim de imitabili et furi-
gibili est alius actus intellectus a speculabili et sicut dicere est
aliud ab intelligere: et sicut exprimere per diffinitionem est alius
actus ab ipso scire per quod natus: et hoc habito clare propter quid
est loqui. scilicet expressionis conceptus. Hoc est inten-
tio Dionysii lib. celestis Hierarchie. capitulo 2º. ubi distinguitur perficie-
re et purgare et illuminare vocat illos perfectiores qui tradunt
alios scientiam sua sanctissima doctrinam: sed alios tradere sciencias
per doctrinam hoc est eis conceptum suum exprimere seu loqui. scilicet
perficere seu logos quod pro eodem modo sicut propter totum librum est
alios conceptum suum exprimere. Itē. capitulo 7º. mouet quoniam
quoniam in Hierarchie per eloquia sit manifestatio et infra et
quoniam ipsi faciunt ibi quoniam sicut in ascensione celestes vir-
tutes querunt addiscere de eius ascensione et fuerunt docti ab eo
et postea residerunt dicā non inconvenienter quod purgatio et illumi-
natio et perfectio est gerarchice scie assumptio: ab ignorantia
autem quod mundans. i. purgans: illuminans autem ipsa divina co-
gnitione per quam et purgat ea que prius non impetravit perficiens
rursum ipsum lumine secundum habitum scia loculenta et doctrinam
tunc argenteam ad quoniam de locutione angelorum resideret quod superior
purgat et illuminat et perficit inferiorum de hoc magis. capitulo 10º.
sic quod perficit ipso lumine secundum habitum: sed hoc scia loculenta-
rum doctrinam: sed perficere scia et doctrinam elicita ab habitu
hoc est perficere actu et procedente ab actu primo sive memo-
ria: et hoc vocant doctores et Augustinus conceptum metis. Contra
primissam z. primo quia intellectus angelii non est imperfectior
quam noster sed oblecto illuminato statim potest intellectus in
ipsum. scilicet illuminato conceptu occulto suo poterit alii angelos
in ipsum et per oculos non opere quod sequatur aliqua ulterior expre-
sio. z. quod illuminatio solummodo hunc in superioribus angelis re-
spectu inferiorum: hic autem ponitur quod in inferiorum illuminat superiorum
respondeat. non inferior de quoniam occulto suo supernaturali sibi rene-
lato loqui superiori et tu dicas quod tunc illuminat conceptum suum
ad superiorum angelum. scilicet male. Ad p. r. video quod illu-
minatio conceptu occulto in angelo uno erit quod alius an-

gelus possit illum suum conceptum cognoscere actu quo vocatur cogni-
tio vel visio: sed tamen non cognoscere illud tantum dictum sibi vel
locutum ab alio angelo nisi illum conceptum suum sibi exprimeret: et id
ad hoc quod cognoscere illud per locutionem requiretur: et is ex-
pressione non talis expressio est frustra: id est cognitio que est
visio posset haberi sine tali expressione: cognitio autem aliquo
modo si cognoscatur iterum alio modo est frustra. Nam et si dicens
videat oculis conceptum nonnosum tamen supfluit quod loginur deo.
Et confirmatur: quod angelus unus videat conceptum occultum alterius
facta illuminatione iste est actus rationis: quod autem loquatur
sibi de illo conceptu hunc est in libertate eiusdem oculis non locutiones
coiter sunt de mere liberis: quod autem illud quod est naturale cognitum
uno modo alio modo cognoscatur ex libertate quadam non est fru-
stra: sed vel de charitate. Ad z. dico: quod etiam est ordo locu-
tionis in angelis unus quo superiores loquuntur in inferioribus
eos instruendo et docendo de his que cognoscuntur quodam
altiori modo: et hoc naturale quod in inferioribus: et isto modo est semper
verum quod angelii superiores ad hoc quod loquuntur in inferioribus primo
illuminant illos occultos conceptus suos quadam via illuminan-
tia que tenet locum intellectus agentis in eis: si autem instruant eos
vel eis loquuntur de his quod supernaturale sunt eis revelata: tunc adhuc
tenetur celo quod illuminatio procedit locutionem. Sed tamen illa il-
luminatio non sit per vim naturale illuminatione quam hunc angelus: sed
est donum dei gratia datum quod superior angelus disponit se ad
docendum in inferioribus sicut a deo infundit intellectu corpori
dispositio. Alius ordo est quod in inferioribus loquuntur superiores
bus de his quod naturale sunt nota tam in inferioribus quam superioribus: et tunc
non regreditur illuminatio procedens locutionem: quod tunc est totum no-
scibile in actu et nihil noscibile in potestate. Si vero in inferioribus lo-
quuntur superiores de aliquo eis supernaturale revelato quod lateat su-
periores: sicut si beatus Hugo vel alia libri quod naturale sunt de ordine
infirmitatis intelligentiarum doceret alios: tunc ut primo opere quod
illuminatio procedat locutionem: sed ut per istam illuminatio non
est actus aliquis vis rationis: sed donum dei. Tunc ad dubitationem
quod est de omnibus: ubi videndum est quoniam unus angelus potest unum illu-
minare: et non alterum: et unum loquitur non alterum: et ratiō dubitationis:
postquam non illuminatur est conceptus quod per se est occultus oculis videtur
patere: et ita si illuminatur unum illuminatur omnes vel si loquitur
unum loquitur omnibus. Ratione per se et video quod intellectus agens
in nobis hunc duplex ordinem illuminandi. p. n. copulacionem per
tasmate obiectum cognitum in potestate phantasmati transferendo ipsum
de potestate intelligibili ad esse actu intelligibile et infinita copula-
tione copulacionem per tasmate copulationem naturalem: et per se agit
ex toto ipetu illuminando phantasmatum quod oculum ratione intelligi-
bilitatis quam potest habere. Et hoc ordinem ad ea quod habitualiter conti-
nent in memoria: et ista copulacione subiectum iperatio voluntatis
ad iperium. n. voluntatis qui volumen considerare hunc vel illud et se
in nobis essent diversi intellectus possent ad iperium voluntatis
vni intellectum et non alterum. Ad propositum dico: quod quoniam
unus angelus illuminatur alteri angelo conceptum suum occultum
propositum vel disponit illuminatio illa est respectuistorum
que habitualiter habentur: et id ex voluntate sua est quod illuminetur
hunc conceptum occultum vel illum in habitudine ad unum angelum
vel ad alium et eodem modo ex desio voluntatis sue est quod loquatur
vni et non alteri. Explicit secundus liber quodlibet Joannis Bachonis.

Libri

Ioannis Bachonis Anglici Carmelite Quodlibet.

Trump propria contineat veritatem. **C**hic 4° facia. p. qd est prophetia 2° de prophetie diuino ne; 3° cu oia diuidetia incidunt in visione imaginaria vel intellectuale penes quā ista distinguit gradus prophetie et veritas eius. 4° vñ indiuinationes que non sunt prophetie quales sunt in somniis tibus et freneticis sunt omnes et signatae veritatis. **C**Quātū ad p^m diffinis prophetia sic vt h̄i in p̄hemio sup psalteriū. c. hymnū est lat̄. r̄. d̄. cl̄. Lassiodori, prophetia est inspiratio vel revelatio diuina rex euentus immobili veritate denuntiā. **C**prophetia est de futuris contingētib; s̄z huius nō habent immobile veritatē. i. g. r̄. maior p̄ ad Loz. 1. z. prophetia distinguit h̄ sapiaz et fidē; s̄z ista sunt que sunt de necessariis et p se vera r̄. **C** Ite Esaias p̄nuntiavit Ezechie. Es. 38. dispone domini tue: quia morieris: et nisi addidit sibi dñs. 15. annos. p. qd inferius ibi. i.e. deus. **C**Ridet qd prophetia alia est fm̄ p̄scia; vt ecce virgo accipiet illā nece est ipsi obib; modis fm̄ tenore vboz. alia fm̄ cōminatione; vt ibi adhuc. 40. dies sunt et niniue subuertet; et hāc nō op̄ semp̄ ipsi f̄z vboz sup̄ficiē; s̄z fm̄ faciā signationē intellegētia. **C**Sed nec p hoc soluunt arg^a; qz taz prophetie fm̄ presencia; qz cōminationes sunt fm̄ signetia saltē ex altera pte: nō obstante. n. prophetia: ecce vgo r̄. adhuc signens fuit qd ex guttis sanguinis virginis formare corpus Ch̄i; sed vbi est signetia saltē ex pte vni extremi nō est simplē immobilitas. i. g. **C**Proprius qd distinguit qd p̄scia dei respicit futura duo sunt. 1. fm̄ qd intuet ea fm̄ esse qd h̄sit in sc̄p̄s. alio mō fm̄ qd videt ordinē causaz ad effectū q̄tuz ad esse qd h̄sit in suis causis. p̄mo mō sūt determinata. 2. mō contingētia. **C**Per h̄ ad arg^a ad p^m q̄n d̄. prophetia est de futuris contingētib; verū est f̄z qd cadūt in dei p̄scia. put videt ordinē cāp ad effectus: est in circa imobilez euēnū rei put p̄scia dei intuebas ab eterno esse qd h̄sit in sc̄p̄s: et isto mō intelligit diff̄. **C**Ad 2^m arg^m possit dici qd auctoritas Es. fuit act^o cōminatio; s̄t iō infallibiliter vificabat f̄z aliquā spūale intelligētia. vel aliter pōt dici qd oēs h̄s prophetie cōminatorie vel p̄missione seu quecūqz alie qd sunt circa signetia quocūqz noī sentiant p̄nt dici h̄s veritatem imobilez nō solū f̄z spūale intelligētia; s̄z f̄z signationē vboz dūmō sensus prophetie referat ad dispōne cāp iserioz causis et dispositionib; stantib; vt tūc. x. g. Jone. 3. adhuc. 40. dies et niniue subuertet. verū est qd ista est vita infallibilis referēdo penā ad statū p̄cti in quo tūc fuerūt: statē. n. tali statū infallibiliter et imobiliter debebat eis talis pena. **C**Et idē est dōz de dicto Es. dispō. n. corporis p̄ nāz vel aie p̄ culpā fuit talis qd si steriſſet mortuus fuſiſſet: concordat Tho. 2^a z^c. q. 17. 4. arti. 6. in missione ad 2^m arg^m. **C**Quantū ad 2^m articulū in p̄hemio vbi supra distinguit prophetia 4° modis: p facta/ p dicta/ p visiones/ p sōnia/ p sola spūisci inspirationē/ p facta vt p archā quā fecit noe qd signabat ecclesia. p dicta vt p ea que angeli dixerūt abrāe vt in semie tuo b̄ndicent oēs gētes: et h̄s/ p visiones/ sicut factū est Hieremie qui vidit oī lam succensa; a facie aglonis sicut Moyses qd vidit rubuz ardētē qd nō cōburebat: et h̄s. et Ezechiel qui vidit rotqz in

Questio

medio rore. p sōnia/ vt p sōnia Nabucodonosor qd vidit lapi dē de mōte precius sine manib; p̄ fuit h̄ sōniū regi/ fuit p̄ p̄bteria Danieli. et p sōniū p̄ph̄ia Joseph. spūalē intelligēt p̄ inspirōne qd ex sola spūisci inspirationē remoto ī exteriori admīniculo facti vel dicti vel visionis vel somni p̄p̄bterā. h̄ mō p̄p̄btait David vñ in ps. audiā qd loquac̄ ī me dñs deus. **C**Lōtra glosa super illud Mat. 1. ecce vgo ī vtero habebit. vbi d̄. qd p̄p̄bteria aliqua est ex p̄destinatione dei quā necesse ē obib; modis evenire/ et illa sine nō adipleſor, bitrio. de qua agit h̄. alia est ex p̄scia dei: vbi tñ n̄m admissiſc̄ arbitriū. alia qd cōminatio d̄. **C**Ite Aug. sup̄ Be. ad litterā ponit tria ḡia visionū corpore ī imaginariā et intellectuā quas Isidorus ethimologiaz pulchre declarat. lib. 7. c. 8. **C**Ite Isidorus ethy. lib. 7. c. 8. ponit septē spēs p̄p̄bteria, ru dices/ p̄p̄bterie aut ḡia scriptē sunt. p̄m genus extasis qd est mentis excessus sicut vidit Petrus vas submissū de celo in stuporez mētis cū varijs animalib; z^m genus vissō sicut apud Es. dicentē vidi dñs sedentē sup̄ soliū excelsu. 3^m gen^o sōniū sicut Jacob subnixam ī celo scalā dormiēs vidit. 4^m gen^o p̄ nubē sicut ad Moysēz: et ad Job post plagā logē de. 5^m gen^o vox de celo sic ad Abraā sonuit dices/ nemittas manū ī puerū: et apō saulū ī via/ saule saule qd me persequeris. 6^m gen^o accepta parabola sicut apud Halo monē ī puerb; et apud Balaā cū euocare ī ad Aiath. 7^m gen^o replatio. s. s. sicut pene apud oēs p̄p̄bteras. **C**Ad dissolitionē istoꝝ est nōn^m qd in diversis locis p̄hs diuersimode distinguit ac^t et h̄. vno mō q̄tū ad cēntiā suā et intrinsecā nām suā: et sic ī p̄nō p̄mi de aia distinguit qd vngascia est nobilior alia: qz est h̄. deniratus p̄ maiore certitudinē intrinsecā. alio mō q̄tū ad innotescētiā nām: et sic ibi distinguit scias: qz vna est nobilior: qz est de nobiliori obito: et idē facit. 2° et 3° de aia. aliqz distinguit p̄ potētias sicut in 2° et 6. ethi. vbi ponit morales qui sūt rōnales p̄ p̄cipiationē ī appetitu et intelligibiles qd sūt rōnales p̄ cēntiā ī intellectu aliquā fm̄ terminos ad quos terminat. vt. s. p̄byst. aliquā dīstinguit h̄. f̄z qd diuersimode p̄cipiat influxū et directiōne a recta rōne. **C**Ad p̄positū s̄t cōsiderem̄ distōne spēz p̄p̄bterie qdditaſuā et intrinsecā sic distinguit ḡialiter qd hec est ī alio gradu specifico certitudinē et hec ī alio: et sic de singulis. **C**Si q̄tū ad innotescētiā nāz: tūc s̄t loqmur de distōne qd accipit ex obtis sic distinguit sic qd p̄p̄bteria aut est p̄cognitio corrīdēs euentui rēi infallibili: et tūc vocatur p̄p̄bteria p̄destinationis aut est p̄cognitio corrīdēs resbus vt de intuet res vt sūt ī sc̄p̄s: et hec vocat p̄p̄bteria p̄scie aut fm̄ qd intuet res fm̄ ordinē cāe ad effectū qd q̄nqz alios supueniētib; ipedit: et sic vocat p̄p̄bteria cōminatio; nis et accipit ḡialr p̄p̄bteria cōminationis et p̄missionis quoꝝ vnu est de obiectis malis et alind de obiectis bonis sicut q̄nqz p̄p̄bteria p̄scie p̄phēdit sub se p̄p̄bteria p̄destina; tionis quoꝝ p̄m de bonis et malis et z^m de bonis. et hoc p̄z de visione p̄p̄bterie fm̄ glossaz ad Halatas allegata. si loqmur de distōne ex pte potētiaz et termioꝝ ad q̄s p̄p̄bterie termi; nanū sic distinguit p̄ visionē corpore ī imaginariā et intellectuā: ista. n. tria sūt ac^t poꝝ triū: sensus/ imaginatio; is/ intell̄s. et ad tria disticta cognita terminant: et sic p̄z de diuisiōe p̄p̄bterie f̄z act^o. **C**Si aut̄ distinguit p̄p̄bteria fm̄ dñiam p̄p̄bteriū influxū sic Isido. distinguit. 7. ḡia qz ille influxus aut fuit p̄ illuminationē intell̄s et vocat inspiratio/ seu. s. s. repletio. vel q̄tū ad impressionē foīaz imaginabiliū et h̄. 3° aut̄ dormiēdo: et sic vocat sōniū. aut̄ vigilando: et sic vocat visio. et ista duo p̄nt eē reū q̄rūcūqz hoīnū aut̄ p̄ eleuationē imaginationis vel q̄nqz mētis ī alio altiora et vocat extasis: aut̄ iste influxus sit p̄ qdā sensibilitia sig^a et trip̄l: qz aut̄ ē corpea extasi; appellat visus et ista intelligit p̄ nubē: aut̄ est vox exteri; foīata aut̄ audif: et ista intelligit p̄ vocē: aut̄ est vox foīata cū

Z.c.p¹

T.c.33

T.c.38

Lap p¹

Lap z^o

similitudine alicuius et hoc pertinet ad parabolam: et sic per visionem prophetie secundum Iudeo. ¶ Concordat Thomas. z. 2. c. q. 174. art. p inter ista genera prophetici influxus corporebus sunt 5. genera in prophetico super psalterium: ut per visionem inveniatur. ¶ Quantu[m] ad 2^m r[es]pondet scilicet Tho. 2. 2. c. q. 174. ar. 3. q[ui] per visionem imaginariam visionem distinguunt gradus prophetie. ratio est: quod prophetia tenet mediū gradū inter nudā visionem dei et clarā visionem corporalē; talis media visio est imaginaria secundum Aug. 12. p[ro]f. ca. z. 7. 3. i[ust]i[us] 2. et tunc distinguunt gradus prophetie per hunc modū: cu[m] enim ut dictum est prophetia est in qua plumen supernaturale revelatur aliqua supernālīs veritas. aut i[ust]i[us] ista supernālīs veritas revelata per imaginariam visionem immittitur in dormiendo aut in vigiliando. p[ro]mo est prophetia somni inferiorum et est visio imaginaria cu[m] visu sensu et ista est superior: quod maior vis prophetici luminis esse videtur que aiam occupata circa sensibilia in vigiliando attrahit ad supernālē quod que aiam hois abstractā a sensibus inuenit in dormiendo. ¶ Alio modo diversificantur et gradus prophetie quantum ad expressionem signorum imaginabilium per veritas intelligibilis exprimitur: et quod significat magis expressiva veritatis sunt verba quod somnia vel imaginariae visiones in vigiliando ideo altior gradus prophetie viri quod prophetia que audit verba experientia intelligibile veritatem quod quod videt alias res significatiuas veritatis. sicut Joseph. per. 7. spicas quas vidit Pharaon intellexit. 7. annos et Hieremias per ollam succensam incendiū ciuitatis. adhuc altior gradus prophetie quod prophetia non solū videt signa verborum vel factorum: sed etiam videt aliquem sibi colloquente aut aliquid demonstrante hec est altior si ille qui loquitur vel demonstrat sit angelus quod habet et sit homo: et adhuc altior si sit in specie dei quod angelus sicut dicit Esaia. 7. vidi domum sedente recte. ¶ Cetera hoc videtur expressum Aug. 12. p[ro]f. ca. z. e. premissa. n. distinctione de visione corporali et imaginaria quam vocat spirituali et intellectuali quam vocat mentali. excludit quod quilibet per alias res corporalium similitudines demonstrabat signa in spiritu que est quedam vis aie mente inferiori vbi corporalium rerum similitudines exprimuntur nisi accessis sed mentis effectu: ut est intelligentia signa non nominata erat prophetia: et sic videtur quod prophetia non consistit in imaginaria visione: sed in intellectuali. probat quod non est prophetia per Pharaonem et Josephem: Pharaon. n. vidit. 7. spicas et 7. boues in somnis que Joseph recte interpretatus est. et ex ista interpretatione Joseph magis dicitur est prophetus quod Pharaon: sed non erat Joseph magis prophetus quod Pharaon. cuius spiritus informatus est in somnis ut spicas videret: nisi quia mens Joseph illuminata erat ut videret quod significaret sibi prophetia pertinet ad visionem intellectualē. ¶ Idem argutus facit. c. 3. de Daniele et Balaam. quare quod videt articulos manus scribentis in pariete continuo que pro corpore sensum imago rei corporal facte spiritu eius impressa est et in cogitatione visio preferito permanens: et non dum intelligebantur quod significauit quo non coperto Daniel accessus et spiritu prophetico appulit. et ex hoc Daniel potius est propheta per hoc genus visionis quod mens est. propter quod Baltazar: quod significauit corporaliter et preferito visio et facto imaginem in spiritu cogitando tenebat nec aliquid per intellectum poterat noscere nisi significauit esse. ¶ Et idem argutus facit de Petro quod cum videt in alienatione mentis discū descendit de celo plenū verbis alatib[us] recte. non intellexit: sed tamen audierat verba corneli et spiritu dicentes sibi vade cu[m] eis mente intellexit quod significata est in oibus illis agere. ¶ Propter ista est intelligentia quod visio imaginaria potest accipi. uno modo ut quis solus per eam videat signa in spiritu sicut vidit Pharaon. ¶ Alio modo ut solus videt significatio signorum sicut Joseph qui solum intellexit somnium quod non habuit in sua imaginatione corporales imaginationes quas habuit Pharaon. 3. modo quod per eas video

in spiritu corporalium rerum similitudines et eas vivacitate mentis intelligat: et dicit Aug[ustinus] quod Daniel virtus habuit. ¶ Ad positionem dicit Aug[ustinus]. ibidem quod iste qui sola signa videt in spiritu minus est prophetus. i. impudicus. qui vero intellectum habet est magis prophetus. prophetus: si autem virtus habet maxime est prophetus. i. p[ro]phetus. ¶ Et per hoc ad obiecta per visionem in distinguit dupl[es] vel ut virtus visionis. i. imaginaria et intellectus copulantur in una persona: et tunc p[ro]p[ter]issime est prophetia: vel ut imagines significatiuas copulantur cum intelligentia in alia persona: et tunc illa p[ro]p[ter]e non est prophetia. ¶ Cetera in p[ro]p[ter]o modo super psalterium dicitur est aliud prophetie modus dignior alijs scilicet quod est solus. i. in spiratione sine oculi administrative somni vel visionis recte. sed talis est pure intellectualis. i[ust]i[us] non tamen in teleologicalis copulata. non est iste modus non est prophetia p[ro]p[ter]e: sed dignior modus preloquendi seu predicandi quod sit prophetia coiter subiecta quod inspiratio vel instinctus spiritus sancti ibi illud dicitur est aliud recte ex sola spiratione. s. l. instinctus: vel dicitur extasis vnde Aug. super Genes. ca. 4. distinguuntur duplex et extasis. p[ro]mititur quod est extasis dicens quod penitus avertitur atque abripitur animi intentio a sensibus corporis tunc magis solet dici extasis: et istam distinguunt: quod tunc aut totus animus est in corporum imaginibus per spiritualē visionē aut in rebus incorporeis nulla corporis imagine figuratis per intellectualē. Sic i[ust]i[us] quod nulla est rerum imago corporum est extasis. ¶ Notandum tamen quod vocari potest aliquo modo prophetia: quod huius cognitionis in extasi quod est sine oculis imagine corporum mediat inter visionem intellectualē perfecte visorum et visionem intellectualē copulata cum imaginaria. ¶ Enim p[ro]p[ter]e dicitur mediū autem quodammodo ad virtus dicitur et virtus ultimus. Quatuor ad 4. p[ro]mititur vnde h[ab]it diuinatio[n]es quod sunt significatiuas: unde sic dicit Aug. 12. super Genes. c. 4. c. quod si animus sit alienus a sensibus corporis sive in sonno sive in extasi: et distinetur in imaginibus corporum: aut p[ro]noscitur seu significatur tunc sunt ipsius aie somniatis images quod vocat fictiones in propria capitulo aut aliqd significatur: tunc dicitur quod hoc fieri potest cōmisiōne alterius spiritus putat quod se cōmiserit imaginibus talibus: tunc potest fieri ut et cuius sicut habet imagines ostendat quod significatur. ¶ Tercio p[ro]p[ter]e habet hoc sic. ca. eodē dicitur: quod cum sint quodammodo imagines quod nullā veritatē significantur ut cum singulo castro in hispania et habet multa. n. ut dicitur sicut corporum imagines quod non sunt figurae alias res deminutae eaque significata et hoc tam est vox in vigilatibus quod in dormientibus est in extasi postea sic et Petrus non statim intellexit quod significat alicia monstrata in disce. nec Pharaon spicas aut boues tunc quod videt Aug. et alie sunt quod significantur cu[m] Joseph intellexit quod significat spicas. 7. vii habet i[ust]i[us] iste secundum quod significatur earum deminutae nobis querit nisi corpe imaginatis clarum est: quod in corpe ut distinguitur in aliis et oculis vires aie non potest a nā aliq[ue] p[ro]p[ter]e in quod significata res possint emicere nec ab alia eti[us] quod tunc non possit reddi ratione quod aie deminuta nobis quod significatur habet imagines. p[ro]terea dicitur quod hec vis nālis aie tunc habet eas possit intelligere eas cum voluerit: sed hoc fallitur. quod sp[iritu] q[ui] habet eas vellit intelligere significata eaque: et tamen non sp[iritu] potest relinqueri quod eaque significatur deminutae ab aliq[ue] spiritu q[ui] se cōmiserit spiritu nostro q[ui] adiuvat alicia. ¶ Tertio. c. 5. d. quod deminutae non possunt videre cogitationes quod sunt in strumenta virtute nostra. s. intellectus: quod si videt dissent p[ro]secutus intellectus iob nobilis ei patietias non eum tenuerunt quod non tenuerunt illū quem cernerent certissime se superaturū: tamen penitentia p[ro]stat quod non sunt cognitio[n]es sensu supple sensuas: quod probatur quod frequenter apud nos existit quod eunt annuntiant cogitationes bonum: nec mirum: quod maiores velocitatem quod habet nostra cogitatio. ar[istoteles]: sed quod ratione p[ro]st[er]e imaginationes in cognitione nostra cernere possunt nobis aliqua occulta significata

Libri

significare et ostendere/sicut intellectus:quia potest passiones nostras cogitare/potest eas dirigere reuelare et docere sibi determinare possumus alterius spiritus cōmīstione. ¶ Itē cā.s.ponit qdā expimēta. Unū de quodā demoniaco q scū uit dicere ab itinere.i.z.miliuz qn presbyter cepit ad eum venire et per oia loca itineris ubi eset: et qn appropinquat ret: et qn ingredere funduz et domum et. ¶ Item de quodam frenetico qui certe predixit mortē cuiusdā mulieris. ¶ Itē de quodā infirmo qui per penam nemine vidit qn erat in passione/transacta passione retulit maximas et in illis visionibus recepit doctrinā cure sue. ¶ Arguit ex his angelus cogitesc subitas visiones nō habuit a corpore:qz passiones corporis sunt pallor/timor/sonus/morb' et h̄:nō aut cogitationes et visiones: nec a spū supple qui est vis aie ut pbat.e.qz quis hoc sit verū et hoie sopito aut turbato q dicit, ppter demoniacos freneticos et infirmos aut itercluso itinere vel via per quā intentio venit ad oculos:qz ipsa aia a pprimo motu cessare nō potest agit corporo:alii imagines cum ista actio est actus phantasie supple fingentis non significata quales sunt in dormientibus/in cecis: et habetib⁹ oculos lebos:in quibus imaginatio singit multa:qz impeditur via p quā intētio venit ad oculos.in pposito aut agim⁹ de diuinatione que nō est imaginatio ficta et nō significativa:sed de ostē sua.igif ista diuinatio fit p aliquā spēm cōmīstā Et hanc cōclusionē excludit in fine ca.ibi. vñ vbi dixi et in principio.g. ¶ Itē.c.s.b.ponit experimēta que accidunt in vigilantibus nec turbatis nec alienatis: et hoc euenit aut preter voluntatē et intentionez vt Laphas pphetauit aut fm volūtate vt quidā ignorantes mathematicam singentes se mathematicos dixerunt mirabilia que ab audiētib⁹ attestabantur verissimilia:etiam requisiuti de salute filiū patrī/familias absentis non curantes quid cōtingeret post eorum abscessuz: sed solum qz eum letū redderet/dixerunt qz eodē die veniret et qz iam appropinquat: et ecce dum abiēt venit. ¶ Item qz ioculator qdā fanaticus nō sciebat/iocando dixit qz in quadā silua iuxta occidere homo in nocte a leone et die illucescente irent homines ad vidēdū cadauer: et sic accidit.de quo omnes mirabant̄:qz spm fanaticū non habuit sicut aliqui qui fluerunt ludere aī idola. ¶ Tūc querit Aug⁹ vñ ista et alia veniunt in spm boī in.c.9.a.r̄ det qz multis modis possunt in anima fieri similitudines cōputat ibi. i.z.modos:sed vt dicit ifra.e.tales imaginatio[n]es p̄ arbitrio nō signit aliquā veritate certā:sed illudit et fallit visio corporalis quando credit in rebus fieri qz fit in sensibus nostris:scut navigantibus vñ in terra moueri que stant: et multa bui experimenta ponit ibi:fallit et visio spūalis:qz qnqz arbitrant similitudines corporū esse corpora:anima aut nō fallitur in visione intellectuali:qz aut intellegit veruz aut nō intelligit.Ar⁹ igitur qz isti dixerunt vñ opz reducere ad visionē intellectualē nō inaturalē intellectuālē:quia qui vidēt futura per imagines quas exponere sciunt sicut Joā.in apocalypsi: etiā Elaias.hoc nō est per naturā habent mentē a deo adiutam.igif opz reducere in intellectualē super naturālē a deo inspirataz:sed qua rōne ista veritas sancta reduciſt in spm scū cōmīstū/eade ratione in istis casibus positis opz reducere ppheticā verā bonā cayphe in spm ppheticū sibi cōmīstuz bonū et pportionatum.veritatē quā sicut mathematici ioculatorē dixerūt in spm aliquē cōmīstū bonū vel maluz. ¶ De gradibus qui sunt in visione spūali et intellectuali vide.ca.i.s. ¶ Tertio ostendit modū quomodo cōmīscent spūi nostro superiorius ca.8.f.tetigit modū dicēs quo hec visa in spūi hominis ve[n]iant difficultissimū est:tangit modū qz sicut angeli vident cogitationes nostras ita ea que in spiritu suo de futuris cogitatione sua preformauerunt et cogitationes suas et rerū si-

Questio

militudines quas cogitatione preformauerant possunt nobis ostendere etiam et significations eorundem:sicut nos possumus que pre alijs scimus eis ostendere vel occultare: et vt videſ idem possit dici de malis angelis:in p̄ enim instanti sue creationis:sicut et boni receperūt et sciam nālem visionis eoz qz p̄ deū fienda erant qz saltē vñ vez de his qz veniunt in cognitionē nostrā sensitivā fm Aug.ca.s.d.hoc igit̄ vulnerati:vt in nālibus tñ multū de illa scia remanist et ita per iam dicta se p̄nt cōmīscere hoībus pdicendo illis multa futura. ¶ Utrū hoc viderant in vbo:sed ad penam vt sic differat ab hoīb⁹ vel per spēs aut habitus ab eterno eis collata nō curo.p.nū. ¶ Nec dicta sūt de diuinatiōib⁹ dimisi multa verba.vñ aut̄ ostingant fm Phos. ¶ R̄n̄ qz fm Phos diuinatio vel prenōsticatio sit z vno mō pacciōdens.¶ g.aliqui somniā somniat de pomo et sūl somniat de loco aliquo et cōponit imaginē qz pomu⁹ est in B loco. Si igit̄ accidat pomu⁹ in hoc loco essē et hoc dicat:tūc p accīs verū diuinat. Alio mō misto: et per se et p accīs vtputa qn̄ est alia cā vnde fiat talis diuinatio et alia accidat.¶ g.quādo turbat cerebrū vel impedī iter quo dirigis motus sentiendi:cā est qz mens agat tales imaginationes rerū representās. ¶ S3 qn̄ agit tales imaginationes p̄t accidē qz res cuius imago angit hanc essē in p̄senti qn̄ imaginat.¶ g.de demoniaco et de p̄sbytero qui erat in itinere qn̄ erat in itinere vel qz res cui⁹ singif̄ imago babeat aliquā dispōnē in causis suis vt habeat eē i determinata hora i futuro.¶ g.qn̄ infirmus freneticus imaginab⁹ mortem mulieris potuit accidere qz habuit naturam dispositā moriendi in p̄ximo. ¶ Uel qz res cuius figuraē imago manet in memoria imaginatis.¶ g.de infirmo qui post passionē infirmitatis scū uit dicere res quas viderat in somnis et istis tribus modis diuinat verū misse. ¶ Tertio mō per se vt puta qn̄ cause per se facientes ad effectuz aliquē cōcurrunt.¶ g.Aliquis imaginatur mortem suaz vel quēcūqz alium effectum:posito igit̄ qz actio celi et nature et soris imaginatio de B esse cū cōcurrent:ita qz talis effectus sequereſ tunc:sed talis diuinaret taleſ effectū quo mō diuinaret vñ p se. ¶ Māxime si intelligentia mouens orbem illa cuius orbis mot⁹ facit per se ad illū effectū monstraret intellectui imaginatis talem effectuz pro tunc vnturū: sed hoc dicent p̄bi nāz posse facere.si aliq[ue] alie tres cāe p se supra dicte cōcurrerent sicut dixit Lōmetator qz nālē itellē possibilis copulab⁹ nobiscū qn̄ pphantasmamur.

Questio. II.

Verū in sacro altaris post pseccrationē sit verū dicere hoc qdā vidēm⁹ est corpus Christi.Qz sic:hoc pseccratū est corpus Christi/hoc qdā vidēm⁹ est hoc cōseccratū.igit̄ hoc qdā vidēmus est corpus Christi. ¶ Cōtra tñ accidentia vñ que nō sūt corp⁹ Christi. ¶ P̄tio vidēdū est qz in sacro p̄tinet verū corp⁹ Christi. ¶ Z⁹ qz illa accītia sub qb⁹ cōtineat nō sunt accītia nec panis et vini pcedētū nec corporis Christi. ¶ Z⁹ qz his nō obstatib⁹ qz verū est dicere qz verū corpus Christi et nō solū sacré sensualē et in veritate manib⁹ sacerdotum tractat et dētib⁹ attērit. ¶ 4⁹ ex B ad qnē an simpliciter sit pcedēdū qz verū corp⁹ Christi in manib⁹ sacerdotū vñ sic i manib⁹ tractat et tāgit et attērit. ¶ Quantū ad p̄m dī de p̄se.d.z.panis est in altari:qz panī accessit cōsecratio de pane sit caro Christi: et subdit qz sermo Christi hoc cōficit lacrima: et iō sacerdos nō suis sermonib⁹z sermonib⁹ Christi vñ. et pbat decretū possibilatē sic:sermo Christi est qz facta sunt oia:iussit.n.deus et facta sunt celū et terra mare et oia qz in eis sunt: sed minus est creature iā factā puta pāne et alia creaturā mutare puta in corp⁹ lūū qz qz nō est:de nō eē facere esse.igif sit tāta vis est in fmone dīi Iesu vt iceret eē qz nō erat: itāto magis operosius est vt qz iam erat

panis ante consecrationem iam corpus Christi est post consecrationem. Item in causa reuera ante medium idem probat sic maior est vis benedictionis et gratiae quam nature; quia benedictione seu gratia natura mutatur. virginem enim tenebat Moyses et proiecit eam et facta est serpens rursum appre- bendit caudam serpentis et in virge nam reuertitur et deducit per mirabilia facta per Moysen et Melchisedec et de conceptu Christi qui fuit preter nature ordinem et mater remansit virgo in partu sicut ante; sed maior est beatitudine et gratia Christi quam prophetie beatitudinationis virtus. si igitur tamen valuit humana beatitudine ut manu quereretur, valebit et diuina consecratio ubi et ipsa verba salvatoris operantur. Quatuor ad tertium hinc de pse. d. z. c. species et de sum. tri. et fi. casu miter credimus. q. vna xpo. et de cele. mis. ca. Marthe. q. qui fuisti. z. Quantum ad tertium habet de psec. d. z. cap. Berengarius qui posuit heresim duo continentem, pmo quod panis et vini que in altari ponuntur post consecrationem sunt solummodo sacramentum; et non verum corpus et sanguis. z. sicut quod corpus Christi non potest sensualiter nisi in solo sacramento. in speciebus manibus sacerdotum tractari vel frangiri aut fidelium dentibus atteri; quecumque Papa Nicolaus cum tota synodo fecit abiurare coram centum et 14. episcopis virorum heresim et consuetudinem contra pma heresim per bec verba. Ego Berengarius tecum fateor panes et vini que in altari ponuntur post consecrationem non solum sacramentum; sed etiam verum corpus et sanguinem domini nostri Iesu Christi esse. Contra tertium heresim per bec verba consentio de corpore Christi. et verum corpus et sanguinem sensualiter non solum sacramentum; sed in veritate manibus sacerdotum tractari frangiri et fideliis dentibus atteri tecum resudes dicit quod gustatibus. nec est mirum; sed consilium generale copulit eum ad consitendum. scd quod corpus Christi in veritate tractatur frangitur teritur; quod ista scda confirmatione sequitur necessario de pma esse. n. quod post consecrationem est ibi vero corpus; legem quod vero corpore ibi tractatur tecum. d. g. capitulo dominus dicit memetabo caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus infert qui manducat me vivit propter me; et per istum modum allegat de pse. d. z. vtrum sub figura tecum in genere tecum Christus panis est. Segundum quod ad quartum. vbi est totum et pars sic videlicet quod totum corpus vivideat secundum totam speciem panis et pars videatur secundum partem speciei. pmo est aduentum quod de triplici visibili potest distinguere. de speciebus visibilibus de corpore Christi visibili in propria forma multis apparent quod in sacro sole species videntur et nullo modo volunt concedere quod corpus Christi in sacro videtur. Contrarium huius tamen magis verum apparet. Ubi et de corpore Christi visibili sub speciebus sacramentum; sic tamquam totum continetur et videatur secundum totam speciem. de pmo modo non est dubium quin species ille videntur ut habeat de pse. d. z. c. qui manducant pmo in fine et capitulo oia in principio et causa nos autem de scd modo clarum est quod videtur ut de pse. d. z. c. pma quod beresia. q. Christus dixit. nisi manducaveritis carnes tecum dixerunt quoniam durus est hic sermo et separauerunt se ab eo carnes quippe sic intellexerunt sicut in cadavere venditur aut in macello dilaniatur; sed isto modo nec videtur nec manducatur p. ibi tecum. non hoc corpus tecum. hoc est quod dicimus; et de cele. mis. capitulo cum marthe. Sed de alio modo est solum diffi cultas. videlicet an non solum sit concedendum quod species sacramentales videntur; sed si sit concedendum quod sub speciebus videtur corpus Christi. et sic vero si dicere virumque et quod hoc quod videtur sunt species et hoc quod videtur est corpus Christi et videtur quod ecclesia haec determinauit tenendum per causam. Ego Berengarius sicut enim virumque concedit quod species franguntur et corpus frangitur; et non solum sacramentum. id est immo corpus Christi vere frangitur sed sub sacramento tamen. Exponit magister Sniag. illud. Ego Berengarius 4. libro distin. ii. cap. 13. quod corpus Christi incorruptibile est tecum. sicut in pposito et quod videntur et corpus

sub speciebus. Et hoc concedit de pse. d. z. c. qui manducant et bibunt Christum illud bibere est vivere quod in sacramento visibili sumitur in ipsa veritate spiritualiter manducatur et bibitur nota quod non solum species visibili sumuntur sed Christus et non solum spiritualiter intelligitur sed visibili sumitur. non obstante quod corpus Christi sit in altari sub speciebus panis separatis ut habeat de pse. d. z. c. species tamquam ut habitum est determinatum est per ecclias quod verum corpus Christi et sanguis sensualiter et non solum sacramentum manibus sacerdotum tractari frangitur de ceteris atteri que pertinet ad sensum tactus et verissime manducatur ut in c. qui manducant et in aliis multis. c. et gustat ut in c. reuera eadez ratione corpus Christi videtur a visu ibi sub speciebus separatis. Secundo hoc pbatur ratione decretri quod est verum dicere quod verum corpus Christi sensualiter tractat frangitur tecum est; quod sub sacramento est verum corpus Christi; ut p. supra Ego Berengarius tunc arguo per hoc est dicens hoc fracto. s. forma panis sub speciebus separatis hoc frangitur. s. corpus Christi; quod sub speciebus est corpus Christi; yesum; sed eadem fide est concedendum quod corpus Christi eleuatur in manibus sacerdotum et presentatur ibi sub speciebus quod hoc quod presentatur est corpus Christi. Verum sicut quod sub speciebus separatis manibus sacerdotum tractatur tecum. igitur eadem fide concedendum quod bec visio. s. speciebus qualitatem; tuncque separatis. hoc videtur. s. corpus Christi. Secundo hoc declaratur; quod quod decretum dicit quod sub speciebus panis et vini que manent post consecrationem frangitur et gustatur verum corpus Christi tecum. hoc salutatur propter comunicacionem idiomatum; ut hic filius dei est mortuus mortua humanitate ut pcedit symbolum Apostolicum et Athanasium quod filius dei passus est et mortuus hoc verum est propter communicationem idiomatum; sed quando corpus Christi levatur ad oculos nostros sub speciebus specialis ibi est communicatio idiomatus; sicut cum tractatur manibus; eque enim concedendum est quod verum est hoc dicere; Hoc est corpus meum sicut cum manibus tractatur tecum. igitur eadem fide est concedendum quod sub speciebus separatis que manent post consecrationem videtur corpus Christi qua conceditur quod tractatur tecum. Probatio maioris; quod enim dicitur quod corpus Christi frangitur sub speciebus; non potest haec intelligi quod ad pres substatie; quia sic corpus manet integrum et impassibile et continetur integrum sub qualibet particula ut de pse. d. z. c. in uitiat tecum. pma tecum qui manducat. z. tecum si quia id est decidit magister Sniag. 4. lib. di. 11. c. pmo et scd. igitur erit verum ratione continentie species. i. quod continetur sub illis speciebus; ut habet de pse. d. z. c. species de sum. tri. et fi. casu miter; quo pmissio formatur argumentum cum hoc sit dicere hoc quod passus est; est filius dei; est salsa. si intelligatur quod hoc quod passus est; est filius dei in forma divinitatis salsa est; quod divinitas non est illud quod est passum; si intelligatur ratione suppositi vera est quod ratione suppositi comunicat sibi hoc sua idiomata ita quod verum sit dicere filius dei patitur et homo patitur. igitur eodem modo; cuz tamen hoc quod videtur est corpus Christi si intelligatur vel hoc quod videtur est corpus Christi in forma et figura quam habet in celo falsa est. si vero intelligatur quod hoc quod videtur est corpus Christi ratione continentie; est quod sicut ratione continentie comunicat sibi sua idiomata species et corpus dicendo; quod species frangitur tecum et corpus Christi frangitur teritur tecum. eodem modo in proposito verificando que cadit hic dicendo hoc quod videtur sunt species; et hoc quod videtur est

Libri

corpus erit rōne cōtinente: et sic pari rōne ambo sunt pce, cēde: ad hoc facit illud qd cantatur in prefatione: vt dum deum vīsibiliter cognoscimus rōne. Item 4° hoc videt pbari a maiori: conceditur enim frangi sub speciebus rōne, que pertinent ad passibilitate: videre aut̄ non līmitatur ad corpus passibile: sed est commune ad corpus passibile, cor p̄n. n. celeste videt, et corpus Christi gloriosum videbat s. Thoma post resurrectionē: qr̄ vidisti me rōne, et ab aliis plurius: sed magis est appens pcedere Ch̄m sensualr sentiri p̄sensuonē q̄ stat: cū corpe impassibili q̄ que sibi vī repugnare. igit rōne. Propriez igit p̄missa sine p̄iudicio videt q̄ verū est utrū pcedēdū q̄ hoc qd vī sunt spēs: et q̄ hoc qd vī est corp̄ Ch̄m. Iz nō videat in ppria for: op̄z. n. pp illo decretū ego Berregā. oīno pcedere q̄ corpus Ch̄m frangit verc sub spēb: iz nō in ppria for: quā h̄z in celo et q̄ traciat plurib: caplis reuera et q̄ viuus māducāt. p. c. p̄g qdā int̄m q̄ qui dicit h̄m̄ est excōicatus: vt p̄z de hereticis ad abolendā vbi sic dī. Uniuersos qui de sacramēto corporis et sanquiniis dñi nostri Jesu ch̄m vel reliquis ecclasticis sacrīs alr sentire vel docere nō metuūt q̄ sacro sancta romana ecclesia p̄dicat et obseruat vinculo p̄petui anathematis innodamus: sed vt dictū est et cui libz appere p̄t q̄ s̄ilis euidētia est vel maior cōcedēdū q̄ vīsiblē frangi et q̄ spēs corporales vident. di. 9. 8. z. c. qui māducāt: igit ex p̄esse hoc op̄z sentire et docere ppter excōicationē vitādā. Quinto, h̄ pbat per ea que pcedunt ph̄i: tota enī rōne q̄ spēs pcedunt videt: et nō corpus: q̄ spēs sunt separate a corp̄e: sed ph̄s. z. de aia: pcedit q̄ qdā corpora vident per colorē separati et extraneū vt diaphana sic aer et aqua et corpus ppteruū. f. celū per Lom̄. igit rōne. Nec valet dici: q̄ corpus celeste et diaphana vident mediante luce: ita q̄ lux sit obm̄ vīsiblē: qr̄ ex intētione ph̄i pbat ibi: q̄ color est obm̄ et q̄ sub rōne corporis vident tanq̄ sub rōne obiectua: et lux est dispositio sub qua videt color: vt p̄z. z. de aia: in illo caplo: cuius quidem igit est vīsiblē: et dicit hoc est vīsiblē: et subdit vīsiblē est color: et infra nec est vīsiblē sine lumine vt pertractau diffuse. z. q. sup̄ p̄mis̄ s̄niāz. Sed ppter decreta multa que sup̄ allegauit que dicunt q̄ corpus Ch̄m nō vī in altari: est dōm̄ vī ibi apparet q̄ loquunt q̄ nō vī in ppria forma carnis: cōcedit tñ decretuz q̄ corpus Ch̄m vī in altari vbi spūalr manducat: et loquit ipsuz decretum de ipso corp̄e Ch̄m nō de spēb: vt dī. 9. di. z. qui manducat. vbi vīsiblē pcedit q̄ Ch̄m videt: vt p̄z in p̄n^o capli: et q̄ spēs panis corporalr vident vt in fine. R̄ fidēdū pp̄ decreta: et magistrum sententiaz glossantez in decretis sup̄ illud Ego Berengarius q̄ corpus Ch̄m frangi atteri rōne. pot intelligi dupl̄r. Uno mō q̄ frangi actu dicat diuisionē et partitionē partiū in corp̄e Ch̄m: et sic negant corpus Ch̄m frangi in sua ppria substātia s̄mo corp̄ Ch̄m manet integrum sub qualibet p̄ticula. Alio mō q̄ vere frangi rōne. sub spēb: sed ratione cōtinente. qr̄. s. totum integrū corpus continet sub qualibet parte facta et substantifice vnuz et idē per oīa est dicendū q̄ totū corpus Ch̄m sub spēbus videt rōne vere: et inētione: sed nō videt sub spēb: vt p̄es corporis videantur sed partitionē speciez. Pro ista distinctione habeb̄ satis supra articulo. 4. argumēto. 3°. Questio. III.

Verum beatitudo p̄sistat in actione et pafſione. In ista qōne h̄ ordine, pce, def: qr̄ p̄mo ponendi sunt passus ph̄ie p̄ quos videt q̄ sit pati. Et 2° passus sunt ponēti per quos cogebat ph̄s q̄ sit agere. Et 3° cordabō partes p̄ Simpliciū. Et 4° p̄ns ondā q̄ est ali⁹ modus passionis vt est recipere: et hoc soluunt̄ multa. Quinto/

Questio

ostendā ad quid hoc vī ad fidē. Sexto ad qd ad habi-
tudinē. Sequit̄ de p̄mo articulo. vbi intelligēdū est q̄
ph̄s tractat istam. q. 2° de aia. p̄mo tractat Utru sentire sit
pati in ca. q̄ aut̄ nō sint sensus preter qnq̄ circa medium.
et ex hoc ex simili cā vult cōcludēdū esse intellectum arguit
sic p̄ passibilitate: qr̄ actio et passio sūt vīus mot⁹ et duo pre-
dicamenta: op̄z q̄ idē mot⁹ sit actio vt est ab agente et passio
vt recipiēdo in patiente: sed sili rōne: qr̄ actio et passio sunt
vīus motus: sed dī actio vt est ab agente et passio vt in pa-
tiente. Eadē rōne est dōm̄ q̄ sensus et sensibilis: puta so-
ni et auditus erit idē actus q̄ diceat actio vt ab agente et pas-
sio vt in paciente. Sed sensationi actioni non corrideret
alia passio que sit effectus illa/tanq̄ actionis sensitiois nisi
auditio que est in auditu. ergo auditio est passio. Et a si-
mili est arguendū de vīsibili mouente vīsum: et intelligibili
mouēte intellectū. Vīsibili. n. mouēti vīsum nō vides
mus correspondere aliquid qd̄ sit effectus illatioqz actionis
vel motionis vīsibilis: nisi vīsilo que causat in vīsum: et sic de
intellectu. igit rōne. Sed innuit tale arg^m/posito q̄ actio
et passio nō es̄ent idē motus: tñ actio in actu arguit passio,
nez simul in actu: sunt enī relativa vt arguit Lōmentator: iz
nō sunt sili in agente. Qr̄ act⁹ actiū est in patiente: iz ip̄z pa-
tiens re^msoni sonat̄ et passiois corrīdetis est po^mauditiva.
arguo/ sili in po^mauditiva patiente a corp̄e sonante. sunt sili
soni sonat̄ actio: et potētia auditiva auditio passio. Eodē
mō est arguendū de intellectu et intelligibili: et sic exponit
Lōmentator ibidē cōmēto. i. 40. dices sonare igit est actio
soni: et audire est passio sensus audientis: et videre passio vi-
dentis: iz in figura noīs sint actiones. Iter 3° de aia. ca^o
illo. de pte aut̄ aie monet dubitationē quo intell̄s pati pos-
sit a qd̄ditate māli intelligibili cū intellect⁹ imistus sit ma-
terie. Et agens et patiens cōicare debet in mā. Et re-
spondet q̄ cū aliquid sit magnitudini et magnitudis esse q̄ p̄
tale abstractionē a mā p̄t quidditas agere in intellectum
imālē et intell̄s pati. et innuit ph̄s ad hoc soluēdū tale arg^m
in forma. Unūq̄dū agit fīt q̄ est in actu et recipit et pa-
titur fīt q̄ est in potētia. Sed p actum intell̄s agētis qd̄
ditas magnitudinis est actu intelligibilis, et vt sic separata
a p̄ditionibus māe et ipsāmet potētia intellectua immista
et innāliter est in potētia receptiva: sicut tabula rasa in qua
nihil pictum est actu vel scriptuz: ergo stante intellectu im-
misto sicut posuit Anaxagoras et intellectus sit passiuus
adhuc saluatur q̄ intellectus intelligit. Iter 3 in alio ca.
qm̄ aut̄ sint in oī mā: habet ph̄s difficultatē de vīo qd̄ hic
supponebat. videlz qua bi magnitudo possit abstrahi et
materia: et sic agere et facere intellectū pati: et pbat q̄ bñ sic
per tale arg^m sic op̄z esse in aia sicut et sunt oīa naturalia sed
in oī nā. vbi aliquid est in potētia: et dī fieri in actu op̄z q̄
sit aliquid agens q̄ ipsuz faciat in actu: et aliqua potētia passi-
ua in qua ipsuz fiat in actu. Ergo eodem mō op̄z esse in
aia q̄ cū phantasma est intelligibile in potētia sit in actu dī
intelligi dī babere intellectū agentē qui ipsum faciat actu
intellectū et intellectū possiblē in quo fiat in tali esse intel-
lecto: sī fieri in esse intellecto est pati. ergo intelligi seu esse
intellectū est pati. Iter Aristoteles 2° physicoz. pbans
q̄ est agens a casu distinguit triplex agens. vnum qd̄ agit
semper: aliud vt in pluribus. 3° vt in paucioribus: et illud
agit a casu: querit Lōmentator quare non numerauit agēs
equalē: responderet q̄ ab agente equalē nulla puenit actio.
et dicit q̄ hoc est verū sīue sit aia sīue nō et hoc pbat sīc: qr̄
q̄ aliquid sit frusta in nā hoc eque incōueniens est in aia
sicut in alijs: sed si contingentie equaliter sīue in anima sī-
ue in alijs possint pcedere aliiquid esset frustra. ergo in potē-
tis anime que sunt ad vtrūlibet vt intelligent vel non in-
telligent: op̄z illud intelligere causari ab obiecto: qr̄ aliud

agens ibi non inueniet nisi obiectus determinatus probat minorē sic: qz a cōtingenti equalē: cuius finis est indifferēs ad duo cōtraria proueniret actio & potētia passiva est cōtingēs equalē sicut & actua sequit̄ qz equalē simul pducet vnuq̄dqz cōtrarioz: & hoc est frustra: qz pducere effectū qz nō pōt cōsistere est frustra: sed h̄a equalē & simul pducta nō possunt cōsistere in nā. ergo r̄c. Item ad hoc est antiquū argumentū qz idē esset in actu & potentia: & est arḡm̄ phī. 9. meta. in p̄mo ca. vbi pbat qz nihil ipsuz patitur a se ipso: sic vnuq̄dqz sibi ipsi vnu est: & non aliud. Lōmentator cōmento z°. sed vt patif fm qz ipsuz est vnu tñ est illuc aliud qz si sit aliud esset in potētia fm qz esset in actu. ergo potētie non possunt pati a se recipiendo operationes suas in se ipsis a seip̄sis causatas. Alr̄ potest formari argumentuz z° aperū Aristotelis dum dicit. & impotentia & impossibile. idest nō potentia nō sunt eiusdem essentie vt intellectum posse recipere suam oppositionē est potētia esse actiuū sue oppōnis nō est potētia sed est actus: qz vnuq̄dqz agit fz qz in actu nāe. pbaē infra ca. qn̄ aut ipsum p̄us. ergo nō pōt agere sua operationē & accipere. Secuē de z° articulo evidenter pbaē qz intellectus causat in se actu intelligēdi. Primo sic: tradictoria possunt simul esse in anima. possum intelligere vnicō actu complexo banc p̄pōne falsam. homo nō est homo. Sed nullū efficiens aliud ab aia b̄ pōt facere. ergo aia est causa efficiens huius intellectionis complexe. Probatio mi. qz deus nō facit istā cōplonē: qz deus nō facit falsum mentiri: tūn̄ quia hec loquuntur de cā creata & propria effectua huius cōplexionis vt que: tūqz alia res hoc potest quia vna res potest habere tradictoria simul: quia effectus cause realis est esse. Sed contradictoria nō p̄nt simul esse. Propter istam rationem expresse cōcedit ph̄s qz intellectus efficit verū & falsum in mente. Unde 6° metaphy. determinat qn̄ez an passiones anime sint de cōsideratione metaphysici: & tenet qz nō: qz metaphysicus est artifex realis. s̄ ens veridicās nō est ens reale sed est creatū ab anima & nullam aliaz fz causaz. qz aiam: qz pbat: quia tradictoria possunt esse simul in aia sed nō possunt esse simul in re. ergo aia est causa entis falsi dicantis & eadem rōne verificantis. Item non solū est vera actio actus ille quo aliud pductit preter oppōne: sed quo. Verbi gratia non solum est vera actio edificatio & fisculatio v̄tobiqz. n. est dare cām effectua istorū actionum lz differente: puta qz in p̄mo casu agens dicit agere actione transeunte & in scđo casu agens dī agere actione manēte. lz in boie est reperire actu qz per aliud pductit p̄ter operatio nem vt generare: & huius est inuenire actuū imanente quo nihil est pductuz preter operationē vt speculatio in speculante & visio in vidente. Ergo in homine nō solum est vere p̄ncipium actiuū qz agit actionē transeunte: sed in homine illud est vnde p̄ncipiū actiuuz dī immanet ipsa sua operatio sicut ambulans est cā effectua sue ambulationis. Propter banc rationē cogebatur ph̄s. 9. metaphysice distinguere actionē in actionē qua aliquid aliud est operatuz preter operationē & in actionē in qua nihil est operatū. Et loquī ibi de operatione p̄prie dicta: quia probat ibi qz actus est nobilior po: qz vnuq̄dqz agit fm qz est actu. Item idem nō pōt simul esse & nō esse: sed potentia cognitiva potest recipere motionē ab obiecto: & non percipere vel nō apprehendere seu non iudicare de obiecto: vt ex peritmur frequēter. ergo cognoscibile cōprehendendo seu percipiendo r̄c. non est percipere & pati tñ sed est actio aliqua. Propter illud arḡm̄ cogebat Lōmentator 3° de aia cōmento z° ad qn̄em qua querit v̄t̄ formare per intellectum sit de virtutibus actiuis vel passiuis respondere distinguendo cōprehensionē a receptione & dicere sic: nihil fz in

III.

selectus de intentione passionis niss qz recipit spēm quaz comprebendit. ibidem dicit Lōmentator in z° de aia cōmento. 135. qz sensus auditus est variē fm qz recipit sanationē sed est agēs fz iudicū. & ibid. 138. idē dicit de intellectu z° de aia: de quibus ad hoc diffuse lib. 11. dis. 2. 4. Iterū cū voluntas mouetur a fine adhuc est in potestate sua libertate vt mouetur ab aliquo eoz que sunt ad finem. verbi grā. cum voluntas mouetur a fine adhuc est in libertate sua vt exerceat actuū cōsentendi vel imperandi & effectū eoz que sunt ad finem. Nullus enī dicit qz quecūqz placet fieri qz nolit neqz cōsentiat his que sunt ad finez. vnde ex libertate sua pōt statuere nouiter exercere actuū cōsentiedi eoz que sunt ad finem vt ipſa & imperare requirē qz ex sua libertate moueat se. ppter istam rōnē tenet Thomas z° z° q. 9. articulo 3°. qz voluntas mouetur a fine. Sed per hoc qz velit finem seip̄sam volēdo ea que sunt ad finē sicut intellectus per hoc qz cognoscit p̄ncipia reducit seip̄uz de potentia in actu p̄ceptum ad cognitionez p̄clusionū: & arḡ qz non: qz idem esset in potentia & in actu. R̄sūdet in solutiōne p̄mi argumēti qz idē nō fz idē est in potentia & in actu quia vt mouēta fine est in potētia sed in quem vult finem est in actu & sic reducit se de potentia in actu respectu eoꝝ que sunt ad finem. Ad idem z° z° q. 12. arti. 3°. Item intellectus angelī intelligit suū p̄prium intellectum: sed in hoc casu intellectus angelī se habet in rōne obiecti agentis actuū intelligēdi & in rōne subiecti recipientis illū. qz idē respectu actionis imanentis est actiuū & passiuū. ppter istā rationē finalē fuit cōclusuz. Hod. qz intelligere est agere: nec finaliter sciuit ad arḡm̄ respōdere dicēdo qz modicū scim̄ de angelis: vt p̄z. q. 6. vi. Item potētiae vitales per nām quaten⁹ sunt vitales nate sunt p̄mo exitari a suis obiectis vt nutritiua ab alimēto: & post ea nitunt̄ se agētes ad sui nutri tionē & causationē & huius. Sz sentire & intelligere & velle sunt vere operationes viventis. ergo non solum patiuntur ab obiectis: sed post tales passiones efficiunt actiones itel ligendi r̄c. Et ppter banc rationē Henri. qui tenuerat per totā s̄niaz & qd̄l̄ qz intelligere simplē esset pati. 11. q. 5. corredit se & dicit qz tam intelligere simplex & complexuz sunt actiones intellectus: lz precedat in intellectu motio passio seu exitatio passio qua fit ab obiecto p̄uocatio/p̄uta vt efficiat actuū intelligendi & hec est declaratio Simplicius cō cordando trārietates phī & de hoc sequit̄ tertius articulus vbi Simplicius imaginatur: qz tñ intellectio sit actio permanens & non trāstens: addit qz quodāmodo pōt dici actio absolute quo supposito ponit actionē absolute duplicēz. Uno qdē mō dī actio absolute: qz nō est iuuenire aliud qz ab ipso moueat. x. g. vt ambulare & currere legere: am bulans enim non mouet aliud sed se: & sic de alijs. Alto modo dī actio absolute: qz agēs agendo nō repatitur cum obiectū mouet potētia cognitiva: ad p̄positū clarum est qz intelligere nō pōt esse actio absolute p̄mo mō: qz intellectus nō pōt per seip̄sum agere sicut ambulans r̄c. Nec pōt esse actio absolute z° modo: qz intelligēdo mouet intellectus ab obiecto & patif: & vltierius deducit qz nō intellectio potest esse solū passio qdā tanta ab obiecto: qz intellectio est perce p̄tio obiecti nō receptio tñ: cōcludit Simplicius qz in intellectu iste due actiones que mō p̄missō vocant̄ absolute: qz absoluuntur ab aliqz modis passionis: vt supra patuit ha bent tñ p̄prias passiones corridentes ambulās. n. a se mouēt & intellectus mouet ab obiecto mouēt: & dicit qz iste actionē sunt cōmiste. x. g. cū intelligim̄ p̄mo obiectū mouet intellectus & obiectū nō repatit: sed intellectus est qz patif & mouet & exitat absoluto. Z° cum intellectus sic exitat ab obiecto intellectus nō iam s̄tit in ipſa passione lz ex seip̄so agit aliā actionē in seip̄so qz est p̄ceptio & cognitioni obti: sc̄ ambulās cū excitat

Libri

ab appetibili mouet se et ambulat ad illud: et si iste actiones comiscentur: ita quod illa actio qua scilicet exiccatur potentia ab obiecto est passio et actio vitalis que est perceptio est actio intellectus percipiens. **C**hec est intentio Simplicius ut appareat circa medium capituli. ubi cu[m] dixerat quod intelligere est agere secundum figuram nostram mouet dubitum in triu[m] sic dicens. **C**Attentione dignum est ne intelligere sit pati soluz et versus finem capituli. **L**alutus autem vere respondebat quod intelligere est actio commissa ex actione et passione: quod declarat quia cum anima excitata fuerit absoluta non iam sicut in passione ista: sed expectat a se absoluta actionem que est perceptio obiecti: et vel cognitio. **C**onit exempla. p[ro]m[er]t est quod aliquis est parviperitus vel honoratus passiu[m] statim actione interedit virtutem vel honorem: ut per in corporalibus vindictis vel amplexibus: et modo ut dicit est in passione bus anime: cum enim fuerit provocata irascibilis a parviperitate vel iniuria statim anima agit in se desiderium seu furorem vindicandi se et simili: et domum de honoratione et omni cognitione ait dicit. **C**ecum exemplum est de discipulo addiscente: voce enim magistri docentis excitata eius auditus: sed auditus sic excitat per excitat a seipso aliam actionem. perceptionem cuiusque audiuit et concludit: et ita principium istius actionis est in discipulo non in magistro. **C**ertum est enim in fine capitulo: ubi dicitur quod in passio naturalis appetita quodque patitur: et deducatur ab appetibili: tamquam appetitus ut electionalis est: habet in se principium sue actionis. **C**on hoc per responsio ad argumenta primi articuli: quod accipiendo actu intelligendi pro actione commissa includetur ex citatione obiecti passiu[m] recepiam in potentia et actiones vitalis consequentes: que est intelligere et percipere: sic verus est quod intelligere est pati: quamvis ad primam actionem securus est quamvis ad secundam. per hoc per in oia argumenta: cum enim probat quod potentia pati aphantasmatique et intellectus ponere: in quo est omnia fieri: et ab alio determinari propter suam contingentiem et. verum coquidit quantum ad excitationem et passiones previas vitali intellectu. **C**efficit tamen intellectus suam vitalem per actiones que est intelligere que simul commiscerunt cum ea et cocomitare eam. **C**ui velit videre opiniones Henrici Hodofredi vel Scoti et deinceps aliorum: et quo modo solunq[ue] per istos modos dicendi videat in 2o lib. dist. 1z. et 9. et 28. de hoc lib. 3o dis. 1z. artic. 1. et alio quoli. q. de charitate artic. 3o. p. 2. **C**uius quedam auctoritates dicunt quod hec est vera receptio soni est auditio et commis. 18. 3. de aia. dicitur quod intelligere nihil aliud est nisi recipere intentiones et. **C**Dico quod dicunt idem: quia se cocomitantur. **N**. g. a. mediae dicitur generans formaz in materia recta et est hoc sphaera enea quod non potest intelligi quod actio sit nisi concomitanter: et simile dicit Augustinus. 11. de tri. ca. 11. quod imago est visus: quia verbus est cocomitanter solum ut infra probabitur et fundatur iste modus loquendi super illo dicto quod patitur distat: quasi nihil distare videatur. **C**sequitur de 4o articulo. ubi adhuc remanet difficultas virum accipiendo alteras partes istius actionis commisit: puta ipsas intellectus que est operatio vitalis sit actio sola aliquo modo passio et dixerunt aliqui quod opinio Simplicius fuit quod est actio pura et absoluta ab omni passione: sed hoc falsum est: quia actiones absolutas vocat unum quod non mouet aliud ut ambulare et aliam secundum quam agens non repatur ut cum obiectus mouet potentiam: sed istis actionibus correspondet aliqua passio. **C**L[et] enim ambulans moueat se: tamen verum est dicere quod passiu[m] mouet a se: et in obiectu non patiatur a potentia: tamen vero est dicere quod motio eius passiu[m] recipitur in potentia: et hoc est propositum quod in intellectu efficiat suam intellectu[m] tamen pati intellectus in recipiendo eam. **C**De hoc satis est: ergo opinio Simplicius quod intelligere quodammodo est pati accipiendo intelligere pro ope

Questio

ratione vitalis: et hec clare est opinio Comentatoris est enim imaginatio eius quod intelligere est actio intellectus et eliciti: ut effectiva: et est passio eius receptive sicut mouens est actio ut ab agente: et passio ut productus et receptus in paciente. per prius: p[ro]p[ter] supra p[ro]p[ter] arti. ubi vult quod apprehendere non est recipere: sed iudicare: et quod iudicium est actus entis perfecti sicut recipere actus entis imperfecti. Et 3o de aia commis. 19. vult quod intellectus materialis est passiu[m] et actus passiu[m] ut oia recipiat actum p[ro]pter eius iudicium et comprehensionem: quia comprehensio est de capitulo perfectionis iudicis. **C**Et per hoc possunt solui oia argumenta in 2o argumeto posita et similia. **C**Ut videlicet quod idem erit in actu et in potentia respectu eiusdem: quod hec p[ro]positio est vera de actu et potentia que sunt differentie opposite. **C**Quia verum est quod nulla res est simul in actu et in potentia ut sic falsa est: tamen de actu et potentia que sunt differentie agentis propter actionem immanem: te quod ponit Ph[ilip]p[us]. 9. metaphy. manifestum est enim cum agere causat actionem sibi immanentem quod eas agit et recipit: sed h[oc] idem agat in hoc casu et patitur: non tamquam secundum quod idem quod idem est in actu: sed quod in potentia ut deducit Comentator. 9. meta. c[on]mento. 2o. exponens illud p[ro]p[ter] vi transmutat a se de hac non identitate. 2o quoli. q. 8. 2. 2. lib. dist. 17. et hec responsio determinata per hoc quod illud quod est virtualiter tale natum est agere et creare effectum suum in eo quod est in potentia tale. **N**. g. sol causat calorem in calefactibili: ergo si idem puta sol qui est virtualiter calidus esset in potentia. **C**Calidum causaret in seipso taliter terminationem tanquam actionem sibi immanentem: sed omnis natura intellectualis est virtualiter continens intellectum: et in potentia ut perficiatur per intellectum tanquam per ipsum actionem immanentem: ergo quelibet natura intellectualis est in actu et in potentia respectu intellectus: sed non secundum obiectum: tunc quod natum est agere per seipsum potest exercere suum actu. **N**. g. tale factibile non potest tale fieri nisi per aliquid reducens ipsum de potentia in actu: sed quod non in intellectu presenti suo obiecto ipsum excitante hoc ex se propriam cognitionem discretivam et indicativam per quam ex sensu nata est exercere actu cognoscendi discernendi indicandi: et ipsa etiatis est in potentia in actu: quod hoc concedit omnis opinio quod speculatio recipitur in speculante et visus in videte. ergo et. **C**Sequitur de 5o articulo. ubi ex primo ista sequuntur iste utilitates. **P**rima qualiter forma est: et que causa eius est: etiama probatum est enim in duabus quoniam istius tertius quod verbum est actus intelligendi ut continet obiectum productum in esse simili sibi proprie extra et hoc declaratum est quod actus intelligendi est effectiva ab intellectu. sequitur ergo quod verbis est tale effectiva ab intellectu sicut in formatione verbi vocalis faciens vocem est causa verbi vocalis. **C**Secunda utilitas est quod ex isto modo formandi verbum in nobis probatur efficaciter quod verbum in divinis est substantiale patri dignitati quare quelibet intelligentia producit sese in esse intellectu et in amato. ergo in prima aliquo modo consequentia per hoc: quia producere se in esse intellectu et amato est perfectio in quolibet intelligentia: et nihil producit se in esse intellectu sicut quod eius intelligere nullo modo differat a subiectu eius nam: probatur philosophus multipliciter. 1z. metaphy. commis. 5. 1z. differat in aliis intelligentiis ut probatur commis. 5. quoli. q. de angelis. 1z. lib. de gen. 2o prima producit illam eandem regem quae est sua substantia in esse intellectu et amato quod est propositum. **C**Tertia est quod ex isto modo formandi verbum reperitur in nobis imago trinitatis non solum quo ad distinctionem potentiarum: sed quo ad communem substantiam: quia secundum istam positionem mens se noscendo efficit actu intelligendi. ergo mens producit seipsum in esse intellectu et eadem ratione ipsa mens constituta sub respectu non scientis et voluntatis volentis producit se sub respectu ratione essentiae

L. co. 16

L. co. 27.

esse amati: et sic in hoie eadem res subaliter tripliciter originantur distinguit ad modum qui sit in diuinis. **Q**uarta utilitas est, quod per hoc salutem veritas scripture dicentis quod specialiter homo est ad imaginem dei et non alie creature: quod si intellectus non efficit actuus intelligendi: putum non producit se in esse intellectu: et producitur in esse intellectio producit se in esse amator: et sic arguedatur est de oibus aliis rebus intellectis et non specialiter de homine. **Q**uinta est, quod ex hoc habet quod productio verbi in diuinis est vera generatio et productio in communitate substantialitate naturae per modum amati est spiratio de summa trinitatis causa, sed in factis, decreto, sed sic ponitur in intellectione et voluntate diuina de summa trinitatis causa de patre. **S**exta, quod generas et genitum in diuinis non solum dices et verbum: sed vere sunt pater et filius: quod produci in similitudine naturae actus elicitive: et secundum esse elicitorum est esse patrem et filium. **C**terbo mediante pater dicitur quod egit: filius, quod aliquid pastus est: sed hoc ponitur in proposito: quod per simile in intellectu nostro ponitur quod in diuinis intellectus paternus producit elicitive: et virtusque voluntatis spiritus sancti. **S**equitur sexta artus, ubi ex hoc modo ponendis, quod beatitudino nostra consistit in actione: felicitas enim secundum patrem et sanctos est perfectissima opatio hois: sed operatio actio voluntatis inuenientur est nobilior operatio, ne passione: quod genus actionis est nobilior genere passionis: et ex premisis intellectio actio reperitur in hoie: ergo et ceterum. **D**ices, quod nobilior est intellectio si causaret ab obiecto beatifico: quod si ab intellectu dico, quod non est ad propositum: quod actus in nobis potest dici nobilior duplex. Uno modo ut a nobis est: sed a deo adiutus. Alio modo: ut totaliter a deo est. **A**b gratia actus quo christianus docet fidem est nobilior actu quo probus eandem docet: quod christianus iuvat a deo per dona fidei et charitatis: quod autem in apostolis secundum aliquos quoniamque in mente a deo crebat verbum quod loquebantur secundum illud: nolite cogitare et ceterum. Dabitur enim vobis et ceterum. Hic actus fuit timor actu christianorum: quod tota semper a deo. **S**ed in proposito non loginur de nobili actu totaliter a nobis causato: sed de nobiliori actu: qui quodammodo est a nobis: sed a deo adiutus: indigemus enim lumine glorie intellectum eleuante: de hereticis in capitulo ad nonnumeros: et indigemus charitate eleuante: quod caritas nunquam excidit secundum apostolum. **S**criptura vero non dicit, quod indigemus actu beatifico causato in intellectu. Ergo nihil ad propositum: quod obtinetur quod actus beatificus est nobilior si a deo causatur.

Questio. III.

Verum rectori ecclesie liceat tenere columbaria non habentis terras vel paucas. **P**rimo videndum est, an sit licitum habere columbare. **S**ecundum cuodammodo. **I**n primis dicens, dicitur est secundum legem diuinam, quod non est licitum habere columbaria: nisi quantumlibet possit habere secundum proportionem terrarum suarum: quod est altera equitate naturale est contra legem diuinam in decretis dominii, et cetero, sed quod tu si possis daturi cum iactura mea quod fieret si tu haberetis columbare: et ego non secundum proportionem terrarum mearum est contra legem equitatis que dicitur hoc facias alii quod tibi vis fieri: et non facias alii quod tibi non vis fieri: ut habet ibidem: et dicit Augustinus super illud soli quod multipliciter est lex dei quod super ista lege fundantur omnia deinceps precepta legis. **H**ic in situ exceptio in casum ubi aliqui recipiunt terras vel bona determinata in dominio alii cuius dominio reseruante ius et proprietatem pro se et suis successoribus: ut possit habere columbaria per totum: et quod apparet est quod sibi hoc ius reseruauerit: iste potest habere ubi non omnes secundum proportionem terrarum suarum non habent: quia hic nihil agit in iactura alterius. **S**ecundus casus videtur alii quibus quod habens terras possit columbare levare aliis terram habentibus non levantibus dummodo columbas suas

haberet pro deliciis: ut si quis caperet quod eas capere vellet postea evolaverint si dicatur quod lex est ad extrarium: quod dicitur quod eius dominio censentur unde habent consuetudinem eundi et redeundi: dicendum quod subintelligitur lex diuina secundum dominum modo sunt parati satissimamente danum pastis. **T**ertius causus esse potest: quod aliquando derogatur equitate naturali per legem humanam ubi igitur per legem diuinam omnia debent esse communia: sed propter utilitatem publicam ut res magis sollicitate colerentur lex humana statuit extrarium: ut habeatur iure quod nota de hoc multa dicitur: et glossa super capitulo ius generalis: sic in proposito si principi et maioribus presentente multitudine vilium fuerit aliquando quod ipsa columbaria utilia sunt toti populo et copierint ubi loca apte eis pararent ex alia parte quod quilibet haberet secundum proportionem terrarum suarum esset denastatio nimia agrotum: tunc non possent hinc indifferenter columbaria oves qui vellent: sed quod iuxta iudicium sufficerent in terris: nec vero in eius iniuria: quod participant in utilitate salvationis speciei columbarum: per hoc primum ad secundum: sed cum vilium est quod qui debent columbaria tenere debent terras habere et sufficientes: et in hoc quod ad conservationem non sunt nimia de uastatio agrotum: quod qui non habent terras vel iusto iudicio non sufficientes: et rationabiliter pro lege habent quod principi et maioribus et multitudini videtur et si datum sequatur aliquale secundum primum in mercatione ubi aliqui leduntur: quia vendit vilius et emitur carius: non possunt sine peccato habere nisi secundum priuilegiate personae in hoc per sensum totius populi illius: ubi contigerit columba pasturum: ut puta si rectoribus esset sensum pro ecclesiastica utilitate consentientibus possessoribus agrotum: quod licet ledantur in decima partium agri habent emolumen tum recipiendo decimam columbarum: hoc tamen cum correctione diximus.

Questio. III.

Verum si aliquis monstrauit secretum suum sacerdoti tradendo sibi recte alicui restituendam non contumelie de hoc se habere culpam: nec absolutionem petens non per modum peccati: sed nibilominus tradidit sibi sub sigillo confessionis sic quod nullo modo revelaret eum: postea sacerdos est in calunia et periculo pro re illa nunquid debet revealare traditore. **P**rimo est dicendum qualiter aliquis debet se habere ubi factum aliquod est occultum. **S**econdo, quod est sibi aliquid traditum sub sigillo secreti. **T**ertio, quod est traditum sub sigillo confessionis non per modum culpe. **Q**uarto, quod traditum est per modum culpe. **A**d primum dicas secundum hosties in lectura: libro, scilicet titulus de accusatis, nibus super qualiter et quando peccatum est, ut videlicet in fine quod traditum ipsa crimina in se sunt occultaque inquirendum non est: et hoc dicit textus istius, capitulo qualiter et quando: de officio, scilicet sacerdos: nec valebit testimonium factum super his de quibus infamia non precedit: nec bis contra quem inculparentur: ut infra etiam in cunctis inquisitionibus, ad hoc respondemus: si tamen infamia procedit de criminibus alicuius certe personae: et de certa muliere: tunc occultas circumstantias criminum huius manifestorum testis revelaret: ut si videt vel audiuit factum hinc infamie alii non debet revelare hinc circumstantias occultas: et addit hostiensis hic super qualiter deprehendunt malefactores diffamati: ubi nesciuntur personae: quod si iste diffamatus est de certa muliere debet dicere revelationem occultam: et si iurasset non revelare: quod traditum iuravit: aut intellexit quod hoc non dicitur: etiam si iuratus ut testis: et sic temerarie iuravit: ut primum infra de criminalitate, capitulo et supra de sanctis constitutis secundo: aut intellexit quod hoc revelaret supra de iure ad nostrum, item, et cetero: quem ad concordat. **I**nnocentius super codicem canonum dicit quod debet dicere fornicationem occultam et circumstantias occultas: sed non quod dicit quilibet ratione occultam fornicationem si non dicatur fama de certa muliere quod cum ergo hic dicitur Quodlibet Bacho.

Libri

Citetur quod fama debet precedere non est verum quod sit in questione generalis tamen de capite quod membris aliquius ecclesiæ: et tunc non opus samam precedere: ut dicit hostien. e. ti. ca. qualiter et quod de religiosis agit de disciplina regule non est curandum/nec querendu[m] de fama/nec de aliis que continentur in d. ca. qualiter et quod scđo. h. debet sed sufficit proclamatio in capitulo facta de appellibus. c. re/ prebendit ad nostrum tunc speciali et per totum supra. h. super ab eo pervenerit: dicit quod etiam nunciata fama in depositu/ ne religiosi ab officiis: dicit quod consuetudo locorum religio/ sorum specialis in hoc loco spectacula est: ut ad vnguez ge/ ratur forma in. h. debet: sed tamen secundum quod quedam terminat qui remittit ad sumam in rubrica qualiter sine ordine est pro/ cedendum in criminibus puniendis. h. finaliter in. h. sedet et in rubrica de inquisitionibus: sed nunquam revelari potest oc/ culta peccata non. z. q. i. si peccauit: sive erit proditor ut ibi di/ citur, excipitur casus si unum ex charitate reuelat ei qui po/ test prodesset: ubi glossa ibi querit nunquam dñs prodidit cri/ men Iudee cum dixit quod intingitur tecum. Et Paulus in deoꝝ tribu/ no quod cum volebat occidere: ruit glossa non: illi tamen poterant prodesse: et hoc maxime habet locum quod est pro magna utilitate ecclesie: ut p. 33. q. 3. cap. maximianus. ubi dicitur neque Paulus apostolus vite sue tractatore: sed ecclesie dei conseruit: qui contra illos: qui cum occidere conspirauerant ut tribuno prodere essent: et etiam quod est pro utilitate p. sone. 7. q. 5. hoc videt: ubi loquitur Augu. quod si quis sciue/ rit aliquem velle falsum iurare vel iurasse mititur sive proditor si eum reuelat: respondet ibidem: videt miseri quod se ad hoc soluat peccati et vinculos: si indicet talibus qui magis potest prodesset quod obesse sive eum corrigendo sine deum pro eo pla/ cando. concordat Inno. sup capitulo ois virtusq[ue] sexus ibi p/ bat. h. septimo. Sed nunquam de talibus occultis possit sive/ ri denuntiatio: et sive monitione previa: dicit Thomae ad/ hanc questionem secundum: questione. 33. articulo. 7. quod si peccata ali/ qua sunt occulta que sunt in nocturno proximorum: vel cor/ poralium: vel spiritualium: puta si quis occulte tractet quod ciuitas tradatur hostib[us]: vel si quis hereticus priuatum homines auerterat a fide: opus statim ad denunciationem procedere ut impediatur: nisi forte aliquis firmiter estimaret quod statim per secretam admonitionem possit huius mala impedire: et est ratio: quod illi qui occulte peccat: non solum in te peccat: sive in alios. p. ipso facit illud de Paulo. 8. q. 3. Maximo. Seg/ tur de scđo. ubi dicit Richardus. 4. lib. di. 11. q. 4. dicit quod frangens sigillum secretum peccat mortaliter: et dicit: quod sigillum secreti est: sive non dicatur verba hec tradito hoc tibi sub sigil/ lo secreti: et tu sic recipis: quod ad dictum alicui secreto et bo/ na fide quod h[ab]et materia secreti: ut puta si possit esse periculum sibi si videris dicere hec generalitas fallit in casu: ubi in/ famia est de certis personis: ut de muliere certa cum certo ho/ mine fornicata: ut habetur supra articulo. addit hostiem. quod si iuraveris: tamen ut testis potest compelli f[ac]tum hostien. et cre/ do quod fallit in casibus precedentibus in fine in primo articu/ lo. s. ubi potest prodesset: et pro magna utilitate ecclesie vel persone: vel rei publice: et etiam ad hoc argumentum a maiori: quod ut dicit secundum articulo: si quis huius secretum committet per hec verba tradito tibi hoc sub sigillo confessionis duos tamen non esset materia confessionis: nec in penitentiiali iudicio cre/ deret: et cogi posse ad testificandum. Sequitur de 3° articulo/ hostien. in lectura sup capitulo omnis virtusq[ue]: et cum ultra medium quidquis reuelat secretum suum amico suo: dicens: hoc dicit sibi in confessione vel penitentiâ: nonne talis protestari cogitur: et per sequens huius secretum reuelare/ tur: dicit quod sic etiam si quis dicat sacerdoti non videat hoc di/ cere tanquam sacerdoti: sed tanquam amico: cum non dicat hoc in

Questio

penitentiiali iudicio: nec potest se absolu[re]. Innocentius su/ per codicem capitulo in fine tenet quod tales audientes sunt cogendi ferre testimonium: sive eis dicatur hoc dico in confessione vel in/ penitentiâ: quod non est verum quod hoc dicit confessionis mysterio: nec ut peniteant. Concordat summa confessio lib. 3. vi. 33. q. 95. 2. 97. et allegat vnam glossam de p[ro]nia. h. 61. Tho. 13. 4. lib. dist. 11. q. 2. quod talis revelatio non cadit sub sigillo sacri confessionis directe cum non sit de peccato. Additum Hosti/ em. vnu post quod sacerdos hoc celet omnino expediat et de/ cet ne transgressio fiat canonis precipiti celare: als enim sacerdos hoc reuelans potest dicere quod multi audiuntur et in/ penitentiiali iudicio. Sed alio modo Thomae dicit quod summo studio hec celanda sunt propter scandala: et propter pronita/ tem: quod ex consuetudine possit accidere. Sequitur de 4° articulo/ quod nonnullum auditur in sacramenti confessione per modum culpe/ tenet omnem celare: etiam si sit laicus: cui sit confessio f[ac]tum Inno. super capitulo omnis virtusq[ue] sexus in fine cum confiteatur sicut dei ministro: et id est sententia hosti/ ensis: ubi supra. h. quod sit talis. Hosti. Inno. et Thomae. querunt an hoc teneat de illo qui confiteatur se esse in propo/ sito committendi peccatum: puta homicidium et h[ab]ere et recitante opinionem que dicit quod non est: quod non dicit hoc ut ministro: cum non peniteat. s. Thomae dist. 11. q. p[ro]ma: dicit quod hec opinio est erronea: quod sive accedit sicutus sub sacramenti continetur: sicut baptismus est sacramentum: sive quis sicutus accedit. Inno. etiam dicit quod non placet sibi predicta opinio. hosti. concor/ dat. h. prodictiones: nec valet hoc quod dicitur quod poterit quod prodesse: ibide Thomae. Innocentius. et Hosti. querunt hic si sacerdos audiret vel videt peccatum alicuius extra confessionem: et postea sit sibi confessus: an huius peccatum conti/ neur sub sigillo confessionis: tenet Hosti. quod non. h. quod subditus percipit quod episcopus et Inno. idem tenet in fine ca. eodem ois: et Thomae distinctione. 11. q. 3. et addit Thomae. sive hoc sciuit ante confessionem: vel post non tenet cela/ re: immo hoc esset preindictum iusticie publice quod non possit te/ stari quod nouit ut homo. s. addunt tamen isti quod propter scan/ dalum non debet hoc reuelare: nisi magis necessitas virge/ ret: vel periculum: vel scandalum: vel utilitas tecum. Debent di/ cere hoc vidi: vel audiui ab eo extra confessionem: vel ab aliis: concordant omnes: quod potest in penitentiiali iudicio tra/ dita omnia debent celari: quia tunc est confessio: ut deus de/ offo. or. si sacerdos: sed tamen omnia remedia que poterunt adhibere debent sine reuelatione in confessione instruendo/ docendo: et huius. Ulterius querit Thomae. vtrum potest/ reuelare ex licentia conscientis: dicit quod sic distinctione 11. q. 3. quia tunc dispensator sit homo. Hosti. dicit sup verbo aliquatenus. h. caueat. si peccator vult ducere sacerdo/ te in testem addit potest testari de peccato confessio de scđo/ nemo: nec mouet quod Bernardus in ep[istola]. 176. ad canonicos lugdunenses scribens reprehendit exceptionis celebrationem: quod hoc facit propter nouitatem: et quia ritus ecclesie hoc nesci/ uit procuravit: ut p[ro]p[ter] in principio ep[istola]: et quod non erat discussus per doctores: sicut postea est factum quod festum posset cele/ brari cuius originale retraxerit: ut p[ro]p[ter] in p[ro]cessu ep[istola] circa mediis: non tam simpliciter reprehendebat prout p[ro]p[ter] in/ fine ep[istola].

Questio V.
Clericis vtrum angelus intelligendo se
intelligat alia a se. quod non: quia
quid est sua intellectio f[ac]tum Clerici. 12. meta co/ mento. s. sed quid est se tamen: igitur quid intelligi/ git se tamen. Clerici tamen intelligenter essent intel/ lectum inferiores nobis. In ista questione erunt quatuor articuli. Primus articulus est quomodo p[ro]p[ter] angelus. s. deus intelligit se. Secundus qualiter intelligit alia. Tertius quo/ modo quid est angelus alius intelligit se. Quartus quomodo
intelligit

intelligit alia. **C**Sequitur de pmo articulo vbi concordat phī et theologi q̄ de pma intelligētia est conuenientior modus ponēdi: dicendo, q̄ intelligit se per hoc q̄ est suu intelligere: et pōt ad hoc formari ratio sic. Prima intelligentia est in rei veritate: intelligētia igit̄ necessaria intelligit: consequētia p̄z, q̄ aliter forma priuare p̄ propria operatiōne: et sic natura ageret ociose q̄ est impoile: tūc arguit ultra agens cui cōpetit opatio si non est opatio sua est in potētia ad suaz opationē: hec est per se nota: sed p̄me intelligentie competit intelligere: vt probatū est: igit̄ si nō est sua ope ratio erit in potētia ad suam operationē: sed hoc impossibile: qz vt probat ph̄s et Lōmentator, qd̄ est in potētia op̄z habere aliquid agens extrahens ipsum de potētia in actu: quia als maneret in potentia: sicut p̄us op̄z q̄ illud extrahens sit prius eo: qz extrahens necessario presupponit sue extractioni qua extrabit ens de potētia in actu. Et sic se quitur, q̄ illud qd̄ ponitur primū nō est p̄mum: p̄z igit̄ probatio minoris. **I**sta ratio quo ad primā partē fundatur et comprehendit processus phī, i.z. meta, vbi probat primū motorem esse actuū purū: quia aliter op̄z dare alii quid extrahēs ipsum de potētia in actu: et quo ad scđam partē s̄līr p̄tinet pcessum, g. meta, vbi probat q̄ in eo qd̄ p̄cedit de potētia in actu: actus est prior potētia: qz op̄z q̄ per agens fiat in actu. **D**ices totus iste processus innititur falso: lz enim ego nō sim meum ageret: tñ non op̄z q̄ q̄ aliud agens prius me sim extractus de potētia in actu: imo possim per meipsum. Agere quādo volo. **C**Respondeo, q̄ nō possūs sine aliqua causa p̄ori vniuersali vel particulari me extrahere de potētia in actu: sed q̄ sit cā alia adeo prior eo extrahens ip̄m siue sit vniuersalis: siue particularis est inconveniens: igit̄ in pposito est bene argutum. **I**tem ph̄s et Lōmentator ibidē arguunt sic: vbiqz opatio differt ab operante operatio est operatis perfectio quoquomodo: sed idem quo aliud perfici quoquomodo eo modo est nobilius suo perfectibili: sequit ergo q̄ p̄mū omnibus modis nō est nobilissimū entuz. **I**n illud incidunt fortiores rationes quas ad hanc conclusionē faciunt isti: ideo per trāleo. **S**equitur de scđo articulo, vnde ph̄s et Lōmentator tractant istū articulū, i.z. meta, com., mēto, g. et quicquid dixerūt aliū optime declarant Lōmentator quare primū intelligit alia a se sc̄iēdo seipsum tñ tā, q̄ per se obiectū intelligētia: et alia consecutivē per hoc cōprehendit seipsum qui est totū ens eminēter et virtualiter declaratione et probatione istoz: vide p̄mo qd̄li, g. articulo p̄mo per totū: et specialiter hoc probat articulo z° per sanctos: et per argim: et q̄ sūt eiusdē op̄. cū ph̄o et Lōmentatore. **I**dem autem pro nunc declarat s̄: s̄: igit̄ q̄ intellec̄tus noster est imperfectus: ideo vnicō habitu nō cognoscit principia in p̄clusiones: sed per intellectū qui vocatur habitus principior̄ intelligit principia: et mediāte illo discurrat ad conclusiones: et sic generat scientia: ergo da q̄ es set perfectus: et cōprehender p̄ma principia stādo semper in illis: sicut in obiecto adequato: nec vlt̄r̄ discurreret. nō bilominus ex perfecta cōprehensione p̄ncipioz cōcomitaretur per modū sequele distinctia cognitio oium p̄clusiōnum: sicut relatio per modū sequele resultat pducto funda: aliter non esset comprehēsio: sic ponit Lōmentator in hoc cōmento, g. deo comprehendendo se. **A**d hoc ponit Lōmentator cōmento, g. exēplum ex parte diuine esentie sic: si esset aliqd̄ ens q̄ cōtineret omnia entia p̄fessionaliter seu eminēter. si esset aliquis intellectus cōprehendens illud sūteret semper in illo fixe: eo q̄ cōprehēderet ipsum: sequit q̄ omnia alia cognosceret: sed nō sicut obiecta per se cognita: quia per obiecta sūteret simile in spēculatiōne illius entis cōtinentis omnia: ergo p̄secutivē seu

comitatīve: sed tale ens est p̄m fm eum: ait enim sicut p̄m sic naturam entis in eo q̄ est natura simpliciter q̄ est ipsū. **C**Ponit aliud exēplum ex parte intellectus simpli cia intellecta in diuino intellectū nō sunt aliud ab essentiis intellectus diuini: sed qui cōprehenderet propriū intellectum qui esset plura entia si sūteret in se fixa illa plura cognosceret saltem consecutivē. **D**ices modus intelligēdi sequit modū essēndi: sed primū est omnia vnitiz: ergo t̄c. **C**Ratio valet: Lōmentator enīz ibidē respōdens saluādo q̄ non ignorat ea que sunt bic: dicit veritas est q̄ p̄m sc̄it naturā entis in eo q̄ est ens simpli q̄ est ipsuz et super vnitas est q̄ sc̄it se tñ sc̄iēta in esse q̄ est causa eoz esse. tunc vult vlt̄rius q̄ bic arguit q̄ nō: sequit q̄ ignoraret ea que sunt bic: et ponit exēplum: vbi gratia: qui sc̄it calorē ignis tñ: nō dicitur nescire naturā caloris existētis in teli: quis calidis: ecce exp̄sse qui cōprehendit calorem fm q̄ est calor: et iste tñ cognoscit calorē: et tñ q̄ verū est q̄ calor per essentiā cōtinet omnē calorez causaliter et perfectionaliter. Ideo ille sc̄it calorem in reliquis calidis: sed sc̄ire calorez in reliquis calidis est cognoscere reliqua: et per cōsequens est cognoscere calida nō solum virtualiter: sed fm sua distincta esse singulārē et distinctivē: sed hoc nō potest intelligi nisi concomitatīve: quia ponit sc̄ire causalitatē tñ in ratione per se sc̄iti eodē modo: ergo primū sc̄iendo se tñ q̄ causaliter et perfectionaliter totum ens continet: quia se cōprehendit sc̄it omnia alia fm esse propriū: sed consecutivē. **I**sta dicta Lōmentatoris cogēti rōne tenet possunt: primo per exēplum de ente: sicut p̄mum q̄ est totū ens perfectionaliter intelligit se cōprehensuē: p̄z q̄ est suum intelligere: aliter intellectus suus esset imperfect⁹ sed non cōprehenderet se q̄ est totū ens perfectionaliter vbi cognoscet totum ens fm quālibet entitatē suam cognoscibilem tam ppriam q̄ cōmunē distinctam et distinctam: qz esse inquā esse dicit perfectōnē: rigit t̄c. **I**tez scđo, per exēplum deus sciendo se sc̄it se continere omnia cōtinētia causalia: et per consequētia sc̄it se continere omnia vt ab eo causata vel causabilia: sed sūt ab eo causabilia vel causata fm formas pprias et esse perfectuz: igit̄ sc̄iendo se sc̄it omnia fm pprium esse qd̄ habent in seipſis. **P**er hoc ad formaz p̄mi articuli: quādo dicit modus cognoscēdi t̄c. Verum est: et quādo dicitur p̄mū contineat omnium perfectiones vnitim: dico q̄ non solum vnitim: sed sicut vnitim sicut totum ens perfectionaliter et cōprehensō ente q̄d̄ est totum ens perfectionaliter: sequitur omnia alia cōcomitanter cognosci fm esse ppria vt probatū est. **E**odem modo potest responderi per argumētū de causa quādo dicitur modus sciendi. Sequit modū essēndi verū est: et qñ dī deus oia cōtinet vnitim dī q̄ nō solū vnitim: sed vt distincte causata vel causabilia in ppriis formis: et qd̄z in esse suo pprio: et ideo sciendo se sc̄it illa non solū vnitim: lz vt distincta causabilia aut causata fm propria esse et in esse distincto. **S**equitur de tertio articulo: vbi dicit quidaz q̄ fm Lōmentatorē et ph̄m quālibet itelligit se per hoc q̄ est suum intelligere per ph̄m. i.z. meta, quia probato q̄ p̄ncipiū est actus purus dicit q̄ tot sūnt tales: quot sūt orbes. **I**tem Lōmentator. i.z. meta. cōmento, g. dicit q̄ intellectus et actio intellectus sunt idem in his que non sunt in mā. **C**Hoc probatur fallū: per sc̄im doctorem partē, i. ar. 4. q. 3. quia omne ens recedens a primo est compostū: sed minima cogitabilis est actus in potētia: igit̄ t̄c. **V**ecratio conuincit Lōmentatorē: ynde 3° de anima: cōmento, g. libro, 8. f. vbi exp̄sse dicit q̄ qd̄z sensibile esse diuidit in materiam et formam: ita omnez intelligentiam ab stractam que intelligit: aliud op̄z diuidi in aliquid simile materie et in aliquid simile forme qd̄ pbatur sic per ph̄m Quodli, Bacho.

Libri

iz.meta. et Lōmentatorē cōmē.5. quia omne qđ intelligit aliud a se mouetur intellectus eius ab illo intelligibili: quia patitur ab illo: sed omnis preter primā intelligit aliud/saltem primā: quia per hoc nō vilescit eius intellectus qđ est inconveniens: sed omne motum et patiens includit potentiam: igitur tē. Item ibi dicitur: et 3° de anima cōmento qnto: vbi subdit aliam rationem dicens: qđ nīl in eis esset aliquid simile materie: et aliquid simile forme non posset ponit in eis multitudinē: qđ probat Lōmenta. i z.meta.sic: aut impossibile est dare plura eque simplicia: sed vnum tñ: vt p̄z in numeris: igitur si sit aliqua multitudinē/ op̄z qđ ibi sit cōpositio qđ hoc vel illud ens propinquius et remotius se habeat ad primum simpliciter in calido per essentias et in alijs calidis: et ponit Lōmentator ibidem exēplum: sed omnis cōpositio quecūqz sit illa sive mensuratorum sive aliquorum similium in illis includit potētialitatē: igitur et. Probatio minoris: qđ in omni compositione est dare necessario partē recipientem et partē perficiētē: da qđ nō: nō erit cōposituz sed simplex. Ad auctoritates p̄bi et Lōmentatoris que dicunt eos esse actus puros. Re- spōdeo: qđ actus purus accipitur duplicitē: aut quia agēs semper est in actu agendū: et nūqz sub p̄uationē actus: aut quia agens est penitus similatum a potentia in substantia sua. Primo modo: probat p̄bs. i z.meta. qđ p̄mus motor est actus purus et postea querit quot sūt tales nihil supponēdo qđ alijs motores sunt actus puri. s. fm qđ semper mouet: sed solū dubitat de numero eorum: et qđ sic intelligat: p̄z qđ probat qđ p̄mus motor semp̄ mouet: quia da qđ non: esset in potentia ad motum: sed qđ est in potētia ad motum regrit aliqd mouens extrahens ipsum de potētia ad actum: et potētia est qđ illud aliud sic ab'ens: et sic motus cessabit. Ergo si motus est eternus necessario p̄mus motor est actus purus: quia semper mouet: et isto modo concedit p̄bs de alijs intelligentijs qđ sunt tales: sic sequitur Lōmentator de intellectu agente qđ nec in substātia sua: nec in actione est in potentia: quia non quādoqz intelligit: et quādoqz non cōmento. 5. tertio de anima. Sed scdm modo. i z.meta. 2.3. de anima: concedit p̄bs et Lōmentator solum p̄nam intelligentiam esse actum purum: vt p̄z per argumēta eorum iam posita. Ad scdm: qđ Lōmentator ibi vult qđ intelligentia intelligit actionem suam per se intellectus nō accidentaliter: sed vt dicit ibi scientia et scitum sunt idem: sicut et dominus in anima et dominus extra: sed p̄z qđ ista nō est identitas entitativa et realis: sed respectiva: et intentionalis. Et isto modo sunt idem: et nō vult qđ sunt idem modo primor per ista possunt solui cetere cōtrarietates de hoc lib. z.di.5.arti.1. Ut volūt quidā Aureol⁹ lib. z.D.5.q.3.cōcordare auctoritates dicendo: qđ p̄bs et Lōmentator voluerūt qđ intellectio qua angelus intelligit alia a se differt a substātia eius intellectio cum qua seipsum intelligit est suba eius: dicit ēt qđ isto modo possent theologi hoc salutare. Contra: qđ quelz substātia sive a se sive ad aliud cōparata recedit a p̄: fm pp̄nquiūs et remotius: sed de tāle includit potētia: vt probant duo prima argumenta Lōmentatoris supra: igit̄ tē. Itē est cōtra theologiaz: quia fm omnes sanctos et doctores: angelus peccauit in ordinate diligendo se: ergo diligere se sit idem qđ est essentia qđ verum est: eadem ratione qua de intelligere fm p̄bos omnes: igit̄ angelus est peccator per essentiam: istam materia diffusus tractaram: quere lib. z.dist.5.ar.1. Dico igitur qđ cognoscit essentiam suam obiective intuendo eam per hoc qđ sic est separata a materia qđ supra seipſaz potest cōversa esse. Et ad hunc intellectu currit p̄positio. 15. de cauſis: vbi dicitur omnis sciens qui scit essentiam suam est rediens ad essentiam suam reditione completa. Nec est

Questio

solum difficultas fm ponentes intellectū passuum: quia tunc sequitur qđ idem agit in se. Et cōmuniter respōdetur qđ non est inconveniens in virtute materiali conuersus esse supra se: hoc probatur diffuse lib. z.di.5.ar.4. Sed nūc specialiter arguo: vnicō arg⁹ de angelo sic: accipio superemū angelum post primā intelligentiam quero cum essentia eius per se sit intelligibilis a quo intellectum sit qđ dam per se intelligibile: aut a prima qđ non est: quia intelligit solum essentiā sive in ratione obiecti per se terminantis actum intelligendi: et alia consecutiva: vt supra est probatum: aut a se: et habetur propositū qđ causat effectiva cognitiones sui in proprio intellectu: aut ab inferioribus intelligentijs: et tunc sequitur p̄positū per locū a maiori: sequitur enīz si inferioribus est: sicut per se intelligibile: igit̄ et ipsi met tunc ipsa sit suprema: aliter enīz esset monstrum in natura: monstrum enīz esset qđ natura inferior possit in cognitionem perfectiore et perfectissimā: qđ natura egreditur ociose: quia dedisset alicui nature perfectiorē potentias et tamē qđ non posset in actu perfectiore: ista ratio cōvincit Hod. in hac materia: vt p̄z qđli.6.q.7. Sequitur de quarto articulo: et quia ista difficultas est generalis: ideo p̄pono quinqz cōclusiones. Prima est: qđ quelbet intelligit alia a se in essentia prime intelligentie. Item qđ ista videtur aliquibus sufficere. Erit scda cōclusio ad ostendendum qđ necesse qđ cognoscant in proprio genere sive exēplum dei: et quia videtur aliquibus qđ omnes eodē modo intelliguntur: s. vt sunt exēplum dei: sicut eodem modo intelligit res: vt sunt in deo. Erit tertia cōclusio: qđ inferiores intelligentiae intelligunt supiores: sicut obiecta p̄ se terminantia et causantia intellectionem in eis: supēiores nō cognoscunt inferioribus: nec sic: nec sic: sed solū concomitātē: seu cōsecutiva: et quia iste modus quē Lōmentator ponit de facto forte non est apparet omnibus ponam de possibili intentionē p̄hi et Lōmentatoris que erit cōclusio 4°. Sequitur de prima cōclusione vbi dico: qđ quelz intelligit alia a se in verbo vel in essentia diuinat: hoc probat per rationes Lōmentatoris. i z.meta. cōmento. 4.4. contra Auicen. qui dixit qđ ab uno nō procedit nisi vnum: cōrra quem dicit Lōmentator: qđ nō est impossibile qđ illud qđ est per se intelligentia et intellectū sit causa plurium entū fm qđ in eo intelliguntur multi modi: et iunxit tales rationē agentia per intellectū subordinata p̄ncipali agēti diuersos agunt effectus fm qđ de intentione eius aliud et aliud intelligunt esse agendum: probat per exēplum de artibus subseruentibus artifici p̄ncipali: et de ordinatis in exercitu subseruentibus duci: sed omnes inferiores intelligentiae sunt agētes p̄ itellm: sicut et p̄: et oēs subordinatā actiones suas ad sūnē prime intelligentie. Ergo oēs mouent suos orbes fm qđ aliud et aliud intelligent de prima intelligentia: et hoc est qđ concludit qđ alijs motores diuersimōde mouent suos orbes: et ad diuersos fines fm qđ aliud est qđ intelligunt motores aliorum orbū. minor est manū per se quo ad p̄mas partem. Probat scdm in fine. i z.sic. Entia nolunt male disponi: pluralitas p̄ncipantiū est mala. Unus ergo princeps. Ad propositū: s. qđ ratione inferiores intelligentiae intelligendo p̄linam intelligunt in ea orbes suos et motus orbū et fines illoꝝ motuꝝ eadem ratione quecūqz in eo intelligunt: et sic habet propositum qđ quelbet intelligit alia a se in deo sive in verbo. Sed ex hoc oriatur vltior difficultas an vnu angelus intelligit essentiā alterius in proprio genere. i. fm suas essentias vt sunt in se ip̄s. Et ideo vltior ostendō: et est scda cōclusio: qđ vna intelligentia cognoscit alias imediate cognoscendo ipsas essentias earum sibi expressē obiectas: hoc probat per demonstrationem Arist. qui probat auctoritatem ponendū intellectum

4° artū

intellectum agentem sic omne ens in potentia opz reduci in actum per aliquid agens sibi proportionatum: sed forme imaginabiles seu phantasmatu sunt intelligibiles in potentia: igit opz dare aliquam intelligentiam agentem facientem ea intelligibilia in actu: tunc arguo per locuz ab oppositis sicut arguit ibi Commentator: ergo si esset dare aliqua per se abstracta sicut posuit Plato de vniuersalibus: tunc non opz ponere intellectionem agentem: qz per opposituz per se non sunt abstracta et intelligibilia: sed essentie intelligentiarum sunt per se abstracte a materia: igit per suas essentias sunt per esse intelligibilia: sed non prima intelligentia: quia prima intelligentia cognoscit se trm: et per sui essentiaz oia alia consecutive trm: nec a nostro intellectu: quia noster intellectus se habet ad diuinam: sicut oculus nictoracis ad lucem: sequitur ergo qz intelligentie solum per se intelligunt essentias aliarum. hoc probatur per rationem Aristoteli: qui probat necessitatem ponendi species: arguit enim sic: inter obiectum et potentiam necesse est esse proportionem: sed inter lapidem materialē et intellectu in materialē non est proportio. Ergo lapis extra non potest esse per se obiectus: sed hoc erit mediata sua specie abstracta a materia: igitur per locum ab oppositis: si lapis esset per essentiam suam extra materiaz tum vt sic esset proportionatus intellectui per se esset intelligibilis ab eo: sed sic est de essentius intelligentiarum in se et comparatis ad suos mutuos intellectus. Videlicet qz sunt extra materia: et sunt proportionate intellectibus angelorum: qz hinc inde sunt per se abstracte. Sed quia iste rationes indistincte concludunt intelligentias se inicem intelligere per suas essentias qz non est clarum. Ideo sequitur ylterior difficultas an omnes intelligentie intelligunt indifferenter seu in parte per essentias suas. Et hec est tertia conclusio: ybi dico: qz inferiores intelligentes omnia superiorum sibi: et expresse obiectas probatur expresse ex precedentibus sic: vt eniz probatum est secō articulo: quelibet intelligentia sub prima includit potentiam et actum: sed ens in potentia natum est reduci de potentia in actum per agens et acquirere perfectionem ab eo si sit nobilior eo et maxime si sit tale nobilior qz habeat formam congruentem tali actioni et proportionataz actioni: nisi essentia angelii superioris est nobilior intellectu angelii inferioris: et habet formaz per quam est per se intelligibilis et proportionata: vt iam est probatum: igitur intellectus inferioris angelii potest reduci de potentia in actu per essentiam cuiuslibet superioris acquirendo scientiam ab eo: sicut per se obiecto. Item pbs et Commentator: i.z. meta. cōmento. 51. Probat qz prima intelligentia nihil intelligit extra se: et probant per operationem sic: intellectus est perfectio intellectus: et sequens nobilitat: si igit p^m intellectus aliud: igit nobilitat ab alio et perficit. et stat qz quelibet aliud ab eo est vile respectu ipsius: sequit igit qz nobilitas et perfectio est circa yilia: et ultra sequitur qz cum omnine agens nobilitatur per suam actionem et pmi non vt iam deductum est: sequitur qz actio pmi erit vilissima actionuz. arguo ex opposito: sed si inferiores intelligentie intelligendo essentias superiorum acquirant cognitionem ab eis tanqz a per se obiectis saluari potest qz eorum intellectus est eorum perfectio et nobilitas: quia causant a nobilitare se: igitur et Commentator: 3. de anima cōcedit qz intellectus intelligunt aliud cōmento. 5. Sed tūc remanet ylterior difficultas: quia non poterūt eas intelligere per essentias suas: aut per species: hoc probatur per iam dicta sic: intellectus est perfectio intelligentis: sed omnia inferiora sub quacūqz intelligentia sunt yilia respectu eius prout loquunt pbs et Co-

mentator de yili qz est imperfectus et infirmius: sicut nulla superior intelligit quodcumqz infirmius se acquirēdo scientiam ab eo tanqz per se obiecto. Et ad idem possunt somari rationes pī et Commentatoris. i.z. meta. que probant deum nihil intelligere extra se tanqz per se obiectum: et ea dem argumenta videntur facere contra opinionem que ponit intelligentias intelligere in superiora per species: vel p vnum habitum concreta virtualiter continentem notitas omnium istorum: hō enim habitus seu species entium inferiorum yilia sunt respectu intelligentiarum superiorum. Dices per ista argumēta pī et Commentatoris probatur qz intellectus noster non potest intelligere res materiales: a simili enī sequit qz vilesceret et oblique retur enti inferioris ordinis et. que ibi ponunt. Relpōdeo: qz verum est qz vilesceret nisi per intellectum agentem qui est nobilioz possibili transfereretur de ordine in ordinem. Sed translatione tali posita qz ponit Commentator et pbs. 3. de anima: cōmento. 8. iam res materiales translatae ad esse obiectum imutabile: vt sic continuata in tali esse in materiali et illustrato per intellectum agentem sunt nobiliores intellectu. Adhuc dices qz iste species seu habitus sunt nobiliores intellectu angelii: vt sunt illustrate a luce diuina. Respondeo de tali illustratione diuina non loquuntur sancti: nec pī: nec doctores: nisi generaliter fz qz dicimus deum illustrare omnem intellectum prout dicitur Joan. pī. erat lux vera et. Sed si ista responsio esset ad propositum: oportet ponere aliquā illustrationem specialem ad talem nobilitatem causandam ad illustrationem intellectus superioris angelii specialiter deputatam: sicut est in speciali de intellectu agente respectuphantasmatum et lucis respectu colorum. Videlur mibi qz Commentator intendit qz quelibet intelligentia intelligit omnia inferiora se comprehensione proprie essentiae: non per suas essentias: aut corum species: nec vt per se intellectus intellectum terminantia per se: sed solum consecutive et comitanter: sicut in primo articulo est dictum de prima intelligentia. Et imaginatur qz sicut prima est totū ens perfectioniter ynitum: et ideo comprehenso ipso tantqz per se obiecto eius intellectu terminante cognoscit omnia inferiora consecutive sic: quelibet superior intelligentia est ynitum omnia inferiora perceptiblē seu intentionaliter. Et ideo a simili comprehendendo essentiam suam trm cognoscit omnia inferiora consecutive: et hoc est qd. i.z. metataphy. cōmento. 51. dicit sic: cum fuerat locutus de primo: qz nullum inferioris se intelligit: sed se soluz: quia perficeretur per yilius. subdit: sicut decet de alijs intelligentiis abstractis scilz qz comparete ad inferiora intelligit se totum: de comparatione enim ad inferiora loquitur ibi de deo: et eadem ratione de eadem loquitur in eo qz subditur de alijs: et simile ponit sanctus Thomas: ponit enim speciem yniuersaliorum in superioribus angelis: et lz non dicat eam formaliter distinctam in respectu ad yliorem intellectam per eam: ponit tamē qz per ipsam ynitam existensem multa distincte cognoscuntur prout attingitur a perspicacissimo intellectu: et tanto plura quāto intellectus est perspicacior: sic ponit Commentator de essentia angelii respectu inferiorum: qz quāvis adunata continet omnia inferiora conceptibiliter: tamē vt cadit sub comprehensione sui intellectus omnia ista cognoscit: sed consecutive: qz forte hoc non ponit Thomas. Per hoc pī ad argumentum: modus cognoscendi sequitur moduz essendi: dico: qz essentia angelii respectu inferiorum non solum continet ista adunata in esse cōceptibili: sed cōtinet ista in esse distinguibili: vt cadit sub cōprehensione intellectus sui: vt dictū est Quodli Bacho.

Libri

De specie: et ut patet de representatione coloris in collo columbe superincidente luce. **C**ed h[ic] iste modus ponatur a Commentatore de facto/tamen de possibili possit ponit alius bene probabilis. Et est quarta conclusio: videlicet q[uia] es sentia angelii possit esse speculum distinctie representativum omnium creaturarum inferiorum se hoc probatum est lib.z.d. 5.ar.2. et p[ro]p[ter]o per exempla docto[r]z: primo per exemplum Henr. de habitu virtualiter continete representationes singulorum distincte: quia istam distinctiam ponit ipse fieri sic q[uia] unus habitus est diversas habilitates seu representationes ad omnia intelligibilia: ita distincte representat quodlibet obiectum in intellectu angelii: ac si cuius obiecto responderet est proprium medium representativum: et idem sequitur ad posteriores species universales in angelo: quibus distincte plura cognoscit superior et inferior: sicut qua ratione hoc est possibile in habitu vel specie: eadem ratione et in essentia angelii. **C**ite ad hoc est exemplum Aristoteles de punto: h[ic] enim punctus terminans unam lineam: et incipies aliam sit indivisibilis. si nullo modo intellectus intelligere conceptibilis est ex natura rei: et principiis terminis. Quid sic sit nullo intelligere conceptibilis: et ex natura rei: p[ro]p[ter]o quia nullo modo intellectus intelligere realiter terminari: et realiter principiat: sed realis terminatio et realis principiatio sive sit ab una re sive a pluribus nata sunt ex natura rei causare diversos conceptus. **C**ad hoc est exemplum physici et Commentatoris de ente: ens enim ex quo est subiectum mediante quo est scientia realis debet habere passiones ex natura rei: sed passiones entis non possunt ex natura rei distinguiri ab ente: sicut diverse res: ergo op[er]o q[uia] distinguantur ab ente ex natura rei in esse representatione et conceptibili, maiorem probat phys. 4° meta. aliter enim de ente non possit esse scientia realis: et minor in 4° sic probatur de numero: et eadem ratione de alijs passionibus q[uia] sunt idem entis: quia que eadem generatione generantur et corrumptuntur sunt idem: q[uia] verum est de generatione primaria: sed nulla generatione primaria nec secundaria potest generari homo quin generetur unus homo: et quin sit idem vel diversus: et sic de alijs passionibus entis: ergo et ceterum. **M**inor p[ro]p[ter]o quia primus terminus per se est iste homo. **C**ite ad hoc Commentator. 4. meta. commento. 3. solvens argumentum Alii. qui probauit q[uia] unum dicebat dispositionem additam enti: quia aliter esset nugatio dicendo: sicut est ens: et sicut est unus: vel dicendo ens est unum. Respondeo: q[uia] hoc non sequitur nisi significaret eandem intentionem: et eadem modo: sed ubi ista diversitas est in intentione et modo: sit conceptibilis ex natura rei: non valet responsio Commentatoris: quia aliter erit nugatio: est enim hic sermo de uno ex parte rei: predicitur enim unum de ente: sicut passio de subiecto scientie realis. **C**ad hoc argumenta quere lib.z. disti. 6. articulo. 4. **C**itez Commentator p[ro]p[ter]o physici. commento. 70. probat q[uia] potentia non est substantia materie: ita q[uia] sit pars definitionis: quia tunc non est in predicamento substantie: sed de predicamento ad aliquid: tunc arguo: in materia sunt multe potentie: sive multe habilitates ad diversas formas: ut probat Commentator. 1. z. meta. commento. 11. quia unumquodque dicitur fieri ex propria potentia: ne quodlibet sit ex quodlibet: sicut posuit Anaxagoras: aut ergo iste multe potentie: aut habilitates differunt a materia diffinitione ex parte rei: cum hic de materia et eius potentia loquitur prout in te ordinatur ad formam per generationem et corruptionem: et p[ro]p[ter]o ibidem: ita q[uia] sicut multe res sibi superadditae: et tunc sequitur propositum per locum a maiori: quia si idem simplex potest per naturam suam fundare diversos respectus reales ad aliud: a maiori potest per naturam suam fundare diversos conceptibilitates sive distinctos re-

Questio

spectus representatiuos ad aliud: supple ad intellectum: aut differunt diffinitione ex parte rei: ita q[uia] ex natura rei est compossibilis ad diuersas formas: et tunc sequitur propositum per locum a pari: eadem enim ratione in essentia angelii est concedendum: sicut in materia. **C**ad hoc nota extra lib. p[ro]p[ter]o di. 2. q. 1. ar. 4. b. de facie christi iudicio: et de scriptura in terra: et loquela apostolorum: hoc probatur lib. 2. di. 5. ar. 4. **C**est igitur imaginandum: q[uia] triplex est distinctio entium: quedam enim distinguunt: ita q[uia] distinctio totaliter sicut ab intellectu: ut sunt entia que totaliter signiificantur ab intellectu ut dextrum et sinistrum in columna: et tamquam fabricat istam propositionem: idem sibi ipsi est idem: et huius que dat: ita q[uia] est in re extra: sicut est de subito et accidente quodam q[uia] eorum distinctio non est ab intellectu fabricata: nec ita ut distinctio eorum consistat in rebus diversis: sed ita q[uia] eadem res per naturam suam nata est concipi diversimode ab intellectu: sicut p[ro]p[ter]o in exemplis suppositis: et talis distinctio vocari consuevit a doctoribus: distinctio intentionalis: seu vocari potest: distinctio in esse conceptibili: seu intelligibili: sive representativo: ita est de quod est sermo: et talis distinctio est solum per rationem: quod h[ic] tales respectus fundentur ex natura rei: non tamquam fundantur in re: ut res est: sed solum ut rationalis est sicut relatio mensurae: non enim mensuratur per rationem relationis ad mensuratum sed per relationem qualitatatis: ut p[ro]p[ter]o quinto metaphysica: sed q[uia] eo q[uia] ad realiter mensuratum ab ea cogitur intellectus conciperere mensuram in ordine ad mensuratum. Ideo est ibi relatio ex natura rei conceptibiliis quam Aristoteles vocat rationis. **Z. c. zo.** **C**Dices q[uia] per istos respectus rationis intelligit angelus distincte. Ergo vilescit eius intellectus: quod sunt in inferioris entitatis quam eius natura. Responsum est q[uia] vilesceret si superadderentur: sicut q[uia] haberent aliam essentiam ab essentia: sed non est sicut: quia non sunt aliud quam essentia angelii diversimode conceptibiliis: sicut nec passiones entis sunt aliud ab ente nec principium et finis in puncto aliud a puncto: vel aliter vilescit q[uia] vilesceret intellectus si superueniret sibi sicut alia actualitas: sed dummodo sicut respectus naturales non faciunt intellectum vilesceret: sicut nec animo nostro vilescit si intelligat per potentias sibi conaturales: h[ic] entitate sunt inferiores. Et ista positio de distinctione in esse conceptibili sicut intentionali si bene consideretur in deo minore induceret difficultatem quam positio de formalitatibus. **C**Hoc p[ro]p[ter]o p[ro]p[ter]o in attributis: quod h[ic] enim attributum q[uia] dicit perfectionem simpliciter: dicit rationem absolutam: et in hoc differunt ab ideis estmodi doctores: et tamquam hic quelibet diversimode est conceptibili ab intellectu. Non autem estmodi istum modum attributa non distinguenter formaliter ab essentia ex natura rei est suas rationes absolutas: sed solum estmodi respectus diversos ad intellectum est: q[uia] diversimode ex natura rei essentia est conceptibili. **C**Sed hoc p[ro]p[ter]o quo ad relationem: relatio enim in dinis est formalem: rationes suam est relationis. Ideo difficile est imaginari q[uia] non differat ab aliquo a natura rei: nisi est sicut realiter: sed ista ratio que conuenit rei ut conceptibili non est realis: sed ubique ad hoc vocatur ratio rationis: sicut cum sicut in foro et in theatro est aliud a se: et cum punctus est principium et finis: et sic de alijs. Et idem est de relatione mensure: de hoc lib. p[ro]p[ter]o di. 2. q. 1. articulo. 4. et di. 3. 4. ar. 3. 4. et 5. **C**Dec est opinio sancti Thomas di. 33. q. 1. in divisione tertii argumenti: ubi dicit: q[uia] essentia et relatio differunt ratione non que est in ratione: sicut p[ro]p[ter]o ratio significat diffinitionem cui aliud correspondet in re expressius dicit hoc de est conceptibili. 8. q[uestio]nem. 3. 4. dicto: ubi dicit si nullam creaturam faceret: aut facturus esset: ipse esset talis in se: ut posset vere considerari estmodi omnes istas

omnes istas conceptiones quas nūc habet intellectus noster de eo ipsum concipiendo. Ad argumētūm principale quando dicitur est sua intellectio: falsa est: ut probatur articulo 3º ad Lōmetatorē respōdet: vt ibi. Questio VI.

Verum status religiosorum mēdicantū predicatorēs, et minores non habent pro sua confirmatione nisi clausulam negatiuam: ut patet in decreto conciliū Lugduncense: qd incipit religionuz diversitatē in. h. sanc: sed ex negatiuis nibil. Nec Carmeli fratres: nec Augustini sunt confirmati: ut patet ibi in. h. Leteruz. vbi relinquitur in suspenso cum clausula donec ergo tē. In oppositum: quia omnes habent regulas a fede apostolica confirmatas: sed hoc est a iure esse confirmati extra de excessibus prelatorum prius, ergo tē. Hic duo sunt videnda. Primum erit de ortu et processu totius religionis christiane/ videlicet cleri et populi/ regularium/ possessionatorū/ et mēdicantium. Secundum p'artic'. erit de confirmatione eorundem. Sequitur de primo articulo: vbi est dicendum: qd prima regula totius religionis christiane fuit qd tota multitudo credētūm vivit in cōmuni et in paupertate et abdicatione substantialis proprietatis: ut patet. 1z. q. p'ma dilectissimis: et accipitur de actibus apostoloruz caplo scđo: et in ista paupertate vi- gerunt sine predys et hereditatibus usq; ad tempus Urbani primi: qui fuit papa decimus octau: ut patet in chro- nica. Secunda regula mitigata ictipit sub eodē Urbano: idē enim videns qd diutius possent sustentari christiani si hereditates teneret/ statuit qd episcopi hereditates recipe- rent: ut patet in caplo videntes. Tertia regula magis mitigata fuit quando ecclesia tēpore Sylvestri pape p'imi qui fuit vigesimus secundus: ut patet in chronicis re- ceptis a Constantino hereditates ciuitates et dñia: coronaz imperij: et alia insignia imperialia sibi imposuit: et tanq; senatori imperator ei seruens per frenum suum duxit et statuit qd ecclesia decimas reciperet et cetera multa: ut ibi habetur. disti. 106. in caplo Lōstantinus. Quarta regu- la fuit magis distincte mitigata videlicet qd bona ecclie diuiderenf in quatuor partes. Prima antistiti et fa- milie propter hospitalitez et susceptionem. Alia pars clero. Tertia pauperibus. Quarta ecclisjs reparā- dis. 1z. q. z. caplo Mos: et capitulo Uobis: et capitulo Lō- cesso. Quita regula magis mitigata fuit qd clerici viue- rent in cōmuni: sed layci propter culturam rerum babe- rent quodammodo proprium: ut patet. 1z. q. p'ma: capi- tulo. Duo sunt: et capitulo Nolo: et caplo Dabebat: et capi- tulo Scimus: et capitulo Tua nos. p'mum capitulum fuit Hieronymi: secundum Augustini: tertium autem Urbani: quartum vero Gregorij: ut patet ibidem: per banc regulam relaxabatur ultima regula prelatoruz quo ad partem pa- pe/ cleri/ et populi: quia tales layci sibi prouidere poterant. Sexta regula fuit magis mitigata: August. enim vi- dens clericos suos male obseruare abdicationes proprie- tatis concessit clericis suis: videlicet qui clericatum gere- bant qd in voluntate sua remaneret habere: ut patet ibi de capitulo certe: per banc regulam intelligatur qd layci pos- sunt habere proprium per locuz a maiori que ad clericos in clericatu promotos cōcessit papa Eugenius qd necessa- ria haberent de suis prebendis: et alia solum ad usus com- munes ibidem in capitulo nulli: et in hoc relaxabatur re- gula prelatorum quo ad tres partes: ad quas primo tene- bantur per quartam regulam suprapositam qd per hoc qd clerici habebant proprium non tenebantur prelati eis pro- videre ad qd primo tenebantur in secunda parte: per hoc

qd ipsi et layci habebant proprium relaxabantur in tanto quo ad tertiam partem scilz quo ad prouisionem paupe- rum: pariter tamē ipsi tenebatur prouidere pauperibus. Et per regulam prebendorum relaxabatur regula pre- latorum quo ad fabricam ecclesiarum: et sic finaliter prela- ti multū erant exonerati. Et sicut iam videtis nulla istaruz regularum obsernatur: sed in tñ omnes sunt mitigate qd prelati libere disponunt de istis portionibus tanquam de proprio prout eis fm conscientias suas videtur. Et ideo et primissima regula ecclesie saluetur ortus est in ecclesia dei status religiosorum possessionatorum qui viuāt in cō- muni: ut habetur. 1z. q. prima in caplo non dicatis. Et regula istorum qui in cōmuni debent viuere: postea scī debatur in tres regulas: videlz Augusti. Benedicti. et Ba- silij: ut habetur. 18. q. scđa perniciosa. Sed qd isti pos- sessionati viuebant in cōmuni: sed tenebant hereditates et predia que fuit regula mitigate per Urbanum p'mum: et orti sunt aliqui religiosi mendicantes qui viueret in cō- muni: sed in mēdicitate sine predys et hereditatibus: ut sic saluaretur vita fm primam regulam christianam et apo- stolicam. De statu istorum fit mentio in decreto conciliū Lugdunen. qd incipit religionum diuerstatem. Et de confirmatione istorum est: quo et secundus articulus h declarandus: vbi dico: qd quatuor religiosi sic mēdicantes hodie sunt a iure confirmati. Inter quos primi sunt fra- tres de Carmelo: quia ut in antiquis chronicis habetur: et ponitur in primo capitulo constitutionum dicti ordinis: qd a tempore quo prophete Helyas et Heliseus montem Carmeli inhabitabant: quidam alii viri contemplatiui iu- xta fontem Helye instanter permanentes viixerunt usq; ad Christi incarnationem: et post Christi incarnationem ecclesiam in honore beate Marie cōstruxerunt: et ipsius pallium elegerunt. Et istud testimonium est validum a iure: volunt enim iura qd religiosi possunt esse testes in factis sui monasterij: ut habetur libro scđo de testibus: ca- pitulo Ueniens: et de iure iurado: caplo. et s' Chis: et reddiē ratio i rubrica scđa in caplo Super prudentia: vbi dicit: qd debent esse testes: dicit enim qd illi potissimum testes assumēti sunt qui eadē negotia tractauerunt. De magna isti ordinis antiquitate patet: qd in decreto Lugdunensis con- ciliū: dicitur qd eius institutio conciliū Lateranense prece- sit: nec ponit certum tempus: per qd patet qd int̄m est ab antiquo qd de eius antiquitate in iure non extat memoria. Ex his sequitur qd iste ordo est confirmatus a iure di- uino et videlicet inspiratione divina. Quia ex hoc proba- tur religio esse a deo instituente et spirante: quando anti- quitate sua sic processit: nec persecutione aut rigore po- tuit dissolui: ut patet Actuum quinto de Hamaliele qui iudeis volentibus destruere religionem christianam dixit. Sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium eorum opus dissoluetur: si vero ex deo est: non poteritis dissoluere illud: ne forte et deo repugnare videamini. Sed iste ordo semper processit in antiquitate sua: nec per electionem de Carmelo et persecutionem sarracenorū: nec per rigorem conciliū Lateranen. qui prohibuit religiones multiplicari: nec Lugdu. qui multos ordines mendicantium cassa- uit: potuit iste ordo dissolui: ut patet tertio libro decretali- um in capitulo: Ne criminis in rubrica de religio. et in se- cundo libro in eadem rubri. capitulo religionum. Secun- do p'sermati fuerunt iure diuino dato filijs Israel: fuerunt enim (ut dicitur est) tempore illius legis et prophetarum et lex illa religiosos approbavit: ut habetur Actuum secundo: vbi dicit/era in Hierusalem habitantes iudei viri religio- si ex omni natione que sub celo est. Tertio fuerunt cō-

Libri

firmati iure diuino Christi et Apostolorum: cum enim ad fidem Christi accident vivere in communione in mendicitate sibi elegerunt: ut patet in decreto predicto Lugdunense concilium in quo inter religiosos medicantes numeratur: et hoc fuit confirmari iure diuino Christi et apostolorum: dedit enim Christus legem perfectionis in vivendo: si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et veni sequere me: et apostolus pro se et aliis dixit: ecce nos relinquimus omnia tecum. Secundo fuit confirmatus ordo beate Marie Carmeli iure canonico et communione multipliciter: primo iure ordinariae institutionis: diu enim ante concilium Lateranense Hierosolymitanus patriarcha: in cuius patriarchatu habitauerunt regulam eis tradidit: et suo iure ordinario confirmavit quod facere potuit: quia ut dicitur de sententia ex communicationis in capitulo nuper: quod non est reseruatum intelligit esse concessum. Sed institutio religionum: primo invenitur reseruata sedi apostolice in concilio Lateranensi: ut patet tertio libro in Rubrica de religiosis dominibus: Ne nimia: et de ista institutione ordinaria habetur a Vincenzo in speculo historiali libro quarto: capitulo 23: et habetur sub bullis quatuor paparum. Tertio fuit iste ordo confirmatus iure superuenientis ratificationis canonice. Lateranense enim concilium prohibuit novas religiones inveniri: ut patet in tertio libro decretalis in Rubrica de religiosis dominibus capitulo Ne nimia: quas non pro certo iaz scimus ordinaria potestate institutas non reprobant: et hoc est ratum habere: huius habet locum in religiosis mendicantibus: ut patet in sexta Rubrica de excessibus prelatorum capitulo primo: ubi prohibetur quod religiosi medicantes ex tunc nova loca non recipient sine sedis apostolice auctoritate: quia tunc receptionem in preterito non reprobat quod factum est ab omnibus firmum et ratum relinquitur. puta. Sed institutio ordinis tam Carmelitarum quam Augustinianorum generale concilium precessit: ut patet in decreto Lugdunense supposito. Et ceterum: igitur ex hoc iure sunt confirmati: qui in imo ius non facit meritorum de illa antiquitate precessionis. Confirmatur iure antique institutionis: cuius antiquitatis in iure non extat memoria. Quarto confirmatus est ordo beate Marie de Carmelo iure speciali tripli. Primo merito specialis approbationis ledis apostolice quod pater: ordo enim predicatorum et minorum post Lateranense concilium ab Honorio fuit confirmatus: ut patet de ordine predicatorum in chronicis: et in vita sancti Dominici: et ordo minorum confirmatus fuit ab eodem: ut patet in constitutione Joannis 22. Quoniam quorundam: ipse enim utrisque primo regulam tradidit: ut patet in premissis locis: et post Lateranen. concilium: ut patet in decreto lugduni. sepe. et confirmatione sedis apostolice per traditionem regule est confirmatione a iure: ut patet quinto libro de excessibus prelatorum. c. Nimirum iniqua: et capitulo Nimirum prava: et. 12. q. prima capitula. Hec est fides. Sed hic iure confirmatus est ordo beate Marie: predictus enim Honorius tertius post Lateranen. concilium regulam a Hierosolymitanus patriarcha eis traditam specialiter eis confirmavit: ut patet in bulla sua que habetur Lugduni: et hec eadem et plura ponit Vincentius qui fuit frater predicatorum in speculo historiæ: libro decimo/ capitulo papa Innocentius VII. capitulo 23. Postea hanc regulam confirmavit eis Innocentius quartus/ Alexander quartus/ Urbanus quintus/ Nicholaus quartus. Secundo fuit confirmatus iste ordo iure specialis decisionis/ divisionis/ additionis/ dicit enim Bonifacius in plogo super sexto decretalium quod de iuribus procedentiis aliqui vult limitare et corriger: et aliqua ab aliis sub-

Questio

trabere: et aliquibus addere. Et in Rubrica de religiosis dominibus introduxit decretum Lugdunense sepe dictum quod incipit religionum diversitatem. Cum vero illud decretum ordinis fratrum carmelitarum et sancti Augustini cuius statu concesserat permanere propter antiquitatem in qua precesserat Lateranense concilium: sed cum clausula donec Bonifacius pontifex de eis prouiderer. dictus Bonifacius: ut patet in sexto libro ibidem dictam constitutionem correxit: et subtraxit totam clausulam: donec usque in fine. et sic abstracta suspensione remanebant in iure confirmationis quam habuerant ex institutione ante Lateranense concilium: et in iure confirmationis quam habuerunt ex ratificatione eiusdem concilii et iure confirmationis quam habuerunt de post facto: et sic insolito et mutauit verba que dixerunt in suo statu manere concedimus: et apposuit verba expressa et perfecte confirmationis addens in solito statu voluntus eos permanere: et quod debet sibi in solidi. et firmo protocollo per premissa omnes tres glosatores scilicet dominus Johannes monachi Guido: et Johannes andree dicunt. Quid probant quod in ista constitutione Bonifacius subtraxit totam suspensionem: et correxit totam constitutionem Lugdunensem mutando verba et addendo noua. Sed sibi esset solito. et consueto: correctio/ mutatione/ et additione/ non haberent effectum quia remanerent in solito statu erat eis concessum per verba Lugdunensis concilii: ybi dicebatur: Eos in suo statu manere concedimus. Item dato quod subtrahendum esset solito idest consueto adhuc per ius Bonifacii confirmatur: et hoc clarissime patet: hoc enim omnia iura volunt quod quando lex sequens se referat ad legem precedentem: tunc totum ius quod habebatur in precedenti lege in sequenti reseruantur: verbi gratia: si dominus introducit feudatarium suum in ius quod pater suus habebat: si pater ius quietum habeat: et filius ius quietum habebit. Sic haec in proposito: si constitutione Bonifaciana istos ordines reducat ad solitum ius quod an habebat: et ipsi ante habebant ius solidum et firmum per se et multis modis: ut premissum est: igitur et. Quid. VII. Tru[m] syllogismus discursus fundatus super primis p[ro]m[erita] teneat in divinis quod sic: quia discursus qui fundatur super principium primum: tenet in omni materia: ubi tenet primum principiu[m]: sed primum principiu[m] tenet in divinis sicut in aliis: quod impossibile est deum simul esse: et non esse: vel simul esse sapientem: et non sapientem: et sic de aliis: sicut impossibile est formam simul esse: et non esse. In oppositum in divinis hec est vera: relatio distinguit personas essentia non distinguit. Igitur essentia non est persona: conclusio est falsa et heretica: igitur discursus syllogisticus non concludit in divinis. Ita questio difficultatem habet ex determinatione concilii Lateranensis sub Innocentio tertio: et ponitur extra de summa trinitate et fide catholica: in capitulo Damnamus. Ad hanc igitur difficultatem: primo ponam motiu[m] istorum que fundantur super determinatione dicti concilii: que fundantur super hoc quod primum principiu[m] tenet in divinis: quia idem non negatur a seipso. Secundo: quia philosophi errident theologos dicentes quod oportet eos negare primum principiu[m] ostendendo quod eisdem argumentis et sorris arguendi: oportet eos negare primum principiu[m]. Tertio: in uno verbo tangaz resp[on]siones istorum subtilium doctorum ad vitandum quod idem non negatur a se ipso: et simul ostendam quod non auferunt difficultatem: sed ingerunt maiorem. Quarto ostendam quod hoc eis accidit: quia subtiliauerunt se in propriis phantasijis: et negligenter inspicere formam determinationis dicti concilii et quod si

Lxxv
Lxvi.

q; si insperissent formam per eam poterant respondisse & salvasse primum principium in diuinis. **C** Quinto ostendam q; valde probabilitate potest declarari primum principium tenere in diuinis per propositiones naturalis philosophie que inducuntur ad contrarium. **C** Sexto mouebo dubium q; ista via ponit formalitates & ostendaz q; no sed est opinio communis. **C** Quantum ad primaz conclusio nem arguitur sic. **S** illud conciliuz hec est vera: pater generat: & hec vera est: essentia non generat: sequitur per primum principium. igitur essentia non est pater: & sic idem negatur a se: quia vt ibi dicitur vna res est essentia: & pater: & econuerso. **C** Item idem argumentum sit in alijs terminis sic: pater ex natura rei est incomunicabilis: essentia ex natura rei est comunicabilis. igitur essentia ex natura rei no est pater. **C** Item arguitur per syllogismuz expostorium sic: hec relatio ex natura rei puta paternitas distinguit & consti tuit suppositum: hec essentia ex natura rei non distinguit nec constituit. igitur ex natura rei essentia non est pater. **C** Item per aliud modum syllogismi expostorij arguit sic: eadz res inter se sunt eadz res: pater & filius rei que est essentia sunt eadem res. igitur inter se: pater & filius sunt idem. hoc falsum: quia vt ibi dicitur distinctiones opz esse in personis. **C** Secda conclusio probatur sic: ens no generat demonstrationem de se: quia nihil est medium demonstrandi aliquid de seipso vnumq; alie passiones entis aggrauat demonstrationem de ipso ente. ergo non sunt idez enti qd est contra philosophum: & contra Kommentatorem. 4. metaphysice. cōmentio. 3. **C** Item suppositum generat: natura non generat. 7. metaphysice. ergo natura & suppositum no sunt idem qd est contra philosophum. 4. metaphysice: & Kommentatorem vbi dicunt q; idez est ens homo & iste hom: & vbi dicunt q; quodquid est: est idem cuz eo cuius est. **C** Item materia non corruptitur in termino generatio nis: potentia corruptitur. igitur potentia non est idem cu ipsa materia qd est contra Kommentatorem in de substantia orbis. vbi dicit q; materia substantiatur p posse. **C** Itē in his que non sunt in materia fm Kommentatore. 1. z. metaphysice cōmentio. 3. 9. hec est vera predicatione substantiali intelligentia est substantia: sed fm eundem ibidem. cum dicatur deus est vnius vel sapiens: hic non est predicatione substancialis: sed predicat dispositio de disposito: sequitur igitur in his que non sunt in materia sapientia non est eadz substantie: conclusio falsa fm eundem ibidem vbi dicit q; in his que non sunt in materia dispositio & dispositum sunt idem omnibus modis: & non est modus quo predicatum differt a subiecto. l. in essentia rei. Hec Kommentator. **C** Sequitur de 3^a conclusione. vbi subtiles doctores respondent q; oportet in omnibus premissis argumentis concedere conclusioem. scilz q; aliquo modo hec est vera: essentia no est pater: quia fm omnes concedendum sit q; essentia est pater realiter: tamen ex natura rei no sunt idem forma: vel non sunt idem conuertibili: vel non sunt idem adequata: vel non sunt idem indiuisibiliter: & sic non negatur principium in diuinis: quia idem non negatur a se eodem modo: quia tunc est sic arguētādū: pater ex natura rei & forma liter sumptus generat: essentia non generat. igitur pater ex natura rei: & formaliter sumptus non est essentia: & eodem modo est arguēndū in alijs sic. pater ex natura rei generat sed non conuertibili: sic q; essentia generat. igitur pater ex natura rei: & conuertibili: seu adequate seu indiuisibili: non est essentia. **C** Itē sic: pater ex natura rei generat: sed generare non est predicatum proprium: & adequatuz esse. igitur pater ex natura rei non est adequate essentia. **C** Itē sic: pater &c. sed potentia per rationem ppriaz indiuisibili

Libri

vt patet in scđa notula vbi dicitur qđ illa res que est essentia est vna quedam res ergo non distinguit minor ponitur infra vbi dicitur: pater est qui generat filius qui generatur: vt distinctiones sint in personis. **C**hic notandum qđ totum illud consilium fundatur super dictis Augustini. 7.de tri. vbi pbat qđ non sunt tres substantie seu tres essentiae: s̄ tres p̄sonae ut specialiter p̄z.ca.3.7.8.0. vbi probat qđ aliud est deo esse seu subsistere: et ad patrem esse aut filium esse ex quibus cōuenit qđ plures possunt esse persone: Iz substantia aut essentia sunt vna. **C**Probatur assumptuz: quia deū esse siue subsistere ad se dicitur. probat: qđ enīz est aut subsistit dicitur ad se: omnis enim res ut dicit ad seipsum subsistit quanto magis deus/pater autem ad se non dicitur: sed ad filium et contra. igitur sequitur qđ aliud est deo esse vel subsistere: et aliud est deo patrem esse. **I**tem probat in fine tertii capituli de essentia specialiter sic: cum dicitur dominus: nō essentia: sed relatiuuz indicatur: cuz autem dico homo: vel aliquid tale qđ ad se dicitur et nō aliud: tunc indicatur essentia. a simili arguit in diuinis qđ essentia ad se dicitur: pater autem ad filium: et tunc vltra. si igitur idēz sit deo qđ patrem esse: sequitur qđ essentia iam non erit essentia: quia relatiue dicetur. **E**x istis potest sic argui. non eo deus vel essentia quo est ei filius qđ probat ut deus: vel cēntia est res que a se subsistit/ eo pater quo ei filius. igitur nō eo pater quo est res subsistens: sic non sunt eadem res qđ est hereticum. pater igitur qđ si isti concedant syllogizmum discursiuū in diuinis ad cōcludendum qđ pater non est essentia ex natura rei formaliter conuertibiliiter aut adequare aut in diuinis seu quibuscunq; alijs modis vbi sit modus distractiōis ab hoc termino res: vt si addatur ex natura rei conceptibiliiter qđ per eundem syllogizmum discursiuū concludetur qđ pater non est res: que est essentia. de substātia conceptibiliiter habetur lib. i. distin. z. 4. et quodli. 3. 3. q. de angelis versus finem. **C**Propter hoc sequitur 3^a conclusio. vbi est intelligendum qđ sicut beatus Augustinus vult salvare ista duo qđ persone sunt vna res in natura: et distinguuntur inter se: ita predictum cōfiliū/ per hoc qđ dicit qđ essentia est res que non generat nec generatur ic. sed est pater qui generat ic. non vult aliud dicere: nisi qđ sunt vna essentia: et distincte persone: et hoc est qđ imediate ibi sequit in litera que cōtinuat ad ista verba: vt distinctio nes sint in personis: et vnitas in natura: ex quibus vterius deduco qđ quādo debet fieri syllogizmū discursiuū in diuinis qđ in propositionibus: et in conclusione debentponi non solū distinctione: sed identitas. **C**Scđo est notandum qđ sicut Augustinus. 7.de trini.ca.9.adiuuenit istum terminū p̄sona p̄ distinctione: et vtitur isto termino essentia seu natura pro vnitate: ita eisdē terminis vtitur cōfiliū vnde exponens qđ dixit essentia nō generat: pater generat. subdit: vt distinctiones sint in personis: et vnitas in natura: ex quibus vterius in sero qđ omnes propositiones sumpte in syllogizmū discursiuū in p̄ma et scđa. propositione sunt diminute eo qđ solum accipiunt in quisbusdam syllis terminos exprimentes distinctionem: et non exprimunt terminos idētitatis: et ideo concludunt heretica conclusiones. scilicet distinctionē rei a re inter patrem et essentiaz et ecōuerso. et in quisbusdam syllogizmū solum accipiunt terminos exprimentes identitatem non distinctionem: et ideo concludit confusione personarum. verbi gratia. qui non asserunt identitatem: tūc arguitur sic. res que est essentia non generat: pater generat. igitur pater non est res que est essentia: hic patet qđ termini distinctionis ponuntur. scilicet generare et non generare: qđ est oppositum: sed nō identitates: idēz p̄z in pluribus syllogizmū formati in p̄ma et scđa conclusione. vbi

Questio

gratia. de syllogismis qui non exprimunt distinctionem: cuz enim arguitur quecunq; vni et eiusdem sunt eadem ic. p̄z qđ in toto isto syllogismo non accipitur aliquis terminus distinctus: sed omnes termini sunt identitatis. **C**Dico igitur ad 3^m articuluz qđ in p̄positionibus: et in syllogizmū discursiuū in diuinis debent accipi termini distinctionis et identitatis: vt patet hic in p̄ma notula. **C**Scđo dico qđ illi termini debent dicere distinctionē personaliter: et esse idēz essentialiter: vt patet per Augustinuz. 7.de trini.ca.4.7.8. et supra in scđa notula et exp̄esse habentur in glossa ordinaria super istam decretalem. **E**t per istum modum poterit saluari primum principiuū in diuinis et syllogizmū discursiuū fundatus super ipsum et vitabitur omnis heres. vnde sic debet argui in syllogizmū: vbi deficit identitas illa res que est essentia sumpta essentialiter non generat: pater qui est illa res que est essentia sumpta personaliter generat: et sequetur conclusio. igitur eadem res personaliter sumpta generat: et essentialiter sumpta non generat: et hec conclusio est catholica quā concedit decretalis: p̄cedit enīz essentia non generat: pater generat: vt per hoc denotetur distinctione in personis et vnitas rei in natura: et hoc dicit cōclusio hic conclusa. et eodem modo debet argui in syllogizmo expositorio sic. hec res que est essentia sumpta essentialiter non generat: hic pater qđ est illa res que est essentia sumpta personaliter generat. igitur eadem res sumpta personaliter generat: et sumpta essentialiter non generat: eodem modo debet argui in omnibus alijs syllogizmū de cōmunicabilitate distinctione: et alijs similibus: quibus verbi gratia. res que est essentia sumpta essentialiter est cōmunicabilis. pater qui est eadem res essentie sumpta personaliter est incōmunicabilis. igitur eadem res personaliter sumpta generat est scōmunicabilis sumpta essentialiter est cōmunicabilis: vnde diligenter est notandum qđ quandoq; concluditur. igitur eadem res personaliter sumpta nō est essentia essentialiter sumpta vel ecōuerso. subintelligenda sunt verba decretalia: vt videlicet distinctione sit in personis et vnitas in natura. sicut declaratum est in questione sequente. **I**tez in syllogizmū vbi deficit distinctione debet sic argui. Quocunq; vni et eidem per identitatem vniuntur: et tunc in minori poni distinctione sic dicēdo: sed pater et filius qđ personaliter distinguuntur vni et idēz rei que est essentia: in qua per identitatem vniuntur sunt eadem res: et sequitur bona conclusio et vera. igitur pater et filius qui personaliter distinguuntur sunt eadem res essentie in qua per identitatem vniuntur: et sic salvatur primuz principiuū et syllogizmū discursiuū: quia in conclusione non negatur idem a se similiter sumptum: sed dissimiliter: et cōtradictio est fīm idem similiter sumptum. **P**er hoc faciliter soluuntur omnia argumenta que concludunt distinctionem realem seu rerum in diuinis: cum enim arguitur illa res que est essentia non generat: vīdū p̄ iste p̄positiones sunt diminute et debet addi essentialiter in maiori: et personaliter cū identitate in minori sic arguendo: illa res que est essentia essentialiter sumpta non generat: pater qui est eadem res ic. vt supra et per eundem modum est respondendum ad omnia alia qđ q̄a propositiones sumpte sunt diminute concludunt heresim. **C**Dic aduertant theologi quare tot phantasie: et tot opiniones periculose multiplicantur circa fidem: et clare poterū videre qđ hoc est: quia inquirunt de talibus arguendo et respondendo fīm suas phantasias: et non discentiunt determinations fidei et ecclesie et formas earum qđ si ficeret faciliter omnia soluerent: vt hic pater. **C**Dices qđ propositiones tue quas tu dicis esse completas: et per quas arguis sunt apparetēs: vt p̄z intuenti. Respondeo qđ hec opinio nō

in hoc q̄ est dare vñtim principem in hoc q̄ entia nolunt male disponi. Item, p̄positio vñiversalis est vera; cur? quilibet singularis est vera; sed in diuinis hec est vera; in possibile est deus simul esse; et non esse; impossibile est par trem simul esse; et non esse; et sic de alijs personis; et impossibile est sapientiam diuinam simul esse; et non esse; et sic de alijs attributis; et impossibile est in deo simul esse ideaꝝ hominis; et non esse; et sic de omnibus alijs in diuinis. Igitur p̄mūs principium tenet in diuinis; et eadē rōne syllogismus discursiuſ super ipsum fundatus. Questio.VIII.

Aero vñterius ad declarationes precedētum. Vñrum idem sit dicere eadem res personaliter sumpta generat et essentialiter sumpta non generat; et dicere q̄ non idem formaliter aut cōuenitibiliter aut adequate aut individualiter generat; et non generat. Dic duo facias. Primo ostendam q̄ non est idem. Scđo mouebo dubia in p̄tra, rium et soluam. Sequitur de p̄mo articulo. potest enim aliquis dicere q̄ ista tua responsio est eadem cum forma, litarib⁹. dictuz est in ista precedenti q̄one an syllogismus discursiuſ tenet in diuinis q̄ sic sub hac forma; essentialis essentialiter sumpta non generat; pater qui est eadem res essentialie ut persona relativa ad filium generat. Igitur eades res personaliter sumpta generat; essentialiter sumpta non generat; et sic debet argui in alijs syllogismis in diuinis de cōmunicabili tē. et quemadmodū respondes hoc per p̄sonaliter et essentialiter q̄ ali vocant non erit idem formaliter vel cōuertibiliter vel individualiter tē. Respondeo q̄ personalitas potest comparari vel ad essentialia; et sic est difficultas magna; et sic dixerunt multi de istis nouiter opinib⁹ q̄ pater differt ab essentia ex natura rei formaliter seu q̄ non est idem ex natura rei formaliter vel potest comparari ad oppositum corelatiuſ; et sic nō est difficultas; q̄ omnes concedunt q̄ pater distinguitur a filio ex natura rei formaliter et realiter relative; et isto mō cōplete ego rōne meam cum dico; pater qui est essentia sumptus personaliter generat; quia hoc clare patet q̄ accipitur personalitas in ordine ad oppositum; et sic totaliter sum in cōmuni opinione omniū et in contraria formalitatibus eo q̄ non concedam relationes distinguiri ab essentia realiter vel formaliter ex natura rei vel alio modo denominante distinctionē ex parte rei; sed solum ex parte rei in ordine ad intellectus conceptibiliter seu diffinibilitate; pater lib. i. distinc. et 4. q̄ omnes syllogismi concludunt et concludere debent patres distinguiri realiter a filio et nō ab essentia; qđ est cōmuni opinio; pater; quia ut predictum est; in omni syllogismo sic debet concludi ut saluetur vñitas in essentia et distinctio realis in personis; et sic concludunt omnes syllogismi quos scripsi; sed concludere q̄ vñitas sit in essentia; et distinctio realis in personis; est concludere q̄ pater ex natura rei differt a filio personaliter; sed est ides essentie. ergo opinio quā ego et decretalis tenemus est cōmuni opinio sancti Thome q̄ pater differt ex natura rei a filio; sed non ab essentia; et sic pater q̄ omnes opiniones formalitatū et inconuertibilitatum et individualitatem sunt innente sine causa; et ppter inconsiderationem decretalis probatio minoris q̄ scilicet omnes syllogismi mei hoc concludunt; arguitur enim sic. illa res que est essentia essentialiter sumpta non generat; ut sic sit vñitas in natura; si enim essentia generet essentia distinguitur a seipso; scilicet pater a filio; quia vel generat se pater qui est eadem res essentie; personaliter sumptus generat filium; ut sit distinctio in personis. Igitur eadē res p̄sonaliter sumpta generat; et essentialiter sumpta non generat; ut sic sit vñitas in nā et distinctio in personis. Item eodē

5^a p̄clo.

facit homines errare in his que sunt fides; quia volunt ibi arguere per propositiones apparentes sicut arguit in p̄b̄; philosophia naturali; sed hoc non debent querere; sed sermo debet esse s̄m subiectam materiam; et ita debent accipere oppositiones que sunt certe s̄m traditionem dei; fidei; et eccl̄; ecclesiæ; et s̄nt inapparentes s̄m rationem naturalem; hoc enim vult diffinitio fidei ad Hebreos. 9. vbi dicitur. Fides est substantia rerum sperandarum argumentum nō apparetium; et banc diffinitionem probat inductive per diuersos patres fideles; sed in p̄positio; ut supra patuit. p̄positiones quas ego sumo sunt certe s̄m determinationem dei fidei et ecclesiæ. Igitur bene. Sequit̄ de 5^a p̄clusione. Vbi pono q̄ l̄ ista veritas theologicā non possit demonstrari per aliam que sit in creaturis; tamen aliquales declaratio[n]es sunt ad hoc in philosophia naturali. primo per exemplum de ente; et eius passionibus que sunt eadem essentia enti; ut probat philosophus 4° metaphys. et Lōmentator ibidem cōmento 3°. tunc arguo sic; ens essentialiter sumptū est medium in demonstrando aliquid de seipso vñ pro passione sumptū q̄ est eadem res enti est medium in demonstrando de ente. Igitur eades res pro passione sumpta generat demonstrationem; et essentialiter sumpta non generat. Scđo hoc idem aliter supponendo q̄ qđquid est sit idem cum eo cuius est; ut p̄bat philosophus. 7° metaphys. seu q̄ natura et suppositum sunt idem; arguitur sic. res que est natura essentialiter sumpta non generat suppositum que est eades res; namē natura suppositaliter sumpta generat. Igitur eadem res suppositaliter sumpta generat; et essentialiter sumpta non generat. Item de materia d̄z sic argui; materia essentialiter sumpta non corrūpit in termino generationis; potentia materie que est eadem res sibi sumpta ut dicit privationem corrūpit in termino generationis. Igitur potentia materie que est eadem res materie sumpta priuabilitate non est materia sumpta essentialiter. Item de intelligentiis debet sic argui. In his que non sunt in materia hec est vera predicatione substantiali; intelligentia est substantia; sed l̄ in his sapientia sit eadem res substantiae; tamen cum dicitur; intelligentia est sapiens; hec non est predicatione substancialis sed dispositionis de dis posito. Sequitur conclusio. Igitur sapientia; que in his est eadem res substantiae sumpta disponibiliter nō est substantia sumpta essentialiter. Sequit̄ de 6^a p̄clusione. vi delicit q̄ primum principium et syllogismus discursiuſ tenet in diuinis sicut in alijs et clare sequit̄ ex premisis sic; ad hoc enim q̄ primum principium; et syllogismus discursiuſ fundatus super ipsum teneant sufficit q̄ habeant locum et processum suum s̄m naturam materie subiecte ad quā applicantur; sed ut deductū est per 3^{am} conclusiones et 4^{am} si arguat̄ in diuinis per p̄mū principium et syllogismus discursiuſ s̄m naturam terminorū et propositionū quas fides ponit in diuinis primum principium; et syllogismus discursiuſ verificantur in diuinis sicut in alijs. ergo tē. Item hoc probatur ratione sic; quia primum principium qđ est generalissimum in veritate oportet verificari in omnibus suis contentis; et eadem ratione oportet syllogismus discursiuſ super ipsum fundamentum verificari in omnibus suis contentis; quia da oppositū non erit generalissimum in veritate sed primum principiū verum generalissimum est de ente; ut probatur. 3° metaphys. videlicet impossibile est simul esse idem et non esse; sed omnes concedunt deū; et oia diuina p̄tineri sub generali predicatione entis; aliter enim metaphysica non esset de ente ut est cōmune ad entia; et p̄mū principiū entis qđ falsū est; ut patet in ultima demōstratione. Iz. metaphys. vbi conclusit scientiam metaphysicam

6^a p̄clo.

Libri

2° artic

modo de cōmunicabilitate et incōmunicabilitate. ¶ Itē in syllogismis in quibus deficit distincio dī sic argui. Quocūqz vni et eidē rei iunt eadem res: sunt eadem res inter se in illo in quo per identitatem vniuntur: et tunc in numeris debet ponī distincio sic dicendo: sed pater et filius qui per alii distinguuntur vni et eidez rei que est essentia in qua per idētatem vniuntur sunt eadem res: et tunc sequit bona et vera p̄clo. Igitur pater et filius qui personaliter distinguuntur sunt eadem res essentia in qua per idētatem vniuntur. ¶ Itē hoc probatur in simili sic. natura essentia liter sumpta non generat ne actio sit negativa suppositū q̄ est eadem res supposita liter sumpta generat et essentia liter sumpta non generat ut actio nō sit vera. ¶ Sequitur de scđo articulo vbi est dubium: quia medius terminus non debet intrare cōclusionem: hec intrat. Igitur male: minor patet q̄ generare est medius terminus et protulz intrat conclusionē. N̄deo q̄ medius terminus nō intrat cōclusionē nisi simul sit medius terminus et copula: sed tunc op̄z necō intrare ne copularetur cōclusio cum premissis generare in p̄posito est medius terminus. ¶ Scđo dubitā: quia dato q̄ copula debet intrare. Igitur maxime essentia vel copula super quo fundatur p̄ma p̄ncipiuz. Sese vel non esse debet intrare in aliqua cōclusionē: quia p̄mū p̄ncipium saluat in omni propositione et cōclusionē: et tunc debet argui nō solum cōcludendo cuz generare: sed cū essē sic. res que est essentia essentia liter sumpta non generat: pater qui est eadem res personaliter sumpta generat. Igitur pater personaliter sumptus est eadem res essentia: et non est eadem res essentia essentia liter sumpta. sed hec p̄clo videtur esse suspecta: qz aliquo modo vñ concedere q̄ nō est eadem res. Respondeo q̄ copula debet venire in cōclusionē sub sensu perfecto quē habuit cū medio termino in premissis: aliter enim non quia alii cōcluderetur fīm fallaciā accidentis: sed sensus fīm quez argui in premissis est ne essentia generet sed persona et q̄ res in diuinis non generat nec generat: vt est ad se: sed vt ad aliō et vt vnitas sit in natura et distinctione in personis: Igitur sub hoc sensu debet cōcludi in cōclusionē. Hoc habitus tunc dī sic argui. res essentia liter sumpta nō generat: pater personaliter sumptus qui est eadem res essentia generat: debet cōcludi sic. Igitur pater personaliter sumptus est eadem res essentia: et nō eadem res essentia essentia liter sumpta sub hoc sensu et non alio ne essentia generet: sed persona generet: et iūc nō est suppositio in cōclusionē/vel sub hoc sensu ne res illa generet vt ad se: sed vt ad aliud. p̄ma additio est in decretali 2° in Augustino. 7. de tri. ca. 4. et 8. vel sic. debet cōcludi ex primendo verba decretalis. Igitur pater personaliter est eadem res essentia: et non est eadem res essentia liter sumpta sub hoc sensu et nō alio vt saluet vnitatis in natura et distinctione in personis: et qui se tenet ibi cōcludendo in his sensibus et additionibus impossibile est eum errare. ¶ Ad excludendū omnem suspicionem potest argui sic. illa res que est essentia vt essentia liter sumpta non gnat vt sit vnitatis in natura: qz significare videtur distinguiri sicut pater distinguitur a filio: qz pater qui est eadem res essentia et personaliter sumptus generat ut sint distinctiones in personis. Igitur eadez res vt personaliter sumpta generat et sumpta vt essentia non generat vt sit vnitatis in natura: et distinctione in personis vel sic cōcludatur cuz copula p̄mū p̄ncipiū. Igitur pater personaliter sumptus est eadem res essentia: et non est eadez res essentia vt essentia liter sumpta: vt per hec verba saluetur vnitatis in natura et distinctiones in personis. ¶ Nota fīm hūc modum cōcludēti saluat q̄ relatio cōparata ad essentiam non differt ab essentia: sed vt comparatur ad oppositū dis-

Questio

sert ab oppositor: quia semper concludit q̄ eadez res vt personaliter sumpta nō est eadem essentie vt essentia liter sumpta: vt vnitatis sit in nā et distinctiones in personis: vñta nō est distinctione nisi in personis: et sic p̄g ad qōnem. Questio. IX.

Verum actio sit in agente. Primo ponam opinionē cuiusdaz reuerendi doctoz qui dicit q̄ sic. Scđo q̄ dicit q̄ est opio Thome ostendam oppositū. Tertio ostendaz q̄ hoc est ī Brisko. Quarto hoc cōcesso in creaturis ostendaz q̄ non est ponendam q̄ in diuinis sit q̄ generare sit in patre sub formalis ratione inherentie. Quinto respondebo ad argumenta. ¶ Sequit de p̄ma cōclusionē vbi sic arguit doctor ille. si actio est in passo. igitur passum inquantum huī ager. cōsequens falsum. p̄ba p̄sequentia per aduersarios: dicunt enī q̄ si actio esset in agente ager inquantum huī pateretur. ergo eadem rōne si sit in passo ager. ¶ Scđo q̄vis enī multa denominēt a formis que nō sunt in eis subiective sicut locatū a loco que est in locā: te ipsum impossibile est q̄ forma nō denominet subiectum: in quo est. si igitur actio formaliter est in passo. igitur passum ager: sed hoc est impossibile. Igitur ī. Tertio sicut locās ad locatum: ita agens ad actum: et producens ad p̄ductum: sed nō obstante q̄ locatum denominēt a loco locante et locans a locato: locus tamen est in locante. Igitur non obstante q̄ passio denominēt ab agente et agens a passione: tñ actio erit in agente. ¶ Quarto: quia sicut ista est per se in 4° mō interfectū interiū ppter passiuaz interemptionem/ita ista interimēs interimit ppter actionem interemptionem: sed p̄ma nō esset per se nisi interemptio passiuaz esset interemptions realiter: et sicut in subiecto determinato. Igitur nec ista interimēs interimit nisi interemptio actiuaz esset realiter in iteramente sicut in subiecto p̄prio. ¶ Item forma p̄ducta per actionem non est idem cum actione quocūqz mō sumpta: vt deducit multipli et statim sibi cōcedo/ sicut nec actus p̄mus cū scđo: et tunc arguit. si nō est idēz cum forma per cōsequens non sequit necessario q̄ actio est in passo in quo est forma p̄ducta. ¶ Itēz Tho. in qōnibus de potentia. q.z.ar.3. dicit q̄ q̄vis actio sit per modum egredientis ab agente: tñ cōstat q̄ est in ipso agente. ¶ Sequitur de 2° cōclusionē. vbi dico cōtra ponentem q̄ nō est de illis qui sequuntur Thomā doctorē suuz: quia qui sequuntur Tho. mam dicunt q̄ intelligere est pati non agere: sed hoc dicentes non possunt dicere q̄ actio sit in agente: quia potissima ratio qualiter est pati: et non agere est q̄ si sit agere idem erit in potentia et in actu/in potentia prout recipit/in actu p̄t agit: sed si actio sit in agente hoc sequetur: quia dicetur sī si actio recipitur in agente dicetur q̄ recipere in eo vt in potentia erit ab eo vt est in actu. ¶ Item sequentes Thomā arguunt q̄ intelligere sit pati: quia si intellectus ageret in intellectiōē planum est q̄ ipsa eadem refertur ad se: sed ista ratio nō cōcluderet: si actio sit in agente subiective et passiuaz: quia planum est q̄ est ab agente effectiuaz. Igitur idem refertur ad se. ¶ Item specialiter est contra Thomāz in hac materia. tenet. n. Thomāz in expositione. 3° physicoz super illo. ca. vtrum motio sit in moto vel in mouēte q̄ est in moto sicut in subiecto: et non in mouente. vnde dicit q̄ actio et passio sunt vñus motus: sed dicitur actio vt ab agente et passio vt in patiente: et per hoc soluit argumēta que ibi adducuntur in contrarium: et fīm hoc saluat q̄ actio et passio sunt p̄dicamenta extrinsecus denominantia: vnde dicit q̄ fīm q̄ aliquid denominatur a causa agente est p̄dicamentū passionis et facit p̄ eo diffinitio passionis que est q̄ passio est effectus illatioz actionis. et eī. fīm q̄ denotat cā agens ab effectu est pīmū actiois et facit p̄ eo diffīo actiois que est q̄

T. cō. 10
et infra.

actio est sicut quā agere quod dicimus in illud quod subiectū. **C** Arguit ex his. predicamentum actionis est extrinsecus respectus denominans: t̄ hoc quia determinatur ab effectori pducto in passō: sed hoc nō sicut actu esset in agente. **C** 2° dico q̄ hec op̄ est contra Aristotelem vbi aduentum q̄ motum quo agens agit esse in agente tripl̄ potest intellegi. Uno modo q̄ primo sit in eo: t̄ sic dicat actio t̄ postea q̄ abscindatur ab eo t̄ transeat in passū: t̄ sic dicatur passio. **C** Alio modo q̄ actio sicut subiectū in agente: t̄ in eo remaneat agens mediante actione remanente in eo causat passione in passō. **C** 3° modo q̄ actio nō sicut forma supaddita agenti: t̄ informās ipsuz. sed solū dicitur actio in agente: q̄ est in eo sicut in causa sicut dicimus motum vniuersi esse in primo motore. **C** Primo modo non ponit Aristoteles neq; Lōmetator motū eē in agēte: q̄ sequeret: q̄ acto migraret de subo in subz. Nec 2° mō q̄ seq̄rēt q̄ actio t̄ passio non eēt vnuus motus q̄ est p̄tra eos ibidē: relinquīt igit̄ q̄ actio est in agente sicut in sua causa nō sicut in subiecto hoc p̄bat per Aristotelem q̄ respondens ad questionē qualiter motus potest esse in patiente si actio t̄ passio sunt vnuus motus: responderet dicens Neq; vnuus actum in altero esse inconveniens est: est enim doctio actus docētis t̄ est in eo q̄ doceſ: sed non decisus: sed b̄ in hoc nota q̄ actio non est in agēte sicut q̄ p̄mo sit in eo: t̄ postea decila ab eo t̄ posita in passō nec etiā est in agente manēs in eo sicut in subiecto: quia tunc es̄t dare medium inter esse in agente sic q̄ actio discederet ab agente in passū. hoc negat ibi: quia immēdiata post p̄mū modum subdit dicens: actio est actus non decisus: sed est huius in hoc. id est ab agente in passū: sed actionem esse ab agente sic q̄ nō est formaliter t̄ inherenter in agente nec p̄mo nec sc̄do modo: sed est in agente solū sicut in causa virtuali: vt p̄z de motu locali quo intelligētie mouent orbēs suos. **C** Et hec est intentio Lōmentatoris t̄ sancti Thome vt patet intuenti expositiones eorum. solum enīz volunt q̄ motus sit ab agente: t̄ nullo modo in agente. **C** Item ad hoc est Albertus. 3. physi. trac. p̄ cap. 8. ibi enim recitat disputationem t̄ argumenta Aristotelis q̄ bus p̄bat q̄ motus est in mouente: t̄ quibus p̄bat contrarium/ t̄ finaliter stat cum determinatione Aristoteles q̄ actio t̄ passio sunt vnuus motus/ t̄ q̄ motus non est in mouente: sed in moto: t̄ dicit sic circa mediū: tunc ista disputatione de plāno sic potest solui q̄ monere est fluxus motus a motore t̄ moueri nominat susceptionem eius in subiecto. **C** Et p̄bat q̄ non sit in agente inherenter: sed sicut in causa: sic imaginemur inquit q̄ motus sit fluxus quidam sicut radiū vel illuminatio que p̄tinue fluit a sole in mediū: quo supposito arguit sic: Radius seu lux est vna t̄ eadē res in eēntia t̄ est a sole: t̄ est recepta in corpe colorato: s̄z radius nō est in sole: sicut in subo: sed est in sole sicut in cā fundente ipsum t̄ in corpe aut̄ colorato est soluz sicut in subiecto: t̄ nō sicut in causa fundente ipsum. igit̄ a simili: cum motus sit fluxus quidam actio t̄ passio sunt vnuus motus: sed iste motus nō est in agēte sicut in subiecto in quo recipitur motus. **C** Et per hoc exemplū vt dicit salvatur q̄ actio t̄ passio sūt vnuus motus in essentia: sed nō idē in esse. vide totum caplū ad istum intellectum semper concludit q̄ motus solum est in agēte sicut in causa a qua fluit seu a causa diffundēt eam. **C** Ad idem est argumentū Lōmentatoris 3° physiōrum cōmēto 4°. vbi vult q̄ motus vel est fluxus forme vel forma fluens/puta q̄ generatio vel est via qua ad formam itur vel generatio est acquisitione partis post partem forme ad quā itur donec t̄. sed solū sic p̄z q̄ iste motus terminatur in eo q̄ mouetur sicut in subiecto: t̄ nō est in mouente nisi per quedā defluxū ab eo sicut a causa. igit̄ t̄. **C** Itē ad hoc facit arḡm̄ per dissimilationē motus sic. motus est acto

entis in potentia: sed q̄d mouetur est ens in potentia sicut q̄ in po: qd aut̄ mouet nō est in po: s̄z q̄ in po: q̄ vnuqdqz mouet t̄ agit sicut q̄ est in actu t̄ s̄z q̄ est causa effectiva diffundēt motuz agitur motus est in eo q̄d mouet: sicut acto t̄ forma eius in agente motū sicut in causa diffusua motū. **C** Item ad hanc cōclusionē habetur diffuse lib. 3. di. 33. t̄ specialiter 3. articulo. **C** 4° dico q̄ etiā si actio esset in agēte hoc non debet tractari in questione vñz in diuinis gene rare sit acto elicitus seu elicitius: q̄ nihil facit ad hoc: ḡnatio enīz t̄ ea que in diuinis ponunt̄ prescindunt̄ ab omniratione formalī essendi in sed nō a formalī rōne essendi a quo aliis: t̄ ideo magis repugnat theologie ponere actionē in agente q̄d eius cōtrariū. p̄batio assumpti: q̄ ex ea parte qua in diuinis est omnis ratio identitatis excludit omnis ratio inherētie: patet per Aug. 7. de tri. vbi vult q̄ q̄uis attributa sunt verissime in deo: sicut q̄ attributa deo idētitanē excludit ab eis omnis rō inherētie. vñ vult q̄ deus est sine qualitate bonus t̄ sine quantitate magnus. Idem vult Ansel. monologion. ca. 1. 7. t̄ idem vult Lōmetator. 1. 2. meta. cōmēto. 39. vbi vult q̄ dispositions q̄ir de deo predicanē exculsa t̄i inherētie. sed l̄ generatio t̄ generari t̄. que in deo ponunt̄ sunt verissime in deo: tamē ibi ponunt̄ sub ratione identificationis int̄i t̄ q̄ filius est illud q̄d est pater/ vt h̄i de summa tri. t̄ fid. cat. in ca. dānamus. igit̄ t̄. patet ista rō: q̄ enīz relatio a quo aliud t̄ respectus qui ab alio non identificantur inter se: est: cuz inter hec obuiat relationis oppositio: als enim vna persona esset alia: ideo formaliter ponunt̄ in deo. igit̄ ex opposito cum gene rare comparatum ad essentiam t̄ patrē identificatur inter se sicut in nā: ideo formaliter ratio inherētie actionis non ponit̄ in diuinis. sed ponere actionem in agente sicut in causa t̄m multum facit ad theologiā. p̄batio vt deducit̄ est theologia nititur excludere ab his que deo conueniunt̄ omnem rationem inherēti: quia est imperfectionis t̄ cōcludere loco inherētie identificationem: sed hoc facit ista opinio: res enim vt virtualiter cōtentā in sua causa nō est aliud formaliter a sua causa. igit̄. **C** Item alio modo cōfert multum ad theologiā: ponit enim hec opinio q̄ actio dicit respectus originis a quo aliud t̄ passio q̄ ab alio: theologia concedit filium esse genituz a patre sub intellectu q̄ filius est vere a patre quo ad esse productum: s̄z nō quo ad esse effectum. igit̄ sicut in hanc opinionem possumus salvare ea que ponimus in diuinis circa generationem patris t̄ filii. **C** Sequitur de 4° conclusione. Ubi ex omnibus his cōcludo q̄ actio nō est precise in passō sicut in subiecto: s̄z est in eo tanq; respectus extrinsecus denominante causam eius actiuaz in qua est sicut in causa a qua fluit: t̄ a qua diffunditur sicut Albertum: est enim actio sic proprie in passō q̄ formalis rō actionis est esse ab agente: est enim actio s̄z quā in illud qd subiectū agere dicimur/ ecce q̄ est in passō t̄ est q̄ dicit in illud qd subiectū: sed in respectu ad extra t̄ hoc est q̄ dicit actio est s̄z quā nos agere dicimur. **C** Per hoc ad argumēta. Ad primū quando dicitur si actio est in passō t̄. nego: quia sic est in passō q̄ dicit respectum ad agens in quo est sicut in causa: t̄ quia modus denominandi debet sequi modum essendi ideo sic est in passō q̄ simul est nata denominare causam agentem extrinsecam: sicut a qua fluit: t̄ diffunditur prout hic habetur a doctoribus istis. patet igit̄ q̄ nominat causam agentem non patientem. ad probationem quando dicitur si actio esset in agente agēte pateretur. igit̄ a simili: dico q̄ nō est simile. actio enim si ponereur subiectū in agente quantum ad rationem informandi t̄ q̄z ad respectum denominatiuum passionis qui est esse ab alio: posita enim actione in agente

Libri

in subiecto: et ipsum informaret: et esset ab agente: et sic si esset in agente sicut in subiecto esset in ipso totaliter. Et omnes ratione passionis: et ideo agentem denominaret per modum passus: sed actio sic ponit in passo: quod tamen simul est in agente sicut in causa a qua emanat effectus: et ideo quod modus denominandi recte. ideo natum est denominare causas agentes et aqua fluit et aqua diffundit: et ideo per actiones receptas in passo non denominatur patiens sed agens. ¶ Per idem ad 2^m quando dicitur impossibile est quod forma non denominetur subiectum in quo est: verum est suo proprio modo essendi in: et ideo denominat agentes sicut in quo est: sicut in causa non sicut in subiecto. ¶ Ad 3^m dico quod locatum non determinatur a loco nisi sicut quod relatum a corelativo de quo non loquimur modo: immo denominatur circumscriptione passiva que est in locato quod vocatur esse in loco et locans determinatur ab esse locato quod dicit respectum extrinsecum in corpore locato. unde est intelligendum quod locus locatius dicitur ad corpus locabile respectu intrinsecus: et isti respectus fundantur utroque in proprio fundamento. scilicet in loco et locato: sed locatum et locus locans reseruntur respectibus extrinsecis quod fundantur in corpore locato tamen quod per se: cum enim corpus acquirit sibi novum ubi aliquid acquiritur per motum corpori locato videlicet novum esse in loco: sed nihil tale acquiritur locanti ut per se patet: dicitur igitur locans per respectus extrinsecus in corpore locato: sicut quando aliquid non invenit esse induit acquiritur corpori induito: sed nulla res noua acquiritur induimento: sed denominatur induens a respectu induiti esse qui fundatur in corpore induito. Per hoc ad argumentum quando dicitur in minori quod locatur denominatio a locante: dico quod si loquaris de nominatione intrinseca: scilicet loci locatiu et corporis locabilis quod mutuo se denominat per respectus fundatos in utroque isto: sicut et actuus et passus: si vero loquaris de nominatione extrinseca que consistit in actuali circumscriptione non aptitudinali ut habetur in 4. dico: tunc falsum est quod locus. id est locare est aliquid reale subiectum acquisitionis loco: immo per hoc quod aliquid est subiectum acquisitionis corpori locato denominatur extrinseca locus locans: et sic erit de actione et passione: et de hoc lib. 2° dis. 3. arti. 4. ¶ Ad 4^m quando dicitur quod hoc non esset per se interemptio passio est non interemptionis: recte: concedo quod esse in subiectum est proprius modus essendi passionis: et quod dicitur. igitur hoc non esset per se interemptio actionis est in interioritate recte. dico quod non esset per se nisi esset in etiam hoc proprio modo essendi in actionis. scilicet sicut in causa non sicut in subiecto. ¶ Ad 5^m concedo quod non id est quod forma producta: et cum inferi. igitur non opus est esse in passo recte. dico quod non opus est sit in passo ex hoc quod sit una forma: sed ex alia causa: quod est in agente sicut in causa opus recipi in passo formaliter et sicut in subiecto. ¶ Ad ultimum dico quod est fallacia sequentis est in agente. igitur est in eo subiectum: est enim in: sicut in causa sicut non sequitur regnum grecorum est in rege quod concedit Ph. 4. pby. igitur est in eo sicut in subiecto: quod potest esse in eo alio modo. scilicet quia est in eius potestate et dispositione et imperio. ¶ Adhuc contra me replicatur. probando quod actionis sit in agente: quia si sunt in passo passus ageret. probatio sequitur quia per me modus denominandi sequitur modus essendi: sed modus essendi actionis est formaliter suam rationem est esse subiectum in passo. igitur recte. ¶ Secundo arguit quod alius doctor sic. actionis est actus agentis: sed actus est subiectum in eo cuius est actus. igitur recte. ¶ Primo declaro quod cuius debet esse evidens quod actionis sit in paciente: subiectum non debet denominare agentem: ubi notandum quod res habet esse per omnes suas causas per materiam et formam sicut per intrinsecas et accipio non solum causas intrinsecas essentialia: les sicut est in substantia composita: sed large vocando cau-

Questio

sas intrinsecas que vniuntur per inherentiam sicut est in corpore posito et ex subiecto et accidente. ¶ Item huius est per causas extrinsecas sicut per agentem efficienter et per finem finaliter: tunc arguit sic. modus denominandi sequitur modus essendi: sed motus per quem agens agit in illud quod subiectum non solus habet esse in subiecto patienter et receptibiliter. sed huius est ab agente sicut a causa extrinseca efficienter. igitur non solus debet denominare subiectum formaliter cui inheret. quod intrinsecus manens in ratione et passo receptivi sed causam agentes extrinsecam a qua habent esse hanc extrinsece. ¶ Secundo hoc declaratur sic quantum ad proprium pertinet dupliciter denominatio aliquid ab actione vel passione que est in alio. uno modo sic quod vel est in eo quod denominatur propter quod conuenit sibi denominatio. scilicet columnam dicit dextra mihi quod constat mihi ad dextram in motu meo: alio modo: quod aliquid est in eo quod denominatur propter quod denominatio sibi copertore potest: non tamen est in eo quod denominatur. verbi gratia obiectum dicitur visum vel intellectus per visionem vel intellectionem que est in anima visibili. unde est formaliter visibile secundum modo dicendi per se: ut p. 3. 2° de anima. et id est de intelligibili: visus tamen est in qua passione dicitur visus non est in visibili: sed in visente. 2° modo dicendi per se: ut p. 3. 2° de anima. et idem est ex parte intellecti. ¶ Tunc arguo quia ratione passio recepta in uno subiecto nata est denominare aliquid denominatione extrinseca passiva: hanc passio non sit in eo quod denominatur: sed solus in eo reperiatur formale principium correspondens tali passione: cadet ratione actionis recepta in alio: puta in passo nata est denominare agens denominatione extrinseca: hanc actionis non sit in agente: dum tamen formaliter ratio agendi in ipso reperiatur: sed sic est in proprio ut predictum est de visu et intellectu. igitur planus est quod formalis ratio agendi sit in agente ipsum denominabit: hanc non sit in eo sed in passo. ¶ Item probatur per argumentum 2^m sic. modus denominandi sequitur modum essendi: hanc motus quo agens mouet passum huius modus essendi in passo receptibiliter et non agenter. igitur passum ab actione recepta in eo solum denominabitur subiectum recipiens actionem non agens actionem. ¶ Confirmatur: si modus denominandi dicitur sequi modum essendi. igitur diversus modus denominandi dicitur sequi diversum modum essendi. sed actionis non huius precise esse in subiecto paciente: sed huius esse in paciente ab agente. igitur non solum huius denominare patiens ut subiectum recipiens sed agens ut efficiens. ¶ 5° probatur quod sequitur quod actionis erit in agente: quod est actus alicuius sicut causa non est subiectum in eo: quod causa non est actio ut causetur in se sed in alio. scilicet docens non docet se sed discipulum: et ut mouens non mouet se sed aliud: et hoc est quod dicitur Propterea. 5. metra. quod potentia est principium transmutandi aliud in quodcumque aliud: sed actionis est actio agentis: sicut causa. igitur recte. ¶ Per hoc p. 3. ratio ad arg. 2°. ad primum quod dicitur est formaliter ratione sua est in passo: verum est receptibiliter: fundatur non respectus actionis quod est formale in actione precipue esse in subiecto paciente: sed huius est in paciente ab agente non solum huius denominare patiens in motu qui recipitur in passo: et ideo actionis denominatio ipsius: sicut subiectum recipiens: sed actionis non recipiens in passo agenter. id est sicut in illo cui competit agere: et ideo passus non agit. ¶ Ad 2^m cum dicitur quod actus agentis dicitur esse in eo sicut in subiecto: dico quod non est verum quod est actus sicut causa actionis causa: hanc sit actus non est in ea: sed in eo quod actioni subiectum.

Questio X.

Verum actionis denominatio agentis denominatio natione extrinseca. ¶ Dic pono quoniam et claves. prima quod actionis est in agente: hanc probat Albertus. 3. phys. tract. 1. cap. 8. probat. n. quod motor est in motore sic in causa non sicut in subiecto: sicut in subiecto formaliter ratione quod quia motor est mouens: et quia causa alii motores.

movent nō dī variari in illis: sī qd accidit alijs motoribus qd nō accidit. pmo/qz formalis ratio est eadē apud oēs ḡbus quenit. x.g. formalis rō substantie est in se subsistere et cōuenit pmo motori fm phos qui vocant deū p̄mā subam subsistentes et Aug⁹ dicit. 7.de.tri.ois res ad se subsist: t c̄pto magis deus et ratio in se subsistenti cōuenit alijs substātis līz accidētibus subsistent: sed formalis ratio ipsius mouere in pmo motore nihil aliud est nisi ab ipso fluere: mouet p̄ter hoc q̄ motus subyic̄t. iḡt līz alijs motoribus accidit q̄ moueant in mouendo: per hoc nō nō variait rō ipsius mouere qn mouere fm q̄ mouere est precise ab ipso fluere motū: et ita mouēs nō subyic̄t motū: sed causalitati motus: et ideo p̄cludit Albertus. cū ergo queris in quo sit motus dicimus q̄ sicut in cā est in mouente: et sicut in subiecto in eo q̄ mouetur. C Item si aligd impediret actiones in passo esse: s̄ esset q̄ sequeret actum vnius c̄llē in altero. s. actiui ageris esse in passo: sed hoc non p̄bhet imo sic est: doctio.n.actio qua aliquis babet sciam alii: a se docet et nō se: est a docēte agente: et nō docens nō subyic̄t sue doctioni actionis: q̄ p̄ possum docet alii: et nō se. igitur nihil p̄bhet actuz vnius. s. agentis esse in altero. id est in subiecto: et non in se nisi sicut in cā. igitur cōcludit q̄. ita est v̄l de motu inter agens et patiens. C Ad idē cōcordat Boetius super predicamenta di- cēns ipsop̄ facere et pati: descriptio aut̄ vocat q̄n facienduz q̄. actus a quo in aliud veniens cōsiderat ac in patiendo actus iste in eo in quē venit cōsiderat. C Scda cōclusio bic declaranda est q̄ nō solum respectus actionis et passio- nis sunt existenti: sed ois respectus est extrinsecus funda- mento: q̄ respectus accidit fundamēto vt res alia acciden talis vel vt ratio fabricata ab intellectu citra fundamētū: sed qd accidit est extrinsecuz. ergo t̄c. C Tertia conclusio est q̄ ois respectus quodā modo est intrinsecus fundamēto fm esse reale fundamentaliter in eo: q̄ omnis respect⁹ vel est idem cū fundamento solo intellectu differēs vel ac- cidentis fundamento: sed respectus qui est idē realis cū fun- damento vel impreſsum fundamento reali actuali inherē- tia et solū differēs rōne est respectu intrinsecus quodāz mō scilz fundamētalr. iḡt t̄c. p̄batio minoris de relatione est medium q̄ est idem realiter fundamēto vel inherens fm reale esse qd habz si sit actus: vt p̄z de paternitate et filiatione in filio et similitudine et equalitate in quātitate: pbo quo ad alia predicamenta. pmo quo ad vbi q̄ omnis realis mo- tū terminatur ad aliquid reale: sed motus localis faciens corpus esse in loco terminat ad vbi seu ad esse in loco: quia vbi est circūscriptio passua corporis locati a loci circun- scriptione p̄nieniens: sed esse in loco est aliquid reale sun- dans respectu ad locuz locantē: et sic respectus intrinsecus adueniens et nō oīno existens in termio extrinseco. C Idē idem p̄z de quādo est qd verelinquīt ex adiacentia rei tē- poralis ad tēpus: sed esse quo res adiacet tēpori est esse in re et fundans in ipsa re realē adiacentiā ad tēpus. sī v̄lis adiacentia fundata in re adiacēte est respectus realiter in- trinsecus sibi adueniens et nō oīno existens in termino op- posito. iḡt t̄c. C Item idē p̄z de habitu de quo minus vi- detur: omnis enīz motus realis terminat ad aliquid reale: sed vestiri et calciari: et h̄b̄ talia sūt motus reales terminati in vestimento et calciamento. iḡt causant in ipsa esse vesti- tum: sed eē reale vestitū fundat realē respectuz ad vestitū. igitur respectus habitus qui consistit in vestito esse intrin- secus nō extrinsecus istud cōcludit in his quibus esse ha- bituā permanentis acquiritur per motū quicqđ de alib⁹ si adueniat sine motu facto circa ipsos. x.g. de vbi est esse in loco qd acquirit corpori locato per motuz: potest enim locatum esse in eo q̄dū permanent in loco. C Item idē p̄z de positione: posatio enim dicit ordinez partuz in toto: sed

ordo partium in toto fundatur in ipsis partibus ordinate positis: et non extra. iḡt t̄c. C De situ non euro: q̄ reducit ad predicamentū vbi et p̄ idem arg⁹ p̄t p̄bari p̄positum de situ et vbi. C Item p̄z de actione et passione: actio et pas- sio sunt motus quo mouet agens et quo motum mouetur: sī motus quo agens mouet vt fm quem in illud qd subyic̄t agere dicit: fundat in se realiter respectū a quo aliud et mo- tū quo patiens patitur fm. que passio est effectus illatioqđ actionis fundat realis in se respectū q̄ ab alio. iḡt respect⁹ actionis et passiois sunt respectus extrinseci. C Quarta cō- clusio: q̄ ista sunt predicamenta que rationabilē dicuntur respectus extrinseci et predicamentū relationis dicit: respe- ctus intrinsecus pmo: qz logica est scientia famosa: et p̄ con- sequens sequit multuz modum quo res nobis innotescunt sed Arist. tradit nobis sciaz rōnis in ordine ad fundamen- tum qd est in nobis. x.g.p.metaph. lib. predicamentoruz distinguit simile et equale fm fundamēta que sūt qualitas et quātitas et relatione mensure vocat modo numeri: tradit autē nobis sciam alioruz predicamentoū respectioruz re- spectu termini extrinseci. x.g. vbi diffinit reū loci dicens: vbi est certū scriptio passiva t̄c. et q̄n recipiū tēporis q̄n est q̄ verelinquīt t̄c. vt supra patuit arguendo. iḡt relatio dē intrinsecus adueniens et aliū respectus extrinsecus. C et qz scia sequit modū essendi rerum: sed relatio aduenit et innas- cit et inheret fundamēto tali q̄ multa inherētia et impressio- ne est in nobis: p̄z de qualitate et potētia nāli que fundant similitudinē et equalitatē et filiationē et paternitatē: sed re- spectus aliū innascunt et inherent subiectis mediāte funda- mento que supſcialit̄ et modicū et extrinſce inheret subito: vt p̄z de eē in loco et adiacere tēpori et vestiri mouere et mo- ueri: et agere et pati: hec. n. oia sunt rei extrinseca: et modicuz inherent et imprimum. sed faciliter fluūt et defluūt. iḡt rōnabi- liter relatio respectu istoz dices intrinsecus aduenire et isti extrinsec⁹ et idē est de pōne q̄ est respect⁹ fz dici fz p̄lm in predicamentis: et sic extrinsec⁹. C 3° hoc p̄z: qz fundamēto relationuz sequunt p̄n⁹ intrinseca. x.g. qualitas et q̄ntitas et potētia illis que fundant relatiōnē similitudinis et equalitatis: et mō potētiae p̄sequunt mām et formā vel saltē subam ipsaz cōpositā nec ad hoc q̄ ista fundamēta sint in rez nā regri- tur q̄ sint in rerū nā relatiōnē his oppositus istis. x.g. non opz q̄ si Joānes albus vel Joā. pugil. si in rerū nā q̄ Hil- bertus albus cui assimiletur sit vel q̄ sit aligs cū quo pu- gnet: nibilomin⁹ posito q̄ opposita relatiōna nō sint: tū pos- sitis istis fundamētis in actu in subo statim innascunt eis relationes ipse in actu. x.g. posita potētia pugillativa vel motua in subo statim actu importat q̄ntum est ex parte sui habitudinē ad mobile et pugillabile: et ideo ponit p̄hs lib⁹ p̄sitoz t̄.g. meta. relationes ipsas statim innascit: sī cum vna aptitudine ad oppo⁹ exigat. vñ dicit et calefactiū ad cale- factibile et mēsurabilis ad mēsurā: et eadē rōne assimilabili- lis ad assimilabile et equabilis ad equabile. fundamēto xō alioz p̄sitoz respectivoz nō sequunt principia intrinseca sed cām efficientē: vt p̄z de actione et passione et locari et sub- tēpore p̄duci et habituari: et p̄e in toto ponī qui sunt effect⁹ agentis: nec fundamento istoz possiblē esse in rez nā nisi coextēt cū eis termino extrinseco. x.g. nō enīz p̄t res moue- re vel moueri nisi agens coextat sibi nec p̄t res esse in loco vel loco circūscribi nisi existat sibi habitus: nec adia- cere tēpox nisi tēpox coextat nec pars ponī ordinare in toto nisi alia p̄s coextat. Et ex hoc p̄z. 3⁹ q̄ respectus isti non innascunt fundamentis nisi fm esse actuale nō fm eē apti- tudinale. s. vbi non innascit corpori mediāte suo esse in lo- co q̄ fundat vbi: nisi q̄n actu alī est in loco: sic d̄ alīs p̄z. q̄ cū fundamenta reloni sequunt cās intrinsecas non co- exigunt terminos oppositos et extrinsecos coextere cum

Libri

eis ad hoc q̄ ipsa fundamēta sīt & possint esse actu relatiūa q̄zū est ex p̄c fundatōz: sed termin⁹ oppositus nō pō extrinsecus nō sit ēt alia predicamēta respectua trib⁹ modis trahit⁹ requirūt aliud extrinsecū q̄ relatio aduenit in trinsecus, alij respectus nō. **C** Quinta cōclusio est q̄ actio & passio evidenter sunt predicamēta extrinsecus respectiva extrinsecus adueniēta: qz nō solū adueniunt p̄ funda⁹ extrinsecā vt dictū est in 4^a cōclusionē: sed sunt in subiectis extrinsecis: de actione est p̄batum supra q̄ est in passo subiectū. **I**dez p̄z de passione in multis casib⁹. x. g. ad oratio: genuflexio: salutatio: & hui⁹ que sunt subiective actiones in adorante: genuflexio enīz actio & salutatio actio sunt in corp⁹ genuflectente & salutante: & idē est de omni actione imanente intellectu est intelligente & visio in vidente: l̄ causā ab intrinseco. scz intellectu fm aliquos: vel saltē mediāte genere agente fm alioz: nec est singulr in actione & passione: qz denoiat p̄ respectū existētēz in altero subiectu: sed est verū de vbi: & q̄z: & habitu: qz per qd aligs nouiter acquirit sibi esse in loco extrinsecē dī locū locare: & sic in alijs vt p̄z. z. lib. dis. 3. 4. articulo. 4. in r̄missione. 6. art⁹. **D**ices si honoratio est in honorante: ergo actio est in agente cōtra prius dicta: & sic docens addiscer. **C** Respondeo q̄ est in agente sicut in causa nō sicut in subiecto. x. g. genuflexio est in honorato sicut in subiecto: sed in gentilectente sicut in causa motu: & intellectio est in intellectu sicut in subiecto ratione potētialitatis: l̄ rōne actualitatis sicut in causa. **C** Sexta cōclusio sequit⁹ ex premissis q̄ actio & passio debent denoicare se extrinsecē mutuo: qz modus denominandi seq̄i modū essendi & cognoscendi: sed vlr actio bz modū essendi in passo subiective cum respectu extrinseco ad agentez sicut ad causam a qua est passio: & passio in plurimis casib⁹ bz esse in agente extrinseco cym respectu extrinsecus denominante passuz: vt honoratus denominat ab honoratione que est in honořate &c. vt in. 5. cōclusio est cōstensum: & vtrūqz bz innotescere per extrinsecuz: vt p̄z in 4^a cōclusionē. igit &c. **C** Dices igit oppositi respectus in cēdē relatiuo in codē fidamēto & subiecto: l̄z nō nati denominare idē nō repugnat actioni denominare passuz: immo solū denominat agens per modū a causa a qua est non in qua. **C** Septima cōclusio pōt sequi ex p̄dictis. l̄ square relationē pōt esse respectu entis in potētia: qz referre sequit⁹ modū essendi: sed fundamēta relonis sic ordinē intrinsec⁹ q̄ statim cū actu existunt in funda⁹ habēt actu eis innatū respectu quo alioz sunt denominativa quātū est ex parte sui l̄z attid nō sit: vt p̄z. 4. cōclusionē supra vt habet. lib. 1. dis. 2^a. arti. 9. **C** Ex hoc p̄z q̄ paternitas in diuinis pōt cōstituere suppositū patris sub rōne generatiuitatis: qz l̄z ea dem relatio sit generatiuitas vt per ipsam p̄mū suppositū in diuinis est p̄ductiū filij & relo generatiis vt p̄mū suppositū & substractū actuali ḡuationi relo paternitatis vt p̄mū suppositū est substractū generationi habituali entitate fm quā aliquis dī pater: qz genuit. n̄ iusta eadē relo fm ordinē originis sibi ipsi presupponit: generatiuitas enīz subratione p̄ductiū & affirmatiue nō p̄uatine sūpta est p̄mū respectus fm quē p̄mo pater dī a quo aliis. eadem x. o generatiuitas vt subest generationi actuali est respectus iste qui vocat relatio generatiis: eadēz x. o generatiuitas vt sub est ḡuationi terminate fm quā aligs dicit habitualr genitor vocat paternitas: cuius igit generatiuitas est vere relatio & vere ad aliud: vt p̄z i 4^a cōclusionē: & fm ordinē originis precedit seipsum vt sit primus respectus funda⁹ quo suppositū p̄stituit in esse generatiuo p̄supposito generationi: patet q̄ p̄mū suppositū in diuinis dī p̄stituere. **C** Dubitatur de hoc q̄ in 2^a cōclusionē dicit q̄ actio dicit respectū a quo aliud passio q̄ ab alio: quia & Lōmentator & Albert⁹

Questio

zōes dicunt q̄ motus est actio vt ab agente & passio vt in patiente: r̄ video isti non disputant h̄z p̄b̄. p̄ncipalē de formalē rōne istoz predicamētoz: sed disputant quō acquis vnius pōt esse in alio sicut in subiecto: & hoc est bñ r̄sidere ad qđnem p̄ncipalē de qua queritur ibi. s. in quo motus est vt in subiecto: sed qz ista q̄stio tractat p̄ncipalē in lib. sex p̄ncipioz quo ad suas rōnes predicamentales respectivas: ibi actio diffiniē vt a quo aliud & passio q̄ ab alio: vt in 2^a p̄no patuit: nec est intelligendū q̄ esse in sicut in subiecto est cōmune oibus predicatis actu tm̄. opz igitur q̄ vltra esse in subiecto adsit alia ratio formalis specialis in quolz predicamento.

Questio.XI.

Acerbitur Virum formalis ratio actionis sit in diuinis. In ista qđne sic procedā q̄ p̄mo ponaz opinio: ē cuiusdam doctoris qui dicit q̄ non. 2^a ip̄probabo cū per rōnē quā pro se adducit. 3^a per rōnes Aug⁹. 4^a per rōnes p̄hi 5^a ponā quādā neyas r̄sūdōes quas postea addidit: 5^a reprobabo illas. **C** Sequit⁹ de p̄mo vbi dicit doctor ille reverendus q̄ in diuinis sūti solum duo predicamenta. l. substātie & reloniis qd p̄b̄. at p̄ Aug⁹. s. de tri. c. 7. vbi vult p̄ra Arrū q̄ genitū & ingentium non dicunt fm subam: & distinguēs. 10. predicamenta inuestigat in quo predicamēto sunt: & cōcludit finalr. 7. ca. & sequētibus q̄ sūt in predicamento reloniis: & sic negat in deo alia p̄dicamenta. **C** Item vt intellexi postea dixit in scholis q̄ predicamentum actionis nō ponit in deo: qz in formalē ratione sui generis includit mutationē. **C** Abi ego ostendo oppositū. l. q̄ actio pōt est p̄ni in deo: l̄z non possit p̄ni mutationē: & sic actio a deo neganda nō est p̄pter mutationē. p̄batio ostendo p̄ auctoritates Aug⁹. dicit enīz fib. 5. ca. 2. vbi negat formale rōne qualificandi seu informādi & mole distendēdi a deo dicens: intelligamus deū sine qualitate bonū &c. vbi subdit & sine nulla sui mutatione mutatū mutabilia faciem. **C** Item ca. 7. negat sūti & alia predicata dici formalē de deo dicens q̄ hoc nō p̄prie: sed translative de deo vñr & addit q̄ quātū ad faciendum attinet fortassis de solo deo verissime dicunt: solus enim ipse facit & non fit. **C** Tertio hoc p̄bat per rōnē Aug⁹. ca. enīz 3ª arguit sic sc̄i nitozē & colorem: & hui⁹ nō inuenimus in eo in quo nihil melius iuenī. videlz in aia nostra. ergo in deo q̄uo nihil est melius hoc querere nō debemus. & vltra arguunt cū a deo negare non possūmus q̄ sit bonus magnus. igit intelligamus deū sine qualitate bonū & sine quātitate magnū: tunc arguo: cū non p̄ sumus intelligere diuinā ḡuationē esse mutationē nec limitatā nec potētialē & cetera bz intelligamus eā esse actionez sine mutatione si actio dicit perfectionem: sed sic est fm p̄hiaz & theologiā: qz fm p̄hm. 7. p̄b̄. & 4ª metho. q̄ actio est per quā vñūqdqz agit fm q̄ est perfectū & fm theologos a generatione actione in diuinis possūmus p̄scindere omnē mutationē & retinere formale rōnez perfectio nis que est q̄ generatio actio in diuinis est cōmunicatio diuine substātie. ergo per rōnē Aug⁹ actio formalē ponēda est in deo omni imperfectione semota. **C** Itēz q̄ dicit Aug⁹. actionē fortassis deuenire verissime: l̄y fortassis non est nota sive dubitationis: sed altoz numerus perfecte intelligentium. p̄bo p̄ rationē suam: aliquid enim vere dī agens: sed sic agens factū & agendo repatiaē vt in pugnātibus: & hui⁹ adest verius agens qd causat: sed non repatit in agendo: sicut celuz respectū inferioz & intelligentie que mouent orbēs. ergo agens qd causat: & non fit nec repatit in agendo est verissime agens: l̄z solus deus facit & nō fit nec patif. igit deus est verissime agens. **C** Item ad hoc videt determinatio cōcily in decretali que ponit de summa tri. & fid. cat. in. ca. firmiter credimus. **C** In euangelio enīz dicebatur

Considera
ra an sit re
ti hoc q̄
gūnūtias
possit p̄li
mēre p̄mū
suppo⁹ vi
de Scou
m quolibet
us. q. 4. ar
uc. 2.

Z.c. 18.
Z.c. 19.

bicebat: Itē bapticatē rē. In noīe patris/r̄ filij/r̄ spiritus/
sanetū: r̄ in p̄missō decreto exprimit generatio actio/r̄ pas-
sio: ybi sic dicit: ē pater qui generat: filius qui genera tē.
Aut ergo in ista declaracione formalis ratio actionis exp-
rimitur per generare r̄ generari: siue distinguant̄ ex natura
rei: siue non: nō euro: sicut cū dī deus est omnipotēs exprim-
itur formalis ratio omnipotētie: que tamē fīm cōmunez
opinionē non distinguunt̄ a natura rei: r̄ habetur propositū
q̄ actio est formalis in deo: sicut sapientia: aut non exprimit
ratio actionis formalis: r̄ tunc sermo decreti est nugator⁹
r̄ impropr⁹: q̄r tunc erit idē dicere pater generat: r̄ pater
est pater: r̄ sic de filio. Itē B̄ p̄z arguitate syllogismi: ar-
guo: si actio ponat̄ in diuinis formaliter saluat̄ modus lo-
quēdi doctorum dicētiūz: pater generat generatione actio-
ne: r̄ tamē hoc primum principiū fīm formam decreti: sed
saluare doctores simul cū decreto ecclesie est congruū: igi-
tur rē. Probatio minoris: q̄r syllogismi de cōmunicabili r̄
incōmunicabili: pater generat: eēntia nō generat / saluant̄
sic fīm terminos decreti: eēntia essentialiter sumptu no gene-
rat: vt sit vnitas in nā: pater per substātialiter sumptus ge-
nerat: vt sit distinctio in personis. Ergo essentia nō est sic
persona quin in diuinis sit distinctio in personis: r̄ vnitas
in natura. Eodē modo arguit in proposito: eēntia essen-
tialiter sumpta nō generat: vt sic rē. Pater gnōne actione
generat: vt sic rē. Igit pater nō est sic essentia quin in di-
uinis sit vnitas in natura / distinctio in personis. Itē
Augustini⁹. 7. de tri. cōcedit in diuinis oē q̄o relative dicit
est aliquid excepta relatione: tunc arguo: ergo oē q̄o relati-
ve dicit per alias determinata relatione est aliquid sub ra-
tione determinata preter illam relatione determinataz: r̄
hoc p̄z in diuina generatione. X. g. de generatione filij quo
ad generatione diuinaz allegat Apostolus ad Hebreos. 1.
Filius meus es tu: ego hodie genui te. Vult ergo q̄ si pa-
ter habet filium q̄ ibi sit genuisse: sed propriū illud q̄o ge-
nuisse dicit: nō est aliud nisi dicere respectum actionis: igi-
tur rē. Itē ratio potest saluari: dūmodo sit aliquid ex-
cepta actione: sub hoc sensu q̄ actio prediceſt de deo: sicut
sapientia: dicendo: deus est agens: sicut sapiens: l̄z hoc ex na-
tura rei nō distinguant̄. Tertio probō: q̄ mutatio non
est de formalis ratione actionis: q̄r in actione non sunt nisi
duo. s. absolutum q̄ est motus vel mutatio: r̄ respectus a
quo aliud: l̄z illud, absolutum q̄ est mutatio nō est forma-
le in actione: q̄r illud est cōmune actioni r̄ passioni: ergo re-
spectus a quo aliud: vt distinctus cōtra absolutū q̄ est mu-
tatio est formale in actione: r̄ hec est determinatio Phī r̄
Lōment. r̄ Alberti. 3. physicoz: vt habet supra in questio-
ne. Utruz actio sit in agente. Item si mutatio sit de for-
malis intellectu actionis nullo modo poterit actio formalis
ter ponit in deo: nec ad extra: nec ad intra: cōsequētia p̄z:
q̄ mutatio nullo modo potest ponit in deo: cōsequētia fal-
sum. Probo per regulaz Augustini. 5. de trinita. cap⁹. 3. fine
vlla mutatione rē. Itē est 2tra phōs: ponit enim phōs
8. physicoz: r̄. 1. z. meta. q̄ in agentibus motū nō est proce-
dere in infinitū: sed est deuenire ad primum motorēz qui
mouet semper: r̄ nunq̄ mouet: vt demōstrant specialiter de
phō motorē. 1. z. meta. ybi probat q̄ primus motor est ac-
tus purus: q̄ semper mouet: sed mouere est vere r̄ forma-
liter agere: igitur rē. Minor probatur. 1. z. meta. cōmento
4. 4. l̄z enīz Lōmentator posuerit q̄ omnes substātie eter-
ne sūt a deo sicut a causa finali trñ: tñ motus est eternus a
quocūq̄ motore fuerit est ab eo: sicut a causa efficiēte q̄
probat: q̄ officium vere agentis est extrahere aligd de po-
tentia in actu: r̄ banc habet pro per se nota ex diffinitione
potētie active que dicit relative ad passiuā. 5. 7. 9. meta. r̄ p̄
diffinitione actionis lib. 6. p̄ncipioz: ybi dicit actio est fīm

quā in illud q̄ subyic̄t agere in actu: per diffinitione mo-
tus: que est q̄ motus est actus entis in potētia: igit̄ rē. Itē
falsuz est fīm theologia: ybi enīz in symbolo apostolico di-
cit: Creatorē celi r̄ terre: r̄ in symbolo niceno declarādo di-
cit: Factorē celi r̄ terre: r̄ accipit̄ a gen̄. r̄ ibi enim dicitur:
In principio creauit deus celū r̄ terraz: r̄ replicat̄ frequē-
ter: vidit deus cuncta que fecerat rē. Sed apud phōs pre-
dicamētūz actionis vocat̄ facere indifferēter sic agere: igi-
tur. Ad auētē quā allegat pro se: r̄ cōsimiles dicēdūz ē/
q̄ genitū/r̄ pater: r̄ ingenitū/funt formaliter relatiua: sed ge-
nerare q̄ respicit generari est formaliter actio: vtrum aut̄ di-
stinguat̄ generatio actio: r̄ paternitas ex nā rei i ordine ad
sua opposita. l. generari r̄ genitū: r̄ an generatio actio: r̄ ge-
neratio passio distinguant̄ solum a natura rei est alia q̄o.
In proposito dici p̄t q̄ sic: l̄z enīz nō sit leniter concedē-
dūz q̄ alia relationis distinctio sit in deo nīl personaliter:
sunt relationē personalium: vt oppositae sunt: nīl non est de-
mōstratū quin respectus oppositi importati per generare
r̄ generari possint in deo distinguui cōceptiblē. i. q̄ ex na-
tura rei p̄t intellectus in deo intelligere / generare / impor-
tare habitudinē ad generari: r̄ ecōuerso: sicut dictū est lib.
1. d. 2. de attributis q̄ possunt distinguui ex natura rei l̄z di-
stinctias rationes representatiuas: r̄ cōceptibiles in ordine
ad intellectū: r̄ de hac distinctione cōceptibilitatū ex natu-
ra rei habet satis. d. 3. 4. lib. 1. Ista distinctio sufficit ad po-
nendum distinctias rationes predicabiles in deo: q̄ sufficit
quātum ad rationēz predicamētalem q̄ possit inueniri in
re in ordine ad intellectū per hunc modum possunt salua-
ri auctoritates omnes que dicūt aut sonant q̄ nō differūt
generare r̄ paternitas rē. Dicēdūz est: q̄ verum est: q̄ in
diuinis nō sunt quecūq̄ formales rationes distinctiae re-
lationibus personalibus que pertineat ac faciant ad rea-
lem distinctionē personarum: nīl relationes personales:
possunt tamē rationes predicamētales actionis r̄ passio-
nis: ibi distinguui ex natura rei: sed solū cōceptiblē: sicut at-
tributales. Ad argumētum quādō dicit̄: si formalis ra-
tio actionis r̄ passionis esset in deo mutaretur. verum si i
depurate ponentur ibi: sed si depurate ab omni imper-
fectione: tunc non: sic in proposito: vt supra habitū est de
argumēto Augusti. de qualitate q̄ nō est in deo. Quin-
ta cōclusio ybi auditis premissis replicationibus cōcedit
q̄ deus r̄ agit r̄ facit: sed omnia que facta sunt: nō sunt de
predicamēto actionis. Aliæ respōtiones quas adducit super
idem fundan̄: concedes enim in respōtione ad primum q̄
actio imanens est in diuinis: sicut intelligere r̄ velle sunt
actiones: sed nō de predicamēto actionis: vt dicit in fine re-
plicationis misse: sed minor in alijs argumētis: dicit enim
mibi q̄ generatio nō dicit actionē: sed solū relationē. Di-
rorz r̄ q̄ nō descēdit ad cōclusionēz suam: in qua dicebat q̄
mutatio esset de per se intellectu actionis. Sequit̄ de 6.
p̄clōne: ybi ostēdo q̄ formalis r̄ actionis cōpetit deo: r̄ B̄
intelligēdo de rōne predicamētali hoc diffusē pbatus est
lib. 1. d. 8. ar. z. p̄ne. 3. ybi probat p̄dicamētūz actionis esse
in deo: r̄ pbāt arti. 3. q̄ illz est predicamētalis: r̄ idē pbāt
di. 9. ar. 1. sed vt euidentius hoc appareat q̄ deo p̄ueniat for-
malis ratio actionis r̄ predicamētalis: ad hoc pono duas
p̄clōnes: p̄ne. 4. q̄ hoc p̄uenit phīe. z. q̄ theologie. Circa
p̄maz p̄clōne est intelligendū q̄ Aristo. modicum locutus
est de predicamēto actionis r̄ passionis. Et ideo Simplicius
cū super hoc valde fecit longū tractatū cōprehendendo.
multos expositorēs qui aīz eūz fuerāt: hic p̄mitto q̄ Sim-
plicius hic spālēt inquirit quō facere r̄ pati sunt duo predi-
camēta: vt p̄z intētī tractatū ibi: l̄z quō sūt sex p̄dicamēta
sol. 1. f. 7. p̄ reprobat op̄. dicentiū q̄ facere r̄ pati sūt de p̄di-
camēto ad aligd sol. 8. Itē h̄dicit dicentiūs q̄ sūt vnu
Quodli. Bacho.

Libri

predicamentū q̄ est mot⁹: fol. 2. b. sibi q̄re ad vnuz ambo & fol. 4. sp̄s. v. vii post mediuz illius tractatus in ca. sed q̄m vlt determinatū est: qd sit facere incepit distinguere sp̄s actionis & reducere in vnā formalē rōnē predicamentālē: vnā subdit: iam ad distinguendū sp̄s transeundū est: & p̄mo ponit diuisionem archite qui actionē diuisiſt ut tres dīiae: aliquā enīz actionē posuit in speculando: & pasū infra dicit q̄ illa actio multas hz sp̄s: quarū p̄ma est sp̄culatio que consistit in operationibus immutabilib⁹ & imutabilib⁹ fīm hoc cōuenit hui⁹ intellectus substāns intellectualib⁹: & in p̄tibus quale est sūmū intellectualē: ecce p̄positū q̄ spe culatio p̄me & supreme itelligētē est in p̄dicamēto actiōis.

¶ Item sub bac p̄ma specie actionis que est sp̄culatio: ponit alias species sicut circa substātias mathematicas mediando geometriācare: ratiocinādo astronomiācare: artificiādo sanare & edificare: & hui⁹: & iste species quodammodo equivocant cū p̄ma: nec mirū q̄ multū distant sub eodem genere. ¶ Scđaz sp̄ez p̄ncipalē ponit in acitando & bene. infra dicit qd est actitare: dicens ad factivas actiones pertinet: & post factiōnē manent effectus: vt p̄z de scientiis acq̄stis per theoricas & de edificiis: & propugnaculis factis per politicā & economicā: ad acitatiōis aut pertinet q̄ esse: etus eaꝝ h̄sit esse in fieri: vt fistulatiua: & salutiua: & cōfiliatiua: & electiua: que p̄tinet ad politicā & economicā: & h̄s.

¶ Tertiā specie p̄ncipalez in aialib⁹ irrationālib⁹: & species illaz actionū distinguunt fīm species aialii. Ad p̄positū arguit Simplicius cuꝝ Architas posuerat omnes has sp̄s actionū in vnā cōmūnē rōnē generis supremi seu generalissimi predicere oportebit: sed p̄z: & hoc dicit in p̄ncipio sue diuisionis per euz facte in his sp̄eb⁹ supremū q̄ & cōmūne gen⁹ ipsius facere cōpribēdit cōia quotquot sunt opera fīm species distinctas op̄z q̄ sit actio a motu oī absolutar⁹ motiū habēs p̄ncipiū & tam ex seipso: & nō ab aliquo alio preinchoante vel cooperante: qz alr nō cōprehenderet purā sp̄em actionis: ino vocat specie specialissimaz: sed planū est q̄ hec cōmūnissima rō quenit deo. igit actio cōuenit deo generaliter: cōcedit doctor cōtra quē arguo q̄ deo cōpetit actio op̄z hoc intelligi de actione absoluta ab oī motu: & cuius p̄ncipiū est motiū puri⁹ ex se habens causaz & nō ab alio. sequit̄ ergo q̄ actio de p̄dicamēto actionis deo cōpetit: ad hoc est qd infra recitat̄ op̄. Plotini q̄ multas posuit sp̄s actionuz & in sūma dicit Simplicius: s̄ sincera quidē & pura, pprietas ipsius est vna. s. ex seipso habere cām agendi: hcc ratio cōuenit deo. igit pprietas. idest formalis ratio p̄dicamēti ipsius facere. ¶ Item bñ post p̄ncipiū tractatus reprehendit op̄. Plotini q̄ voluit pone re motuz esse vnu genus cōtinens p̄dicamētū facere & pati dicens: q̄ ipse non bñ attendebat suppōnib⁹ Arist. ipse enim posuit p̄mū mouens & faciens imobile est separatū a pati. igit p̄dicamentū actionis cōpetit deo sine omni moyeri & pati. ¶ Item bene infra per duo fol. in. h. sed aiunt ppter qd non vnu genus est ipsuz moueri bas duas species mouere qd est facere & moueri qd est pati. **Questio XII.**

Verebatur vltierius virū solus L̄bris si vel fuerit cōcept⁹ sine peccato originali. ¶ In ista qōne ponā septez particulas per ordinez de qua statim patebit.

¶ Prima particula est q̄ deus de plenitudie piatis poterat beatam Mariā p̄seruasse ne originalē pec- catū p̄traxisset. hoc p̄z sic: qz p̄ctif originalē nō est ipsa eēnia carnis nec accidens propriū eius sicut privatio māe: qz tunc infuisset nature a p̄ncipio nec est ppria passio virtutis generatiue talez carnem ppagantis: qz vt p̄mo a p̄ncipio infuisset nature generatiue qd falluz est. ¶ Est igitur

Questio

pena peccati superaddita nāe & inflicta: sed clarum est q̄ deus potest separare ea que non sunt de essentiā rei nec p̄pria passio consequens: sed superaddita: als enim nullum impium possit iustificari. ¶ Scđa particula est q̄ virgo Maria vt filia ade. i. per cōcubitu genita nō potuit de potentia dei ordinata preseruari quin cōtraheret necessitatez ad originale. hoc p̄baꝝ per illud Apostoli. sumus natura sīly ire: sed actus seu priuatio que sequit̄ p̄ditionem nature & corrupte de potentia ordinata necessario sequit̄ naturā cor ruptaz: vt p̄z de infirmitate & mortalitate. ¶ Item. 7. q. z. in. c. omne vbi p̄baꝝ q̄ vcrū matrimonii sūit inter Mariam & Joseph: fuerū enim ibi tria bona matrimonij. proles/deus/fides: qz nullū adulterii sacramentū: scribit̄ enīz in caꝝ precedēti Maria castitātē voverat sub p̄ditione. videlz nisi deus alr sibi revelaret: & ideo deo disponente & revealante de matrimonio cōtrahendo cōsentit in carnalem copulam: sed vtiqz deo disponente in virginitate permanit: & sic consensus cohabitandi: & individua vite consuetudo intetueniens eos p̄iuges fecit: individua x̄o cōsuetudo est talis. In oib⁹ se exhibere marito qualis ipsa sibi est: & cōduerso. qz ergo talis cōsensus virginitatis & cohabitandi inter eos sūit: p̄z eos cōiuges sūisse: vt dī ad p̄positū in caꝝ. solus ibi nuptialis cōcubitus nō sūit: qz in carne peccati hoc fieri nō voterat sine pudēda p̄cupilētia carnis q̄ accedit ex peccato sine quo concipi voluit qui futurus erit sine peccato. ¶ Et idē dī d. pe. d. 7. q. 4. in. c. vir & vbi dicit̄ q̄ vir ppriā cognoscere nō p̄t sine peccato: voluptas enīz vt dicit sine culpa esse nō p̄t: clarū est q̄ non loquunt̄ ista cap̄ula qn de plenitudine potestatis dei possit carnalis copula esse sine peccato: loquunt̄ igitur de se impossibilitate que inducit necessitatez cōtrahēdi. Et dicit glossa in vtrōqz cap̄. q̄ nunqz opus cōiugale sine peccato: potest exerceri: & ideo vt dī glossa. L̄bris noluit nasci ex cōcubitu. ¶ Tertia particula est q̄ solus Christus x̄o quo de spiritu. Concept⁹ banc habuit excellentiaz q̄ nec cōtrahere potuit originale peccatū nec de facto contraxit: ex quo sequit̄ q̄ beata virgo vi filia Ade originale de facto contraxit: quia vt sic ad Christi excellentiaz nō attingit. banc particulam addo contra aliquos. s. Scotuz qui dicit q̄ beata virgo non contraxit originale: sed solum fuit in ea necessitas cōtrahendi: qz genita per generationē naturale: & contra op̄. Aureoli dicētis q̄ cōtraxit de iure originale in conceptione seminis: sed nō de facto in conceptione animationis. ¶ Et vlt̄a dicit̄ q̄ pppter necessitatem seu ius contrahendi indiguit redēptione: nō autem pppter factum contractionis. ¶ Et vlt̄a dicunt q̄ fīm hoc sunt oēs auctoritates tam vtriusqz canonis qz sanctorū exponēde: vt quando dicit̄: in iniquitatibus conceptus sum & huī omnia. Respondendū est q̄ veruz est in conceptione seminis non animationis: aut si loquuntur de conceptione animationis: respondendum est de iure non de facto. ¶ Contra auctoritates que dicunt per persona quelz animata: & per concubitum concepta contraxit: & de facto: q̄ propter hoc quelibz indiguit redēptione: ille auctoritates omnem personam etiam animatam: quia persona non est sine anima comprehendunt nisi solaz persona Christi: quia ipse conceptus de spiritu sancto: sed huī sunt auctoritates vtriusqz canonis. p̄mo hoc patet per casu nonē biblie. Ecclesiastes enīz. 7. ca. sic dicitur virum vnu de mille reperi: mulierez ex omnibus non inueni. glossa virum vnu. idest Christū qui caput est omnium: quis enīz perfecte bonus nisi Christus solus: vnde in psalmo: nō est qui faciat bonū non est vsluz ad vnum. idest nisi solus Christus. Scđm glossam in psalmo patet: q̄ hec omnia loquuntur de facto & de personis animatis. ¶ Item ad Roma. secundo. loquitur de propagatis per gratiam iustificatis & ista

Sā. Tho.
ts oppo-
m in 3^a parte
sum. q. 4x
articu. 3. &
q. 49. art.
5. q̄ in ali-
quib⁹ cas-
bus vir po-
test cogno-
scere suaz
absqz on-
ni peccato

3^a p̄ticu^a

rista de personis animatis et de facto: et dicit non est distinc
cio iudei et greci: omnes enim peccauerunt: et e.glo. de iu
sti gratia per gratiam illius per redēptiones que est in Lbō
Iesu. Ecce plane quod omnis persona animata per propagatio
nem genita contraxit peccatum de facto: et propter hoc fuerūt
de facto redempti. Ultra arguo si loquitur de originali:
babeo propositū: si de actuali: habetur propositū quod in nul
lo actuale est sine originali. Ad hoc vide glossaz que di
cit quod solus Christus est exceptus de penitentia. d.4.ca^o.vir
cum propria dicit quod voluptas sine culpa esse non potest:
et loquitur de potētia ordinata ad factū: quod de plenitudine
divine potestatis possit aliter fieri: et dicit glossa idē quod te
xus: et subdit quod Hugo huius fuit opinionis: quod nunquam opus
contragale sine peccato potest exerceri: et ideo Christus no
luit nasci ex contracitu. Itē de conse. in capº firmissime sic
dicit: firmissime tene et nullatenus dubites omnē homi
nem qui per concubitū viri et mulieris concipitur cum ori
ginali peccato nasci: glossa ibi exponit de nativitate que ē
animatio in utero: sequit̄ a quo nullus liberat: nisi per si
dez mediatoris hominis Iesu Lbū: qui sine peccato mor
tuus sacrificiū factus est pro peccatis nostris: ecce duo di
cit quod uniuersaliter omnes persone animate contrahunt origi
nale et de facto: et quod uniuersaliter nullus liberat: nisi per Lbū
mortuum et sacrificiū pro nobis factū. Ad hoc vide glossaz
decretoꝝ de consecra. d.3. super caplo pronunciādum que
dicit quod beata Maria contraxit originale: et quod sola perso
na Christi est excepta: et caueat quidam contradicere huic de
creto: quae sunt verba Augustini de fide ad Petrum: et de illis
4.o.caplīs que incipiunt. Firmissime tene: de quo dicit
Augustinus in fine hec interest. 4.o.capla ad regulam ve
re fidei firmissime pertinētia uideliciter credere. Et si quez
bis contraria dogmaticare cognoveris tanq; hereticum
vita. Et infra alijs Xbis dicit quod hereticus: et fide christia
ne inimicus ab oibis catholicis anathematisadus appa
reat. Itē de consecra. d.3. in. capº. Quisquis: vbi sic di
cit quicquid ex concupiscentia carnis et lege peccati: et mor
tis carnaliter generat regenerari spiritualiter habet opus
ut a damnatione peccati liberaet et per Christum ut ibidem
subditur: et p̄ totum istud caplū est de facto: quia gene
rari spiritualiter nō conuenit: nisi personis animatis: et sic
babetur propositū contra predictā opinionēz. Quarta
particula est quod dicere quod beata virgo fuit priuilegiata ne de
facto contraberet originale temerarium est: et contra cano
nem Biblie: et hoc potest sic deduci. In lege in qua nulluz
privilegiū currit de facto: quin glibet subdit de facto ple
ne legis: nisi vbi apparere potest quod in eo nō dicitur causa
pene esse: int̄m quod si quis a lege eximitur hoc est per iusti
tiam publicā: videlicet: quod transgressio que fuit causa legis
nō reperitur in eo: ibi est temerarium: et contra naturam le
gis priuilegium gratie allegare de facto: priuilegium enī
inde est dictum. q. legem priuā: sed fī legem canonicanam
Biblie in casu legis de contrabendo peccatum originale nul
lum inuenit priuilegiū de facto: imo quod Christus est exē
pius: hoc est per iustitiam publicam in lege expressaz: hoc
est: quia nō fuit conceptus per cōcubitum viri et mulieris
qui est causa contrabedi originale: ergo temerarium est: et
contra naturā legis canonice Biblie dicere beatam virgi
nē in hoc casu esse priuilegiā de facto nisi posset doceri p
Bibliam in ea quod non fuit causa legis. s. quod non fuerat con
cepta per cōcubitum quod falsuz est: sic igit probatum est ar
guendo ex casu legis. Secdo hoc probat̄ arguēdo ex for
ma legis sic: temerarium est et contra naturā legis cōmuniis
allegare exemptionez alicuius persone de facto siue a iu
re siue per priuilegium: quādō exemptione consistit in certa
forma: nisi allegans possit docere personam pro qua alle

gat comprehendēti sub illa forma exemptionis: sed concepcion
que eximitur ab originali in canone Biblie de facto exi
mitur sub hac forma verborū: quod per spiritū sanctum fa
cta est et sine causa peccati: vt p̄ de Christo: Lc. p̄mo vbi
cum angelus dixerit virginī: Ecce cōcipes tē. Subdit sp̄
ritus sanctus superueniet in te tē. Nullibi in Biblia repe
ritur alia cōceptio sub hac forma exemptionis prīmeri: ni
si ibi: ergo temerarium est: et contra naturā legis canonice
Biblie talem exemptionem pro beata virgine allegare de
facto nisi solum vbi reperiat dicta exceptio. Itē tertio
hoc probatur per naturā legis gratiose: si lex gratiose quā
doq; concedit priuilegiū: sic tamē quod gratiam faciendo con
suevit personas priuilegiatas allegare: nisi allegans possit
docere de personarū exemptiarū specificatione: sed lex ca
nonica Biblie quando reperitur gratiose remedium aliquā
secissē et de originali contracitu: vt contractum amoneat: sed
tunc Biblia vel ecclesia consueverunt personalem facere
exemptionē: verbi grā: quod beata virgo fuerit sanctificata ī
utero: et sic excepta a cōmuni statu aliorū nascētū ante
q; nascetur. De hoc specialiter habet determinatio ec
clesie de cōsacracione. d.3. in. c. p̄nunciādū: et de Joāne ba
ptista bī Luce. i. et de Hieremīa: Hieremī p̄mo: de cōc
pitione autē nullibi in scriptura reperitur personalis exce
ptio ne originale contrahat: nisi de solo Christo: igit̄ cōtra
naturā legis canonice Biblie est huius priuilegium alle
gare. Itē quarto hoc probat̄ per naturā legis rigo
rose: si lex generalis int̄m ē rigorosa quod omnes sub lege pu
nitiae includit quos personaliter cū personali specificatio
ne nō concludit: tunc est temerarium et contra legis naturā
priuilegium allegare: nisi allegans possit docere de perso
narum personali exclusione: sed lex canonica Biblie ge
neralis est talis: vt p̄ quia ges. i. 6. dicit generaliter delebo
hominem a facie terre propter peccatum et omnes pdidit: nisi
quod excepit Loth et vxorē eius et filios tres et tres uxores: ergo
temerarium est et cōtra legem generaleꝝ peccati origi
nalis priuilegiū allegare: nisi possit docere personalē ex
emptionē: ergo cū soluz possūmus docere de personali ex
ceptione Christi ab originali temerariuz erit hoc asserere
de quocūq; alio. Quinta particula est quod bea
ta virgo fuit priuilegiata: ne de facto contraberet originale
temerarium est et cōtra canonicas sanctiones decretoꝝ et
sedis apostolice: et hoc potest deduci simili modo quo per
canonez Biblie deductum est. In lege generali que co
ipso quo indistincte loquit̄ nullius persone de facto exclu
sionem admittit̄ vbi legitima cā appetet p̄ quocūq; tēpō
re vel instanti brevi ibi temerarium est: et contra naturā le
gis priuilegiū allegare de facto pro quocūq; persona in qua
apparet causa pro quocūq; tēpōre et quocūq; modico: sed
sanctiones canonice: et iūc generaliter loquunt̄ de omni p
ersona per cōcubitum genita quod originale contrahit: vt p̄ de
pse. d.3. in caplo firmissime: et c. quisquis: et lex peccati ori
ginalis co indistincte loquit̄ nullam personā excludit: sed
quālibet sub necessitate baptismatis includit: vbi appetet
causa originalis: et pro omni erat: igit̄ temerarium est et
contra naturā sanctionez canonicearū aliquam personam
per cōcubitum genitā excludere. Probabo quod nullaz exclu
dit: nec pro quocūq; etate co quod indistincte loquit̄: hoc p̄z
de baptismo et ei⁹ effectu in 8° ca⁹ maiore. h. Scīcie. vbi
sic dicit̄: sicut enim sine distinctione qualis molayca lex clo
mabat: aia cuius preputū caro circuncisa nō fuerit peribit
de populo suo: ita nunc indistincte vox intonat euāgelica:
nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto nō iterabit
in regnū dei: ab hac generalitate: nec lexum: nec etatem ex
cludens. Item temerarium est: et contra naturā legis
privilegia allegare de facto: vbi lex illa prohibet pri
Quodli Bacho. H z

Libri

vi legiū allegari cōtractionis cōde: maxime ybi causa legis est: nisi generi per speciem derogēt: vt p̄z de regulis iuris in sexto libro: et de obseruatione ieiunij in c. oīum apostoloz: et hoc desuit in p̄posito: phibet insuper ybi causa ea/ dē est: vt p̄z de verbo signi. in c. itelligētia: ybi dicit̄ intelligētia dictor̄ ex cāis est assumere dicendi r̄c. Sed causa contrahēdi est in beata virginē et eadem sicut et in alijs: ergo r̄c. **C** Sexta particula est: q̄ dicere beatā virginē p̄ui legiātā esse: ne originale contraheret temerariū est: et cōtra sanctos: et hoc potest sic deduc̄r̄: temerariū est tale p̄uilegiū attribuere beate virginē q̄ repugnat deuotis beate virginis: nis et in speciali: sed q̄ nō contraxit repugnat Bernardus et Anselmus qui fuerunt sibi deuotissimi: vt p̄z in scriptis Bernardi: et in epistola Ansel. ad coepiscopos anglie contraxit multū asserit. **C** Probat Bernardus in epistola ad canonicos Lugdūni. sic arguendo. Quia si non contraxit: aut hoc esset: q̄z aliquid sanctū. s. alijs sancte persone p̄ces serunt illaz cōceptione: aut q̄z aliqua sancta persona inequalis puta Christus: aut q̄z ipsam p̄sona beate virginis fuit sanctitate preuenta: vt sancta conciperet: aut q̄z inter complexus maritales ipsi conceptioni se similis sanctitas imfscuit: vt sic simul esset sancta et concepta: sed causa p̄ma nō est danda: q̄z eadē rōne/nec pater/nec mater bē virginis contraxissent: immo eoꝝ conceptus essent tenēdi: q̄z cōceptus eoꝝ precesserūt persone sancte. s. parētes mundati ab originali: et sic in infinitū. Nec sc̄da causa valet: quia p̄cedēs sanctificatio aliquo colore ad sequētem trāsire poterat: redire vero retroſuz ad cōceptum qui precesserat. omnino nō potuit: nec tertia causa valet: q̄z sanctificari non potuit ante q̄z esset: nec quarta: q̄z tūc aut spiritus sanctus simul fuit cum sancto: aut sequit̄ cōtra scripturas omnes: qm̄ peccatum nō fuit ybi libido nō defuit. **C** Ite Ansel. 2º libro: Lur deus homo. c. 6. ybi querit discipulus qualiter de maliā peccati assūpta est: in iniquitatibꝝ p̄cepta est: et in peccatis cōcepit eaꝝ mater eius: et cū originali peccato nata: qm̄ et ipsa in Adam peccauit: in quo omnes peccaverunt: sicut Ansel. circa mediū capl̄: et concedit omnia que dixit discipulus. s. q̄ est cōcepta in originali r̄c. Et hoc solum excipit q̄ nō est nata in originali: et dicit sic: virgo autilla de qua homo ille assūptus est: fuit de illis que ante nōtiuitatem eius per eū mundati sūt a peccatis: et in eius ipsa medicina de illa assūptus est. **C** Item Ansel. lib. de cōceptione virginali in peccato originali: in p̄ncipio resumit eandem questionē: r. c. 3. sequēte: tenet q̄ solus filius virginis inter homines fuit in utero matris: et nascēs sine peccato. **C** Ite ca. 15. sic dicit: nec obviciat q̄ Joā. baptista et alijs qui de se minib⁹ geniti sūt sine peccato eo q̄ pre senectute naturā in parentibus. q. emortua fuit: dicit q̄ natura in eis debilita fuit sanata et reparata: et sic per propagationē naturale geniti fuerunt: et vinculo originalis subdit: ergo Christus solus est sine peccato. **C** Septima particula est: q̄ quāuis contraxit originale: vt est: filia Ade: et descendit per carnalez generationē: tamē vt predestinata et p̄ordinata fuit futura mater Christi: tenet Anselmus: q̄ nō contraxit in tractatu qui intitulat de cōceptione beate Marie virginis: et istuz librum inueni p̄mo in domo fratrum minoꝝ Latabugeff. et postea inueni Parissus eundē tractator̄ in manu vnius cōmunis stationary: et incipit liber sic: Preui q̄ salus mīdi processit mibi cōsiderare volenti occurrit bodierna seſſuitas de cōceptione beate Marie matris dei: et conclusit. c. 6. q̄ hec festiuitas est de ea merito facienda: q̄ p̄destinata et p̄ordinata fuit: in hoc apparet mirabile: vt de ea filius dei carnē assumeret: ppter q̄d vt dicit. c. 7. credit eam morte peccati originalis pregrauari. **C** Probat igit̄ Anselmus: q̄ mater Christi originale non contraxit. Primo

Questio

supponit s̄z glossam ad Rom. p̄mo: q̄ p̄destinatio est gracie p̄paratio qua ab eterno deus homini Christo: et cunctis quos predestinavit cōformes fieri imaginis filii sui bona sine meritis preparauit r̄c. Sed deus p̄destinavit q̄ beata virgo sibi mater fieret de ea carnē assumendo: vt ibi dicitur: Factus est ei ex semine David sicut carnē p̄destinata natus r̄c. Qd dicit̄ sicut glossam: qz Maria erat de stirpe David: de cuius semine carnē accepit: sequit̄ igit̄ q̄ ipso vt mater dei futura ab eterno fuit ad gratiā predestinata quā habuit in respectu ad gratias nō fuit in statu peccatis: sed gratie: quia a fine est denominādum vnuquodqz: sequitur ergo q̄ ut predestinata fuit mater Christi nō contraxit originale. **C** Item hoc probat caplo. 10. per comparationē ad similem naturā: nux enī castanea inter spinas formatur: nascitur: cōcipitur: et spinis nō pungitur: et potest addi nō pungitur de facto: igit̄ eadem ratione dei templuz: in quo corporaliter habilitaret inter spinas peccator̄ cōcipi potuit: et ab ipsis spinaruz aculeis omnimode exoriri: aut ergo voluit cum effectu: aut noluit. si voluit fecit. si noluit mirabile fuit: q̄ qui vult plus / vult minus: ybi minus est natura et cōueniens vt sit minus. Sed voluit de facto ipsam esse matrem dei q̄ plus fuit q̄ matrē p̄destinari vt esset sine peccato: q̄z hoc habito nō habetur per factio maternitatis dei: sicut p̄z in Eva in statu innocentie: igit̄ r̄c. **C** Confirmat: quia nō venit legem soluere: sed lex dicit: honora patrē et matrem. **C** Scđo per cōparationē ad totas mundi machinā: sic dominus et creator omnium fecit de facto matrē suam vniuersor̄ dominā: et imperatricē terrarum/celorum/mariū: et omnium elemētorum: et omniū que in eis sunt: sed cū deus predestinavit sibi talē matrē futuram: que propter reuerētias maternitatis super omnia que in celo et in terra sunt per statū gratie supcremeret: nō est opinādum q̄ talem matrē: vt q̄z lis mater eius est: dimitteret iquinari statu legis nature et culpe: et sic in cōceptione sua per culpā: deinde q̄z tunc op̄positu. s. gratia et culpa sicut eandem rationē sibi cōuenirent q̄z fieri nō potest: igit̄ vt predestinata mater nō contraxit. **C** Confirmat: qz filius dei: vt peccatum evanescere homo sine peccato filius noluit. Sed proli que sine peccato et sine causa peccati fuit: decebat de facto matrē de qua talis creareſ mundā habere ab omni peccato. **C** Tertia ratio accipit in cōparatione ad naturaz diuinam. cap. 5. sic: princeps/aut artifex aliquis sapientia/ et prepotens suis vībus aptū palatiū cōstruere volens: fundamētū p̄nordiale nullo modo de facto ponet inualidū: nec incongruū p̄sonae: quia ipsa est vt fundamētū nature: sed beata virgo vt ab eterno p̄destinata futura mater Christi fuit p̄elecīs filii dei habitaculū/ et palatiū/ et spiritus sanctus sacrarium. Ergo vt ab eterno p̄destinata mater Christi maternitas illa habuit p̄nordiale fundamētū congruū: et cōueniens: et adiutuz sanctitatis: s̄z p̄nordiale fundamētū istius sc̄re maternitatis. cōstitutum est quādo ipsa beata virgo erat cōcepta quia tūc p̄mo erat aliquid inter entia: ergo ipsa conceptio matris dei: vt ab eterno p̄destinata fuit sancta. **C** Quarta ratio in cōparatione ad naturaz angelicam: deus angelos alijs peccatibus semper a peccato de facto seruat: quia in eis non fuit causa peccatis: sed nō est minus curialis mater de facto q̄z angeli: igit̄ in illa vt dei mater est: nō fuit cā peccati. Sequitur q̄ alijs contrahētibus peccatum originale matrem suam semper de facto ab aliorū peccatis seruauit. **C** Quinta ratio in cōparatione ad Adam: et totam creaturam humānā: sic omne bonū ad q̄d cōditus fuit homo: hō perdidit de facto in Adam tā maiore beatitudinez que est regnū q̄z minorē beatitudinē qua ponebat in paradiso ait peccatum: et maiore incurrebat penā: et minorē s. infernalez: et presentē

presente: arguit tunc sic: ybi tota natura radicitur sicut et corrupta de facto pdita cu deus corruptioni et visioni de facto sociari non potuit: qd si per boiem non redimebat oportet in radice illam nam aliquo suo saltete in predestinatione mudi: daz esse de facto: sed hoc non potest intelligi natura in radice fuisse mundam: nisi tamen illa natura de qua conceptus fuit Christus: qd illa natura est fructus in beata virginē concipiēt: qd materia quā ministrat mulier est fructus eius: igit̄ op̄ intelligi qd radix fuit muda deo predestinata in ipsa conceptione virginis: sicut hoc non est melius dare nisi qd caro matris fuisset munda/ saltete sub rōne divine maternitatis: ergo tur et.

Questio.XIII.

Ecundo ad hoc querit an matris Christi conceptio sit celebranda. In primis est notandum qd contrarietas de ista celebratione sic est exorta: quidā enim respiciunt ad hoc qd p̄ cōcubitu fuit genita et concepta: et cum inueniunt cōmuniter auctoritates viri usq canonis et sanctorum dicere qd vt sic contraxit originale: sicut et de aliis per cōcubitu geniti: dicunt qd istud festū non est celebrandus. Unde beatus Bernardus ad canonicos Lugdunens̄ scribēs eos reprehēdit multum de festi celebratione eo qd originale cu alijs contraxit. Et per eundem modum glossa decreti de se. d. 3. c. 3. reprehēdit anglicos et alios qui hoc celebrat dicens qd non est celebrandum: qd in peccatis concepta fuit: sicut ceteri sancti excepta unica persona Christi. Ecōtra alijs sancti subtilius et curiosius indagates concedunt qd originale contraxit: et sic festus celebrandus non est. Inter quos specialiter sit Ansel. z. ca. cur deus homo: et de conceptu virginali et peccato originali. c. 3. II. 15. prout infra dicetur: et Augustinus de fide ad petru: et contra pelagium: responsione. 5. et Augustinus sup. jo. c. 3. et de spiritu et littera in principio: et Magister sententiā. 3. lib. et h̄ cōmuniter tenent glossē et doctores viri usq canonis. Vult autem specialiter Anselmus qd eius conceptio sit celebranda: prout fuit preordinata futura mater Christi in principio: z. 7. c. qd vt sic non contraxit originale: vt probat in qdaz libello speciali: vt infra patebit. Et ad hunc sensum videlicet: vt erat futura mater Christi loquit de ea in de conceptu virginali. c. 18. dices dignus erat: vt ea puritate qua maior sub deo nequit intelligi virgo illa niteret qd ipsi filius dei substancialiter facere sibi matrem eligebat: et de qua vt concipere et nasceretur ille spiritus sanctus erat operaturus. ad hunc intellectu intelligi potest: qd dicit Augustinus libro de natura et gratia: ybi dicit qd de sancta virginē Maria ppter bono rem dñi quē concipere et parere meruit quē constat nulluz habuisse peccatum: nullam prorsus cu de peccatis agitur ylo mentionem haberet: et hunc intellectu concilium prouinciale Lantua. nouiter anno domini. M. cc. xxvii. mense Januaru declarat qd istud festum conceptionis celebrat de beata virginē: vt eius conceptio predestinata erat ad filium dei incarnationē: et sic celebratur: vt de matre dei: unde nouam formā statuti fecit dictum scilicet in hec verba. Quia inter omnes sanctos memoria beatissime virginis et maris domini eo frequenter agit: atqz festivus quo maiorez gratia apud deū qui eius conceptionē predestinata ad yni geniti sui temporalem originem veraciter ordinavit. Credetur inuenisse venerabilis Anselmus predecessoris nostri qui et. Ad honorem igit gloriose dei genitricis Marie: ego pauper Carmelita ordo begre Marie de monte Carmeli: ac Lantuarie. eius patrocinio corporaliter et humiliter intēdo predictū titulum: dei gratia mediātē tamen modūlū insufficiēt nostrae declarare intēdo dicīa doctoz sanctorum: et specialiter venerabilis Ansel. circa hoc referendo omniaqz correctioni et iudicio sacro sancte sedis apostolice

submittendo. **C**his premissis. videf mibi qd Ansel. vult distinguere de beate virginis conceptione: videlicet: qd beata virgo in sua conceptione duplicitē pōt considerari: yno modo: vt per cōcubitu viri et mulieris extitit genita et concepta: et vt sic est filia ade et peccati: et vt sic de conceptione sua minime est celebrāda festivitas. Alio modo vt predestinationata futura mater Christi filia dei: et vt sic filia est iustitiae tamen illud ad Rom. 8. quos predestinavit hos et vocauit: et quos vocauit hos et iustificauit: et sub hoc titulo hoc festus est celebrādum: et sic nominādum conceptio dei genitricis Marie: et hic circa hanc conceptionē pono sex particulias. **C** Prima particula est: qd conceptio beate Marie est celebrāda: vt predestinata fuit mater dei qd excludit Anselmus sic: sub illa ratione debet eius conceptio celebrari sub qua fuit sine culpa et ad excellētissimā rōnē venerabilissima super omnes creaturas quascuz sanctas per diuini ordines electa: sed talis fuit conceptio beate Marie ut mater dei predestinata: vt probatū est in precedēti questione: particula vltima: ad hoc p̄ ex terminis matris dei: et habetur particula 3^a et 4^a: igit̄ et. Item hic arguit sic: sub illa ratione non contraxit: imo potius debet celebrari sub qua predestinata fuit ad eius conceptionem qui culpā vincit et culpe finē ponit: et hominē in finem suum debitum reduxit: et per oia hominē bene disposuit. Sed conceptio beate Marie: vt mater dei predestinata fuit talis: fuit enim preordinata ad conceptionē eius de quo scriptū est: sapientia vincit malitiam: attingit a fine usq ad fine fortiter: et disponit oia suauiter. Itēz arguit sic: sub illa ratione non contraxit originale: imo potius debet celebrari sub ratione sub qua predestinata fuit ad eius conceptionē quā spiritu sanctus inhabitat cu omnibus donis suis: sed conceptio beate Marie: vt predestinata mater dei fuit talis: tamen qd scriptū est Eze. 11. ca. Egregie virga de radice Jesse: et flos de radice eius ascēdet: et requiescat super euz spiritus domini spiritus cōsiliū et. Secunda particula excludit aliquo dubitationē an aliquo modo celebrāda sit ei conceptio carnalis: et vult Ansel. qd sic: qd in ep̄la de conceptione dei genitris Marie quā scripsit ad quosdā episcopos Anglie que habet in multis locis in Anglia et Grācie et Parisius iueni in abbacia sancti Victoris distinguit duplice conceptionē: ynam carnalē et aliam spiritualem: carnalē que carnali viri et mulieris copula agitur: spiritualem qua anima deo: quo operante corpori infundit et sanctificat: et in eadem ep̄stola tenet qd conceptio dei genitricis sit celebranda. Unde sic dicit. Erubescant omnino insensati qui tristis diem/tantaqz missa et sacramēta tenebris ignorantie excecati respūnt celebrazione eo qd viri et mulieris copulatio in conceptione virginis extitit: et in fine ep̄stole cōcludit celebremus hodie dignis officiis alacriter virāqz eius honorabile conceptio nem spiritualē. et humanaz: vt igit̄ saluetur: ne sibi Anselmus contrarietur in libro scđo. Cur deus homo: et de conceptu virginali et peccato originali: et in istis alijs libellis videf qd ipse intellexerit qd caro in conceptione beate virginis seminata: duplicitē potest considerari. Uel in ordine ad Adam: vt descendit per carnalē generationē. Alio modo vt predestinata et preordinata ad filii dei maternitates in carnationē: primo modo non est eius carnalis conceptio celebrāda qd sic est filia Ade et peccati. Secundo modo qd sic est filia iustitiae et dei. Et hoc primo pot probari ex precedētibus qd vt habet in vltima particula precedētis questionis: et in prima particula istius questionis qd ibi dicit qd conceptio sua celebrāda est: quia predestinata et preordinata futura mater Christi: sed vt omnes cōcedunt fideles est predestinationis: sic ab eterno carnalis conceptio eius fuit predestinata ad Christi mīrū itatē et carnali ibi et arguebat Ansel. Ergo Quodli Bacho.

Libri

eius carnalis pceptio: ut ordinata ad Christi maternitatem est celebranda. Item hoc probat per dictam epistolam ibi recitat quomodo istud festum sicut miraculis revelatum abbatii Helsino Ramensi in Anglia: qui cum quereret quo die et quo officio. Respōsus recipit sexto idus Septembri: et cuius officio sue nativitatis: nomine nativitatis mutato in noite conceptionis. Sed certum est quod dies octava Septembri est dies sue carnis cōceptionis: et tunc enim usque ad nativitatem fluunt. 9. mēles: et certum est quod respōsorium et alia officia de eius nativitate loquuntur et de eius carni cōceptione: et ea de ratione addito nomine cōceptionis eius: erit sermo de eius carni cōceptione. Item quod officium debet esse de eius nativitate legit. Sed illud est expresse de carni cōceptione: igitur et festum. Hac ratione ibi ponit Anselm. nec valet respōsio aliquorum quod illo die celebratur per anticipationem: eo quod incertum de die sanctificationis: quod factū et sensus seu intentio officij festi debet sibi inuicem correspondere: sed ut dictum est totum officium est de eius carni concepcione: igitur et festum. Item ad hoc de processu Anselmi de cōceptu virginali capitulo secundo usque ad. 19. potest formari talis ratio: caro propagata a principio non est formaliter iusta: nec iniusta: caro enim non est subiectum quod natum est informare iustitia: sed anima est subiectum iustitiae: est igitur iusta: vel iniusta solum carnaliter propter nativitatem respectum futuri peccati: sed eque sicut a principio in carne ex matris dei future pdestinatione diuina voluntas ad sanctificacionem in futurū: sicut ad copulam: quod predestinationis est gratie preparatio: ut supra est dictum: igitur ex illa pdestinatione a principio sicut festum venerandum. Item que possunt de potentia absoluta dei separari in ipsis: possunt et in ratione vel reprobatione: etsi simul insint eidem: ubi gratia: possunt honorare et diligere proximum peccatorum: sed nam: et reprehendere et odire eum culpaz: et possunt predestinationis peccatorem honorare et diligere propter gratiam predestinationis: et reprehendere et odire propter iniquitatem sue actionis. Sed deus potuit de potentia absoluta fecisse quod mediante carne conceptionis non contraxisset originale: ut probatum est particula prima questionis pme: igitur etsi in cōceptione fuerit simul in culpa et predestinationis ad gratiam: poterat primo modo reprobari: et secundo modo venerari. Item ad hoc quod idez possit uno modo reprobari: et alio modo venerari: sufficit quod diversimode possit venire in nostrā cōsiderationem: et est ratio: quod cum veneratio sit actus intellectus: sufficit quod diversimode possit intelligi: et ponit exemplum de imagine christi: ut eni consideraret in ordine ad Christum cuius est imago est venerandum: sed ut lignum est a veneratione repellendum: sed ut dictum est materia cōcepta de qua format corpus beate virginis diuersimode cōsideraret. In ordine ad Christi incarnationem et peccati originalis cōtractionem: igitur et. Item quod inuenit esse verum eum omnem scientiam non debet mirabile reputari: etsi eum omnem scientiam: id est diuersimode sumptu venereum est uno modo: et reprehendendum est alio modo: igitur et. Hoc non paucis ppter exemplo naturre: materia una et eadem: ut consideratur sub privatione/deterioritate et vituperatur: sic enim eum ppter et maleficium corruptio nis machinat: sed ut ad formam ordinatur: sic dignificatur: et sic eum ppter vocat substancia et fundamentez nature: sic dicat materia cōceptionis virginis gloriose ut consideraret in ordine ad originale peccatum contrahendum necessitata detestata: ut ad sanctificationem et benedictam Christi incarnationem predestinationis honoraret et veneraret. Secundo istud ppter exemplo medicinae: potio enim eadem ut amara aut cum veneno mista est abominabilis: ut aut sanitatis inducitur laudabilis et desiderabilis: sic de materia cōceptionis et. Item exemplo canonice de pte. dicitur: et est constitutum quod dedicatur

Questio

tio ecclesiastū debet fieri non ppter ecclesia lignea est aut lapidea: quod esset quedam idolatria: sed ut ad diuinam sacra mysteria deputata: et idem est de festo sancte crucis: sed precisa cōsideratione qua hec sunt lignea vel lapidea et habita consideratione quod materiale templum habet additum debet fieri de ipso festum celebrari: per locum a maiori materia de qua fuit formatum corpus dei genitricis Marie festum debet celebrari: cum ipsa vera fuit templum respectu corporis filii dei ferri: et hec precisa cōparatione quam habet ad Adam non quod precesserunt: et que sequuntur: et ubi aliquis est actualiter sub peccato. Item actu excommunicatus per multa iura est vii iudicatus: et tamē propter debitam reverentiam et subjectionem quam servi debent domino cum domino excommunicato actu possunt comunicare vxor filii ancille et rustici seruientes: prout habetur in. 12. q. 3. Quoniam multos. In his casibus et similibus est culpa in actu et reverentia exhibita eidem. Item hoc ppter exemplo theologicum: prelatus enim ut actu peccator est: non est honoratus: immo dehonorus: sed ut iurisdictione habens est veneratus: ut ppter in euangelio de scribis et phariseis super cathedras Moysi sedentibus: de quibus precepit: que vobis dicunt facite: ppter opera vero nolite facere. Item etsi aqua secane ut actu luctuosa et imunda vilem habeat conditionem: eadem tamen ut facta materia sacramenti baptismi est veneranda. Item de carnis corporis christiani comestis ab aliquo iudeo quod ut sunt in iudeo qui est actu in originali detestantur: ut autem refuscant sunt in illo sancte et debite venerantur secundum Henr. qdli. 10. q. 9. Quarta particula ad excludendum dubitationem aliquorum: an aliorum sanctorum conceptio sit celebranda: quod predestinationis ad gratiam: probat Anselm. quod non in epistola supradicta versus finem: sic erubescat iterum insanii: qui banc die colere nolunt idcirco quod aliorum sanctorum conceptio scita mente ecclesia colere contineantur: et probat quod et carnis conceptio singulariter celebranda sic conceptio carnis personae talis est singulariter celebranda quod singulariter et super excellentem hanc cam celebrationis supra omnem aliā conceptione carnale: sed talis est conceptio matris dei: igitur et. Probat minorum: primo quod mira rusticitas est eius conceptio: conceptio in vtero et paries silium quo ad primum: et vocabitur nomine eius Iesus: hic erit magnus: et si Iesus altissimi vocabitur: quo ad secundum. igitur. Secundo illius matris conceptio que sic fuit per spiritum sanctum ordinata: ut quod de ea nascere sanctum esset aliis similes est preferenda: quia omnes qui de alio nascuntur peccatores sunt: talis est matris dei conceptio secundum illud Luce. 1. quod enim ex te nascitur sanctus vocabitur et. Item illius conceptio quam spiritus sanctus misericordia maternitatis cum virginitate singulariter votauit omnibus aliis est singulariter preferenda: talis est matris dei: quem enim quomodo fiet istud: quoniam virum non cognoscet. Respondebat angelus: spiritus sanctus superueniet in te et. Item illius matris conceptio in qua Christi conceptio veneratur omnibus est preferenda: talis est matris dei: quod relativa sunt: simul intelliguntur et venerantur: ut habetur a pho. sicut de assumptione: sed conceptio beate Marie non fuit absoluta et aliena a Christi conceptio: sed ad ipsam ordinata: et hoc testatur quod hoc festum celebrantes conceptionis legunt euageliū carnalis generationis sicut in die natalis domini. Item eodem modo potest argui de ea in ordine ad Chirum quo ad singulas Chirum excellentias: sic illius maris conceptio omnibus est preferenda de qua deus nascitur: et que prolem protulit: que nos redemit a mortuis: resurrexit: in celos ascendit: spiritus sanctum missus de celo: talis est mater dei: igitur et. Item concordant canones: quod ut habebat ex tra de

tra de reliquis & veneratione sanctoꝝ: & de testis.c.venere
rabilitate habet ꝑ cā ppter quā aliq sūni ꝑ sanctis venerādi
est hoc vita & miracula: sed cōstat eoz ad sanctā vitā pre-
destinatā: & de cōceptione solius beatae Marie babem⁹ mi-
racula quare debeat & p̄cipitur celebrari miracula & reue-
lationes diuinæ: vt eius cōceptione celebret ponit Anf. in su-
pradicta ep̄la: p̄m est de Helsino abbate Ramensi in An-
glia quē liberavit & custodiuit eū: & societatē suā a pericli-
tatione in mari. C 2⁹ est de quodaz sacerdote qui per tri-
duuꝝ submersus & mortuus iacuit in pfundo secane & aia
ad infernū duxta est per eam restitut⁹ fuit vite ad penitē-
tiā peragendā. C 3⁹ est de quodā dico nobili genere q
cū voluit nubere & nuptijs ne peccato periret per cā reuo-
catus est: & oibus p̄missis in p̄positū fuit ꝑ matris dñi cō-
ceptionē celebrarēt q̄dū viucent & alys celebrandā pre-
dicarēt. C Quinta particula est ꝑ ecclesia dz illud festū
instituere: q̄bī titulus per se sine omni scrupulo est san-
ctus: vt probatū est particula vltima q̄dū h̄cedētis: & par-
ticula p̄ma istius q̄dū: & vriqz canon cōcordat: vt probatū
est particula 2⁹ & 3⁹. Et vniuersitates Parissus oxome Lan-
tabrug. hoc statuunt. C Itē vbi inueniē forma: fm quā ve-
nerant sancti ibi esset veneratio statuenda: sic in p̄posito
ꝑ forma est ꝑ de vita sancta p̄stet & miraculis: de vene-
ratione sanctoꝝ.ca. i. sic est in p̄posito: vt probatū est parti-
cula 4⁹. C Itē ꝑ ecclesia approbat per factū suū dz palā
approbare iure sup̄ hoc edito: ne simulatorie videat ap-
probare. Sed hoc festū approbat per factū sue tollerātie:
vt supra si in scđis nuptijs in ca° vir detur b̄dictio q̄ si al-
ter ꝑingum est virgo. tunc est probatū: si papa hoc sciat als
nō. fm glōslaz ibi: & idē dicit hostiēs: sed papa scit hoc fe-
stū celebrari in curia publice & magnam curiā cardinaliuꝝ
ad hoc sicut & colere: igī ſc. C Itē primordia semina in
omni lege venerant. &. g. de Abbraā/ Iaac/ & Jacob/di in
semine tuo b̄dicent oēs gentes: a hoc faciunt christiani
in letania tota dicētes. Oēs sancti p̄iarche & p̄phete/ora-
ce pro nobis. Sed veneratio sanctis que generalis fuit in
eis dz esse sp̄iale: & per excellētiā in p̄destinatione beate
matris Christi: q̄bī ipsa fuit parens p̄inquiū illi remoti:
& a longe salutantes: sicut. C Itē vbi p̄cesserūt reuelatio-
nes de festo celebrādo: & ecclesiē ad relevādū se a tribula-
tionib⁹ & discordy p̄suerunt hui⁹ festa celebrare. Idē
in alys dz facere similibus causis emergētibus: sed hoc se-
cit: vt p̄z de nativitate beate virginis que statuebas: q̄bī
daz vir sanctus singulis annis audiuit angelos cantare de
illo: vt dicit Joā.belet: & Vincentius in speculo historiali.
C Et cum esset magna discordia in electione sumi ponti-
ficiis statutū erat ꝑ ecclesiē celebrarent: & sic pax & electio
est subsecuta: vt dī in legenda de nativitate: sed reuelatio-
nes sunt facte de celebrationē cōceptionis: vt probatū est
particula 4⁹. & christianitas est in magna angustiā intra-
se: & est longinquis. C 6⁹ particula est ꝑ dz statui sub hoc
titulo cōceptione dei genitricis Marie: ꝑ p̄z: q̄bī statui debet
sub tali forma verboꝝ per quā ex forma verboꝝ peccatū
originale excludit: & digna cā venerationis per excellenti-
am exprimit: & hoc p̄z: q̄bī ppter originale dicunt alij ꝑ nō
dz celebrari: & oēs concedunt: q̄bī hoc nō esset: & als appa-
reret digna cā venerationis: & per excellētiā ꝑ tenēdū
esset: sicut simile est de celebrationē nativitatē eiusdē: sed
lī per istā dictionē cōceptione inuaſ originale peccatū cum
perditionē additam dei genitricis excludit originale pec-
catum: vt probatū est particula 7⁹ precedētis q̄dū: & per
eandē dictionē additā exprimit cā digna veneratiōis: vt p̄z
de significatione terminoꝝ: nī dico genitrix dei: vt proba-
tu m est particula p̄ma & scđa istius q̄dū: & hoc per singu-
la rē excellētiā: vt probatū est particula 5⁹. C Itē fm p̄ epi-

stolaz Anselmi quā scripsit ad coep̄os Anglie de celebra-
tione p̄ceptionis: ibi enī p̄mittit titulū: sicut dicimus con-
ceptio venerāda dei genitricis ſc. C Itē sub hoc titulo re-
fert ibi miracula que faciunt ad festi celebrationē. C Itē
titulo excludit circa medium/fm dicēs. Et iō fratres dei ge-
nitricis p̄ceptionē dignis officijs celebremus: & in fine cō-
cludit merito igī colit & filij generatio & matris cōceptio.
C Itē sub hoc titulo loquit libro de p̄ceptu virginali de
peccato originali.ca. i. 8. dicēs: decens erat: vt ea puritate
qua maior sub dco nequit intelligi virgo illa niteret q̄ ipse
filius dei substātūl facere ſibi matrē eligebat. C Ad būc
intellēciū intelligi p̄t quod dicit Augusti.lib.de natura &
gratiarib⁹ dicit ꝑ d̄ sancta virgine Maria ppter honorē
domini quem concipere & parere meruit quā cōstat nullū
babuītē peccatū nullam prorsus cū de peccatis agit volo
haberi q̄onez: nec valer ꝑ Bernardus in ep̄stola ad Ca-
nonicos Lugduni.scribēs reprehēdit p̄ceptionis celebra-
tionē: q̄bī hoc facit ppter nouitatē: & q̄ ritus ecclesiē B ne-
scivit pro tunc: vt p̄z in p̄ncipio ep̄stole: q̄bī nō erat discus-
sum per doctores ſicut postea est factū ꝑ festū p̄ficit cele-
brari cū origine p̄traxerit: vt p̄z in p̄cessu ep̄stole circa
istū intellēciū nō tamē ſimplē reprehēdebat: prout p̄z in
fine ep̄stole: vbi ſc dicit: ꝑ aut̄ dixi abſqz preiudicio ſane
dicta ſint ſapiētis romane p̄ſertiz ecclesiē auctoritati atqz
examini totuz hoc: ſicut ſc. Que h̄s ſunt vniuersa reſeruo
ipſius ſi quid aliter ſaperit per act⁹ ſapiētiori iudicio emē-
dere. Et idem dico/ego de oibus & ſingulis in hac q̄ſtione
& precedente dictis.

Questio.XIII.

 Vericūr vtrum verbū ſit quedā qualis
tas producta in mente per ac-
tionē intelligibile habens rōnem idoli in quo
res intelligibilis pſecte cognoscat. C In iſta
q̄one p̄mo ponam op̄. cuiusdā reuerēdi docto-
ris ponētis ꝑ ſic. C 2⁹ q̄bī imponit opinioni Augu. oſten-
dam per vera & per rōnes Augustini ſormatas ꝑ ipſe po-
ſuit: trariuz. C 3⁹ oſdam ꝑ illud q̄bī p̄ncipalē adducitur
de Augustino nō est ad p̄positū: ſed ad oppoſitū. C 4⁹ ꝑ
modū ponēdi Augustini ſolum faciliter rōnes iſtorum.
C Sequit de p̄a p̄clone: vbi dicit eſſe ſciendū ꝑ quātū
elici potest ex verbis Thom. in q̄dūbus de veritate. q. 4.
2.5.arti.9.2 in op̄ſculis: & in p̄a parte. q.3.4.quinqz vidē-
tur eſſe de rōne verbi: p̄m est ꝑ ſit aliquid in mēte: hoc p̄z
per Augusti. 5. de tri. c. i. per corporalia ſigna verbū q̄bī
mēte gerimus innotescit. C 3⁹ ꝑ verbū ſit aliud in mē-
te genitū: ſicut proles & productū per actionē intelligibile
qui eſt actus dicendi: vt dicit August. 9. de tri. c. 8. p̄ceptaz
rerū veracem notitiaz: tanqz verbum apud nos babemus.
& dicendo intus gignitur: nec a nobis naſcendo diſcedit.
C 3⁹ ꝑ verbū ſit ſimilitudo rei & imago eius: probat per
August. 9. de tri. c. ii. cū habeat notitia ſimilitudinē ad eaz
rem quā nouit: ſicut habet perfectā & equalē: q̄bī ipſa notitia
mens que nouit nota eſt. Jōqz & imago verbū eſt. August.
15. de tri. c. 13. verbū ſit ſimillimū rei voce de qua gignitur
& imago eius. C 4⁹ eſt ꝑ verbū ſit manifestatiū ſcī de
claratiū rei: ſicut enim verbū q̄bī foris ſonat eſt ad mani-
festandum verbum q̄bī intus latet fm Augustinuz. 15. de
trinitate caplo. i. z. Ita verbū ꝑ intus latet manifestat rez
cuius eſt verbum. C 5⁹ cōditio eſt ꝑ verbū nō manet
ceſſante actu cogitandi: vt dicit Augusti. 15. de tri. i. i. ſi ea
que ſunt in nobis: & nō cogitetur a nobis dicere volumus
nō cogitata nō poſſumus. Et in iſtis quinqz cōditionibus
omnes doctores cōueniunt: ynde fm verba doctoris po-
ſet fieri talis deſcriptio verbi: verbū ſit quiddā per actio-
nē intelligibile que eſt dicere in mēte productū emanās ab
intelligēte in actu manēs in ipſo intelligēte alterius manū

Quodli. Bacho.

H 4

Libri

festatiūz: verū est q̄ ista diversimode intelligunt a docto-
rib: r̄ idcō sunt diverse op̄. **C** Quidā enī intelligunt, q̄ ta-
le productū est solū actus intelligēdi qd̄ quidem est ipsum
obm positiū r̄ formatū in esse positiuo p̄spicuo p̄ actū intel-
lectus: doctor tñ sanctus vñ intelligere q̄ est quedaz quali-
tas existens in mēte sive in intellū subiectiue que est ima-
go: seu quoddā idolum in quo ipsa res perfecte cognoscit.
C Hoc aut̄ probat sic illud est verbū proprie cui p̄dictē
quinqz cōditiones cōueniunt simul: sed nihil est in mente
cui predicta cōueniantur nisi talis forma specularis r̄ quali-
tas que dñ mētis perceptus: igit ipsa est p̄prie verbū: maior
pz ex dictis: r̄ cōcedit ab omnibus. minor pz discurrendo p̄
singula que dicunt̄ esse in mente sive obiectiue sive subie-
ctiue: non enim res exterior obta intellectum est aliud p̄-
ductū ab intelligēte: nec potētia intellectua: vt de se pz. ha-
bitus r̄ sp̄s ipsa manet intellectio cessante: r̄ de habitu
omnes p̄cedit q̄ manet post actuū: de specie x̄o multi con-
cedunt saltē appetit q̄ nō est per actuū dicēdi producta: qz
de tale h̄z r̄ nō em obti directe cogniti. sp̄s x̄o ipsa: nec pro-
ducit ab intelligēte inquātuz h̄z: nec p̄t esse obm directe
cognitū. **C** Itēz nec actus intelligēdi habet hec oia predi-
cta: p̄bat p̄mo: qz actus intelligēdi non p̄t esse obm actuū
directe cognitū: sed verbū est obm directe cognitū: sicut
diffinitio que est verbū dei. 9. de tri. c. 10. diffinitio tēperā-
tie: r̄ hoc est verbū eius de se: r̄ pz q̄ loquēs directe cogno-
scit illud qd̄ dicit: r̄ iō dñ q̄ est declaratiū: igit actus intel-
ligēdi nō p̄t proprie esse verbū. **C** 2° probat idem sic: qz
actus intelligēdi nō procedit ab intelligēte: sicut quoddaz
operatū vel genitū: sed sicut operatio: sed nihil aliud ponit
tur operatū intellectu cōiter: nīl sola ista forma specula-
ris que est verbū. **C** 3° sic illud est verbū iterius qd̄ signi-
ficat verbo exteriori: sed nulluz predictoz directe signifi-
cat: nīl talis forma que dñ species expressa: igit r̄. Ma-
ior pz ex dictis: minor probat: costat enim q̄ hec vox hō
nō significat potētiaz: vel habitū: vel speciē: vel actuū in-
telligēdi: vt de se pz: nec ēt significat determinate rem exte-
riorē: vt exterior est. als significaret sor. vel platonē: r̄ p̄ cō-
sequens cōstitueret intellectū de illis: qz significare est intel-
lectum cōstituere: sed hoc est falsuz: nō enim hec dictio hō
cōstituit intellectū de sor. vel pla. determinate: sed de boie
simpli in generali qui nō est extra: igit significat rem non
vt est extra: sed vt accepta: igit ipse perceptus est qui forma-
liter significat: r̄ per p̄ns est proprie dictum. **C** 4° sic illa
cōceptus qui stat cū oppositis actuibus r̄ incōpossibilibus
nō est aliquis actus illoz: actuū: qz actus nō stat cū actu si-
bi opposito simul: sed idē perceptus stat simul cū oppositis
actibus: igit nō est aliquis actus illoz. maior probat acci-
pio istud verbū cōplexum: seu mētis perceptuz: deus est tri-
nus r̄ vñus: certum est: q̄ circa ipsum contingit eundē qñqz
assentire: r̄ quādoqz dissentire. Et sequit circa istud verbū
terra est rotunda: contingit eundē qñqz opinari: qñqz sci-
ri: igit op̄z q̄ istud verbū nō est aliquis actus: dato enim
actu quoqz intellectus: circa h̄z verba cōplexa statiz ap-
paret q̄ tale verbū p̄t stare cum opposito actu: quare r̄.
C Sequit de 2° p̄clone in qua est ostendendū: q̄ verbuz
nō est idolum genitū per actuū: sed est actus ipse intelligē-
di: vbi in primis supponitur q̄ actus intelligendi emanat
in esse per aliquid agens in quoqz sit illud: r̄ tunc dico:
q̄ actuū intelligēdi esse verbū tripliciter potest intelligi.
C p̄t enim accipi uno mō pro actu cognitioni qui p̄mo
r̄ immediate producit in intellectū. s. pro actu illo quo res i-
mmediate cognoscit cū presentat: ergo ponimus q̄ presen-
tat in specie vel i medio in nobis cognitioni ab aliquo agente
qdcūqz sit illud. **C** Alio mō p̄t accipi fīm aliquos p̄ ista
cognitione iam existēte per ylterius res intellecta produ-

Questio

cif in esse itell ecto simillimo rei de qua gignit: sicut ponit
Aureolus q̄ habita intellectione per istā intellectionē res
emanat in quodā esse intellecto apparēti r̄ cōspicuo simil-
limo rei intellecte: r̄ hoc idem in alijs verbis dicit Hen-
ricus q̄ per intellectionē simplicē producit notitia decla-
rativa. **C** 3° mō p̄t accipi nō p̄ ipsa cognitione p̄mo mō:
nec pro ipsa cognitione productiua z° mō: sed pro quodā
cōceptu: vel pro quadaz qualitate vel idolo cognitioni exi-
stente in mente: r̄ simillimo rei voce: r̄ in qua res perfecte
cognoscit. **C** Intēdo igit probare p̄tra oēs istas opinio-
nes q̄ verbū est actus intelligēdi p̄mo mō dictus: vñ non
imaginor sicut isti: q̄ p̄mus actus intelligēdi sit denudat
ab esse rei in esse cognito: r̄ syllogismo rei voce: sed cum p̄
duceret actus intelligēdi ab agente intellectioz q̄ conti-
nuat rez in esse cognito productam simillimo rei voce: sed
cū produceret actus intelligēdi ab agente intellectioz q̄
continuat rez in esse cognito p̄ducitā simillimo rei voce: vñ
dico: q̄ verbum est actus intelligēdi p̄mus emanās a me-
moria continē obm productū in esse intellecto existens
similitudo: r̄ imago rei voce de qua gignit. **C** Hanc de-
scriptionē verbi p̄bō p̄ verba r̄ rōnes August. 3° p̄-
bō p̄mo ex dictis precedētis opinionis: qz fīm illaz verbū
est q̄ h̄z oēs predictas qnqz cōditiones: led hui⁹ est actus
intelligēdi p̄mus qui orit̄ a memoria: igit r̄. probatio q̄
planū est: q̄ actus intelligēdi est immediate: r̄ ē planū q̄ ab
efficiētē actuū intelligēdi quodcūqz sit illud: sive obm: sive
intellectus simul emanat obiectū in esse cognito: q̄ ali-
ter esset cognitione sine obto cognito: r̄ emanat in esse simili-
lomo cognito: qz alr̄ cognitionē nō esset p̄ assimilationē: r̄ ex
h̄z pz: r̄ est manifestatiū obti: r̄ nō manet cessante actu co-
gnoscēdi: qz alr̄ esset aliqd actu cognitioni sine actuali cogni-
tione. **C** Itēz hoc p̄bō sp̄l̄ p̄ verba Augusti. 15. de trini-
ca. 12. sicut ex his que scit animus humanus r̄ thesaurus
memorie condita tenet gignit verbū verum quādo qd̄ sci-
mus loquī. ecce hic q̄ locutio immediate orit̄ a memoria:
sequit̄ ibidē qñ de visione scientie visio cognitionis exori-
tur tunc est verbū simillimū rei voce de qua gignit r̄ima-
go: r̄ sic pz q̄ verbū est p̄mus actus intelligēdi qui orit̄
a memoria rem cognitioni continens in esse intellecto produ-
ctaz existēt similitudo r̄ imago rei voce de qua gignit: r̄
sic pz q̄ alie op̄. imaginant̄ falsum que imaginant̄ q̄ pri-
mus actus intelligēdi esset denudatus a continētia obiectū
producti in esse cognito sili memorie de qua orit̄: r̄ loquit̄
August. de visione habituali sciētē: vt pz in sine capituli:
vbi dicit totū est de illa sciētē de qua nascit. **C** 2° proba-
tur ista p̄clo per rōnes August. arguit enī sic ibi tñ verbū
gignit qñ de his que sunt in thelauro memorie illud qd̄
scimus loquimur. probat q̄ tñ est verū: qz tunc verbū est
simillimū rei voce r̄ imago eius de qua gignit. Sed locu-
tio ista qua loquimur de his que scimus memoriter r̄ que
est imago r̄ similitudo rei voce ē actualis intellectio que ē
immediate exoritur a memoria: vt pz per se: qz loqui bic ēme-
diate sequit̄ scire: igit verū verbum est actus primus intel-
ligēdi cotinens rem in esse intellecto productam existens
imago r̄ similitudo rei voce. **C** Item 2° rō formatur cap. 9.
ibidē sic: cū intelligimus illud qd̄ est in memoria op̄z nr̄az
cognitionē ab ea in mente procedente formari: vt sit simili-
lomo rei que est in memoria: quia aliter non duceret in rei
voce cognitionē: sed forata cogitatio ab ea quā scimus illud
est verbū mentale q̄ pz: qz illam cognitionē mens sibi lo-
quistur: igit r̄. **C** Item lib. 9. c. 10. mouet qd̄ nō dicens.
Item querit vñrum oīs scientia sit verbū an tm̄ amata no-
titia. Respōdet. s. q̄ quād oqz verbuz accipit̄ in hoc sensu
q̄ est cū amore notitia est verbū r̄ loquit̄ ibi de notitia q̄
p̄mo orit̄ a memoria: r̄ hoc probat dupl̄ p̄mo q̄ accipit̄
aliquid

aliquid quod est in memoria/puta in temperatia statiz elicio actuz intelligendi per quem diffinitio quid est temperatia: si ista diffinitio est verbu: quod iudicat et exprimit rem diffinitam: et pres eius quod prius est verbo: et continet diffinitum in esse cognito et est similitudo et imago rei cognitae. igit primus actus intelligendi ut continens rem in eum intellecto productam et. Item secundum hoc probat sic. verbum mentis est similitudo rei non enim esse reale sed simile spiritum rei: sed ut dicit et satis propter se ois notitia et que primo et immediate oritur est similitudo rei quaes nouit spiritum spiritum. igit ois notitia: que primo a memoria oritur est verbum mentis et spiritus rei vel spiritum esse cognitum quod idem est: et ex his similitudo et. Ostendo quod hec est opus doctoris sui. vñ in q. de veritate. q. 4. articulo. i. ipse dicit quod verbum interior est illud quod intellectum est: et in ratione ad ipsum argumentum dicit quod cum verbum sit illud quod intellectum est: et esse intellectum non est in nobis nisi spiritum quod actu intelligimus verbum interior semper intellectum requirit in actu suo qui est intelligere: et ideo Damascenus dixit: verbum interior esse motum mentis: ut motus sine accipere pro eo ad quod motus terminatur. i. pro opato. sicut intelligere pro intellectu intelligere ut pertinet intellectus ad quod terminatur verbum: et hoc ut est exemplar obiectum quod per vocem exprimitur. Sequitur de 3^a conclusione. Hic primo ponam illud quod facit pro opus dicente verbum esse idolum formatum intelligendi. et ostendit quod non est ad propositum. Pro hoc videlicet Augustinus. 8. de tri. ca. 6. vbi dicit sic quod cum aliquis vidi Carthaginem vel Alexandriam. si postea de ea eloqui volo apud me metipsum queror ut eloquar et apud me metipsu inuenio phantasias Carthaginis quam alios vidi: et memoria retinui: ut apud me inuenirez verbum de illa quod eam vellem dicere: ipsa enimphantasia eius in memoria mea verbum eius est non sonus ille trisyllabus cum Carthago noiat. Intra idem dicit de Alexandria cum et a multis audisset de Alexandria quod magna civitas est finis imaginis quam potuit: et hoc est apud me verbum eius cum eam volo dicere antequam vocem proferam quinq^u syllabas. Sed hoc est contra propositum doctoris: primo quod logitur ibi quod cum aliquis vidi Carthaginem remansit apud eumphantasiam Carthaginis in memoria: et quod vult eloqui de Carthagini recurrit ad illamphantasiam que est in memoria: ex quo per illa auctoritas non est ad propositum: quod illud idolum seuphantasiam quod remanet in memoria cessante visione Carthaginis est habitus non actio exercita: sed isti ponunt Ubiens sibi in actuali platione non remane re cessante actu intelligendi. igit nihil est ad propositum. Et hoc declarat sic: quod memoria non est verbum nisi causaliter: quod formaliter distinguuntur sicut p^{ro}p^{ri}a et z^{er}o per imaginis. cum igit in proposito dicat Augustinus quod postquam vidi Carthaginem inueni apud semetipsu in memoriaphantasiam Carthaginis subdedit quod ipsaphantasia in eius memoria est verbum Carthaginis hoc non intelligitur de ipso formaliter: si de verbo causaliter: quod enim est memoria: et parentes verbum: et causa eius: et sic nihil ad propositum quod verbum sit idolum: cum loquimur de verbo producto et formato. Vult sigitur Augustinus dicere quod est dare quedam idolum in aia quod sit qualiter habitus: et memoria preteritam visionem: et vult quod cum aliquis vidi Carthaginem quod retinui in memoria apud me nomine eius per quod possum eloqui voce cum voluero: et sic tenet locum habitus nominativi rerum sed habitus nominativus rex quodque homines retinent penes se non est verbum: sed memoria. vñ oritur verbum vocale. igit non ponit hic illud idolum quod vocant verbum: sed quedam habitum nominativum rerum a. quo sicut a memoria oritur verbum vocale cum volo eloqui alicui. Et quod verbum non sit idolum distinctum ab actuali cognitione et concomitans ipsius: sed in ipsa cogitatione impressum: patet per Anselmonologiam. 33. vbi sic dicit nulla ratione negari potest cum mens rationalis se ipsas cogitando intelligit imagines ipsius nasci in cogitatione sua: immo ipsas cogitationem sui esse suam

imaginem ad eius similitudinem tanquam ad eius impressionem formatam: et idem dicit quod cum qualiter aliavit rem intelligit. et infra additum que imago in cogitatione verbum est eiusdem hominis quod cogitando dico: ecce quod hoc est verbum et dicere: et verbum est: ideo in ipsa cogitatione non qualitas communis tamen. Sed hoc est intelligendum quod ut dixi est verbum nostrum neccio includit actum intelligendi saltem maliter: ut probat lib. i. dist. 27. ar. 2. sed verbum ut est pars imaginis in nobis non. Primum declarat: opus enim quod verbum consistat in actuali platione spiritum Augustinus. 3. de tri. cap. 11. vbi dicit: sicut sunt in nobis dicere volumus non cogitata non possumus: sed non illa que est intelligere: quod hoc est dicere, igit intelligi: quod est mente dici: sed intelligi et intelligere sunt una res: sicut actio et passio unus motus: et ita verbum nostrum neccio includit actum intelligendi vel intellectum materialiter. Namque actio unus motus materialiter et respectus a quo aliud formaliter: item tempus est mortali: et est quantum discreta formaliter. Ites motus proprius sicut ut est forma fluens est forma materialiter et est passio formaliter. 3. pby. commento. 4. Declarat secundum videlicet quod verbum quod est imago non opus est includat actum intelligendi vel intellectum: quod ut est pars imaginis prescindit de quicquid repugnat cōsubstantialitati totum salutem ratione filii vel dicti esse: sed substantia actus repugnat cōsubstantialitati. igit est pars imaginis ut est obiectum sub respectu dicti esse ut in libro primo dictum est de paternitate actuali distinctione. 26. q. 3. articulo. 3. Sequitur de 4^a conclusione. vbi ex premissis. ideo ad argumenta. Ad ipsum dico quod actus intelligendi ut pertinet et. babet omnes. 5. conditiones enumeratas de verbo in primo articulo spiritum proprium probatum est in 2^a articulo. Ad secundum quando dicitur quod verbum non est directum obiectum: dico quod idem argumentum est de idolo: et de quolam inherente intellectu: oia enim que informant intellectum intelliguntur per lineam reflexam: et non per sphaerale vel circumflexam: ut probat lib. i. dist. 3. dico ergo quod verbum ut est actus intelligendi materialiter non est directum obiectum intellectus: quod ut sic habet rationem inherendi: ut tamen continet obiectum in intellectu sic est directum obiectum sicut est de lapide representato in specie inherente vel in idolo: et in distinctione representante diffinitum hec saltem sicut vera de obiecto quodam modo quo non oino: quod quis sic loquuntur in proposito. Ad aliud quod dicitur actus intelligendi non procedit ut operatus: dico quod ut continet obiectum productum in esse intellectu est operationem: et operationem: ut enim intellectus est operationis: ut autem intellectio est obiectum productum in esse intellectu hanc rationem operari. Ad quartum quod dicitur actus intelligendi non significat per verbum exterius: sed conceptus seu idolum per formatum per actum intelligendi: quod voces sunt note conceptum formatorum in aia non actu: dico quod per verbum exterius significat actus intelligendi ut continet obiectum et. quod ut sic habet rationem conceptus non actus tamen. Ad quintum quod dicitur conceptus non stat cum actibus et. dico primo quod est contra ipsius: quod per ipsius idolum non manet cessante actu: et iam arguit quod manet cum 2^a actu transiente primo. R video tamen quod conceptus qui est habitus potest stare cum operatio: sicut cum fide et cum scia potest stare quod habet eam quoniam opinatur: et quoniam demonstratur: sed idem conceptus qui est locutio seu actus intelligendi non stat cum actibus: immo succedente 2^a actu recedit primus: cum enim sic accedit actus loquendi de monstratiu: recedit actus quod est opinio. verbum autem et locutio est actualis locutio. Dicerent aliqui quod fides: et opinio possent stare aliquam: et hec opinio possit teneri. Dubitamus contra premissa. primo: quod in 2^a lib. dist. 23. et 4^a. teneo quod actus intelligendi est effectu ab intellectu non ab obiecto: et per seipsum actus intelligendi non debet pertinere obiectum: sicut imago seu similitudo eius: sed actus potius de continere ipsum intellectum tanquam eius imaginem. R video quod imago pertinet ad genus cause formalis seu exemplaris: et ideo actus intelligi-

Libri

gendi: in quo exprimitur et declaratur obiectum cognitum, ut esse simul obiectum: cuius est et exemplar per imitationem non cause sufficientis. sicut idea est similitudo ideat non dei creantis: et idolum est similitudo eius cuius est idolum non ipsius facieatis idolum: et diffinitio est similitudo diffiniti non diffinientis permanentis: ut p[ro]p[ter]a lib. 1. dis. 7. in fine. **C**item enim eos illud idolum est qualitas producta in esse simili obiecto: et ita qualitas est materiale/respectus est formale. **T**ertio dubitat contra me: quod oes auctoritates adducunt de actu ponente et dividente sicut est locutio/cogitatio/diffinitio. et tu dicas quod notitia prima orta ab obiecto est verbū. **R**esideo quod auctoritates oes ita cōcludunt de actu simplici sic de complexo: quod omnis actus intelligendi simplex continet obiectum productum in esse simillimo simplici rei de qua gignuntur sicut actus complexus continet in esse complexo: et ideo est concedendum quod quilibet actus simplex est verbū simplex sicut actus complexus est verbū complexus: quod p[ro]p[ter]a: quod verbū vocale signum est verbi quod intus lucet: sed ita possim vocare ad me Joānē. sicut Joāne qui est musicus: et per omnia possem cogitare et diffinire h[ab]em nomen et h[ab]em simplicem p[re]ceptum sicut h[ab]em cōceptum complexum sicut h[ab]em rem. vñ dicit diffinitio uno modo ratioquā significat nomen et alio modo indicat/quodquid erat esse.

Questio. XV.

Verbum producat per quilibet actum intelligendi hec quod mox est pro replicatione cuiusdam reverendi doctoris: dixerat enim quod prima intellectio que procedit a memoria ut continet obiectum productum in esse simillimo sibi est verbū sicut intellectio complexa. contra quod dicit doctor: dicit enim impediendo argumenta mea per Augm al's facta quod non est verū: quia verbū productus per dicere sed dicere seu locutio non est actualis intellectio: ut dicit in ratione. 21. argumēti. et declarat se in ratione ad. 4. et dicit quod cum diffinitio temperantia acceptatio a memoria est intellectio temperatiae: et hac acceptatio facta incipit diffinire et cōcludit. igit[ur] intellectio precedit diffinitionem seu verbū: et ita verbū non est primus actus intelligendi. Cōputando igit[ur] istam replicationē cū prima quod sua vult dicere quod ista tria se habent per ordinem primo intellectio que oritur a memoria. 2° facta illa intellectio sequitur actus diffinitiuus quo intellectus dicit et format verbū: et illud formatum per actum diffiniendi est qualitas quedam seu idolum simillimum obiecto: et illud est verbū. **C**onstat igit[ur] sua nunc et alio stat super hoc quod verbum est aliud ab actu intelligendi qui primo procedit a memoria. videlicet quod est quoddam idolum seu qualitas producta per dicere quod dicere est actus medius inter intelligere primū et illud idolum: et per hoc ntitur soluere argumenta mea. Nihil restat igit[ur] aliud nisi p[ro]bare exclusionem affirmatiā. videlicet quod primus actus intelligendi est oja ista tria. s. intellectio dicere: et illud quod ipsi vocant idolum et verbū: et sic sequitur impugnatio sine opinionis et restitutio argumento: meorum statim. 2° p[ro]banda est conclusio negativa. videlicet quod nullum aliud idolum est ponendum nisi actus intelligendi. **C**onsequitur de primo. p[ro]b[us] quod actus intelligendi simplex sicut complexus est dicere et verbū intelligere/vbi notandum quod sicut in locutione vocali loqui nihil est nisi vox emittere et verbū vocale nihil aliud est nisi vox plata et elicita representans cōceptum loquētis per eundem modū imaginor. quod loqui seu dicere mentaliter nihil aliud est nisi p[ro]b[us] intellectio: nem mentalē eligere et verbū mentale nihil aliud est nisi actus intelligendi productus ut representans obiectum similitimum sibi ipsi in rerum natura vñ imaginor quod sicut actio et passio sunt unus motus: sed dicit actio ut est actus receptus eodem modo imaginor in operationibus aie p[ro]ut vult Arist. 2° de aia quod intellectio actio a quoque sit efficiens et intelle-

Questio

cio passio sunt una operatio: sed p[ro]ut est intellectio actio h[ab]et rōnem gignentis intus in aia obiectū in esse cognito similiū. sicut sibi ipsi in rerum natura: et hoc est passione dici et verbū esse. sic igit[ur] intendit p[ro]bare p[ro]positū quod primus actus intelligentia simplex sicut et complexus est dicere et verbū intus gignere. **C**onstat p[ro]b[us] primo ex auctoritatibus quas ipse alle[geavit]. allegavit. n. 9. de tri. ca. 8. quod p[ro]dicere p[ro]ducit verbū sicut p[re]cepta rerū verā notitiā tanquam libū apud nos habemus et dicendo intus gignimus. **C**onsecuto allegavit ibide quod cum mens nouit se ipsaz mens nota sibi ipsi noscenti est similis: et ideo eius imago et verbū: ex quibus arguo sic: tunc est dicere et elicere verbū quod notitia rei gignimus que sit imago rei note: et tam manifestamus: sed cum primo intelligimus. videlicet cū intelligimus primo procedendo ne non intelligere simpli ad primū intelligere per actiones intelligendis ut est effective ab efficiente intellectione sine sit obiectum sine intellectus sine virūq[ue] gignimus notitiā rei note in aia nostra: ut experimur et in ipsa intellectione genita continet res cognita in esse simili sibi ipsi extra: ut p[ro]cedit: quod ut dicit nullus est rudis qui ponat actus intelligendi denudatum esse ab imagine obiecti. igit[ur] intellectione est dicere ut intellectio est actio obiecti vel intellectus: et verbū ut est passio h[ab]em quā ipsa intellectione obiectum dicitur p[ro]ducit in esse intellectio simillimo obiecto extra. **C**ontra id est ar. 5. conditionibus quas ipse posuit competere verbo: prima erat quod sit aliqd in mente. 2° quod sit productum per actu dicendi. 3° quod sit simile obiecto. 4° quod sit manifestatiū eius. 5° quod non manet cessante actu cogitandi. Tunc arguo: in actu cogitandi vbi sunt ista. 5. p[ro]te ibi est dicere et verbū: sed primus actus simplex et complexus h[ab]et omnes istas cōditiones. primo planum est quod primus actus intelligendi est intellectus in mente: et planus est quod hoc est aliquod gignens ipsum obiectum vel intellectus vel virūq[ue]: et iste actus genitus est filius obiecti: quod alter cognitione sine assimilatōe esset: et est manifestatiū obiecti: et non manet cessante actu cogitandi: quod alter esset aliqd actu cognitione sine actu cognitione. ergo in primo actu habemus et dicere et verbū modo supradictio. **C**ontra item. 5. de tri. ca. q[ui]d scim[us] loquimur gignitur verbū: sed possumus loqui de eo quod scimus scia simplici sicut complexa. quod in actu simplici est verbū et locutio seu dicere sicut in complexo: et sit imperfecta. p[ro]batio minoris accipiam: puerū q[ui] solū didicit primā l[itter]az. a. de illa scia simplici potest loqui verbo vocali: et locutio vocalis presupponit locutionē mentalē que ibidē verbū quod foris sonat est signum et. **C**ontra item. 15. de tri. cap. 5. formatā cogitatio ab ea re quā scimus vbi est quod in corde dicimus: sed cū aliqd cogitat terminū simplicē: puta hoiem vel leonem nullam complexionem faciendo est cogitatio formatā et exemplata ab ea re quā scimus: quod illud quod scit est res ut significat per simplicem terminū: et per positū illa res ut simplex solū cognoscit. igit[ur] et. Si dicas quod infra. c. 8. cogitationē formatā vocat cogitationē complexā: dicit. n. scic[us] tunc verbum: verū quod illud quod diximus volubili motione nos iactare ad illud quod scimus peruenit atque inde formatā eius omnime modū similitudinē capiens hoc. **C**onstat p[ro]positū: quia solū cōcludit quod verbū complexū est perfectum verbū: quia omode et perfecte cogitatio complexa peruenit ad similitudinē cogniti: sed per hoc non excludit quin cogitatio incompleta sit verbū: et imperfectū: quod suo modo attingit ad similitudinē cogniti sicut complexa: quia aliquid est ista cognitione sine quacumque assimilatiōe. **C**ontra item. 9. de tri. ca. 10. verbū est diffinitio: sed cōtingit diffinire rem h[ab]em nomen: et ita h[ab]em quod simplex p[ro]ut p[ro]b[us] dicit ratio quā significat nomen est diffinitio: sed in omni diffinitione est locutio seu dictio: quod omnis diffinitio indicat quodgerat esse aliquo modo saltem h[ab]em natura et h[ab]em quid simplex. igit[ur] et.

Coēda cōclusio. vbi pbaſ q̄ cuſ dī verbū est imago nō potest intelligi dē aliquo idolo vel qualitate que sit forma obiecti distincta re absolute ab actu intelligēdī pmo per doctorem vestrū in qōnib⁹ de veritate. q. 4. ar. 1. in pede: dicit enim q̄ verbū interius est illud qđ intellectui est: r in rūſtione ad p̄mū argumētū dicit q̄ verbū interius semp intellec̄tū requirit in actu suo q̄ est intelligere: r ideo Damas. dicit verbū interius esse motū mentis vt motus cū accipitur p̄ eo ad qđ motus terminat. idest opatio p̄ opato sicut intelligere p̄ intellecto: ecce intelligere nō cōlinet intellectū ad qđ terminatū est verbū: sed intelligere prius. ordine nāē terminat ad ipsuz obiectū intellectū q̄ producaſ idolum per ipsuz: qz ois actio et operatio prius terminat ad per se primariū terminū q̄ ad sc̄dariū obiectū intellectū est terminus per se p̄mariū: idolū aut cū sit effectus actus intelligendi est sc̄darius. igī ſc̄. Item qđ splendor in ipso actu cogitationis nō est ad distincū extra ipsuz: sed imago seu idolū qđ est verbū est huīs per z^m modum. ca. 33. imago in cogitatiōe verbū est eiusdē hoīs quā cogitādo dicit. Item hoc clare p̄z per auctozitatē Augⁱⁱ. 8. de trini. ca. 6. vbi vo- cat verbū phantassaz in memoria ſiue idolū: qz put p̄z per ſram Augⁱⁱ phantassia accipif ibi pro quodā habitu memo riali qui remanet ceſſante cogitationeſz idolū nō remanet fm̄te. ergo p̄ hāc auctoritatē nibil habet ad p̄poſtum q̄ verbū sit idolū distincū ab actu intelligēdī gnimo de p̄cessu Augⁱⁱ habet q̄ actus ipse sit verbū: dicit. n. ibi Augu. q̄ ſonus tri ſyllabus cū Larthago noīa nō est verbū: nec est verbū Larthaginiſ pro tūc qñ per ſpatia tēpoꝝ partes Larthaginiſ cogitāt: cōcludit igī q̄ tunc est verbū qñ il- lud qđ per voce trisyllabam pferit vel aīq̄ pferatur fm̄ oēs partes ſimul in aio cernit: r hoc est qđ dicit: ſed cū illō qđ in animo meo cerno cuſ hoc trisyllabū Larthago voce pfero vel aīq̄ pferam ſupple eſt verbū: ſed in p̄mo ſigno quo intellectus attingit obm̄ ante q̄ aligd per intellectum p̄ducaſ cerno. obiectū ſplendere in actu intelligēdī: qz per te nunq̄ denudat actus intelligēdī a ſimilitudine obiecti. ergo nō eſt aliud idolū q̄ obiectū ſplendens in p̄mo actu intelligēdī. Item hoc p̄z per phia. 3° enī de aio diſti- guit Phs de intellectu: qñq̄ intellectus intelligit per in telligere ſimplex quē vocat intelligētā iidiuſibilū: r qñq̄ intelligit per intellectū cōponentē et diuidentē quēz vocat intelligere cum vero et falſo. idē. 2. 6. meta^c. Item di- ſtinguit intellectū cōſervantē habitū genituz per actus de quo dicit in 3° de aio q̄ cum intellectus ſingula ſciat eſt in actu et potētia accidentalī ad operandum cū voluerit: ſed ſi eſſet dare qđdā idoluz que eſſet q̄litas diſtincta ab vtrōqz actu intelligēdī et habitu que ſoluſ duraret ipſo durante et ceſſaret ipſo ceſſante oportet dare ens in aio pter vtrōqz actuz intelligēdī et preter habitū qđ b̄z Aſtr. p̄ moſtro cuſ ipſem actus intelligēdī nō ſit denudatū a ſimilitudine obiecti: gnimo cōlinet obiectū in eſſe intellecto ſimillimo ſibi extra. ergo fm̄ dictū tuū et phī nō eſt dare idolū distincū ab actu. Item Phs. 9. meta^c diſtinguēs inter actio nem manentē et tranſeuntē dicit q̄ actio ſimanens eſt finis operantis et nō eſt aligd aliud ibi operatū niſi viſio et ſpe culatio qđ non eſſet verū ſi per actum intelligēdī abſoluta qualitas vel idolū cauſareſ. Item Augⁱⁱ ponit verbū diſſinutionē et ſatis ppz: quia ſicut verbū eſt imago obie- cti: ita diſſinutio eſt exēplar: et imago representans diſſinutio ſed nuſq̄ inuenit in phia q̄ qñ alijs actu elicit diſſinut aligd q̄ cuſ illo actu elicit ſit aliud idolū distincū ab eo repreſentatiū diſſinuti: imo ſupfluū eſſet: qz eſſent due ſor me eiusdē rōnis respectu eiusdeſ diſſinuti. igī ſc̄. bic dicaf qualr verbuz eſt actus materialr: ſed eſt imago formaliter. Item qualr actus intelligendi in clauo nō: ſz

non in claudit in verbo nostro vt eſt pars imagnis: imo vt ſaluet cōſubſtātialitas vt eſt imago ſic ſoluſ rem intellectū cum respectu imagnis pducte: quere queſtione precedētē ar. 3. r ibi querit q̄ imo ſoluſ ſicut rem intellectā ſub reſpe- ctu: ad hoc eſt Augⁱⁱ. 10. de trini. cap. 7. vbi ſic dicit: hec tria noſa intelligētā et voluntas: vita: vna mens vna ſubſtantia ſunt vt ad ſe dicunt. **M**emory x̄o intelligētā et voluntas ad aliud relative dīr: et excluſit q̄ circa tria hec ea ſunt vnu quo vna vita: vna mens: vna eſſentia: et q̄cqd aliud ad ſeipſa ſingula dicunt: eo x̄o tria quo ad ſeiuſe referunt.

Expliſit hic qđlibet Reuerendi doctoris in Theologia videlz fratriſ Joānis de Bacho. ordinis beate Marie de monte carmeli: qđ dictum qđlz ſuit diſputatum et determi natum Parifiſus per dictū magistrū in ſcholis fraſrum de Carmelo. anno domini. M. cccxxx.

Trūm illud qđ eſt ordinatū per clauem ſcientie in fide in morib⁹ ſemel p̄ romanū Pontificez ita perſeuerat imobile q̄ ſuccesſori reuocare in dubiū vel cōtrariū aſſe- rere nō liceat: ſed de his que per clauē potesta- tis ordinauerit ſecus fuerit. hec qđ mota eſt hac occaſione. Joannes enim Papa. 22. determinauit q̄ Lb̄is et Ap̄li ha- buerunt aliiquid in proprio et in ſpeciali vel cōmuni: qdaz x̄o dicebant q̄ alij romani Pontifices aſſeruerant cōtra- riū: et ideo volebant q̄ per potestate nō poſſet ipſe ſriuz determinare. Hic p̄mo ponā qđ dñs Joānes ſcererit in hac cōſtitutione cōtra quorūdā mentes. et reuertar et dubitabo conſerendo per ordinem ſuper his que ponit et arguit: ſoluam que faciunt in contrarium. 3° dubitabo p̄tra dicta antiquoz doctoz quoꝝ dicta vident multuz fauere inten- tionis dñi Pape et ſoluaz inq̄ptum faciunt p̄tra: ſed in p̄mis pteſtor in his que faciunt in cōtrariū nō intēdo p̄tradicere determinationi dñi Pape nec p̄tra fidē aut bonos mores. ſed ſi ex ignorantia vel alſ quicq̄ q̄ his p̄trariū ſaperet ex nūc p̄ non dico habeo: imo in irriuum reuoco. **S**equit de p̄mo articulo. vbi vt dicit dñs Joā. erant quidā ipugna- tores ſeu assertores qui dicebant q̄ nō licebat illud qđ eſt ordinatū per clauem ſcie ſc̄. reuocare ſc̄. Contra quos dicit dñs Pape q̄ hoc proſlus eſt cōtrariū veritati primo fm̄ illos qui negant ſciam eſſe clauem: q̄ tunc ſequit po- testas eſt clavis. igī diſtinctio iſtorū nulla: qui diſtinguit duplicez clauem. ſed aliqui dicunt: q̄ ſola potestas eſt clau- uis. igī ſc̄. Dñs Joānes Pape ponit rōnes eoz. p̄ma eſt q̄ diſſinutio clavis a doctoz datur. clavis eſt ſpūalis po- testas ligandi et ſoluēdi qua iudeſ ecclesiasticus dignos re- ciperet indignos expellere bz. tūc arguo hic in diſſinutio clavis ponit potestas in recto nō ſcia. igī ſola potestas eſt clavis. Item ſacit pro eis: q̄ claves: de quibus agimus conſerunt in collatione ordinis ſacerdotalis: conſtat auez q̄ ordinata in ſacerdotem ſcientifice cōmuniter nō confe- runt. igī ſola potestas ſc̄. **S**c̄do vt dicit Pape eos er- rasse fm̄ iſtos qui dicū eſſe duas claves ordinis ſacerdota- lis: q̄ hoc ponētes diſtincte clauem ſcientie eſſe auctoritatez diſcernendi inter lepram et lepram: et potestatez diſtincte ſoluerunt ſe in ſtuendō: et in hoc ſupponunt q̄ per huīz claves circa ea que fidei ſunt in ecclia poſſunt aliqua p̄ eos ſtatui et diſſiniri. ſed ad talia non ſe extendunt claves in ſa- cerdotali ordine collate: q̄ circa premissa nō p̄nt. Super addit et arguit. 3. dñs Joānes vnde dicit ſic. 3° p̄z eos errasse ſi non loquuntur de clavibus in ſacerdotali ordine collatis ſed de clavibus beato Petru ſuſqz ſuccesſoribus p̄cessis in ſtatutis cōdendis: et cauſis diſſinendi: quia vtrāqz clauē op̄z concurrere in ſtuendo: et ſic alij ſtatueret vel diſſinire

Libri

nō pertinet ad clavem scientie; et alia ad claves potestatis; et sic distictio nulla probat assumptum per clavem. scie seu per auctoritatem discernendi seu cognoscendi inter leprosum et lepram nihil tribuitur si eam dixerim clavem nisi auctoritas cognoscendi sed ei tribuitur auctoritas de re aliqua cognoscendi potestas de illa diffiniendi non intelligi esse data. igitur ad statuendam et diffiniendam utraq[ue] concurred vel sola potestas sufficit. quod sola potestas sit clavis: confirmat per exēmū sicut lumen male clavigerū in vīo clavis dirigit males: scilicet et scia clavigerū spiritualis clavis in eius vīo dirigit: et sic q[uod]ā ad hoc attinet scia vicez lucis gerit. Confirmat per permissionem clavium: quod post permissionē salvator subiungit: q[uod]cūq[ue] ligatur in terra erit ligatus et in celis: et q[uod]cūq[ue] solueris super terrā erit solutus et in celis. sed hic de scia nulla facta est mentio. Sequitur de 2º articulo. vbi ad intelligendū intentionē dñi pape circa istas claves premuto duas distinctiones. Prima est quā ponunt doctores cōiter: dicūt enim quod clavis est quedā potestas data ecclie in prelatis: sed ista potestas est triplex. p[ro]mo est auctoritas que est in solo deo qui efficitu causando aliquem iustificat: et subtrahendo claudit. Quidā excellētiae: et est in Lib[er]to rōne nāe humanae qui celū aperit per meritū passionis: alia ministerialis que cōmissa est prelatia ecclie per ministerium sacrorum. vide in Ricard. dis. 18. 4. vel q. 1. Secunda distinctio est quod claves accipiuntur per potestate ligandi et soluendi in foro penitentie: et iste claves cōseruntur in ordine sacerdotali: de quibus h[ab]et Mat. 16. Jo. 20. dabo tibi claves. reg. ce. q[uod]cūq[ue] ligatur. et. Alii sunt claves iurisdictionis in foro exteriori: et sunt duplices: quod in romano pontifice sunt claves iurisdictionis plenarii statuta: excommunicandi et absoluendi: et decretales: et iste vocantur claves in negocib[us] et causis diffiniendis de quibus habet in decretis. d. 20. ca. 1. vbi sic dicit aliud est causis terminū ponere aliud scripturas sacras exponere: in negocib[us] diffiniendis non solū est necessaria scia: sed potestas: vnde Lib[er]to statuēt Petro: q[uod]cūq[ue] ligaueris et. prius sibi dedit claves regni celestis. Tertio igit[ur] mō accipiuntur claves pro potestate excommunicandi et absoluendi de qua habet Mat. 18. vbi dominus sic dixit: non est voluntas mea p[re]m[un]tum vestrum qui in celis est ut pereat vnius de pusillis istis. vbi tradit formam correctionis hanc: si autem peccauerit in te frater tuus corripe et ceterasi non audierit adhibe testes. si non: dic tandem ecclie: si autem ecclesiam non audierit: si tibi sicut ethnicus et publicanus quibus premissis tradidit potestate subdens: amen dico vobis: quecumque ligaueritis super terram et. vbi p[ro]p[ter] legem de iurisdictionis clavibus in statutis condendis et causis diffiniendis excommunicandi et absoluendi. Sequitur de 2º articulo. p[ro]mo dubito protra p[ro]mā rōne pape que dicit quod diff[er]entia clavis sacerdotalis est spiritualis potestas et. vbi nulla merito sit de scia. Et hanc distinctionē magister sen. dis. 18. ca. 2. vbi dicit claves iste sunt non corporales: sed spirituales. sed discernendi scia et potestia iudicandi. ligandi et soluendi qua dignos recipere indignos de excludere a regno ecclesiasticu[m] iudex: et habet et glossa Mat. 16. super illud tibi da clavis et. et Joan. 20. super illud: quod remiseritis peccata et. glossa interlinearis. i. quos dignos remissionem iudicaueritis duabus videlicet clavibus. sed potestatis et distinctionis remittentes eis. Item in decretis. d. 20. c. 1. d[icit] Lib[er]to dicturus Petro q[uod]cūq[ue] li. et. p[ro]pus odit sibi claves regni celestis i altera das ei sciam discernendi inter lepram et lepram: in altera das ei potestatem eiusendi aliquos ab ecclesia vel recipiendi. Ad magistrum in glossas et ad decretū responderet glossa in decrevis. vbi sic dicit: Gratianus ut p[ro]p[ter] alia esset clavis ligata: et sol. et alia scie: et ita quod sunt due clavis responderet: sed dico vna esse si tu p[ro]p[ter] queras: q[uod] p[ro]p[ter]: sed dicuntur due esse p[ro]pter duos effectus: et addit in glossa p[ro]posito dñi pape

Questio

sic clavis sacerdotalis dico ipsam potestatem sacerdotalem per quam ligat et soluit. Contra secundam ratione dñi pape qui dicit quod scia non est clavis: quod ordinato sacerdote scia communiter non cōfert. Contra hoc est magister sen. dis. 18. ca. 2. dicit. n. quod hoc non facit difficultatem: quod non est in sacerdote in discreto: quod talis non habet istam clavem nisi eum nec in sacerdote discreto: quod discretus non recipit clavis scie in receptione ordinis: sed scia que precedit: et non fuit clavis: tunc incipit eē clavis: et ad hoc glossa in decretis. vbi supra dicit: qualiter autem d[icit] scia esse clavis cum aliis possit habere sciam qui non habet clavis: et econverso. Sed dicit quod ista scia prius non fuisset clavis ante quod haberet ordinem sacerdotalem: tamen post ordinem incepit esse clavis. R[esponde]o quod magister in hoc non tenet. sed resp[on]dat cum scūs Tho. dis. 18. q. 3. in response ad z. et est rō: quod si talis scia habitualis que precedit esset clavis superueniente ordine sacerdotali. igit[ur] in aliquo ordinato in sacerdotem: in quo non precedit talis habitualis scia non ponit in fundi in susceptione ordinis. igit[ur] videtur non esse verum quod in collatione ordinis sacerdotalis conferuntur due claves quod est contra euāgelium Mat. 16. et Ioh. 20. Propter istas rationes negat magister Ricardus dis. 19. q. 1. Scotus tenet idem libro 4. di. 18. articulo. 2. quia et si auctoritas cognoscendi regnat sciam vel discretionem cōcomitantē rectum vsum eius: quemadmodum requirit clavis potestatis aliquam iustitiam ad rectum vsum sui: ut sicut potestas iudicandi non est iustitia: immo potest esse sine iustitia: ita potestas vel auctoritas cognoscendi in aliqua causa potest esse sine discretione cognoscendi. Si potest esse sine scia vel discretione cognoscendi: et ita sine habituali scia vel actuali: vna scia regnat ad hoc quod aliis recte utrū clavis: non autem absolute ad hoc quod insit. Tenet igit[ur] S. Tho. alia opinione quam recitat ibi que dicit: quod scia precedit non est clavis: sed auctoritas exercendi actus scie que quicunque sine scia est. Per hoc ad glossam in decretis quod dicit quod scia que precedit incipit esse clavis: dico quod non est intelligenda quod ipsa in se incipiet esse clavis: sed incipit esse clavis cōcomitantem: quod suscepit ordinem sacerdotali cōcomitantem illa auctoritas exercendi actum scientie: etiam si scia habitualis non haberet: ex his habet dñs papa p[ro]positū sibi ista intelligentia de clavis scientie sacerdotali: sive clavis sit una: sive plures: quia clavis scientie collate in ordine sacerdotali: et potestas exercendi scie in foro interiori penitentiiali sive sacerdotali et non in foro exteriori cōdendi cōstitutiones ac decretales: quia ut dicit papa in potestate sua sunt sacerdotes et omnis excommunicandi: sed de clavibus iurisdictionis condēti statuta: disputat hic dñs papa: quod de illis impugnat alios. igit[ur] sive claves sint una sive plures nihil cōcludit contra potestates pape quod sacerdos non possit excommunicare: Ricardus vbi agit utrum sacerdos possit excommunicare intellige: si sit eius cōcessum ex consuetudine. Queritur ad maiorem intelligentiam premissorum de clavibus sacerdotalibus sint una: vel due. Concordant Tho. pe. Ricardus quod sunt una clavis: sic enim scūs Tho. lib. 4. dis. 18. q. 3. in pede quod sunt due claves non quod distinguantur in essentia auctoritatis sic quod separatos possint habere effectus sicut isti impugnatores volunt: sed quod actus unius alii presupponit. Vnde ergo iustitia est una virtus seu una auctoritas habens duos actus. sed iudicare cuius est dandum vel reddendum et iudicium executioni demandare: sed reddere presupponit iudicare. Petrus ad principale cōclusionem ponit exemplum: quod potentia liquefaciendi et astrinendi in sole sunt una potentia cui corrident duo actus: sic in p[ro]posito ille supponit qualitates nec de 4º p[ro]pter idem. igit[ur] et. Contra impossibile est respectum fundari super respectum sive sit respectus intrinsecus adveniens sive extrinsecus: quod sive sic sive sic: eius rō est ad aliquid se habere: et ad aliud se habere non est fundare: sed referri. sive sit respectus intrin-

secus adueniēs siue extrinsec⁹: qz siue sic, siue sic/eius respectus est ad aliud se habere: z ad aliud se h̄c hoc nō est fundare: sed referri: sed disponit q character fundat respectu vt ad actū ordie coḡscēdi. igit. **C** Itē character tenet rōnē dispōnis passiue vt i bap⁹ disponit ad subaz: z i ordine ad agēdū effēctū ordis: z n̄l s̄ re⁹ siue i trisec⁹ vel extrisec⁹ pōt eē p̄m⁹ agēdi vel patiēdi: yñ nec mouēs mouet, nec motuz mouēs p istos respect⁹. igit z. **C** Itē in oī actione opz q aligd absolutū pducāt. p l. n. pbat phs. s. pbyli. q nec ad actionē nec ad rōnē pōt esse mot⁹: z est dare ybi nihil pōt eē nouiter pducū n̄l character: vt si lacrm ordie in pctō mortali. **C** Itē in recipiēdo lacrm imprimēs characterē incipit eē noua relo in eo ad deū: character assimilat z rep̄sentat h̄ntē characteriātionē qd est characteriātiū a luminis & aliquā depurationē in ordie ad deū: sed ipole est noua relatio adueniat alicui siue nouo absoluto: z deo non aduenit nouū. igit sacerdoti. quere satis ad hoc lib. 4. di. 6. **C** Ad p̄m⁹ qñ dī q in ministris nouis z. nō consert z. dī. stinguo q aligd deputari ad officiū vel ministeriū est z. vno mō q siā quētē accipiat solū p extrinsecā acceptiōne vel institutionē alteri⁹ aut p intrinsecā dispōnē. x. g. deus possit p solā acceptationē siā acceptare aliquē ad vitā eter nā siē posuit maḡ sen. z pōt z d factō facit/acceptat mediātē charitate insula: vt tener Aug⁹ & doctores. **C** Sic in proposito possit de⁹ acceptare hoiez ad vitā eternā siue sacris & acceptare possit verba sacerdotis q absoluat siue characterē sacerdotali: z hoc nō facit d factō: vt tenem⁹: z de hoc dicit decretalis in. 7. lib. de sum. trini. & fid. cat. in. finc. z idē dicit in sili de hereticis ad n̄fī. p hoc ad arg⁹: qñ dī q mi nistris nō cōfcr̄ n̄l nouus respectus: dico q ver̄ est de illis ministris q institutis ad ministeria per solā vocē ex trinsecā. l. duoz⁹ eos deputatiū: z qñ institutis p nouā idoneitatē vel dispōnez i trinsecā vt est i pposito ibi dat nouū absolutū z. **C** Ad z⁹ dicūt gdā q character est qdā sup̄ nālis po⁹: z sic in z⁹ spe q̄litatis q reductionē sicut dī⁹ sup̄ nālis in p⁹. **C** Sed hoc nihil est: qz res si collocant in ḡne nō collocant in ḡne vt recipiunt cās suas extrinsecas siue nāles siue supnāles: sed p̄cise p suas cēntias. igit si character sit in ḡne. nō opz pōderare an sit ab agēte nāli vel supnāli. Propter qd dicūt alij q p̄n nālis: z supnālis ēt fz gdditas suās accepte nō sūt in codē ḡne sicut spēs: vt dicit phs 10. meta⁹. tex. cō. vltimi q corruptibilia & incorruptibilia nō sūt in eodē ḡne. dico igit q rem collocari in ḡne vel in spe est dupl̄. vno mō q̄tū ad rē ḡniis & spēi. Alio mō q̄tū ad rōnē foīalē ḡniis vel spēi. x. g. scia acq̄sita est in p̄ma spe qualitatis: z in q̄tū h̄z formalē rōnē p̄nitē ad p̄ma spēz: z ēt est res illi⁹ spēi. **C** Si igit loqm̄ur de characterē q̄tū ad rē ḡniis & q̄tū est qdā dispō vel hit⁹: sic negaret phs q̄ eēt res p̄me spēi q̄litatis: ga phs nō vidit supra in rē nullius spēi nisi q̄ eēt dispō vel hit⁹ q̄ acq̄runt ex actib⁹: nō tñ negaret qn ipso posito p ipole qn formalē cēt de illa spe si, cut nō negaret p̄nitētē in diuinis eēt relonē mō po⁹ si ponere: z sic habem⁹ q character pōt eēt de alia spe q̄litatis q̄tū ad foīalē rōnē et⁹: z vltra possim⁹ arguere q̄ cuiuscq̄ p̄uenit formalis rō ḡniis vel spēi nečio: si ipz ponat in rez p̄nā: z erit in ḡne & in spē: z quo ad formalē rōnē ḡniis: z quo ad rē ḡniis: z hoc pcederet phs. Lū igit nos theologi pcedamus characterē cēt in rez p̄nā: z h̄c formalē rōnē vel dis pōnis vel po⁹ nō euro habem⁹ philosophice pcedere q̄ nō est in alia spe q̄litatis: z realit̄: z formalit̄: z directe q̄ est p̄positū. Ad sc̄bas difficultatē qualit̄ ista res absoluta pōt eē p̄ncipiū diuersaz actionū: vt soluz multiplicat p diuersos respect⁹ ad diuersos actus. **C** Rn⁹ hoc patuit supra de iustitia & po⁹ lignesactiuā: z p̄z de calore nālīg est instm̄ vegetatiue: z nutritiō & generādo: z p̄cipue apud ponētes q̄

aia esset siue potestis re absolute: de hoc li. 2. v. 27. sed adhuc remansit specialis difficultas: qz hoc concessio q character esset re absolute idem q clavis: ista possent saluari q claves essent idē q character re absolute nec differunt: n̄t in ordine ad effect⁹: n̄t de veritate astis vñ h̄z ad op̄. Scoti: dicit enīz Scotus. 4. d. 18. q. 1. z. art. p̄ q̄ iste claves nō sunt idē cū characterē sacerdotali. Scđo q̄ sūt simpl̄r due claves: ita q̄ absolute yetū est dictū L̄h̄z: dabo tibi claves z. p̄m⁹ pbat sic: qz iste sunt distictē potestates quāz vna pōt esse sine alia: sed cōficiēdi potestas corp⁹ L̄h̄z siue characterē sacerdotum pōt esse sine potestate claviū: z sic fuit in Aplis: nā in cena cuī dicebat eis: hoc facite z. vna fuit eis potestas cōficiēdi: z potestas claviū non vñqz post resurrectionē. Joā. zo. quo p̄ remiseritis z. **C** Itē vt dicit si vñ cē in quolibet sacerdote nec ordinato: pus. n. dicit ep̄s accipo potestate celebrādi missam taz p viuis q̄ defunctis dans ei calicē & qbusdā interpositis ponēs manū super caput ei⁹ dicit accipe. l. s. quo p̄ remiseris z. **C** Itē character nō est nisi quedā relo h̄ntē characterēz qua deputat h̄ntē characterē ad effectū q̄ est p̄ficere corpus L̄h̄z: yet̄ potestas absoluēdī nō est nisi relo qua deputat h̄ntē ad effectū circa corpus L̄h̄z misticū: sed relo nō pōt eēt eadē que est ad plē terminos z. igit z. **C** Scđo pbat eodē mō: q̄ p̄tates que p̄nt separati nō z. sed clavis scie & p̄tatis sūt h̄z: pōt. n. alicui cōmitti auctoritas cognoscēdi in cā siue hoc q̄ cōmitterē auctas diffiniēdi vel sentētiādi. **C** Ad p̄m⁹ dicūt qdāz q̄ se paratis tēporib⁹ nō dabat character sacerdotialis & clavis mō sili: z q̄ dī post resurrectionē dabant claves: yet̄ est nō inēptū sunt claves: sed solū ad actū claviū exercēdū. Lōtra, igit q̄libet sacerdos in suscepēō ordinis recipet claves q̄ ad actū exercēdi: qz ista verba dicta post resurrectionē dicunt̄ sibi ab ep̄o sicut z p̄. **C** Itē supradicta vba post resurrectionē dicta alicui op̄arent ad exercitū claviū qñ ep̄s dic̄t illa verba sacerdoti: aut operant̄ p̄bēdo māz q̄d nō est: q̄d nō dat sibi p̄priū. Aut eōparādo eū tēptum est ex p̄e sui sacerdotib⁹ h̄ntib⁹ p̄priū subm̄ sicut dīs Papa qñ cōcedit religiosis spālē p̄uilegiū q̄ possint audire p̄fessiones ad eos recurrēdo de suoḡ licētia prelato: p̄: hoc falsuz: quia tunc p̄uilegiū p̄piceēt penitus inanc:imo habita licētia possent statim abſoluēre ex vi ordinis siue p̄uilegio. **C** Propriet̄ qdō dī alij q̄ ista verba nihil cōparant̄ aliud q̄ verba dicta in cena: sed p̄m⁹ recitātē tanq̄ eadē verba q̄ in cena fuerint dicta in alia for⁹ vboz sicut vba p̄secriptionis in diuersis euāgelys sub diuersis vbiis recitātē. **C** Ad z⁹ nego q̄ character est sola relo: imo absolutum fundās tres relations ad L̄h̄z corpus yetū & ad duos effect⁹ circa corpus L̄h̄z misticū sicut respectus ad itus iudicare: z extra sumere: z extra distribuere vnicuiqz q̄ suum est. **C** Ad 3⁹ dico q̄ verū q̄ deus: hoc poterat fecisse de po⁹ absolute q̄ fuissent due claves in diuersis tēporib⁹ collat: sed de ordinata de qua agimus nō feci. **C** Lōtra hoc dī q̄ nō pot reuocare qdō p̄decēsor determinauit in fide p̄ clavē scie. **C** Di stinguo tres casus: aut determinauit in fide fm̄ & euāgeliū: z Ap̄l. l. q̄tū ad articulos fidei. **C** Aut determinauit in his que nō p̄mitē ad fidē: sed p̄tra fidē: vt dicunt iste cōstitutiones due 3⁹ & 4⁹ de L̄h̄o. **C** Aut determinauit cuīz illa clausula salua auctoritate romane ecclie. z. s. in nonnullis. **C** Si intelligat de determinatiōe eoz q̄ fide tenēt & teneat: sunt fuit yetū est vt habeat. z. s. q. 1. sunt qdā, vbi vici⁹ q̄ vbi dīs vt cuīz Ap̄l & eoz sequētēs sancti patres aliquid diffinierunt: ibi romanus: Pontifex nouā legē dare non potest z. **C** Ibi glossa, lḡ in aliquibus dispensat. cōtra ap̄. vt Martini curbillo. 8. 4. lector: non tñ in his que perūnet ad articulos fidei z. demonstratū de statu. mo. & in z⁹ decreib⁹ p̄tra. p. Rog. dem̄tationē cōcilio: pōt tñ dispensi-

Libri. III.

sare vbi euangeliſte nequaq; dixerunt ut in caſu moruſ. ¶ Itē hoc p;: qz minus eſt lex nature: r lex poſitiva qz lex diuina cui ſt̄ eſt fidei: ſed in pmiſ non pōt: putā nō pōt diſpenſare qn oia ſint cōia in articulo neceſſitatis: r quin deſenſio ſit licita ptra viii iſerentez: nec qz monachus hēat pprium aut ecclīnā r̄. vt in. 7.li. 7.ca.ad mona. ¶ Item Papa nō h̄z potestate faciendi ſe bererici: ſed hoc fecit, z. ¶ Si intelligat de hiſ que fide tenēda hō ſynt:imo ptra, na euangelio dōm qz ſi talia determinare poſſet: dz h̄rūm determinare: r hic verit̄ iſta prelens pſtitutio: cū inter nō nullos: r qm̄ quo: uādā que dicūt: qz Lb̄is nihil habuit in p, prio vel cōi eſt ptra euāgeliu. ¶ Iſtud z̄m p̄ncipale pbae ſic poſſo per ipoſſibile qz Papa r tota ecclēſia determina- ret aliqd cōtra veritatē fidei r euāgely: illud penitus nul- lius eſſet momēti:imo eſſet maximū periculū illud ſuſtine- re: ſed ſtatutū qz nullius eſſet momenti:imo ſumū periculū fidei: r ecclēſie dxi: debet quilibet Papa qui ſuccederet ſta- tim cum hoc videre deſtruere: annihilare. iſi. ¶ Proba- tio ma. vbi dico pmo qz eſſet imposſibile de ordinata po- tē- tia dei qz Papa r qz tota ecclēſia efraret. ¶ Quia hoc eſt con- tra verbuz Christi: tibi dabo claves r̄. ſequitur: r porte inſcri non preualebunt aduersus eam. ¶ Ad hoc ſunt in- finita iura que dicunt qz nauis Christi turbari pōt: ſed nō ſubmergi: fundata enim eſt ſupra ſirmā petrā p ſup banc petram. id est Christū edificabo r̄. ¶ Ideo Papa qui nūc eſt dicit qz nullus predecessor p ſuoz hoc determiňauit de Christo: etiāz nec Nicholaus tertius qui reliquit illud de- terminationi ecclēſie. ¶ Vide multos caſuſ ad hoc in 4° mco. ¶ Scđo dico qz hoc imposſibili poſito tale ſtatutuz nullius eſſet momenti: quia qz ſtatuitur contra auctoritatē ſuperioris nihil operatur: quia auctoritas ſtatuendi non extendit ſe niſi in ſubditos: r per conſequens non contra auctoritatē ſuperioris: hoc habetur. lib. 6. de offi. ordi. ple- riq; a Lb̄io ſtatuerēt ptra auctoritatē ſupiorem: qz ptra au- toritatē clavū excellētē quas h̄z Lb̄is. ¶ Si intelligat

Ques̄tio. XVI.

de hiſ qz determinauit cū illa clauſula: ſalua aučte romane ecclēſie ſic ſit ſit posſet: vt bi. z. in nō nullis. ¶ Unū ſciēdu qz quatuor ſunt caſuſ in qbus oia ſapa dz: decet: r pōt reuocare: et ſi predecessor ſtatuit. ¶ Primus de fide: vt ſi alio diceret Lb̄im nō ſuiffe pſubalē patri: aut mater: vel q̄rūq; pſilia dz ſtatiz opponere ſe. ¶ Scđo ſi nō ſit ptra fidē: ſed tñ dubiu vel obſcurū: qz ipſe h̄z oia iura: r et euāgeliu ex- ponere: vt h̄z ibi in glosſas ſūt r in fine. ca. an in nōnullos. ¶ Tertius ſi predecessor reliquit auctoritatē romane deca- rādū: vt iſra picit de Nicholao: r ibi in nōnullis. ¶ Quartus caſuſ eſt qz absolute pōt ſup oia mortalia: l̄z nō d facili: qz ſola fidei ibi excipiunt r euāgelica r ipoſita a Lb̄io in glosſa in ca. poſt ſunt in p̄n° ſoly: r in. 7. r z. r in yna glosſa inſeriuſ in margine de Jo. in concilio Lugdunensi r in bulla de votis de regulis religioſorum. ¶ Quatuor caſuſ ſunt in qbus nō pōt. p̄muſ ſi ſit ptra veritatē crudī faci. ¶ Scđo ſi ſit ptra legē nāe: vt in tpe neceſſitatis de cibo: r de ſu defenſione. ¶ Tertiū ſi ſit ptra legē fidei: vt oēs di- cunt. z. ſunt qdā. ¶ Quartus ſi ſit ptra legē morum: vt de monacho ſit forniciarius. ¶ Coira hoc qz dz qz Papa non pōt diſpenſare aut reuocare aut irritare in hiſ que priuenit ad mores qz predecessor ſecerit p clauē ſcie q̄ſtum ad claves excommunicatiōnē dz qf ſtinet intollerabiles errorem vel preiudiciū ſupioris r̄. vt in. 1.z. caſib⁹ excoſicationis r irre- gularitatis in 4° lib⁹ meo r applica aliquid ad ppoſitum vel quergas alium: vt de hiſ quos reuocat in. 7. ptra Boni faciūt de pedagys laici opido.

F I N I S.

¶ Joannis Bachonis Anglii Carmelite Qdlibeta ſertilis- ſima hic finiunt: que nouiter in lucē p dierunt opera r im- pensis Heredū quondā dñi Octavianī Scoti Liuis Mo- boetieniſſ: ac ſociorū. Et ne quis ea poſt hac imprimere au- deat egyptuz eſt publico Decreto. Finem autem accepereunt opatuz in inclita Veneſia p Liuitate. Anno ſalutifere In- carnationis. 1527. Die 20. 27. mensis Septembriſ.

Registrum

A B C D E F G H

Omnes ſunt quaterniones.

